

Województwo
Śląskie

Załącznik nr 1 do Uchwały
nr 1265/171/VII/2026
Zarządu Województwa Śląskiego
z dnia 12 czerwca 2026 r.

Ocena zasobów pomocy społecznej Województwo śląskie 2026

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, Katowice, czerwiec 2026

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Opracowanie

Patrycja Korkowska
Katarzyna Wędzicha-Głowacz
Marcin Kuc
Jan Mehlich

Opracowanie pt. *Ocena zasobów pomocy społecznej. Województwo śląskie 2026* powstało w Terytorialnym Obserwatorium Rozwoju Usług Społecznych Województwa Śląskiego funkcjonującym w ramach projektu Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej – ROPS WSL współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Priorytet FERS.04.00 Spójność społeczna i zdrowie, Działanie FERS.04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	14
2. Najważniejsze wnioski	16
3. Podział województwa śląskiego.....	22
4. Wybrane elementy sytuacji demograficznej	24
4.1. Liczba ludności.....	24
4.2. Gęstość zaludnienia	29
4.3. Struktura ludności wg wieku.....	33
4.4. Wskaźnik obciążenia demograficznego.....	38
4.5. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	42
4.6. Struktura ludności wg miejsca zamieszkania	43
4.9. Zgony niemowląt	54
4.10. Przeciętna długość trwania życia	57
4.11. Przyrost naturalny	59
4.12. Migracje	64
4.13. Małżeństwa	71
4.14. Rozwody.....	75
4.15. Separacje	80
5. Wybrane elementy sytuacji społecznej.....	87
5.1. Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	87
5.2. Wydatki gospodarstw domowych.....	97
5.3. Zagrożenie ubóstwem	99
5.4. Przestępczość	102
5.5. Rynek pracy	105
5.6. Migranci	114
6. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej	119
6.1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	120
6.2. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	123
6.2.1. <i>Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa</i>	<i>134</i>
7. Infrastruktura pomocy społecznej	145
7.1. Jednostki pomocy społecznej	146
7.1.1. <i>Liczba specjalistycznych jednostek pomocy społecznej</i>	<i>147</i>
7.1.2. <i>Liczba miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej</i>	<i>152</i>
8. Kadry pomocy społecznej	167
8.1. Liczebność i struktura zasobów kadrowych JOPS	167
8.2. Pracownicy OPS, CUS i PCPR.....	179
8.2.1. <i>Pracownicy ośrodków pomocy społecznej</i>	<i>186</i>
8.2.2. <i>Pracownicy centrów usług społecznych</i>	<i>190</i>

8.2.3. Pracownicy powiatowych centrów pomocy rodzinie.....	195
8.2.3. Poziom wykształcenia pracowników OPS, PCPR i CUS	199
8.3. Pracownicy socjalni	203
8.4. Kształcenie oraz szkolenie zawodowe kadr pomocy i integracji społecznej	220
8.4.1. Ekonomia społeczna	220
8.4.2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy domowej	221
8.4.3. Pomoc społeczna oraz system wspierania rodziny i pieczy zastępczej	224
8.4.4. Najbliższa przyszłość.....	229
9. Świadczenia pomocy społecznej	231
9.1. Świadczenia udzielone w ramach zadań gmin	231
9.1.1. Świadczenia udzielone w ramach zadań zleconych gminom.....	233
9.1.2. Świadczenia udzielone w ramach zadań własnych gmin	243
9.2. Świadczenia udzielone w ramach zadań powiatów.....	260
9.2.1. Pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem... 261	
9.2.2. Pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywają na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy	268
10. Organizacje pozarządowe.....	273
10.1. JST zlecające zadania organizacjom pozarządowym	273
10.1.1. Podział według trybów	277
10.1.2. Podział według zadań	281
10.2. Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej prowadzone przez podmiot inny niż gmina lub powiat	285
11. Prognozy dotyczące sytuacji w pomocy społecznej w 2026 roku	289
11.1. Korzystający z pomocy społecznej	289
11.2. Zasoby instytucjonalne.....	292
11.3. Zasoby kadrowe	296
11.4. Świadczenia pomocy społecznej	297
11.4.1. Świadczenia udzielane w ramach zadań gminy.....	298
11.4.2. Świadczenia udzielane w ramach zadań powiatu	300
11.5. Wydatki w pomocy społecznej	301
12. Wnioski końcowe.....	304
13. Rekomendacje	307

Wykaz używanych skrótów

bd	Brak danych
CAS	Centralna Aplikacja Statystyczna
CIS	Centrum integracji społecznej
CUS	Centrum usług społecznych
DPS	Dom pomocy społecznej
GOPS	Gminny ośrodek pomocy społecznej (określenie obejmujące miejskie, gminne i miejsko-gminne ośrodki pomocy społecznej działające w gminach powiatów ziemskich)
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JOPS	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej
JPS	Jednostka pomocy społecznej – określenie obejmuje szerszy zakres niż ustawowy termin „jednostka organizacyjna pomocy społecznej”. Oprócz JOPS dotyczy m.in. noclegowni i ogrzewalni.
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
LPL	Metoda „lejdejska” (<i>Leyden Poverty Line</i>)
m.	Miasto (dotyczy miast na prawach powiatu)
MON	Ministerstwo Obrony Narodowej
MOPR	Miejski ośrodek pomocy rodzinie (określenie obejmujące miejskie ośrodki pomocy społecznej oraz miejskie ośrodki pomocy rodzinie działające w miastach na prawach powiatu)
MPiPS	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (obecnie MRPiPS)
MRiPS	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej (obecnie MRPiPS)
MRPiPS	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
MS	Ministerstwo Sprawiedliwości
MSWiA	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
OFE	Otwarty fundusz emerytalny
OPS	Ośrodek pomocy społecznej (określenie obejmujące GOPS-y i MOPR-y)
OZPS	Ocena zasobów pomocy społecznej
PCPR	Powiatowe centrum pomocy rodzinie
ROPS	Regionalny ośrodek polityki społecznej
UKPS	Ubodzy klienci pomocy społecznej

Wykaz definicji

Centrum usług społecznych (CUS) – jednostka organizacyjna gminy utworzona na podstawie przepisów ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych¹. Jest instytucją lokalnej polityki społecznej, służy rozwojowi i integracji usług społecznych organizowanych i świadczonych na poziomie lokalnym².

Cudzoziemiec – osoba nieposiadająca obywatelstwa polskiego³. Cudzoziemcy mieszkający w Polsce na stałe zaliczani są do ludności Polski, natomiast pozostali (bez względu na okres przebywania) są traktowani jako imigranci przebywający w Polsce czasowo (nie są zaliczani do ludności Polski)⁴.

Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – placówka zapewniająca całodobowy, okresowy pobyt matkom z małoletnimi dziećmi, kobietom w ciąży, ojcom z małoletnimi dziećmi oraz innym osobom sprawującym opiekę prawną nad małoletnimi dziećmi. Ponadto placówka zapewnia odpowiednie do potrzeb mieszkańców wsparcie specjalistyczne mające na celu przezwyciężenie sytuacji kryzysowej, która była przyczyną skierowania do domu⁵.

Dom pomocy społecznej (DPS) – zorganizowana na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej⁶ placówka świadcząca usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, przeznaczona dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu⁷. W zależności od przeznaczania DPS dzielą się na następujące typy, dla: 1) osób w podeszłym wieku, 2) osób przewlekle somatycznie chorych, 3) osób przewlekle psychicznie chorych, 4) dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, 5) dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, 6) osób niepełnosprawnych fizycznie oraz 7) osób uzależnionych od alkoholu⁸.

Działalność pożytku publicznego – działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁹. Działalność pożytku publicznego mogą prowadzić organizacje pozarządowe zdefiniowane w art. 3, ust. 2 ustawy, a także: 1) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego; 2) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego; 3) spółdzielnie socjalne; 4) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością; 5) kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów

¹ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (tj. Dz.U. z 2026 r., poz. 165).

² Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, <https://www.gov.pl/web/rodzina/co-to-jest-cus> [odczyt: 05.06.2026 r.].

³ Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (tj. Dz.U. z 2025 r., poz. 1079 ze zm.), art. 3, ust. 2.

⁴ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/723,pojecie.html> [odczyt: 05.06.2026 r.].

⁵ Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży z dnia 7 lutego 2024 r. (Dz.U. z 2024 r., poz. 169), §2.

⁶ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2026 r. poz. 639).

⁷ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/1353,pojecie.html> [odczyt: 05.06.2026 r.].

⁸ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 56, ust. 1 i 2.

⁹ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz.U. z 2025 r., poz. 1338 ze zm.), art. 3, ust. 1.

ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie¹⁰, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych i nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Emerytura – świadczenie pieniężne przysługujące ubezpieczonemu, który spełnia warunki uprawniające do emerytury z ubezpieczenia społecznego, tzn. osiągnął wiek emerytalny – zróżnicowany w zależności od płci, zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – i ma odpowiedni okres składkowy i nieskładkowy¹¹.

Migracje – przemieszczenia ludności związane ze zmianą miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) połączone z przekroczeniem granicy administracyjnej podstawowej jednostki terytorialnej¹².

Migracje wewnętrzne – zmiany miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w obrębie kraju, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy, a w przypadku gmin miejsko-wiejskich zmiany miejsca zamieszkania w obrębie gminy – z terenów wiejskich na miejskie lub odwrotnie. W ramach migracji wewnętrznych wyróżnia się migracje:

1) międzywojewódzkie, 2) wewnątrzwojewódzkie, 3) międzypowiatowe, 4) wewnątrzpowiatowe, 5) z miasta na wieś i na odwrot¹³.

Migracje zagraniczne – wyjazdy za granicę i przyjazdy do kraju w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy¹⁴.

Mieszkanie treningowe lub wspomagane – forma pomocy społecznej przygotowująca, przy wsparciu specjalistów, korzystające z niej osoby do prowadzenia niezależnego życia lub wspierająca te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Wsparcie może być przyznane osobie pełnoletniej, która ze względu na: 1) trudną sytuację życiową; 2) wiek; 3) niepełnosprawność; 4) chorobę potrzebuje wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie: 1) z zaburzeniami psychicznymi; 2) osobie bezdomnej; 3) osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich; 5) cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy. W *mieszkanii treningowym* świadczy się usługi bytowe, pracę socjalną oraz naukę w obszarze rozwijania lub utrwalania niezależności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną, w celu umożliwienia prowadzenia niezależnego życia. W *mieszkanii wspomaganej* świadczy się usługi bytowe, pracę socjalną oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w codziennym funkcjonowaniu i realizacji kontaktów społecznych, w celu utrzymania lub rozwijania niezależności osoby na poziomie jej psychofizycznych możliwości. *Mieszkanie wspomagane* jest przeznaczone w szczególności dla: 1) osoby niepełnosprawnej, w tym osoby niepełnosprawnej fizycznie lub osoby z zaburzeniami psychicznymi, 2) osoby w podeszłym wieku lub przewlekle chorej¹⁵.

¹⁰ Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (tj. Dz.U. z 2026 r., poz. 95 ze zm.).

¹¹ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/85,pojecie.html> [odczyt: 05.06.2026 r.].

¹² Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/845,pojecie.html> [odczyt: 05.06.2026 r.].

¹³ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/212,pojecie.html> [odczyt: 05.06.2026 r.].

¹⁴ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/213,pojecie.html> [odczyt: 05.06.2026 r.].

¹⁵ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 53.

Noclegownia – placówka zapewniająca schronienie osobom bezdomnym, świadcząc tymczasową pomoc w postaci miejsca noclegowego, w ramach której umożliwia spędzenie nocy w warunkach gwarantujących ochronę życia i zdrowia¹⁶.

Ogrzewalnia – placówka przeznaczona dla osób bezdomnych. Umożliwia interwencyjny, bezpieczny pobyt w ogrzewanych pomieszczeniach wyposażonych co najmniej w miejsca siedzące¹⁷.

Organizacja pozarządowa – osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacja i stowarzyszenie, która: 1) nie jest jednostką sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych lub przedsiębiorstwem, instytutem badawczym, bankiem i spółką prawa handlowego będącymi państwowymi lub samorządowymi osobami prawnymi i 2) nie działa w celu osiągnięcia zysku¹⁸.

Osoba długotrwale bezrobotna – bezrobotny pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych¹⁹.

Ośrodek interwencji kryzysowej (OIK) – jednostka organizacyjna pomocy społecznej wyspecjalizowana w zakresie udzielania wsparcia stanowiącego zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadany dochód. W ramach tej formy wsparcia udziela się: 1) natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej; 2) w zależności od potrzeb poradnictwa socjalnego lub prawnego; 3) w sytuacjach uzasadnionych schronienia do 3 miesięcy²⁰.

Pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie – świadczenie z pomocy społecznej przyznawane przez gminę w postaci pieniężnej lub rzeczowej. Może być udzielona w postaci jednorazowego zasiłku celowego, nieoprocentowanej pożyczki lub poprzez udostępnienie maszyn i narzędzi pracy (stwarzających możliwość zorganizowania własnego warsztatu pracy) oraz urządzeń ułatwiających pracę osobom niepełnosprawnym²¹.

Pomoc społeczna – instytucja polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz wspiera je w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z 1) organizacjami społecznymi i pozarządowymi, 2) Kościołem Katolickim, 3) innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, 4) osobami fizycznymi i prawnymi²².

¹⁶ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 48a, ust. 3.

¹⁷ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 48a, ust. 4.

¹⁸ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie..., op. cit., art. 3, ust. 2.

¹⁹ Ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (tj. Dz.U. z 2025 r., poz. 620), art. 2, pkt 4.

²⁰ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 47, ust. 1-3.

²¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 43, ust. 1-5.

²² Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 2 ust.1 i ust. 2.

Poradnictwo specjalistyczne – świadczenie z pomocy społecznej realizowane, w szczególności, w formie poradnictwa prawnego, psychologicznego i rodzinnego. Jest udzielane osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Poradnictwo prawne realizuje się przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego oraz ochrony praw lokatorów. Poradnictwo psychologiczne realizowane jest przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii, natomiast poradnictwo rodzinne obejmuje problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną²³.

Posiłek – doraźne lub okresowe świadczenie z pomocy społecznej w postaci jednego gorącego posiłku dziennie. Przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić. Wsparcie to, przyznane dzieciom i młodzieży w okresie nauki w szkole, może być realizowane w formie zakupu posiłków²⁴.

Praca socjalna – świadczenie z pomocy społecznej służące poprawie funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Pracę socjalną prowadzi się z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. W pracy socjalnej wykorzystuje się właściwe tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia, w tym kontrakt socjalny i projekt socjalny. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód²⁵.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto – stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą²⁶.

Przyrost naturalny – różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów w danym okresie²⁷.

Renta rodzinna – świadczenie pieniężne przysługujące uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki do uzyskania jednego z tych świadczeń, a także pobierała zasiłek lub świadczenie przedemerytalne. Wszystkim uprawnionym członkom rodziny przysługuje jedna łączna renta rodzinna²⁸.

Renta z tytułu niezdolności do pracy – świadczenie pieniężne przysługujące ubezpieczonemu, który: 1) jest niezdolny do pracy, 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy, 3) niezdolność do pracy powstała w okresach określonych przepisami, ale nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów (warunek ten nie dotyczy ubezpieczonego, który udowodnił

²³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 46.

²⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 48b, ust. 2-3.

²⁵ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 45, ust. 1-4.

²⁶ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/693,pojecie.html?pdf=1> [odczyt: 05.06.2026 r.].

²⁷ Główny Urząd Statystyczny, <http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/405,pojecie.html?pdf=1> [odczyt: 05.06.2026 r.].

²⁸ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/426,pojecie.html> [odczyt: 05.06.2026 r.].

okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. Świadczenie z tytułu niezdolności do pracy powstałe wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej przysługuje niezależnie od długości okresu ubezpieczenia wypadkowego oraz bez względu na datę powstania niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową²⁹.

Rodzinny dom pomocy (RDP) – forma usług opiekuńczych i bytowych świadczonych całodobowo przez osobę fizyczną lub podmiot uprawniony dla nie mniej niż trzech i nie więcej niż ośmiu zamieszkujących wspólnie osób wymagających, z powodu wieku lub niepełnosprawności, wsparcia w tej formie³⁰.

Rozwód – rozwiązanie związku małżeńskiego przez odpowiedni sąd w formie przewidzianej prawem³¹.

Schronienie – świadczenie z pomocy społecznej udzielane poprzez przyznanie tymczasowego miejsca noclegowego w noclegowniach, schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalniach³².

Schronisko dla osób bezdomnych – placówka zapewniająca osobom bezdomnym, które podpisały kontrakt socjalny, całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej³³.

Schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi – placówka zapewniająca osobom bezdomnym, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonej przez jednostkę całodobowej opieki, zakład opiekuńczo-leczniczy lub zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, tymczasowe schronienie wraz z usługami opiekuńczymi oraz usługami ukierunkowanymi na wzmacnianie aktywności społecznej, w miarę możliwości wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej. W szczególnie uzasadnionych przypadkach przebywającym w nim osobom bezdomnym zapewnia się posiłek lub całodzienne wyżywienie³⁴.

Separacja prawna – uchylenie wspólnoty małżeńskiej bez prawa wstępowania w nowy związek małżeński przez którąkolwiek ze stron. Orzeczenia o separacji dokonuje odpowiedni sąd w formie przewidzianej prawem. W odróżnieniu od rozvodu separacja nie ma charakteru ostatecznego rozwiązania małżeństwa – na zgodne żądanie małżonków sąd orzeka zniesienie separacji³⁵.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze – świadczenie z pomocy społecznej udzielane w formie usług opiekuńczych dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym³⁶.

²⁹ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/425,pojecie.html> [odczyt: 05.06.2026 r.].

³⁰ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 52, ust. 2.

³¹ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/443,pojecie.html?pdf=1> [odczyt: 05.06.2026 r.].

³² Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 48a ust. 1-4.

³³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 48a, ust. 2.

³⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 48a, ust. 2b i 2c.

³⁵ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/722,pojecie.html> [odczyt: 05.06.2026 r.].

³⁶ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 50 ust. 1, 4.

Specjalny zasiłek celowy – bezzwrotne świadczenie przyznawane w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających określone w ustawie kryterium³⁷.

Stopa bezrobocia rejestrowanego – procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego³⁸.

Stopa ubóstwa lub wskaźnik zagrożenia ubóstwem – odsetek jednostek (gospodarstw domowych lub osób) ubogich w ogólnej liczbie jednostek w całej populacji³⁹.

Świadczenia z pomocy społecznej – pomoc społeczna w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych⁴⁰, mające na celu pomoc osobom i rodzinom w trudnej sytuacji finansowej umożliwiając im zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych oraz umożliwienie lepszego funkcjonowania w społeczeństwie.

Świadczenia pieniężne – formy wsparcia oferowane przez OPS w postaci transferu środków finansowych, mające na celu pomoc osobom i rodzinom w trudnej sytuacji finansowej umożliwiając im zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. Katalog świadczeń pieniężnych obejmuje: 1) zasiłek stały; 2) zasiłek okresowy; 3) zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy; 4) zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie; 5) pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki; 6) świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach; wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd⁴¹.

Świadczenia niepieniężne – formy wsparcia oferowane przez OPS w postaci usług i pomocy rzeczowej, mające na celu pomoc osobom i rodzinom w trudnej sytuacji finansowej umożliwiając im zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych oraz umożliwienie lepszego funkcjonowania w społeczeństwie. Katalog świadczeń niepieniężnych obejmuje: 1) pracę socjalną; 2) bilet kredytowany; 3) składki na ubezpieczenie zdrowotne; 4) składki na ubezpieczenia społeczne; 5) pomoc rzeczową, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie; 6) sprawienie pogrzebu; 7) poradnictwo specjalistyczne; 8) interwencję kryzysową; 9) schronienie; 10) posiłek; 11) niezbędne ubranie; 12) usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia i w rodzinnych domach pomocy oraz usługi sąsiedzkie; 13) specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia; 14) mieszkanie treningowe lub wspomagane; 15) pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, w tym usługi wsparcia krótkoterminowego; 16) pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu treningowym lub wspomagany, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

³⁷ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 41 ust. 1.

³⁸ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/2390,pojecie.html> [odczyt: 05.06.2026 r.].

³⁹ Główny Urząd Statystyczny, *Ubóstwo w Polsce w latach 2013 i 2014*, s. 25, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoeczna/ubostwo-w-polsce-w-latach-2013-i-2014,1,6.html> [odczyt: 05.06.2026].

⁴⁰ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/1930,pojecie.html> [odczyt: 05.06.2026 r.].

⁴¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 36, ust. 1.

Ubóstwo skrajne (minimum egzystencji, miara ubóstwa) – normatywny model wyznaczający niski, „alarmowy” poziom zaspokajania potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Uwzględnia ono jedynie zaspokojenie potrzeb niezbędnych do przeżycia i zachowania zdrowia, których nie powinno się odkładać w czasie. Wartość minimum egzystencji wyznacza dolny obszar ubóstwa⁴².

Ubranie – świadczenie z pomocy społecznej realizowane poprzez przyznanie osobie potrzebującej niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona⁴³.

Usługi opiekuńcze – świadczenie z pomocy społecznej przysługujące osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze obejmują: 1) pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, 2) opiekę higieniczną, 3) zaleconą przez lekarza pielęgnację, 4) w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem⁴⁴.

Wskaźnik zasięgu ubóstwa relatywnego (stopa ubóstwa relatywnego) – odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymywanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy niż granica ubóstwa relatywnego przyjęta na poziomie 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD⁴⁵.

Wskaźnik zasięgu ubóstwa skrajnego (stopa ubóstwa skrajnego) – odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymywanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy niż granica ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji) wyznaczająca poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego następuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka⁴⁶.

Wskaźnik zasięgu ubóstwa ustawowego (stopa ubóstwa ustawowego) – odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymywanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy niż tzw. ustawowa granica ubóstwa, tj. kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej⁴⁷.

Współczynnik obciążenia demograficznego ludnością w wieku przedprodukcyjnym – stosunek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do liczby ludności w wieku produkcyjnym⁴⁸.

⁴² Deniszczuk L., Kurowski P., Styrc M., *Progi minimalnej konsumpcji gospodarstw domowych wyznaczone metodą potrzeb podstawowych. Rodzaje, oszacowania i zastosowania polityce społecznej*, IPiSS, Warszawa 2007. Za: *Informacja o poziomie i strukturze minimum egzystencji w 2022 r. (na podstawie danych średniorocznych)*, <https://www.ipiss.com.pl/wp-content/uploads/2023/04/ME-srednioroczne-2022-30-03-2023.pdf> [odczyt: 05.06.2026 r.].

⁴³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 48b ust. 1.

⁴⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 50 ust. 1-3.

⁴⁵ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3215,pojecie.html?pdf=1> [odczyt: 05.06.2026 r.].

⁴⁶ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3214,pojecie.html?pdf=1> [odczyt: 05.06.2026 r.].

⁴⁷ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3217,pojecie.html?pdf=1> [odczyt: 05.06.2026 r.].

⁴⁸ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/4559,pojecie.html>, [odczyt: 05.06.2026 r.].

Zasiłek celowy – świadczenie z pomocy społecznej przyznawane w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Świadczenie może być także przyznane w formie biletu kredytowanego. Osobom bezdomnym i innym osobom niemającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne. Zasiłek celowy może być przyznany również w celu realizacji postanowień kontraktu socjalnego. W takim przypadku może on być wypłacany niezależnie od dochodu, przez okres do 2 miesięcy od dnia, w którym osoba objęta kontraktem socjalnym, w trakcie jego realizacji, stała się osobą zatrudnioną. Do otrzymania zasiłku celowego uprawnione są również osoby lub rodziny, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego bądź też klęski żywiołowej lub ekologicznej. W tego rodzaju przypadkach świadczenie to może być przyznane niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi⁴⁹.

Zasiłek okresowy – świadczenie z pomocy społecznej przysługujące w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Zasiłki okresowe przyznaje się: 1) osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej; 2) rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny⁵⁰.

Zasiłek stały – świadczenie z pomocy społecznej, które przysługuje: 1) pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej; 2) pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie⁵¹.

⁴⁹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 39, 39a, 40.

⁵⁰ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 38 ust. 1 pkt 1, 2.

⁵¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 37 ust. 1 pkt 1, 2.

1. Wprowadzenie

Niniejsze opracowanie stanowi realizację zapisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2026 r., poz. 639), dotyczących obowiązku przygotowania przez gminy, powiaty i samorząd województwa oceny zasobów pomocy społecznej (OZPS). Odpowiednie zapisy dotyczące realizacji tego zadania ujęto w art. 16a, art. 17 ust. 1 pkt 2 (zadania gminy), art. 19 ust. 18 (zadania powiatu), art. 21 ust. 8 (zadania samorządu województwa) oraz art. 22 ust. 11 (zadania wojewody).

W art. 16a czytamy:

- 1. Gmina, powiat i samorząd województwa przygotowują ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej.*
- 2. Zasoby, o których mowa w ust. 1, obejmują w szczególności infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej bez względu na podmiot je finansujący i realizujący.*
- 3. Ocena, o której mowa w ust. 1, obejmuje osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, rodzaje ich problemów oraz ich rozkład ilościowy.*
- 4. Organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego przedstawia co roku do dnia 30 kwietnia odpowiednio radzie gminy, radzie powiatu, a do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa właściwej jednostki samorządu terytorialnego ocenę, o której mowa w ust. 1. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny.*

Natomiast art. 21 ust. 8 stanowi, iż:

Do zadań samorządu województwa należy (...) sporządzanie oceny, o której mowa w art. 16a, na podstawie ocen sporządzonych przez gminy i powiaty z obszaru województwa, uwzględniającej kwestie i problemy społeczne wynikające z przyjętej strategii wraz z projektami, o których mowa w pkt 3 i przekazanie ich właściwemu wojewodzie do dnia 31 lipca każdego roku (...).

Raport „Ocena zasobów pomocy społecznej. Województwo śląskie 2026” został przygotowany w ramach realizacji programu „Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027”, projektu pn.: „Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej – ROPS WSL”, zadania numer 1: „Terytorialne Obserwatorium Rozwoju Usług Społecznych (TORUS)”, działania I: „Przeprowadzanie badań, diagnoz oraz monitorowanie sytuacji w województwie śląskim w zakresie usług społecznych, wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji, pomocy i integracji społecznej oraz ekonomii społecznej, rozpoznawanie i mapowanie zasobów oraz potrzeb instytucji i podmiotów lokalnych, w tym NGO, działających w obszarze usług społecznych rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji”.

Raport *Ocena zasobów pomocy społecznej. Województwo śląskie 2026* zawiera informacje dotyczące: sytuacji demograficznej i społecznej, liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, przyczyn ich udzielania, zasobów kadrowych i instytucjonalnych, środków przeznaczonych na finansowanie świadczeń oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Powyższe informacje zostały z reguły przedstawione w ujęciu statycznym (w odniesieniu do całego kraju, a w przypadku kluczowych zmiennych także w przekrojach uwzględniających podregiony oraz rodzaje powiatów, gmin i instytucji) oraz dynamicznym – w perspektywie krótkookresowej (2024-2025), średniookresowej (2023-2025) oraz długookresowej (2015-2025).

Ponadto w opracowaniu wykorzystano prognozy sytuacji w pomocy społecznej na rok 2026 oraz prognozy ludności Polski do 2060.

Wiedza o problemach społecznych i zasobach społeczności lokalnych stanowi podstawę do ustalenia hierarchii potrzeb, które powinny zostać zaspokojone w pierwszej kolejności oraz pozwala na wytyczanie kierunków dalszych działań w obszarach pomocy i integracji społecznej. Wiele z nich będzie w najbliższym czasie zdeterminowanych postępującym procesem starzenia się społeczeństwa i związanego z nim zwiększenia zapotrzebowania na opiekę, planowanym procesem rozwoju usług społecznych, deinstytucjonalizacji, a także koniecznością integracji migrantów.

Niniejszy materiał został przygotowany w oparciu o następujące główne źródła informacji:

1) sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r. oraz jego odpowiedniki z lat wcześniejszych, 2) sprawozdania *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r. oraz jego odpowiedniki z lat wcześniejszych, 3) *Bank Danych Lokalnych* prowadzony przez Główny Urząd Statystyczny, 4) formularz *Ocena zasobów pomocy społecznej – edycja 2025/2026 (OZPS 2025/2026)*, przygotowany przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, służący do zbierania danych z gmin i powiatów oraz 5) „*Ankiety uzupełniającej formularz OZPS 2025/2026*” w zakresie informacji na temat kwalifikacji pracowników OPS, CUS, PCPR oraz współpracy tychże jednostek z sektorem pozarządowym.

Ponadto, przy tworzeniu niniejszego materiału wykorzystano informacje o pracownikach ośrodków pomocy społecznej, centrów usług społecznych i powiatowych centrów pomocy rodzinie ujęte w *Sprawozdaniu rzeczowo-finansowym z wykonywania przez powiat zadań innych niż realizacja dodatku wychowawczego, dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, i dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego, o którym mowa w art. 113a tej ustawy, za okres od 2025-07-01 do 2025-12-31 (WRiSPZ-P)*.

Z uwagi na konstrukcję formularzy *OZPS*, które oprócz danych historycznych zawierają także prognozy dotyczące roku oceny, niniejsze opracowanie stanowi ważne źródło informacji nt. przewidywanej sytuacji w obszarach objętych oceną. Na podstawie otrzymanych danych sformułowano rekomendacje dotyczące podjęcia niezbędnych działań w obszarach pomocy i integracji społecznej.

O ile nie podano inaczej dane dotyczą całego województwa śląskiego, a określenie „ośrodek pomocy społecznej” odnosi się zarówno do jednostek działających w gminach powiatów ziemskich, jak i w miastach na prawach powiatu. Występujący w tabelach znak „x” oznacza, że wypełnienie pozycji było niemożliwe lub niecelowe.

* * *

Autorzy niniejszego opracowania serdecznie dziękują wszystkim Ośrodkom Pomocy Społecznej, Centrum Usług Społecznych oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie za wysiłek włożony w rzetelne wypełnienie formularzy *OZPS – edycja 2025/2026* oraz wypełnienie „*Ankiety uzupełniającej formularz OZPS 2025/2026*”.

2. Najważniejsze wnioski

Poniżej zastawione zostały najważniejsze wnioski, które układają się w kilka spójnych tendencji. Sytuacja ekonomiczna mieszkańców województwa śląskiego jest na tle kraju relatywnie korzystna, o czym świadczą wyższe wynagrodzenia i świadczenia emerytalno-rentowe, niższy poziom bezrobocia oraz malejący odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa. Jednocześnie region wchodzi w fazę głębokiej zmiany demograficznej – ubytku i starzenia się ogółu ludności, co wymusza przesunięcie głównego ciężaru systemu pomocy społecznej ze świadczeń pieniężnych oraz usług świadczonych w formach instytucjonalnych na wsparcie niepieniężne, w szczególności usługi środowiskowe realizowane w społeczności lokalnej. Należy przy tym ostrożnie interpretować spadek liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. Spadek liczby korzystających z pomocy społecznej nie musi w całości odzwierciedlać poprawy sytuacji społecznej. Na jego skalę wpływają także: relacja ustawowych kryteriów dochodowych do rosnących kosztów utrzymania, zjawisko niekorzystania ze wsparcia przez osoby uprawnione, bariery dostępności usług oraz zmiana struktury wiekowej ludności.

Począwszy od roku 2022 wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców w województwie śląskim wykazuje tendencję spadkową.

W perspektywie krótkoterminowej wyraźnie zarysowuje się tendencja wzrostowa w zakresie przeciętnej oczekiwanej długości życia mieszkańców.

Zarówno w perspektywie krótkookresowej, jak i długookresowej w województwie śląskim wykazano wyraźną tendencję spadkową liczby zgonów niemowląt.

Zarówno w perspektywie krótkoterminowej i długoterminowej w województwie śląskim zanotowano silnie spadkową tendencję w zakresie liczby separacji.

W 2024 roku województwo śląskie należało do grupy województw o najwyższym poziomie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto.

W latach 2014-2024 w województwie śląskim wystąpiła silna tendencja wzrostowa w zakresie wysokości przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych.

W 2025 r. przeciętna emerytura brutto w województwie śląskim była wyższa od średniej krajowej o 545,79 zł.

W 2025 r. przeciętna miesięczna renta z tytułu niezdolności do pracy oraz renta rodzinna w województwie śląskim były wyższe od średnich krajowych odpowiednio o 686,32 zł i 689,29 zł, co wskazuje na wyższy poziom tych świadczeń w regionie w porównaniu z przeciętnymi wartościami w Polsce.

W latach 2014-2024 w województwie śląskim znacząco zmniejszyła się liczba klientów pomocy społecznej żyjących w gospodarstwach domowych o dochodach poniżej kryterium dochodowego w relacji do ogółu mieszkańców, a wartość wskaźnika UKPS (*ubodzy klienci pomocy społecznej*) w 2024 roku była niższa niż średnia krajowa, co wskazuje na relatywnie korzystniejszą sytuację społeczną regionu na tle kraju.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję plasował województwo śląskie na 5. miejscu w kraju.

W latach 2015–2025 w województwie śląskim stopa bezrobocia wykazywała wyraźną tendencję spadkową, zmniejszając się o 4,6 punktu procentowego. W 2025 roku sytuacja na

rynku pracy była korzystniejsza niż średnio w kraju – stopa bezrobocia wyniosła 4,4% wobec 5,7% w Polsce.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w województwie śląskim wykazała w latach 2015-2025 tendencję spadkową.

Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej na tle ogólnej liczby mieszkańców w województwie śląskim w 2025 roku był niższy niż średnio w kraju.

W 2025 roku odsetek osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, w tym z powodu ubóstwa, w relacji do ogólnej liczby mieszkańców był w województwie śląskim niższy niż średnio w kraju, co wskazuje na korzystniejszą sytuację społeczną regionu na tle Polski.

Liczba jednostek pomocy społecznej w województwie śląskim w latach 2023-2025 uległa zwiększeniu.

W województwie śląskim liczba specjalistycznych jednostek pomocy społecznej zarówno w perspektywie długoterminowej (lata 2015-2025), jak i krótkoterminowej (lata 2023-2025), wykazywała silną tendencję wzrostową.

W 2025 r. zdecydowana większość pracowników podstawowych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (JOPS) posiadała wykształcenie wyższe, co świadczy o wysokim poziomie kwalifikacji kadry realizującej zadania z zakresu pomocy społecznej, przy czym najwyższy poziom wykształcenia obserwowano w PCPR i GOPS, a niższy w MOPR i CUS.

Zmiany w zatrudnieniu prognozowane na 2026 rok wpisują się w tendencję przesuwania zasobów kadrowych w kierunku usług środowiskowych i półinstytucjonalnych.

W 2025 roku w województwie śląskim wydatki na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem w przeliczeniu na 1 mieszkańca były znacząco wyższe niż w kraju.

W 2024 roku województwo śląskie cechowało się niższym od średniej krajowej wskaźnikiem zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych.

Zarówno w perspektywie krótkoterminowej jak i długoterminowej brak jednoznacznej tendencji wskaźnika salda migracji międzywojewódzkich w województwie śląskim; przebieg nieregularny z naprzemiennymi spadkami i wzrostami.

W województwie śląskim w okresie 2014–2024 obserwuje się tendencję spadkową liczby rozwodów. Jednocześnie w latach 2022–2024 nastąpił niewielki wzrost ich liczby, a cały analizowany okres cechował się znacznymi wahaniami wartości.

Województwo śląskie to drugie pod względem liczby mieszkańców województwo w Polsce w 2024 roku.

Województwo śląskie charakteryzuje się największą gęstością zaludnienia w skali kraju, która jednak systematycznie maleje.

Największa liczba mieszkańców województwa skoncentrowana jest w jego środkowej części.

Śląskie pod względem liczby osób w gospodarstwie domowym w 2023 roku znajdowało się poniżej średniej krajowej.

W latach 2014–2024 zmniejszał się udział ludności miejskiej (do 75,7%), natomiast wzrastał udział ludności wiejskiej (do 24,3%).

W 2024 roku większość mieszkańców województwa śląskiego nadal zamieszkiwała tereny miejskie (75,7%), a udział ludności miejskiej był wyższy niż średnia krajowa i wynosił 75,7% wobec 59,4% w Polsce.

W perspektywie długoterminowej przyrost naturalny wykazywał tendencję spadkową, choć w latach 2022-2023 występowała tendencja wzrostowa.

Po uwzględnieniu inflacji zanotowano realny wzrost wynagrodzeń w latach 2015-2025 oraz delikatny wzrost w latach 2023-2025.

Pomimo tego, że przeciętne miesięczne wydatki gospodarstw domowych w województwie śląskim w 2024 roku były wyższe niż średnia dla Polski, to w porównaniu z pozostałymi województwami zajmuje ono 4. miejsce.

Cudzoziemcy, którzy złożyli do końca czerwca 2025 roku wnioski o ochronę międzynarodową w Polsce i otrzymali pozytywne decyzje, pochodzili głównie z Ukrainy i Białorusi.

W województwie śląskim liczba miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej w perspektywie długoterminowej (lata 2015–2025) wykazuje tendencję spadkową, przy niewielkich wahaniami wartości. Jednocześnie w perspektywie krótkoterminowej (lata 2023–2025) odnotowano tendencję wzrostową.

Kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań zleconych gminom wykazuje silną tendencję wzrostową w ujęciu długookresowym, natomiast w perspektywie krótkoterminowej (2023–2025) charakteryzuje się bardzo dużą zmiennością. Wyraźny wzrost w 2024 r. był związany z wypłatą zasiłków celowych na pokrycie skutków klęski żywiołowej (powódź), natomiast w 2025 r. nastąpił spadek wartości świadczeń, co potwierdza incydentalny charakter tego wzrostu.

W latach 2023–2025 kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań własnych gminy wzrosła o 34,6% (225 334 540 zł), przy skumulowanej inflacji na poziomie 13,68%, co oznacza wyraźny realny wzrost wartości świadczeń; natomiast w dłuższej perspektywie 2015–2025 wzrost wyniósł 81,0% przy inflacji 57,61%, co wskazuje na umiarkowany realny wzrost oraz wolniejsze tempo zmian w ujęciu długookresowym.

W latach 2015–2025 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w województwie śląskim wykazywała tendencję spadkową, mimo niewielkiego wzrostu w latach 2024-2025, a ich odsetek w 2025 roku był niższy niż średnio w kraju.

W latach 2015-2024 wydatki na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem w województwie śląskim charakteryzowały się tendencją spadkową, natomiast w 2025 roku odnotowano wyraźny wzrost poziomu wydatków w analizowanym obszarze.

Rozmieszczenie terytorialne Ukraińców osiedlających się w Polsce charakteryzuje się koncentracją w województwach z dużymi aglomeracjami miejskimi. Najbardziej popularnymi regionami są województwa: mazowieckie – 22% osób, dolnośląskie – 12% osób, wielkopolskie – 11% osób, małopolskie – 9% oraz śląskie – 9% osób.

W latach 2023-2025 nastąpił znaczny wzrost zatrudnienia w centrach usług społecznych, odzwierciedlający postępujący proces rozwoju sieci CUS w województwie śląskim. Liczba etatów wzrosła z 64 w 2023 r. do 581 w 2025 r. Na koniec maja 2026 r. funkcjonowało 13 centrów usług społecznych. Proces przekształcania wspierany był m.in. w ramach projektu „CUS – Nowe spojrzenie na usługi społeczne”. Jednocześnie wzrost zatrudnienia był przede wszystkim efektem przenoszenia zadań i pracowników z OPS do nowo tworzonej CUS, a nie zwiększenia zatrudnienia w całym systemie pomocy społecznej. Łączny poziom zatrudnienia w OPS, CUS i PCPR pozostawał w 2025 r. niższy niż w 2022 r.

Wg stanu na koniec 2024 roku w województwie śląskim utrzymuje się zależność, że przeciętna długość trwania życia mężczyzn jest o parę lat krótsza niż kobiet.

Średnia liczba osób w gospodarstwie domowym w województwie śląskim w latach 2014-2024 wykazywała tendencję spadkową – z 2,56 w 2014 roku do 2,30 w 2024 roku.

Zarówno w perspektywie krótkoterminowej jak i długoterminowej brak jednoznacznej tendencji wskaźnika salda migracji międzywojewódzkich w województwie śląskim; przebieg nieregularny z naprzemiennymi spadkami i wzrostami.

Od 24 lutego 2022 r. sytuacja migracyjna w Polsce zdominowana jest przez wzmożony napływ obywateli Ukrainy. Są oni zdecydowanie najliczniejszą grupą cudzoziemców w Polsce, stanowiąc 78 proc. ogółu osiedlających się w kraju obcokrajowców.

W latach 2023-2025 w województwie śląskim liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej nieznacznie wzrosła – z 73 262 w 2023 roku do 75 418 w 2025 roku, co oznacza zmianę o 2 156 rodzin oraz wzrost o 2,9%.

W latach 2023-2025 w województwie śląskim odnotowano wzrost zatrudnienia w OPS, CUS i PCPR, jednak poziom zatrudnienia w tych instytucjach nadal pozostał niższy niż w 2022 roku.

Zatrudnienie pomocnicze w 2025 roku miało ograniczony zasięg – dotyczyło tylko części jednostek, a jego skala była niewielka względem liczby etatowych pracowników.

Specjalizację I/II stopnia w zawodzie pracownik socjalny posiadał co czwarty pracownik socjalny podstawowych JOPS. Największy odsetek pracowników z ww. kwalifikacjami odnotowano w GOPS i PCPR, natomiast najniższy – w MOPR i CUS.

W latach 2023–2025 w województwie śląskim odnotowano niewielki spadek zatrudnienia pracowników socjalnych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej (JOPS), co może świadczyć o utrzymującej się stabilizacji kadrowej przy jednoczesnym umiarkowanym odpływie pracowników.

Przeciętna kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań zleconych gminom w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2025 roku była ponad dwukrotnie niższa w województwie śląskim niż średnio w kraju i wyniosła 4,09 zł wobec 10,84 zł w Polsce.

W 2025 r. realizację zadań z obszaru pomocy społecznej i wsparcia zlecało organizacjom pozarządowym 51% JST z terenu województwa śląskiego (89 spośród 174 przebadanych JST), co wskazuje na rosnące znaczenie współpracy samorządów z sektorem pozarządowym w realizacji usług społecznych.

W 2025 r. realizację podstawowych usług opiekuńczych zlecało organizacjom pozarządowym 15% gmin, specjalistycznych usług opiekuńczych – 10% gmin, natomiast prowadzenie placówek pomocy społecznej – 16% gmin i powiatów* województwa śląskiego.

W 2026 roku prognozowany jest niewielki wzrost liczby osób ogólnie korzystających z pomocy społecznej, a w ramach nich wzrost liczby świadczeniobiorców, szczególnie w wieku poprodukcyjnym.

Prognozowany wzrost liczby zawartych kontraktów socjalnych oraz osób objętych kontraktem w 2026 roku wskazuje na intensyfikację działań aktywizacyjnych, co może wspierać wolniejsze tempo wzrostu liczby świadczeniobiorców, zwłaszcza w wieku produkcyjnym.

W 2026 roku prognozowany jest wzrost liczby osób korzystających ze specjalistycznych jednostek pomocy społecznej, szczególnie w noclegowniach i ogrzewalniach.

Największy wzrost liczby pracowników JOPS w 2026 roku prognozowany jest w klubach samopomocy, co wskazuje na wzrost znaczenia tej formy wsparcia środowiskowego. Ponadto przewiduje się spadek liczby pracowników w jednostkach poradnictwa specjalistycznego, co może spowodować mniejszą dostępność tej formy pomocy.

W 2026 roku nie przewiduje się zmniejszenia zapotrzebowania na środki finansowe w żadnej formie świadczeń, co potwierdza utrzymujący się trend wzrostowy i wskazuje na rosnące obciążenie budżetów gmin w realizacji zadań pomocowych.

W latach 2025–2026 prognozuje się wyraźny wzrost liczby świadczeniobiorców korzystających z form wsparcia mających na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem, realizowanych w ramach zadań powiatu – najsilniej w przypadku pomocy pieniężnej na usamodzielnienie (o 94,4%).

Choć dominującym trendem w prognozach na 2026 rok jest wzrost zapotrzebowania na wydatki w obszarze pomocy społecznej, odnotowuje się również znaczące spadki w niektórych rozdziałach – m.in. w zakresie pomocy dla cudzoziemców (–40,3%) oraz usuwania skutków klęsk żywiołowych (–70,2%).

Silna tendencja spadkowa liczby mieszkańców województwa śląskiego występuje zarówno w perspektywie krótkoterminowej jak i długoterminowej oraz według prognoz wystąpi w latach 2025–2060.

Według stanu na koniec 2024 roku województwo śląskie miało jeden z najwyższych odsetków mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w skali kraju.

Województwo śląskie należy do regionów o najwyższych wartościach wskaźnika obciążenia demograficznego, który wykazuje tendencję wzrostową i – zgodnie z prognozami – będzie nadal rósł w latach 2025–2060, przy czym jego wyższe wartości częściej występują w gminach o bardziej miejskim charakterze.

W latach 2014–2024 w województwie śląskim wystąpiła silna tendencja spadkowa liczby urodzeń żywych, a wskaźnik urodzeń na 1000 mieszkańców należał do najniższych w kraju.

Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców był w 2024 roku w województwie śląskim prawie najwyższy w kraju.

Województwo śląskie cechuje się jednym z najniższych wskaźników przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców wśród województw, przy czym w latach 2014–2024 pozostawał on ujemny i niższy od średniej krajowej.

Województwo śląskie należy do grupy regionów o najwyższych wartościach wskaźnika obciążenia demograficznego, który wykazuje tendencję wzrostową i zgodnie z prognozami będzie nadal rósł również w latach 2025–2060.

W województwie śląskim na tle Polski występuje niekorzystna struktura wieku ludności: niższy od średniej krajowej udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wyższy udział osób w wieku poprodukcyjnym, przy czym proces starzenia się ludności jest bardziej nasilony w miastach niż na obszarach wiejskich.

W 2024 roku województwo śląskie charakteryzowało się niższą od średniej krajowej liczbą zawieranych małżeństw na 1000 mieszkańców, przy jednocześnie silnej, długoterminowej tendencji spadkowej tego wskaźnika oraz jego niższych wartościach w gminach o bardziej wiejskim charakterze.

W 2024 roku województwo śląskie charakteryzowało się czwartym najwyższym w kraju wskaźnikiem rozwodów na 1000 mieszkańców, przy jednocześnie tendencji spadkowej w analizowanym okresie, której towarzyszyły jednak znaczne wahania wartości.

W 2024 roku województwo śląskie należało do grupy województw o najwyższym poziomie wskaźnika separacji na 10 tys. mieszkańców.

Wskaźnik liczby miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w województwie śląskim w 2025 roku był niższy niż średni dla Polski.

W 2025 roku wskaźnik liczby jednostek pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w województwie śląskim był znacznie niższy niż średnia dla Polski.

W 2025 roku województwo śląskie zajmowało 14. miejsce w kraju pod względem liczby pracowników JOPS szczebla gminnego i powiatowego na 10 tys. mieszkańców, a wskaźnik ten był nieco niższy niż średnia krajowa.

Na koniec 2025 roku województwo śląskie miało niższy niż średnia krajowa wskaźnik liczby pracowników OPS, CUS i PCPR na 10 tys. mieszkańców, plasując się na 11. miejscu wśród województw.

W latach 2023–2025 w województwie śląskim odnotowano spadek zatrudnienia w ośrodkach pomocy społecznej o ok. 3,4%.

W latach 2022–2024 wskaźnik UKPS w województwie śląskim obniżył się a w 2024 roku był niższy niż średnia krajowa.

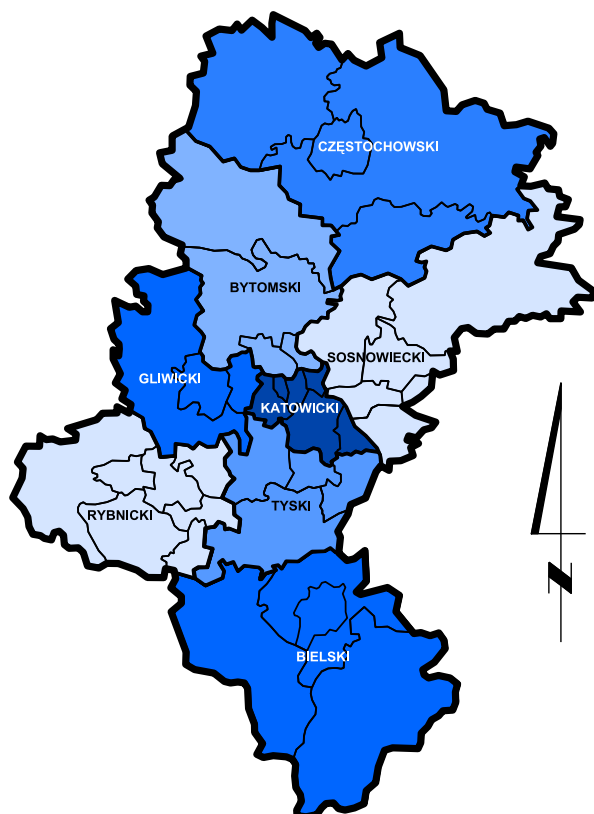
3. Podział województwa śląskiego

Województwo śląskie składa się ze 167 gmin, w tym 49 miejskich, 26 miejsko-wiejskich oraz 92 wiejskich. Gminy te tworzą 36 powiatów, w tym 19 miast na prawach powiatu oraz 17 powiatów ziemskich. Województwo śląskie jest jedynym województwem w Polsce, w którym jest więcej miast na prawach powiatu niż powiatów ziemskich⁵².

Dla celów statystyki regionalnej województwo zostało podzielone na 8 podregionów:⁵³

1. **bielski** – obejmujący powiaty: bielski, cieszyński, żywiecki, m. Bielsko-Biała;
2. **bytomski** – obejmujący powiaty: lubliniecki, tarnogórski, m. Bytom, m. Piekary Śląskie;
3. **częstochowski** – obejmujący powiaty: częstochowski, kłobucki, myszkowski, m. Częstochowa;
4. **gliwicki** – obejmujący powiaty: gliwicki, m. Gliwice, m. Zabrze;
5. **katowicki** – obejmujący powiaty: m. Chorzów, m. Katowice, m. Mysłowice, m. Ruda Śląska, m. Siemianowice Śląskie, m. Świętochłowice;
6. **rybnicki** – obejmujący powiaty: raciborski, rybnicki, wodzisławski, m. Jastrzębie-Zdrój, m. Rybnik, m. Żory;
7. **sosnowiecki** – obejmujący powiaty: będziński, zawierciański, m. Dąbrowa Górnicza, m. Jaworzno, m. Sosnowiec;
8. **tyski** – obejmujący powiaty: mikołowski, pszczyński, bieruńsko-lędziński, m. Tychy.

Podział województwa śląskiego na podregiony.

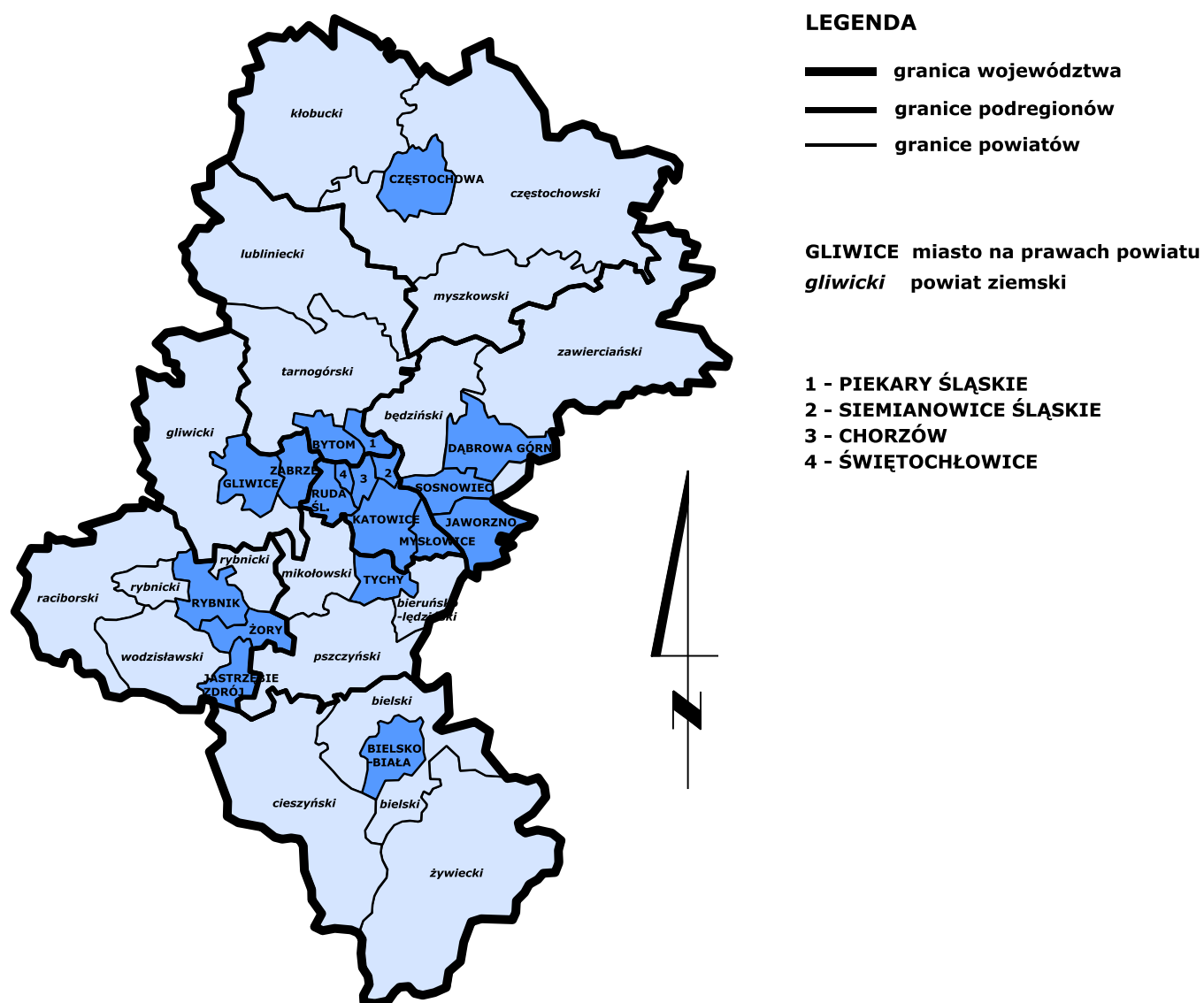

Źródło: opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego.

⁵² Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych* [odczyt: 28.05.2026 r.].

⁵³ Ibidem.

Podział województwa śląskiego na powiaty.

Źródło: opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego.

4. Wybrane elementy sytuacji demograficznej

Sytuacja demograficzna w Polsce jest dynamiczna i złożona. Oto kilka kluczowych elementów pokazujących sytuację ludności województwa śląskiego w oparciu o dane Głównego Urzędu Statystycznego.

4.1. Liczba ludności

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba mieszkańców w tysiącach:
 - w 2022 roku: 4 346,7;
 - w 2023 roku: 4 320,1;
 - w 2024 roku: 4 291,4;
- Zmiana liczby mieszkańców: -55,3 tys. osób;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców: -1,27%.

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba mieszkańców:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 4 291,4 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 4 585,9 – 2014 rok;
- Zmiana liczby mieszkańców: -294,5 tys. osób;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców: -6,42 %.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

- Liczba mieszkańców województwa w tysiącach:
 - w województwie śląskim: 4 291,4;
 - w Polsce: 37 489,1
 - najniższa wartość wśród województw – opolskie – 930,3
 - najwyższa wartość wśród województw – mazowieckie – 5 508,3
 - pozycja województwa śląskiego: 2.

Sytuacja wewnętrzna województwa śląskiego na koniec 2024 roku

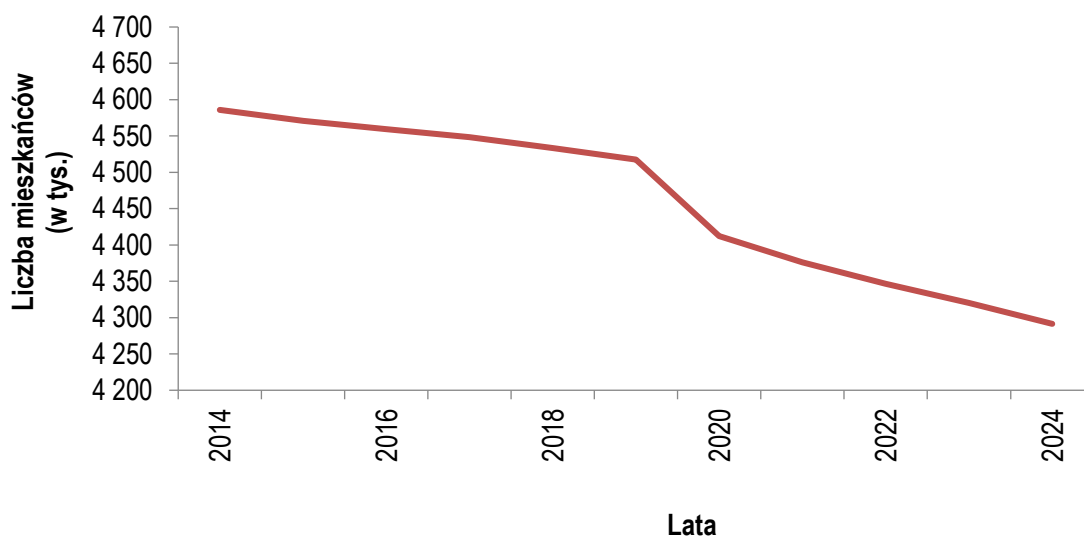
- Liczba mieszkańców wg stanu na koniec 2024 r.:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: zachodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;

- najwyższa wartość wśród podregionów: katowicki – 685,7 tys.;
- najniższa wartość wśród podregionów: tyski – 391,2 tys.;
- wartość w miastach na prawach powiatu: 2 349,6 tys.;
- wartość w powiatach ziemskich: 1 941,8 tys.;
- powiaty o najwyższych wartościach (w tys.): m. Katowice (278,9), m. Częstochowa (203,6) oraz m. Sosnowiec (185,0);
- powiaty o najniższych wartościach (w tys.): bieruńsko-lędziński (59,4), m. Piekary Śląskie (51,4) oraz m. Świętochłowice (45,0);
- wartość w gminach miejskich: 3 063,8 tys.;
- wartość w gminach miejsko-wiejskich: 360,1 tys.;
- wartość w gminach wiejskich: 850,7 tys.;
- gminy o najwyższych wartościach (w tys.): Katowice (278,9), Częstochowa (203,6) oraz Sosnowiec (185,0);
- gminy o najniższych wartościach (w tys.): Koszarawa (2,2), Irządze (2,5) oraz Starcza (2,9).

WNIOSKI

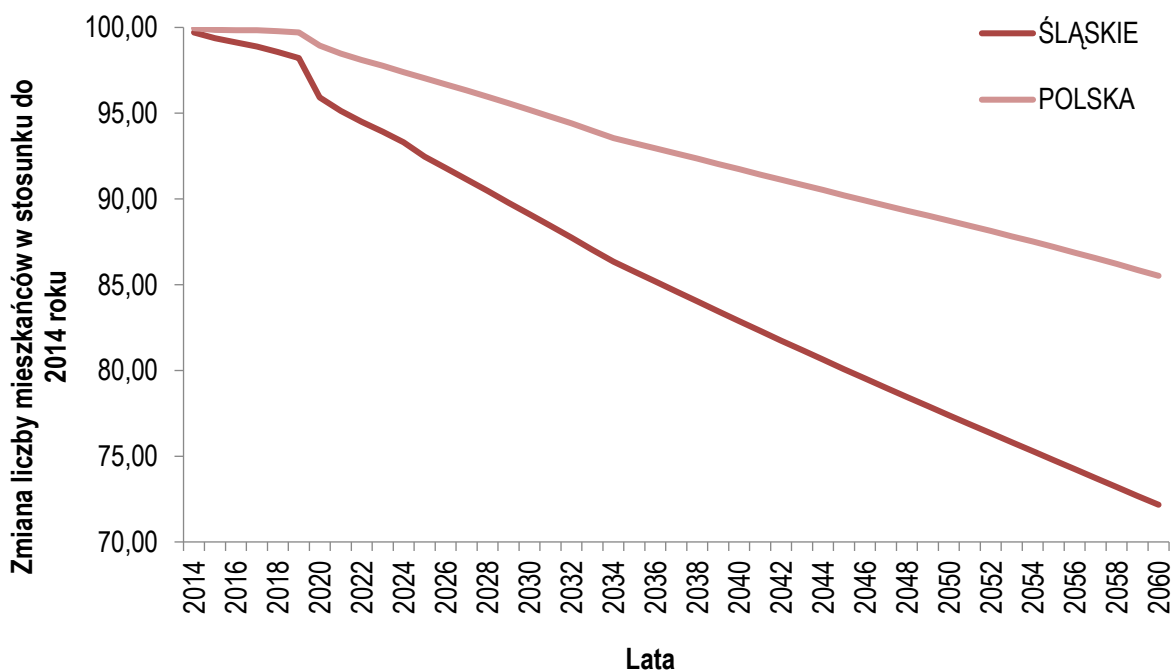
- Śląskie było drugim pod względem liczby mieszkańców województwem w Polsce w 2024 roku;
- Silna tendencja spadkowa liczby mieszkańców województwa śląskiego występuje zarówno w perspektywie krótkoterminowej jak i długoterminowej oraz według prognoz wystąpi w latach 2025-2060;
- Największa liczba mieszkańców województwa skoncentrowana jest w jego środkowej części;
- Trzy najbardziej zaludnione powiaty to m. Katowice, m. Częstochowa oraz m. Sosnowiec;
- Występuje bardzo duże zróżnicowanie liczby mieszkańców w podregionach województwa śląskiego, a różnica pomiędzy najbardziej (katowicki) i najmniej (tyski) zaludnionym jest prawie dwukrotna;
- W 2024 najliczniejszą grupą wiekową, zarówno u kobiet jak i u mężczyzn, były osoby w przedziale wiekowym 40-44 lata (182 167/187 082);
- Począwszy od kategorii wiekowej 60-64 lat odnotowuje się zjawisko nadreprezentacji kobiet.

Liczba mieszkańców województwa śląskiego w latach 2014-2024.

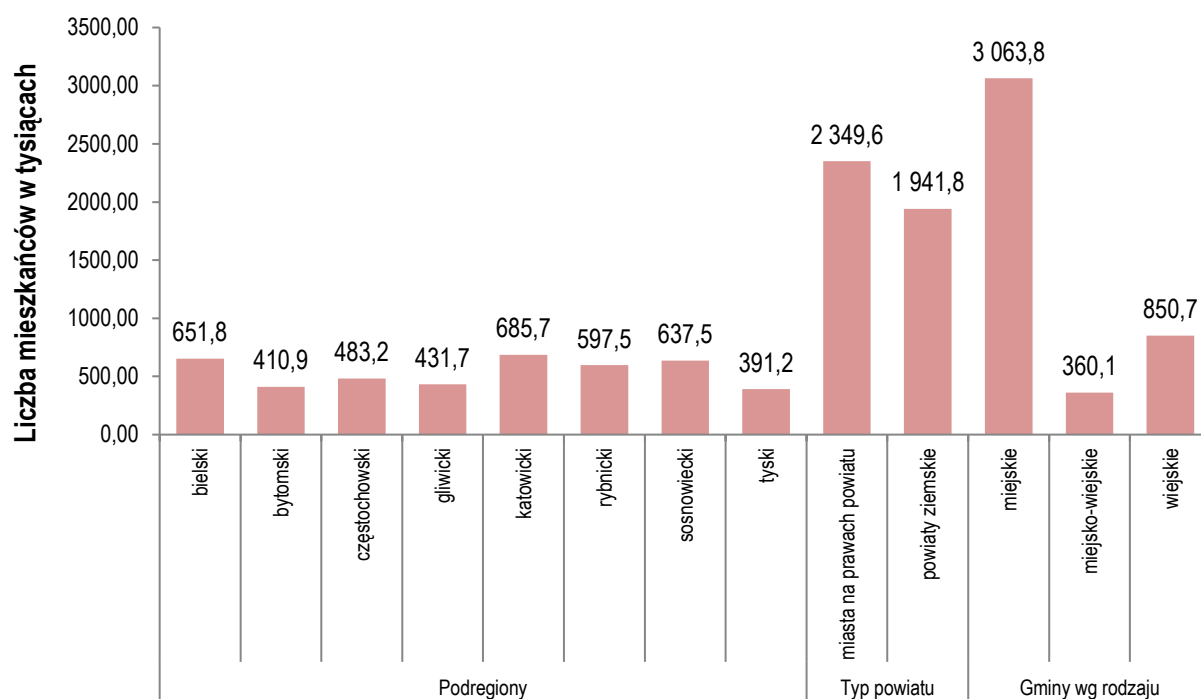
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 03.03.2026].

Zmiana liczby mieszkańców województwa śląskiego i Polski w latach 2014-2024 oraz wg prognozy na lata 2025-2060 (rok 2014=100).

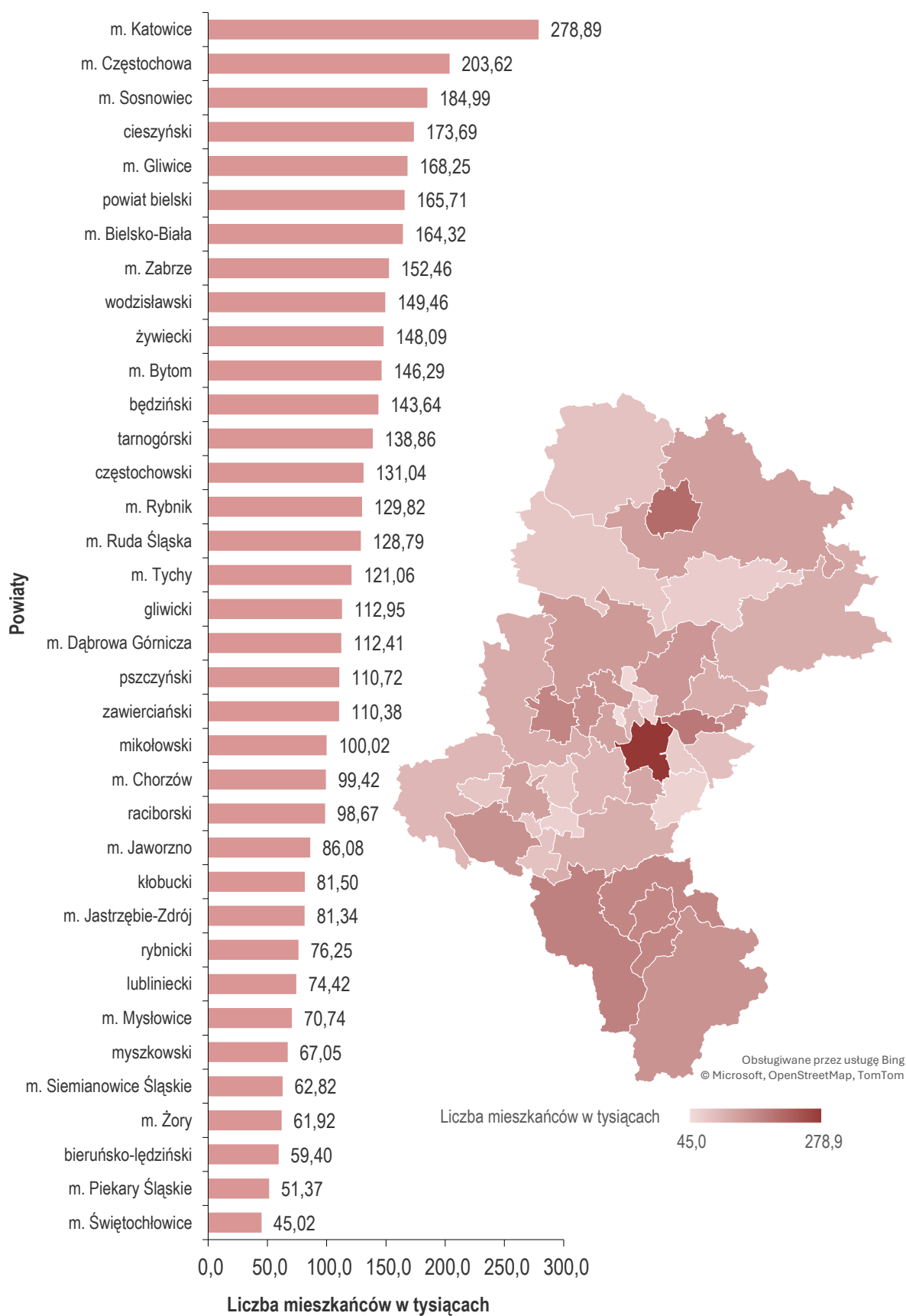
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 03.03.2026].

Liczba mieszkańców województwa śląskiego wg terytoriów w 2024 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 03.03.2026].

Liczba mieszkańców powiatów województwa śląskiego w 2024 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 3.03.2026]

4.2. Gęstość zaludnienia

Poniższy podrozdział przedstawia analizę gęstości zaludnienia na 1 km² powierzchni. Gęstość zaludnienia to miara zagęszczenia ludności na określonym terytorium⁵⁴. Województwo śląskie jest najgęściej zaludnionym regionem Polski, choć gęstość ta systematycznie spada. W ramach województwa śląskiego notuje się bardzo duże różnice w gęstości zaludnienia. Najgęściej zaludniona jest część środkowa, a najmniejszą gęstością zaludnienia cechują się części północna i południowa. Poniższe wyniki podano w zaokrągleniu do pełnych osób.

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Gęstość zaludnienia wyrażona w os/km²:
 - w 2022 roku: 352;
 - w 2023 roku: 350;
 - w 2024 roku: 348;
- Zmiana gęstości zaludnienia: -4;
- Wskaźnik zmiany gęstości zaludnienia: -1,14%.

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Gęstość zaludnienia w os/km²:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: niski;
 - wartość minimalna: 348 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 372 – 2014 rok;
- Zmiana gęstości zaludnienia: -24;
- Wskaźnik zmiany gęstości zaludnienia: -6,45%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

- Gęstość zaludnienia w os/km²:
 - w województwie śląskim: 348;
 - w Polsce: 120;
 - najniższa wartość wśród województw – warmińsko-mazurskie – 56;
 - najwyższa wartość wśród województw – śląskie – 348;
 - pozycja województwa śląskiego: 1.

Sytuacja wewnętrzna województwa śląskiego na koniec 2024 roku

- Gęstość zaludnienia w os/km²:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;

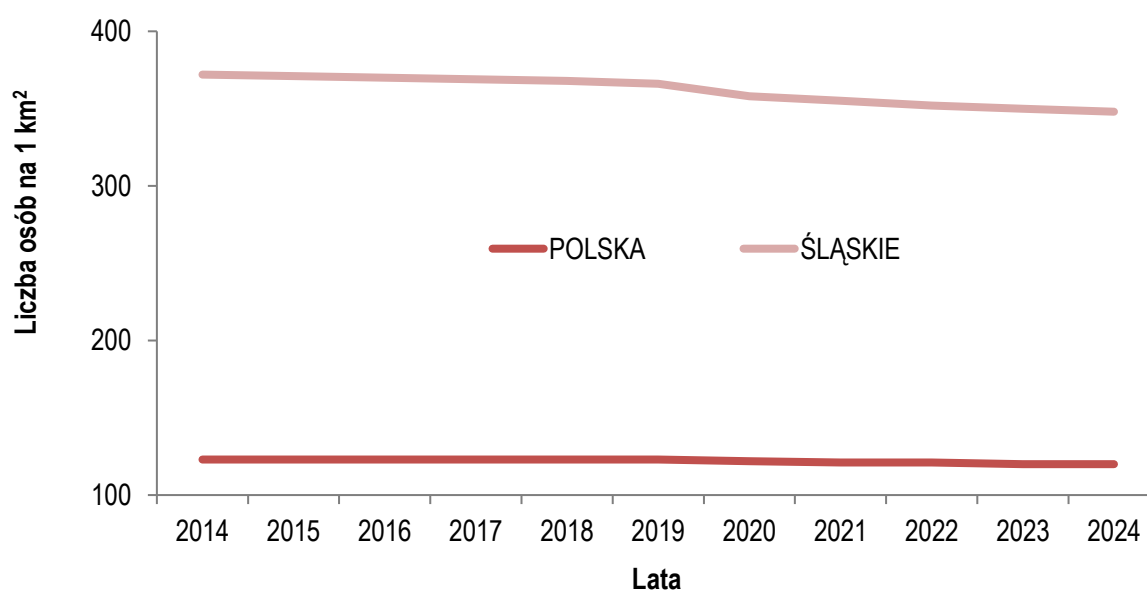
⁵⁴ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3915,pojcie.html> [dostęp 06.03.2026].

- części województwa o najniższych wartościach: północna i południowa;
- zróżnicowanie w podregionach: bardzo duże;
- najwyższa wartość wśród podregionów: katowicki – 1 804;
- najniższa wartość wśród podregionów: częstochowski – 159;
- wartość w miastach na prawach powiatu: 1 079;
- wartość w powiatach ziemskich: 223;
- powiaty o najwyższych wartościach: m. Świętochłowice (3 385), m. Chorzów (2 984) oraz m. Siemianowice Śląskie (2 462);
- powiaty o najniższych wartościach: częstochowski (86), lubliniecki (91) oraz kłobucki (92);
- gminy o najwyższych wartościach: Świętochłowice (3 385), Chorzów (2 984) oraz Siemianowice Śląskie (2 462);
- gminy o najniższych wartościach: Irządze (35), Żarnowiec (35) oraz Lelów (36).

WNIOSKI

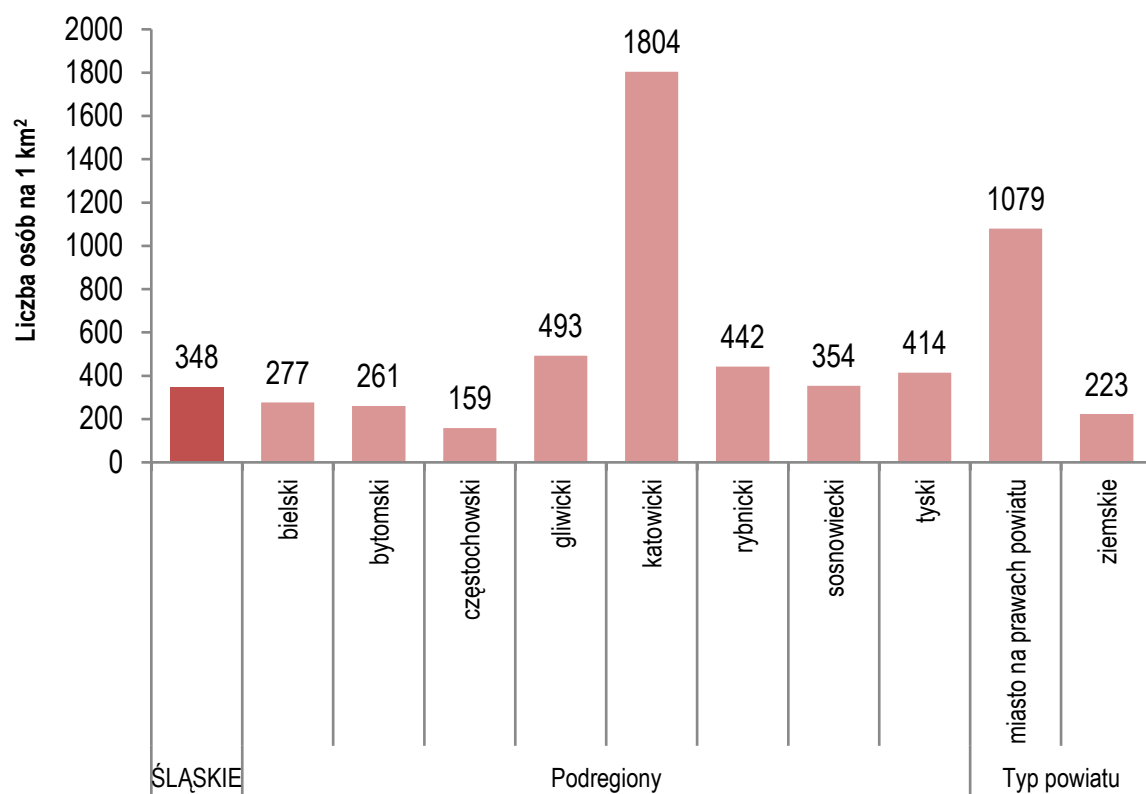
- Województwo śląskie charakteryzuje się największą gęstością zaludnienia w skali kraju, która jednak systematycznie maleje;
- Występują bardzo duże różnice w gęstości zaludnienia poszczególnych terytoriach województwa śląskiego.

Gęstość zaludnienia województwa śląskiego w latach 2014-2024.

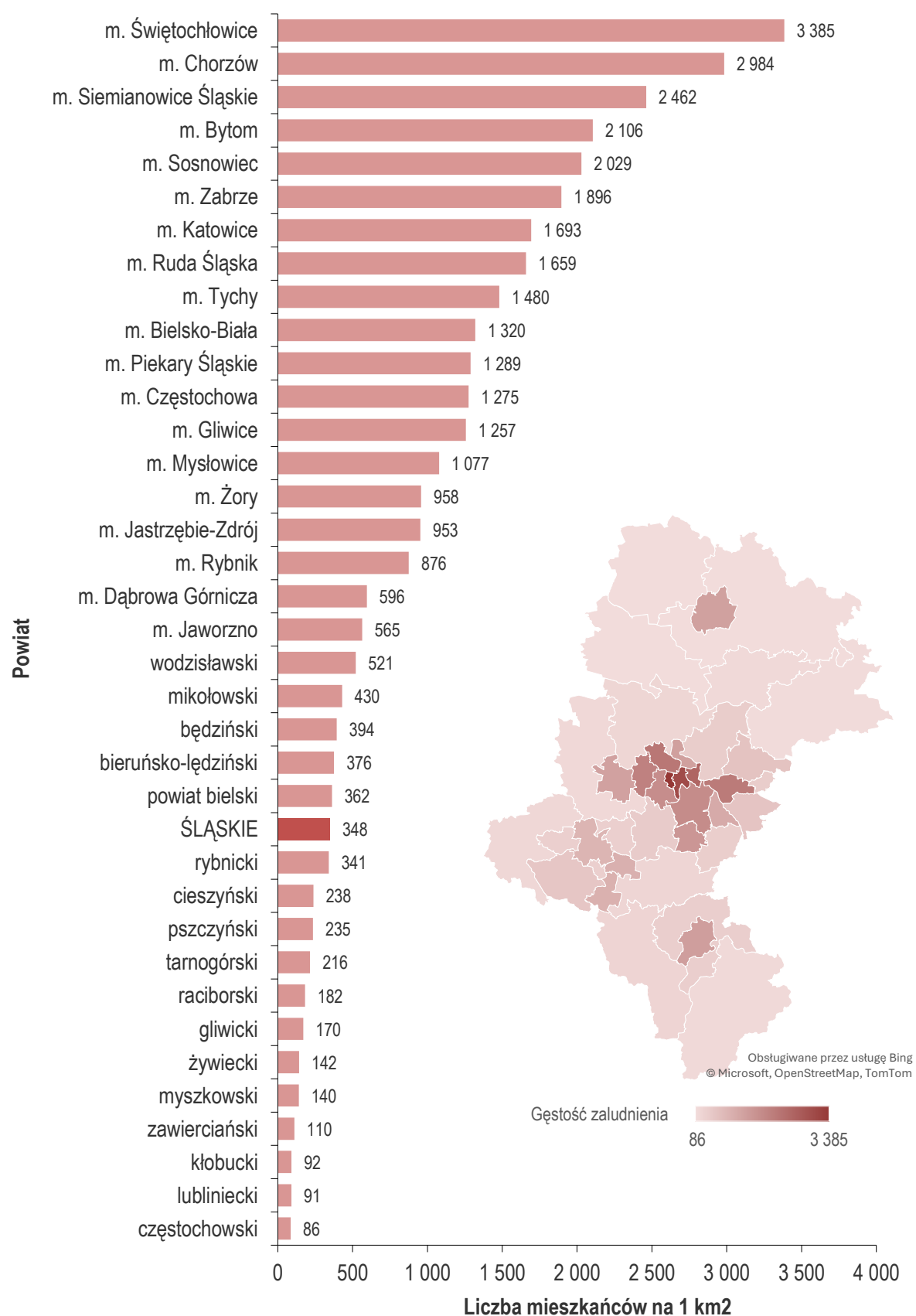
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 6.03.2026].

Gęstość zaludnienia terytoriów województwa śląskiego w 2024 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 6.03.2026].

Gęstość zaludnienia powiatów województwa śląskiego w 2024 roku.

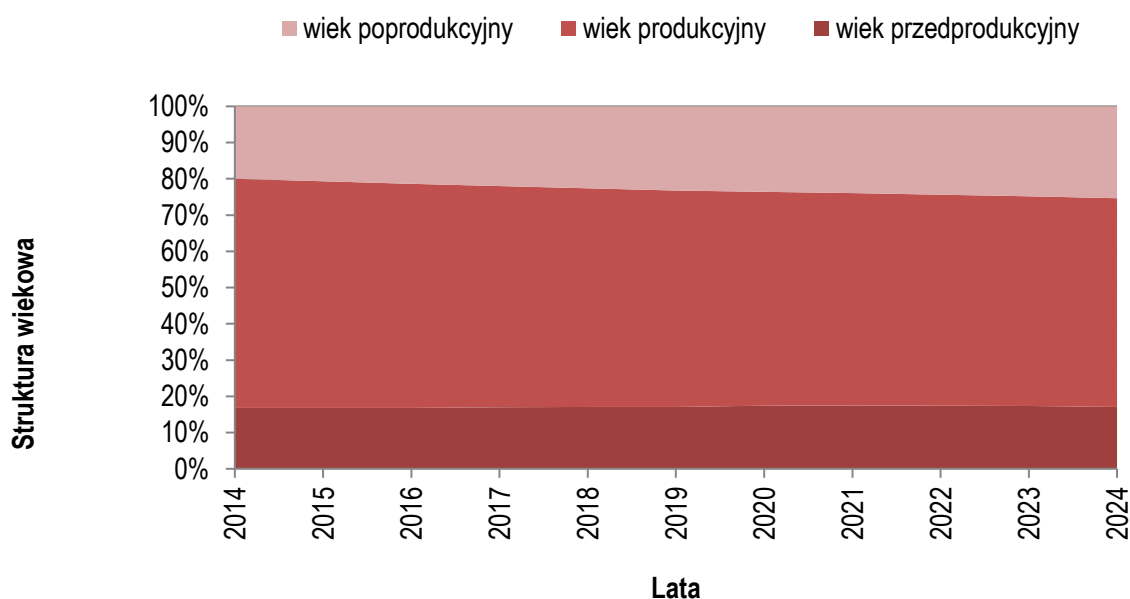

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 6.03.2026].

4.3. Struktura ludności wg wieku

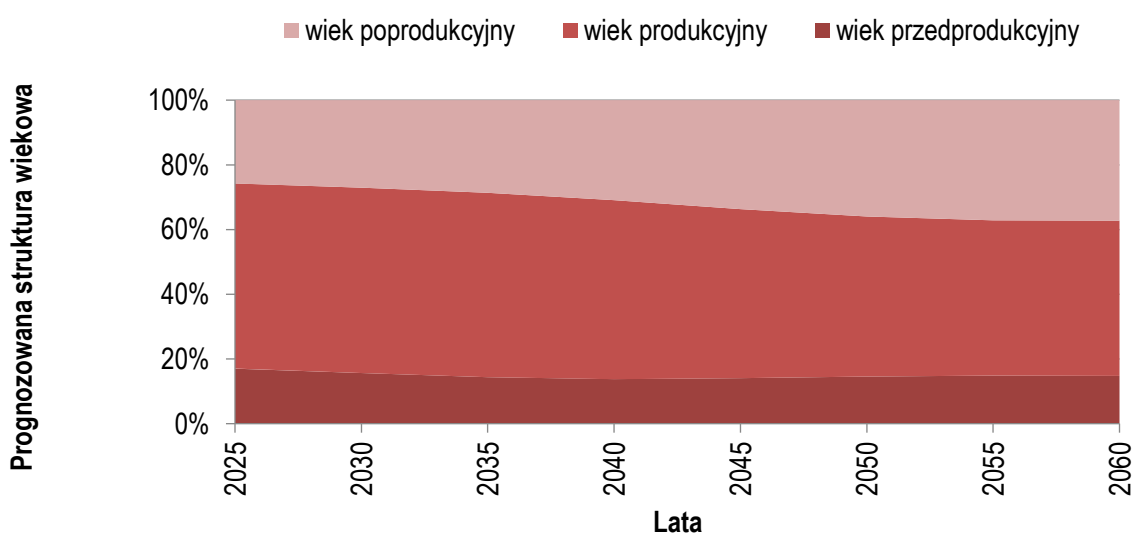
W niniejszym rozdziale zastosowano podział na trzy kategorie wiekowe: wiek przedprodukcyjny (0-17 lat), produkcyjny (18-59/64 lat) oraz poprodukcyjny (60+/65+ lat). Dla tych trzech kategorii obliczono udziały procentowe w ogólnej liczbie mieszkańców.

Struktura wiekowa mieszkańców województwa śląskiego w latach 2014-2024.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 12.03.2026].

Prognoza struktury wiekowej mieszkańców województwa śląskiego w latach 2025-2060.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 12.03.2026]

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym:
 - w 2022 roku: 758 142;
 - w 2023 roku: 746 878;
 - w 2024 roku: 731 352;
- Zmiana liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym: - 26 790;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym: -3,53%.

- Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym:
 - w 2022 roku: 2 529 487;
 - w 2023 roku: 2 499 259;
 - w 2024 roku: 2 472 652;
- Zmiana liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym: -56 835;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym: -2,25%.

- Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym:
 - w 2022 roku: 1 059 073;
 - w 2023 roku: 1 073 993;
 - w 2024 roku: 1 087 437;
- Zmiana liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym: 28 364;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym: 2,68%.

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: niski;
 - wartość minimalna: 731 352 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 772 668 – 2019 rok;
- Zmiana liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym: -39 849;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym: -5,17%.

- Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 2 472 652 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 2 898 050 – 2014 rok;
- Zmiana liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym: -425 398;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym: -14,7%.

- Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 916 673 – 2014 rok;
 - wartość maksymalna: 1 087 437 – 2024 rok;
- Zmiana liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym: 170 764;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym: 18,6%

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

- Odsetek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym:
 - w województwie śląskim: 17,0;
 - w Polsce: 18,0.
- Odsetek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym:
 - w województwie śląskim: 57,6;
 - w Polsce: 58,2.
- Odsetek liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym:
 - w województwie śląskim: 25,3;
 - w Polsce: 23,8.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2024 roku

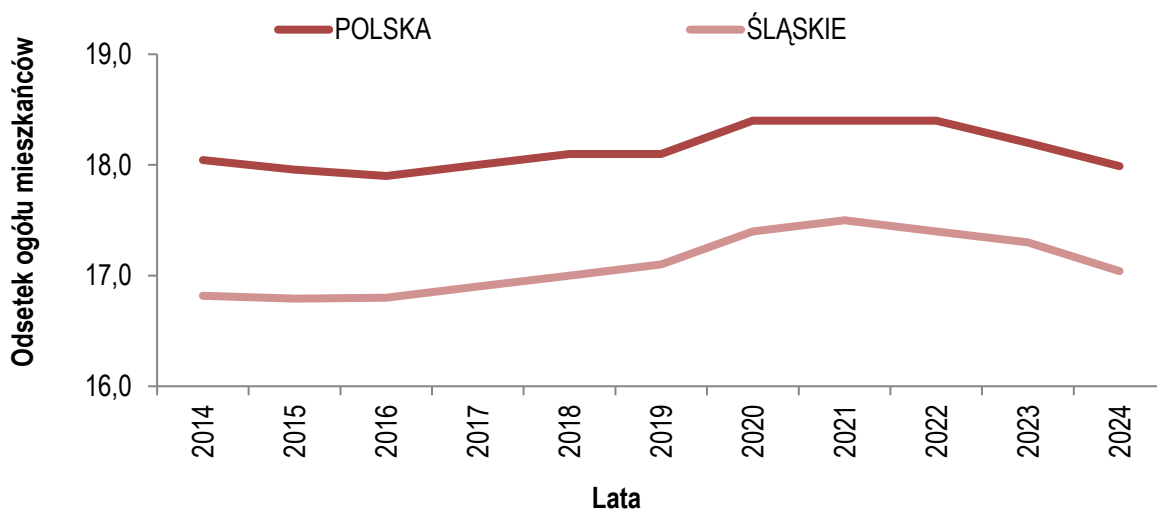
- Odsetek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: południowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: północna i północno-wschodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: umiarkowane;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: tyski – 19,4;
 - najniższa wartość wśród podregionów: sosnowiecki – 15,4;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 16,0;
 - wartość w powiatach ziemskich: 18,3;
 - powiaty o najwyższych wartościach: pszczyński (21,0), bieruńsko-lędziński (20,2) oraz bielski (19,9);
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Sosnowiec (14,1), m. Katowice (14,8) oraz m. Częstochowa (14,8);
 - wartość w gminach miejskich: 16,3;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 18,4;
 - wartość w gminach wiejskich: 19,2;
 - gminy o najniższych wartościach: Sosnowiec (14,1), Dąbrowa Zielona (14,4) oraz Poraj (14,4);
 - gminy o najwyższych wartościach: Istebna (23,4), Suszec (23,4) oraz Bojszowy (22,9).
- Odsetek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: umiarkowane;
 - części województwa o najwyższych wartościach: północna oraz zachodnia;
 - części województwa o najniższych wartościach: wschodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: umiarkowane;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bytomski – 58,5;
 - najniższa wartość wśród podregionów: sosnowiecki – 56,3;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 57,3;
 - wartość w powiatach ziemskich: 58,0;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Chorzów (59,4), lubliniecki (59,3) oraz m. Bytom (59,1);
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Częstochowa (55,3), m. Dąbrowa Górnicza (55,7) oraz m. Sosnowiec (55,7);
 - wartość w gminach miejskich: 57,3;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 57,8;
 - wartość w gminach wiejskich: 58,8;

- gminy o najwyższych wartościach: Pawonków (62,1), Ciasna (61,5) oraz Nędza (61,1);
- gminy o najniższych wartościach: Ustroń (54,2), Częstochowa (55,6) oraz Zawiercie (55,3).
- gminy o najwyższych wartościach: Pawonków (62,1), Rudnik (62,0) oraz Ciasna (61,9).
- Odsetek liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: środkowa oraz wschodnia;
 - część województwa o najniższych wartościach: południowa;
 - zróżnicowanie w podregionach: umiarkowane;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: sosnowiecki – 28,3;
 - najniższa wartość wśród podregionów: tyski – 22,9;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 26,7;
 - wartość w powiatach ziemskich: 23,7;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Sosnowiec (30,1), m. Częstochowa (30,0) oraz m. Dąbrowa Górnicza (29,0);
 - powiaty o najniższych wartościach: pszczyński (20,4), bieruńsko-lędziński (21,1) oraz rybnicki (21,6);
 - wartość w gminach miejskich: 26,5;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 23,8;
 - wartość w gminach wiejskich: 22,0;
 - gminy o najwyższych wartościach: Sosnowiec (30,1), Częstochowa (30,0), Szczekociny (30,0);
 - gminy o najniższych wartościach: Suszec (17,5), Bojszowy (17,8) oraz Istebna (17,9).

WNIOSKI

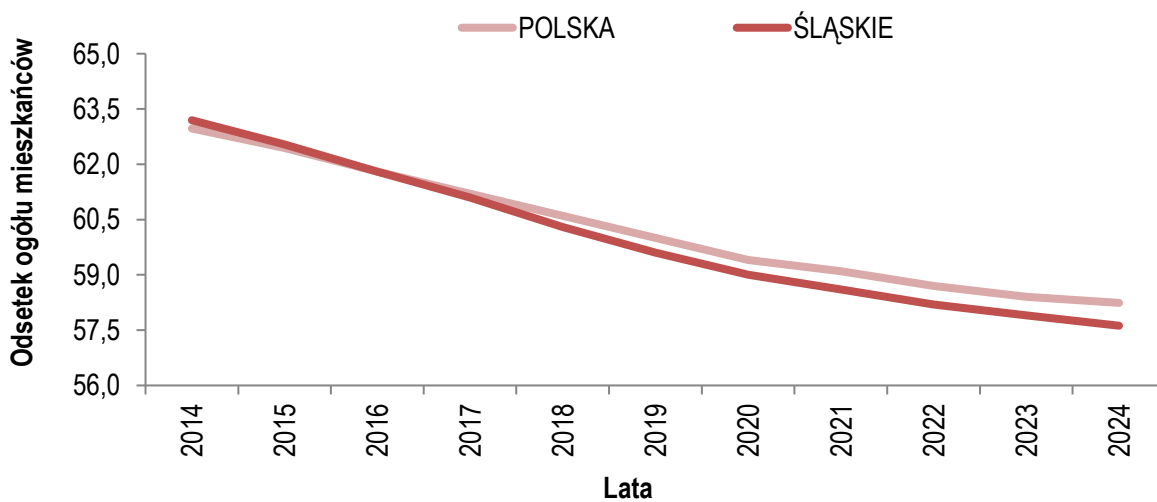
- Według stanu na koniec 2024 roku województwo śląskie miało niższy niż średnia dla Polski odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym;
- Wartość odsetka mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym jest większa w powiatach ziemskich niż w miastach na prawach powiatu;
- Im gmina ma bardziej miejski charakter, tym udział osób w wieku przedprodukcyjnym był mniejszy.
- Według stanu na koniec 2024 roku województwo śląskie miało jeden z najniższych odsetków mieszkańców w wieku produkcyjnym w skali kraju;
- W perspektywie długoterminowej tendencję spadkową zauważono zarówno w przypadku udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym, jak i ich liczby absolutnej;
- Wartość odsetka mieszkańców w wieku produkcyjnym jest mniejsza w miastach na prawach powiatu niż w powiatach ziemskich;
- Im gmina ma bardziej miejski charakter, tym udział osób w wieku produkcyjnym był mniejszy.
- Według stanu na koniec 2024 roku województwo śląskie miało jeden z najwyższych odsetków mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w skali kraju;
- W latach 2014-2024 zanotowano stałą tendencję rosnącą w zakresie odsetka mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, który przez cały ten okres był wyższy od średniej krajowej;
- Im gmina ma bardziej miejski charakter, tym wartość odsetka mieszkańców w wieku poprodukcyjnym była wyższa.

Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców województwa śląskiego i Polski w latach 2014-2024.

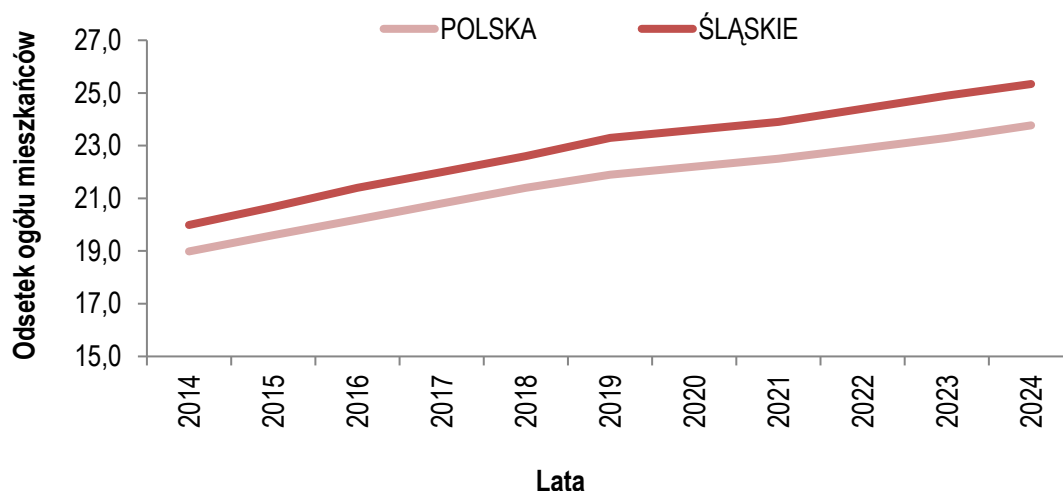
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 12.03.2026].

Odsetek osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców województwa śląskiego i Polski w latach 2014-2024.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.03.2026].

Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców województwa śląskiego i Polski w latach 2014-2024.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.03.2026].

4.4. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Istnieje kilka definicji wskaźnika obciążenia demograficznego. Wskaźnik wykorzystany w poniższej analizie to stosunek liczby mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym⁵⁵.

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Wskaźnik obciążenia demograficznego:
 - w 2022 roku: 71,8;
 - w 2023 roku: 72,9;
 - w 2024 roku: 73,6;
- Zmiana wskaźnika obciążenia demograficznego: 1,8 punktu proc.

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Wskaźnik obciążenia demograficznego:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 58,2 – 2014 rok;
 - wartość maksymalna: 73,6 – 2024 rok;
- Zmiana wskaźnika obciążenia demograficznego: 15,4 punktu proc.

⁵⁵ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3953,pojecie.html> [odczyt 17.03.2026 r.].

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

- Wskaźnik obciążenia demograficznego:
 - w województwie śląskim: 73,6;
 - w Polsce: 71,7;

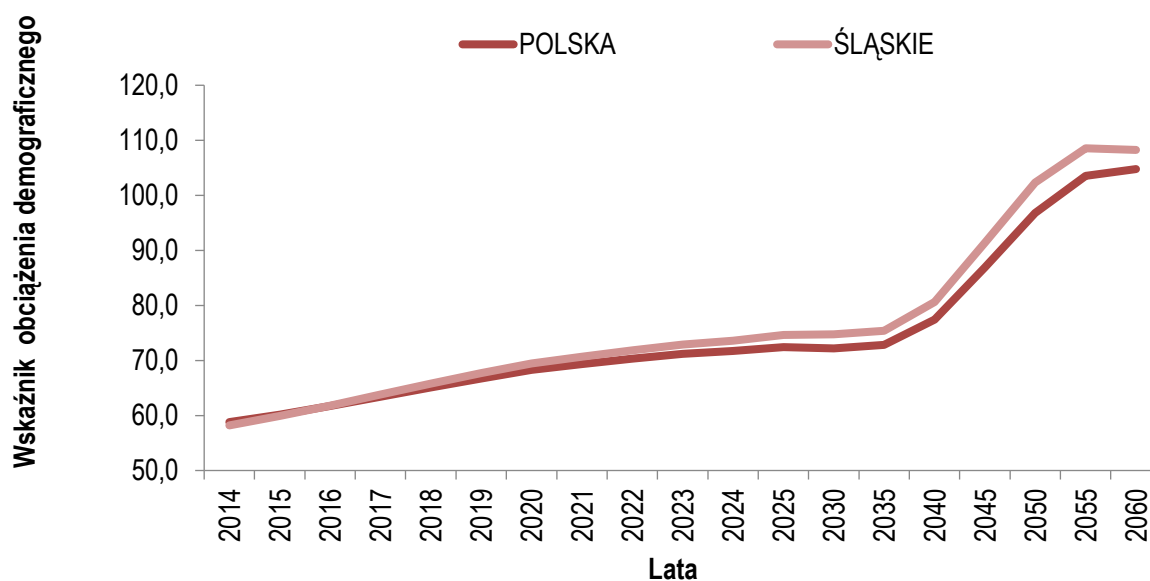
Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2024 roku

- Wskaźnik obciążenia demograficznego:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: umiarkowane;
 - część województwa o najwyższych wartościach: północna;
 - części województwa o najniższych wartościach: centralna i zachodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: umiarkowane;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: sosnowiecki – 77,5;
 - najniższa wartość wśród podregionów: bytomski – 71,0;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 74,6;
 - wartość w powiatach ziemskich: 72,4;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Częstochowa (80,9), m. Dąbrowa Górnicza (79,5) oraz m. Sosnowiec (78,4);
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Chorzów (68,4), lubliniecki (68,7) oraz m. Bytom (69,3);
 - wartość w gminach miejskich: 74,6;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 72,9;
 - wartość w gminach wiejskich: 70,2;
 - gminy o najwyższych wartościach: Ustroń (84,5), Częstochowa (80,9) oraz Zawiercie (80,7);
 - gminy o najniższych wartościach: Pawonków (61,1), Ciasna (62,5) oraz Nędza (63,6).

WNIOSKI

- Śląskie znajduje się w grupie województw o najwyższych wartościach wskaźnika obciążenia demograficznego;
- Wartość wskaźnika obciążenia demograficznego wykazuje tendencję wzrostową która, wg prognoz będzie kontynuowana również w latach 2025-2060;
- Im gmina ma bardziej miejski charakter, tym wartość wskaźnika obciążenia demograficznego była wyższa;
- Prognozowana wysokość wskaźnika obciążenia demograficznego dla województwa śląskiego przez cały okres objęty prognozą będzie wyższa niż średnia dla Polski.

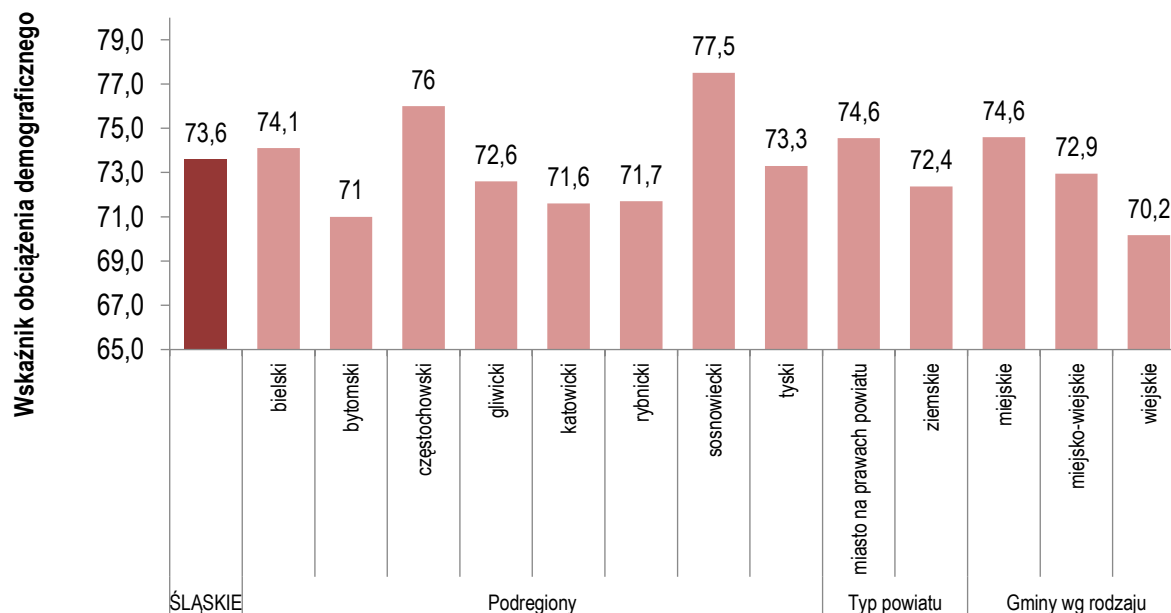
Wskaźnik obciążenia demograficznego* dla Polski i województwa śląskiego w latach 2014-2024 oraz prognoza na lata 2025-2060.

* Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

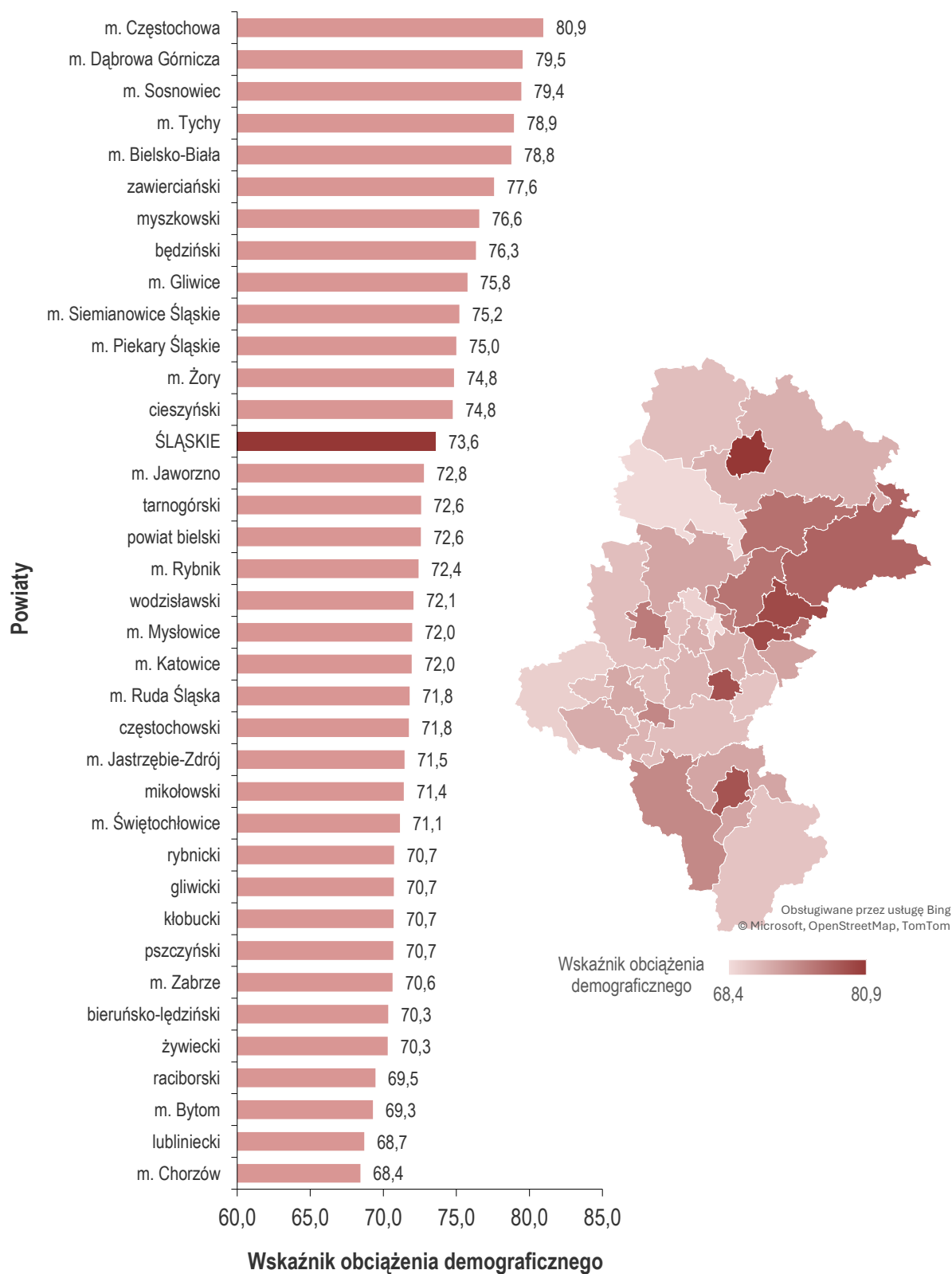
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 17.03.2026].

Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2024 roku wg terytoriów województwa śląskiego.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 17.03.2026].

Współczynnik obciążenia demograficznego⁵⁶ w 2024 roku w powiatach województwa śląskiego.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 17.03.2026].

⁵⁶ Mieszkańcy w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

4.5. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan koniec danego roku

- Liczba osób w gospodarstwie domowym:
 - w 2022 roku: 2,41;
 - w 2023 roku: 2,36;
 - w 2024 roku: 2,30;
- Zmiana liczby osób w gospodarstwie domowym: -0,11;
- Wskaźnik zmiany liczby osób gospodarstwie domowym: -4,56%.

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba osób w gospodarstwie domowym:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 2,30 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 2,58 – 2015 rok.
- Zmiana liczby osób w gospodarstwie domowym: -0,26;
- Wskaźnik zmiany liczby osób gospodarstwie domowym: -10,15%.

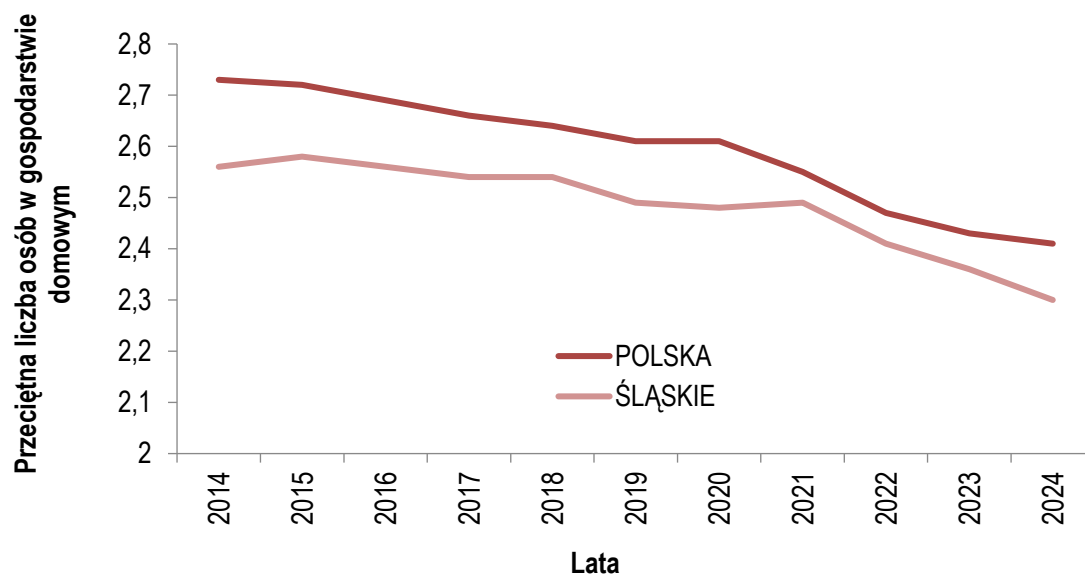
Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

- Liczba osób w gospodarstwie domowym:
 - w województwie śląskim: 2,30;
 - w Polsce: 2,41.

WNIOSKI

- Średnia liczba osób w gospodarstwie domowym w województwie śląskim w latach 2014-2024 wykazywała tendencję spadkową – z 2,56 w 2014 roku do 2,30 w 2024 roku;
- Województwo śląskie przez cały analizowany okres pozostawało poniżej średniej krajowej pod względem liczby osób w gospodarstwie domowym;
- Zmiany w analizowanym okresie miały charakter stopniowy i stabilny, o niewielkim poziomie wahań.

Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym w latach 2014-2024.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 22.05.2026].

4.6. Struktura ludności wg miejsca zamieszkania

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan koniec danego roku

- Liczba ludności zamieszkującej miasta:
 - w 2022 roku: 3 298 780 osób;
 - w 2023 roku: 3 274 119 osób;
 - w 2024 roku: 3 248 196 osób;
- Zmiana liczby osób zamieszkującej miasta: - 50 584 osób;
- Wskaźnik zmiany ilości osób zamieszkującej miasta: -1,53%.

- Udział ludności zamieszkującej miasta:
 - w 2022 roku: 75,9;
 - w 2023 roku: 75,8;
 - w 2024 roku: 75,7;
- Zmiana udziału osób zamieszkującej miasta: - 0,2 osób;
- Wskaźnik zmiany udziału osób zamieszkującej miasta: -0,26%;

- Liczba ludności zamieszkującej tereny wiejskie:
 - w 2022 roku: 1 047 922 osoby;
 - w 2023 roku: 1 046 011 osoby;
 - w 2024 roku: 1 043 245 osoby;
- Zmiana liczby osób zamieszkujących tereny wiejskie: -4 677;
- Wskaźnik zmiany ilości osób zamieszkującej tereny wiejskie: - 0,45%.

- Udział ludności zamieszkującej tereny wiejskie:
 - w 2022 roku: 24,1;
 - w 2023 roku: 24,2;
 - w 2024 roku: 24,3;
- Zmiana udziału osób zamieszkującej tereny wiejskie: 0,2;
- Wskaźnik zmiany udziału osób zamieszkującej tereny wiejskie: 0,83%.

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba osób zamieszkująca miasta:
 - rodzaj tendencji: malejąca;
 - charakter tendencji: słaby;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 3 248 196 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 3 542 274 – 2014 rok.
- Zmiana liczby osób zamieszkujących miasta: - 294 078;
- Wskaźnik zmiany liczby osób zamieszkujących miasta: -9,07%.
- Udział osób zamieszkująca miasta:
 - rodzaj tendencji: malejąca;
 - charakter tendencji: słaby;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 75,7 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 77,3 – 2014 rok.
- Zmiana udziału osób zamieszkujących miasta: - 1,6;
- Wskaźnik zmiany udziału osób zamieszkujących miasta: -2,07%.
- Liczba osób zamieszkująca tereny wiejskie:
 - rodzaj tendencji: spadkowa⁵⁷
 - charakter tendencji: bardzo słaba;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 1 043 245 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 1 056 968 – 2019 rok.
- Zmiana liczby osób zamieszkujących tereny wiejski: 195;
- Wskaźnik zmiany liczby osób zamieszkujących tereny wiejski: 0,02%.
- Udział osób zamieszkująca tereny wiejskie:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa
 - charakter tendencji: bardzo słaba;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 22,7 – 2014 rok;
 - wartość maksymalna: 24,3 – 2024 rok.
- Zmiana liczby osób zamieszkujących tereny wiejski w latach 2014 - 2024: 1,6;
- Wskaźnik zmiany liczby osób zamieszkujących tereny wiejski w latach 2014 – 2024: 7,05%.

⁵⁷ Uwaga: pomimo że linia trendu w całym badanym okresie ma charakter spadkowy, liczba mieszkańców w latach 2014–2019 systematycznie rosła. Po osiągnięciu najwyższej wartości w 2019 roku nastąpiło stopniowe zmniejszanie się liczby ludności, co wpłynęło na ostateczny spadkowy charakter trendu dla całego analizowanego okresu.

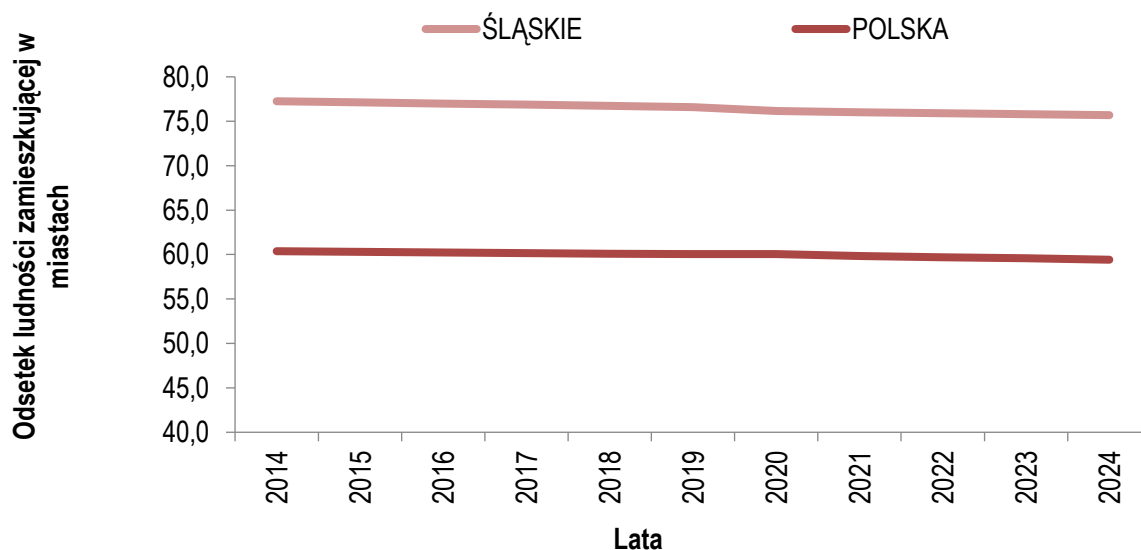
Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

- Udział osób zamieszkująca miasta:
 - w województwie śląskim: 75,7%;
 - w Polsce: 59,4%.
- Udział osób zamieszkująca tereny wiejskie
 - w województwie śląskim: 24,3%;
 - w Polsce: 40,6%.

WNIOSKI

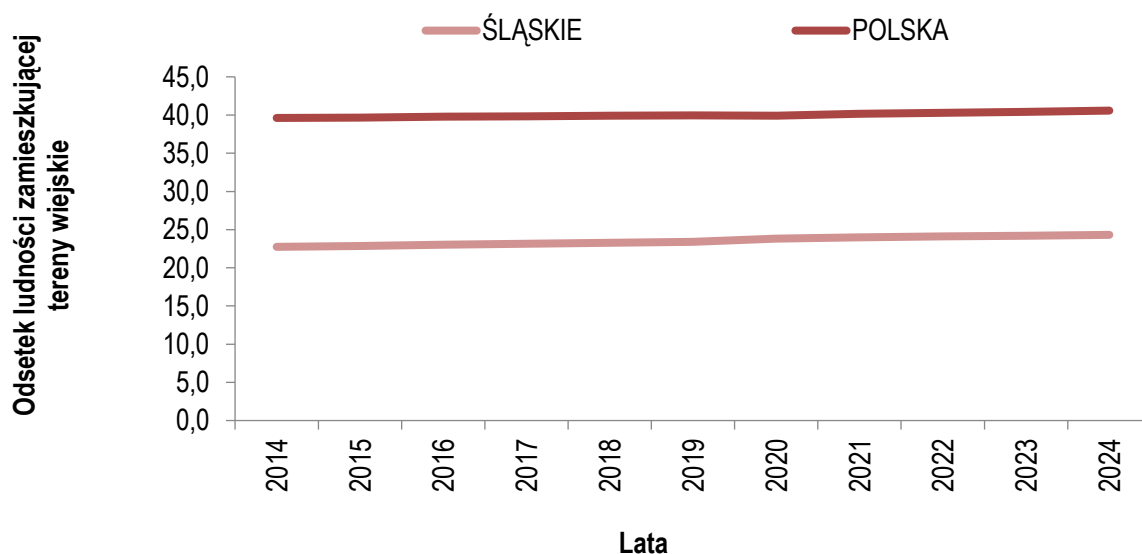
- W województwie śląskim w latach 2022–2024 obserwowano spadek liczby ludności, przy czym szybciej wyludniały się miasta niż obszary wiejskie (pomimo że w latach 2014–2019 liczba mieszkańców obszarów wiejskich systematycznie rosła, po osiągnięciu najwyższej wartości w 2019 roku nastąpił stopniowy spadek, co wpłynęło na ostateczny malejący charakter trendu w całym analizowanym okresie).
- W latach 2014–2024 zmniejszał się udział ludności miejskiej (do 75,7%), natomiast wzrastał udział ludności wiejskiej (do 24,3%).
- Mimo tych zmian w 2024 roku większość mieszkańców województwa nadal zamieszkiwała tereny miejskie (75,7%).
- W 2024 roku udział ludności miejskiej w województwie śląskim był wyższy niż średnia krajowa i wynosił 75,7% (w Polsce – 59,4%).

Odsetek ludności mieszkającej w miastach w latach 2014-2024.

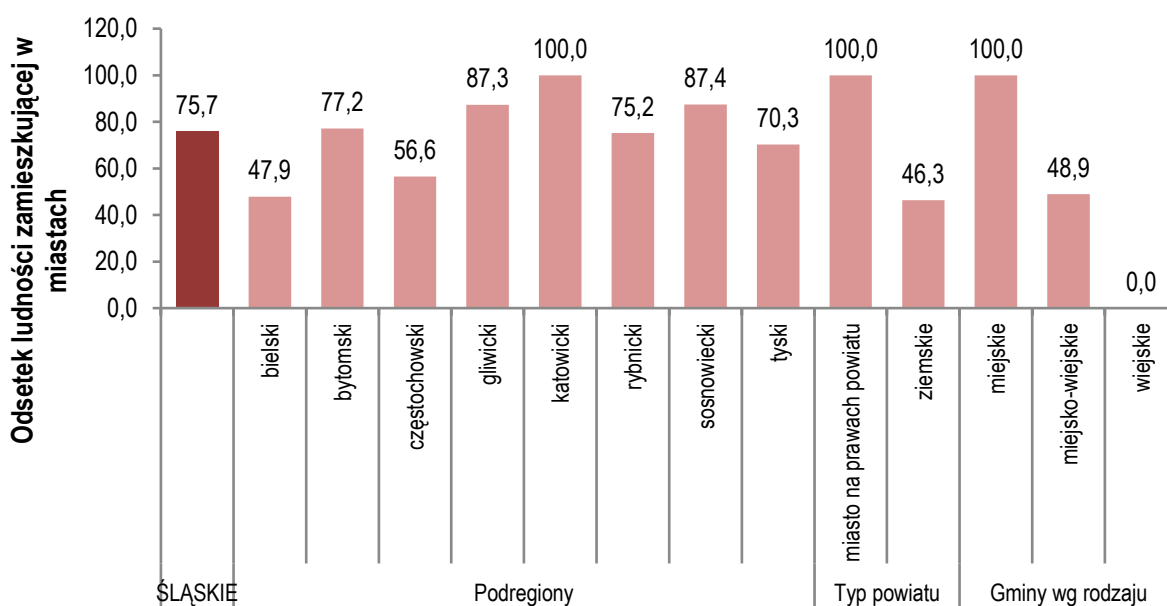
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 22.05.2026].

Odsetek ludności mieszkającej na terenach wiejskich w latach 2014-2024.

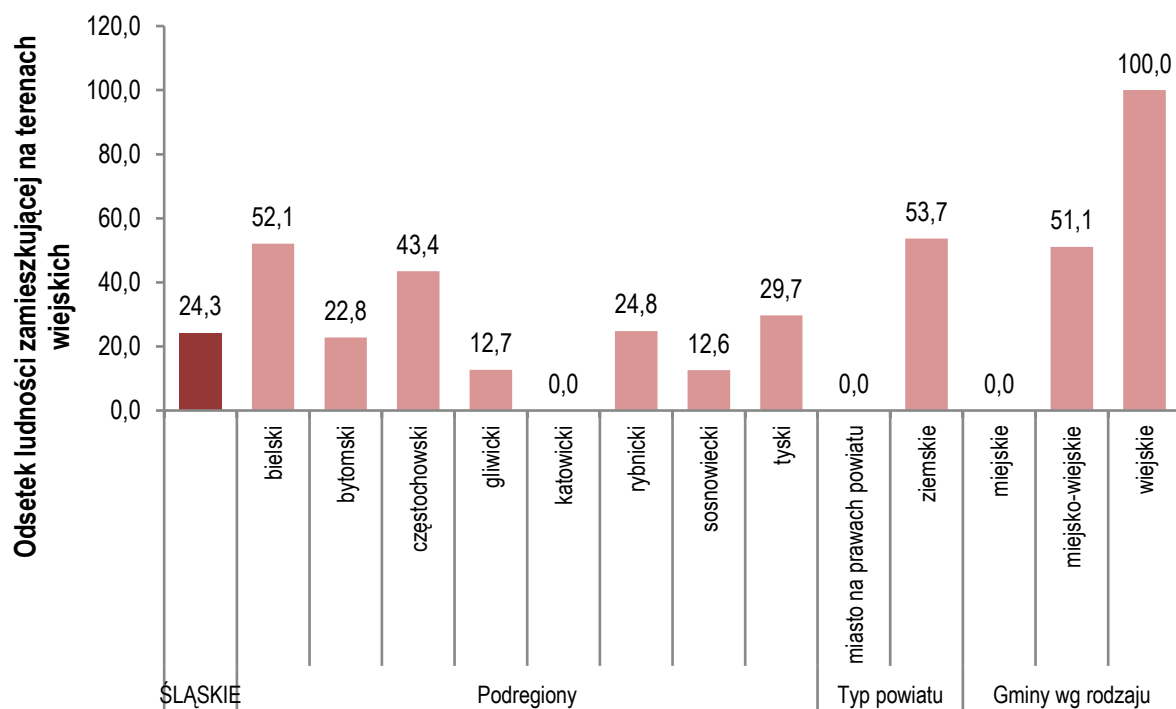
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 22.05.2026].

Odsetek ludności mieszkającej w miastach w 2024 roku wg terytoriów województwa śląskiego.

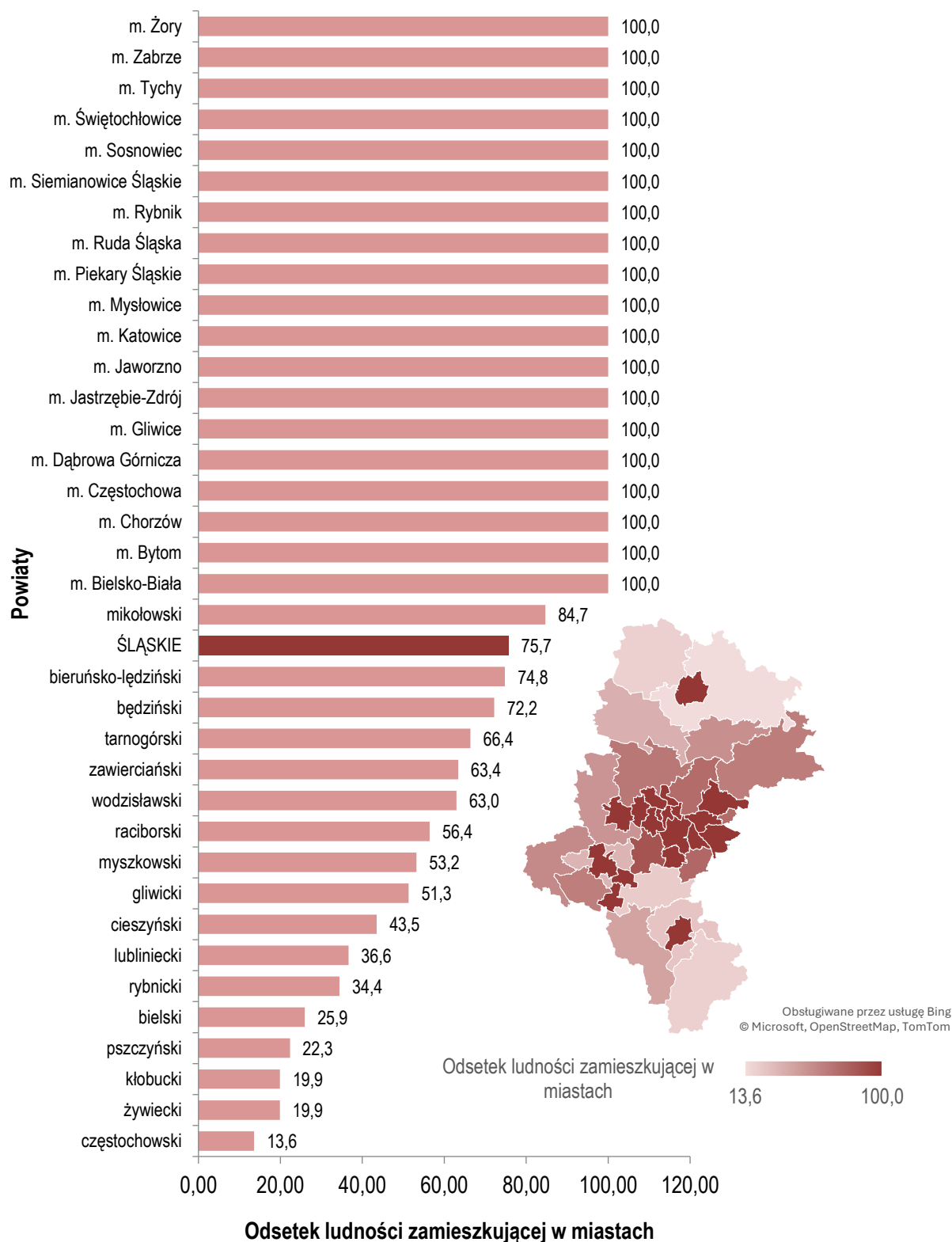
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 22.05.2026].

Odsetek ludności mieszkającej na terenach wiejskich w 2024 roku wg terytoriów województwa śląskiego.

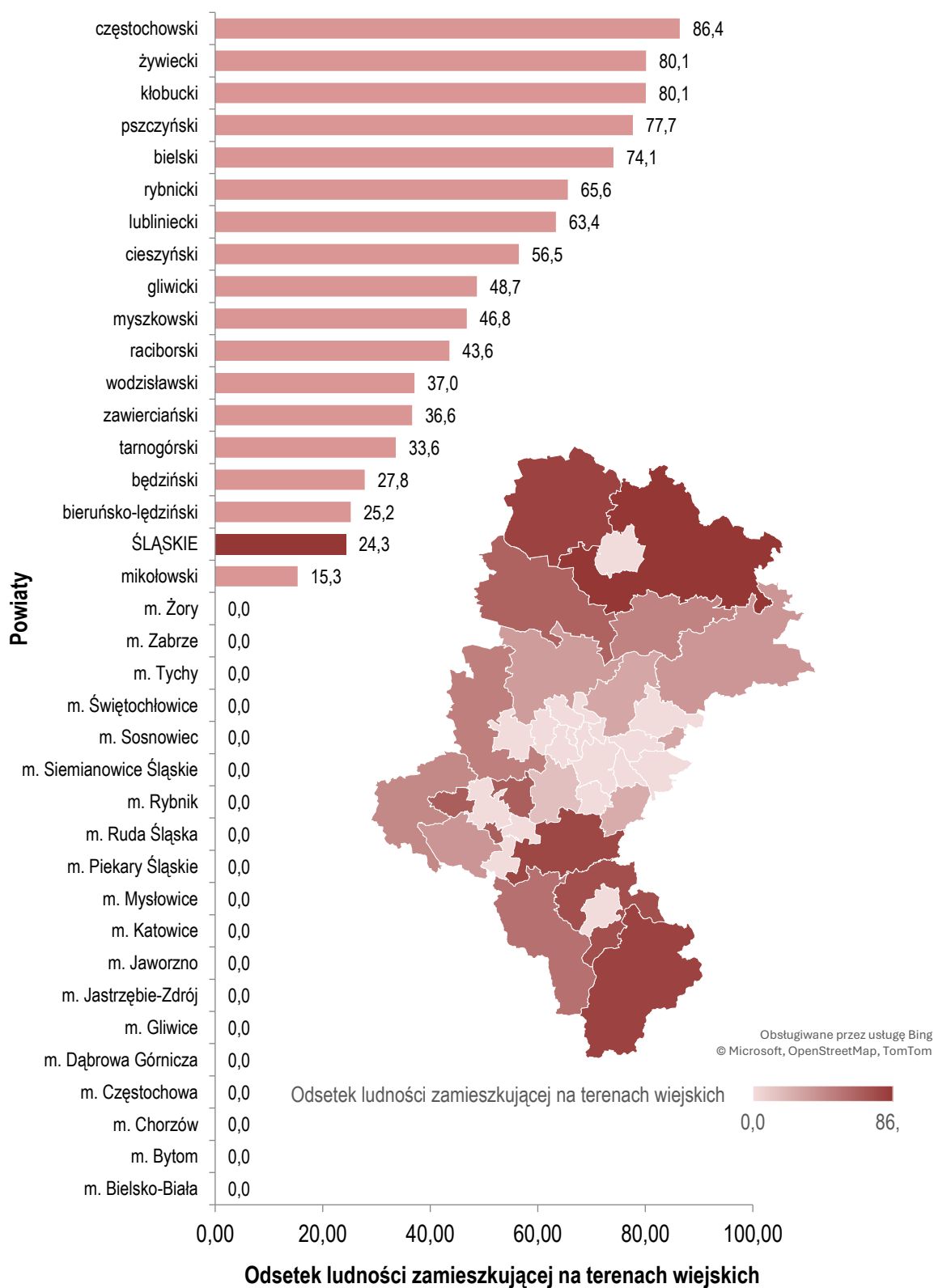
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 22.05.2026].

Odsetek ludności mieszkającej w miastach w 2024 roku wg powiatów województwa śląskiego.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 22.05.2026].

Odsetek ludności mieszkającej na terenach wiejskich w 2024 roku wg powiatów województwa śląskiego.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 22.05.2026].

4.7. Urodzenia żywe

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba urodzeń:
 - w 2022 roku: 31 597;
 - w 2023 roku: 27 641;
 - w 2024 roku: 25 399;
- Zmiana liczby urodzeń: -6 198;
- Wskaźnik zmiany liczby urodzeń: -19,6%.

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba urodzeń:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: 25 399 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 44 971 – 2017 rok;
- Zmiana liczby urodzeń: -17 321;
- Wskaźnik zmiany liczby urodzeń: -40,6%.

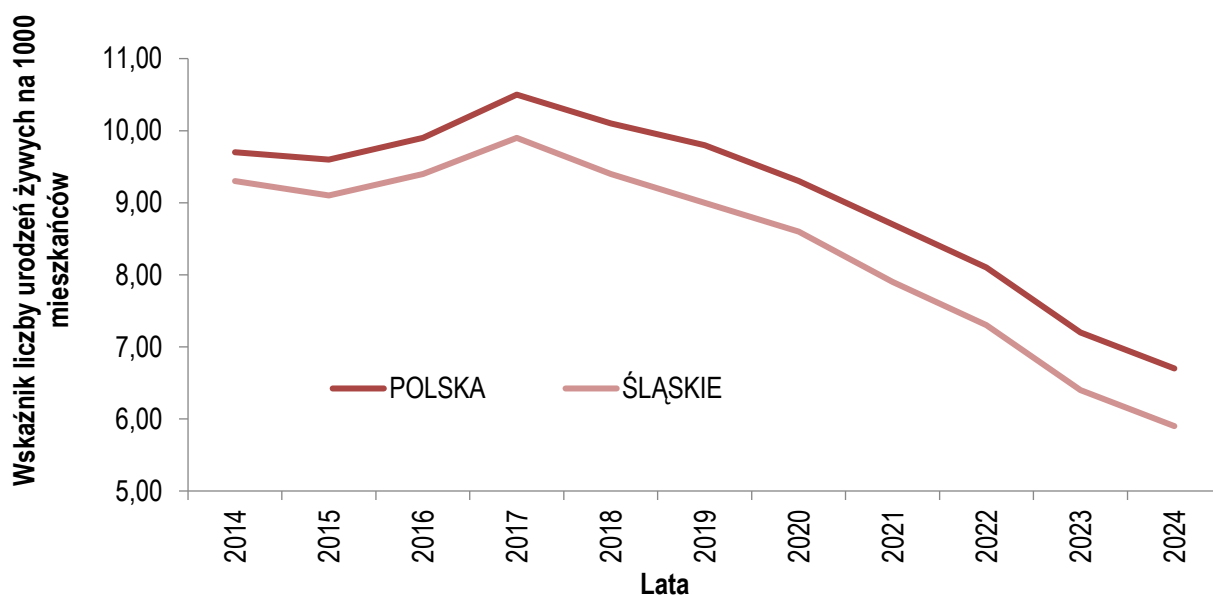
Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

- Wskaźnik liczby urodzeń na 1000 mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 5,9;
 - w Polsce: 6,7.

WNIOSKI

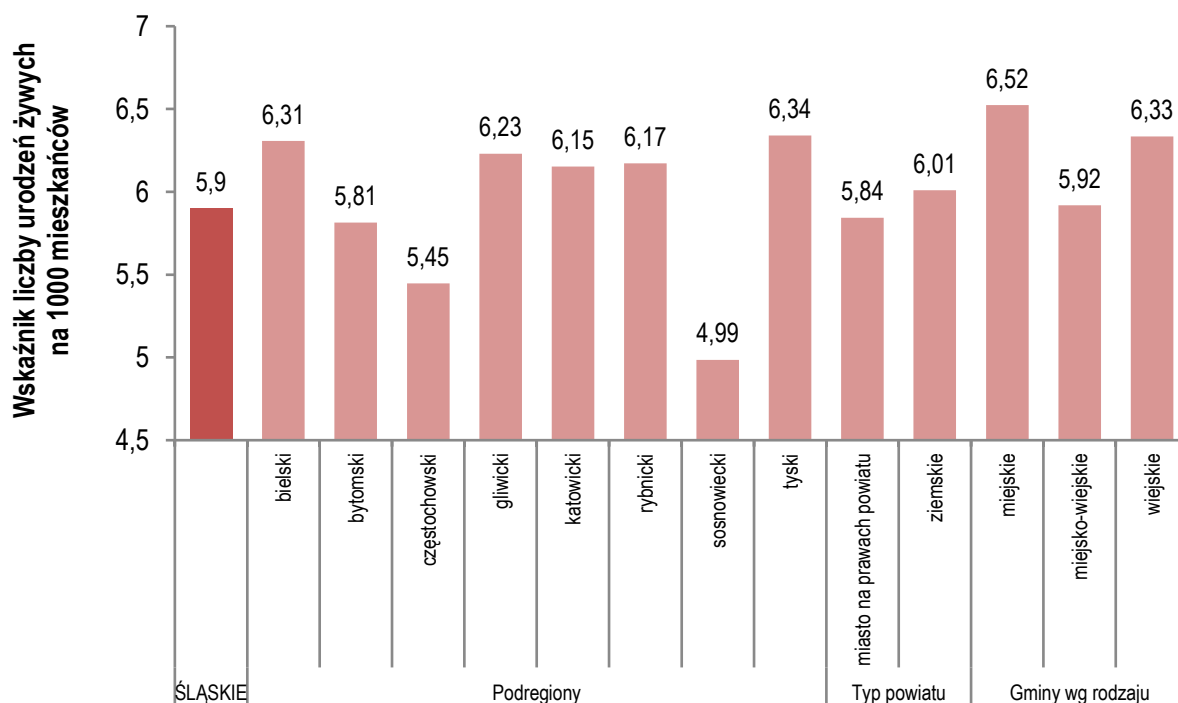
- W latach 2014-2024 wystąpiła silna tendencja spadkowa liczby urodzeń żywych;
- Wskaźnik liczby urodzeń żywych na 1000 mieszkańców był w województwie śląskim jednym z najniższych w kraju.

Wskaźnik liczby urodzeń żywych na 1000 mieszkańców województwa śląskiego i Polski w latach 2014-2024.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 10.03.2026].

Wskaźnik liczby urodzeń żywych na 1000 mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2024 roku.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 10.03.2026].

4.8. Zgony ogółem

Sytuacja w latach w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba zgonów:
 - w 2022 roku: 56 694;
 - w 2023 roku: 51 723;
 - w 2024 roku: 51 441;
- Zmiana liczby zgonów: -5 253;
- Wskaźnik zmiany liczby zgonów: -9,27%.

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba zgonów:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: 47 831 – 2014 rok;
 - wartość maksymalna: 66 152 – 2021 rok;
- Zmiana liczby zgonów: 3 610;
- Wskaźnik zmiany liczby zgonów: 7,56%.

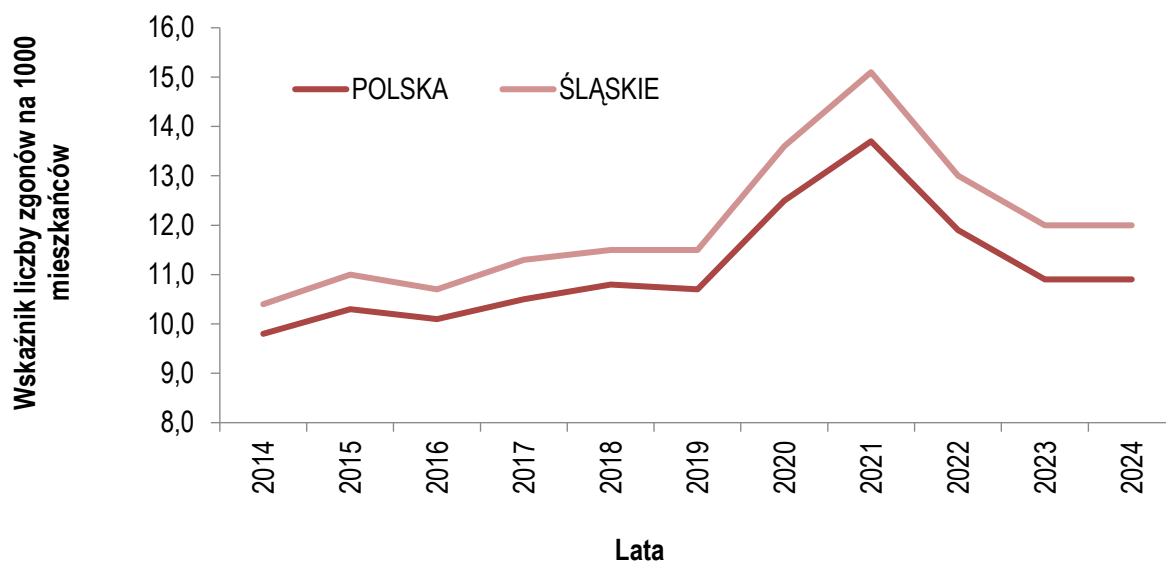
Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

- Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 12,0;
 - w Polsce: 10,9.

WNIOSKI

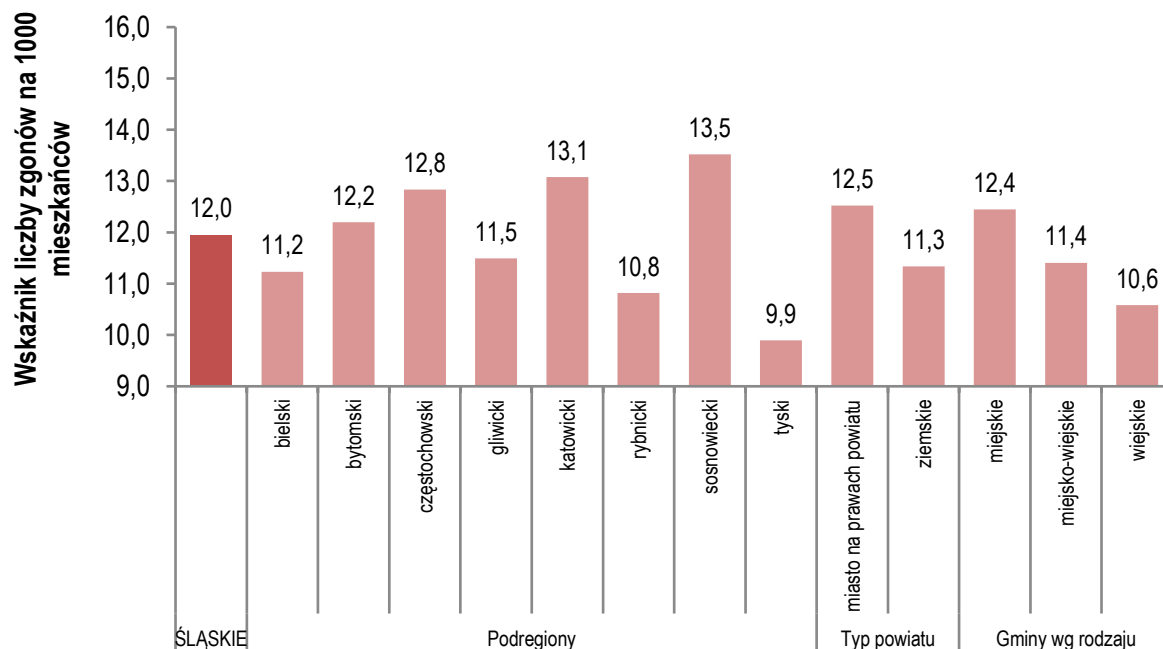
- Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców był w 2024 roku w województwie śląskim prawie najwyższy w kraju;
- Począwszy od roku 2022 wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców wykazuje tendencję spadkową;
- W 2024 roku województwo śląskie cechowało się znacznie niższym od średniej krajowego wskaźnika zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych.

Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców województwa śląskiego i Polski w latach 2014-2024.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.03.2026].

Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2024 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.03.2026].

4.9. Zgony niemowląt

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan koniec danego roku

- Liczba zgonów niemowląt:
 - w 2022 roku: 153;
 - w 2023 roku: 120;
 - w 2024 roku: 85;
- Zmiana liczby zgonów niemowląt: -68;
- Wskaźnik zmiany liczby zgonów niemowląt: -44,4%

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba zgonów niemowląt:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - charakter tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 85 - 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 210 – 2014 rok;
- Zmiana liczby zgonów: -125;
- Wskaźnik zmiany liczby zgonów: -59,5%.

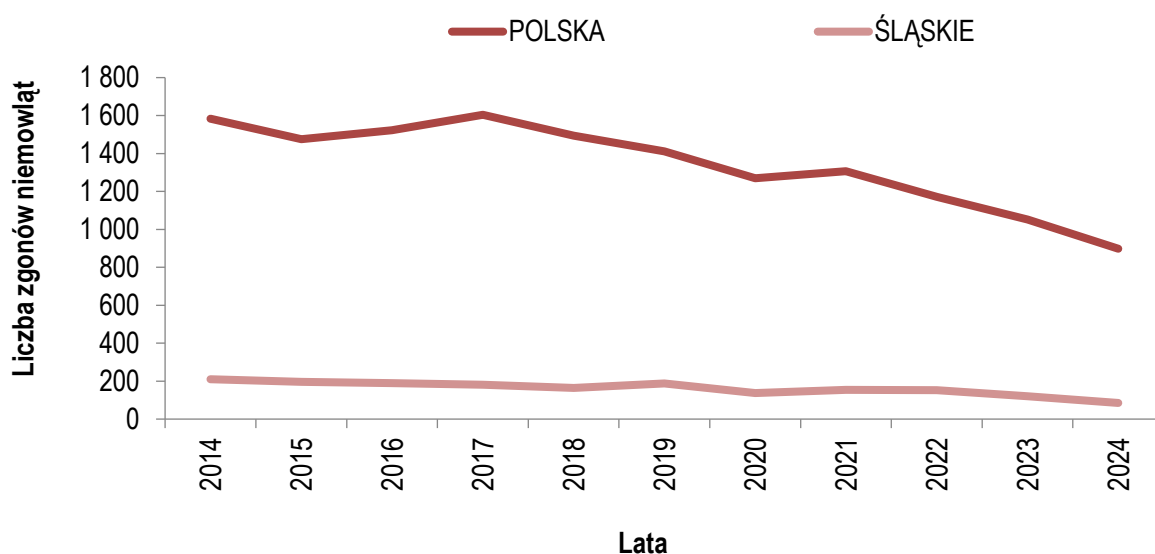
Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

- Liczba zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych:
 - w województwie śląskim: 3,35;
 - w Polsce: 3,57.

WNIOSKI

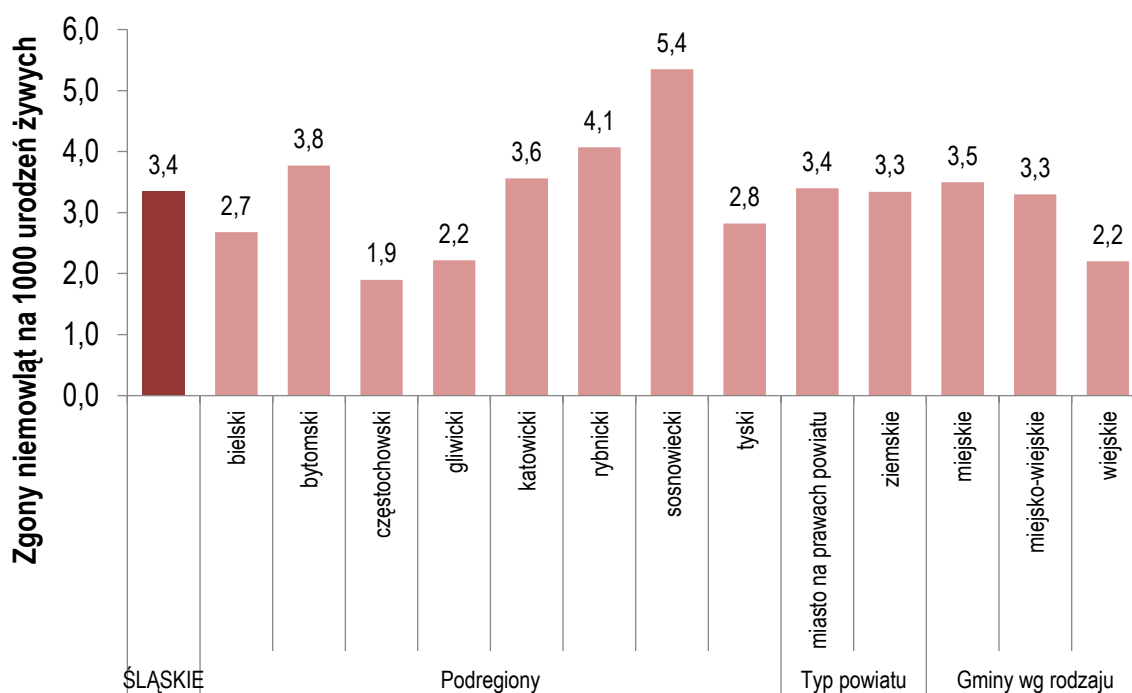
- Zarówno w perspektywie krótkookresowej, jak i długookresowej w województwie śląskim wykazano wyraźną tendencję spadkową liczby zgonów niemowląt — w latach 2014–2024 liczba zgonów zmniejszyła się z 210 do 85, tj. o 59,5%.
- W 2024 roku wskaźnik zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych w województwie śląskim wyniósł 3,35 i był niższy od średniej krajowej wynoszącej 3,57, co wskazuje na korzystniejszą sytuację regionu na tle kraju.

Liczba zgonów niemowląt w województwie śląskim i w Polsce w latach 2014-2024.

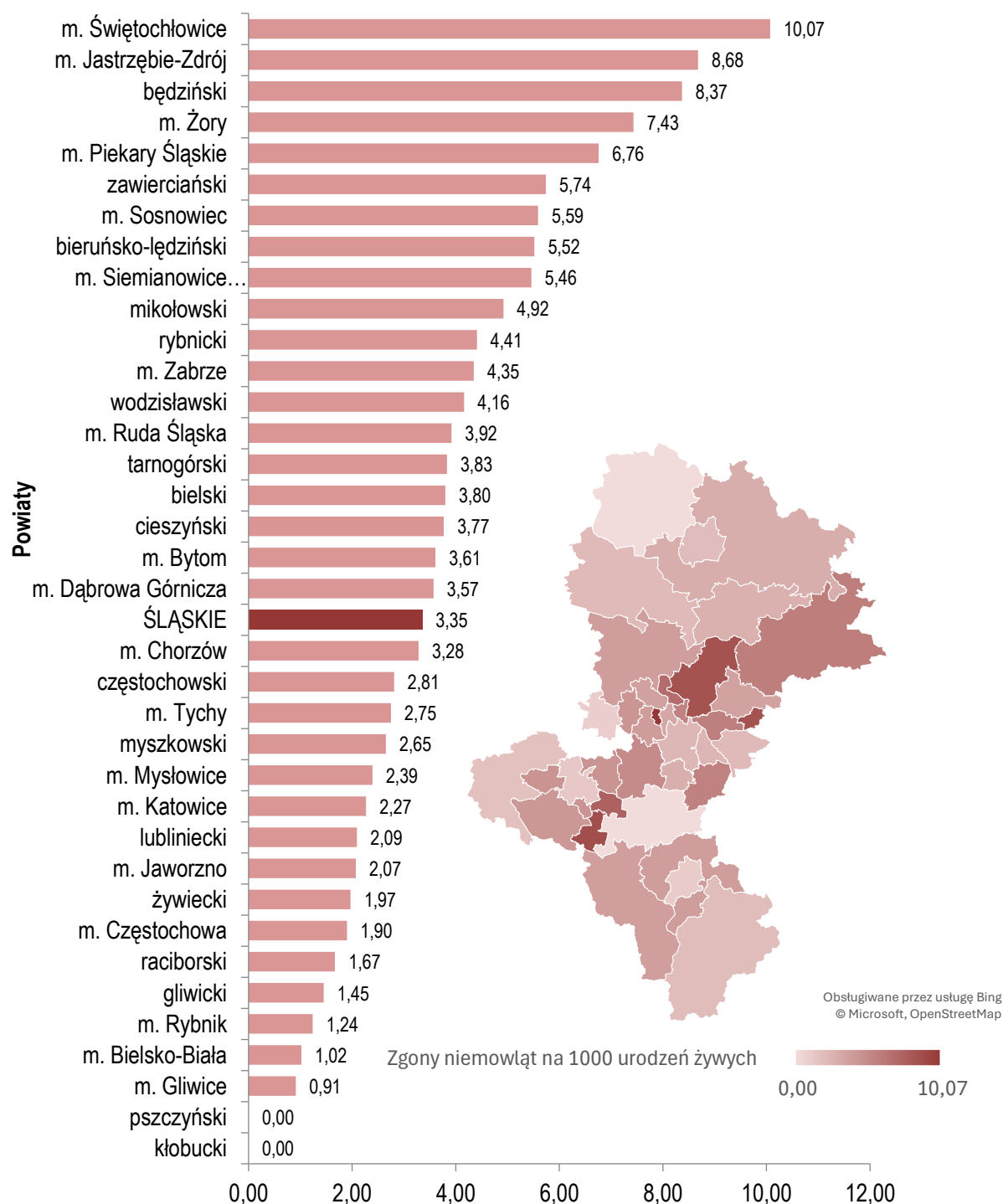
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 25.05.2026].

Wskaźnik liczby zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2024 roku wg terytoriów województwa śląskiego.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 25.05.2026].

Wskaźnik liczby zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2024 roku w powiatach województwa śląskiego.

Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 25.05.2026].

4.10. Przeciętna długość trwania życia

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan koniec danego roku

- Przeciętna długość trwania życia mężczyzn:
 - w 2022 roku: 72,8;
 - w 2023 roku: 74,3;
 - w 2024 roku: 74,7;
- Zmiana przeciętnej długości trwania życia mężczyzn w latach 2022-2024: 1,9;
- Wskaźnik zmiany przeciętnej długości trwania życia mężczyzn w latach 2022-2024: 2,61%.
- Przeciętna długość trwania życia kobiet:
 - w 2022 roku: 80,2;
 - w 2023 roku: 81,1;
 - w 2024 roku: 81,4;
- Zmiana przeciętnej długości trwania życia kobiet: 1,2;
- Wskaźnik zmiany przeciętnej długości trwania życia kobiet: 1,50%.

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętna długość trwania życia mężczyzn:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - charakter tendencji: słaba;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: 71,3 – 2021 rok;
 - wartość maksymalna: 74,7 - 2024 rok;
- Zmiana przeciętnej długości trwania życia mężczyzn: 1,5;
- Wskaźnik zmiany przeciętnej długości trwania życia mężczyzn: 2,05%.
- Przeciętna długość trwania życia kobiet:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - charakter tendencji: słaba;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: 78,9 – 2021 rok;
 - wartość maksymalna: 81,4 – 2024 rok;
- Zmiana przeciętnej długości trwania życia kobiet: 2,5;
- Wskaźnik zmiany przeciętnej długości trwania życia kobiet: 1,24%.

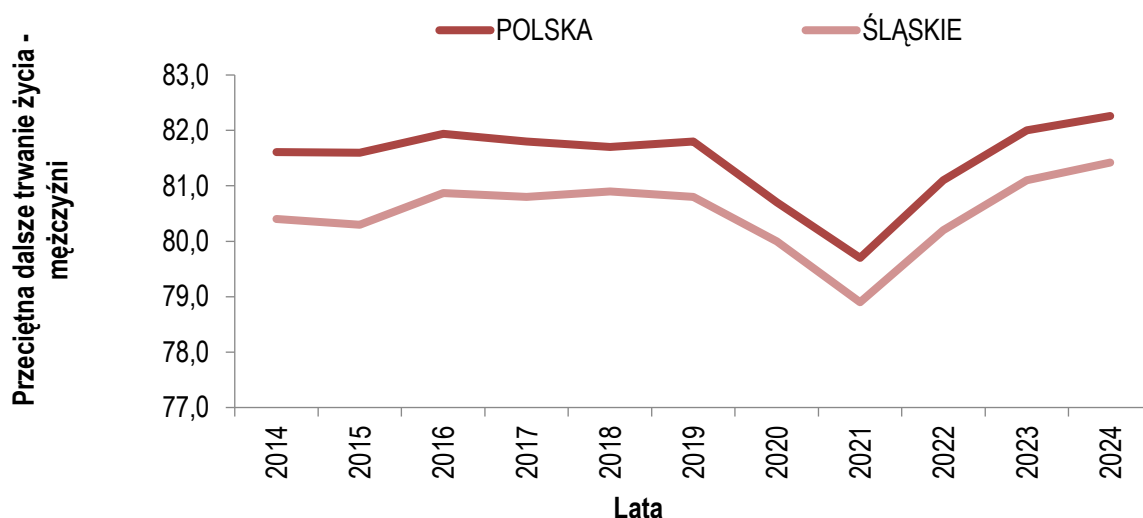
Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

- Przeciętna długość trwania życia mężczyzn:
 - w województwie śląskim: 74,7;
 - w Polsce: 74,9.
- Przeciętna długość trwania życia kobiet:
 - w województwie śląskim: 81,4;
 - w Polsce: 82,3.

WNIOSKI

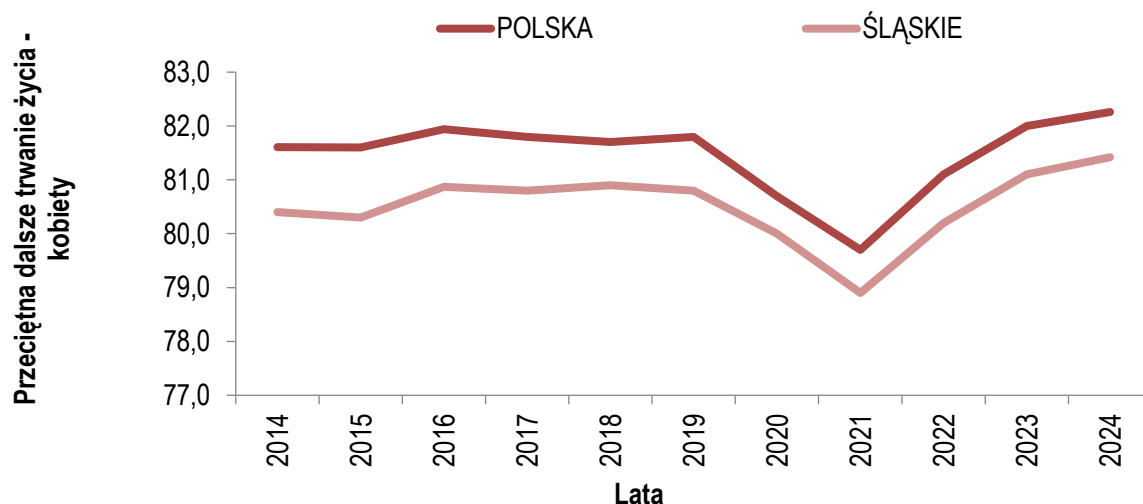
- Wg stanu na koniec 2024 roku w województwie śląskim utrzymuje się zależność, że przeciętna długość trwania życia mężczyzn jest o parę lat krótsza niż kobiet;
- W perspektywie krótkoterminowej widać tendencję wzrostową w przeciętnej oczekiwanej długości życia mieszkańców, ale w perspektywie długoterminowej występuje tendencja nieco spadkowa, co może wynikać z dużego spadku wartości w trakcie pandemii COVID-19;
- W 2024 r. zarówno przeciętna długość trwania życia kobiet, jak i mężczyzn w województwie śląskim była niższa niż średnia krajowa.

Przeciętna długość trwania życia mężczyzn w latach 2014-2024.

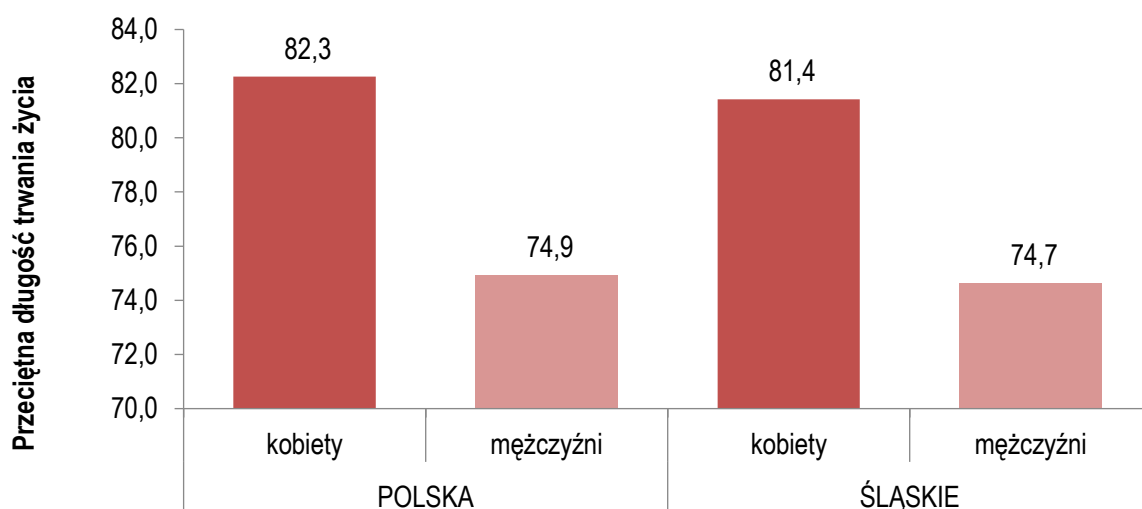
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 25.05.2026].

Przeciętna długość trwania życia kobiet w latach 2014-2024.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 25.05.2026].

Przeciętna długość trwania życia w 2024 roku w województwa śląskiego.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 25.05.2026].

4.11. Przyrost naturalny

Przyrost naturalny ludności to różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów w badanych okresie czasu. W niniejszym podrozdziale przedstawiono wartości wskaźnika przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców:
 - w 2022 roku: -5,8;
 - w 2023 roku: -5,6;
 - w 2024 roku: -6,1;
- Zmiana wskaźnika przyrostu naturalnego: -0,3;
- Wskaźnik zmiany przyrostu naturalnego: -5,17%.

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: -7,15 – 2021 rok;
 - wartość maksymalna: -1,11 – 2014 rok;
- Zmiana przyrostu naturalnego: -4,94;
- Wskaźnik zmiany przyrostu naturalnego: -445%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

- Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców:
 - w województwie śląskim: -6,05;
 - w Polsce: -4,17;

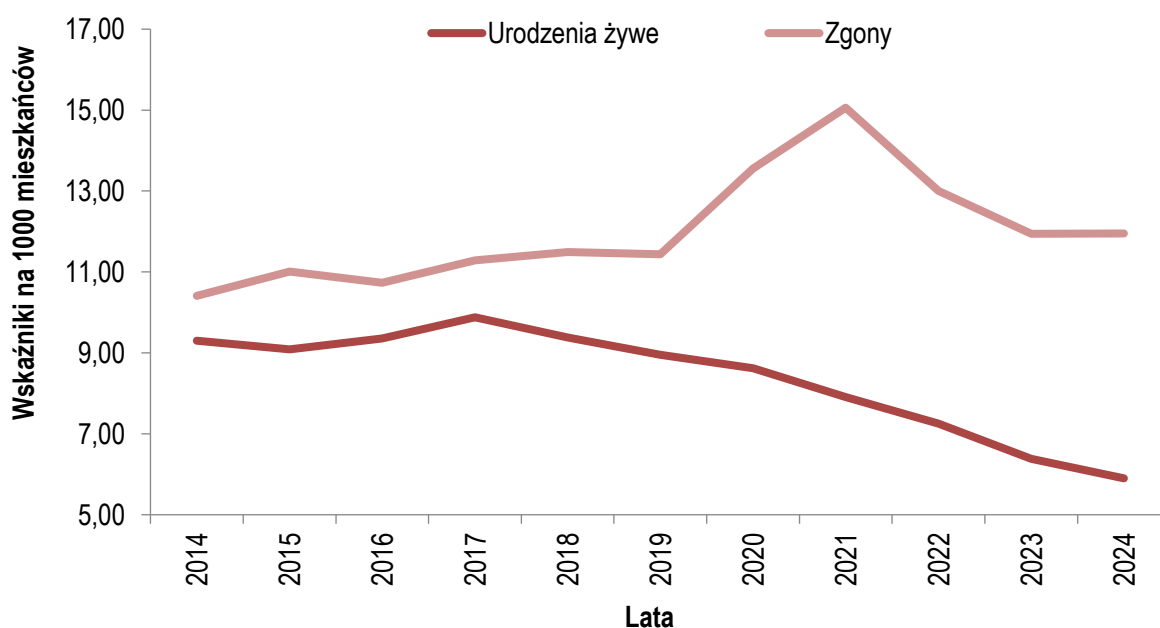
Sytuacja wewnętrzna województwa śląskiego na koniec 2024 roku

- Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - część województwa o najniższych wartościach: południowo-wschodnia;
 - część województwa o najwyższych wartościach: północna;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;
 - najniższa wartość wśród podregionów: sosnowiecki (-8,53);
 - najwyższa wartość wśród podregionów: tyski (-3,56);
 - wartość w miastach na prawach powiatu: -6,68;
 - wartość w powiatach ziemskich: -5,33;
 - powiaty o najniższych wartościach: zawierciański (-9,77), m. Sosnowiec (-8,98), oraz m. Częstochowa (-8,35);
 - powiaty o najwyższych wartościach: pszczyński (1,62), bieruńsko-lędziński (-2,86) oraz m. Żory (-3,03);
 - wartość w gminach miejskich: -6,64;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: -5,49;
 - wartość w gminach wiejskich: -4,25;
 - gminy o najniższych wartościach: Ogrodzieniec (-27,02), Lelów (-14,29) oraz Szczekociny (-13,60);
 - gminy o najwyższych wartościach: Suszec (3,29), Gilowice (2,23) oraz Mszana (0,92).

WNIOSKI

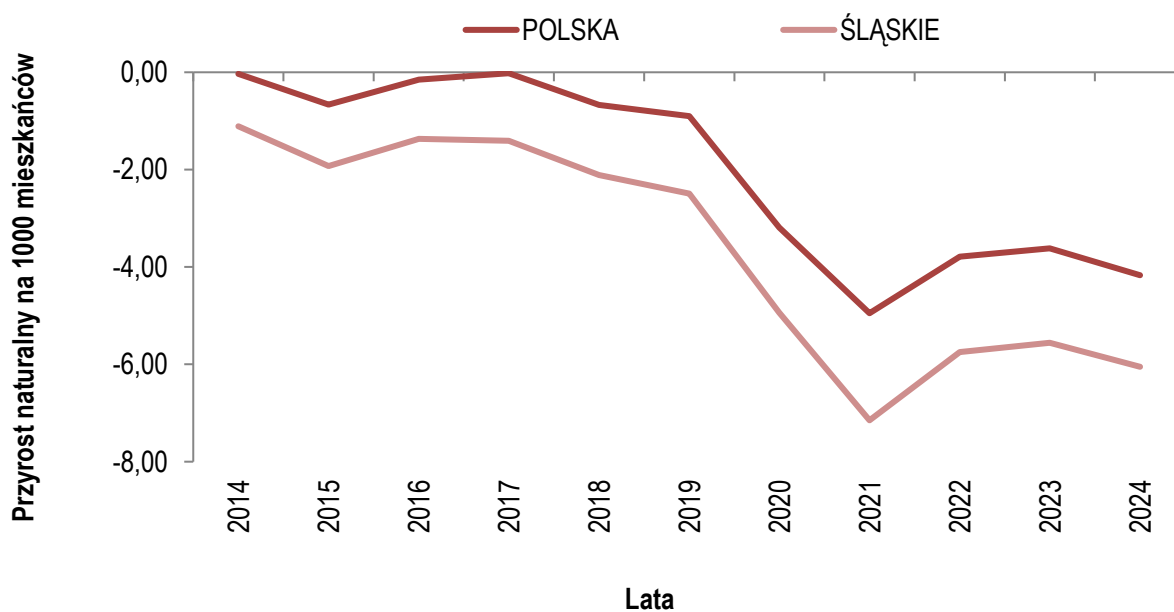
- Województwo śląskie cechuje się jednym z najniższych wartości wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców wśród województw;
- W latach 2014-2024 wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców był ujemny i niższy od ogólnopolskiego;
- W perspektywie długoterminowej przyrost naturalny wykazywał tendencję spadkową, choć w latach 2022-2023 występowała tendencja wzrostowa;
- Im gmina ma bardziej miejski charakter, tym wartość wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców jest mniejsza;
- W 2024 roku tylko 7 gmin województwa śląskiego wykazało dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców.

Urodzenia żywe oraz zgony na 1000 mieszkańców województwa śląskiego w latach 2014-2024.

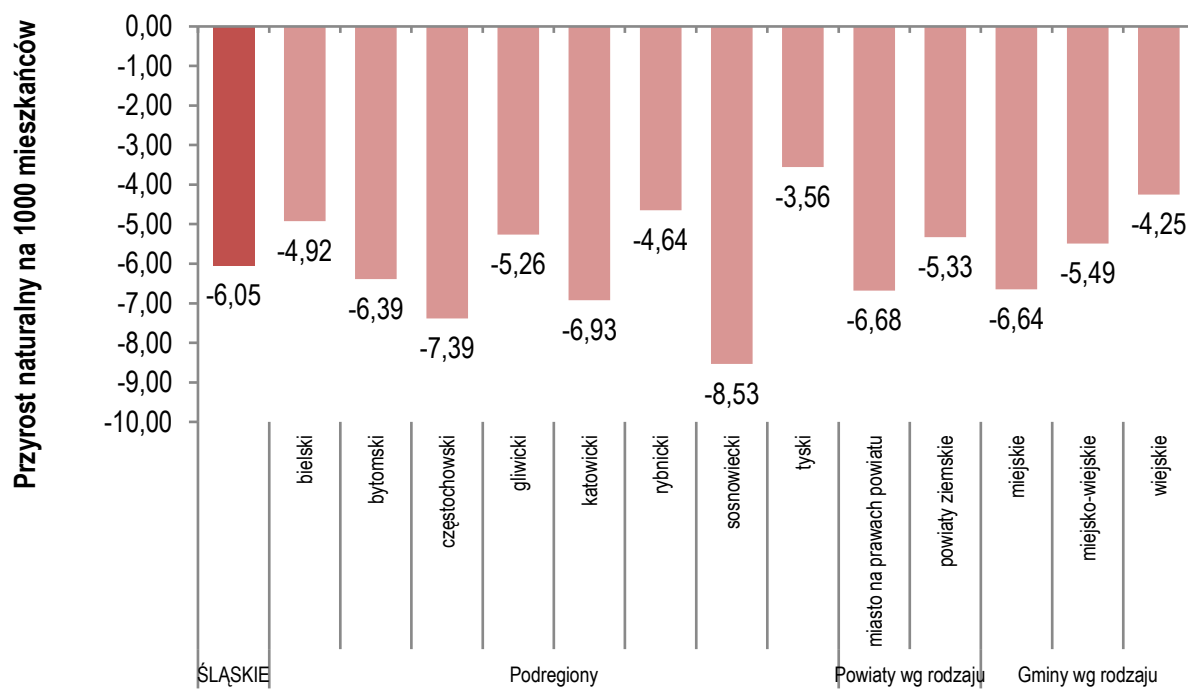
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.03.2026].

Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców województwa śląskiego oraz Polski w latach 2014-2024.

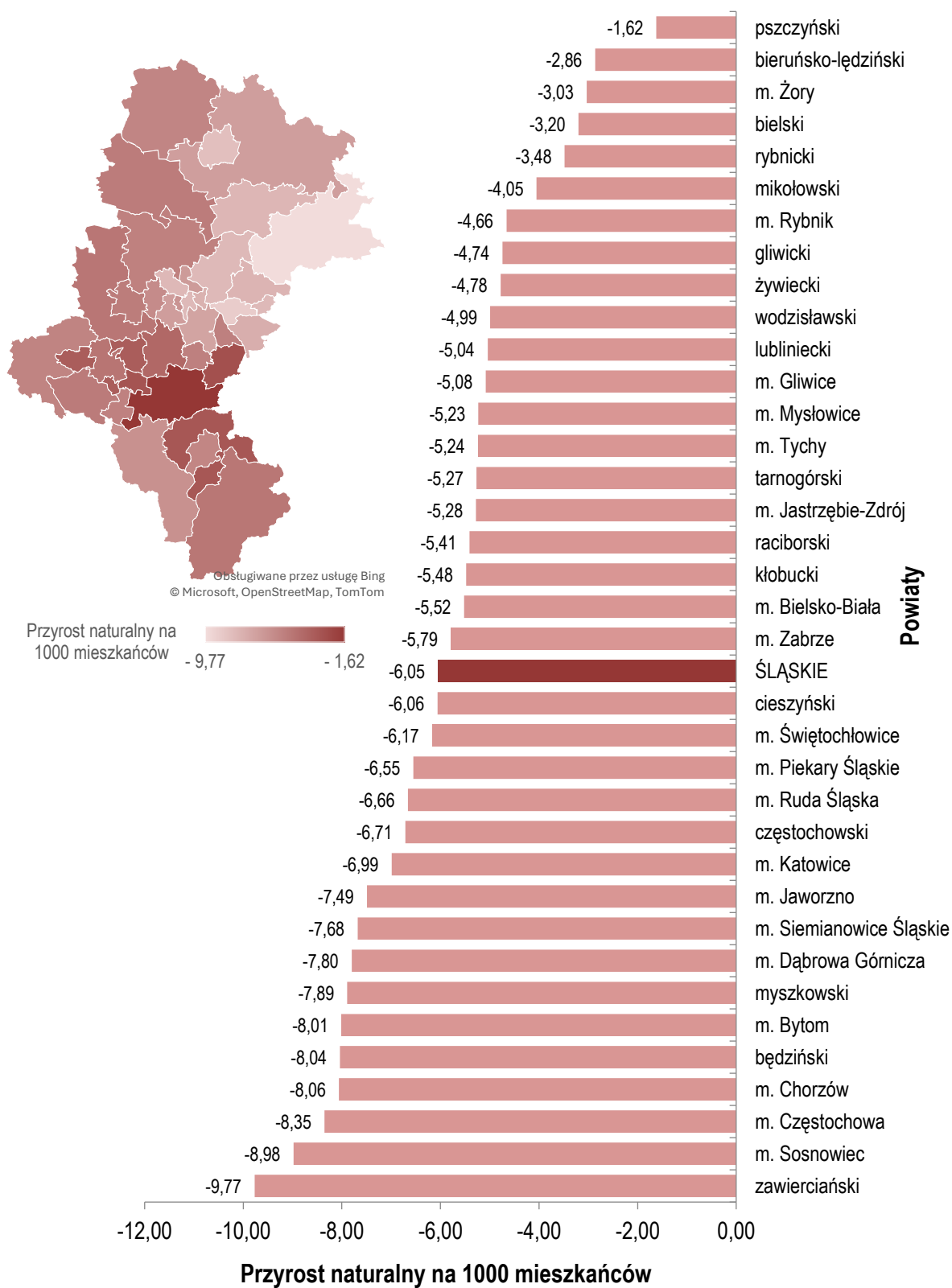
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.03.2026].

Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2024 roku.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.03.2026].

Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w powiatach województwa śląskiego w 2024 roku.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 12.03.2026].

4.12. Migracje

Migracje, obok przyrostu naturalnego, mają decydujący wpływ na zmianę liczby ludności i proces demograficznego starzenia się populacji. Dzieje się tak dlatego, że w większości przypadków na opuszczenie swojego dotychczasowego miejsca zamieszkania decydują się ludzie młodzi. Na obszarach charakteryzujących się ujemnym saldem migracji rośnie zatem udział osób starszych. Ze względu na miejsce migracji wyróżnia się migracje zagraniczne i migracje wewnętrzne. Wyjazdy za granicę i przyjazdy do kraju w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy⁵⁸. Z kolei migracje wewnętrzne to zmiany miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w obrębie kraju, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy, a w przypadku gmin miejsko-wiejskich zmiany miejsca zamieszkania w obrębie gminy – z terenów wiejskich na miejskie lub odwrotnie⁵⁹.

W ramach migracji wewnętrznych wyróżnia się migracje: międzywojewódzkie, wewnątrzwojewódzkie, międzypowiatowe, wewnątrzpowiatowe oraz z miasta na wieś i na odwrót⁶⁰.

Poniższy rozdział skupia się na analizie salda migracji zagranicznych oraz międzywojewódzkich. Saldo migracji oznacza różnicę pomiędzy liczbą migrantów na pobyt stały zameldowanych, a wymeldowanych na badanym terenie. Duży wzrost salda migracji zagranicznych w latach 2022 i 2023 wiąże się z rozpoczęciem konfliktu zbrojnego na Ukrainie i przyjęciem dużej liczby imigrantów do Polski.

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Saldo migracji międzywojewódzkich (w osobach):
 - w 2022 roku: -3 592;
 - w 2023 roku: -2 611;
 - w 2024 roku: -2 883;
- Zmiana salda migracji międzywojewódzkich: 709 osób;
- Wskaźnik zmiany salda migracji międzywojewódzkich: 19,7%.
- Saldo migracji zagranicznych:
 - w 2022 roku: -652;
 - w 2023 roku: -98;
 - w 2024 roku: -51;
- Zmiana salda migracji zagranicznych: 601;
- Wskaźnik zmiany salda migracji zagranicznych: 92,2%.

⁵⁸ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/213,pojecie.html> [odczyt: 19.03.2026 r.].

⁵⁹ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/212,pojecie.html> [odczyt: 19.03.2026 r.].

⁶⁰ Ibidem.

Tendencje w latach 2014-2024⁶¹, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Saldo migracji międzywojewódzkich:
 - rodzaj tendencji: brak jednoznacznej tendencji; przebieg nieregularny z naprzemiennymi spadkami i wzrostami;
 - siła tendencji: słaba;
 - poziom wahań wartości: bardzo duży;
 - wartość minimalna: -4 275 – 2019 rok;
 - wartość maksymalna: -2 611 – 2023 rok;
- Zmiana salda migracji międzywojewódzkich: 750;
- Wskaźnik zmiany salda migracji międzywojewódzkich: 20,6%.
- Saldo migracji zagranicznych:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: -3 531 – 2014 rok;
 - wartość maksymalna: -51 – 2024 rok;
- Zmiana salda migracji zagranicznych: 3 480;
- Wskaźnik zmiany salda migracji zagranicznych: 98,6%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

- Wskaźnik salda migracji międzywojewódzkich na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: -6,7.
- Wskaźnik salda migracji zagranicznych na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: -0,12;
 - w Polsce: 4,48.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2024 roku

- Wskaźnik salda migracji wewnętrznych na 10 tys. mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: wschodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: bardzo duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: tyski – 12,7;
 - najniższa wartość wśród podregionów: katowicki – -15,3;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: -21,5;
 - wartość w powiatach ziemskich: 11,2;
 - powiaty o najwyższych wartościach: mikołowski (55,6), tarnogórski (38,9) oraz m. Żory (38,3);
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Jastrzębie - Zdrój (-54,6), m. Częstochowa (-36,0) oraz m. Chorzów (-34,9).

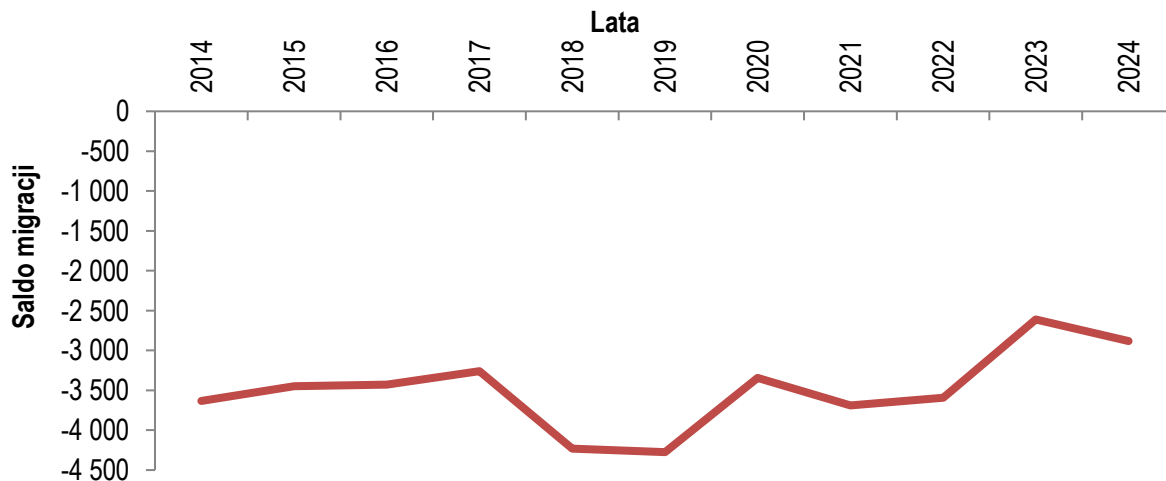
⁶¹ Dane dot. migracji zagranicznych za rok 2015 są niepełne, w związku z czym nie zostały wykorzystane w poniższej analizie.

- Wskaźnik salda migracji zagranicznych na 10 tys. mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: północna, centralna i południowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: zachodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: bardzo duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bielski – 2,24;
 - najniższa wartość wśród podregionów: gliwicki – -3,97;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 0,19;
 - wartość w powiatach ziemskich: -0,49;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Bielsko-Biała (6,33), m. Katowice (3,91), oraz m. Tychy (3,63);
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Ruda Śląska (-10,02), m. Jaworzno (-6,85) oraz m. Jastrzębie-Zdrój (-4,79).

WNIOSKI

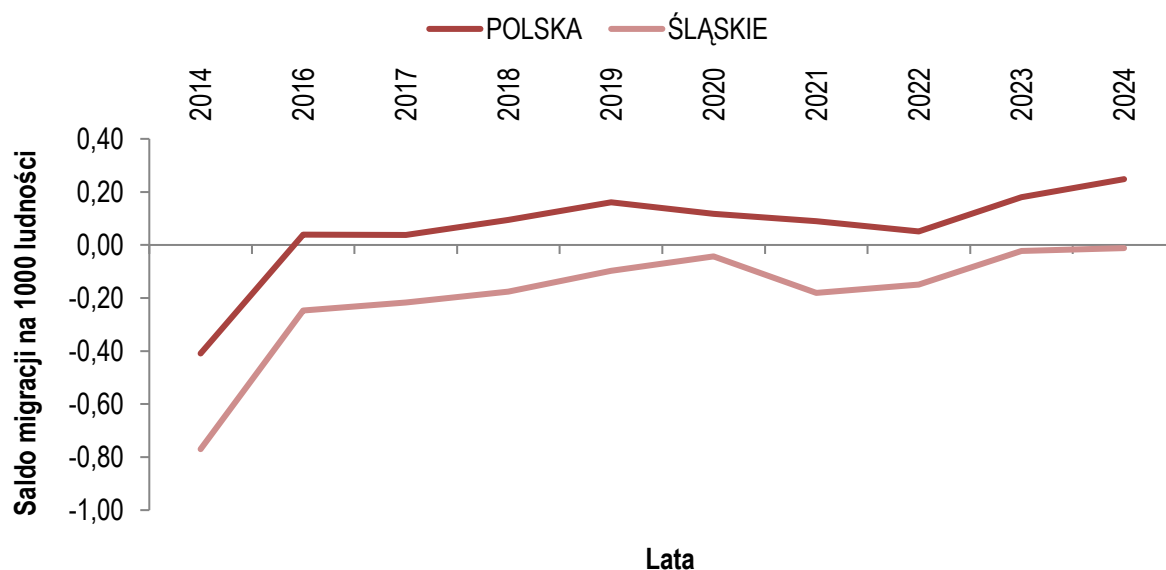
- Wskaźnik salda migracji międzywojewódzkich na 10 tys. mieszkańców w 2024 roku plasuje województwo śląskie na 7 miejscu wśród województw;
- Zarówno w perspektywie krótkoterminowej jak i długoterminowej brak jednoznacznej tendencji wskaźnika salda migracji międzywojewódzkich w województwie śląskim; przebieg nieregularny z naprzemiennymi spadkami i wzrostami;
- W 2024 r. zanotowano bardzo duże zróżnicowanie wskaźnika salda migracji wewnętrznych w ramach podregionów;
- W 2024 r. województwo śląskie należało do grupy województw o najniższym wskaźniku salda migracji zagranicznych na 10 tys. mieszkańców;
- Przez cały okres 2014-2024 wskaźnik salda migracji zagranicznych na 10 tys. mieszkańców był w województwie śląskim niższy niż średni w całym kraju;
- Wskaźnik salda migracji zagranicznych na 10 tys. mieszkańców województwa śląskiego w 2024 roku był zdecydowanie wyższy w miastach na prawach powiatu niż w powiatach ziemskich;
- Głównymi kierunkami emigracji z województwa śląskiego były kraje europejskie, a prawie połowa emigrantów wybrała Niemcy;
- Do województwa śląskiego najwięcej osób przybywało z Europy oraz Afryki.

Saldo międzywojewódzkich migracji na pobyt stały w województwie śląskim w latach 2014-2024.

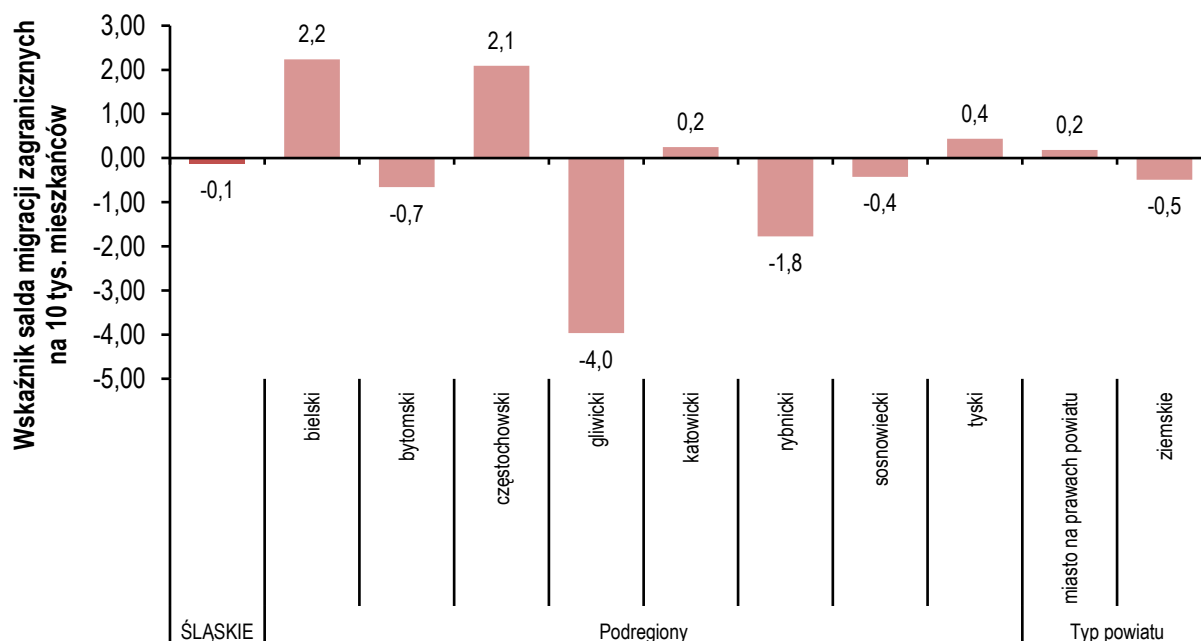
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 20.03.2026].

Saldo zagranicznych migracji na pobyt stały na 1000 mieszkańców województwa śląskiego i Polski w latach 2014-2024⁶².

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 19.03.2026].

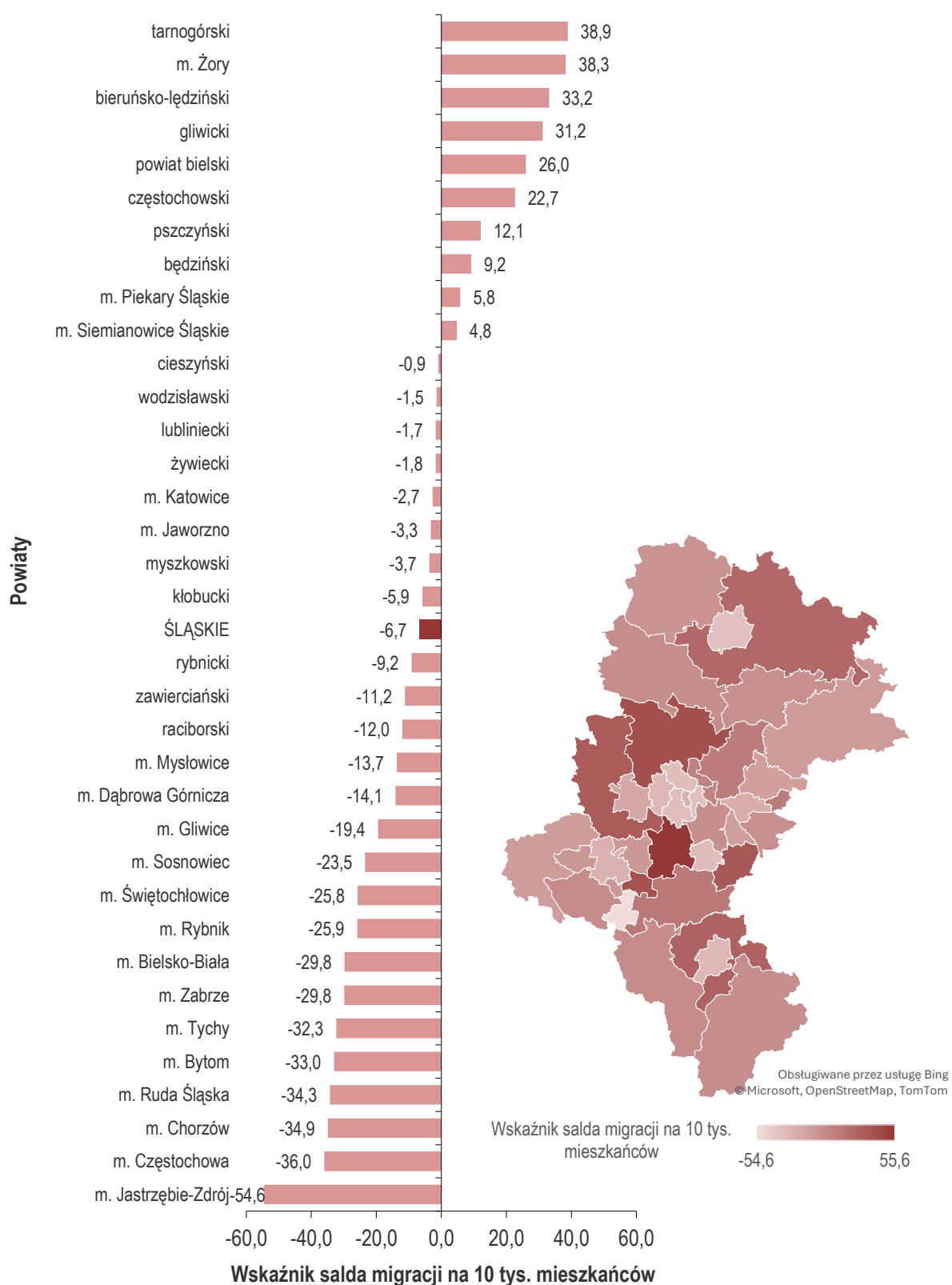
Wskaźnik salda migracji wewnętrznych na pobyt stały na 10 tys. mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2024 r.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 19.03.2026].

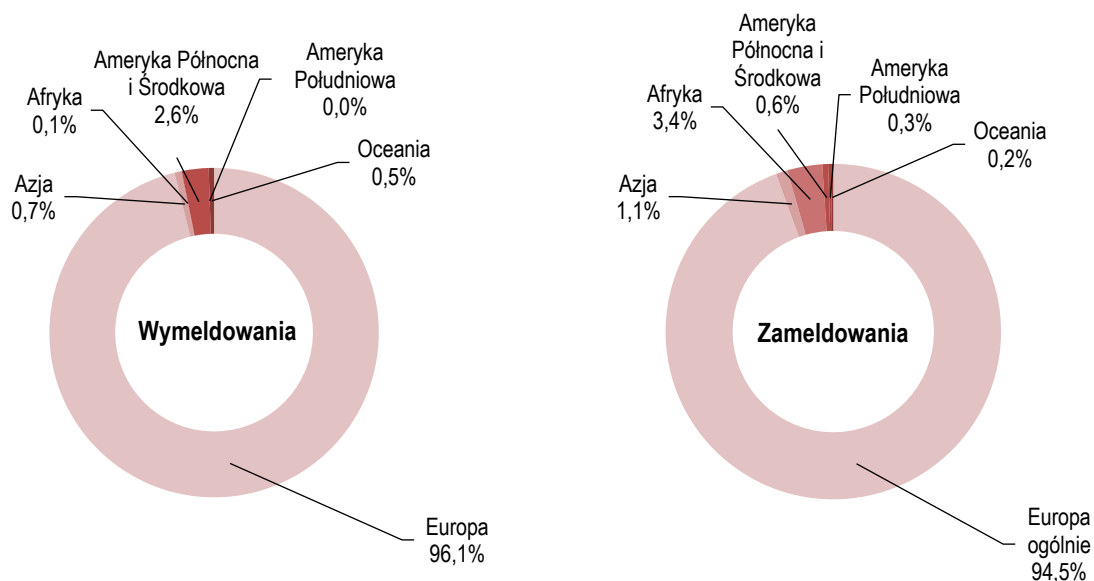
⁶² Zgodnie z informacją GUS ze względu na niedostateczną jakość danych dotyczących migracji zagranicznych na pobyt stały za 2015 r., dane te, a także dane o migracjach długookresowych, nie zostały opublikowane.

Wskaźnik salda migracji wewnętrznych na pobyt stały na 10 tys. mieszkańców powiatów województwa śląskiego w 2024 r.

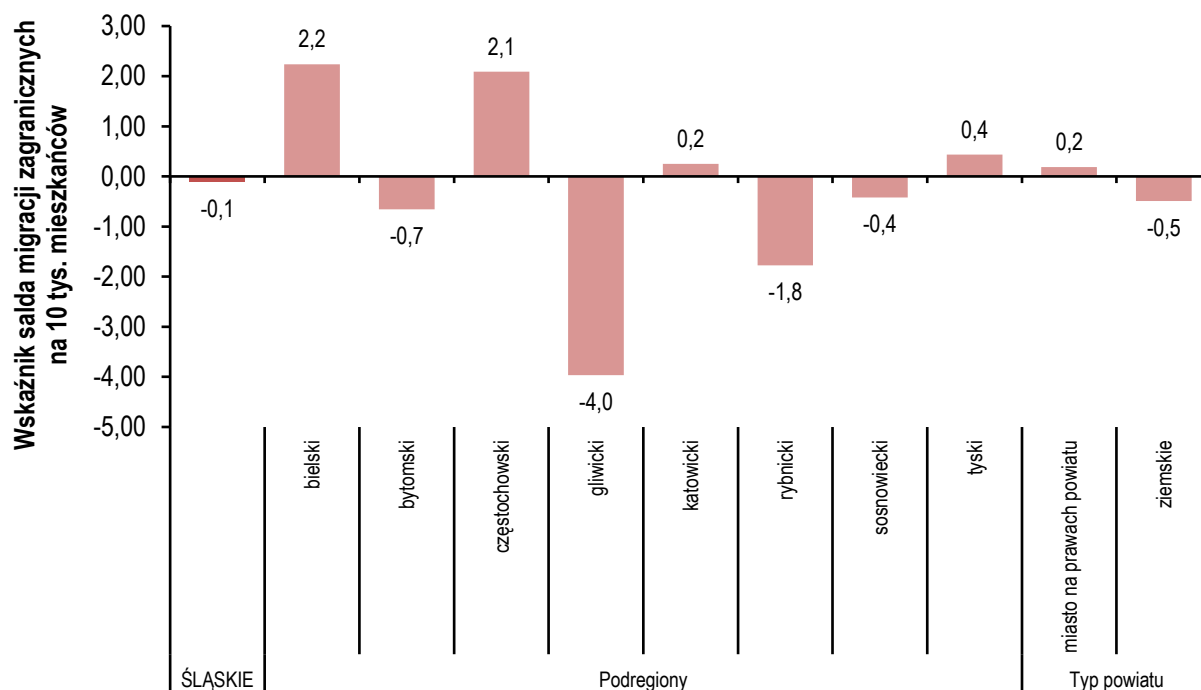
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 23.03.2026].

Struktura migracji zagranicznych do i z województwa śląskiego wg kontynentów, stan na koniec 2024 roku.

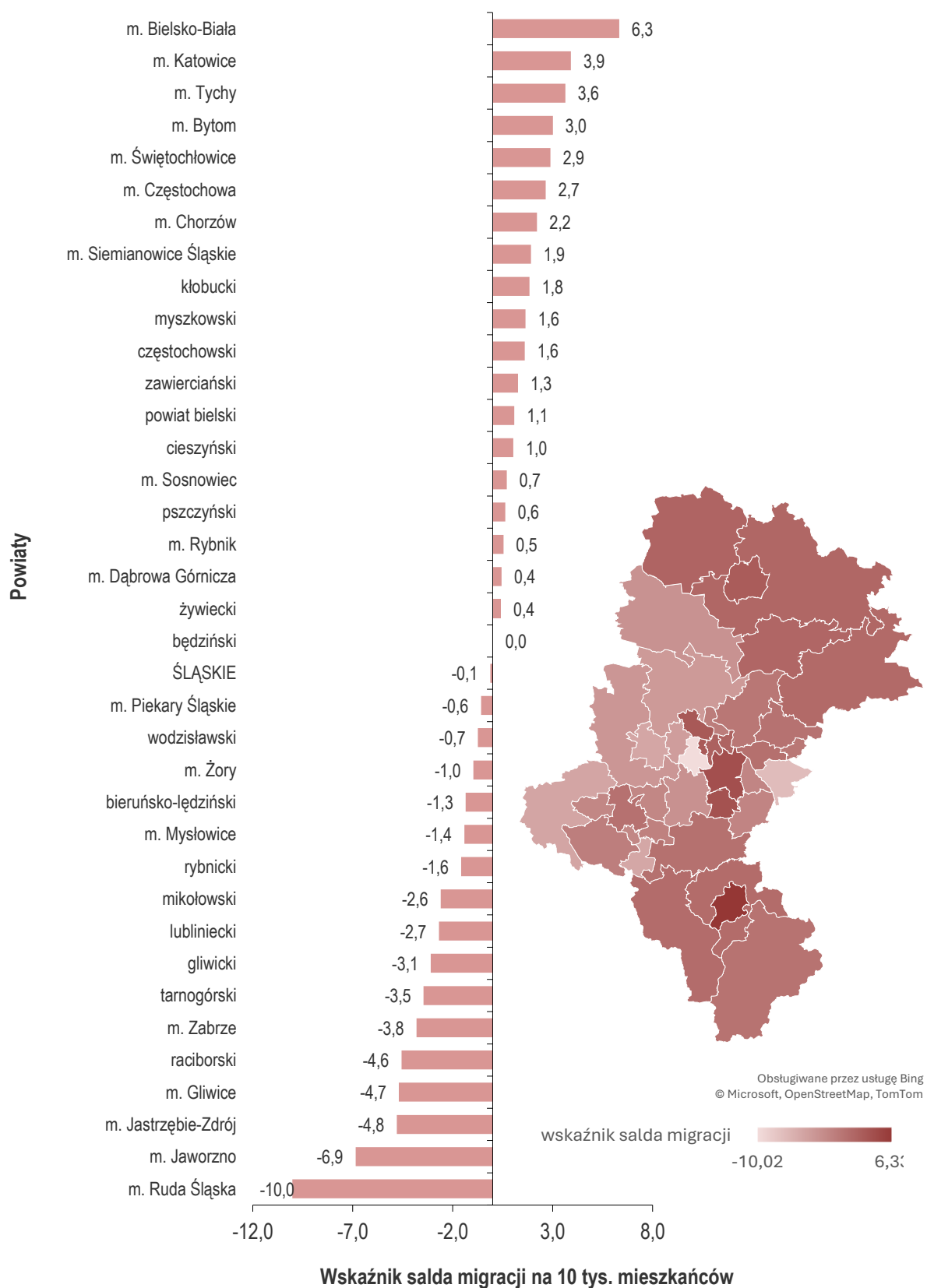
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 19.03.2026].

Wskaźnik salda migracji zagranicznych na pobyt stały na 10 tys. mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2024 r.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 19.03.2026].

Wskaźnik salda migracji zagranicznych na pobyt stały na 10 tys. mieszkańców powiatów województwa śląskiego w 2024 r.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 19.03.2026].

4.13. Małżeństwa

W latach 2022–2024 w województwie śląskim obserwowano stopniowy spadek liczby zawieranych małżeństw. Dane wskazują na utrzymujący się trend malejącego zainteresowania formalizowaniem związków, co może być związane m.in. ze zmianami społecznymi i demograficznymi.

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba małżeństw zawartych:
 - w 2022 roku: 17 198;
 - w 2023 roku: 16 048;
 - w 2024 roku: 15 158;
- Zmiana liczby małżeństw zawartych: -2 040;
- Wskaźnik zmiany liczby małżeństw zawartych: -11,9%.

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba małżeństw zawartych:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 15 158 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 22 970 – 2016 rok;
- Zmiana liczby małżeństw zawartych: -7 607;
- Wskaźnik zmiany liczby małżeństw zawartych: -33,4%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

- Wskaźnik liczby małżeństw zawartych na 1000 mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 3,5;
 - w Polsce: 3,6;

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2024 roku

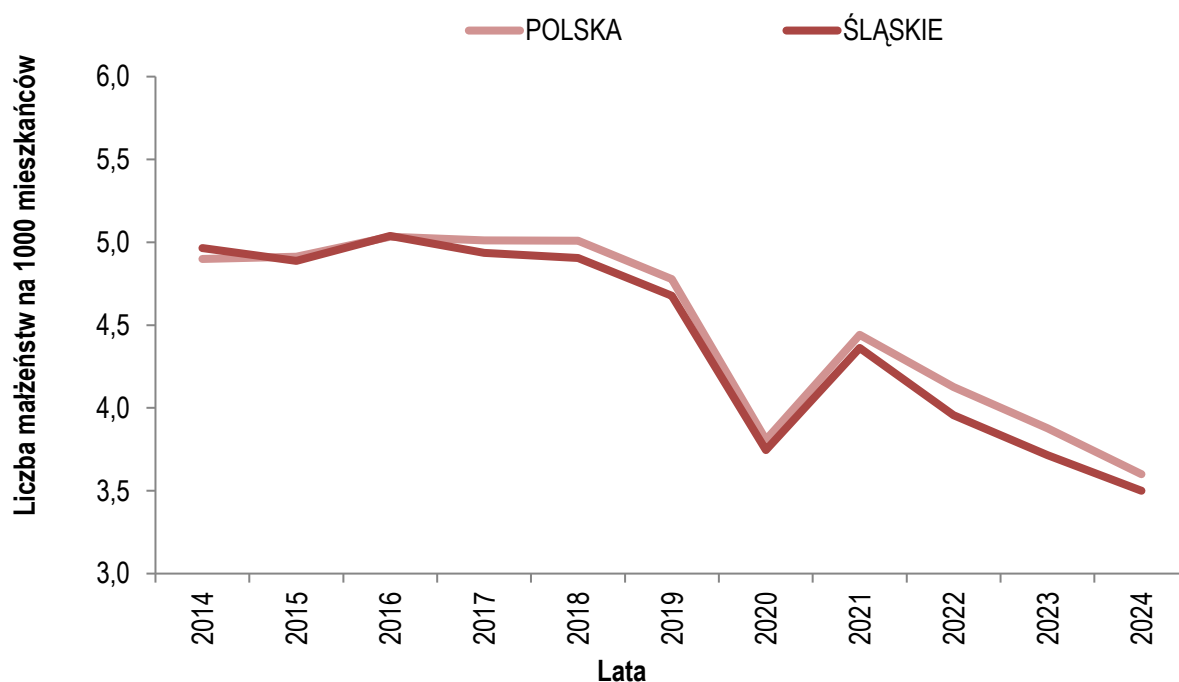
- Wskaźnik liczby małżeństw zawartych na 1000 mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: umiarkowane;
 - części województwa o najwyższych wartościach: środkowa i zachodnia;
 - część województwa o najniższych wartościach: północna;
 - zróżnicowanie w podregionach: umiarkowane;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: katowicki – 3,9;
 - najniższa wartość wśród podregionów: sosnowiecki, częstochowski – 3,2;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 3,7;
 - wartość w powiatach ziemskich: 3,3;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Katowice (4,2), m. Rybnik (4,0) oraz m. Jastrzębie Zdrój (4,0);
 - powiaty o najniższych wartościach: zawierciański (2,8), częstochowski (3,0) oraz m. Dąbrowa Górnicza (3,0);

- wartość w gminach miejskich: 3,6;
- wartość w gminach miejsko-wiejskich: 3,3;
- wartość w gminach wiejskich: 3,2;
- gminy o najwyższych wartościach: Olsztyn (5,5), Marklowice (5,2) oraz Rudnik i Szczyrk (po 4,8);
- gminy o najniższych wartościach: Starcza (1,4), Jejkowice (1,7) oraz Czernichów (1,7).

WNIOSKI

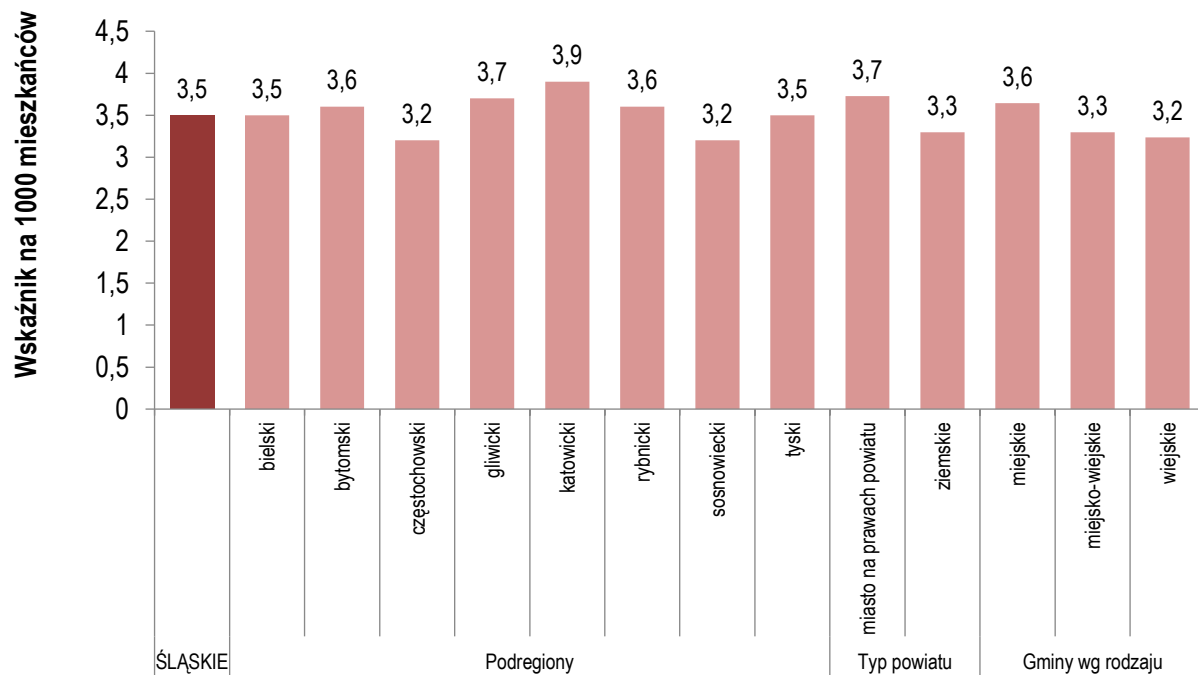
- W 2024 roku województwo śląskie cechowało się niższą od średniej krajowej wartości wskaźnika liczby małżeństw zawartych na 1000 mieszkańców;
- Liczba zawartych małżeństw wykazuje silną tendencję spadkową, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jaki długoterminowej;
- Im bardziej wiejski charakter gmin, tym mniejszy jest wskaźnik zawieranych małżeństw.

Wskaźnik liczby zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce w latach 2014-2024.

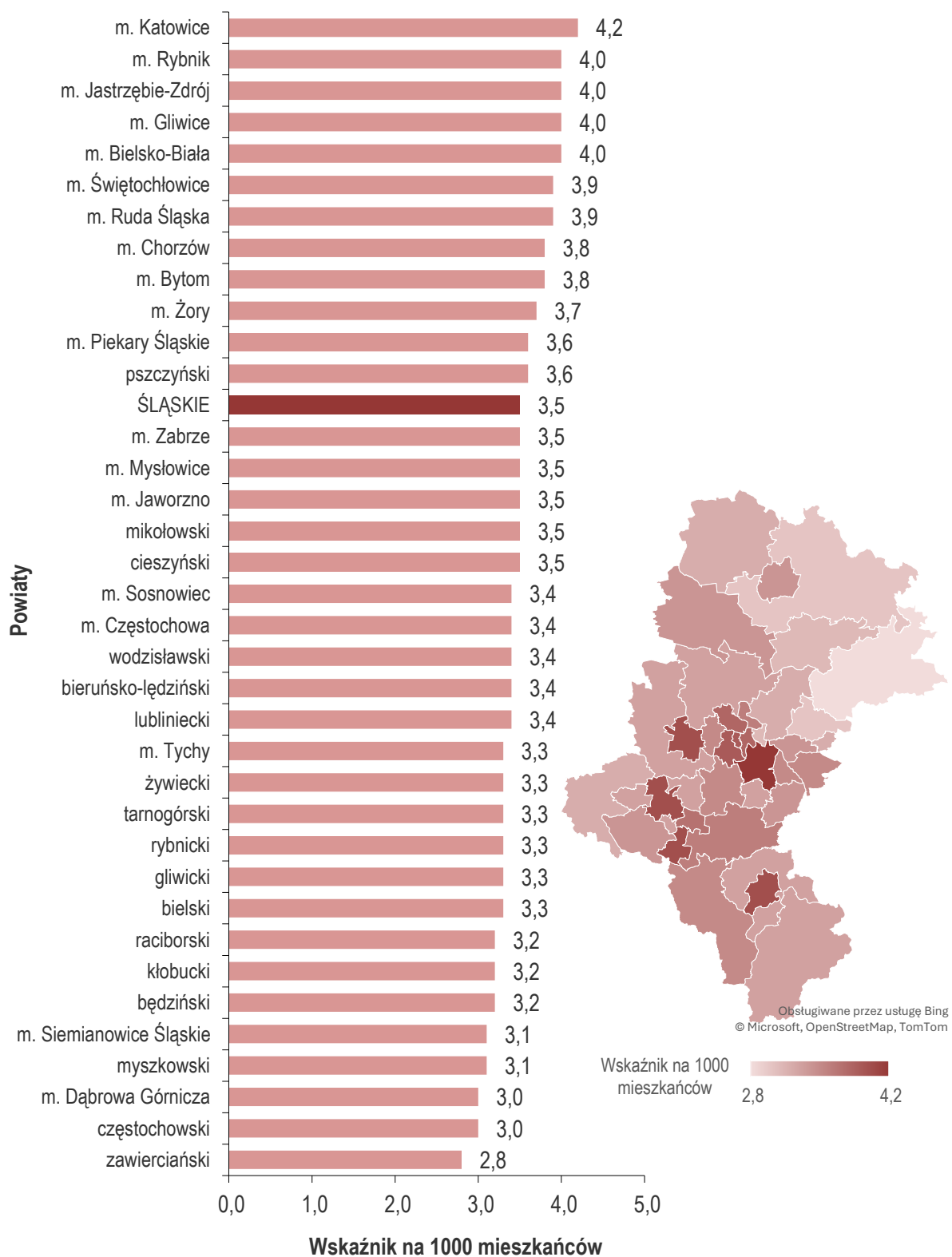
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 18.03.2026].

Wskaźnik liczby zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2024 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 18.03.2026].

Wskaźnik liczby zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców powiatów województwa śląskiego w 2024 r.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 18.03.2026].

4.14. Rozwody

Rozwód to rozwiązanie związku małżeńskiego przez odpowiedni sąd w formie przewidzianej prawem⁶³.

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba rozwodów:
 - w 2022 roku: 7 313;
 - w 2023 roku: 7 144;
 - w 2024 roku: 7 398;
- Zmiana liczby rozwodów: 85;
- Wskaźnik zmiany liczby rozwodów: 1,16%.

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba rozwodów:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: wysoki;
 - wartość minimalna: 6 114 – 2020 rok;
 - wartość maksymalna: 8 249 – 2015 rok;
- Zmiana liczby orzeczonych rozwodów: -832;
- Wskaźnik zmiany liczby orzeczonych rozwodów: -10,1%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

- Wskaźnik liczby rozwodów na 1000 mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 1,72;
 - w Polsce: 1,53;

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2024 roku

- Wskaźnik liczby rozwodów na 1000 mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: północnej;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: katowicki – 2,06;
 - najniższa wartość wśród podregionów: sosnowiecki – 1,43;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 1,88;
 - wartość w powiatach ziemskich: 1,54;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Tychy (2,28), m. Piekary Śląskie (2,23) oraz m. Chorzów (2,16);

⁶³ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/443,pojecie.html> [odczyt 18.03.2026 r.].

- powiaty o najniższych wartościach: zawierciański (1,17), raciborski (1,22) oraz kłobucki (1,25).

Struktura i poziom, województwo śląskie, stan na koniec 2024 roku

- Rozwody wg liczby małoletnich dzieci:
 - małżeństwa bez dzieci – 3 213;
 - małżeństwa z 1 dzieckiem – 2 279;
 - małżeństwa z 2 dzieci – 1 607;
 - małżeństwa z 3 dzieci – 249;
 - małżeństwa z 4 i więcej dzieci – 50.
- Rozwody wg przyczyn⁶⁴:
 - Niezgodność charakterów – 2 697;
 - Różnice światopoglądowe – 1 321;
 - Nadużywanie alkoholu – 851;
 - Niedochowanie wierności małżeńskiej – 827;
 - Nieporozumienia na tle finansowym – 821;
 - Naganny stosunek do członków rodziny – 740;
 - Dłuższa nieobecność – 301;
 - Trudności mieszkaniowe – 177;
 - Niedobór seksualny – 93;
 - Narkotyki – 67;
 - Hazard – 24;
 - Inne – 49.

WNIOSKI

- Województwo śląskie w 2024 roku charakteryzowało się czwartym (4) najwyższym w skali kraju wskaźnikiem rozwodów na 1000 mieszkańców;
- W analizowanym okresie występuje tendencja spadkowa przy dużych wahanach wartości;
- Rozwody częściej orzekano w miastach na prawach powiatu niż w powiatach ziemskich w województwie śląskim w 2024 roku;
- Najwięcej rozwodów orzekano ze względu na niezgodność charakterów i różnice światopoglądowe, a najmniej ze względu na hazard i narkotyki.

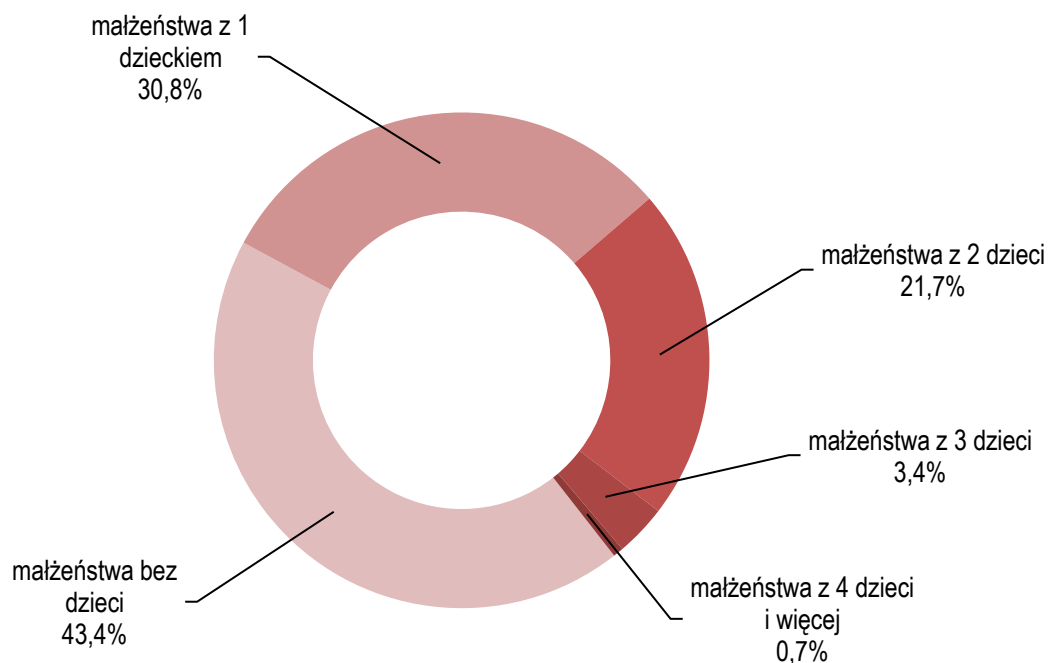
⁶⁴ Uwaga: liczby rozwodów wg przyczyn nie sumują się do ogólnej liczby rozwodów, gdyż dany związek małżeński mógł zostać rozwiązany z powodu więcej niż jednej przyczyny.

Wskaźnik liczby rozwodów na 1000 mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce w latach 2014-2024.

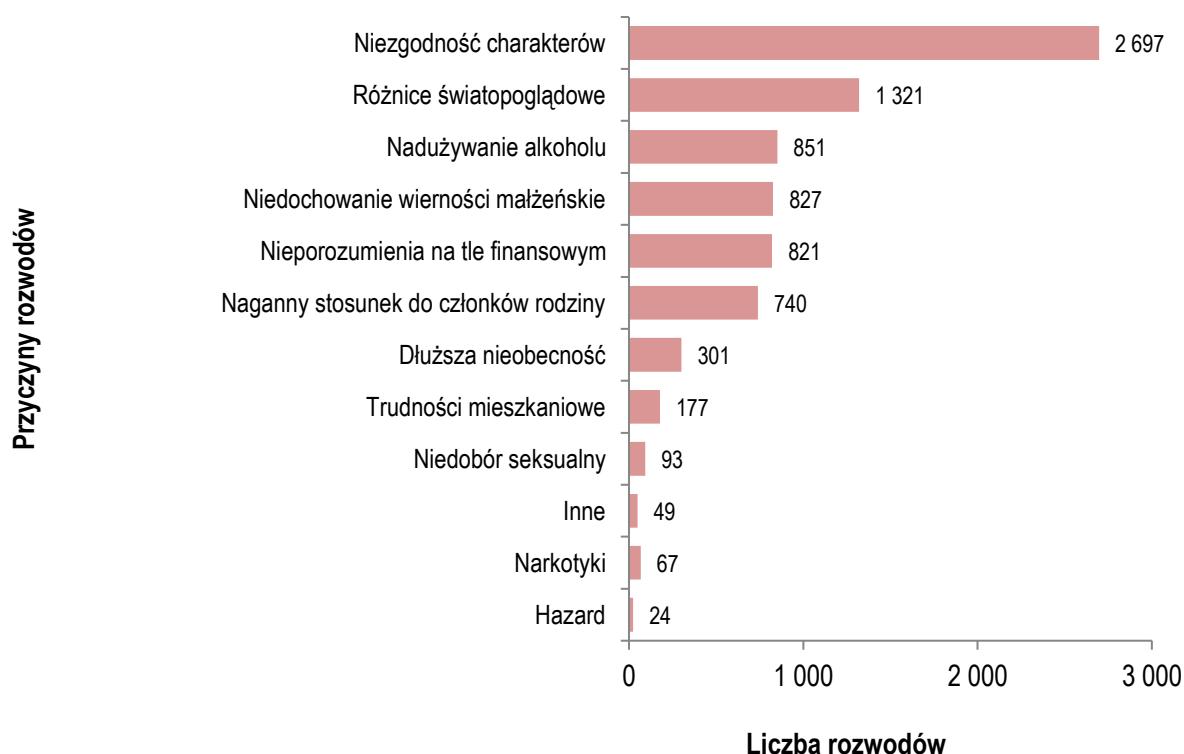
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 18.03.2026].

Struktura rozwodów wg liczby małoletnich dzieci w województwie śląskim w 2024 roku (N=7 398).

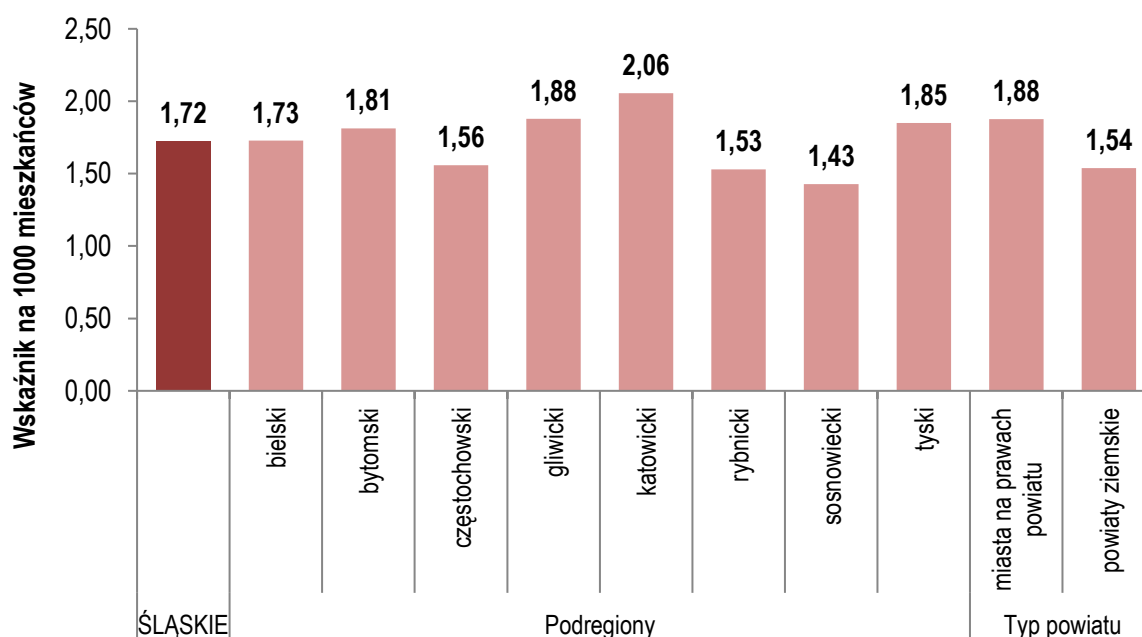
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 18.03.2026].

Struktura rozwodów wg przyczyn⁶⁵ w województwie śląskim w 2024 r. (N=7 968).

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 18.03.2026].

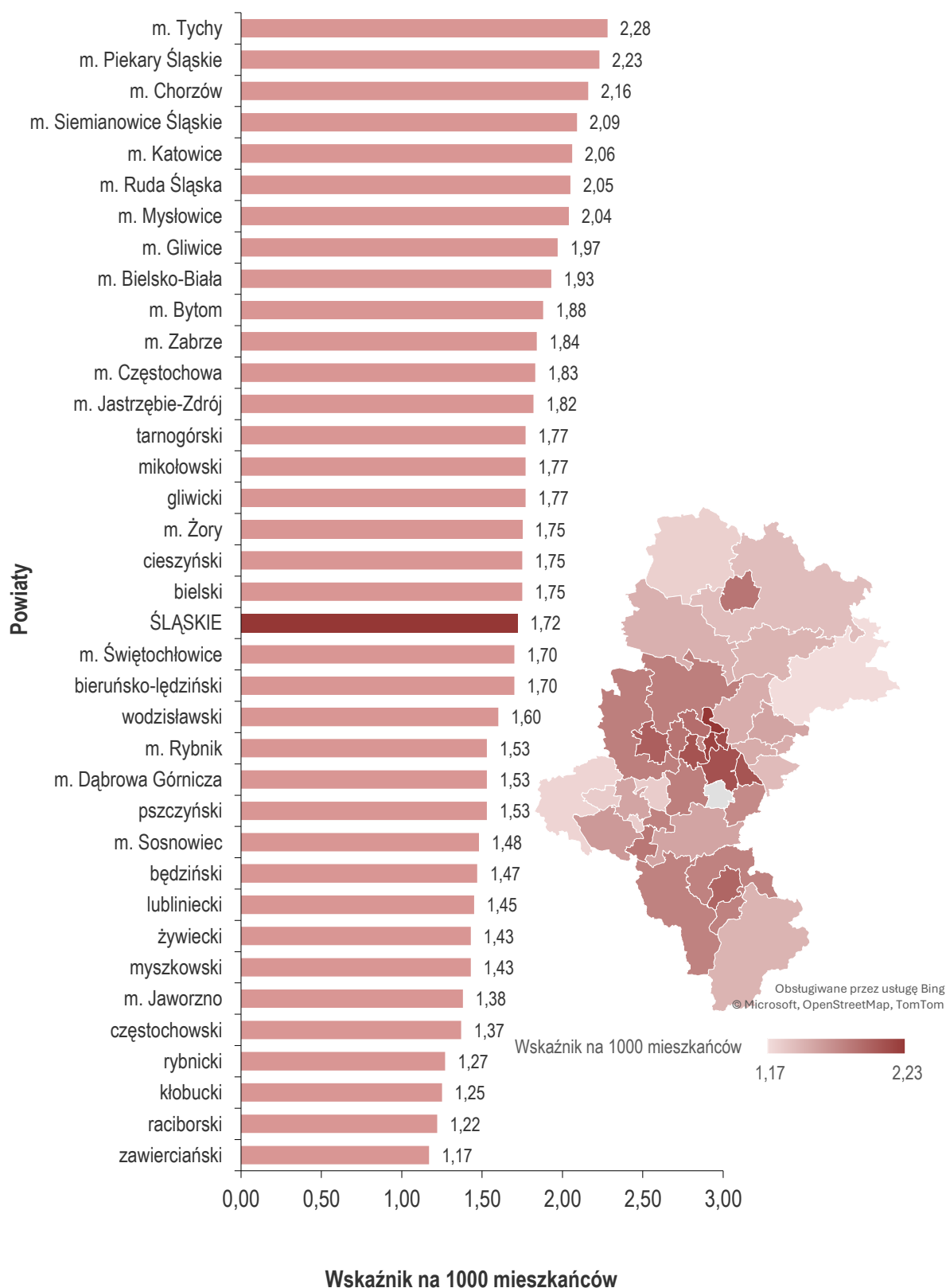
Wskaźnik liczby rozwodów na 1000 mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2024 roku.

Źródło GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 18.03.2026].

⁶⁵ Uwaga: rozwody wg przyczyn nie sumują się do ogólnej liczby rozwodów, gdyż dany związek małżeński mógł zostać rozwiązany z powodu więcej niż jednej przyczyny.

Wskaźnik liczby rozwodów na 1000 mieszkańców powiatów województwa śląskiego w 2024 roku.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 18.03.2026].

4.15. Separacje

Separacja to uchylenie wspólnoty małżeńskiej bez prawa wstępowania w nowy związek małżeński przez którąkolwiek ze stron. Orzeczenia o separacji dokonuje odpowiedni sąd w formie przewidzianej prawem. W odróżnieniu od rozvodu – separacja nie ma charakteru ostatecznego rozwiązania małżeństwa; na zgodne żądanie małżonków sąd orzeka zniesienie separacji⁶⁶.

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba separacji:
 - w 2022 roku: 106;
 - w 2023 roku: 78;
 - w 2024 roku: 67;
- Zmiana liczby separacji: -39;
- Wskaźnik zmiany liczby separacji: -36,8%.

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba separacji:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: 67 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 336 – 2014 rok;
- Zmiana liczby orzeczonych separacji: -269;
- Wskaźnik zmiany liczby orzeczonych separacji: -80,1%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

- Wskaźnik liczby separacji na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 0,16;
 - w Polsce: 0,14.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2024 roku

- Wskaźnik liczby separacji na 10 tys. mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: południowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: zachodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: bardzo duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bielski – 0,37;
 - najniższa wartość wśród podregionów: tyski – 0,05;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 0,16;
 - wartość w powiatach ziemskich: 0,15;

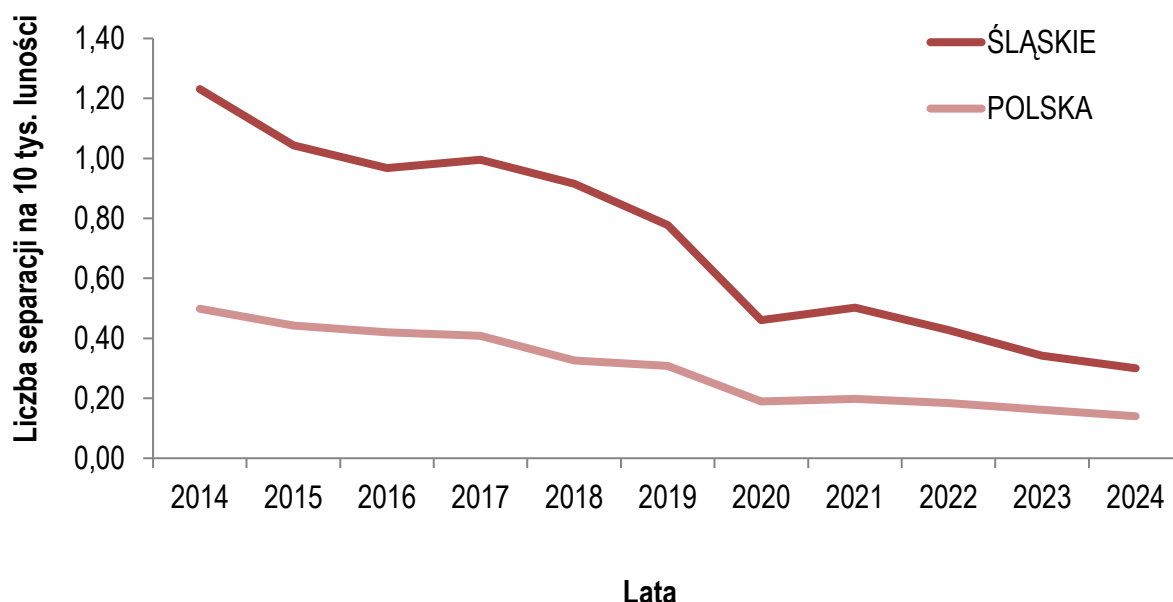
⁶⁶ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/722,pojecie.html> [odczyt 18.03.2026 r.].

- powiaty o najwyższych wartościach: żywiecki (0,67), cieszyński (0,46) oraz m. Świętochłowice (0,44);
- powiaty o najniższych wartościach: bieruńsko-lędzki, gliwicki, kłobucki, lubliniecki, m. Bytom, m. Chorzów, m. Piekary Śl., pszczyński, wodzisławski, zawierciański oraz rybnicki (po 0).

WNIOSKI

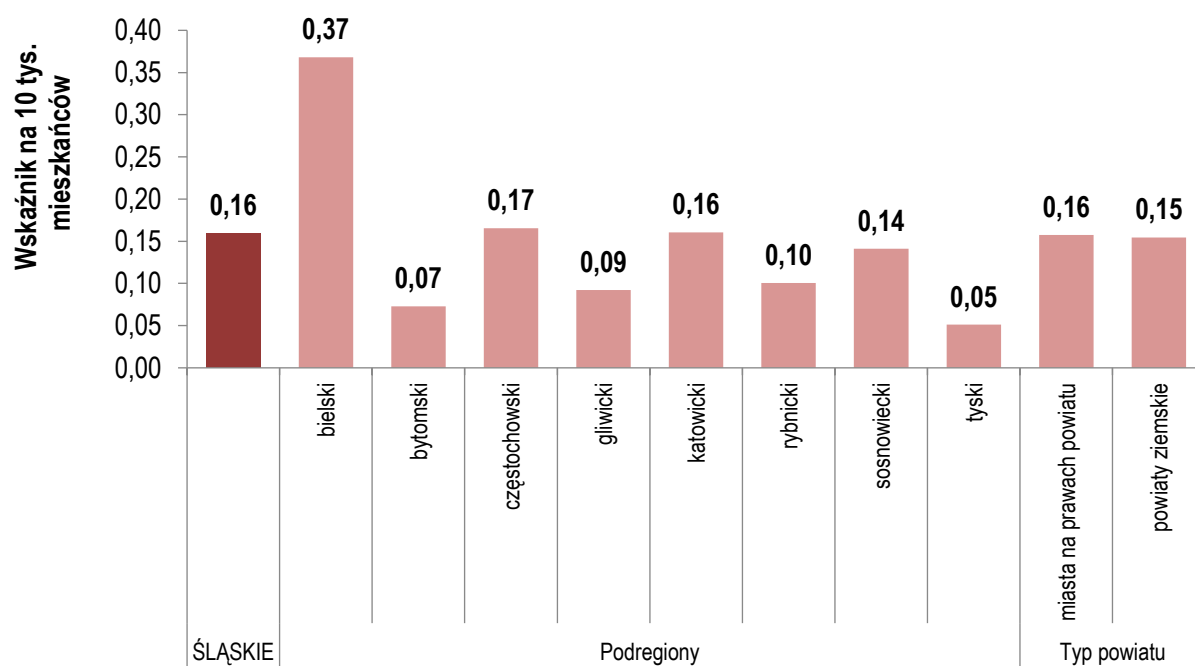
- W 2024 roku województwo śląskie należało do grupy województw o najwyższym poziomie wskaźnika separacji na 10 tys. mieszkańców;
- Zarówno w perspektywie krótkoterminowej i długoterminowej zanotowano silnie spadkową tendencję w zakresie liczby separacji;
- Przez cały okres 2014-2024 wskaźnik liczby separacji orzeczonych był w województwie śląskim wyższy od ogólnopolskiego.

Liczba separacji na 10 tys. mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce w latach 2014-2024.

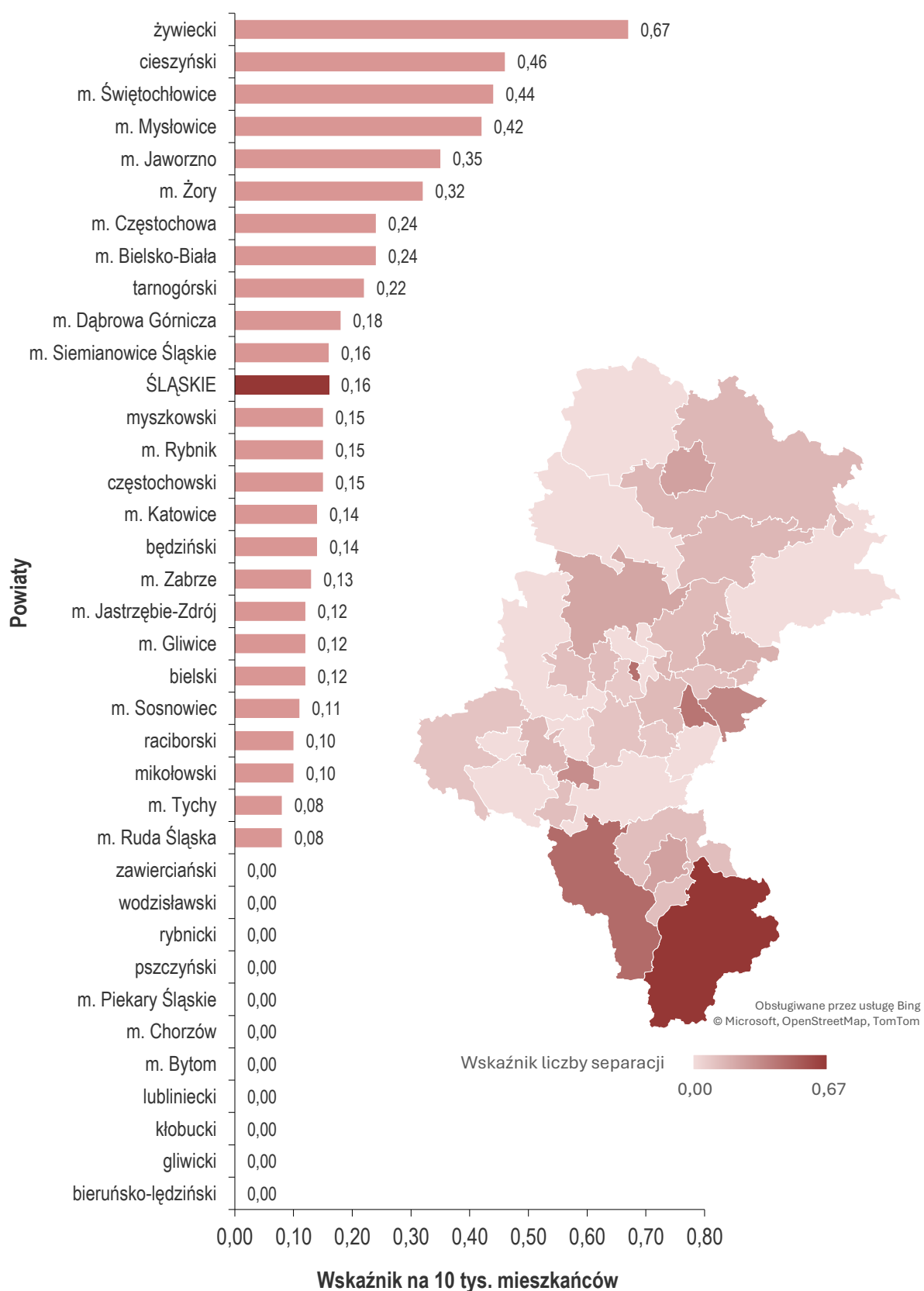
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 18.03.2026].

Wskaźnik liczby separacji na 10 tys. mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2024 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 18.03.2026].

Wskaźnik liczby separacji na 10 tys. mieszkańców powiatów województwa śląskiego w 2024 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 18.03.2026].

Wybrane elementy sytuacji demograficznej – województwo śląskie, lata 2019-2024.

Wyszczególnienie				Lata						
				2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Liczba mieszkańców	ogółem		wartość	4 517 635	4 412 097	4 375 947	4 346 702	4 320 130	4 291 441	
			odsetek ludności Polski	11,8	11,6	11,5	11,5	11,5	11,4	
	w tym wg:	kategorii wieku	liczba	wiek przedprodukcyjny	772 668	767 331	764 798	758 142	746 878	731 352
				wiek produkcyjny	2 694 162	2 603 611	2 564 231	2 529 487	2 499 259	2 472 652
				wiek poprodukcyjny	1 050 805	1 041 155	1 046 918	1 059 073	1 073 993	1 087 437
			odsetek ludności	wiek przedprodukcyjny	17,1	17,4	17,5	17,4	17,3	17,0
				wiek produkcyjny	59,6	59	58,6	58,2	57,9	57,9
				wiek poprodukcyjny	23,3	23,6	23,9	24,4	24,9	25,3
		fakt. miejsca zam.	liczba	miasto	3 460 667	3 360 926	3 325 986	3 298 780	3 274 119	3 248 196
				wieś	1 056 968	1 051 171	1 049 961	1 047 922	1 046 011	1 043 245
			odsetek ludności	miasto	76,6	76,2	76	75,9	75,8	75,7
				wieś	23,4	23,8	24	24,1	24,2	24,3
	Gęstość zaludnienia				366	357,7	354,8	352,4	350,3	347,9
	Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym				2,5	2,5	2,5	2,4	2,4	2,3
Współczynnik obciążenia demograficznego*				67,7	69,5	70,7	71,8	72,9	73,6	
Przeciętne dalsze trwanie życia		mężczyźni		73,8	72,3	71,3	72,8	74,3	74,7	
		kobiety		80,8	80	78,9	80,2	81,1	81,4	
Urodzenia żywe		liczba		40 508	38 151	34 736	31 597	27 641	25 399	
		wskaźnik na 1000 mieszkańców		9	8,6	7,9	7,3	6,4	5,9	
Zgony ogółem		liczba		51 766	60 054	66 152	56 694	51 723	51 441	
		wskaźnik na 1000 mieszkańców		11,4	13,6	15,1	13	12	12	
Zgony niemowląt		liczba		187	137	154	153	120	85	
		wskaźnik na 1000 urodzeń żywych		4,6	3,6	4,4	4,8	4,3	3,6	
Przyrost naturalny		liczba		-11 258	-21 903	-31 416	-25 097	-24 082	-26 042	
		wskaźnik na 1000 mieszkańców		-2,5	-5	-7,2	-5,8	-5,6	-6,1	
Małżeństwa		liczba		21 132	16 529	19 088	17 198	16 084	15 158	
		wskaźnik na 1000 mieszkańców		4,7	3,7	4,4	4	3,7	3,5	
Rozwody		liczba		7 965	6 114	7 463	7 313	7 144	7 398	
		wskaźnik na 1000 mieszkańców		1,8	1,4	1,7	1,7	1,7	1,7	
Separacje		liczba		212	120	133	106	78	67	
		wskaźnik na 10 tys. mieszkańców		0,5	0,3	0,3	0,2	0,2	0,16	
Migracje międzywojewódzkie		saldo międzywojewódzkich migracji na pobyt stały		-4 275	-3 342	-3 690	-3 592	-2 611	-2 883	
		wskaźnik na 1000 mieszkańców		-0,9	-0,8	-0,8	-0,8	-0,6	-0,7	

Wyszczególnienie		Lata					
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Migracje zagraniczne	saldo zagranicznych migracji na pobyt stały	-442	-189	-793	-652	-98	-51
	wskaźnik na 1000 mieszkańców	-0,1	0	-0,2	-0,1	-0,02	-0,01

* Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Prognoza ludności województwa śląskiego na lata 2025-2060.

Lata	Ludność								Współczynnik obciążenia demograficznego*
	ogółem		w tym wg:						
			kategorii wieku						
			liczba			odsetek ludności			
	wartość	odsetek ludności Polski	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym	
2025	4 275 590	11,4	726 590	2 448 522	1 100 478	17,0	57,3	25,7	74,6
2030	4 178 822	11,3	655 248	2 391 190	1 132 384	15,7	57,2	27,1	74,8
2035	4 038 072	11,1	579 698	2 302 315	1 156 059	14,4	57,0	28,6	75,4
2040	3 886 338	11,0	533 852	2 151 535	1 200 951	13,7	55,4	30,9	80,6
2045	3 732 233	10,9	525 632	1 950 257	1 256 344	14,1	52,3	33,7	91,4
2050	3 576 669	10,8	521 968	1 767 626	1 287 075	14,6	49,4	36,0	102,3
2055	3 418 709	10,6	508 578	1 639 318	1 270 813	14,9	48,0	37,2	108,5
2060	3 257 350	10,5	479 231	1 564 051	1 214 068	14,7	48,0	37,3	108,3

* Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Wybrane elementy sytuacji demograficznej – województwo śląskie i Polska, 2024 r.

Wyszczególnienie		Polska	Śląskie
Gęstość zaludnienia na km ²		119,9	347,9
Ludność wg kategorii wieku (w %)	wiek przedprodukcyjny	18,0	17,0
	wiek produkcyjny	58,2	57,6
	wiek poprodukcyjny	23,8	25,3
Wskaźnik obciążenia demograficznego*		71,7	73,6
Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania (w %)	miasto	59,4	75,7
	wieś	40,6	24,3
mężczyźni		74,9	74,7

Wyszczególnienie		Polska	Śląskie
Przeciętne dalsze trwanie życia (w latach)	kobiety	82,3	81,4
Urodzenia żywe na 1000 ludności		6,7	5,9
Zgony ogółem na 1000 ludności		10,9	12,0
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych		3,6	3,6
Przyrost naturalny na 1000 ludności		-4,2	-6,1
Małżeństwa na 1000 ludności		3,6	3,5
Separacje na 10 tys. ludności		0,1	0,2
Rozwody na 1000 ludności		1,5	1,7
Saldo migracji zagranicznych na pobyt stały (wskaźnik na 1000 ludności)		0,25	-0,01

* Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

5. Wybrane elementy sytuacji społecznej

Elementy sytuacji społecznej odnoszą się do różnych aspektów i czynników, które wpływają na życie społeczne, kształtują dynamikę relacji międzyludzkich oraz strukturę społeczną. Te elementy tworzą razem złożoną sieć powiązań, które kształtują sytuację społeczną w danym społeczeństwie i wpływają na zachowanie oraz interakcje jego członków.

5.1. Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą⁶⁷.

Statystycznego danych dotyczących przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za cały 2025 rok na dzień sporządzenia niniejszego opracowania, do obliczeń przyjęto średnią arytmetyczną przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń opublikowanych przez GUS dla dostępnych okresów sprawozdawczych roku 2025.

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w zł):
 - w 2023 roku: 7 611,38;
 - w 2024 roku: 8 537,54;
 - w 2025 roku: 8 914,65;
- Zmiana wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto: 1 303,27;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto: 17,1%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 13,68%⁶⁸.

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w zł):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 4 221,45 – 2015 rok;
 - wartość maksymalna: 8 914,65 – 2025 rok;
- Zmiana wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto: 4 693,2;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto: 111,2%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji w latach 2015-2025: 57,61%⁶⁹.

⁶⁷ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/693,pojecie.html> [odczyt 21.02.2026 r.].

⁶⁸ <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

⁶⁹ <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w zł):
 - w województwie śląskim: 8 914,65;
 - w Polsce: 8 999,16.

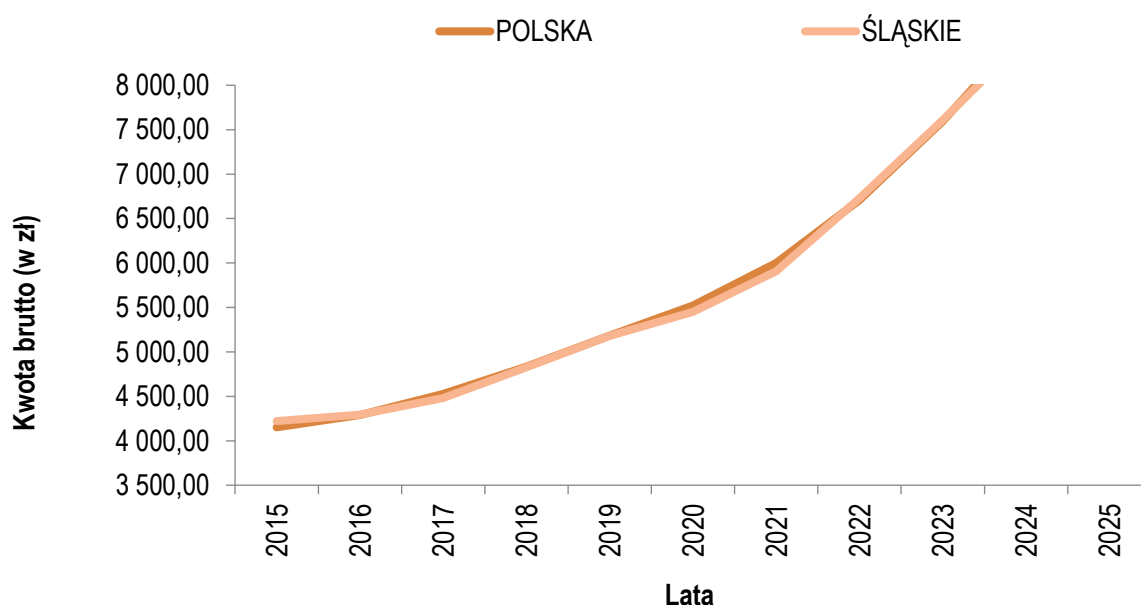
Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w zł):
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: północna;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Katowice (9 999,37), m. Gliwice (9 812,63) mikołowski (9783,03);
 - powiaty o najniższych wartościach: kłobucki (7 609,12), częstochowski (7 766,59) oraz żywiecki (7 974,28).

WNIOSKI

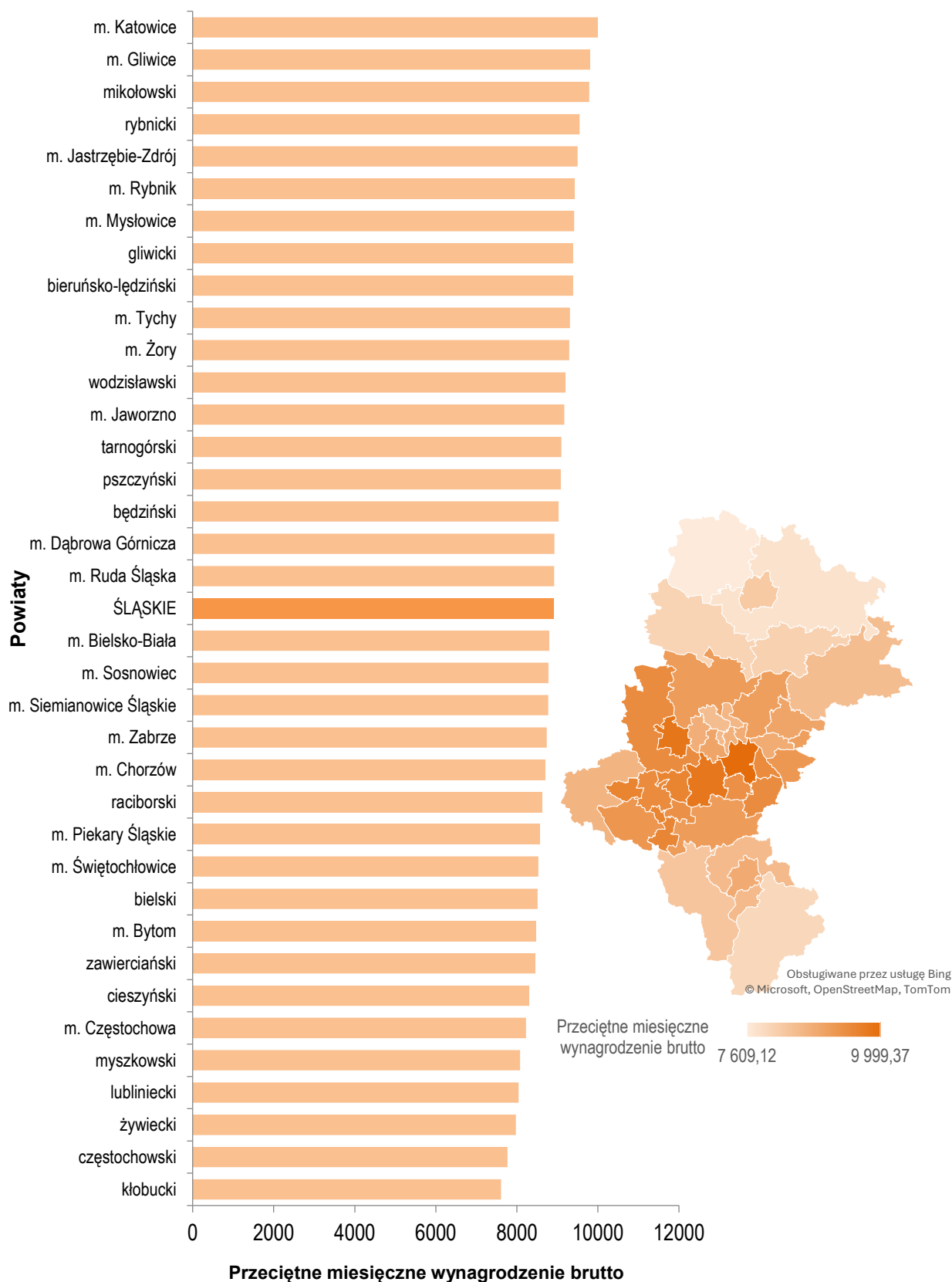
- W 2025 roku województwo śląskie należało do grupy województwa o najwyższym poziomie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto;
- W perspektywie ostatnich 10 lat w województwie śląskim, podobnie do sytuacji w całym kraju, wystąpiła silna tendencja wzrostowa w zakresie wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto;
- Po uwzględnieniu inflacji zanotowano realny wzrost wynagrodzeń w latach 2015-2025 oraz delikatny wzrost w latach 2023-2025.
-

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł w województwie śląskim i w Polsce w latach 2015-2025.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 23.03.2026 r.].

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł w powiatach województwa śląskiego w 2024 r.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 23.03.2026 r.].

Emerytura

Emerytura to świadczenie pieniężne przysługujące ubezpieczonemu, który spełnia warunki uprawniające do emerytury z ubezpieczenia społecznego, tzn. 1) osiągnął wiek emerytalny – zróżnicowany w zależności od płci, zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, 2) ma odpowiedni okres składkowy i nieskładkowy. Wysokość emerytury dla osób, które urodziły się przed rokiem 1949 określona jest przez staż pracy i wysokość zarobków w wybranych okresach pracy. Dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., które przystąpiły do Otwartego Funduszu Emerytalnego lub które nie są członkami OFE i nie spełniły warunków do emerytury na dotychczasowych zasadach wysokość emerytury jest uzależniona od wysokości kapitału zgromadzonego na indywidualnym koncie ubezpieczonego. Warunki nabywania prawa do świadczeń emerytalno-rentowych wypłacanych przez MON, MSW oraz MS oraz wysokości tych świadczeń uregulowane są odrębnie (ustawa z 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych)⁷⁰.

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętna miesięczna emerytura brutto (w zł):
 - w 2023 roku: 3 950,46;
 - w 2024 roku: 4 492,93;
 - w 2025 roku: 4 851,75;
- Zmiana wysokości przeciętnej emerytury brutto: 901,29 zł;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnej emerytury brutto: 22,8%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 32,7%⁷¹.

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętna miesięczna emerytura brutto (w zł):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 2 539,29 – 2014 rok;
 - wartość maksymalna: 4 851,75 – 2025 rok;
- Zmiana wysokości przeciętnej emerytury brutto: 2 312,46 zł;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnej emerytury brutto: 91,1%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 57,6%⁷².

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Przeciętna miesięczna emerytura brutto (w zł):
 - w województwie śląskim: 4 851,75;
 - w Polsce: 4 305,96.

⁷⁰ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/85,pojecie.html> [odczyt 23.03.2026 r.].

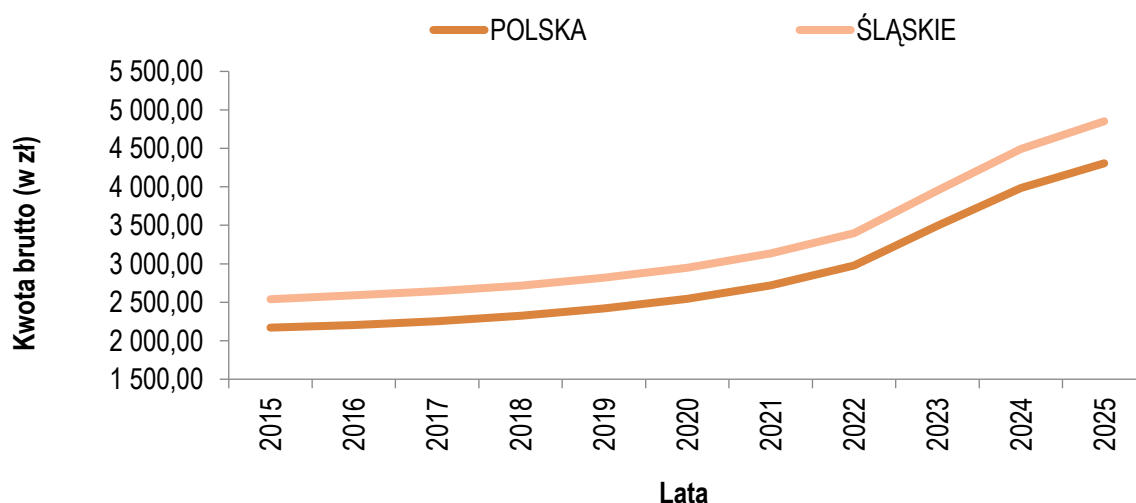
⁷¹ <https://inflacjakalkulator.pl/> [dostęp 26.05.2026 r.].

⁷² <https://inflacjakalkulator.pl/> [dostęp 26.05.2026 r.].

WNIOSKI

- W 2025 r. przeciętna emerytura brutto w województwie śląskim była wyższa od średniej krajowej o 545,79 zł;
- W latach 2015–2025 w województwie śląskim wystąpiła silna tendencja wzrostowa przeciętnej emerytury brutto;
- W latach 2023–2025 przeciętna emerytura brutto wzrosła nominalnie o 22,8%, jednak po uwzględnieniu inflacji odnotowano realny spadek jej wartości, natomiast w całym okresie 2015–2025 wystąpił realny wzrost wartości świadczenia.

Przeciętna miesięczna emerytura z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w latach 2015-2025.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 26.05.2026 r.].

Renta z tytułu niezdolności do pracy

Renta z tytułu niezdolności do pracy to świadczenie pieniężne przysługujące ubezpieczonemu, który jest niezdolny do pracy, ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy oraz niezdolność do pracy powstała w okresach określonych przepisami, ale nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. Warunek ten nie dotyczy ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. Świadczenie z tytułu niezdolności do pracy powstałe wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej przysługuje niezależnie od długości okresu ubezpieczenia wypadkowego oraz bez względu na datę powstania niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową⁷³.

⁷³ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/425,pojecie.html> [odczyt 23.03.2026 r.].

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętna miesięczna renta z tytułu niezdolności do pracy brutto (w zł):
 - w 2023 roku: 3 263,37;
 - w 2024 roku: 3 740,74;
 - w 2025 roku: 4 065,70;
- Zmiana wysokości przeciętnej miesięcznej renty z tytułu niezdolności do pracy brutto (w zł): 802,33;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnej miesięcznej renty z tytułu niezdolności do pracy brutto (w zł): 24,6%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 13,68%⁷⁴.

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętna miesięczna renta z tytułu niezdolności do pracy brutto (w zł):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 1 985,66 – 2015 rok;
 - wartość maksymalna: 4 065,70 – 2025 rok;
- Zmiana wysokości przeciętnej renty z tytułu niezdolności do pracy brutto: 2 080,04 zł;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnej renty z tytułu niezdolności do pracy brutto: 104,8%.
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 57,61%⁷⁵.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Przeciętna miesięczna renta z tytułu niezdolności do pracy brutto (w zł):
 - w województwie śląskim: 4 065,70;
 - w Polsce: 3 379,70.

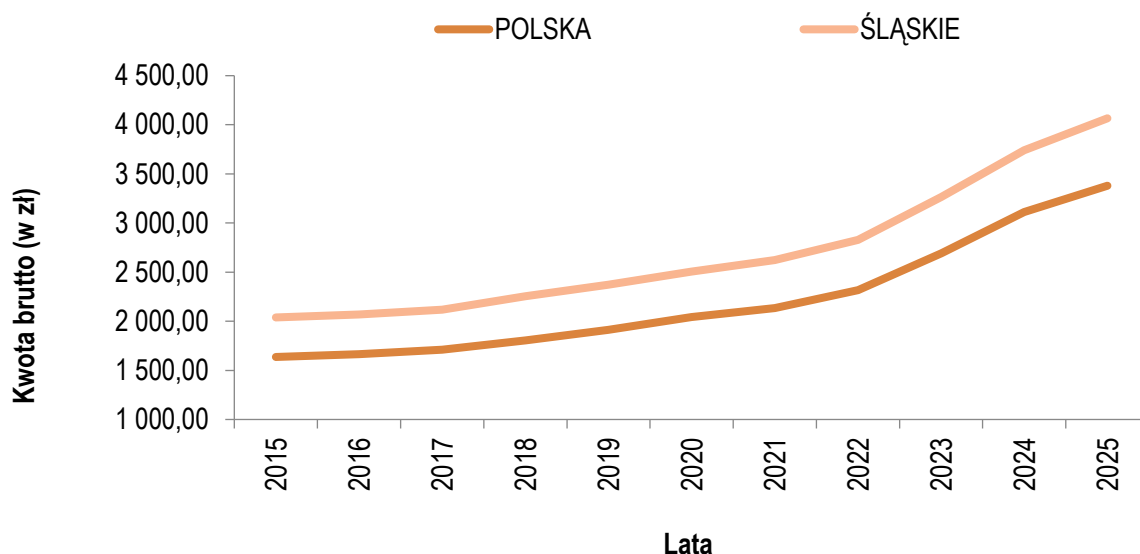
WNIOSKI

- W 2025 r. przeciętna miesięczna renta z tytułu niezdolności do pracy w województwie śląskim była wyższa od średniej krajowej o 686,32 zł;
- W latach 2015–2025 w województwie śląskim wystąpiła silna tendencja wzrostowa przeciętnej miesięcznej renty z tytułu niezdolności do pracy;
- Zarówno w latach 2023–2025, jak i w całym okresie 2015–2025 wystąpił realny wzrost wartości przeciętnej miesięcznej renty z tytułu niezdolności do pracy.

⁷⁴ <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

⁷⁵ <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

Przeciętna miesięczna renta z tytułu niezdolności do pracy z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie śląskim i w Polsce w latach 2015-2025.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 26.05.2026 r.].

Renta rodzinna

Renta rodzinna jest to świadczenie pieniężne przysługujące uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki do uzyskania jednego z tych świadczeń, a także pobierała zasiłek lub świadczenie przedemerytalne. Wszystkim uprawnionym członkom rodziny przysługuje jedna łączna renta rodzinna⁷⁶.

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętna miesięczna renta rodzinna brutto (w zł):
 - w 2023 roku: 3 581,58;
 - w 2024 roku: 4 082,27;
 - w 2025 roku: 4 461,60;
- Zmiana wysokości przeciętnej miesięcznej renty rodzinnej brutto (w zł): 880,02;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnej miesięcznej renty rodzinnej brutto (w zł): 24,6%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 13,68%⁷⁷.

⁷⁶ Główny Urząd Statystyczny <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/426,pojecie.html> [odczyt 23.03.2026 r.].

⁷⁷ <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętna miesięczna renta rodzinna brutto (w zł):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 2 297,76 – 2015 rok;
 - wartość maksymalna: 4 461,60 – 2025 rok;
- Zmiana wysokości przeciętnej renty rodzinnej brutto: 2 163,84 zł;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnej renty rodzinnej brutto: 94,2%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 57,61%⁷⁸.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

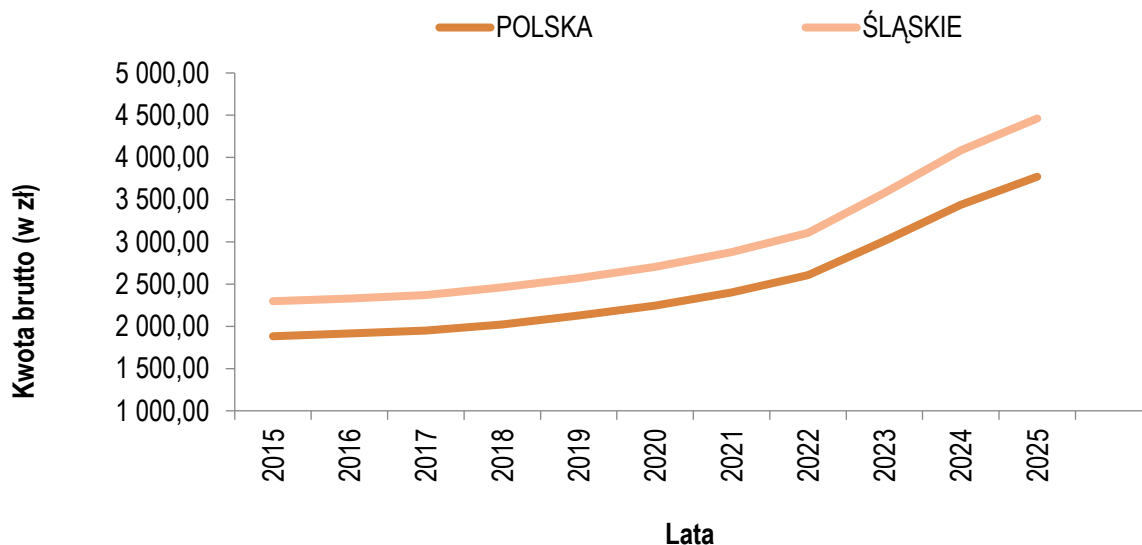
- Przeciętna miesięczna renta rodzinna brutto (w zł):
 - w województwie śląskim: 4 461,60;
 - w Polsce: 3 771,31.

WNIOSKI

- W 2025 r. przeciętna miesięczna renta rodzinna w województwie śląskim była wyższa od średniej krajowej o 689,29 zł;
- W latach 2015–2025 w województwie śląskim wystąpiła silna tendencja wzrostowa przeciętnej miesięcznej renty rodzinnej;
- W całym okresie 2015–2025 wzrost przeciętnej miesięcznej renty rodzinnej (94,2%) przewyższył skumulowaną inflację (57,6%), co oznacza realny wzrost jego wartości.

⁷⁸ <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

Przeciętna miesięczna renta rodzinna z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł w województwie śląskim i w Polsce w latach 2015-2025.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 26.05.2026 r.].

Świadczenia wypłacane z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych

Statystyki GUS nie zawierają szczegółowych danych na temat poszczególnych świadczeń wypłacanych z rolniczego systemu ubezpieczenia społecznego.

Świadczenia wypłacane z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych to wszelkie formy wsparcia finansowego, które przysługują rolnikom i ich rodzinom w określonych sytuacjach życiowych, takich jak: osiągnięcie wieku emerytalnego, niezdolność do pracy, śmierć, choroba, macierzyństwo, inne sytuacje nie przewidziane w przepisach⁷⁹.

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętna miesięczna wysokość świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (w zł):
 - w 2023 roku: 1 965,82;
 - w 2024 roku: 2 208,73;
 - w 2025 roku: 2 249,88;
- Zmiana wysokości przeciętnych miesięcznych świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (w zł): 284,06;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnych miesięcznych świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (w zł): 14,4%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 13,68%⁸⁰.

⁷⁹ Ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1991 r. Nr 7 poz. 24) oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego <https://www.gov.pl/web/krus/swiadczenia-pieniezne> [odczyt 23.03.2026 r.].

⁸⁰ <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętna miesięczna wysokość świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (w zł):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: niski;
 - wartość minimalna: 1 389,86 – 2016 rok;
 - wartość maksymalna: 2 249,88 – 2025 rok;
- Zmiana wysokości świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych: 847,18 zł;
- Wskaźnik zmiany wysokości świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych: 60,4%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 57,61%⁸¹.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

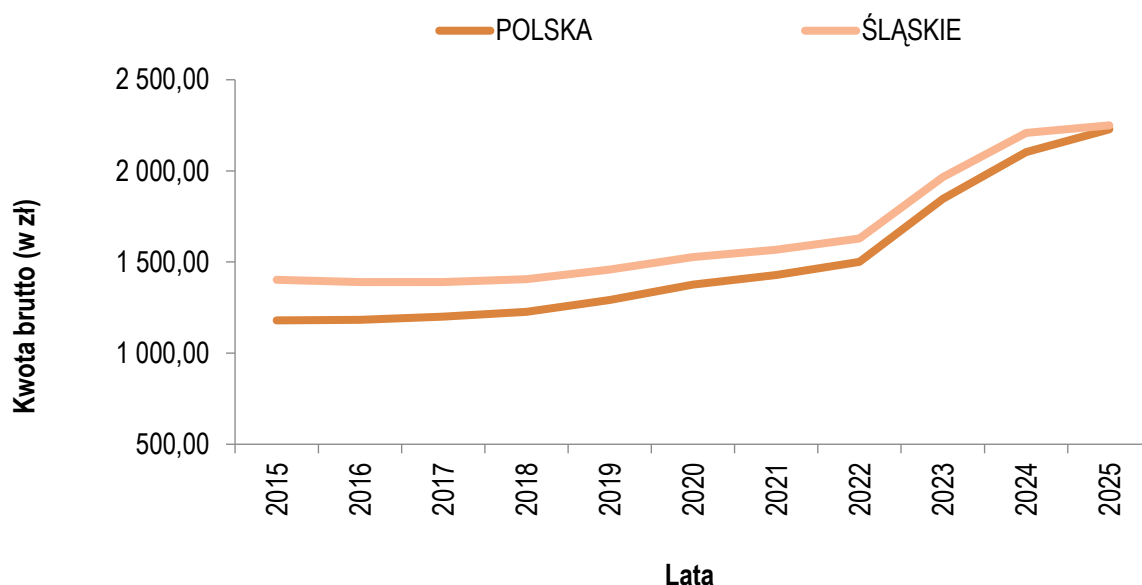
- Przeciętna miesięczna wysokość świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (w zł):
 - w województwie śląskim: 2 249,88;
 - w Polsce: 2 228,07.

WNIOSKI

- W 2025 roku przeciętna miesięczna wysokość świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie śląskim (2 249,88 zł) była wyższa niż średnia w kraju (2 228,07 zł);
- W latach 2015–2025 wystąpiła wzrostowa tendencja przeciętnej miesięcznej wysokości świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, o umiarkowanej sile i niskim poziomie wahań;
- W latach 2015–2025 wzrost świadczeń wypłacanych z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (60,4%) przewyższył skumulowany wskaźnik inflacji (57,6%), co wskazuje na niewielki realny wzrost wartości świadczeń w długim okresie.

⁸¹ <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

Przeciętna wysokość świadczeń wypłacanych z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie śląskim i w Polsce w latach 2015-2025.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 27.05.2026 r.].

5.2. Wydatki gospodarstw domowych

Niniejszy rozdział zawiera analizę dynamiczną oraz statyczną wysokości przeciętnych wydatków gospodarstw domowych w województwie śląskim w porównaniu do kraju oraz innych województw. Dane zostały zaczerpnięte z *Banku Danych Lokalnych* GUS z lat 2014-2024. Dane za 2022-2024r. zostały uogólnione w oparciu o wstępne wyniki *Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań NSP 2021* i nie są wprost porównywalne z danymi za lata wcześniejsze, które zostały uogólnione w oparciu o wyniki *Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań NSP 2011*.

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętne miesięczne wydatki gospodarstw domowych na 1 osobę (w zł):
 - w 2022 roku: 1 526,79;
 - w 2023 roku: 1 702,49;
 - w 2024 roku: 1 988,83;
- Zmiana wysokości przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych na 1 osobę (w zł): 462,04;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych na 1 osobę (w zł): 30,3%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 29,66%⁸².

⁸² <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętne miesięczne wydatki gospodarstw domowych na 1 osobę (w zł):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 1 129,50 – 2014 rok;
 - wartość maksymalna: 1 988,83 – 2024 rok;
- Zmiana wysokości przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych na 1 osobę (w zł): 859,33;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych na 1 osobę (w zł): 76,1%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji w latach: 52,65%⁸³.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

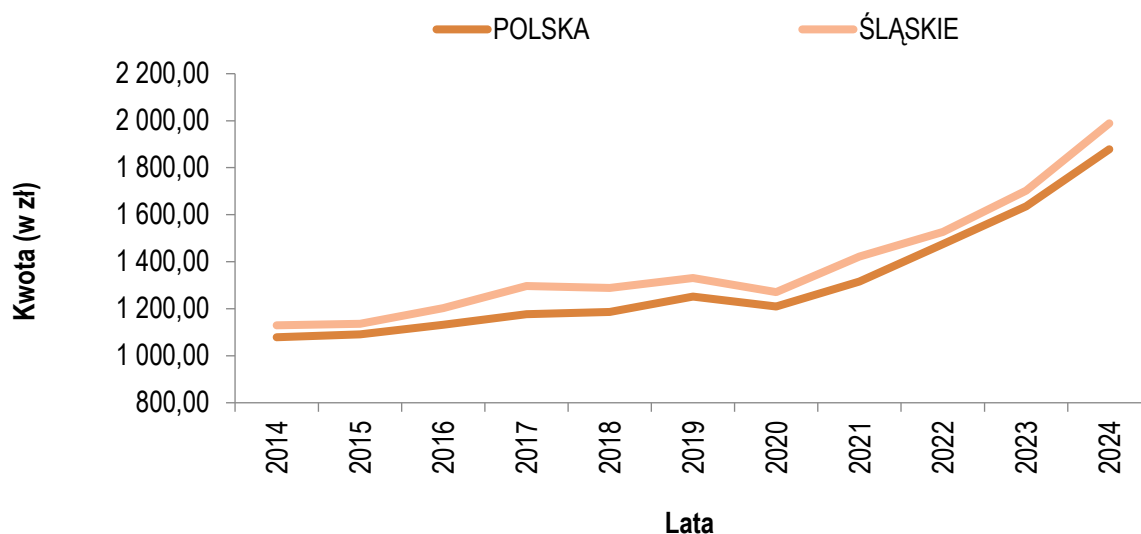
- Przeciętne miesięczne wydatki gospodarstw domowych na 1 osobę (w zł):
 - w województwie śląskim: 1 988,83;
 - w Polsce: 1 878,49;

WNIOSKI

- Pomimo że, przeciętne miesięczne wydatki gospodarstw domowych w województwie śląskim w 2024 roku były wyższe niż średnia dla Polski to w porównaniu z pozostałymi województwami zajmuje ono 4. miejsce;
- W latach 2014-2024 w województwie śląskim wystąpiła silna tendencja wzrostowa w zakresie wysokości przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych;
- Po uwzględnieniu poziomu inflacji zanotowano realny wzrost przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych w latach 2014-2024.
- W porównaniu do średniej krajowej, mieszkańcy województwa śląskiego wydają nieco więcej w kategoriach „żywność i napoje bezalkoholowe” oraz „użytkowanie mieszkania i nośniki energii”, a nieco mniej w kategorii „pozostałe wydatki”.

⁸³ <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

Przeciętne miesięczne wydatki gospodarstw domowych w województwie śląskim i w Polsce w latach 2014-2024.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 25.03.2026 r.].

5.3. Zagrożenie ubóstwem

Ubóstwo relatywne, ustawowe oraz skrajne (minimum egzystencji)

GUS regularnie, co rok, oblicza i publikuje wskaźniki dotyczące zasięgu zagrożenia ubóstwem ekonomicznym (tzw. stopy zagrożenia ubóstwem) w Polsce opierając się na wynikach Badania budżetów gospodarstw domowych. Prezentowane wskaźniki są danymi średniorocznymi. W obliczeniach uwzględnione zostały trzy różne progi (granice) zagrożenia ubóstwem: granica zagrożenia ubóstwem skrajnym, relatywnym oraz ustawowym. Za zagrożone ubóstwem uznane zostały osoby żyjące w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (wydatki obejmują również wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego, jak również fundusz remontowy) był niższy od przyjętych progów ubóstwa.

- Podstawę wyznaczania granicy zagrożenia ubóstwem skrajnym (wcześniej granicy ubóstwa skrajnego) stanowi minimum egzystencji szacowane przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (IPiSS). Kategoria minimum egzystencji wyznacza bardzo niski poziom zaspokojenia potrzeb. Konsumpcja poniżej tego poziomu utrudnia przeżycie i stanowi zagrożenie dla psychofizycznego rozwoju człowieka. W 2024 r. wskaźnik zagrożenia ubóstwem skrajnym wyniósł 5,2%, czyli o 1,4 p. proc. mniej niż rok wcześniej.
- Poziom granicy zagrożenia ubóstwem ustawowym (wcześniej granicy ubóstwa ustawowego) odpowiada wartościom kwot, które zgodnie z obowiązującymi przepisami uprawniają do ubiegania się o świadczenie pieniężne z pomocy społecznej. W 2024 r. zasięg ubóstwa ustawowego wyniósł 2,6%, czyli o 1,5 p. proc. mniej niż rok wcześniej. Jednak trzeba podkreślić, że granice zagrożenia tą kategorią ubóstwa nie były podnoszone od 2022 roku.
- Zastosowanie granicy zagrożenia ubóstwem relatywnym (wcześniej granicy ubóstwa relatywnego) na poziomie 50% kwoty, którą średnio w miesiącu wydają gospodarstwa domowe w Polsce, umożliwia wyodrębnienie tych gospodarstw i osób, których poziom konsumpcji jest znacząco poniżej poziomu przeciętnego. W 2024 r. zasięg zagrożenia

ubóstwem relatywnym wyniósł 13,3%, co stanowiło wzrost o ok. 1 p. proc. w porównaniu z 2023 r.⁸⁴

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Wartość wskaźnika UKPS⁸⁵ wg stanu na koniec roku:
 - w 2022 roku: 1,62;
 - w 2023 roku: 1,53;
 - w 2024 roku: 1,30;
- Zmiana wskaźnika UKPS: -0,32;
- Dynamika zmiany wskaźnika UKPS: -19,75%.

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Wartość wskaźnika UKPS:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: niski;
 - wartość minimalna: 1,30 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 3,58 – 2014 rok;
- Zmiana wskaźnika UKPS: -2,28;
- Dynamika zmiany wskaźnika UKPS: -63,69%;

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

- Wartość wskaźnika UKPS:
 - w województwie śląskim: 1,3;
 - w Polsce: 1,7.

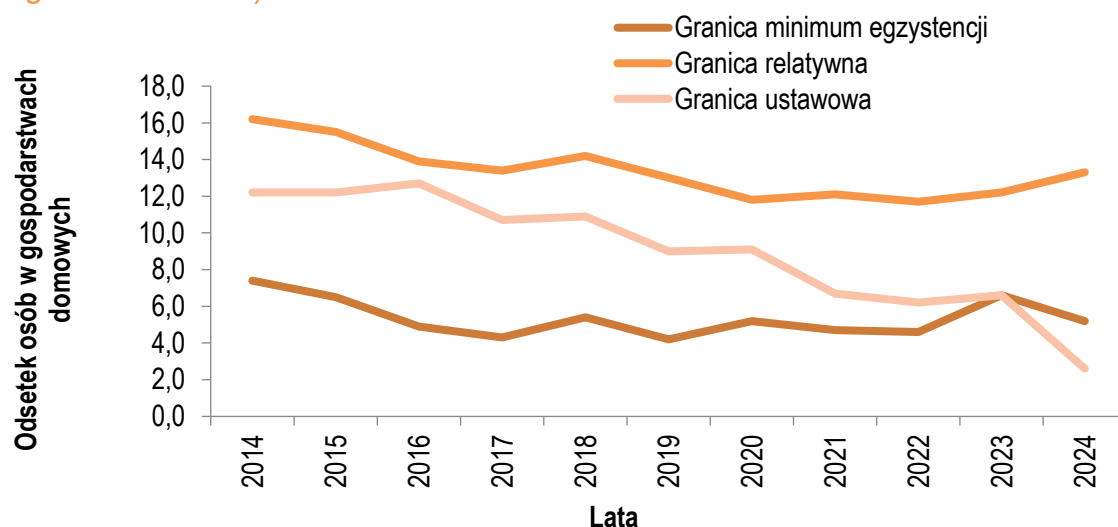
WNIOSKI

- W latach 2022–2024 wskaźnik UKPS w województwie śląskim obniżył się;
- W latach 2014–2024 w województwie śląskim liczba klientów pomocy społecznej żyjących w gospodarstwach domowych o dochodach poniżej kryterium dochodowego na tle ogółu mieszkańców znacząco spadła;
- Wskaźnik UKPS w województwie śląskim w 2024 roku był niższy niż średnia krajowa.

⁸⁴ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoeczna/zasieg-zagrozenia-ubostwem-ekonomicznym-w-polsce-w-2024-r-,14,12.html> [odczyt 27.05.2026 r.].

⁸⁵ Skrót od ubodzy klienci pomocy społecznej.

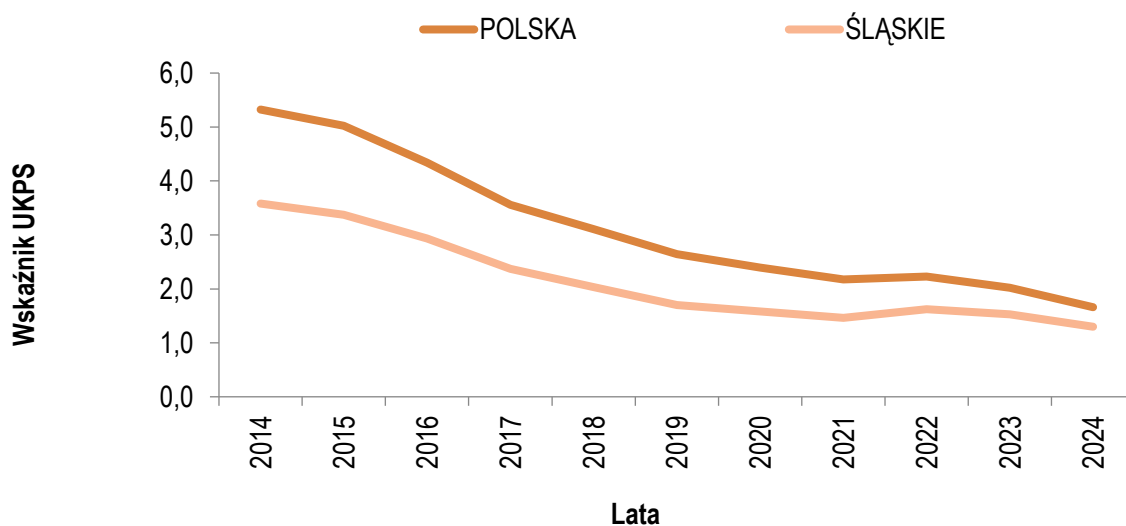
Zagrożenie ubóstwem w Polsce w latach 2014-2024 (według przyjętych w danym roku granic ubóstwa*)

* Odsetek osób w gospodarstwach domowych zagrożonych ubóstwem wg rodzajów granic ubóstwa.

Źródło: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoieczna/zasieg-zagrozenia-ubostwem-ekonomicznym-w-polsce-w-2024-r-,14,12.html> [odczyt 27.05.2026 r.].

Osoby w gospodarstwach domowych korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej, znajdujące się poniżej kryterium dochodowego jako odsetek ogółu mieszkańców w województwie śląskim oraz w Polsce w latach 2014-2024.

: Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 27.05.2026 r.]

5.4. Przestępczość

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję to relacja liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców⁸⁶.

Sytuacja w latach 2022-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba przestępstw stwierdzonych przez policję:
 - w 2022 roku: 152 962;
 - w 2023 roku: 112 382;
 - w 2024 roku: 104 358;
- Zmiana liczby przestępstw stwierdzonych przez policję: -48 604;
- Wskaźnik zmiany liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję: -31,8%.

Tendencje w latach 2014-2024, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba przestępstw stwierdzonych przez policję⁸⁷:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa⁸⁸;
 - siła tendencji: słaba;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: 104 358 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 152 962 – 2022 rok;
- Zmiana liczby przestępstw stwierdzonych przez policję: -27 010;
- Wskaźnik zmiany liczby przestępstw stwierdzonych przez policję: -20,6%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2024 roku

- Wskaźnik liczby przestępstw stwierdzonych przez policję na 1000 mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 24,3;
 - w Polsce: 20,6;
- Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję:
 - w województwie śląskim: 73,7;
 - w Polsce: 69,8;

⁸⁶ Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 25.03.2026 r.]

⁸⁷ Liczba przestępstw stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach.

⁸⁸ Ogólna linia trendu w latach 2014–2024 wskazuje na tendencję wzrostową, jednak kierunek ten jest w znacznym stopniu determinowany przez ponadprzeciętny wzrost odnotowany w 2022 roku. Analiza danych z pominięciem roku 2022 prowadzi do odmiennych wniosków — obserwowana byłaby wówczas delikatna tendencja spadkowa badanego zjawiska.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2024 roku

- Wskaźnik liczby przestępstw stwierdzonych przez policję na 1000 mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: północna;
 - zróżnicowanie w podregionach: bardzo duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: katowicki – 35,6;
 - najniższa wartość wśród podregionów: tyski – 17,4;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 28,8;
 - wartość w powiatach ziemskich: 18,9;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Siemianowice Śl. (58,5), m. Żory (53,4) oraz m. Dąbrowa Górnicza (44,7);
 - powiaty o najniższych wartościach: kłobucki (10,5), rybnicki (11,0) oraz bielski (11,1).
- Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: południowa i północna;
 - część województwa o najniższych wartościach: wschodnia;
 - powiaty o najwyższych wartościach: myszkowski (90,1), m. Siemianowice Śl. (87,6) oraz żywiecki (84,5);
 - powiaty o najniższych wartościach: bielski (59,6), cieszyński (63,1) oraz m. Sosnowiec (63,7).

Struktura przestępstw ze względu na charakter

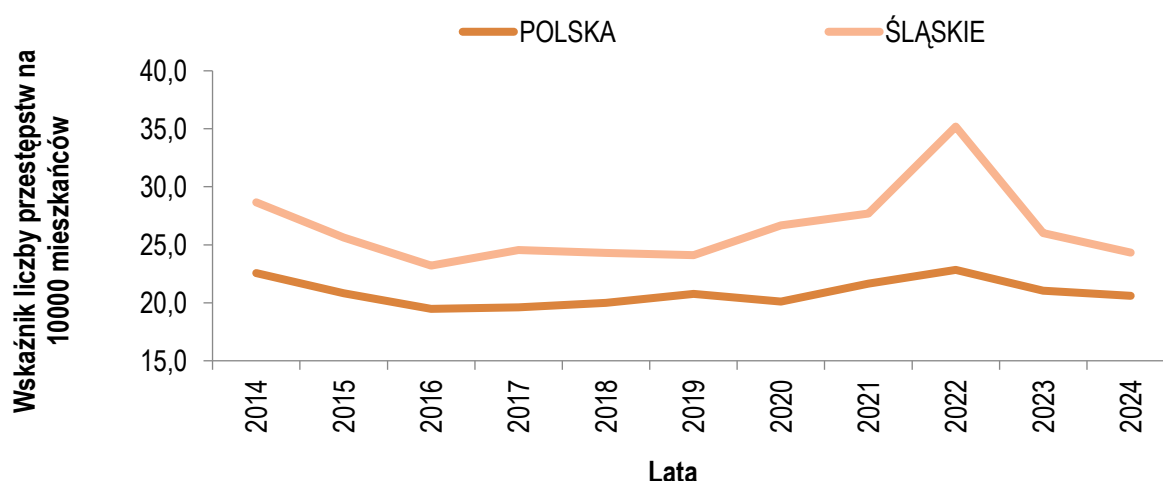
- Liczba przestępstw popełnianych ze względu na charakter w podziale na trzy główne grupy:
 - kryminalne (najszerza kategoria, obejmująca czyny przeciwko życiu, zdrowiu, mieniu czy wolności):
 - w województwie śląskim: (51 222);
 - w Polsce: (422 442);
 - gospodarcze (przestępstwa związane z obrotem pieniężnym, oszustwami finansowymi, korupcją czy praniem brudnych pieniędzy):
 - w województwie śląskim: (40 577);
 - w Polsce: (239 565);
 - drogowe (przede wszystkim prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości oraz spowodowanie wypadku lub katastrofy w ruchu lądowym):
 - w województwie śląskim: (6 913);
 - w Polsce: (64 115);
- Wskaźniki natężenia wybranych kategorii przestępstw według ich charakteru, wyodrębnionych na podstawie typologii Kodeksu karnego, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców:
 - przeciwko mieniu:
 - w województwie śląskim: 11,07;
 - w Polsce: 9,88;
 - przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i w komunikacji:
 - w województwie śląskim: 1,41;
 - w Polsce: 1,55;

- przeciwko rodzinie i opiece:
 - w województwie śląskim: 1,54;
 - w Polsce: 1,17;
- przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajowości:
 - w województwie śląskim: 0,87;
 - w Polsce: 0,81;
- przeciwko życiu i zdrowiu:
 - w województwie śląskim: 0,45;
 - w Polsce: 0,35.

WNIOSKI

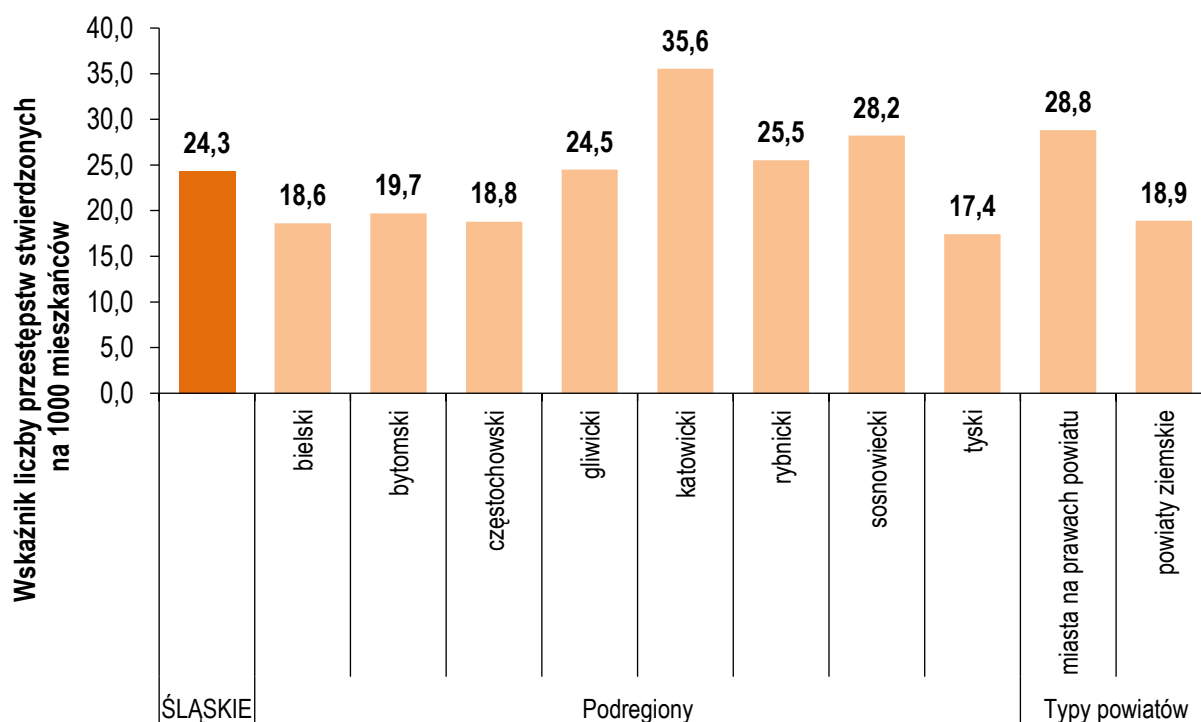
- W 2024 roku województwo śląskie zajmowało 3. miejsce w kraju pod względem wskaźnika przestępstw stwierdzonych na 1000 mieszkańców;
- Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję plasował województwo śląskie na 5. miejscu w kraju;
- Ogólna linia trendu w latach 2014–2024 wskazuje na tendencję wzrostową liczby przestępstw stwierdzanych przez policję w województwie śląskim, jednak kierunek ten jest w znacznym stopniu determinowany przez ponadprzeciętny wzrost odnotowany w 2022 roku. Analiza danych z pominięciem roku 2022 prowadzi do odmiennych wniosków — obserwowana byłaby wówczas delikatna tendencja spadkowa badanego zjawiska.;
- Najwyższą częstotliwość popełniania przestępstw odnotowano w środkowej części województwa;
- W strukturze przestępczości w województwie śląskim, podobnie jak w skali kraju, dominują przestępstwa kryminalne, następnie gospodarcze, natomiast najmniejszy udział mają przestępstwa drogowe.

Wskaźnik liczby przestępstw stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach na 1000 mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce w latach 2014-2024.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 25.03.2026 r.].

Wskaźnik liczby przestępstw stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach na 1000 mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2024 r.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 25.03.2026 r.].

5.5. Rynek pracy

Liczba bezrobotnych ogółem

Dane o liczbie bezrobotnych zarejestrowanych, zgodnie z ustawą z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia, obowiązującą od 1 czerwca 2025 r. (Dz. U. z 2025 r., poz. 620), obejmują osoby, które ukończyły 18 lat i nie osiągnęły wieku emerytalnego, niezatrudnione i niewykonujące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, jak również osoby niepełnosprawne, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy oraz osoby poszukujące zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi włączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie. Do osób bezrobotnych należy zaliczyć osoby nieuczące się w szkole, z wyjątkiem osób uczących się w szkole dla dorosłych, branżowej szkole II stopnia w formie stacjonarnej lub zaocznej, w szkole policealnej w formie stacjonarnej lub zaocznej, lub przystępujących do egzaminów eksternistycznych z zakresu programu nauczania szkoły dla dorosłych lub branżowej szkoły II stopnia, lub kształcące się na studiach niestacjonarnych, lub uczące się w szkole artystycznej realizującej wyłącznie kształcenie artystyczne. Liczba bezrobotnych nie obejmuje osób odbywających m.in. szkolenie, staż, pracę społecznie użyteczną oraz osób skierowanych do agencji zatrudnienia w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych.

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne:
 - w 2023 roku: 62 445;
 - w 2024 roku: 62 583;
 - w 2025 roku: 77 144;
- Zmiana liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w latach 2023-2025: 14 699 osób;
- Wskaźnik zmiany liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w latach 2022-2024: -23,53%.

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: umiarkowanie silna;
 - poziom wahań wartości: wysoki;
 - wartość minimalna: 62 445 – 2023 rok;
 - wartość maksymalna: 148 508 – 2015 rok;
- Zmiana liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne: -71 364 osób;
- Wskaźnik zmiany liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne: -48,1%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Wskaźnik liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne na 1000 mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 18,1;
 - w Polsce: 23,8.

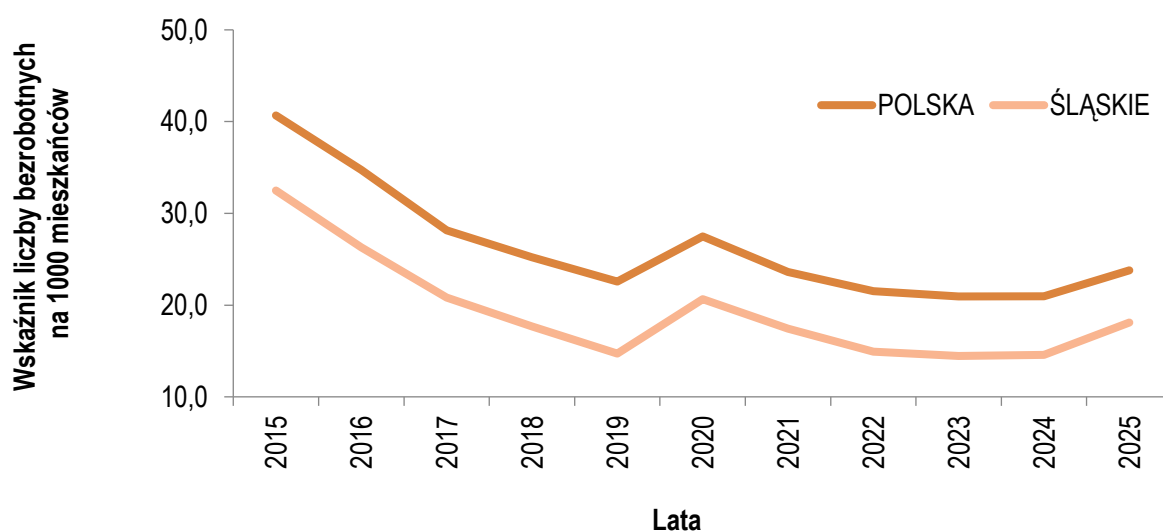
Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

- Wskaźnik liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne na 1000 mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: północna;
 - części województwa o najniższych wartościach: południowa, południowo-zachodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bytomski – 24,4;
 - najniższa wartość wśród podregionów: tyski – 12,6;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 18,1;
 - wartość w powiatach ziemskich: 18,1;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Bytom (30,6), kłobucki (29,4) oraz m. Piekary Śląskie (26,2);
 - powiaty o najniższych wartościach: bieruńsko-lędziński (8,5), m. Katowice (11,6) oraz bielski (12,1).

WNIOSKI

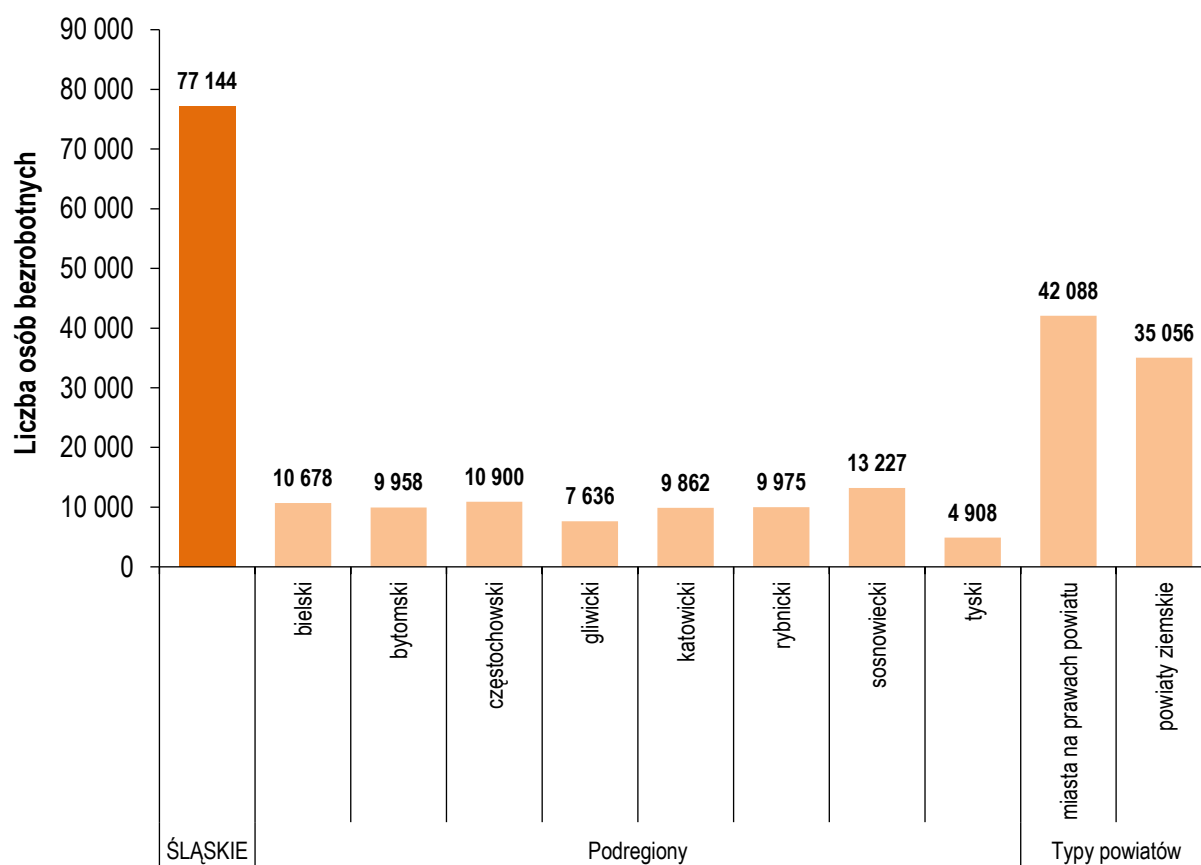
- W latach 2023–2025 nastąpiło jednak pogorszenie sytuacji. Po okresie stabilizacji w latach 2023–2024, w 2025 roku odnotowano wyraźny wzrost liczby osób bezrobotnych do 77 144 osób. Może to świadczyć o osłabieniu koniunktury gospodarczej lub pogarszającej się sytuacji na regionalnym rynku pracy.
- Pomimo wzrostu bezrobocia w 2025 roku sytuacja województwa śląskiego nadal była korzystniejsza niż średnio w kraju. Wskaźnik liczby osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców wyniósł 18,1 wobec 23,8 dla Polski, co oznacza relatywnie lepszą sytuację regionu.
- Wewnątrz województwa widoczne jest duże zróżnicowanie przestrzenne poziomu bezrobocia. Najwyższe wartości wskaźnika występują głównie w północnej części województwa oraz w części miast centralnego okręgu przemysłowego, natomiast najniższe w części południowej i południowo-zachodniej. Świadczy to o nierównomiernym rozwoju rynku pracy oraz różnicach w poziomie aktywności gospodarczej poszczególnych obszarów.
- Najtrudniejsza sytuacja występuje w Bytomiu, powiecie kłobuckim oraz Piekarach Śląskich, gdzie wskaźniki bezrobocia należą do najwyższych w regionie. Z kolei najkorzystniejszą sytuację odnotowano w powiecie bieruńsko-lędzińskim, Katowicach oraz powiecie bielskim, charakteryzujących się silniejszym rynkiem pracy i większą koncentracją działalności gospodarczej.

Wskaźnik liczby osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce w latach 2015-2025, stan na koniec danego roku.

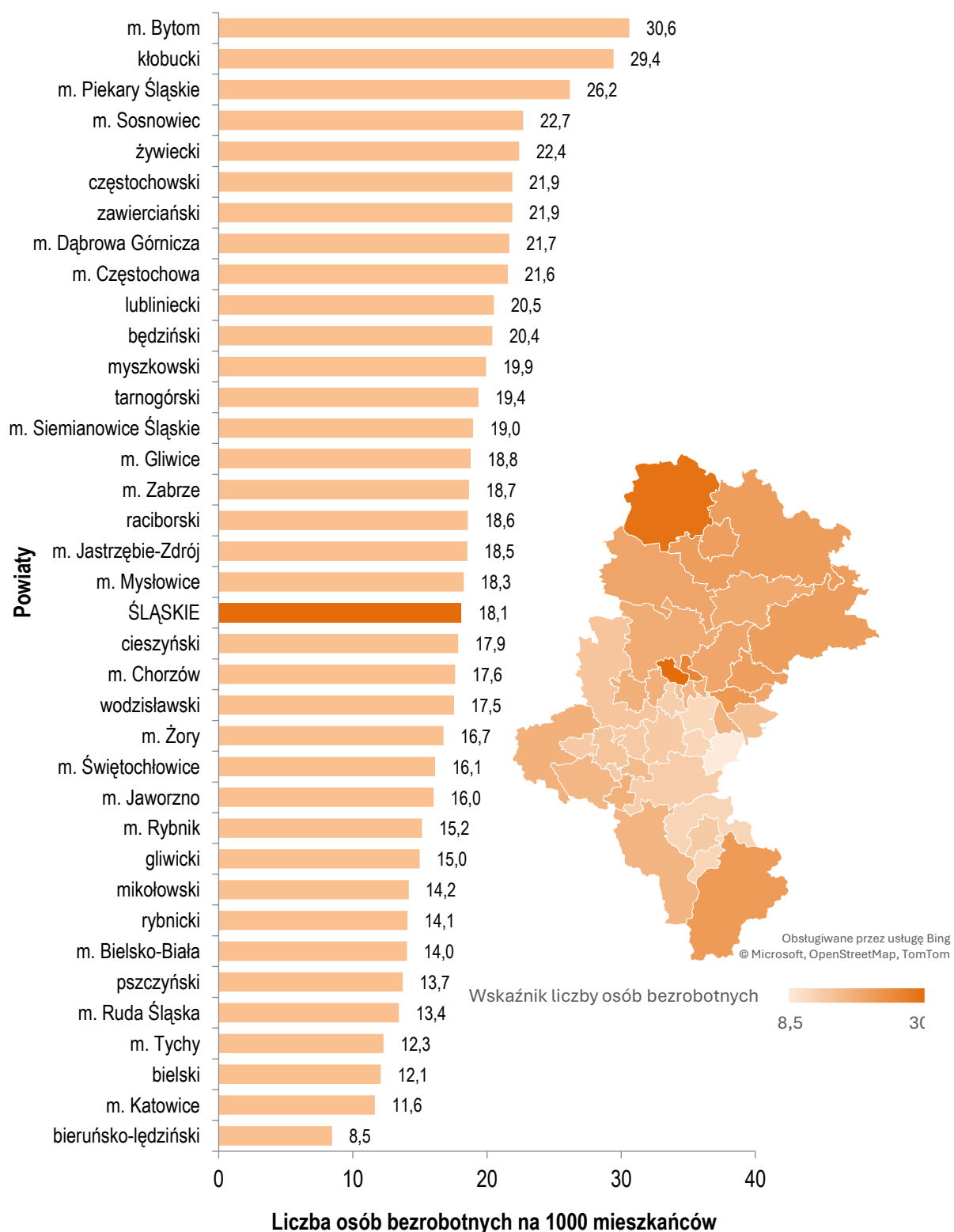
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 28.05.2026 r.].

Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne wg terytoriów województwa śląskiego, stan na 31.12.2025 r.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 28.05.2026 r.].

Wskaźnik liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne wg powiatów województwa śląskiego, stan na 31.12.2025 r.

Źródła: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 28.05.2026 r.].

Stopa bezrobocia

Stopa bezrobocia definiowana jest jako procentowy udział liczby bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo⁸⁹. W niniejszym podrozdziale dokonano analizy poziomu tego wskaźnika w województwie śląskim na tle Polski w latach 2015-2025 wg stanu na koniec danego roku. Analiza obejmuje również poziom stopy bezrobocia na koniec 2025 roku w odniesieniu do innych województw oraz w powiatach województwa śląskiego.

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Stopa bezrobocia rejestrowanego:
 - w 2023 roku: 3,6;
 - w 2024 roku: 3,6
 - w 2025 roku: 4,4;
- Zmiana stopy bezrobocia rejestrowanego w latach 2022-2024: 0,8 punktu proc.

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Stopa bezrobocia rejestrowanego:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 3,6 – 2019/2023-2024 rok;
 - wartość maksymalna: 8,2 – 2015 rok;
- Zmiana wysokości stopy bezrobocia rejestrowanego: -4,6 punktu proc.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Stopa bezrobocia rejestrowanego (w %):
 - w województwie śląskim: 4,4;
 - w Polsce: 5,7.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

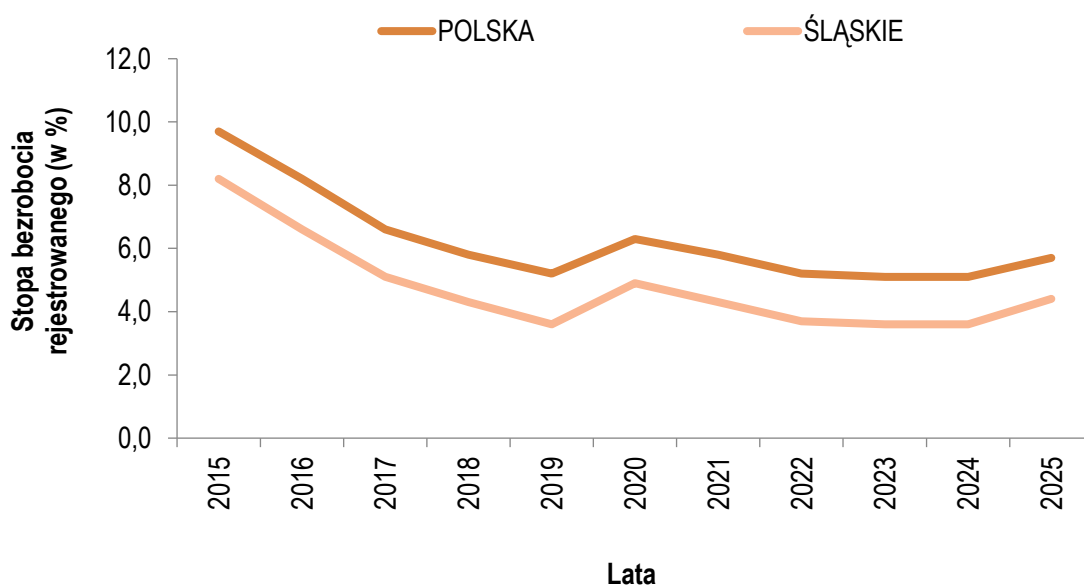
- Stopa bezrobocia rejestrowanego:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: umiarkowane;
 - część województwa o najwyższych wartościach: północna;
 - część województwa o najniższych wartościach: centralna;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Bytom (10,3), m. Piekary Śląskie (9,3) oraz kłobucki (8,0);
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Katowice (1,5), bieruńsko-lędziński (1,9) oraz m. Bielsko-Biała (2,4).

⁸⁹ Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, *Leksykon Budżetowy*, <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/BASLeksykon.xsp?id=51301A1132FC3336C1257A56003D56C3&litera=B> [odczyt 27.03.2026 r.].

WNIOSKI

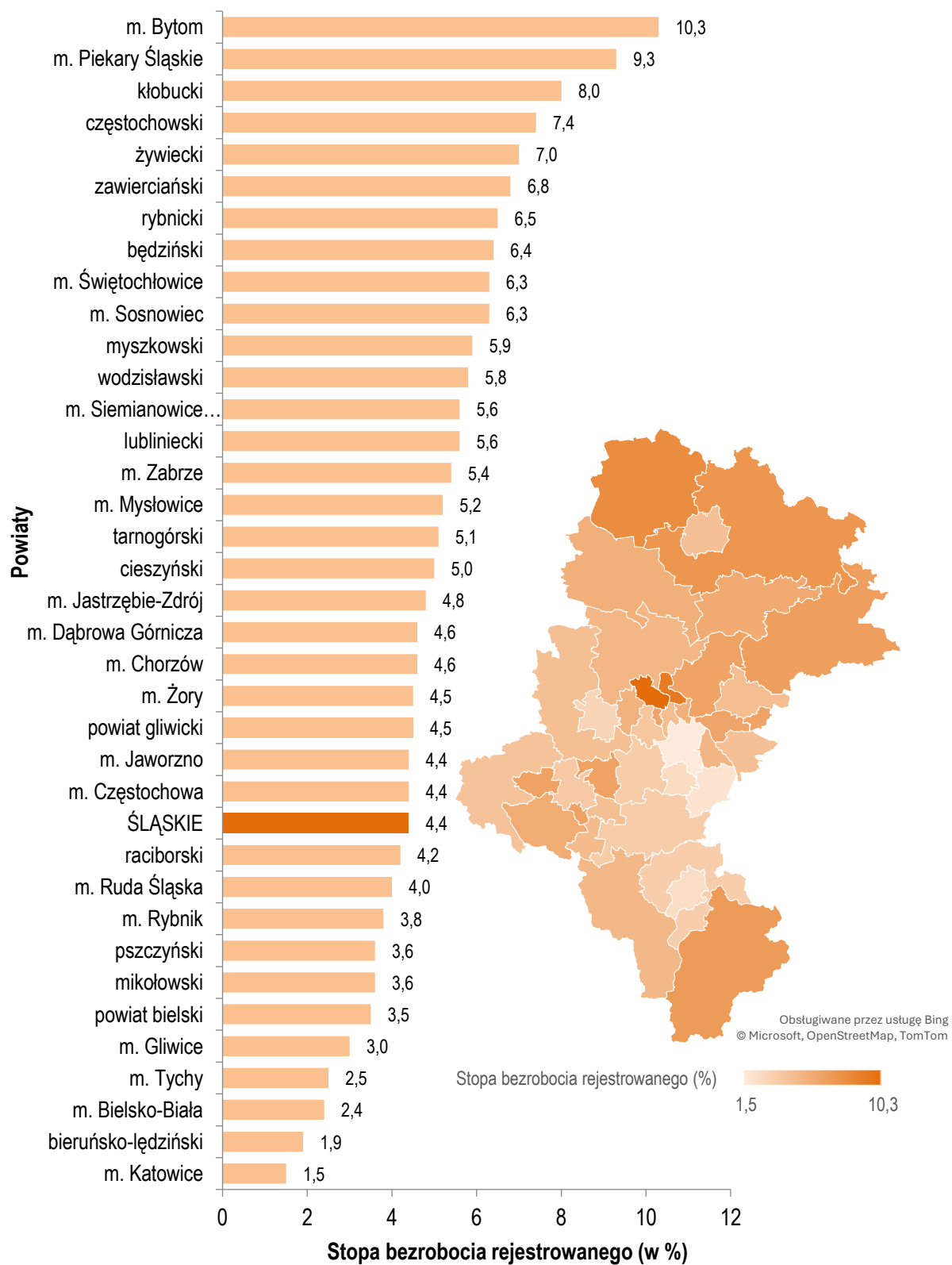
- W latach 2023–2024 stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie śląskim utrzymywała się na poziomie 3,6, natomiast w 2025 roku wzrosła do 4,4, czyli o 0,8 punktu proc. względem roku poprzedniego.
- W latach 2015–2025 widoczna była silna tendencja spadkowa stopy bezrobocia, przy umiarkowanych wahaniach wartości. Najwyższy wskaźnik odnotowano w 2015 roku (8,2), a najniższy w latach 2019 oraz 2023–2024 (3,6). W całym analizowanym okresie stopa bezrobocia zmniejszyła się o 4,6 punktu proc.
- Na koniec 2025 roku sytuacja w województwie śląskim była korzystniejsza niż średnio w kraju – wskaźnik bezrobocia wyniósł 4,4 wobec 5,7 w Polsce.
- Zróżnicowanie wewnątrz województwa było umiarkowane. Najwyższy wskaźnik bezrobocia występował w północnej części regionu, szczególnie w Bytomiu (10,3), Piekarach Śląskich (9,3) i powiecie kłobuckim (8,0). Najniższe wartości odnotowano w Katowicach (1,5), powiecie bieruńsko-lędzińskim (1,9) oraz Bielsku-Białej (2,4).

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie śląskim i w Polsce w latach 2015-2025 wg stanu na koniec danego roku.

Źródła: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 28.05.2026 r.].

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiatach województwa śląskiego, stan na 31.12.2025 r.

Źródła: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 28.05.2026 r.].

Osoby długotrwale bezrobotne

Osoby długotrwale bezrobotne to wg pojęcia stosowanego w statystyce publicznej osoby bezrobotne poszukujące pracy przez okres 13 miesięcy i więcej.⁹⁰

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba osób długotrwale bezrobotnych:
 - w 2023 roku: 26 456;
 - w 2024 roku: 25 259;
 - w 2025 roku: 30 133;
- Zmiana liczby osób długotrwale bezrobotnych: -3 677 osób;
- Wskaźnik zmiany liczby osób długotrwale bezrobotnych: -13,9%.

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba osób długotrwale bezrobotnych:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 25 259 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 80 389 – 2015 rok;
- Zmiana liczby osób długotrwale bezrobotnych: -55 130;
- Wskaźnik zmiany liczby osób długotrwale bezrobotnych: -68,6%.
- Wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych (w %):
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 39,1 – 2025 rok;
 - wartość maksymalna: 54,1 – 2015 rok;
- Zmiana wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2015-2025: -15,0;
- Wskaźnik zmiany wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2014-2024: -27,7%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

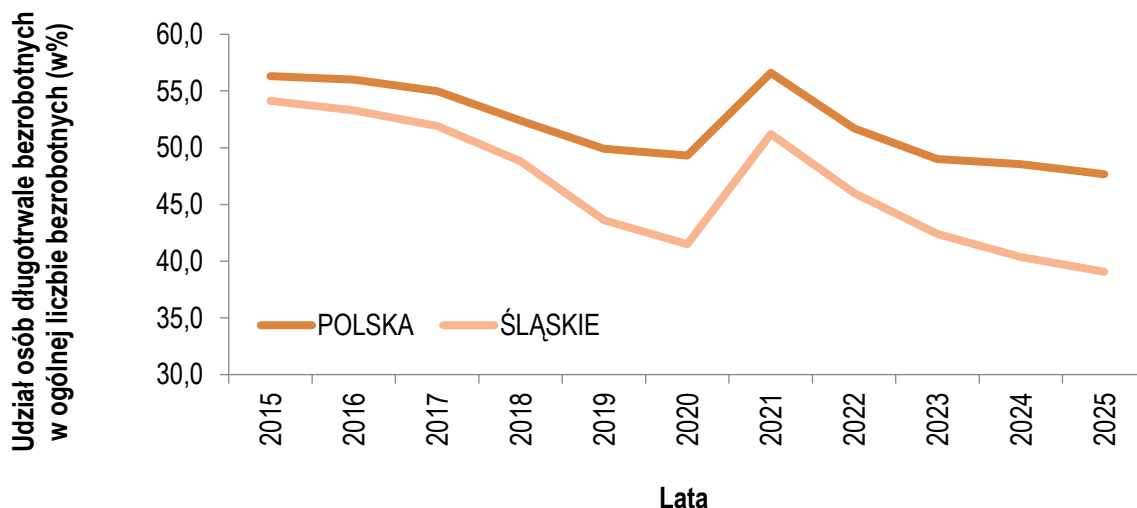
- Wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych:
 - w województwie śląskim: 39,1;
 - w Polsce: 47,7.

⁹⁰ GUS; <https://stat.gov.pl/metainformacje/sloownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/4570,pojecie.html> [odczyt 28.05.2026 r.].

WNIOSKI

- Wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych przez cały okres 2015-2025 był w województwie śląskim niższy niż w kraju;
- W latach 2015-2025 liczba osób długotrwale bezrobotnych wykazała tendencję spadkową.

Osoby długotrwale bezrobotne⁹¹ jako odsetek ogółu bezrobotnych w latach 2015-2025 wg stanu na koniec roku.

Źródła: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 28.05.2026 r.].

5.6. Migranci

Trzy lata po rosyjskiej agresji na Ukrainę z ochrony czasowej w Polsce korzysta obecnie prawie 1 mln obywateli Ukrainy, głównie kobiet i dzieci. Łącznie ważne zezwolenia na pobyt w kraju posiada natomiast 1,55 mln osób.

Od 24 lutego 2022 r. sytuacja migracyjna w Polsce zdominowana jest przez wzmożony napływ obywateli Ukrainy. Są oni zdecydowanie najliczniejszą grupą cudzoziemców w Polsce, stanowiąc 78 proc. ogółu osiedlających się w kraju obcokrajowców.

Większość obywateli Ukrainy przebywa w Polsce korzystając z ochrony czasowej, czego potwierdzeniem jest otrzymanie numeru PESEL zgodnie z ustawą o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Obecnie zarejestrowanych na tej podstawie jest 993 tys. osób. Kobiety stanowią ok. 61% tej grupy, natomiast wśród osób pełnoletnich kobiety stanowią 77% osób. Co drugi zarejestrowany na podstawie ochrony czasowej obywateli Ukrainy to dziecko.

Ponadto, 462 tys. obywateli Ukrainy posiada ważne zezwolenia na pobyt czasowy.

W zdecydowanej większości są one wydawane w związku z podejmowaniem pracy.

Zezwoleniami na pobyt stały lub rezydenta długoterminowego UE dysponuje natomiast 92 tys. osób.

⁹¹ Osoby długotrwale bezrobotne to wg pojęcia stosowanego w statystyce publicznej osoby bezrobotne poszukujące pracy przez okres 13 miesięcy i więcej; Źródło GUS; <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/4570,pojecie.html> [odczyt 31.03.2026 r.].

Rozmieszczenie terytorialne Ukraińców osiedlających się w Polsce charakteryzuje się koncentracją w województwach z dużymi aglomeracjami miejskimi. Najbardziej popularnymi regionami są województwa: mazowieckie – 22% osób, dolnośląskie – 12% osób, wielkopolskie – 11% osób, małopolskie – 9% oraz śląskie – 9% osób.

Powyższe dane nie uwzględniają osób przebywających w Polsce w ramach ruchu bezwizowego lub na podstawie wiz.⁹²

Uchodźcy

Status uchodźcy i ochrona uzupełniająca są formami ochrony międzynarodowej, którą otrzymują cudzoziemcy, jeśli w ich kraju pochodzenia grozi im prześladowanie lub rzeczywiste ryzyko utraty życia czy zdrowia. Wobec takich osób nie mogą przy tym występować okoliczności wskazujące, na to, iż mogłyby stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa⁹³.

Głównym organem w Polsce rozpatrujący wnioski o ochronę międzynarodową jest Urząd do Spraw Cudzoziemców. Informacje na temat procedur znajdują się na oficjalnej stronie internetowej.

Do końca czerwca 2025 r. wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce złożyło 8,5 tys. cudzoziemców. Najliczniejsze grupy wnioskodawców (łącznie ok. 77 proc.) stanowili obywatele Ukrainy i Białorusi.

W I połowie 2025r. najwięcej wniosków uchodźczych w Polsce złożyli obywatele:

- Ukrainy – 5 tys. osób;
- Białorusi – 1,6 tys. osób;
- Rosji – 0,4 tys. osób.

Od 27 marca 2025 r. obowiązuje czasowe ograniczenie prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na granicy państwowej z Republiką Białorusi. Od tego czasu osoby składające wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej w placówkach Straży Granicznej umiejscowionych nieopodal granicy z Białorusią stanowiły niewielki odsetek wnioskodawców. Cudzoziemcowi udziela się ochrony międzynarodowej (w formie statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej), jeśli w jego kraju pochodzenia grozi mu prześladowanie lub rzeczywiste ryzyko utraty życia czy zdrowia. Wobec danej osoby nie mogą przy tym występować okoliczności wskazujące, że może np. stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa.

W I połowie 2025 r. Urząd do Spraw Cudzoziemców wydał decyzje wobec 5,3 tys. osób. Warunki przyznania ochrony międzynarodowej spełniało prawie 2,8 tys. obcokrajowców. Byli to przede wszystkim obywatele:

- Ukrainy – 1,5 tys. osób;
- Białorusi – 1 tys. osób;
- Etiopii – 60 osób.

Decyzje negatywne otrzymało 1 tys. cudzoziemców. Najliczniejsze grupy w tym zakresie stanowili obywatele:

- Ukrainy – 0,5 tys. osób;
- Rosji – 130 osób;
- Białorusi – 70 osób.

Postępowania dotyczące prawie 1,5 tys. osób zakończyły się natomiast umorzeniem. Dotyczyło to przede wszystkim obywateli:

⁹² UdSC; <https://www.gov.pl/web/udsc/obywatele-ukrainy-w-polsce--raport-statystyczny> [odczyt 28.05.2026 r.].

⁹³ Ustawa z dnia 21 lutego 2025 r. o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2025 r., poz. 389).

- Ukrainy – 0,3 tys. osób;
- Etiopii – 0,1 tys. osób;
- Tadżykistanu – 0,1 tys. osób.

Sprawy są umarzane najczęściej w sytuacji, gdy cudzoziemiec opuścił Polskę przed wydaniem decyzji merytorycznej.

Podczas trwania procedury uchodźczej cudzoziemcy mogą korzystać z pomocy socjalnej (m.in. zakwaterowanie, wyżywienie, opieka medyczna) zapewnianej przez Urząd do Spraw Cudzoziemców oraz zajęć edukacyjnych (m.in. nauka języka polskiego). Mają oni do wyboru pobyt w ośrodku dla cudzoziemców lub samodzielne utrzymanie się poza ośrodkami przy pomocy finansowej otrzymywanej od urzędu. Według stanu na 30 czerwca 2025 r. z pomocy socjalnej korzystało 6,5 tys. cudzoziemców, z czego 765 osób przebywało w ośrodkach dla cudzoziemców.⁹⁴

10 najliczniejszych obywatelstw wg sumy osób zarejestrowanych na ochronę czasową w 2025 r (wg stanu na dzień 1 października 2025 r.)

Obywatelstwo	Kobiety	Mężczyźni	Razem
ukraińskie	54 843	58 895	113 738
rosyjskie	22	12	34
mołdawskie	9	20	29
białoruskie	14	7	21
gruzińskie	4	13	17
amerykańskie (USA)	5	9	14
azerskie	2	8	10
izraelskie	2	6	8
kanadyjskie	4	4	8
tureckie	0	8	8
pozostałe	7	28	35
SUMA	54 912	59 010	113 922

Źródła: gov.pl, <https://www.gov.pl/web/udsc/raporty-dotyczace-obywateli-Ukrainy>;
file:///C:/Users/mkuc/Downloads/UKRAINA_01102025.pdf [odczyt 28.05.2026 r.].

Wybrane elementy sytuacji społeczno-ekonomicznej – województwo śląskie, lata 2017-2023.

Wyszczególnienie	Lata							
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę (zł)	1 289	1 330	1 271	1 421	1 527	1 702	1 989	b.d.

⁹⁴ Urząd ds. Cudzoziemców; <https://www.gov.pl/web/udsc/postepowania-dotyczace-ochrony-miedzynarodowej-w-i-polowie-br> [odczyt 28.05.2026 r.].

Wyszczególnienie			Lata							
			2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (zł)			4 825	5 178	5 451	5 908	6 728	7 611	8 538	b.d.
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto (zł)	z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych	emerytury	2 717	2 819	2 948	3 135	3 396	3 950	4 493	4 852
		renty z tytułu niezdolności do pracy	2 254	2 373	2 506	2 622	2 827	3 263	3 741	4 066
		renty rodzinne	2 463	2 573	2 703	2 878	3 108	3 582	4 082	4 462
	rolników indywidualnych		1 406	1 458	1 528	1 568	1 629	1 966	2 209	2 250
Osoby w rodzinach korzystających z pomocy społecznej o dochodach poniżej kryt. dochodowe (% mieszkańców)			2	1,7	1,6	1,5	1,6	1,5	1,3	b.d.
Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych			110 167	108 859	117 632	121 216	152 964	112 382	104 358	b.d.
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw			77,7	76,8	79,3	75,3	80	76,8	73,7	b.d.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Wybrane elementy sytuacji społeczno-ekonomicznej – województwo śląskie i Polska, 2024/2025 rok.

Wyszczególnienie			2024		2025	
			Polska	Śląskie	Polska	Śląskie
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 członka gospodarstwa domowego (zł)			1 878	1 989	b.d.	b.d.
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (zł)			8 630	8 538	b.d.	b.d.
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto (zł)	z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych	emerytury	3 986	4 493	4 306	4 852
		renty z tytułu niezdolności do pracy	3 112	3 741	3 380	4 066
		renty rodzinne	3 441	4 082	3 771	4 462

Wyszczególnienie		2024		2025	
		Polska	Śląskie	Polska	Śląskie
	rolników indywidualnych		2 209	2 228	2 250
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem wg granic ubóstwa (% osób w gosp. dom. poniżej granic)	minimum egzystencji	5,2	b.d.	b.d.	b.d.
	relatywna granica ubóstwa	13,3	b.d.	b.d.	b.d.
	ustawowa granica ubóstwa	2,6	b.d.	b.d.	b.d.
Osoby w rodzinach korzystających z pomocy społecznej o dochodach poniżej kryterium dochodowego (% mieszkańców)		1,7	1,3	b.d.	b.d.
Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępów. przygotow. na 10 tys. mieszkańców		772 682	104 358	b.d.	b.d.
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw		69,8	73,7	b.d.	b.d.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Wybrane elementy sytuacji na rynku pracy – województwo śląskie i Polska, lata 2018-2025, stan na koniec danego roku.

Wyszczególnienie		Lata							
		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych (tys.)	Polska	968 888	866 374	1046432	895 203	812 301	788 229	786 179	887 865
	Śląskie	80 079	66 521	91032	76 324	64 903	62 445	62 583	77 144
Odsetki ogółu zarejestrowanych bezrobotnych	mężczyźni	Polska	44	44,7	46,3	46,2	46,3	47,4	50,4
		Śląskie	41,6	43,4	45,2	45,3	45,2	46,2	49,6
	kobiety	Polska	56	55,3	53,7	53,8	53,7	52,6	49,6
		Śląskie	58,4	56,6	54,8	54,7	54,8	53,8	50,4
	do 25 r.ż.	Polska	12,2	12,3	12,5	11,2	12,4	12,8	13,7
		Śląskie	10,2	10,5	11	9,5	10,7	11,2	12,8
	pow. 50 r.ż.	Polska	27,1	27,2	25,7	26,9	27	26,8	24,2
		Śląskie	29	28,8	26,9	28,3	28,4	28,2	26,0
Stopa bezrobocia	długotrwale bezrobotni	Polska	52,4	49,9	43,3	56,6	51,7	49	48,6
		Śląskie	48,8	43,6	41,5	51,2	46	42,4	40,4
		Polska	5,8	5,2	6,3	5,8	5,2	5,1	5,1
		Śląskie	4,3	3,6	4,9	4,3	3,7	3,6	4,4

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>; MRPiPS, <https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/bezrobocie-rejestrowane>, WUP w Katowicach, <https://wupkatowice.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy>

6. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instrumentem polityki społecznej państwa służącym do wspierania osób i rodzin w trudnych sytuacjach życiowych, z którymi nie są one w stanie poradzić sobie samodzielnie. Podejmuje ona działania w sytuacjach zagrożenia podstawowych potrzeb życiowych oraz obniżenia jakości życia poniżej społecznie akceptowanego minimum. Pomoc społeczna pomaga zarówno tworzyć warunki umożliwiające godną egzystencję, jak również przyczynia się do wyrównywania nadmiernych różnicowań społecznych. Instrument ten służy także do kompensowania różnorodnych szkód, np. wynikających z bezrobocia, sieroctwa, niepełnosprawności, chorób. Ponadto pomoc społeczna zapewnia poczucie bezpieczeństwa socjalnego poprzez udzielanie różnego rodzaju zasiłków i świadczeń uzupełniających dochody z pracy, systemu emerytalno-rentowego oraz innych systemów zabezpieczenia społecznego. Skutkiem działań pomocy społecznej powinno być eliminowanie wykluczenia społecznego oraz usamodzielnianie się jej beneficjentów⁹⁵.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- 2) pracy socjalnej;
- 3) prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- 4) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- 5) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- 6) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb⁹⁶.

Wskaźnik obrazujący udział mieszkańców objętych pomocą społeczną, choć niezwykle ważny, nie może być traktowany jako decydujący wyznacznik sytuacji w obszarze pomocy społecznej. Wynika to z faktu, iż jest on wypadkową wielu czynników, w tym: społecznych, ekonomicznych, demograficznych, kulturowych, infrastrukturalnych czy też prawnych. Wzrost jego wartości może być spowodowany zarówno czynnikami niekorzystnymi, np. wzrostem poziomu bezrobocia, jak i korzystnymi np. rozwojem infrastruktury pomocy społecznej. Z kolei spadek wartości opisywanego wskaźnika może wynikać zarówno z poprawy sytuacji na rynku pracy, jak też ze wzrostu poziomu migracji zarobkowych, przeniesienia części zadań pomocy społecznej do innych obszarów administracji, bądź też braku weryfikacji w danym roku wysokości kryteriów dochodowych uprawniających do ubiegania się o wsparcie. W celu uzyskania dokładniejszego obrazu sytuacji w regionie warto przyrzeć się rozkładowi przyczyn korzystania z pomocy społecznej.

Zgodnie z treścią art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, wsparcia udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy domowej;
- 8) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;

⁹⁵ Główny Urząd Statystyczny, *Pomoc społeczna i opieka nad dzieckiem i rodziną w 2020 roku*, Warszawa 2021, s. 54.

⁹⁶ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 15.

- 9) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 10) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy;
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej⁹⁷.

6.1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan koniec danego roku

- Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej:
 - w 2023 roku: 73 262;
 - w 2024 roku: 73 531;
 - w 2025 roku: 75 418;
- Zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej: 2 156;
- Wskaźnik zmiany liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej: 2,9%.

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej:
 - rodzaj tendencji: spadkowa, z niewielkim wzrostem w latach 2024-2025;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 73 262 – 2023 rok;
 - wartość maksymalna: 113 638 – 2015 rok;
- Zmiana liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej: -38 220;
- Wskaźnik zmiany liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej: -33,6%.

Śląskie na tle kraju, stanu na koniec 2025 r.

- Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej:
 - w województwie śląskim: 75 418;
 - w Polsce: 861 487.
- Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej na tle ogólnej liczby mieszkańców⁹⁸:
 - w województwie śląskim: 3,2;
 - w Polsce: 4,4.

⁹⁷ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 7.

⁹⁸ W związku z późniejszą datą publikacji danych na temat liczby ludności w GUS, wskaźnik obliczany jest na liczbę ludności z roku poprzedniego.

Struktura i poziom wg stanu na koniec 2025 roku

- Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej wg typów rodzin⁹⁹:
 - Rodziny zamieszkujące wieś:
 - Śląskie – 21,1;
 - Polska – 38,8;
 - Jednoosobowe:
 - Śląskie – 62,5;
 - Polska – 61,4;
 - Rodziny z dziećmi:
 - Śląskie – 20,3;
 - Polska – 22,4;
 - Rodziny niepełne:
 - Śląskie – 8,5;
 - Polska – 8,0;
 - Rodziny emerytów i rencistów:
 - Śląskie – 26,4;
 - Polska – 23,6.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

- Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w województwie śląskim wykazywała w latach 2015-2025 tendencję spadkową, z niewielkim wzrostem w latach 2024-2025;
- Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej na tle ogólnej liczby mieszkańców w województwie śląskim w 2025 roku był niższy niż średnio w kraju;
- W strukturze rodzin korzystających z pomocy społecznej w województwie śląskim dominowały gospodarstwa jednoosobowe, które stanowiły 62,5% wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną;
- Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej zamieszkujących obszary wiejskie w województwie śląskim w 2025 roku był niższy niż średnio w kraju, co związane jest m.in. z wysokim poziomem urbanizacji regionu.

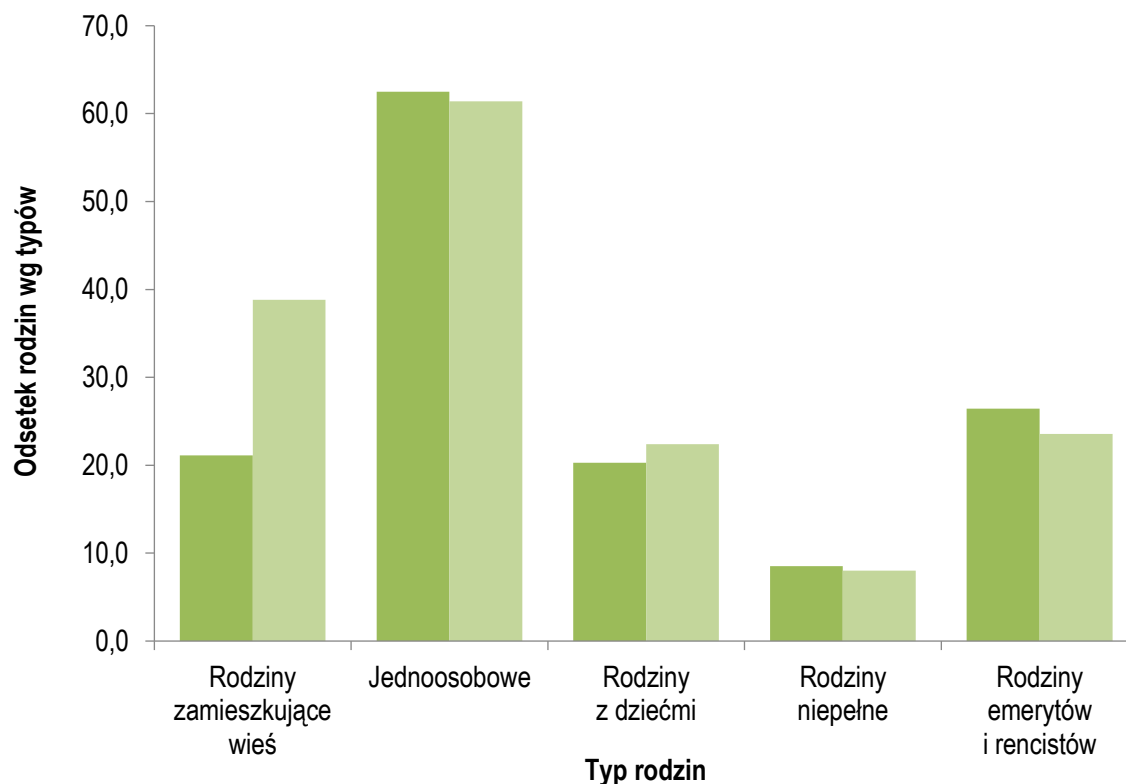
⁹⁹ Uwaga: Dana rodzina objęta pomocą społeczną mogła zaliczać się do więcej niż jednego typu.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w województwie śląskim w latach 2015-2025.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03* za lata 2015-2025.

Odsetek rodzin objętych pomocą społeczną wg wybranych typów rodzin w 2025 rok.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r.

6.2. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan koniec danego roku

- Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej:
 - w 2023 roku: 137 644;
 - w 2024 roku: 134 828;
 - w 2025 roku: 138 279;
- Zmiana liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2023-2025: 635;
- Wskaźnik zmiany liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2023-2025: 0,5%

Tendencje w latach 2015-2025 województwo śląskie, stanu na koniec danego roku

- Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej:
 - rodzaj tendencji: spadkowa, z niewielkim wzrostem w 2025 roku;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 134 828 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 264 470 – 2015 rok;
- Zmiana liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2015-2025: -126 191;
- Wskaźnik zmiany liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2015-2025: -47,7%

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną jako odsetek ogółu mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 3,22;
 - w Polsce: 4,41.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

- Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną jako odsetek ogółu mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: północna oraz środkowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: zachodnia oraz południowa;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bytomski – 3,79;
 - najniższa wartość wśród podregionów: tyski – 2,12;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 3,26;
 - wartość w powiatach ziemskich: 3,17;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Jaworzno (5,74), m. Chorzów (4,98) oraz m. Bytom (4,92);
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Dąbrowa Górnicza (1,53), m. Gliwice (1,70) oraz powiat pszczyński (1,92);
 - wartość w gminach miejskich: 3,26;

- wartość w gminach miejsko-wiejskich: 3,31;
- wartość w gminach wiejskich: 3,03;
- gminy o najwyższych wartościach: Blachownia (12,71), Krzanowice (9,20) oraz Kornowac (8,67);
- gminy o najniższych wartościach: Łodygowice (0,71), Gierałtowice (0,90) oraz Kobiór (0,92).

Struktura i poziom wg stanu na koniec 2025 roku

- Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną wg powodów udzielenia (Śląskie i Polska):
 - ubóstwo:
 - Śląskie – 39 444;
 - Polska – 516 587;
 - sieroctwo:
 - Śląskie – 74;
 - Polska – 1 052;
 - bezdomność:
 - Śląskie – 6 007;
 - Polska – 39 422;
 - potrzeba ochrony macierzyństwa:
 - Śląskie – 15 970;
 - Polska – 260 641;
 - bezrobocie:
 - Śląskie – 31 124;
 - Polska – 427 405;
 - niepełnosprawność:
 - Śląskie – 37 969;
 - Polska – 431 460;
 - długotrwała lub ciężka choroba:
 - Śląskie – 47 428;
 - Polska – 550 599;
 - bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego:
 - Śląskie – 33 128;
 - Polska – 286 433;
 - przemoc domowa:
 - Śląskie – 4 000;
 - Polska – 36 648;
 - potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi:
 - Śląskie – 12;
 - Polska – 104;
 - alkoholizm:
 - Śląskie – 6 988;
 - Polska – 74 905;
 - narkomania:
 - Śląskie – 693;
 - Polska – 8 554;
 - trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego:
 - Śląskie – 1 499;
 - Polska – 14 101;

- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy:
 - o Śląskie – 264;
 - o Polska – 7 965;
 - zdarzenie losowe:
 - o Śląskie – 692;
 - o Polska – 10 350;
 - sytuacja kryzysowa:
 - o Śląskie – 668;
 - o Polska – 14 117;
 - klęska żywiołowa lub ekologiczna:
 - o Śląskie – 89;
 - o Polska – 5 456.
- Wskaźnik liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w przeliczeniu na 1000 / 10 tys. mieszkańców wg powodów udzielenia pomocy (Śląskie i Polska):
 - ubóstwo:
 - o Śląskie – 9,2;
 - o Polska – 13,8;
 - sieroctwo*:
 - o Śląskie – 0,2;
 - o Polska – 0,3;
 - bezdomność*:
 - o Śląskie – 14,0;
 - o Polska – 10,5;
 - potrzeba ochrony macierzyństwa:
 - o Śląskie – 3,7;
 - o Polska – 7,0;
 - bezrobocie:
 - o Śląskie – 7,3;
 - o Polska – 11,4;
 - niepełnosprawność:
 - o Śląskie – 8,8;
 - o Polska – 11,5;
 - długotrwała lub ciężka choroba:
 - o Śląskie – 11,1;
 - o Polska – 14,7;
 - bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego:
 - o Śląskie – 7,7;
 - o Polska – 7,6;
 - przemoc domowa:
 - o Śląskie – 9,3;
 - o Polska – 9,8;
 - potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi*:
 - o Śląskie – 0,03;
 - o Polska – 0,03;
 - alkoholizm*:
 - o Śląskie – 16,3;
 - o Polska – 20,0;

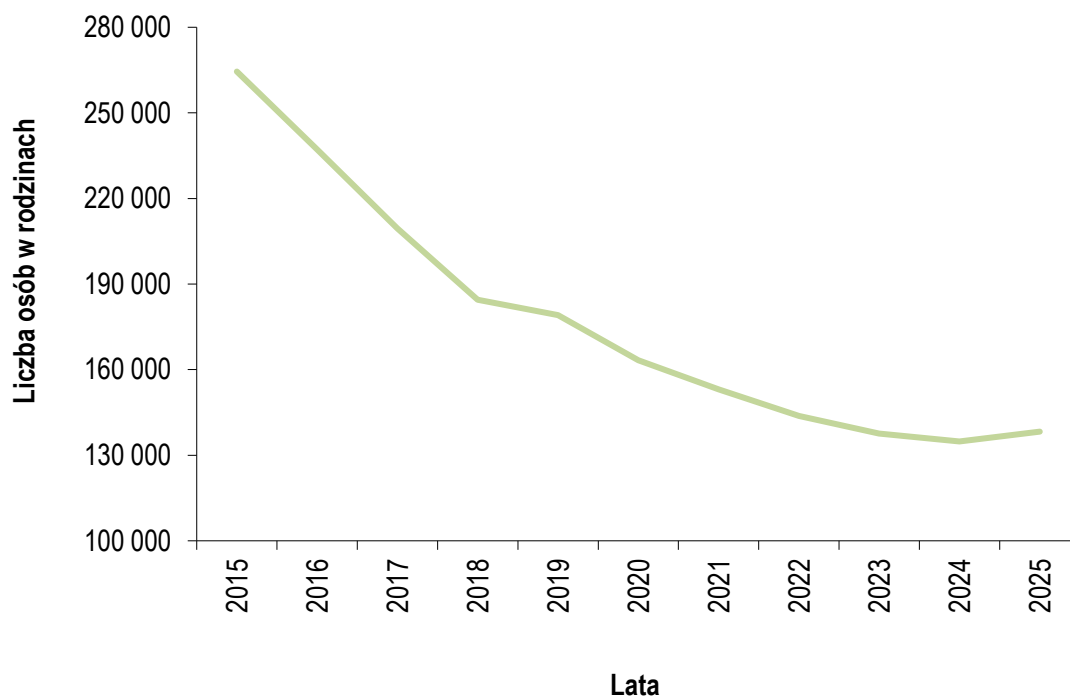
- narkomania*:
 - o Śląskie – 1,6;
 - o Polska – 2,3;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego*:
 - o Śląskie – 3,5;
 - o Polska – 3,8;
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy*:
 - o Śląskie – 0,6;
 - o Polska – 2,1;
- zdarzenie losowe*:
 - o Śląskie – 1,6;
 - o Polska – 2,8;
- sytuacja kryzysowa*:
 - o Śląskie – 1,6;
 - o Polska – 3,8;
- klęska żywiołowa lub ekologiczna*:
 - o Śląskie – 0,2;
 - o Polska – 1,5.

* W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

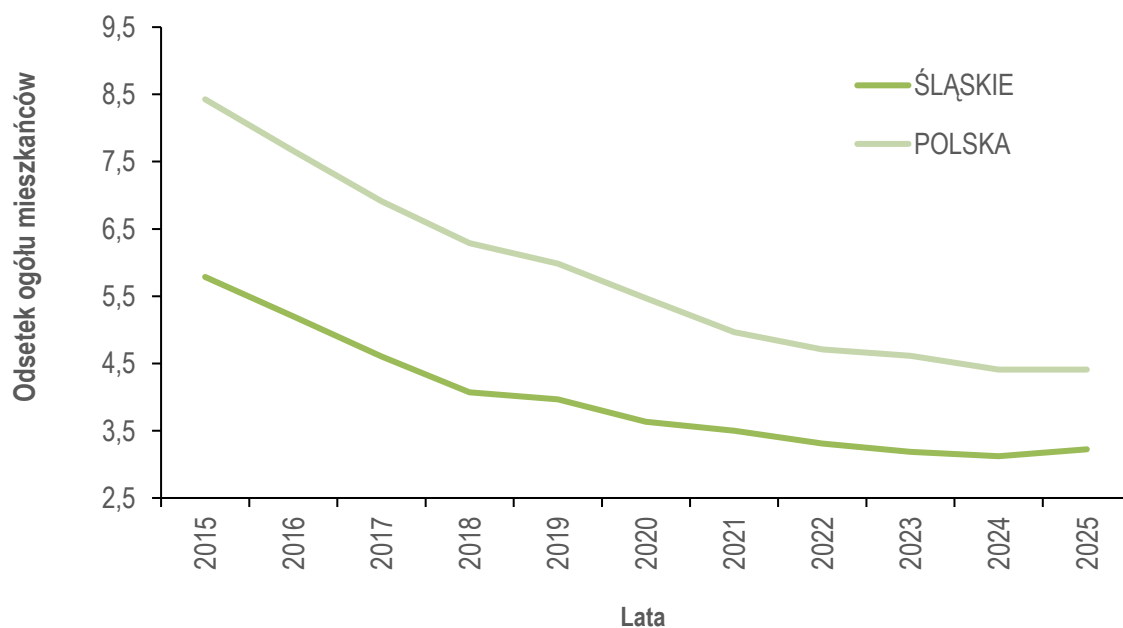
- Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w województwie śląskim wykazywała w latach 2015–2025 wyraźną tendencję spadkową, przy niewielkim wzroście liczby osób objętych pomocą społeczną w 2025 roku;
- Odsetek osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej na tle ogólnej liczby mieszkańców był w 2025 roku niższy w województwie śląskim niż w kraju;
- W 2025 r. liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej była mocno zróżnicowana w podregionach województwa śląskiego;
- W strukturze powodów korzystania z pomocy społecznej w województwie śląskim w 2025 roku najczęściej występowały: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz bezrobocie;
- Analiza wskaźników liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną według powodów udzielenia pomocy wskazała, że w województwie śląskim w 2025 roku większość wartości była niższa niż średnio w kraju, szczególnie w przypadku ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- W 2025 roku województwo śląskie charakteryzowało się wyższym niż średnio w Polsce wskaźnikiem osób objętych pomocą społeczną z powodu bezdomności, co może wskazywać na większe nasilenie tego problemu w regionie;
- W 2025 roku wskaźniki dotyczące bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, przemocy domowej oraz potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi w województwie śląskim były zbliżone do średnich krajowych.

Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną ogółem w województwie śląskim w latach 2015-2025.

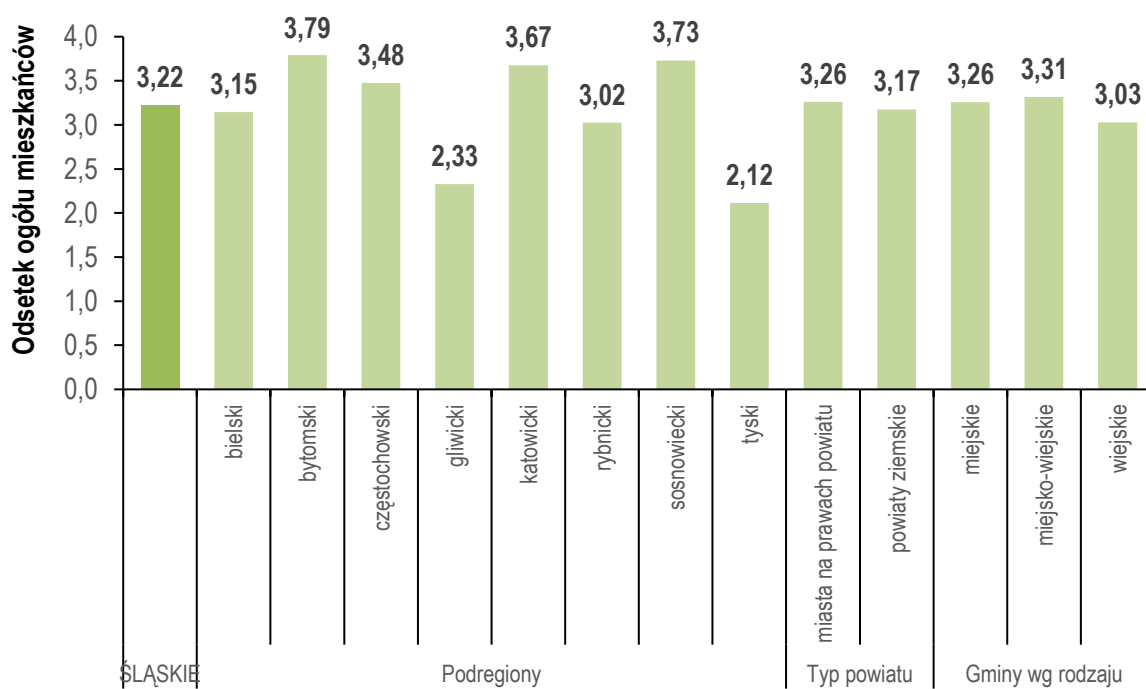
Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03* za lata 2015-2025.

Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną ogółem jako odsetek ogółu mieszkańców – województwo śląskie i Polska, lata 2015-2025.

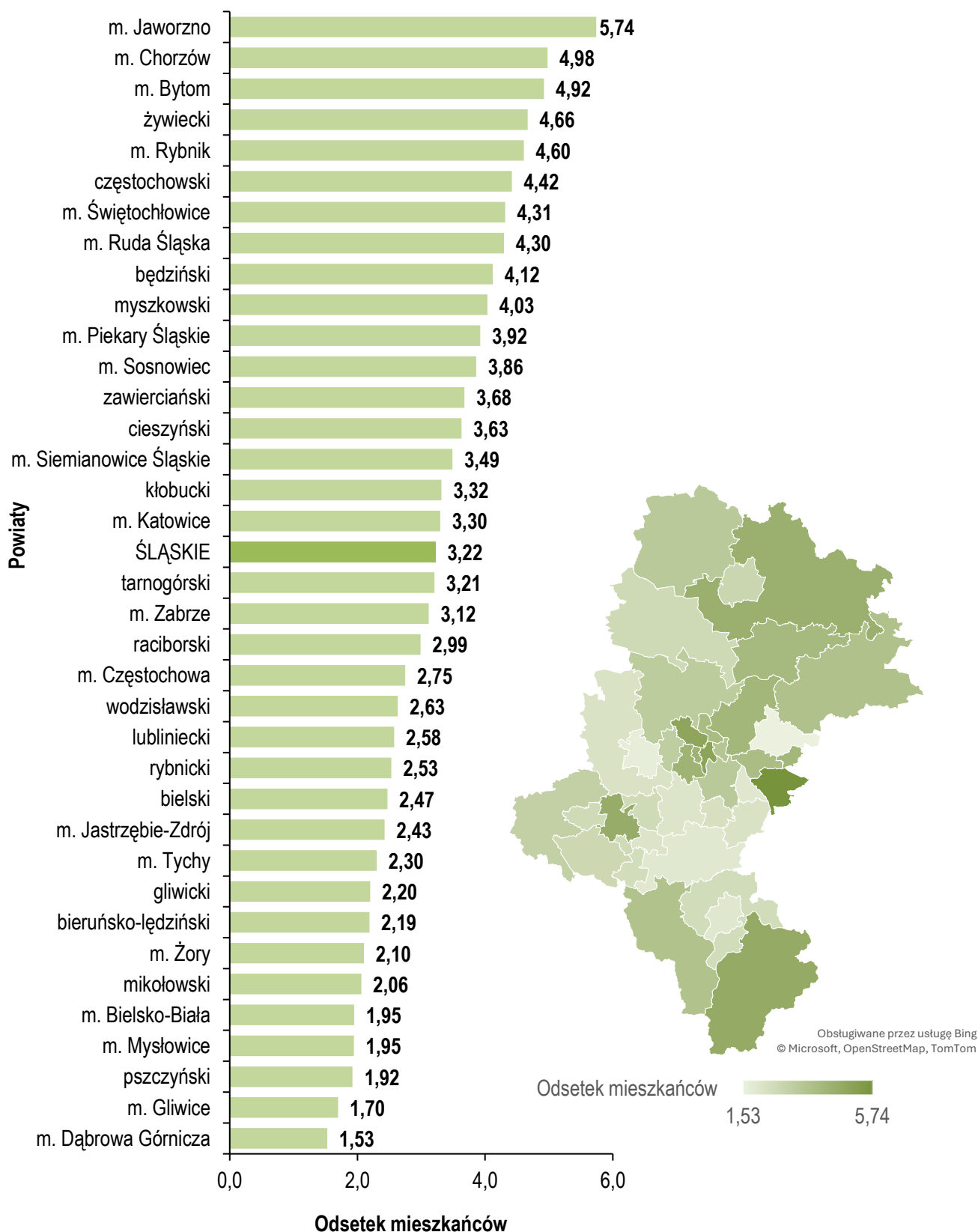
Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03* za lata 2015-2025, 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną ogółem jako odsetek mieszkańców poszczególnych terytoriów – województwo śląskie, 2025 rok.

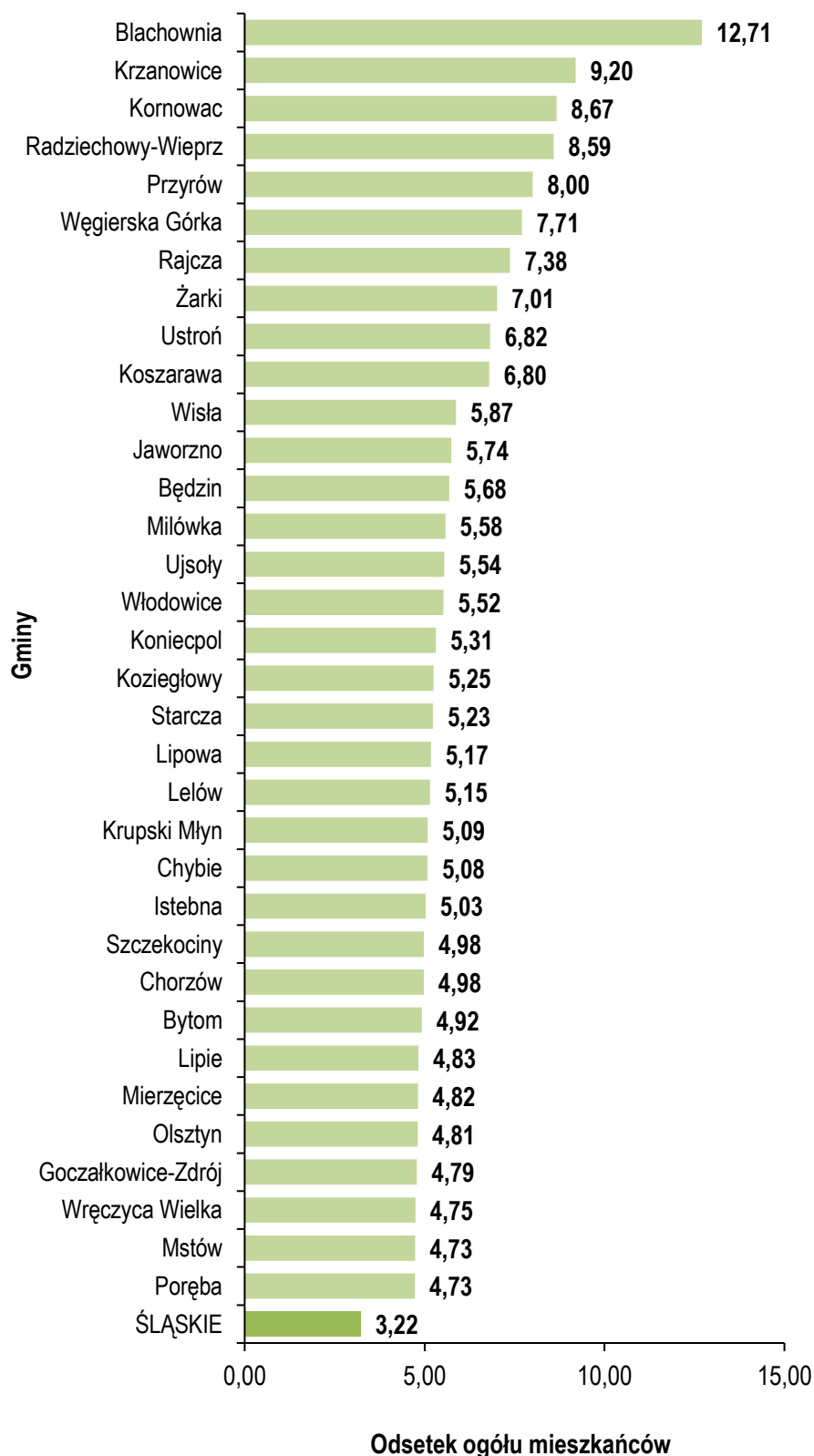
Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną ogółem jako odsetek mieszkańców powiatów – województwo śląskie, 2025 r.

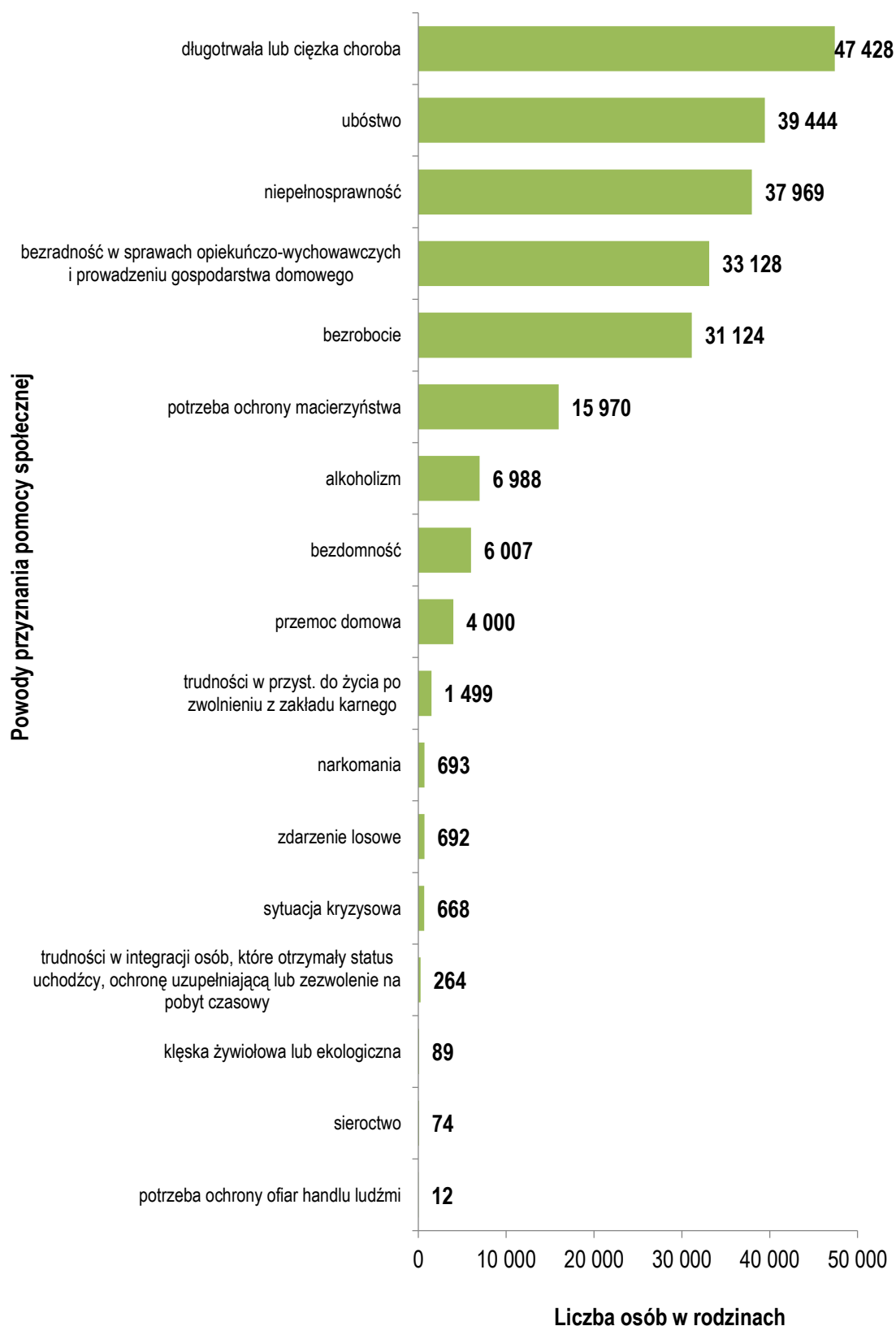
Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Gminy o najwyższym odsetku mieszkańców objętych pomocą społeczną ogółem – województwo śląskie, 2025 r.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/star>

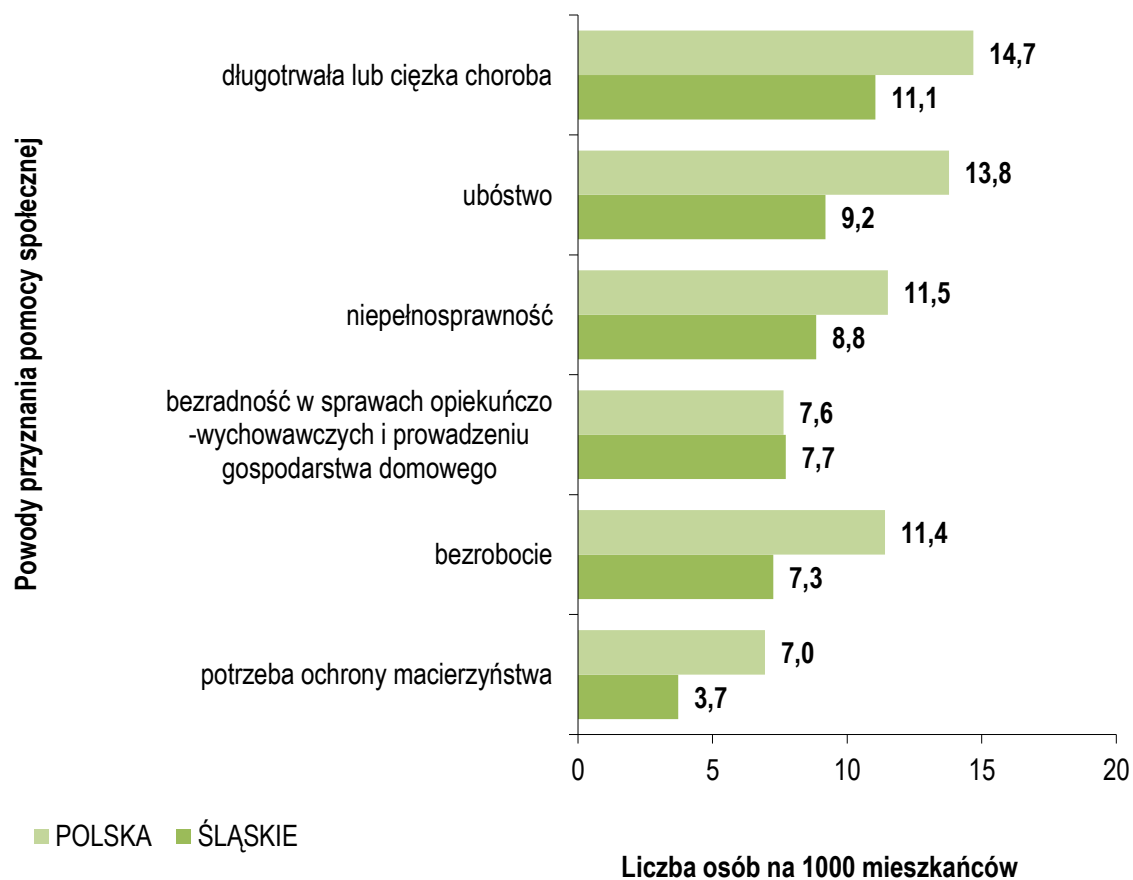
Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną wg powodów udzielenia pomocy
– województwo śląskie, 2025 r.

Uwaga: Dana rodzina i jej członkowie mogli być objęci pomocą z więcej niż jednego powodu.

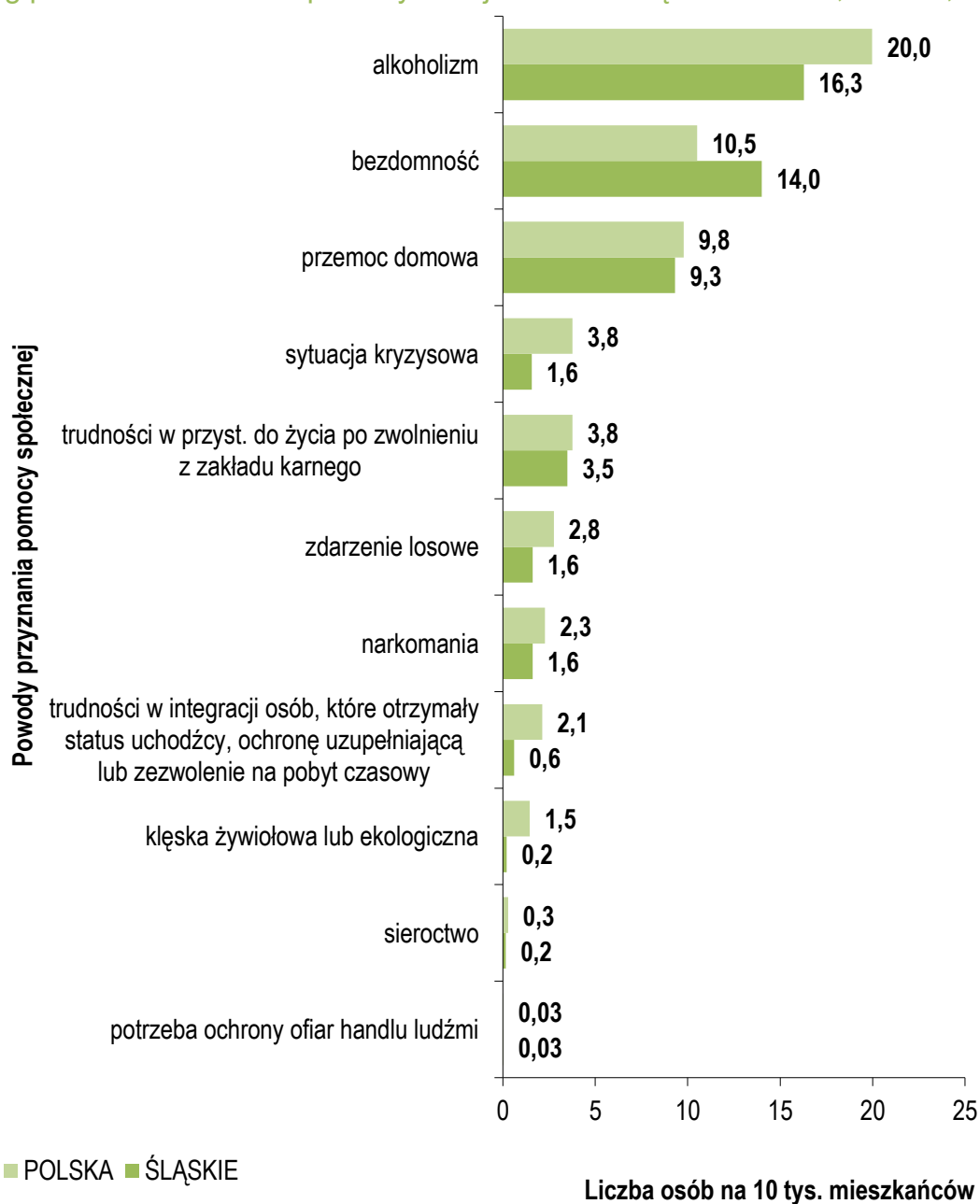
Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r.

Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną w odniesieniu do liczby mieszkańców wg powodów udzielenia pomocy – województwo śląskie i Polska, 2025 r., cz. 1.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl/bdl>.

Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną w odniesieniu do liczby mieszkańców wg powodów udzielenia pomocy – województwo śląskie i Polska, 2025 r., cz. 2.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl/bdl>.

6.2.1. Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa

Ważnym wyznacznikiem sytuacji społecznej w regionie jest odsetek osób, które otrzymały wsparcie z tytułu ubóstwa. Zjawisko to pociąga za sobą wiele negatywnych konsekwencji. Osoby ubogie są spychane na peryferie życia społecznego. Niskie dochody uniemożliwiają wielu rodzinom regulowanie opłat za mieszkanie bądź media. Z kolei skutkiem długotrwałego zalegania z opłatami za mieszkanie często bywa eksmisja, a w skrajnych przypadkach nawet bezdomność. Ceną za życie w ubóstwie jest w wielu wypadkach utrata lub pogorszenie się stanu zdrowia, gdyż dla osoby dysponującej niskimi dochodami problemem staje się wykupienie zalecanych leków czy też skorzystanie z pomocy lekarza. Niski poziom dochodów negatywnie wpływa na możliwość dostępu do edukacji i często jest jedną z najważniejszych barier w rozwoju młodych ludzi. Ponadto pozostawanie w biedzie w wielu wypadkach skutkuje wycofaniem się z udziału w życiu kulturalnym oraz ograniczeniem dostępu do wypoczynku.

Ubóstwo, oprócz aktualnych problemów, powoduje również negatywne zjawiska, które będą odczuwane dopiero za kilkanaście bądź kilkadziesiąt lat. Przykładem może być niskopłatna praca, często w szarej strefie, która w przyszłości skutkować będzie niskimi emeryturami lub ich brakiem. Osoby wykonujące taką pracę zasilą kategorię społeczno-ekonomiczną osób utrzymujących się ze świadczeń społecznych. Ponadto nagromadzenie problemów wynikających z ubóstwa sprzyja procesom utrwalania, a nawet społecznego „dziedziczenia” tych negatywnych zjawisk.

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan koniec danego roku

- Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa:
 - w 2023 roku: 45 926;
 - w 2024 roku: 38 906;
 - w 2025 roku: 39 444;
- Zmiana liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w latach 2023-2025: -6 482;
- Wskaźnik zmiany liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w latach 2023-2025: -14,1%.

Tendencje w latach 2015-2025 województwo śląskie, stanu na koniec danego roku

- Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa:
 - rodzaj tendencji: spadkowa, z niewielkim wzrostem w 2025 roku;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: 38 906 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 140 196 – 2015 rok;
- Zmiana liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w latach 2015-2025: -100 752;
- Wskaźnik zmiany liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w latach 2015-2025: -71,9%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa jako odsetek ogółu mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 0,9;
 - w Polsce: 1,4.

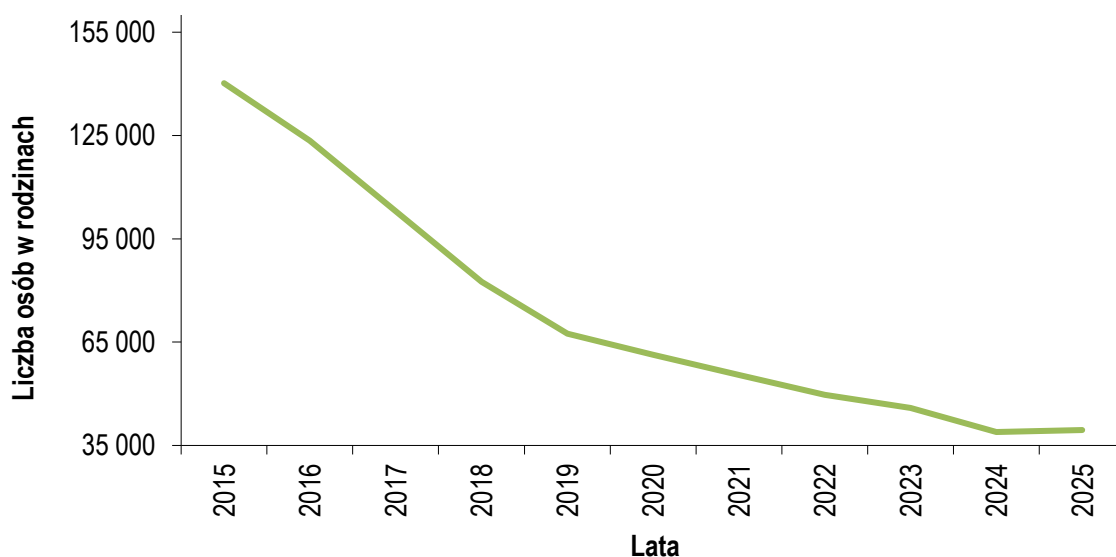
Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

- Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa jako odsetek ogółu mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: zachodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bytomski – 1,46;
 - najniższa wartość wśród podregionów: tyski – 0,71;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 1,04;
 - wartość w powiatach ziemskich: 0,78;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Bytom (2,40), m. Chorzów (1,78), oraz m. Ruda Śląska (1,55);
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Jaworzno (0,24), raciborski (0,31) oraz m. Katowice i m. Mysłowice (po 0,36);
 - wartość w gminach miejskich: 0,99;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 0,73;
 - wartość w gminach wiejskich: 0,75;
 - gminy o najwyższych wartościach: Rajcza (4,01), Milówka (2,88) oraz Istebna (2,57);
 - gminy o najniższych wartościach: Koziogłowy (0,00), Racibórz (0,02) oraz Niegowa (0,04).

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

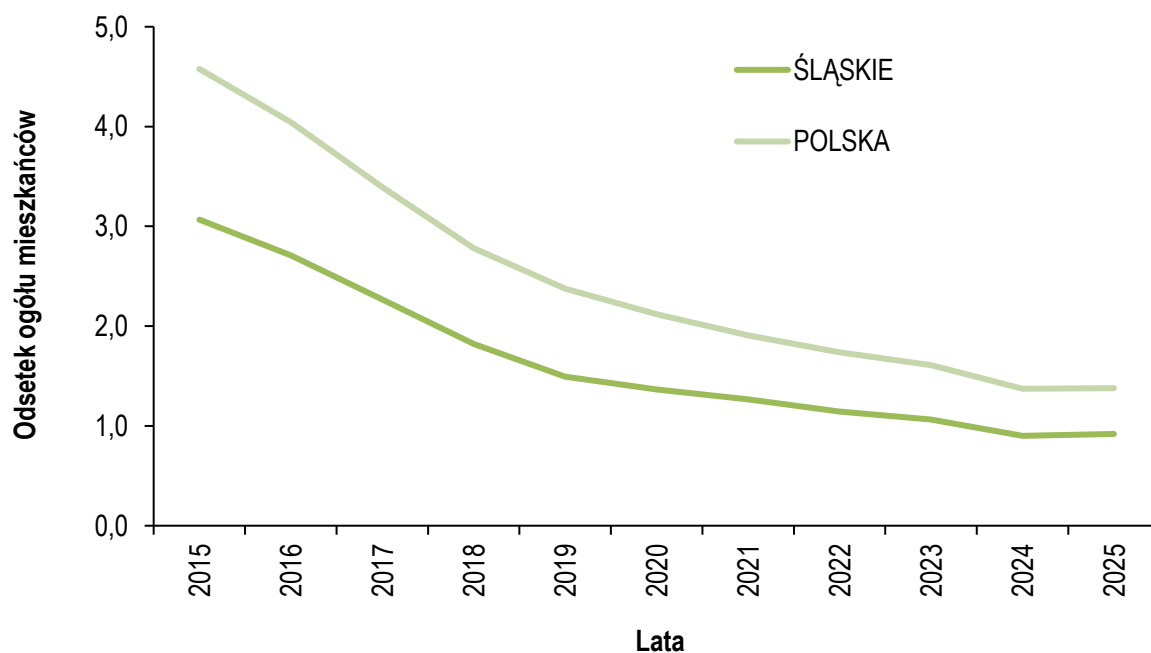
- Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w województwie śląskim wykazywała w latach 2015-2025 wyraźną tendencję spadkową, przy niewielkim wzroście liczby osób objętych pomocą z tego powodu w 2025 roku;
- Odsetek osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na tle ogólnej liczby mieszkańców był w 2025 roku w województwie śląskim niższy niż średnio w kraju;
- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa był w 2025 roku wyższy w miastach na prawach powiatu niż w powiatach ziemskich oraz wyższy w gminach miejskich niż w gminach miejsko-wiejskich i wiejskich.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa – województwo śląskie, lata 2015-2025.

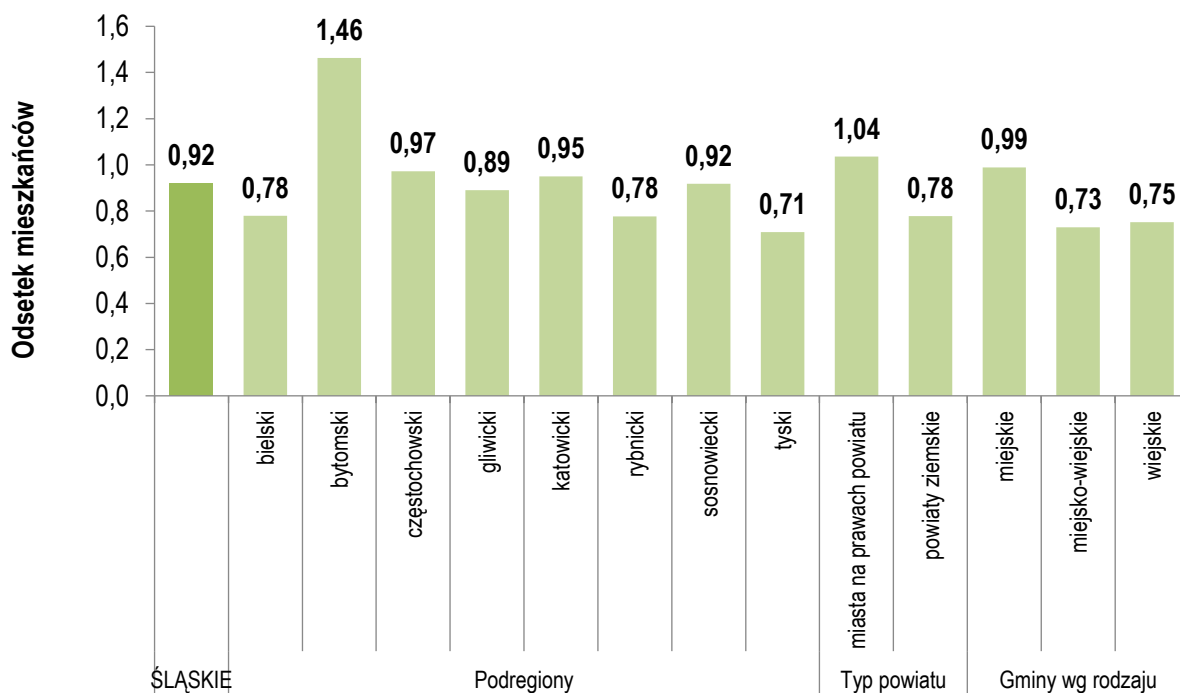
Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03* za lata 2015-2025.

Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa jako odsetek ogółu mieszkańców – województwo śląskie i Polska, lata 2015-2025.

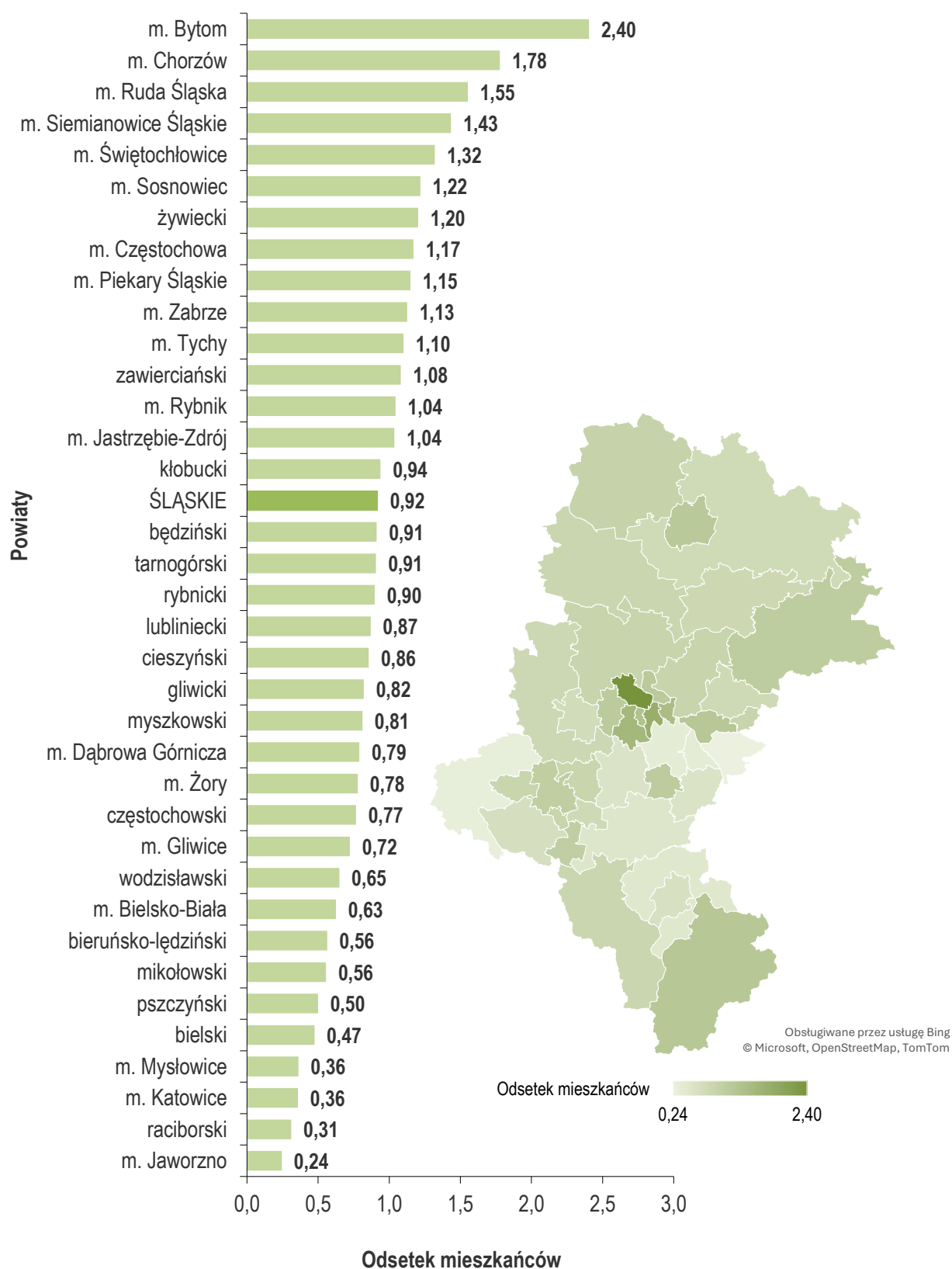
Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03* za lata 2015-2025,
2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl/bdl>.

Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa jako odsetek ogółu mieszkańców poszczególnych terytoriów – województwo śląskie, 2025 r.

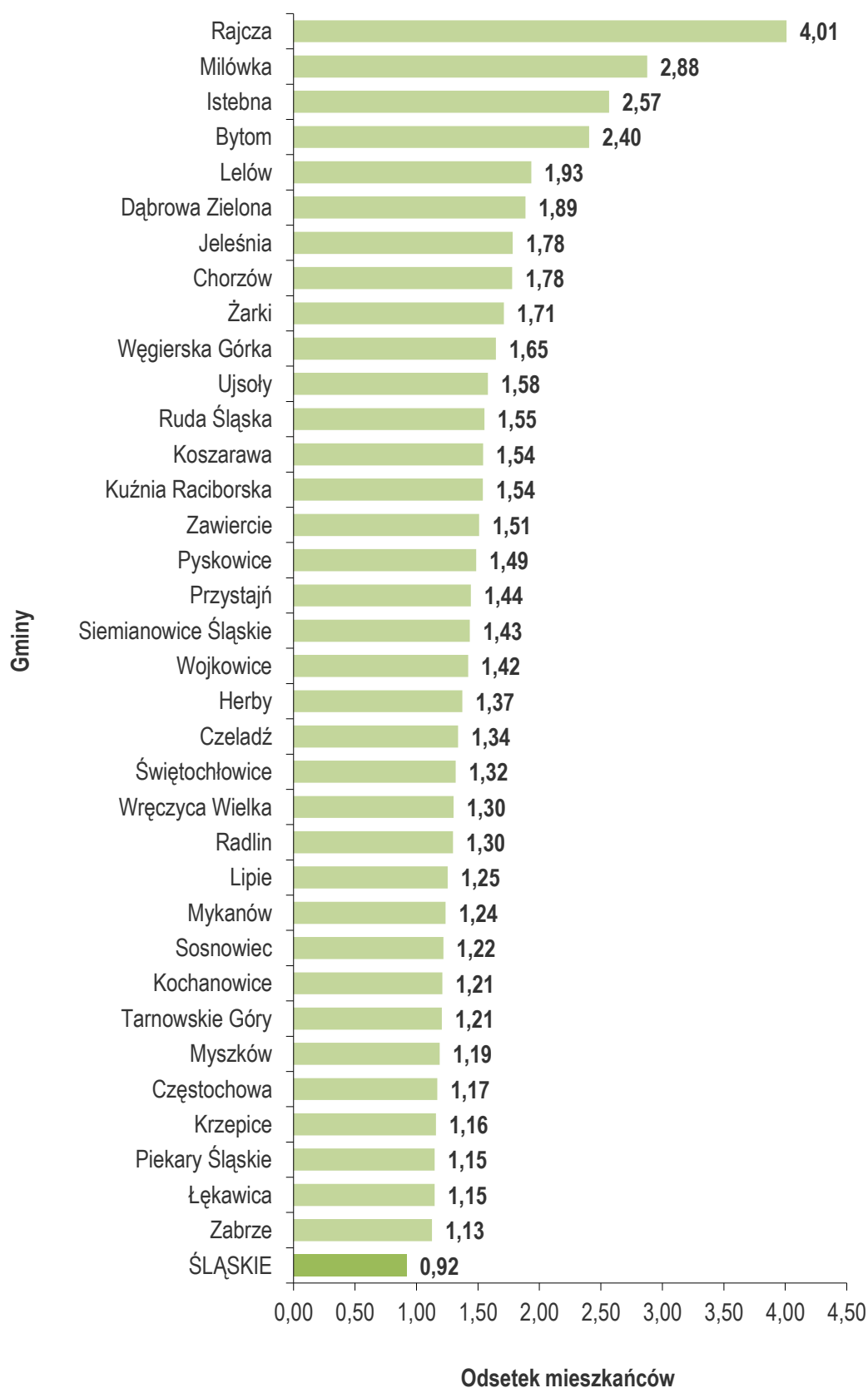
Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl/bdl>.

Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa jako odsetek ogółu mieszkańców powiatów – województwo śląskie, 2025 r.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl/b>

Gminy o najwyższym odsetku mieszkańców objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa – województwo śląskie, 2025 r.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPIPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl/bd>

Rodziny objęte pomocą społeczną – województwo śląskie, lata 2015-2025.

Lata	Wartości liczbowe			Wskaźniki	
	liczba rodzin		liczba osób	udział rodzin wiejskich	osoby w rodz. korzyst. z pom. społ. jako % ogółu mieszkańców
	ogółem	w tym na wsi	w rodzinach	(w %)	
2015	113 638	21 749	230 402	19,1	5,8
2016	105 942	20 845	237 109	19,7	5,2
2017	98 802	19 130	209 491	19,4	4,6
2018	89 516	17 361	184 506	19,4	4,1
2019	90 615	18 081	179 127	20,0	4,0
2020	84 761	16 868	163 273	19,9	3,6
2021	80 819	15 670	153 101	19,4	3,4
2022	76 601	14 341	143 756	18,7	3,3
2023	73 262	14 406	137 644	19,7	3,2
2024	73 531	16 151	134 828	22,0	3,1
2025	75 418	15 931	138 279	21,1	3,2

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03* za lata 2015-2025, 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Rodziny objęte pomocą społeczną – województwo śląskie i Polska, lata 2023-2025.

Wyszczególnienie		Śląskie					Polska 2025
		lata			zmiana w latach		
					2023-2025		
		2023	2024	2025	n	%	
Liczba rodzin	ogółem	73 262	73 531	75 418	2 156	2,9	861 487
	w tym na wsi	14 406	16 151	15 931	1 525	10,6	334 283
Liczba osób w rodzinach		137 644	134 828	138 279	635	0,5	1 653 413
Udział rodzin wiejskich (w %)		19,7	22,0	21,1	1,5	7,4	38,8
Osoby w rodz. korzyst. z pom. społ. jako % ogółu mieszkańców		3,2	3,1	3,2	0,04	1,1	4,4

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS / MRPiPS-03* za lata 2023-2025, 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Rodziny objęte pomocą społeczną wg rodzajów powiatów oraz podregionów
– województwo śląskie, 2025 r.

Wyszczególnienie		Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach	Wskaźniki	
		ogółem	w tym na wsi		udział rodzin wiejskich	osoby
						w rodzinach jako % ogółu ludności
Województwo		75 418	15 931	138 279	21,1	3,2
Podregiony	bielski	10 602	5 660	20 507	53,4	3,1
	bytomski	8 011	1 228	15 582	15,3	3,8
	częstochowski	10 067	4 424	16 795	43,9	3,5
	gliwicki	5 532	446	10 090	8,1	2,3
	katowicki	13 863	0	25 189	0,0	3,7
	rybnicki	9 312	1 934	18 069	20,8	3,0
	sosnowiecki	13 203	1 132	23 771	8,6	3,7
	tyski	4 828	1 107	8 276	22,9	2,1
Powiaty wg rodzaju	miasta na prawach powiatu	42 655	69	76 645	0,2	3,3
	powiaty ziemskie	32 763	15 862	61 634	48,4	3,2

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną wg powodów udzielenia pomocy
– województwo śląskie, lata 2023-2025.

Wyszczególnienie		Lata			Zmiana	
					w latach	
					2023-2025	
		2023	2024	2025	n	%
Ogółem		137 644	134 828	138 279	635	0,5
W tym wg powodów:	ubóstwo	45 926	38 906	39 444	-6 482	-14,1
	sieroctwo	62	67	74	12	19,4
	bezdomność	6 072	5 893	6 007	-65	-1,1
	potrzeba ochrony macierzyństwa	18 377	15 829	15 970	-2 407	-13,1
	bezrobocie	36 277	31 348	31 124	-5 153	-14,2
	niepełnosprawność	38 500	36 747	37 969	-531	-1,4
	długotrwała lub ciężka choroba	46 911	45 299	47 428	517	1,1
	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	36 508	31 510	33 128	-3 380	-9,3
	przemoc domowa	3 613	3 512	4 000	387	10,7
	potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	39	33	12	-27	-69,2
	alkoholizm	6 877	6 495	6 988	111	1,6
	narkomania	545	625	693	148	27,2
	trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1 657	1 559	1 499	-158	-9,5
	trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	195	224	264	69	35,4
	zdarzenie losowe	536	1 701	692	156	29,1
	sytuacja kryzysowa	865	1 187	668	-197	-22,8
	klęska żywiołowa lub ekologiczna	9	3 271	89	80	888,9

Uwaga: Dana rodzina i jej członkowie mogli być objęci pomocą z więcej niż jednego powodu.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania MRPiS-03 za lata 2023-2025.

Rodziny objęte pomocą społeczną wg powodów udzielenia pomocy – województwo śląskie, 2025 r.

Obszar		Liczba rodzin objętych pomocą	Osoby w rodzinach objętych pomocą		
			liczba osób	odsetek objętych pomocą społeczną	odsetek mieszkańców
Ogółem		75 418	138 279	100,0	3,22
W tym wg powodów:	ubóstwo	23 197	39 444	28,5	0,92
	sieroctwo	32	74	0,1	0,00
	bezdomność	5 662	6 007	4,3	0,14
	potrzeba ochrony macierzyństwa	3 337	15 970	11,5	0,37
	bezrobocie	14 772	31 124	22,5	0,73
	niepełnosprawność	25 097	37 969	27,5	0,88
	długotrwała lub ciężka choroba	32 071	47 428	34,3	1,11
	bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	11 556	33 128	24,0	0,77
	przemoc domowa	1 274	4 000	2,9	0,09
	potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	6	12	0,0	0,00
	alkoholizm	4 973	6 988	5,1	0,16
	narkomania	503	693	0,5	0,02
	trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1 045	1 499	1,1	0,03
	trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	101	264	0,2	0,01
	zdarzenie losowe	287	692	0,5	0,02
	sytuacja kryzysowa	279	668	0,5	0,02
	klęska żywiołowa lub ekologiczna	48	89	0,1	0,00

Uwaga: Dana rodzina i jej członkowie mogli być objęci pomocą z więcej niż jednego powodu.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną na 1000 / 10 tys. mieszkańców
– województwo śląskie i Polska, 2025 r.

Wyszczególnienie		Na 1000 / 10 tys. mieszkańców	
		Śląskie	Polska
Ogółem		32,2	44,1
W tym wg powodów:	ubóstwo	9,2	13,8
	sieroctwo*	0,2	0,3
	bezdomność	1,4	1,1
	potrzeba ochrony macierzyństwa	3,7	7,0
	bezrobocie	7,3	11,4
	niepełnosprawność	8,8	11,5
	długotrwała lub ciężka choroba	11,1	14,7
	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	7,7	7,6
	przemoc domowa	0,9	1,0
	potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi*	0,0	0,0
	alkoholizm	1,6	2,0
	narkomania*	1,6	2,3
	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu zakładu karnego*	3,5	3,8
	trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą*	0,6	2,1
	zdarzenie losowe*	1,6	2,8
	sytuacja kryzysowa*	1,6	3,8
	klęska żywiołowa lub ekologiczna*	0,2	1,5

* W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

7. Infrastruktura pomocy społecznej

Zadania z zakresu pomocy społecznej w województwie śląskim realizowane są na wszystkich poziomach podziału administracyjnego. Na szczeblu województwa funkcjonuje Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego będący jednostką organizacyjną Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego oraz Wydział Rodziny i Polityki Społecznej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.

Na szczeblach gminy i powiatu działa cały wachlarz instytucji świadczących szeroki zakres usług osobom, rodzinom i grupom wymagającym wsparcia. Do usług tych należą w szczególności: wypłacanie pomocy finansowej, udzielanie pomocy rzeczowej, poradnictwo specjalistyczne, praca socjalna, zapewnienie posiłku, opieka stacjonarna (całodobowa), środowiskowa oraz rodzinna.

Zadania pomocy społecznej w gminach koordynują ośrodki pomocy społecznej i centra usług społecznych¹⁰⁰, natomiast w powiatach – powiatowe centra pomocy rodzinie. W miastach na prawach powiatu zadania OPS-ów / CUS-ów i PCPR-ów realizują miejskie ośrodki pomocy społecznej, które mogą być nazwane "miejskimi ośrodkami pomocy rodzinie".

Ośrodki pomocy społecznej i centra usług społecznych stanowią kategorię jednostek charakteryzujących się ogromnym zróżnicowaniem. Najmniejszy OPS (w Koszarawie) zatrudniał na koniec 2025 roku 3 osoby, największy (w Katowicach) posiadał w tym czasie 314 pracowników¹⁰¹.

W samorządach miast / gmin funkcjonują różne modele działania ośrodków pomocy społecznej. Niektóre samorządy powierzają im realizację wszystkich zadań z obszaru pomocy i wsparcia, w innych natomiast działania OPS-ów ograniczają się wyłącznie do realizacji tych, które wynikają z ustawy o pomocy społecznej, podczas gdy pozostałe zadania są obsługiwane przez odpowiednie wydziały urzędów miast / gmin. Pomiędzy tymi dwoma skrajnymi modelami istnieje cały wachlarz rozwiązań pośrednich.

Gmina, powiat i miasto w celu realizacji zadań pomocy społecznej mogą tworzyć również inne podmioty, w tym posiadające status jednostek organizacyjnych pomocy społecznej¹⁰², takie jak: centrum usług społecznych, dom pomocy społecznej, mieszkanie treningowe lub wspomagane,

¹⁰⁰ Według stanu na dzień 20.05.2026 r. w województwie śląskim funkcjonowały 154 ośrodki pomocy społecznej oraz 13 centrów usług społecznych - w: Bojszowach, Goleszowie, Łaziskach Górnych, Rudzie Śląskiej, Czechowicach-Dziedzicach, Jaworzu, Mikołowie, Konopiskach, Woźnikach, Czeladzi, Łazach, Radzionkowie oraz w Kamienicy-Polskiej.

¹⁰¹ Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06 za okres I-XII 2025 r.*

¹⁰² Ustawa o pomocy społecznej, w treści art. 6 ust. 5, do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej zalicza: regionalny ośrodek polityki społecznej, powiatowe centrum pomocy rodzinie, ośrodek pomocy społecznej, centrum usług społecznych - w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (tj. Dz.U. z 2026, poz. 165), dom pomocy społecznej, placówkę specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, ośrodek wsparcia i ośrodek interwencji kryzysowej. Zgodnie z treścią art. 51 ust. 4 i 5 ośrodkiem wsparcia może być ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dzienny dom pomocy, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz klub samopomocy. Za ośrodek wsparcia uznaje się również schronisko dla osób bezdomnych pomimo nieświadczenia w nim usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych. Natomiast art. 51a ust. 1 do ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi zalicza: środowiskowy dom samopomocy lub klub samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W tej części opracowania, w ślad za sprawozdaniem *Wybrane jednostki organizacyjne pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz zatrudnienie w systemie pomocy społecznej (MRPiPS-06)*, ujęto również informacje dotyczące innych jednostek i form pomocy społecznej, takich jak: mieszkania treningowe lub wspomagane, noclegownie, ogrzewalnie oraz rodzinne domy pomocy.

noclegownia, placówka specjalistycznego poradnictwa, rodzinny dom pomocy, ogrzewalnia, ośrodek interwencji kryzysowej, a także ośrodki wsparcia takie jak: dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, dzienny dom pomocy (DDP), schronisko dla osób bezdomnych, schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, środowiskowy dom samopomocy.

Na koniec 2025 r. w województwie śląskim, na poziomie gminy i powiatu, działało ogółem 844 jednostki pomocy społecznej. Wśród nich znalazły się 154 ośrodki pomocy społecznej, 13 centrów usług społecznych oraz 17 powiatowych centrów pomocy rodzinie¹⁰³. Liczba i rozmieszczenie ww. rodzajów jednostek ma charakter stosunkowo stały¹⁰⁴, dlatego też umownie można nazwać je podstawowymi. Dla odróżnienia pozostałe rodzaje jednostek pomocy społecznej w niniejszym rozdziale określono jako specjalistyczne i to właśnie im poświęcono większą jego część.

7.1. Jednostki pomocy społecznej

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba jednostek pomocy społecznej:
 - w 2023 roku: 790;
 - w 2024 roku: 811;
 - w 2025 roku: 844;
- Zmiana liczby jednostek pomocy społecznej w latach 2023-2025: 54;
- Wskaźnik zmiany liczby jednostek pomocy społecznej w latach 2023-2025: 6,8%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Liczba jednostek pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców¹⁰⁵:
 - w województwie śląskim: 1,97;
 - w Polsce: 2,45.

Struktura jednostek pomocy społecznej wg stanu na 2025 rok

- Powiatowe centra pomocy rodzinie:
 - województwo śląskie: 17;
 - Polska: 314;
- Ośrodki pomocy społecznej:
 - województwo śląskie: 154;
 - Polska: 2 342;
- Centra usług społecznych:
 - województwo śląskie: 13;
 - Polska: 155;

¹⁰³ Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

¹⁰⁴ Liczba ośrodków pomocy społecznej i centrów usług społecznych może się zmieniać ze względu na przekształcenia OPSów w CUSy. Wynika to z założeń projektów *CUS – Nowe spojrzenie na usługi społeczne* (edycja I i II) realizowanych w latach 2024-2028.

¹⁰⁵ W związku z późniejszą datą publikacji danych na temat liczby ludności w GUS, wskaźnik obliczany jest na liczbę ludności z roku poprzedniego.

- Domy pomocy społecznej:
 - województwo śląskie: 96;
 - Polska: 821;
- Ośrodki wsparcia:
 - województwo śląskie: 237;
 - Polska: 2 769;
- Mieszkania treningowe oraz wspomagane:
 - województwo śląskie: 273;
 - Polska: 2 290;
- Noclegownie:
 - województwo śląskie: 17;
 - Polska: 102;
- Ogrzewalnie:
 - województwo śląskie: 16;
 - Polska: 89;
- Rodzinne domy pomocy:
 - województwo śląskie: 1;
 - Polska: 56;
- Placówki specjalistycznego poradnictwa:
 - województwo śląskie: 4;
 - Polska: 96;
- Ośrodki interwencji kryzysowej:
 - województwo śląskie: 16;
 - Polska: 163.

WNIOSKI

- Liczba jednostek pomocy społecznej w województwie śląskim w latach 2023-2025 uległa zwiększeniu;
- W 2025 roku wskaźnik liczby jednostek pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w województwie śląskim był znacznie niższy niż średnia dla Polski;
- Najliczniejszą grupę jednostek pomocy społecznej w województwie śląskim w 2025 roku stanowiły mieszkania treningowe oraz wspomagane oraz ośrodki wsparcia;
- W 2025 r. w województwie śląskim funkcjonowało 13 centrów usług społecznych, co wskazuje na stopniowy rozwój procesu przekształcania ośrodków pomocy społecznej w centra usług społecznych.

7.1.1. Liczba specjalistycznych jednostek pomocy społecznej

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba specjalistycznych jednostek pomocy społecznej:
 - w 2023 roku: 606;
 - w 2024 roku: 627;
 - w 2025 roku: 660;
- Zmiana liczby specjalistycznych jednostek pomocy społecznej w latach 2023-2025: 54;
- Wskaźnik zmiany liczby specjalistycznych jednostek pomocy społecznej w latach 2023-2025: 8,9%.

- Liczba specjalistycznych jednostek pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców¹⁰⁶:
 - w 2023 roku: 1,40;
 - w 2024 roku: 1,46;
 - w 2025 roku: 1,54;
- Zmiana liczby specjalistycznych jednostek pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w latach 2023-2025: 0,14;
- Wskaźnik zmiany liczby specjalistycznych jednostek pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w latach 2023-2025: 9,6%.

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba specjalistycznych jednostek pomocy społecznej:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 404 – 2015 rok;
 - wartość maksymalna: 660 – 2025 rok;
- Zmiana liczby specjalistycznych jednostek pomocy społecznej w latach 2015-2025: 256;
- Wskaźnik zmiany liczby specjalistycznych jednostek pomocy społecznej w latach 2015-2025: 63,4%.
- Liczba specjalistycznych jednostek pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 0,88 – 2015 rok;
 - wartość maksymalna: 1,54 – 2025 rok;
- Zmiana liczby specjalistycznych jednostek pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w latach 2015-2025: 0,65;
- Wskaźnik zmiany liczby specjalistycznych jednostek pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w latach 2015-2025: 74,0%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Liczba specjalistycznych jednostek pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 1,54;
 - w Polsce: 1,70.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

- Liczba specjalistycznych jednostek pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: umiarkowane;
 - części województwa o najwyższych wartościach: środkowa oraz zachodnia;
 - części województwa o najniższych wartościach: północna oraz południowa;
 - zróżnicowanie w podregionach: umiarkowane;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: sosnowiecki – 2,04;

¹⁰⁶ W związku z późniejszą datą publikacji danych na temat liczby ludności w GUS, wskaźnik obliczany jest na liczbę ludności z roku poprzedniego.

- najniższa wartość wśród podregionów: gliwicki – 1,34;
- wartość w miastach na prawach powiatu: 1,54;
- wartość w powiatach ziemskich: 1,53;
- powiaty o najwyższych wartościach: zawierciański (4,80), raciborski (2,84) oraz m. Jaworzno (2,44);
- powiaty o najniższych wartościach: kłobucki (0,25), żywiecki (0,68) oraz wodzisławski (0,74);
- wartość w gminach miejskich: 1,56;
- wartość w gminach miejsko-wiejskich: 1,03;
- wartość w gminach wiejskich: 0,71;
- gminy o najwyższych wartościach: Ogrodzieniec (10,43), Dąbrowa Zielona (8,32) oraz Zawiercie (6,80);
- gminy o najniższych wartościach: 73 gminy z wartością równą 0,00.

Struktura specjalistycznych jednostek pomocy społecznej w województwie śląskim w 2025 roku

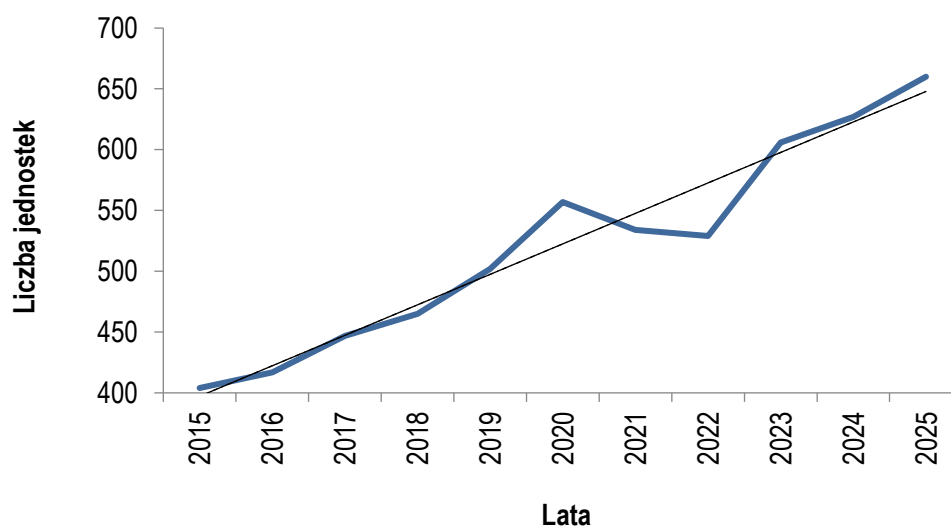
- Liczba specjalistycznych jednostek pomocy społecznej ze względu na zasięg działania:
 - lokalny:
 - województwo śląskie: 490;
 - Polska: 4 614;
 - ponadlokalny:
 - województwo śląskie: 170;
 - Polska: 1 772;
- Liczba specjalistycznych jednostek pomocy społecznej ze względu na podmiot prowadzący:
 - publiczne:
 - województwo śląskie: 506;
 - Polska: 4 984;
 - pozostałe:
 - województwo śląskie: 154;
 - Polska: 1 402.

WNIOSKI

- W województwie śląskim liczba specjalistycznych jednostek pomocy społecznej zarówno w perspektywie długoterminowej (lata 2015-2025), jak i krótkoterminowej (lata 2023-2025), wykazywała silną tendencję wzrostową;
- W 2025 roku wskaźnik liczby specjalistycznych jednostek pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w województwie śląskim był niższy niż średni dla Polski;
- W 2025 roku wskaźnik liczby specjalistycznych jednostek pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców województwa śląskiego osiągnął bardzo zbliżone wartości w powiatach ziemskich oraz miastach na prawach powiatu;
- W 2025 roku widoczne było zróżnicowanie wskaźnika liczby specjalistycznych jednostek pomocy społecznej pomiędzy typami gmin – najwyższe wartości odnotowano w gminach miejskich, niższe w gminach miejsko-wiejskich, a najniższe w gminach wiejskich, co wskazuje, że wraz ze wzrostem miejskiego charakteru gminy wzrastała dostępność specjalistycznych jednostek pomocy społecznej;
- W strukturze specjalistycznych jednostek pomocy społecznej w województwie śląskim w 2025 roku zdecydowanie dominowały jednostki o zasięgu lokalnym;

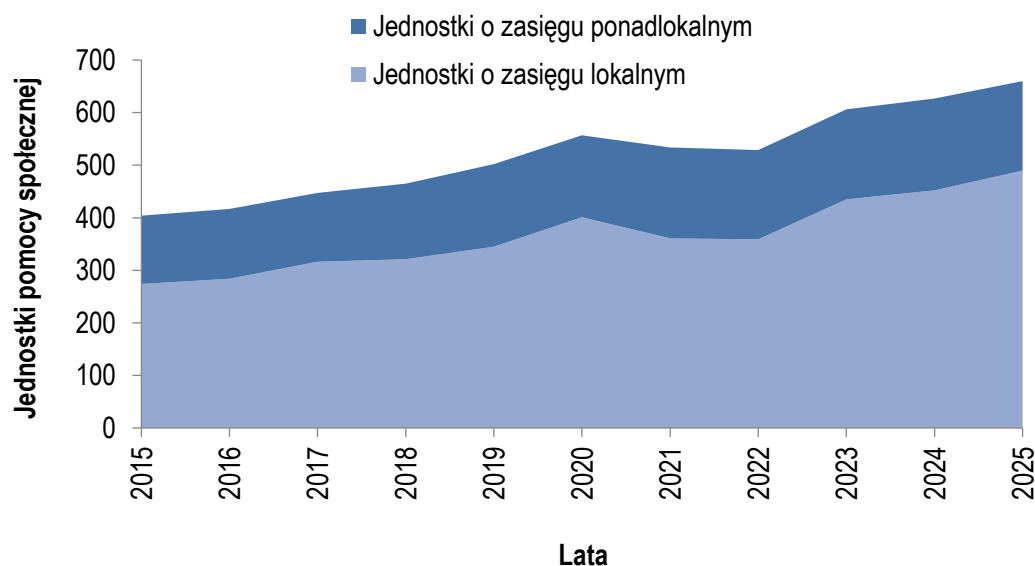
- W 2025 roku liczba specjalistycznych jednostek pomocy społecznej prowadzonych przez podmioty publiczne była wyraźnie wyższa niż liczba jednostek prowadzonych przez pozostałe podmioty.

Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej w województwie śląskim w latach 2015-2025.

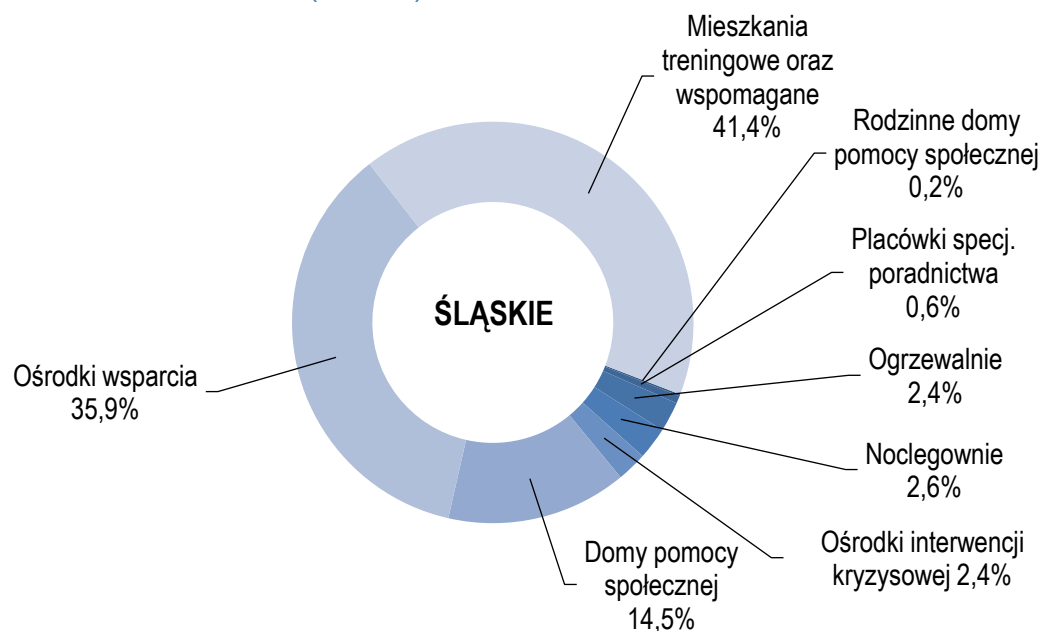
Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03* za lata 2015-2020, *MRiPS-06* za lata 2021-2024 oraz *MRPiPS-06* za 2025 r.

Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej wg zasięgu działania – województwo śląskie w latach 2015-2025, stan na koniec danego roku.

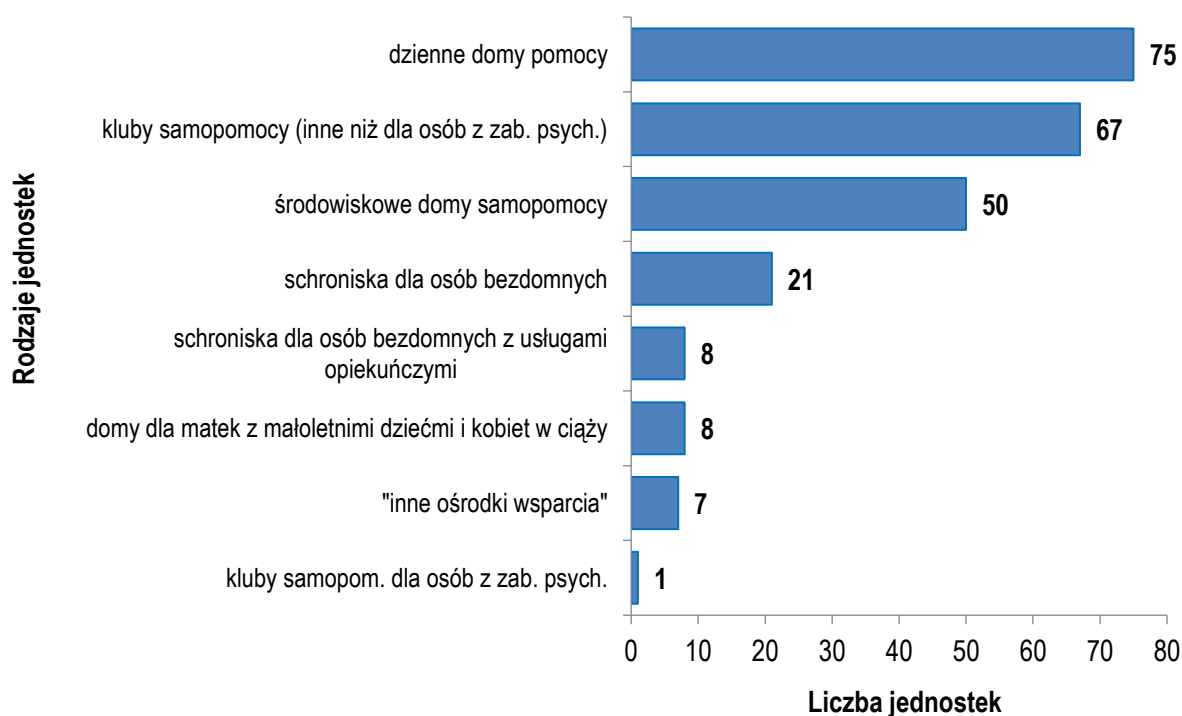
Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03* za lata 2015-2020, *MRiPS-06* za lata 2021-2024 oraz *MRPiPS-06* za 2025 r.

Struktura specjalistycznych jednostek pomocy społecznej – województwo śląskie, stan na koniec 2025 r. (N=660).

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

Ośrodki wsparcia w województwie śląskim, stan na koniec 2025 r., N= 237.

Uwaga: liczba ośrodków wsparcia wg rodzajów nie musi sumować się do ogólnej liczby tego rodzaju jednostek, gdyż dany ośrodek mógł należeć do więcej niż jednej kategorii.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

7.1.2. Liczba miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej:
 - w 2023 roku: 18 496;
 - w 2024 roku: 18 365;
 - w 2025 roku: 18 722;
- Zmiana liczby miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej w latach 2023-2025: 226;
- Wskaźnik zmiany liczby miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej w latach 2023-2025: 1,2%.
- Liczba miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców:
 - w 2023 roku: 42,8;
 - w 2024 roku: 42,8;
 - w 2025 roku: 43,6;
- Zmiana liczby miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w latach 2023-2025: 0,8;
- Wskaźnik zmiany liczby miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w latach 2023-2025: 1,9%.

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: słaba;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 17 321 – 2022 rok;
 - wartość maksymalna: 19 775 – 2017 rok;
- Zmiana liczby miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej w latach 2015-2025: 71;
- Wskaźnik zmiany liczby miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej w latach 2015-2025: 0,4%.
- Liczba miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców:
 - rodzaj tendencji: stała;
 - siła tendencji: słaba;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 39,8 – 2022 rok;
 - wartość maksymalna: 43,6 – 2025 rok;
- Zmiana liczby miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w latach 2015-2025: 2,8;
- Wskaźnik zmiany liczby miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w latach 2015-2025: 6,9%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Liczba miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 43,6;
 - w Polsce: 48,8.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

- Liczba miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: zachodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: umiarkowane;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bytomski – 63,1;
 - najniższa wartość wśród podregionów: rybnicki – 36,3;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 44,9;
 - wartość w powiatach ziemskich: 42,1;
 - powiaty o najwyższych wartościach: lubliniecki (90,8), m. Chorzów (70,0) oraz raciborski (67,6);
 - powiaty o najniższych wartościach: kłobucki (5,2), m. Żory oraz rybnicki (po 20,7);
 - wartość w gminach miejskich: 39,3;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 13,9;
 - wartość w gminach wiejskich: 11,2;
 - gminy o najwyższych wartościach: Dąbrowa Zielona (208,0), Ogrodzieniec (165,8) oraz Irządze (145,0);
 - gminy o najniższych wartościach: 67 gmin z wartością równą 0,0.

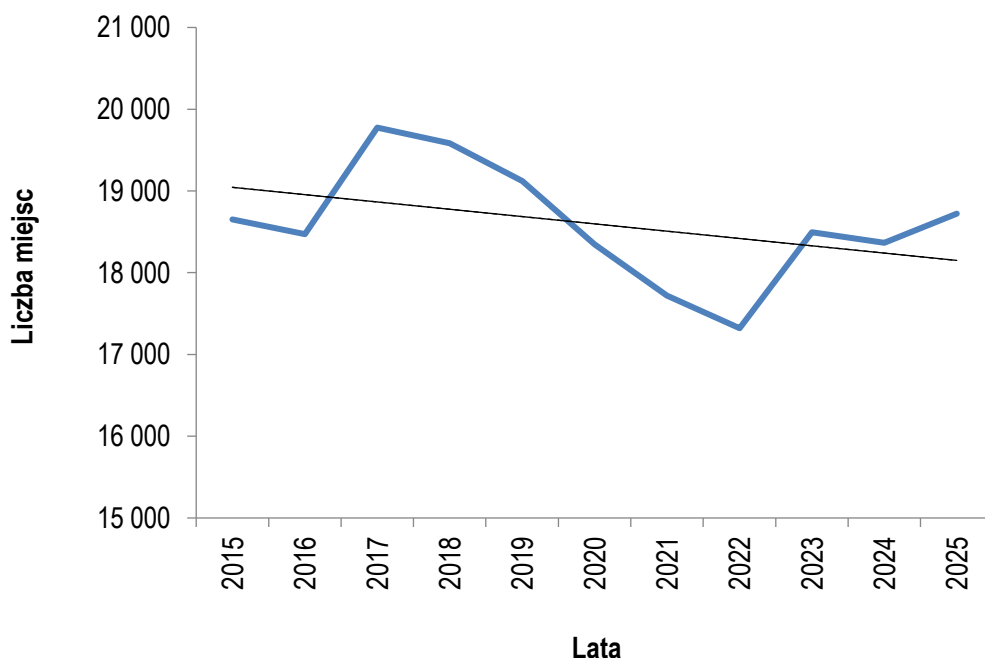
Struktura specjalistycznych jednostek pomocy społecznej w województwie śląskim w 2025 roku

- Liczba miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej ze względu na zasięg działania:
 - lokalny:
 - województwo śląskie: 9 364;
 - Polska: 90 872;
 - ponadlokalny:
 - województwo śląskie: 9 358;
 - Polska: 92 157;
- Liczba miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej ze względu na podmiot prowadzący:
 - publiczne:
 - województwo śląskie: 12 311;
 - Polska: 141 570;
 - pozostałe:
 - województwo śląskie: 6 411;
 - Polska: 41 459.

WNIOSKI

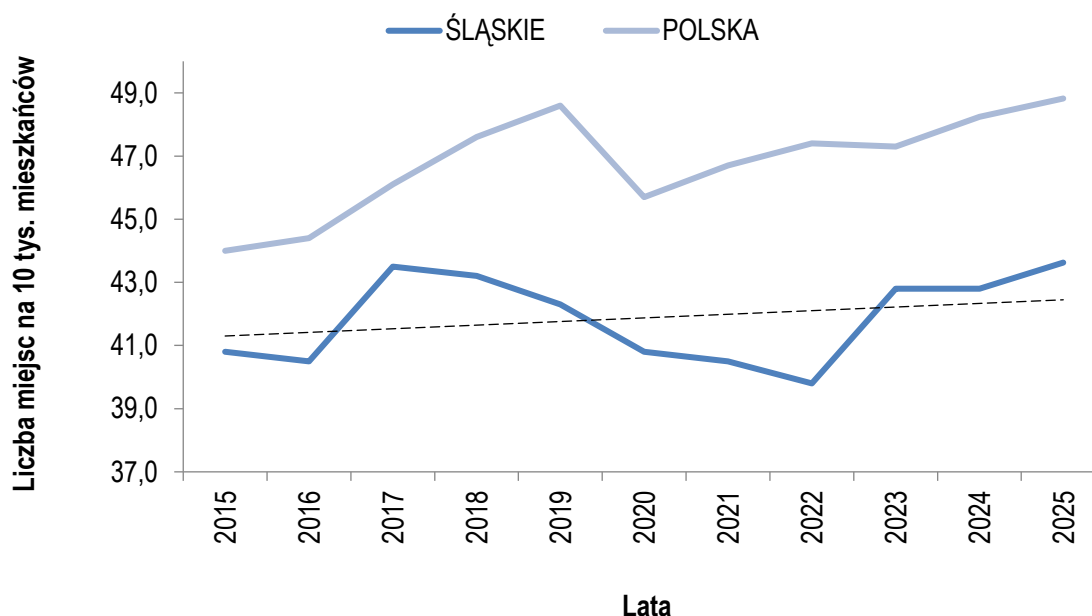
- W województwie śląskim liczba miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej w perspektywie długoterminowej (lata 2015–2025) wykazuje tendencję spadkową, przy niewielkich wahaniami wartości. Jednocześnie w perspektywie krótkoterminowej (lata 2023–2025) odnotowano tendencję wzrostową;
- Wskaźnik liczby miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w województwie śląskim w perspektywie krótkoterminowej (lata 2023–2025) wykazał tendencję wzrostową;
- Wskaźnik liczby miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w województwie śląskim w 2025 roku był niższy niż średni dla Polski;
- Liczba miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w województwie śląskim w 2025 roku była nieznacznie wyższa w miastach na prawach powiatu niż w powiatach ziemskich;
- W województwie śląskim w 2025 roku wyższy wskaźnik liczby miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców występował w gminach o bardziej miejskim charakterze;
- W województwie śląskim w 2025 roku liczba miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym była niemal identyczna;
- W województwie śląskim w 2025 roku liczba miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej prowadzonych przez podmioty publiczne była zdecydowanie wyższa niż liczba miejsc prowadzonych przez pozostałe podmioty.

Liczba miejsc w jednostkach pomocy społecznej w województwie śląskim w latach 2015–2025.

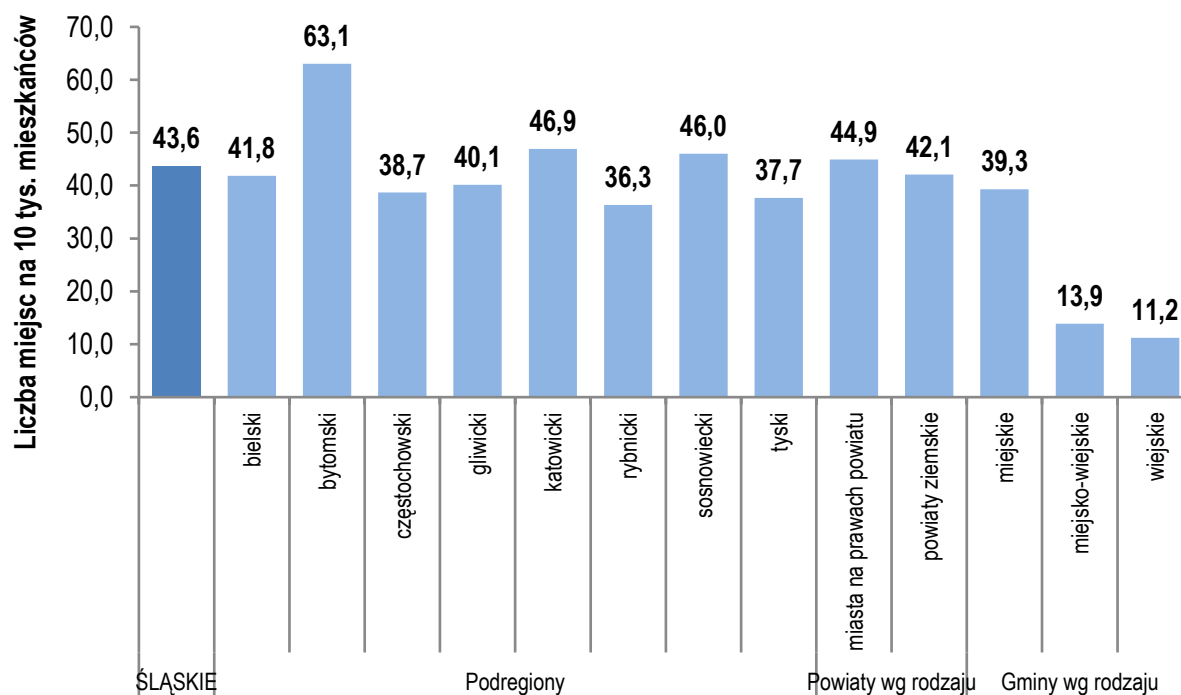
Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03* za lata 2014–2020, *MRiPS-06* za lata 2021–2024 oraz *MRPiPS-06* za okres I–XII 2025 r.

Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej – liczba miejsc na 10 tys. mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce w latach 2015-2025.

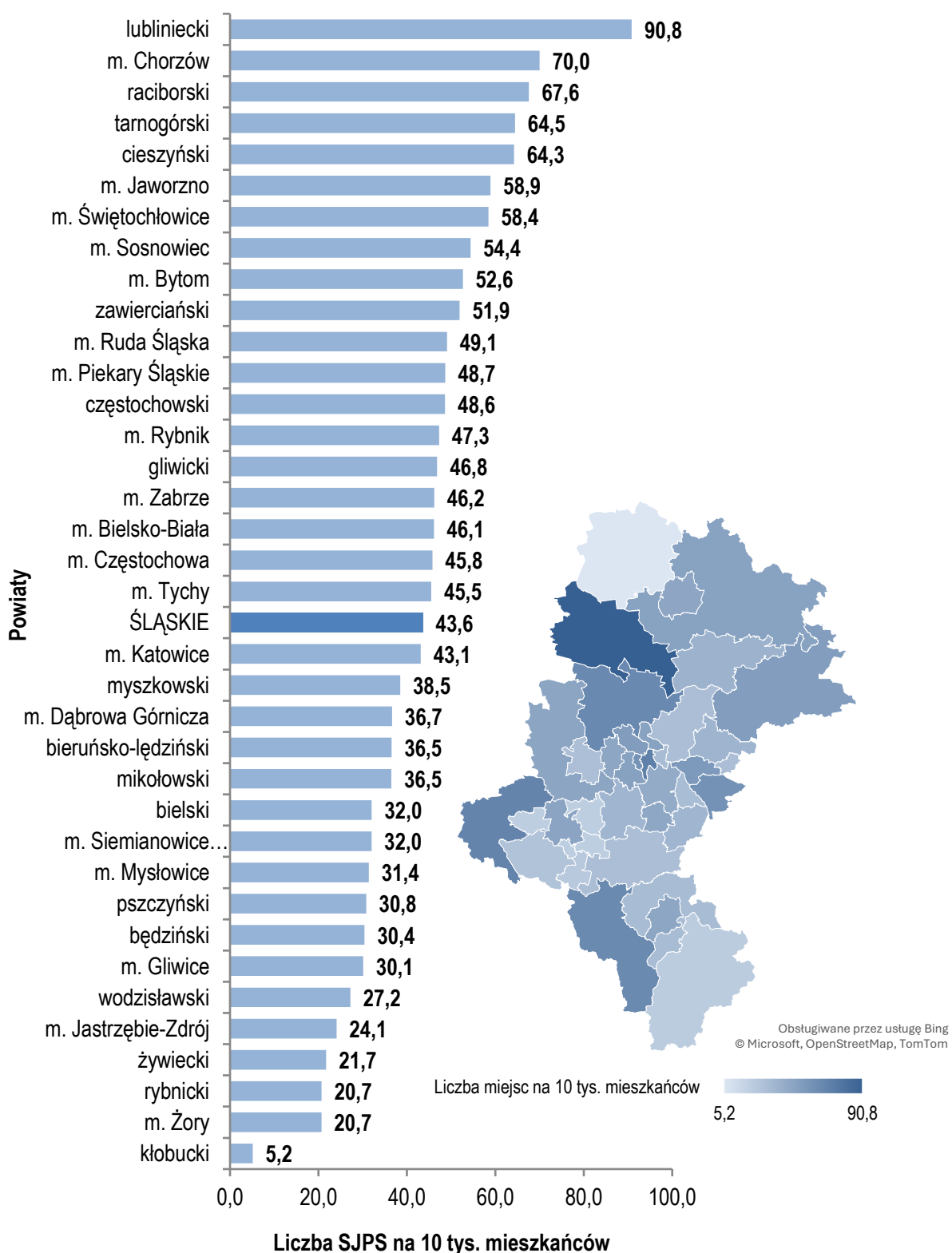
Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03* za lata 2014-2020, *MRiPS -06* za lata 2021-2024 oraz *MRPiPS-06* za 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej – liczba miejsc na 10 tys. mieszkańców w województwie śląskim, stan na koniec 2025 r.

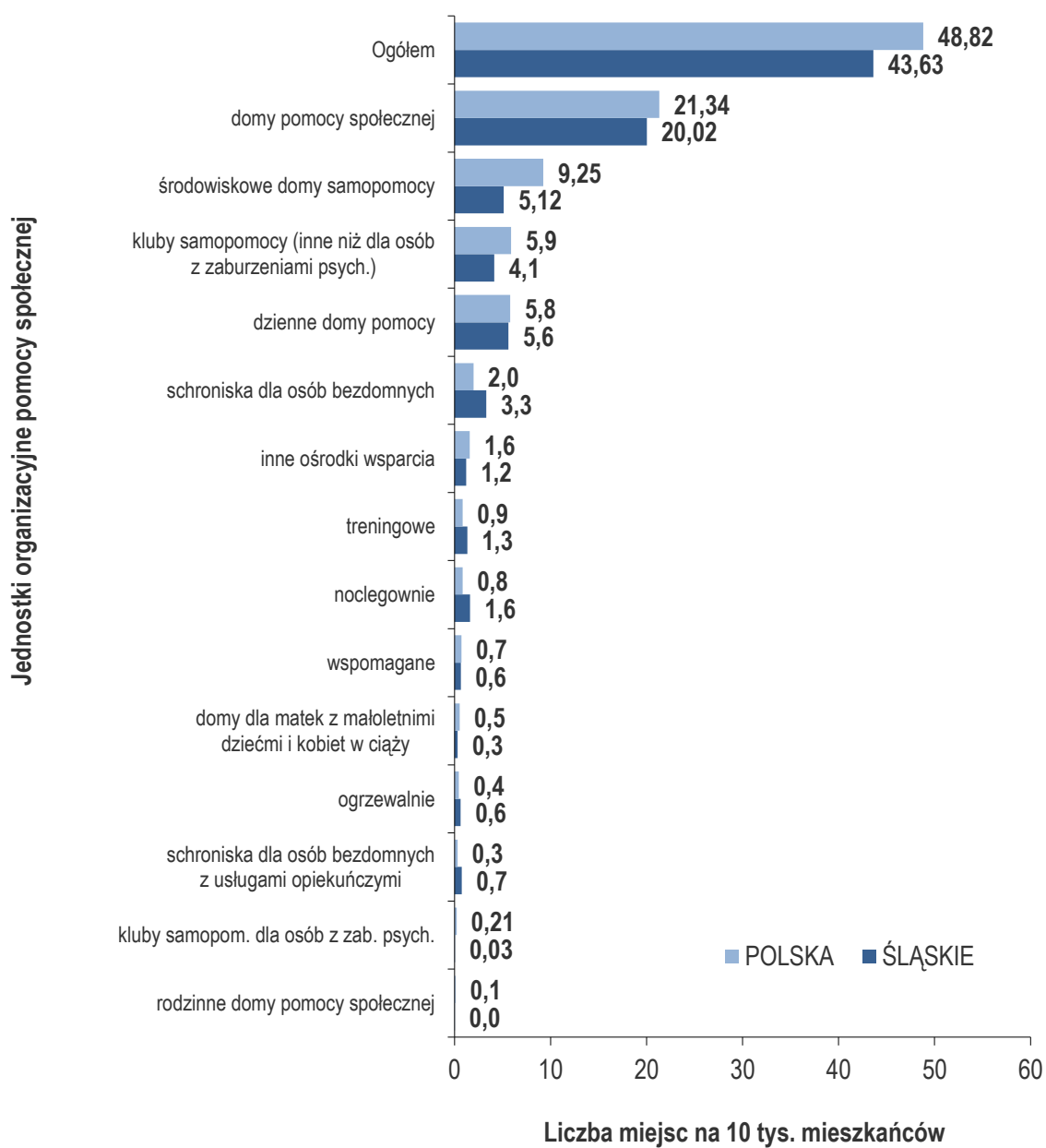
Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej – liczba miejsc na 10 tys. mieszkańców w województwie śląskim, stan na koniec 2025 r.

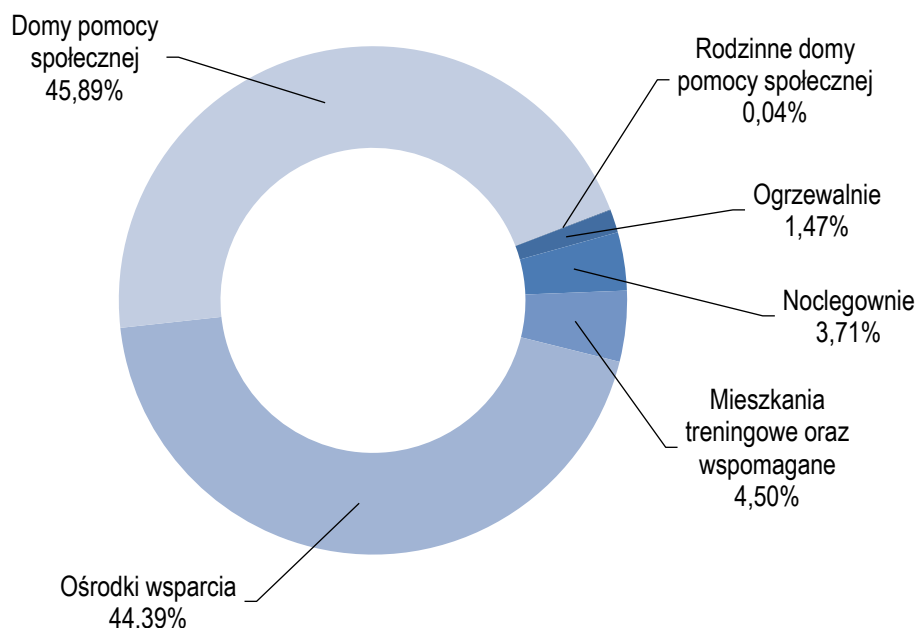
Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej – liczba miejsc na 10 tys. mieszkańców, stan na koniec 2025 roku.

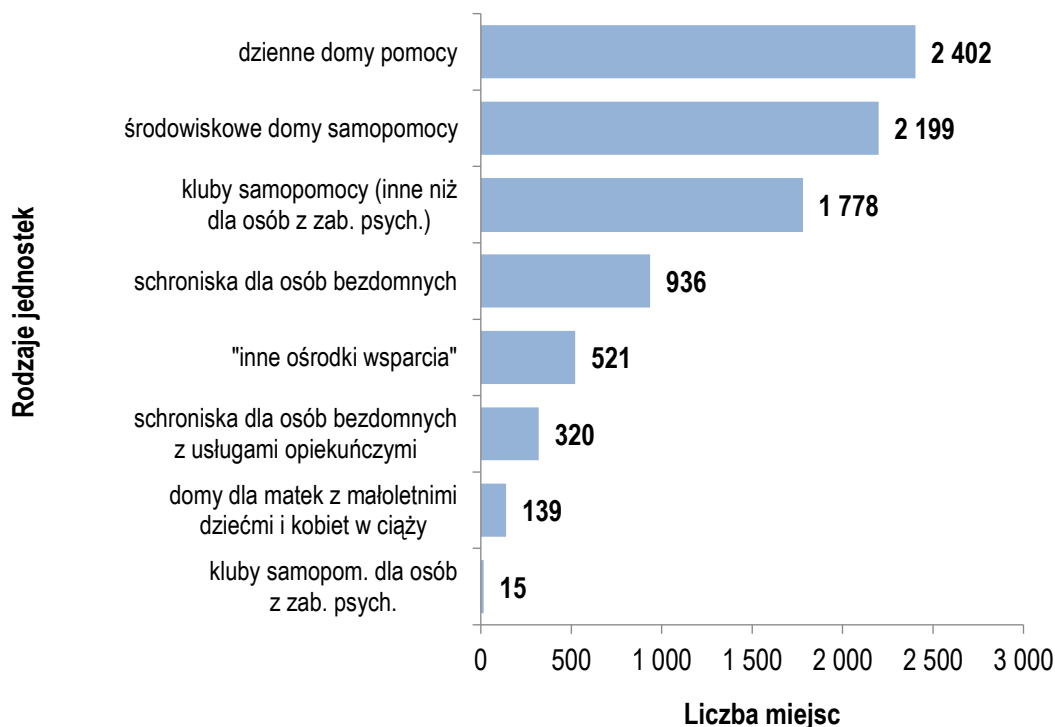
Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Struktura miejsc w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej – województwo śląskie, stan na koniec 2025 r. (N=18 722).

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

Miejsca w ośrodkach wsparcia – województwo śląskie, stan na koniec 2025 roku (N= 8 310).

Uwaga: liczba miejsc w ośrodkach wsparcia wg rodzajów może nie sumować się do ogólnej liczby miejsc w tego rodzaju jednostkach, gdyż dany ośrodek mógł należeć do więcej niż jednej kategorii.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej – województwo śląskie, stan na koniec 2025 r.

Wyszczególnienie						Jednostki	Miejsca	Korzystający	
Ogółem						660	18 722	37 123	
W tym:	domy pomocy społecznej					96	8 592	9 930	
	ośrodki wsparcia	ogółem				237	8 310	10 286	
		w tym:	prowadzące miejsca całodobowego okresowego pobytu				43	1 447	2 303
			ośr. wsp. dla osób z zaburz. psych.	ogółem			51	2 214	2 537
				w tym:	środ. domy samopom.	ogółem	50	2 199	2 523
						w tym prow. miejsca całodob. okres. pobytu	4	21	14
				kluby samopom. dla osób z zaburzeniami psych.			1	15	14
		dzienne domy pomocy				75	2 402	2 769	
		domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży				8	139	247	
		schroniska dla osób bezdomnych				21	936	1 423	
		schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi				8	320	607	
		kluby samopomocy (inne niż dla osób z zaburzeniami psychicznymi)				67	1 778	2 298	
		inne ośrodki wsparcia				7	521	434	
	mieszkania treningowe oraz wspomagane	ogółem				273	843	874	
		z tego mieszkania:	treningowe			167	567	569	
			wspomagane			106	276	305	
	ośrodki interwencji kryzysowej	ogółem				16	0	10 983	
		w tym:	dla ofiar przemocy domowej			16	0	2 173	
			dla ofiar handlu ludźmi			13	0	1	
	placówki specjalistycznego poradnictwa	ogółem				4	0	1 467	
		w tym placówki specjalistycznego poradnictwa rodzinnego		ogółem		1	0	38	
				w tym świadczące usługi w postaci terapii rodzinnej		1	0	38	
	noclegownie					17	694	1 774	
	ogrzewalnie					16	275	1 800	
	rodzinne domy pomocy społecznej					1	8	9	

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej wg zasięgu działania i podmiotu prowadzącego w województwie śląskim i w Polsce w latach 2023-2025, stan na koniec danego roku.

Wyszczególnienie			Śląskie					Polska 2025	
			lata			zmiana w latach 2023-2025			
			2023	2024	2025	n	%		
Ogółem		liczba jednostek	606	627	660	54,0	8,9	6 386	
		liczba miejsc	18 496	18 365	18 722	226,0	1,2	183 029	
		liczba miejsc na 10 tys. mieszk.	42,8	42,8	43,6	0,8	1,9	48,8	
W tym wg:	zasięgu działania	lokalny	liczba jednostek	435	452	490	55,0	12,6	4 614
			liczba miejsc	9 122	9 031	9 364	242,0	2,7	90 872
			odsetek jednostek	71,8	72,1	74,2	2,5	3,4	72,3
			odsetek miejsc	49,3	49,2	50,0	0,7	1,5	49,6
		ponadlokalny	liczba jednostek	171	175	170	-1,0	-0,6	1 772
			liczba miejsc	9 374	9 334	9 358	-16,0	-0,2	92 157
			odsetek jednostek	28,2	27,9	25,8	-2,4	-8,7	27,7
			odsetek miejsc	50,7	50,8	50,0	-0,7	-1,4	50,4
	podmiotu prowadzącego	publiczne	liczba jednostek	464	476	506	42,0	9,1	4 984
			liczba miejsc	12 079	12 115	12 311	232,0	1,9	141 570
			odsetek jednostek	76,6	75,9	76,7	0,1	0,1	78,0
			odsetek miejsc	65,3	66,0	65,8	0,5	0,7	77,3
		pozostałe	liczba jednostek	142	151	154	12,0	8,5	1 402
			liczba miejsc	6 417	6 250	6 411	-6,0	-0,1	41 459
			odsetek jednostek	23,4	24,1	23,3	-0,1	-0,4	22,0
			odsetek miejsc	34,7	34,0	34,2	-0,5	-1,3	22,7

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania MRiPS-06 za lata 2023-2024 oraz MRPiPS-06 za 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej wg zasięgu działania w województwie śląskim, stan na koniec 2025 r.

Wyszczególnienie						Jednostki ogółem	W tym jednostki wg					
							zasięgu działania					
							lokalny		ponadlokalny			
							n	%	n	%		
Ogółem						660	490	25,8	170	74,2		
W tym:	domy pomocy społecznej					96	10	89,6	86	10,4		
	ośrodki wsparcia	ogółem					237	205	13,5	32	86,5	
		w tym:	prowadzące miejsca całodobowego okresowego pobytu				43	36	16,3	7	83,7	
			ośr. wsp. dla osób z zaburz. psych.	w tym:	ogółem			51	29	43,1	22	56,9
					środ. domy samopom.	ogółem		50	28	44,0	22	56,0
						w tym prow. miejsca całodob. okres. pobytu		4	4	0,0	0	100,0
						kluby samopom. dla osób z zaburzeniami psych.		1	1	0,0	0	100,0
					dzienne domy pomocy					75	73	2,7
			domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży					8	1	87,5	7	12,5
			schroniska dla osób bezdomnych					21	21	0,0	0	100,0
			schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi					8	8	0,0	0	100,0
			kluby samopomocy (inne niż dla osób z zaburzeniami psychicznymi)					67	67	0,0	0	100,0
			inne ośrodki wsparcia					7	6	14,3	1	85,7
			mieszkania treningowe oraz wspomagane	ogółem					273	241	11,7	32
	z tego mieszkania:	treningowe				167	137	18,0	30	82,0		
		wspomagane				106	104	1,9	2	98,1		
	ośrodki interwencji kryzysowej	ogółem					16	0	100,0	16	0,0	
		w tym:	dla ofiar przemocy domowej				16	0	100,0	16	0,0	
			dla ofiar handlu ludźmi				13	0	100,0	13	0,0	
	placówki specjalistycznego poradnictwa	ogółem					4	0	100,0	4	0,0	
		w tym placówki specjalistycznego poradnictwa rodzinnego		ogółem			1	0	100,0	1	0,0	
				w tym świadczące usługi w postaci terapii rodzinnej			1	0	100,0	1	0,0	
	noclegownie						17	17	0,0	0	100,0	
	ogrzewalnie						16	16	0,0	0	100,0	
	rodzinne domy pomocy społecznej						1	1	0,0	0	100,0	

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej wg podmiotu prowadzącego
w województwie śląskim, stan na koniec 2025 r.

Wyszczególnienie						Jednostki ogółem	W tym jednostki wg				
							podmiotu prowadzącego				
							gmina / powiat		inny podmiot		
							n	%	n	%	
Ogółem						660	506	76,7	154	23,3	
W tym:	domy pomocy społecznej					96	56	58,3	40	41,7	
	ośrodki wsparcia	ogółem				237	158	66,7	79	33,3	
		w tym:	prowadzące miejsca całodobowego okresowego pobytu				43	18	41,9	25	58,1
			ośr. wsp. dla osób z zaburz. psych.	ogółem			51	23	45,1	28	54,9
				w tym:	środ. domy samopom.	ogółem	50	23	46,0	27	54,0
						w tym prow. miejsca całodob. okres. pobytu	4	3	75,0	1	25,0
					kluby samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi			1	0	0,0	1
			dzienne domy pomocy				75	53	70,7	22	29,3
			domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży				8	4	50,0	4	50,0
			schroniska dla osób bezdomnych				21	7	33,3	14	66,7
			schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi				8	2	25,0	6	75,0
			kluby samopomocy (inne niż dla osób z zaburzeniami psychicznymi)				67	64	95,5	3	4,5
			inne ośrodki wsparcia				7	5	71,4	2	28,6
	mieszkania treningowe oraz wspomagane	ogółem				273	252	92,3	21	7,7	
		z tego mieszkania:	treningowe			167	162	97,0	5	3,0	
			wspomagane			106	90	84,9	16	15,1	
	ośrodki interwencji kryzysowej	ogółem				16	14	87,5	2	12,5	
		w tym:	dla ofiar przemocy domowej			16	14	87,5	2	12,5	
			dla ofiar handlu ludźmi			13	12	92,3	1	7,7	
	placówki specjalistycznego poradnictwa	ogółem				4	4	100,0	0	0,0	
		w tym placówki specjalistycznego poradnictwa rodzinnego	ogółem			1	1	100,0	0	0,0	
			w tym świadczące usługi w postaci terapii rodzinnej			1	1	100,0	0	0,0	
	noclegownie					17	10	58,8	7	41,2	

Wyszczególnienie		Jednostki ogółem	W tym jednostki wg			
			podmiotu prowadzącego			
			gmina / powiat		inny podmiot	
			n	%	n	%
	ogrzewalnie	16	12	75,0	4	25,0
	rodzinne domy pomocy społecznej	1	x	x	1	100,0

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej w województwie śląskim w latach 2023-2025, stan na koniec danego roku.

Wyszczególnienie						Lata			Zmiana w latach 2023-2025		
						2023	2024	2025	n	%	
Ogółem						606	627	660	54	8,9	
W tym:	domy pomocy społecznej					96	96	96	0	0,0	
	ośrodki wsparcia	ogółem				219	232	237	18	8,2	
		w tym:	prowadzące miejsca całodobowego okresowego pobytu				39	39	43	4	10,3
			ośr. wsp. dla osób z zaburz. psych.	ogółem		50	51	51	1	2,0	
				w tym:	środowiskowe domy samopomocy	ogółem	49	50	50	1	2,0
					w tym prow. miejsca całodob. okres. pobytu	4	4	4	0	0,0	
				kluby samopom. dla osób z zaburzeniami psychicznymi				1	1	1	0
			dzienne domy pomocy				72	74	75	3	4,2
		domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży				7	7	8	1	14,3	
		schroniska dla osób bezdomnych				20	19	21	1	5,0	
		schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi				7	7	8	1	14,3	
		kluby samopomocy (inne niż dla osób z zaburzeniami psychicznymi)				59	66	67	8	13,6	
		inne ośrodki wsparcia				6	7	7	1	16,7	
		mieszkania treningowe oraz wspomagane	ogółem				241	247	273	32	13,3
	z tego mieszkania:		treningowe			152	160	167	15	9,9	
			wspomagane			89	87	106	17	19,1	
	ośrodki interwencji kryzysowej	ogółem				17	17	16	-1	-5,9	
		w tym:	dla ofiar przemocy domowej			17	17	16	-1	-5,9	
			dla ofiar handlu ludźmi			15	14	13	-2	-13,3	
		ogółem				3	4	4	1	33,3	

Wyszczególnienie				Lata			Zmiana w latach 2023-2025	
				2023	2024	2025	n	%
	placówki specjalisty- cznego poradnictwa	w tym placówki specjalistycznego poradnictwa rodzinnego	ogółem	2	1	1	-1	-50,0
			w tym świadczące usługi w postaci terapii rodzinnej	2	1	1	-1	-50,0
	noclegownie			16	16	17	1	6,3
	ogrzewalnie			14	14	16	2	14,3
	rodzinne domy pomocy społecznej			0	1	1	1	x

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS-06* za lata 2023-2024 oraz *MRPiPS-06* za 2025 r.

Miejsca w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej w województwie śląskim w latach 2023-2025, stan na koniec danego roku.

Wyszczególnienie							Lata			Zmiana w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025	n	%	
Ogółem							18 496	18 365	18 722	226	1,2	
W tym:	domy pomocy społecznej						8 537	8 561	8 592	55	0,6	
	ośrodki wsparcia	ogółem					8 161	8 068	8 310	149	1,8	
		w tym:	prowadzące miejsca całodobowego okresowego pobytu				1 446	1 262	1 447	1	0,1	
			ośr. wsp. dla osób z zaburz. psych.	ogółem			2 202	2 204	2 214	12	0,5	
				w tym:	śro dow. domy samopomocy	ogółem	2 187	2 189	2 199	12	0,5	
						w tym prow. miejsca całodob. okres. pobytu	21	21	21	0	0,0	
				kluby samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi				15	15	15	0	0,0
				dzienne domy pomocy					2 461	2 385	2 402	-59
			domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży					144	144	139	-5	-3,5
			schroniska dla osób bezdomnych					996	843	936	-60	-6,0
			schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi					277	247	320	43	15,5
			kluby samopomocy (inne niż dla osób z zaburzeniami psych.)					1 575	1 775	1 778	203	12,9
			inne ośrodki wsparcia					506	521	521	15	3,0
	mieszkania treningowe oraz wspomagane	ogółem					809	792	843	34	4,2	
		z tego mieszkania:				treningowe	572	542	567	-5	-0,9	
						wspomagane	237	250	276	39	16,5	
	noclegownie						721	674	694	-27	-3,7	
	ogrzewalnie						268	262	275	7	2,6	
	rodzinne domy pomocy społecznej						0	8	8	8	x	

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS-06* za lata 2023-2024 oraz *MRPiPS-06* za 2025 r.

Miejsca w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców, stan na koniec 2025 roku.

Wyszczególnienie						Śląskie	Polska	Różnica		
Ogółem						43,6	48,8	-5,2		
W tym:	domy pomocy społecznej					20,0	21,3	-1,3		
	ośrodki wsparcia	ogółem				19,4	24,5	-5,2		
		ośr. wsp. dla osób z zaburz. psych.	w tym:	prowadzące miejsca całodobowego okresowego pobytu			3,4	2,1	1,2	
				ogółem			5,2	9,5	-4,3	
				środowiskowe domy samopomocy	ogółem		5,1	9,2	-4,1	
					w tym prow. miejsca całodob. okres. pobytu		0,05	0,04	0,01	
				kluby samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi			0,03	0,21	-0,2	
		dzienne domy pomocy				5,6	5,8	-0,2		
		domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży				0,3	0,5	-0,2		
		schroniska dla osób bezdomnych				2,2	1,2	0,9		
		schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi			ogółem		0,7	0,3	0,4	
					w tym miejsca z usługami opiekuńczymi		0,4	0,2	0,2	
		kluby samopomocy (inne niż dla osób z zaburzeniami psych.)				4,1	5,9	-1,8		
		inne ośrodki wsparcia				1,2	1,6	-0,4		
		mieszkania treningowe oraz wspomagane	ogółem					2,0	1,6	0,4
			z tego mieszkania:		treningowe			1,3	0,9	0,5
	wspomagane				0,6	0,7	-0,1			
	noclegownie						1,6	0,8	0,8	
	ogrzewalnie						0,6	0,4	0,2	
	rodzinne domy pomocy społecznej						0,02	0,1	-0,1	

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych jednostek pomocy społecznej w województwie śląskim w latach 2023-2025.

Wyszczególnienie						Lata			Zmiana w latach 2023-2025	
						2023	2024	2025	n	%
Domy pomocy społecznej						9 713	9 716	9 930	217	2,23
Ośrodki wsparcia	ogółem					9 996	9 865	10 286	290	2,90
	w tym:	prowadzące miejsca całodobowego okresowego pobytu				2 130	2 026	2 303	173	8,12
		ośr. wsp. dla osób z zaburz. psych.	w tym:	ogółem		2 454	2 514	2 537	83	3,38
				śro dow. domy samopomocy	ogółem	2 439	2 502	2 523	84	3,44
					w tym prow. miejsca całodob. okres. pobytu	23	18	14	-9	-39,13
				kluby samopom. dla osób z zaburzeniami psychicznymi		15	12	14	-1	-6,67
				dzienne domy pomocy				2 791	2 894	2 769
		domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży				240	226	247	7	2,92
		schroniska dla osób bezdomnych				1 399	1 308	1 423	24	1,72
		schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi				454	464	607	153	33,70
		kluby samopomocy (inne niż dla osób z zaburzeniami psychicznymi)				2 198	2 110	2 298	100	4,55
		inne ośrodki wsparcia				489	400	434	-55	-11,25
mieszkania treningowe oraz wspomagane	ogółem					899	846	874	-25	-2,78
	z tego mieszkania:	treningowe				628	565	569	-59	-9,39
		wspomagane				271	281	305	34	12,55
Ośrodki interwencji kryzysowej	ogółem					11 365	11 732	10 983	-382	-3,36
	w tym:	dla ofiar przemocy domowej				2 026	2 082	2 173	147	7,26
		dla ofiar handlu ludźmi				0	8	1	1	x
Placówki specj. poradnictwa	ogółem					704	1394	1 467	763	108,38
	w tym placówkach specjalistycznego poradnictwa rodzinnego		ogółem			246	64	38	-208	-84,55
			w tym świadczące usługi w postaci terapii rodzinnej			48	64	38	-10	-20,83
Noclegownie						1 871	1 848	1 774	-97	-5,18
Ogrzewalnie						1 655	1 572	1 800	145	8,76
Rodzinne domy pomocy społecznej						0	9	9	9	x

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania MRiPS-06 za lata 2023-2024 oraz MRiPS-06 za 2025 r.

8. Kadry pomocy społecznej

8.1. Liczebność i struktura zasobów kadrowych JOPS

Odpowiednia liczebność oraz właściwa struktura zasobów kadrowych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej ma duże znaczenie dla skutecznej realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Według danych pochodzących ze sprawozdania MRiPS-06, aktualnych na koniec 2025 r., w województwie śląskim zadania z zakresu pomocy społecznej realizowało 13 722 osób¹⁰⁷, w tym na szczeblu wojewódzkim 98 (60 w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej Województwa Śląskiego i 38 w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach), a na szczeblach gminnym i powiatowym 13 624 osoby¹⁰⁸.

Dalszą część niniejszego rozdziału poświęcono pracownikom jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (JOPS) działających na poziomie gmin i powiatów, realizującym zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej. Rozdział przedstawia dane dotyczące liczebności i struktury zasobów kadrowych JOPS szczebla gminnego i powiatowego w województwie śląskim w latach 2015–2025 w przeliczeniu na pełne etaty. Szczególną uwagę poświęcono zmianom zachodzącym w okresie 2023–2025, które mają istotne znaczenie dla skutecznej realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej.

Analizie poddano m.in. liczbę pracowników, dynamikę zmian zatrudnienia oraz wskaźniki zatrudnienia w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Rozdział zawiera również porównanie sytuacji województwa śląskiego na tle pozostałych regionów kraju, uwzględniające strukturę zatrudnienia w poszczególnych typach jednostek oraz zróżnicowanie przestrzenne wewnątrz województwa.

Zaprezentowane dane umożliwiają identyfikację zarówno krótkoterminowych, jak i długofalowych tendencji w zakresie zasobów kadrowych sektora pomocy społecznej. Podstawę źródłową analizy stanowią sprawozdania MPiPS/MRPiPS/MRiPS-03 za lata 2015–2020, MRiPS/MRPiPS-06 za lata 2021–2025 oraz dane pochodzące z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego.

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (JOPS) szczebla gminnego i powiatowego:
 - w 2023 roku: 13 069;
 - w 2024 roku: 13 267;
 - w 2025 roku: 13 624.
- Zmiana liczby pracowników JOPS szczebla gminnego i powiatowego: 555 osób.
- Wskaźnik zmiany liczby pracowników JOPS szczebla gminnego i powiatowego: 4,25%.

¹⁰⁷ Wszystkie dane zawarte w niniejszym podrozdziale dotyczą liczby osób w przeliczeniu na pełne etaty, w zaokrągleniu do pełnego etatu. Różnica pomiędzy wartościami częściowymi a wartością ogólną wynika z dokonanych zaokrągleń.

¹⁰⁸ Ibidem.

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba pracowników JOPS szczebla gminnego i powiatowego:
 - rodzaj tendencji: spadkowa z dużymi wahaniami;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: 13 069 – 2023 rok;
 - wartość maksymalna: 15 062 – 2019 rok.
- Zmiana liczby pracowników JOPS szczebla gminnego i powiatowego: 8 osób.
- Wskaźnik zmiany liczby pracowników JOPS szczebla gminnego i powiatowego: 0,06%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Liczba pracowników JOPS szczebla gminnego i powiatowego na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 31,7;
 - w Polsce: 34,0;
 - najniższa wartość wśród województw: mazowieckie – 27,2;
 - najwyższa wartość wśród województw: warmińsko-mazurskie – 47,3;
 - pozycja województwa śląskiego: 14.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

- Liczba pracowników JOPS szczebla gminnego i powiatowego:
 - w jednostkach podstawowych¹⁰⁹ – 6 216, tj. 46%;
 - w jednostkach specjalistycznych¹¹⁰ – 7 409, tj. 54%.
- Liczba pracowników JOPS szczebla gminnego i powiatowego na 10 tys. mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: północna;
 - część województwa o najniższych wartościach: południowa;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bytomski – 46,4;
 - najniższa wartość wśród podregionów: rybnicki – 25,4;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 30,8;
 - wartość w powiatach ziemskich: 32,9;
 - powiaty o najwyższych wartościach: lubliniecki (65,8), m. Chorzów (50,2) oraz cieszyński (49,4);
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Żory (15,7), m. Jastrzębie-Zdrój (16,8) oraz żywiecki (19,1).

Struktura i poziom zatrudnienia pracowników JOPS szczebla gminnego i powiatowego

- JOPS zatrudniające największą liczbę pracowników:
 - domy pomocy społecznej – 5 823 osób, tj. 42,7%;
 - ośrodki pomocy społecznej – 5 218 osób, tj. 38,3%;

¹⁰⁹ Pracownicy zatrudnieni w OPS, CUS i PCPR.

¹¹⁰ Pracownicy zatrudnieni w innych JOPS szczebla gminnego i powiatowego niż OPS, CUS i PCPR.

- środowiskowe domy samopomocy – 641 osób, tj. 4,7%.
- JOPS zatrudniające najmniejszą liczbę pracowników:
 - kluby samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi – nie zatrudniano żadnych osób;
 - placówki specjalistycznego poradnictwa – 22 osoby, tj. 0,2%;
 - domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – 39 osób, tj. 0,3%.
- Wskaźniki liczby pracowników na 10 tys. mieszkańców:
 - jednostki ze wskaźnikami wyższymi od średniej krajowej:
 - ośrodki pomocy społecznej – śląskie: 12,16, Polska: 11,93;
 - dzienne domy pomocy – śląskie: 0,85, Polska: 0,77;
 - ośrodki interwencji kryzysowej – śląskie: 0,40, Polska: 0,21;
 - schroniska dla osób bezdomnych – śląskie: 0,36, Polska: 0,19;
 - schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi – śląskie: 0,19, Polska: 0,06;
 - domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – śląskie: 0,09, Polska: 0,04.
 - jednostki ze wskaźnikami niższymi od średniej krajowej:
 - domy pomocy społecznej – śląskie: 13,57, Polska: 14,43;
 - centra usług społecznych – śląskie: 1,35, Polska: 1,45;
 - środowiskowe domy samopomocy – śląskie: 1,49, Polska: 2,53;
 - powiatowe centra pomocy rodzinie – śląskie: 0,97, Polska: 1,76;
 - „inne ośrodki wsparcia” – śląskie: 0,16, Polska: 0,40;
 - kluby samopomocy inne niż dla osób z zaburzeniami psychicznymi – śląskie: 0,11, Polska: 0,16;
 - placówki specjalistycznego poradnictwa – śląskie: 0,05, Polska: 0,05;
 - kluby samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi – śląskie: 0,00, Polska: 0,01.
- Dynamika zatrudnienia w latach 2024-2025:
 - jednostki, w których zanotowano wzrost zatrudnienia:
 - centra usług społecznych – wzrost o 516 pracowników;
 - domy pomocy społecznej – wzrost o 78 pracowników;
 - powiatowe centra pomocy rodzinie – wzrost o 30 pracowników;
 - środowiskowe domy samopomocy – wzrost o 17 pracowników;
 - schroniska dla osób bezdomnych – wzrost o 15 pracowników;
 - dzienne domy pomocy – wzrost o 10 pracowników;
 - schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi – wzrost o 10 pracowników;
 - ośrodki interwencji kryzysowej – wzrost o 6 pracowników;
 - domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – wzrost o 3 pracowników;
 - „inne ośrodki wsparcia” – wzrost o 2 pracowników;
 - jednostki, w których zanotowano spadek zatrudnienia:
 - ośrodki pomocy społecznej – spadek o 321 pracowników;
 - kluby samopomocy inne niż dla osób z zaburzeniami psych. – spadek o 7 pracowników;
 - placówki specjalistycznego poradnictwa – spadek o 1 pracownika.

- Dynamika zatrudnienia w latach 2015-2025¹¹¹:
 - jednostki, w których zanotowano wzrost zatrudnienia:
 - centra usług społecznych – wzrost o 581 pracowników;
 - domy pomocy społecznej – wzrost o 395 pracowników;
 - środowiskowe domy samopomocy – wzrost o 254 pracowników;
 - dzienne domy pomocy – wzrost o 109 pracowników;
 - schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi – wzrost o 81 pracowników;
 - kluby samopomocy inne niż dla osób z zaburzeniami psychicznymi – wzrost o 45 pracowników;
 - domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – wzrost o 39 pracowników;
 - placówki specjalistycznego poradnictwa – wzrost o 5 pracowników;
 - jednostki, w których zanotowano spadek zatrudnienia:
 - ośrodki pomocy społecznej – spadek o 1 177 pracowników;
 - "inne ośrodki wsparcia" – spadek o 136 pracowników;
 - powiatowe centra pomocy rodzinie – spadek o 121 pracowników;
 - ośrodki interwencji kryzysowej – spadek o 33 pracowników;
 - schroniska dla osób bezdomnych – spadek o 26 pracowników.

- Wskaźnik zmiany liczby pracowników JOPS szczebla gminnego i powiatowego w latach 2024-2025:
 - jednostki, w których zanotowano wzrosty:
 - centra usług społecznych – wzrost o 794,9%;
 - schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi – wzrost o 13,5%;
 - schroniska dla osób bezdomnych – wzrost o 11,0%;
 - powiatowe centra pomocy rodzinie – wzrost o 7,8%;
 - domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – wzrost o 7,3%;
 - ośrodki interwencji kryzysowej – wzrost o 3,3%;
 - dzienne domy pomocy – wzrost o 3,0%;
 - środowiskowe domy samopomocy – wzrost o 2,7%;
 - „inne ośrodki wsparcia” – wzrost o 2,6%;
 - domy pomocy społecznej – wzrost o 1,4%;
 - jednostki, w których zanotowano spadki:
 - kluby samopomocy inne niż dla osób z zaburzeniami psych. – spadek o 13,8%;
 - ośrodki pomocy społecznej – spadek o 5,8%;
 - placówki specjalistycznego poradnictwa – spadek o 2,2%.

- Wskaźnik zmiany liczby pracowników JOPS szczebla gminnego i powiatowego w latach 2015-2025:
 - jednostki, w których zanotowano wzrosty:
 - środowiskowe domy samopomocy – wzrost o 65,6%;
 - dzienne domy pomocy – wzrost o 42,6%;
 - placówki specjalistycznego poradnictwa – wzrost o 27,5%;
 - domy pomocy społecznej – wzrost o 7,3%;
 - jednostki, w których zanotowano spadki:
 - "inne ośrodki wsparcia" – spadek o 66,0%;
 - powiatowe centra pomocy rodzinie – spadek o 22,6%;

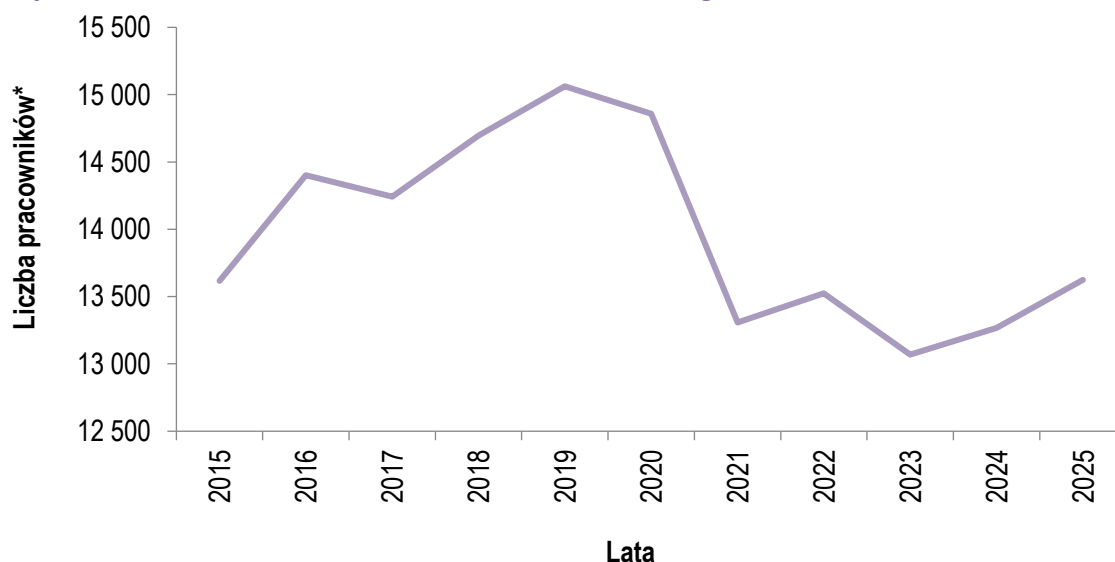
¹¹¹ Uwaga: porównywalność danych między 2015 r. a 2025 r. jest ograniczona ze względu na zmianę podziału jednostek w sprawozdaniach MPiPS-03 z 2015 r. i MRPiPS-06 z 2025 r. Część obserwowanych wzrostów wynika ze zmiany metodologii prezentacji danych, a nie wyłącznie ze zmian faktycznych.

- o ośrodki pomocy społecznej – spadek o 18,4%;
- o ośrodki interwencji kryzysowej – spadek o 16,2%;
- o schroniska dla osób bezdomnych – spadek o 14,5%.

WNIOSKI

- W perspektywie długoterminowej, czyli w latach 2015-2025 oraz krótkoterminowej, czyli w latach 2023-2025 w województwie śląskim odnotowano delikatny wzrost liczby pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej szczebla gminnego i powiatowego.
- W 2025 roku województwo śląskie zajmowało 14. miejsce w kraju pod względem liczby pracowników JOPS szczebla gminnego i powiatowego na 10 tys. mieszkańców, a wskaźnik ten był nieco niższy niż średnia krajowa.
- W 2025 roku w województwie śląskim większość pracowników JOPS szczebla gminnego i powiatowego, tj. 54% była zatrudniona w jednostkach specjalistycznych.
- W latach 2024–2025 w województwie śląskim wzrost liczby zatrudnionych odnotowano głównie w centrach usług społecznych i domach pomocy społecznej, natomiast największy spadek wystąpił w ośrodkach pomocy społecznej. Zjawisko to wynika częściowo z przekształcania części ośrodków pomocy społecznej w centra usług społecznych, co wpłynęło na zmianę struktury zatrudnienia pomiędzy tymi jednostkami.
- W 2025 r. w województwie śląskim najwyższy wskaźnik zatrudnienia w JOPS szczebla gminnego i powiatowego na 10 tys. mieszkańców odnotowano w podregionie bytomskim (46,4) oraz w powiatach: lublinieckim (65,8), m. Chorzów (50,2) oraz cieszyńskim (49,4).
- W 2025 r. w województwie śląskim najniższy wskaźnik zatrudnienia w JOPS szczebla gminnego i powiatowego odnotowano w podregionie rybnickim (25,4) oraz w powiatach: m. Żory (15,7), m. Jastrzębie-Zdrój (16,8) oraz żywieckim (19,1).

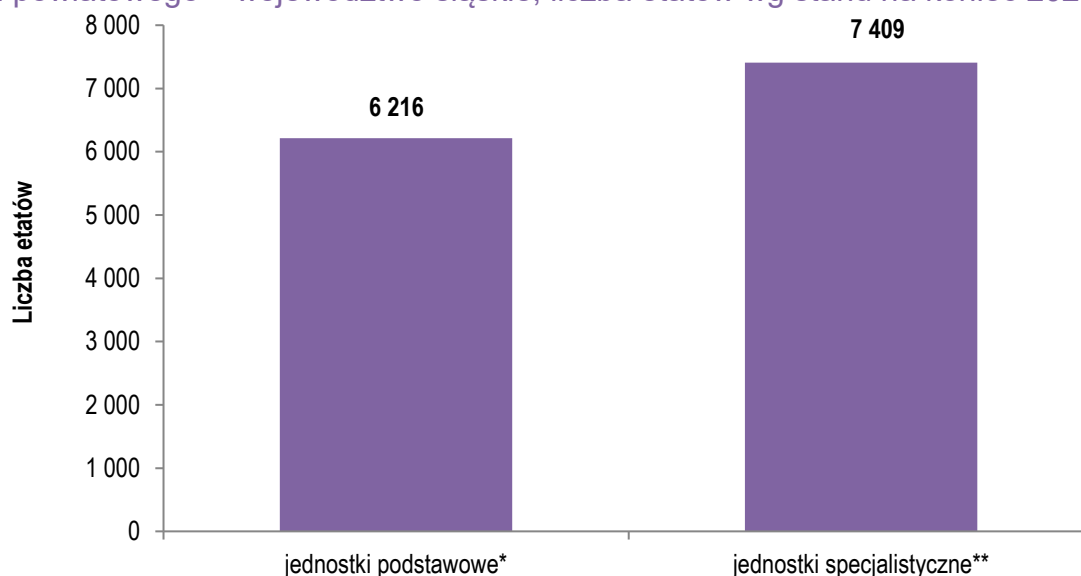
Liczba pracowników* JOPS szczebla gminnego i powiatowego w województwie śląskim w latach 2015-2025, stan na koniec danego roku.

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03* za lata 2015-2020 oraz *MRiPS/MRPiPS-06* za lata 2021-2025.

Pracownicy podstawowych* i specjalistycznych** JOPS szczebla gminnego i powiatowego – województwo śląskie, liczba etatów wg stanu na koniec 2025 r.

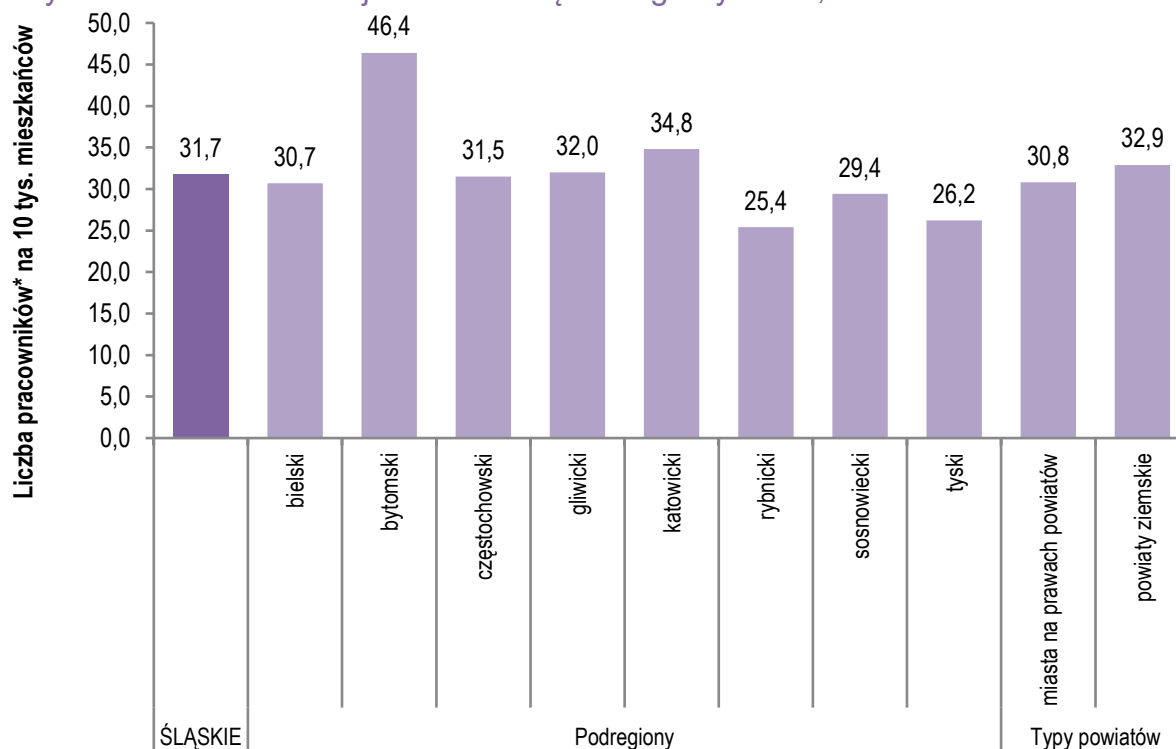
* OPS / CUS i PCPR

Rodzaje jednostek

** Pozostałe JOPS

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

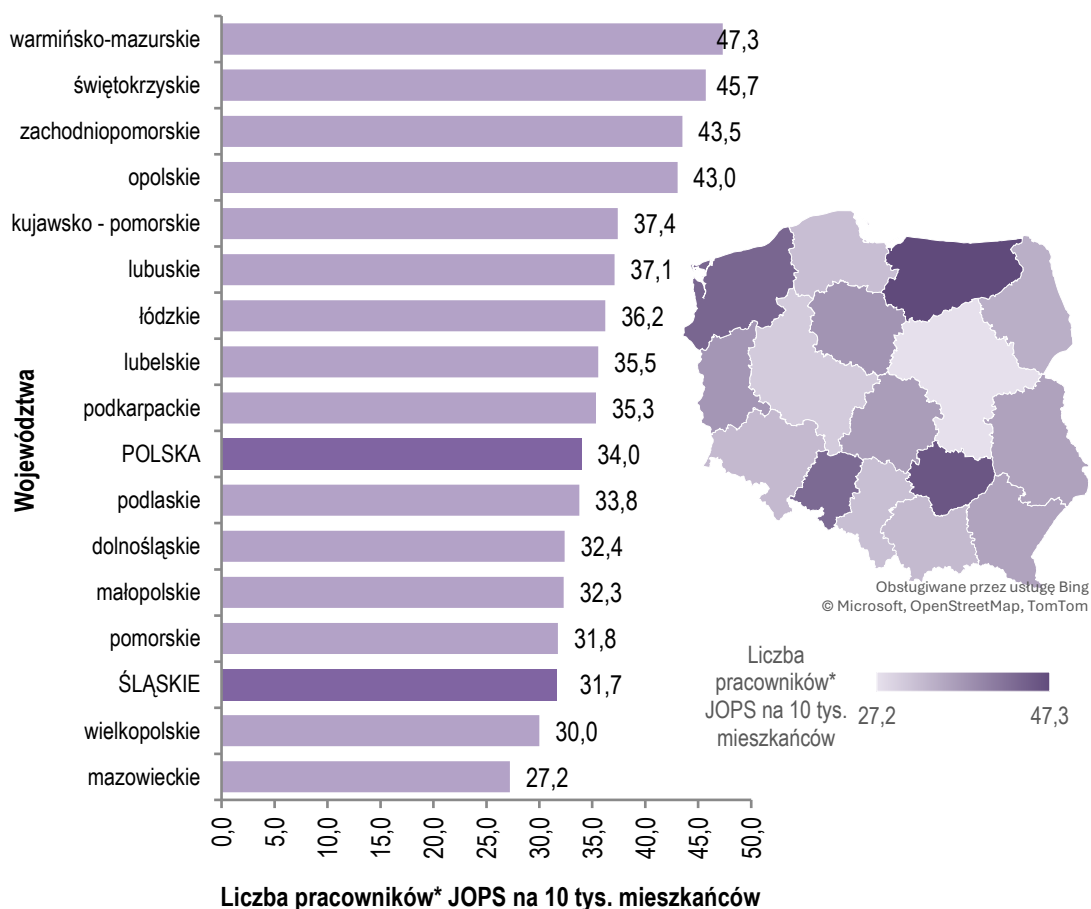
Liczba pracowników* JOPS szczebla gminnego i powiatowego w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców – województwo śląskie wg terytoriów, stan na koniec 2025 r.

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, www.stat.gov.pl/bdl.

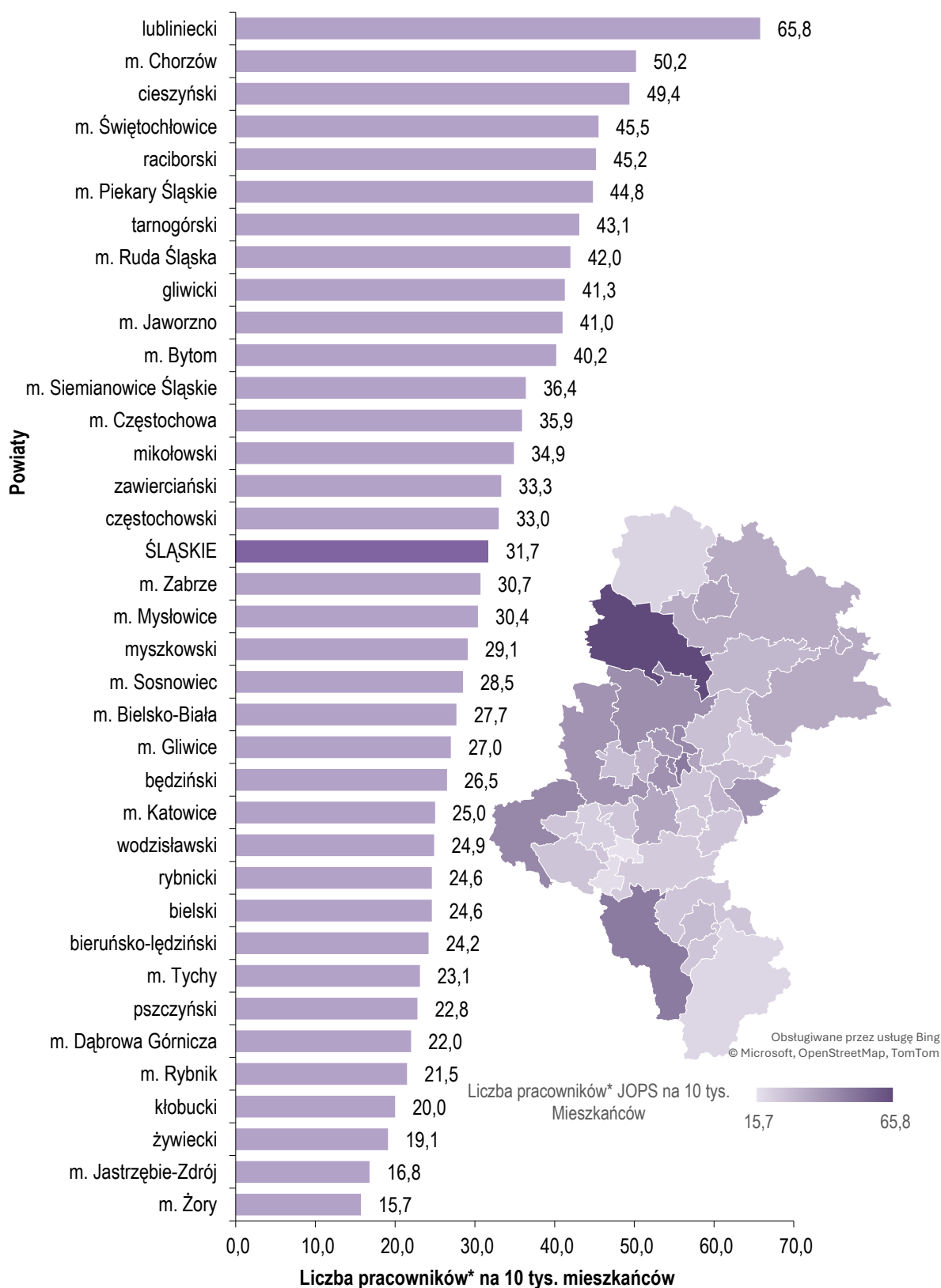
Pracownicy* JOPS szczebla gminnego i powiatowego na 10 tys. mieszkańców województw i Polski, stan na koniec 2025 r.

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

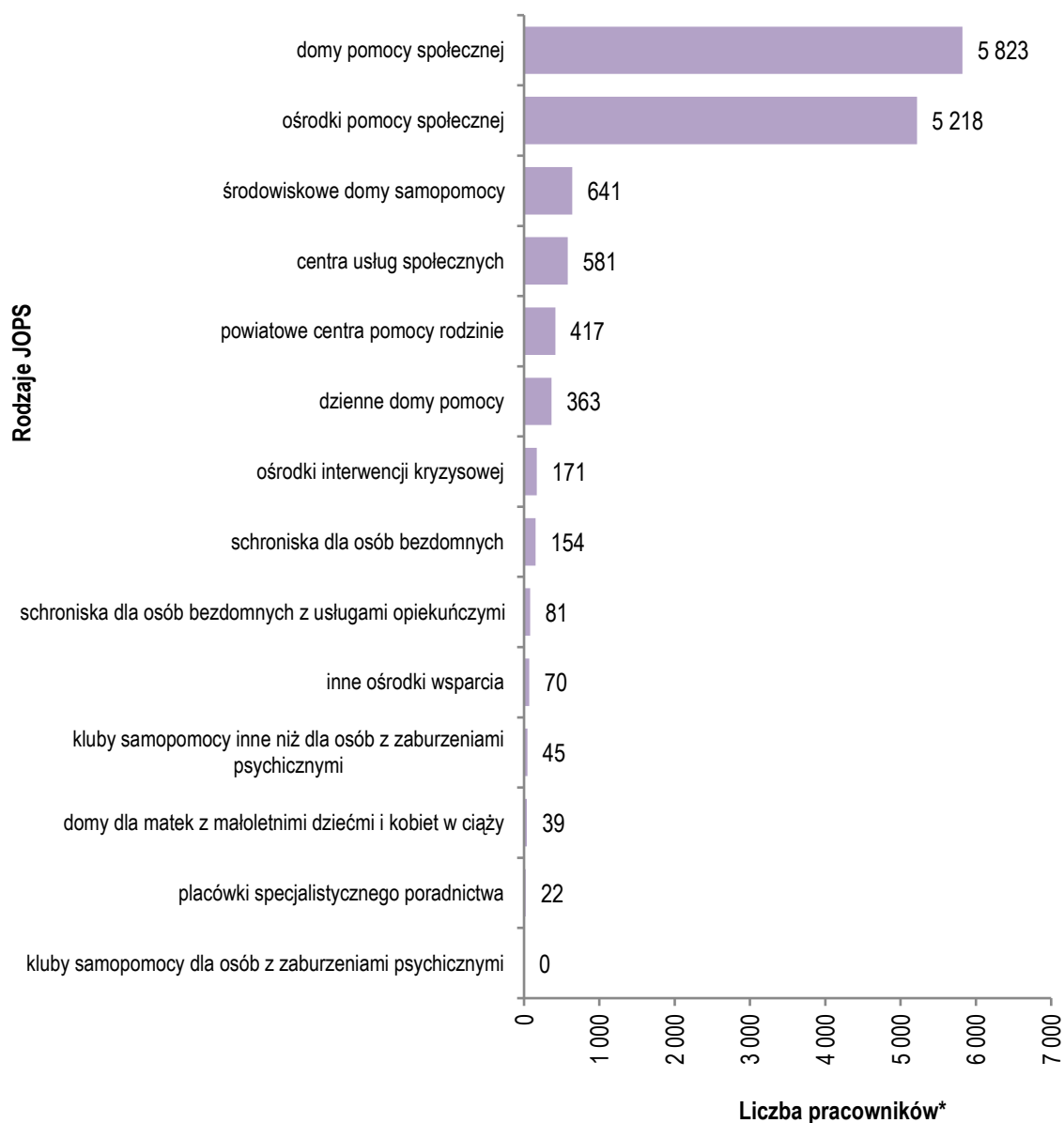
Liczba pracowników* JOPS szczebla gminnego i powiatowego na 10 tys. mieszkańców – województwo śląskie wg powiatów, stan na koniec 2025 r.

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, www.stat.gov.pl/bdl.

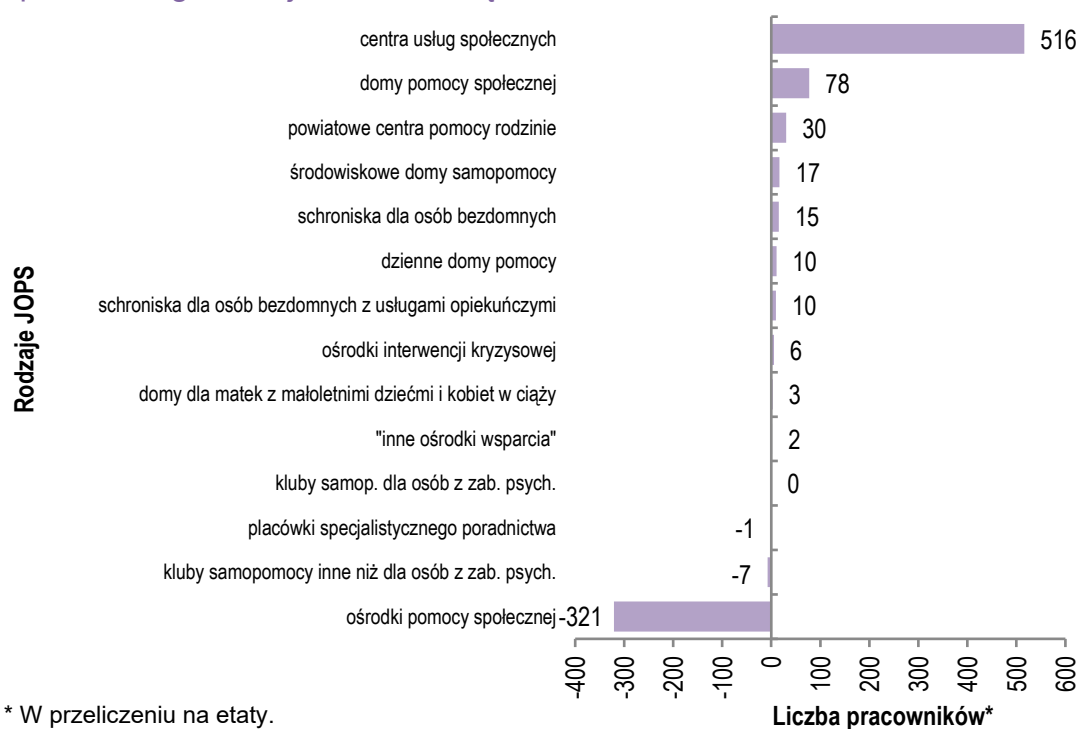
Liczba pracowników* poszczególnych typów JOPS szczebla gminnego i powiatowego – województwo śląskie, stan na koniec 2025 r.

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

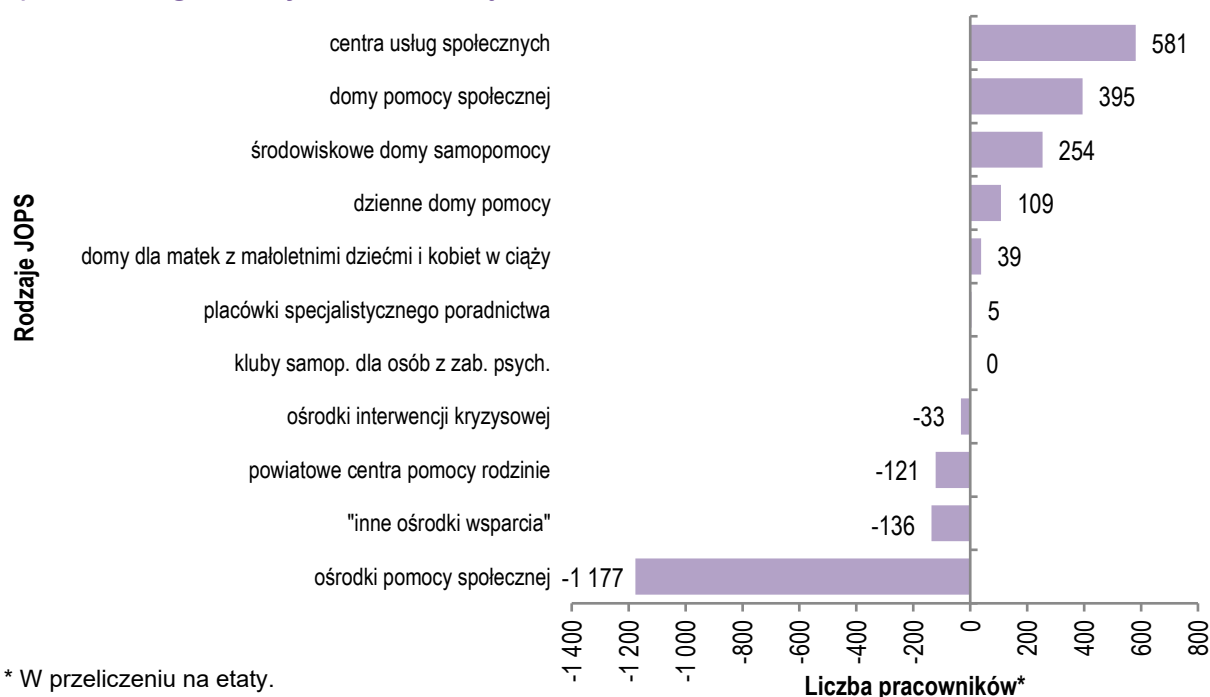
Zmiana liczby pracowników* poszczególnych typów JOPS szczebla gminnego i powiatowego w województwie śląskim w latach 2024-2025.

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania MRiPS/MRPiPS-06 za lata 2024-2025.

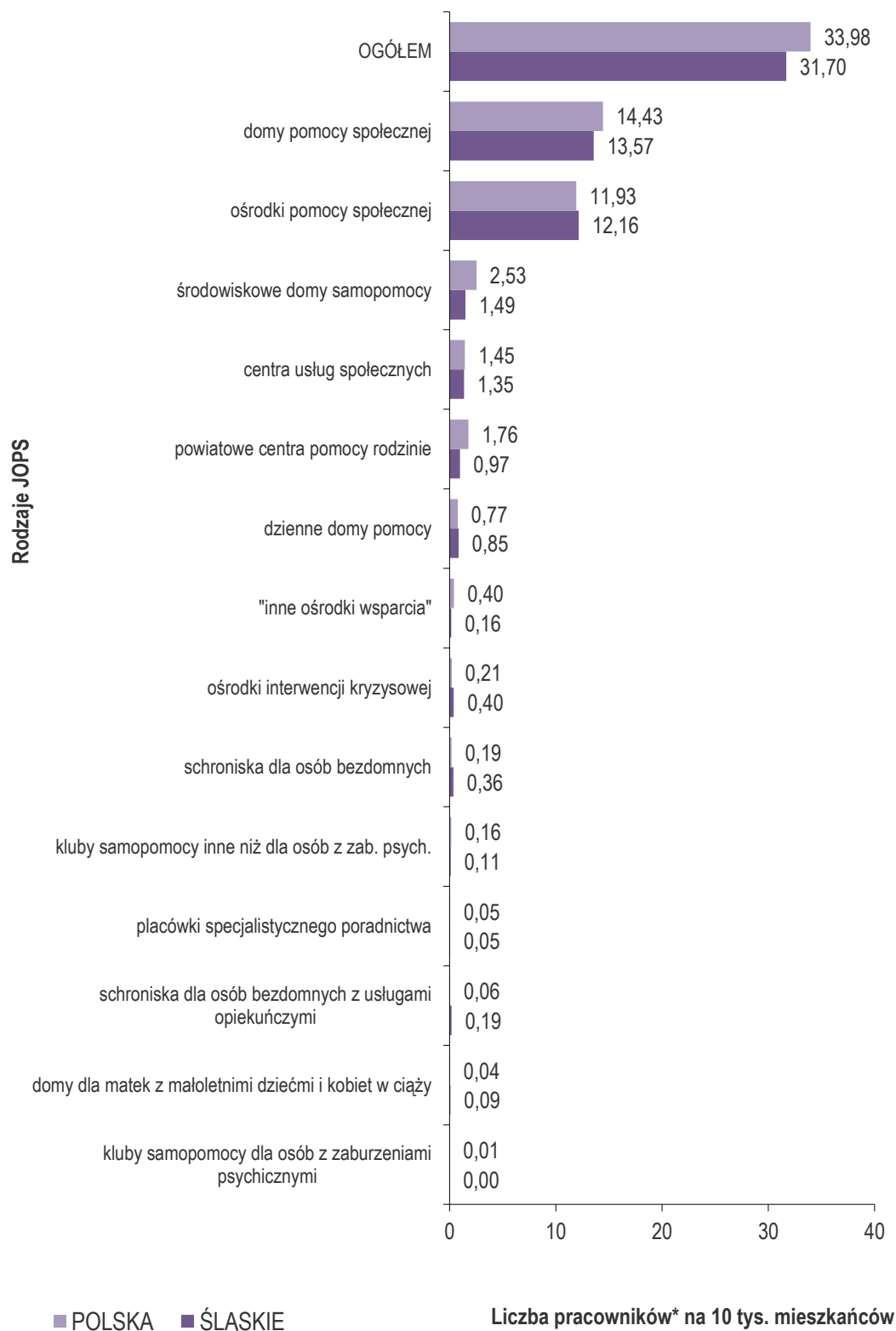
Zmiana liczby pracowników* poszczególnych typów JOPS szczebla gminnego i powiatowego w województwie śląskim w latach 2015-2025.

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03 za lata 2015-2020 oraz MRiPS/MRPiPS-06 za lata 2021-2025.

Liczba pracowników* poszczególnych typów JOPS szczebla gminnego i powiatowego w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce – stan na koniec 2025 roku.

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, www.stat.gov.pl/bdl.

Pracownicy* JOPS szczebla gminnego i powiatowego w województwie śląskim w latach 2023-2025, stan na koniec danego roku.

Wyszczególnienie					Lata			Zmiana w latach 2024-2025			
					2023	2024	2025	liczba	%		
Ogółem					13 069	13 267	13 624	358	2,7		
W tym:	powiatowe centra pomocy rodzinie				432	386	417	30	7,8		
	ośrodki pomocy społecznej / centra usług społecznych				5 466	5 604	5 799	195	3,5		
	z tego:	ośrodki pomocy społecznej			5 402	5 539	5 218	-321	-5,8		
		centra usług społecznych			64	65	581	516	794,9		
	domy pomocy społecznej				5 655	5 745	5 823	78	1,4		
	placówki specjalistycznego poradnictwa				28	23	22	-1	-2,2		
	ośrodki interwencji kryzysowej				170	165	171	6	3,3		
	ośrodki wsparcia	ogółem				1 319	1 344	1 393	49	3,7	
		w tym:	ośrodki wsparcia dla		ogółem	610	625	641	17	2,7	
			osób z zaburzeniami psychicznymi		w tym: środowiskowe domy samopomocy	610	625	641	17	2,7	
					kluby samopomocy dla osób z zaburz. psych.	0	0	0	0	x	
			dzienne domy pomocy				380	353	363	10	3,0
			domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży				30	36	39	3	7,3
			schroniska dla osób bezdomnych				137	139	154	15	11,0
			schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi				75	71	81	10	13,5
			kluby samopomocy inne niż dla osób z zaburzeniami psychicznymi				47	53	45	-7	-13,8
			inne ośrodki wsparcia				40	68	70	2	2,6

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS/MRPiPS-06* za lata 2023-2025.

Pracownicy* JOPS szczebla gminnego i powiatowego przypadający na 10 tys. mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce, stan na koniec 2025 r.

Wyszczególnienie				Śląskie	Polska	Różnica (n)	Stosunek %		
Ogółem				31,7	34,0	-2,30	93,2		
W tym:	powiatowe centra pomocy rodzinie			1,0	1,8	-0,80	55,6		
	ośrodki pomocy społecznej			12,2	11,9	0,30	102,5		
	centra usług społecznych			1,4	1,4	0,00	100,0		
	domy pomocy społecznej			13,6	14,4	-0,86	94,0		
	placówki specjalistycznego poradnictwa			0,1	0,1	0,00	99,9		
	ośrodki interwencji kryzysowej			0,4	0,2	0,19	193,4		
	ośrodki wsparcia	ogółem			3,2	4,2	-0,91	78,0	
		w tym:	ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi	ogółem	1,5	2,5	-1,04	58,9	
				w tym:	w tym środowiskowe domy samopomocy	1,5	2,5	-1,03	59,1
					kluby samopom. dla osób z zab. psych.	0,0	0,0	-0,01	0,0
					dzienne domy pomocy			0,8	0,8
			domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży			0,1	0,0	0,05	214,0
			schroniska dla osób bezdomnych			0,4	0,2	0,17	188,2
			schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi			0,2	0,1	0,12	297,3
			kluby samopomocy inne niż dla osób z zaburzeniami psychicznymi			0,1	0,2	-0,05	68,0
			inne ośrodki wsparcia			0,2	0,4	-0,24	40,5

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MPRiPS-06* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl/bdl>

8.2. Pracownicy OPS, CUS i PCPR

Ważną rolę w systemie pomocy społecznej pełnią ośrodki pomocy społecznej¹¹², centra usług społecznych¹¹³ oraz powiatowe centra pomocy rodzinie. Do nich należy zwykle koordynacja działań pozostałych jednostek działających na terenie danej gminy/powiatu. W przypadku mniejszych gmin zdarza się, że ośrodek pomocy społecznej lub centrum usług społecznych jest jedyną instytucją realizującą zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej.

Niniejszy podrozdział zawiera analizę sytuacji kadrowej w podstawowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej działających na terenie województwa śląskiego w latach 2015–2025. Przedstawiono w nim zmiany liczby pracowników zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej (OPS), centrach usług społecznych (CUS) oraz powiatowych centrach pomocy rodzinie (PCPR) oraz wskaźnika liczby pracowników OPS, CUS i PCPR na 10 tys. mieszkańców.

Zestawiono sytuację województwa śląskiego na tle kraju oraz dokonano porównań wewnątrzregionalnych, uwzględniających zróżnicowanie przestrzenne zatrudnienia w podregionach, poszczególnych typach powiatu i powiatach.

Omówiono również strukturę zatrudnienia w JOPS, obejmującą zarówno pracowników realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej, jak i osoby zajmujące się obsługą administracyjną i prawną. Ponadto podrozdział zawiera dane dotyczące form zatrudnienia pomocniczego w 2025 roku, w tym zaangażowania wolontariuszy, stażystów oraz osób pracujących w ramach zatrudnienia subsydiowanego.

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba pracowników OPS, CUS i PCPR:
 - w 2023 roku: 5 834;
 - w 2024 roku: 5 990;
 - w 2025 roku: 6 216;
- Zmiana liczby pracowników OPS, CUS i PCPR: 382 osób.
- Wskaźnik zmiany liczby pracowników OPS, CUS i PCPR: 6,55%.

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba pracowników OPS, CUS i PCPR:
 - rodzaj tendencji: ogólnie spadkowa z bardzo dużymi wahaniami;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: bardzo duży;
 - wartość minimalna: 5 834 – 2023 rok;
 - wartość maksymalna: 7 773 – 2019 rok.
- Zmiana liczby pracowników OPS, CUS i PCPR: -717 osób.
- Wskaźnik zmiany liczby pracowników OPS, CUS i PCPR: -10,3%.

¹¹² Niniejsze opracowanie uwzględnia podział kategorii „ośrodki pomocy społecznej” na miejskie ośrodki pomocy rodzinie (MOPR) działające w miastach na prawach powiatu oraz ośrodki pomocy społecznej (GOPS/MOPS) funkcjonujące w pozostałych gminach.

¹¹³ W przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Liczba pracowników OPS, CUS i PCPR na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 14,5;
 - w Polsce: 15,1;
 - najniższa wartość wśród województw: województwo małopolskie – 11,4;
 - najwyższa wartość wśród województw: województwo zachodniopomorskie – 22,5;
 - pozycja województwa śląskiego: 11.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

- Liczba pracowników OPS, CUS i PCPR na 10 tys. mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: umiarkowane;
 - części województwa o najwyższych wartościach: północna i środkowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: południowa;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bytomski – 18,1;
 - najniższa wartość wśród podregionów: rybnicki – 10,8;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 14,2;
 - wartość w powiatach ziemskich: 14,8;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Piekary Śląskie (26,7), m. Jaworzno (23,7) oraz powiat zawierciański (20,2);
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Żory (7,0), m. Rybnik (8,0) oraz m. Jastrzębie-Zdrój (10,4).

Ośrodki pomocy społecznej, centra usług społecznych oraz powiatowe centra pomocy rodzinie zatrudniają zarówno osoby bezpośrednio realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej, jak też pracowników zajmujących się administracyjną, finansową, prawną i techniczną obsługą realizacji wyżej wymienionych zadań.

Do pierwszej grupy należą w szczególności:

- kadra kierownicza: dyrektorzy i kierownicy jednostek oraz ich zastępcy, kierownicy działów i sekcji;
- pracownicy socjalni;
- aspiranci pracy socjalnej;
- konsultanci;
- pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne;
- organizatorzy pomocy społecznej.

Do pracowników zajmujących się techniczną i prawną obsługą realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej można zaliczyć:

- koordynatorów do spraw komputeryzacji;
- radców prawnych;
- „pozostałych pracowników”, m.in.: pracowników działów kadr, księgowości itp.

Ponadto w ośrodkach pomocy społecznej, centrach usług społecznych oraz powiatowych centrach pomocy rodzinie zatrudnione są osoby realizujące zadania wynikające z innych ustaw z obszaru polityki społecznej, np. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Oprócz pracowników zatrudnionych na podstawie umów o pracę podstawowe jednostki organizacyjne pomocy społecznej zatrudniają także m.in.:

- wolontariuszy;
- stażystów;
- osoby wykonujące pracę w ramach zatrudnienia subsydiowanego.

Zatrudnienie pomocnicze w podstawowych JOPS¹¹⁴ w 2025 r.

- Wolontariat:
 - liczba OPS, CUS i PCPR deklarujących współpracę z wolontariuszami: 30 jednostek, tj. 17,2% ze 174 badanych jednostek;
 - liczba wolontariuszy w OPS, CUS i PCPR w 2025 r.: 358 osób;
 - wskaźnik liczby wolontariuszy przypadających na 100 pracowników tego rodzaju instytucji: 4,5;
 - o najwyższe wartości wskaźnika wśród podstawowych JOPS: CUS – 6,3 oraz MOPR – 5,5;
 - o najniższa wartość wskaźnika wśród podstawowych JOPS: GOPS – 2,4 oraz PCPR – 3,7.
- Zatrudnienie subsydiowane¹¹⁵:
 - liczba OPS, CUS i PCPR stosujących zatrudnienie subsydiowane: 27 jednostki, tj. 15,3 ze 174 badanych jednostek;
 - liczba osób pracujących w OPS, CUS i PCPR w ramach zatrudnienia subsydiowanego w 2024 r.: 225 osób;
 - wskaźnik liczby osób pracujących w OPS, CUS i PCPR w ramach zatrudnienia subsydiowanego przypadających na 100 pracowników tego rodzaju instytucji: 2,8;
 - o najwyższe wartości wskaźnika wśród podstawowych JOPS: MOPR – 4,1 oraz PCPR – 3,7;
 - o najniższe wartości wskaźnika wśród podstawowych JOPS: CUS – 1,2 oraz GOPS – 0,9.
- Staże:
 - liczba OPS, CUS i PCPR zatrudniających stażystów: 44 jednostek, tj. 25,0% ze 174 badanych jednostek;
 - liczba stażystów w OPS, CUS i PCPR w 2024 r.: 102 osoby;
 - wskaźnik liczby stażystów przypadających na 100 pracowników tego rodzaju instytucji: 1,3;
 - o najwyższe wartości wskaźnika wśród podstawowych JOPS: PCPR – 3,4 oraz MOPR – 1,3;
 - o najniższe wartości wskaźnika wśród podstawowych JOPS: CUS – 1,1 oraz GOPS – 0,9.

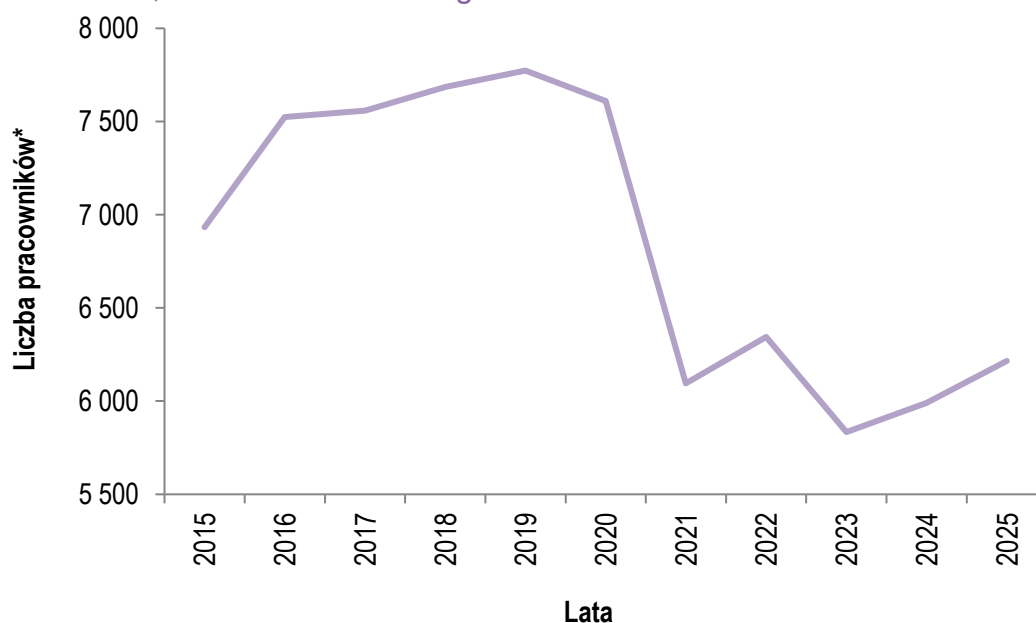
¹¹⁴ Wskaźniki obliczono w oparciu o dane z Ankiety uzupełniającej formularz OZPS – edycja 2025/2026. Na ankietę udzieliły odpowiedzi 174 jednostki.

¹¹⁵ Roboty publiczne, prace interwencyjne i inne.

WNIOSKI

- W latach 2023–2025 w województwie śląskim odnotowano wzrost zatrudnienia w OPS, CUS i PCPR, jednak poziom zatrudnienia w tych instytucjach nadal pozostał niższy niż w 2022 roku.
- Na przestrzeni lat 2015–2025 najniższy poziom zatrudnienia w OPS, CUS i PCPR w województwie śląskim odnotowano w 2023 roku. Liczba pracowników wyniosła wówczas 5 834 osób.
- Na koniec 2025 roku województwo śląskie miało niższy niż średnia krajowa wskaźnik liczby pracowników OPS, CUS i PCPR na 10 tys. mieszkańców, plasując się na 11. miejscu wśród województw.
- Wewnątrz województwa śląskiego występuje znaczne zróżnicowanie dostępności kadr pomocy społecznej – najwyższe wartości odnotowano w podregionie bytomskim (18,1), najniższe w rybnickim (10,8).
- Zatrudnienie pomocnicze w 2025 roku miało ograniczony zasięg – dotyczyło tylko części jednostek, a jego skala była niewielka względem liczby etatowych pracowników.

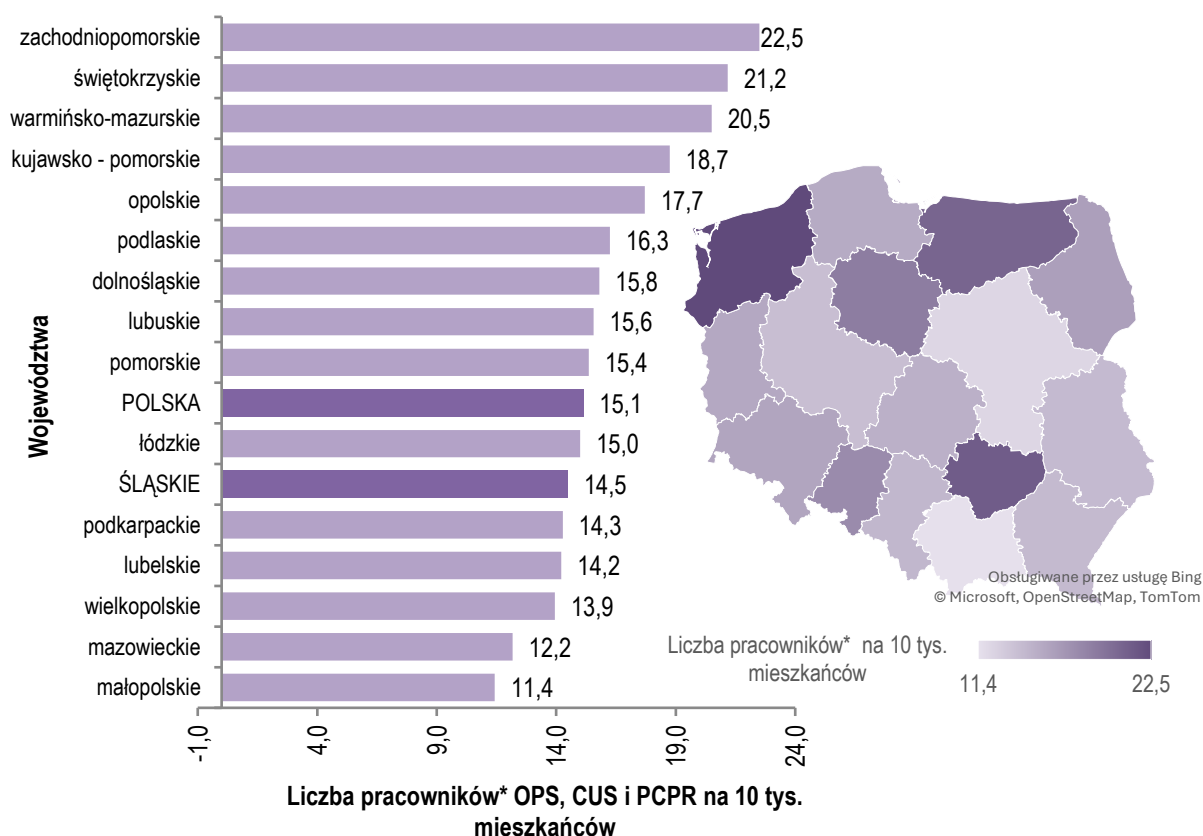
Liczba pracowników* OPS, CUS i PCPR w województwie śląskim w latach 2015-2025, stan na koniec danego roku.

* W przeliczeniu na pełne etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03* za lata 2015-2020 oraz *MRiPS/MRPiPS-06* za lata 2021-2025

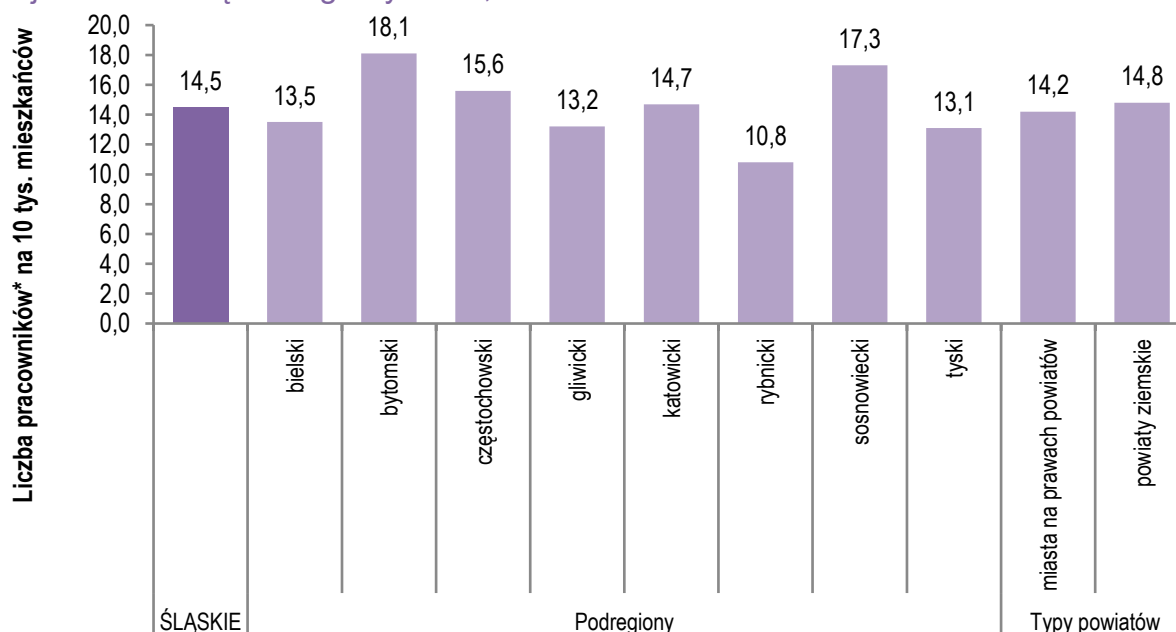
Pracownicy* OPS, CUS i PCPR na 10 tys. mieszkańców województw i Polski, stan na koniec 2025 r.

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPIPS-06* za okres I-XII 2025 r.

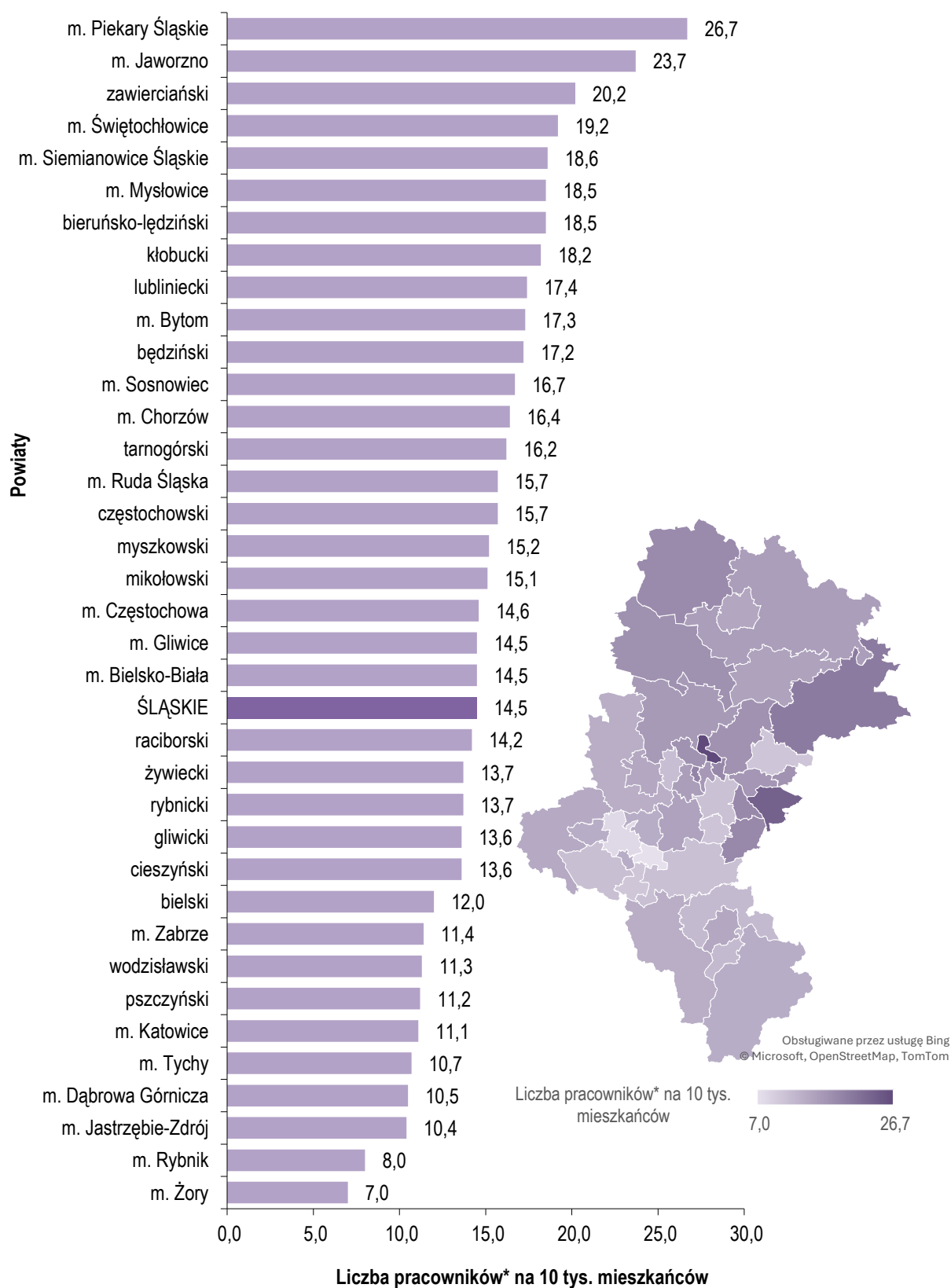
Liczba pracowników* OPS, CUS i PCPR w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, województwo śląskie wg terytoriów, stan na koniec 2025 r.

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPIPS-06* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, www.stat.gov.pl/bdl

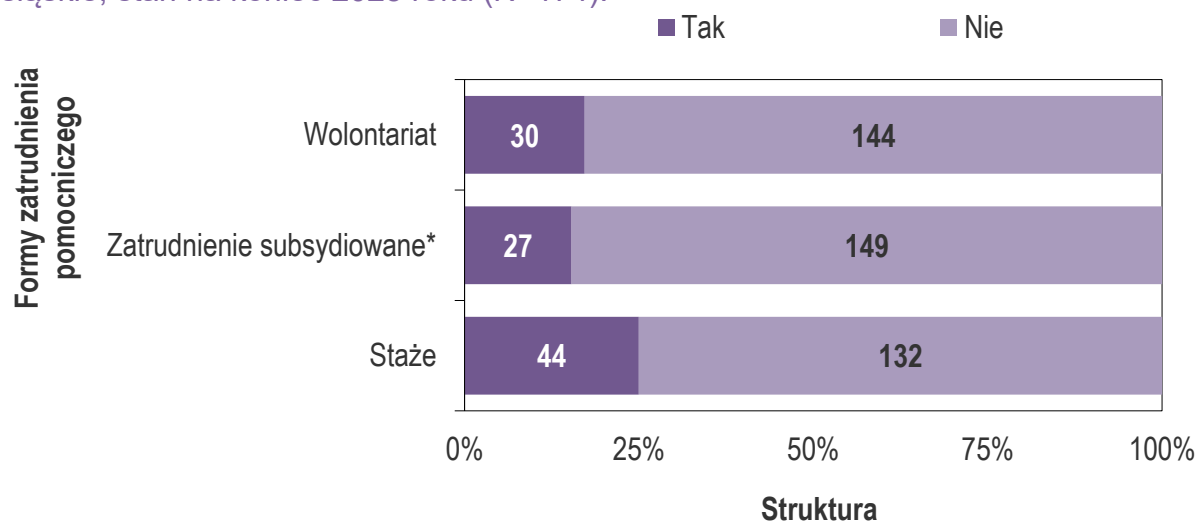
Liczba pracowników* OPS, CUS i PCPR na 10 tys. mieszkańców, województwo śląskie wg powiatów, stan na koniec 2025 r.

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, www.stat.gov.pl/bdl

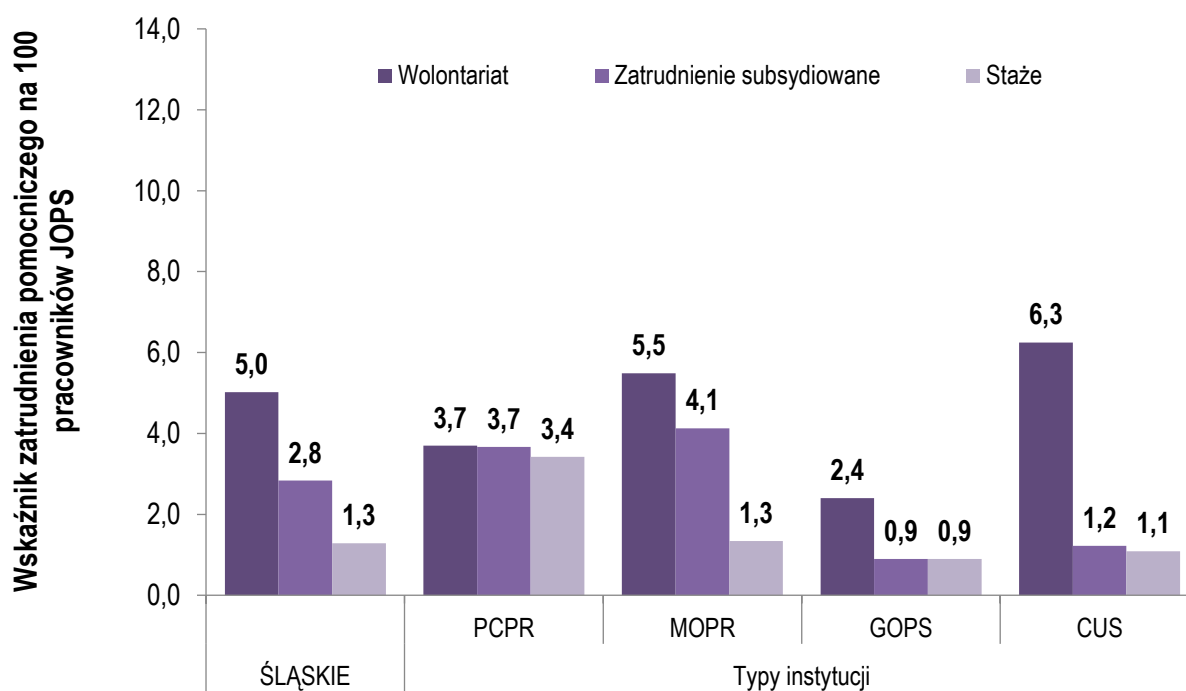
Stosowanie zatrudnienia pomocniczego w podstawowych JOPS, województwo śląskie, stan na koniec 2025 roku (N=174).

* Roboty publiczne, prace interwencyjne i inne.

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej, centra usług społecznych i powiatowe centra pomocy rodzinie, *Ankieta uzupełniająca do formularza OZPS – edycja 2025/2026.*

Wskaźnik zatrudnienia pomocniczego na 100 pracowników JOPS, województwo śląskie w 2025 r. (N=174).

* Roboty publiczne, prace interwencyjne i inne.

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej, centra usług społecznych i powiatowe centra pomocy rodzinie, *Ankieta uzupełniająca do formularza OZPS – edycja 2025/2026.*

8.2.1. Pracownicy ośrodków pomocy społecznej

Niniejszy podrozdział przedstawia szczegółowe dane dotyczące zatrudnienia osób pracujących w ośrodkach pomocy społecznej realizujących zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, w tym liczbę pracowników, wskaźnik liczby pracowników na 10 tys. mieszkańców, strukturę zatrudnienia oraz dynamikę zmian w strukturze zatrudnienia. Analiza obejmuje lata 2015–2025 i została opracowana na podstawie danych ze sprawozdań MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03 za lata 2015–2020 oraz MRiPS/MRPiPS-06 za lata 2021–2025.

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba pracowników ośrodków pomocy społecznej:
 - w 2023 roku: 5 402;
 - w 2024 roku: 5 539;
 - w 2025 roku: 5 218;
- Zmiana liczby pracowników OPS: -184 osób.
- Wskaźnik zmiany liczby pracowników OPS: -3,41%.

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba pracowników OPS:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa do 2019 r., a następnie spadkowa z dużymi wahaniami;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: duże;
 - wartość minimalna: 5 218 – 2025 rok;
 - wartość maksymalna: 7 148 – 2019 rok.
- Zmiana liczby pracowników OPS: -1 177 osób.
- Wskaźnik zmiany liczby pracowników OPS: -18,4%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Liczba pracowników OPS na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 12,2;
 - w Polsce: 11,9;
 - najniższa wartość wśród województw: województwo małopolskie – 8,9;
 - najwyższa wartość wśród województw: województwo warmińsko-mazurskie – 15,8;
 - pozycja województwa śląskiego: 10.

Struktura i poziom zatrudnienia pracowników OPS w województwie śląskim wg stanu na koniec 2025 r.

- Najliczniejsze rodzaje stanowisk:
 - „pozostali pracownicy” – 2 477 osób, tj. 47,3%;
 - pracownicy socjalni – 1 838 osób, tj. 35,1%;
 - kadra kierownicza – 482 osób, tj. 9,2%;
 - pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze – 332 osoby, tj. 6,3%.
- Najmniej liczne rodzaje stanowisk:
 - koordynatorzy ds. komputeryzacji – 4 osoby, tj. 0,1%;

- radcy prawni – 20 osoby, tj. 0,4%;
- pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze – 23 osoby, tj. 0,4%.
- Dynamika struktury zatrudnienia w latach 2024-2025:
 - stanowiska, które zanotowały wzrost liczebności:
 - koordynatorzy ds. komputeryzacji – wzrost o 1 pracownika;
 - stanowiska, które zanotowały spadki liczebności:
 - pracownicy socjalni – spadek o 133 pracowników;
 - pozostali pracownicy – spadek o 93 pracowników;
 - kadra kierownicza – spadek o 53 pracowników;
 - pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze – spadek o 22 pracowników;
 - konsultanci – spadek o 10 pracowników;
 - aspiranci pracy socjalnej – spadek o 8 pracowników;
 - pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze – spadek o 7 pracowników;
 - radcy prawni – spadek o 2 pracowników.
- Dynamika struktury zatrudnienia w latach 2015-2025:
 - stanowiska, które zanotowały wzrost liczebności:
 - pracownicy wyk. usł. opiek. – wzrost o 112 pracowników;
 - aspiranci pracy socjalnej – wzrost o 1 pracownika;
 - stanowiska, które zanotowały spadki liczebności:
 - „pozostali pracownicy” – spadek o 1 017 pracowników;
 - pracownicy socjalni – spadek o 462 pracowników;
 - kadra kierownicza – dyrektorzy i kierownicy jednostek oraz ich zastępcy¹¹⁶ – spadek o 16 pracowników;
 - koordynatorzy ds. komputeryzacji – spadek o 12 pracowników;
 - radcy prawni – spadek o 9 pracowników;
 - konsultanci – spadek o 5 pracowników;
 - pracownicy wyk. spec. usł. opiek. – spadek o 3 pracowników.

WNIOSKI

- W latach 2023–2025 w województwie śląskim odnotowano spadek zatrudnienia w ośrodkach pomocy społecznej o ok. 3,4%.
- Na przestrzeni lat 2015–2025 najniższy poziom zatrudnienia w ośrodkach pomocy społecznej w województwie śląskim odnotowano w 2025 roku. Liczba pracowników wyniosła wówczas 5 218 osoby.
- Na koniec 2025 roku województwo śląskie miało wyższy niż średnia krajowa wskaźnik liczby pracowników OPS na 10 tys. mieszkańców, plasując się na 9. miejscu wśród województw.
- W strukturze zatrudnienia OPS w województwie śląskim w 2025 roku dominowali „pozostali pracownicy” (47,3%) oraz pracownicy socjalni (35,1%). Stanowiska, takie jak koordynatorzy ds. komputeryzacji oraz radcy prawni, stanowiły najmniej liczną część kadry.
- W latach 2024-2025 wzrost liczby zatrudnionych w OPS dotyczył jedynie grupy „koordynatorzy ds. komputeryzacji” (+1 osoba), natomiast największy spadek odnotowano wśród pracowników socjalnych (-133 osoby).
- Analiza długookresowa (2015-2025) wskazuje na silny spadek zatrudnienia wśród „pozostałych pracowników” (-1 017 osób) oraz pracowników socjalnych (-462 osoby) przy

¹¹⁶ Z uwagi na brak danych za lata 2014–2019 dotyczących liczby kierowników działów i sekcji, w niniejszej kategorii porównano jedynie liczbę dyrektorów, kierowników jednostek oraz ich zastępców.

jednoczesnym niewielkim wzroście liczby pracowników wykonujących usługi opiekuńcze (+112 osób) i aspirantów pracy socjalnej (+1 osoba).

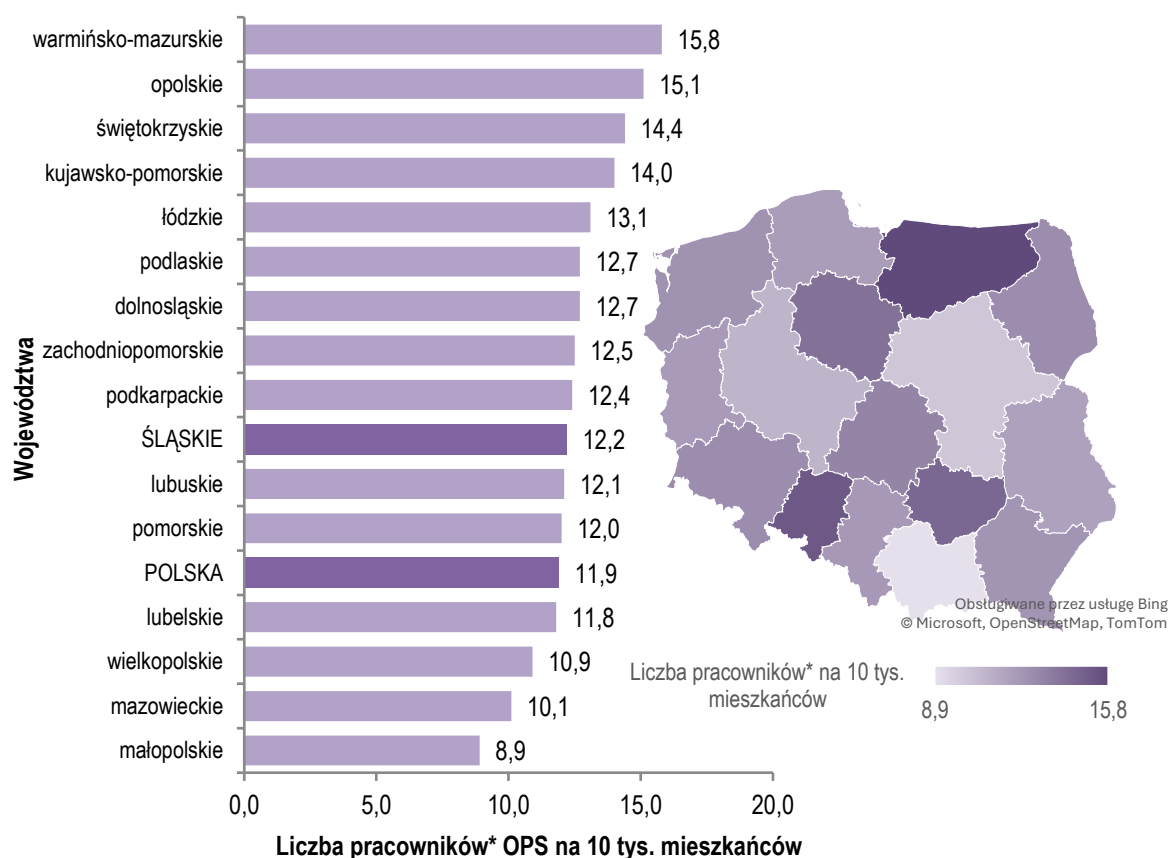
Liczba pracowników* OPS w województwie śląskim w latach 2015-2025, stan na koniec danego roku.

* W przeliczeniu na pełne etaty. W latach 2020-2022 dane uwzględniają również pracowników CUS.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03* za lata 2015-2020 oraz *MRiPS/MRPiPS-06* za lata 2021-2025.

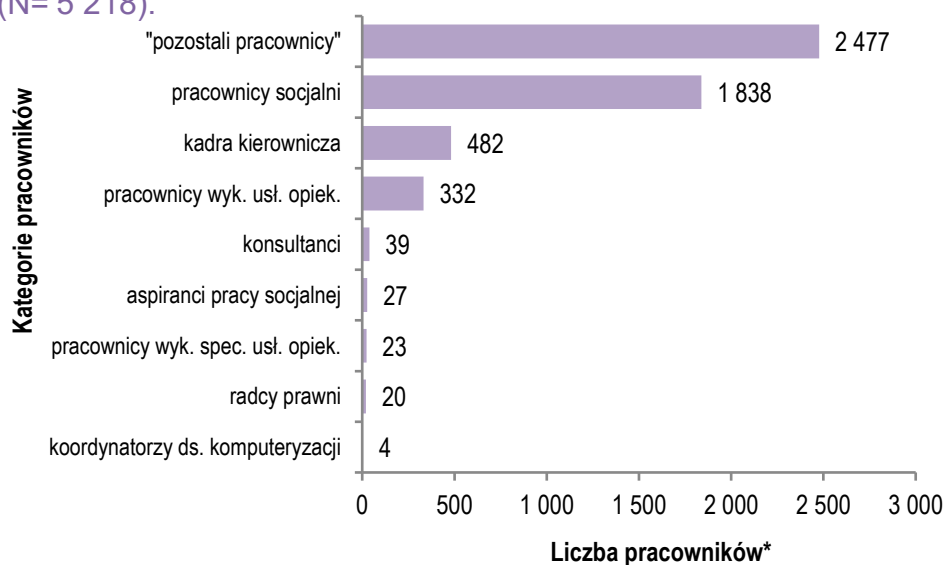
Pracownicy* OPS na 10 tys. mieszkańców województw i Polski, stan na koniec 2025 r.

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

Pracownicy* OPS wg stanowisk – województwo śląskie, stan na koniec 2024 roku (N= 5 218).

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

Pracownicy* OPS w województwie śląskim w latach 2023-2025, stan na koniec danego roku.

Wyszczególnienie					Lata			Zmiana w latach 2024-2025		
					2023	2024	2025	liczba	%	
Ogółem					5 402	5 539	5 218	-321	-5,8	
W tym:	kadra kierownicza	ogółem			522	535	482	-53	-9,9	
		w tym:	dyrektorzy i kierownicy jednostek oraz ich zastępcy	ogółem		224	222	203	-19	-8,5
				dyrektorzy, kierownicy		163	163	154	-9	-5,2
				z-cy dyrektorów, z-cy kierowników		62	59	49	-10	-17,3
				kierownicy działów, kierownicy sekcji		298	313	279	-35	-11,0
	pracownicy socjalni	ogółem			1 991	1 971	1 838	-133	-6,8	
		w tym:	świadczący pracę socjalną poza siedzibą jednostki			120	237	127	x	x
			przeprowadz. rodzinne wywiady środow. poza siedzibą jedn.			116	96	94	x	x
			świadczący pracę socjalną i przeprowadzający rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki			1 648	1 517	1 524	x	x
			świadczący pracę jedynie w siedzibie jednostki			x	122	93	x	x
		w tym:	główni specjaliści pracy socjalnej			63	73	67	x	x
			starsi specjaliści pracy socjalnej - koordynatorzy			75	97	117	20	20,4
			starsi specjaliści pracy socjalnej			393	520	501	-19	-3,7
			specjaliści pracy socjalnej			599	485	405	-80	-16,5
			starsi pracownicy socjalni			454	451	405	-46	-10,2
			pracownicy socjalni			407	337	328	-9	-2,7
			główni specjaliści będący pracownikami socjalnymi			0	8	15	7	x
		aspiranci pracy socjalnej			29	35	27	-8	-23,6	
		pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze			341	353	332	-22	-6,1	
		pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	ogółem			33	30	23	-7	-23,4
	w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi			13	11	9	-2	-18,2		
	konsultanci			42	49	39	-10	-20,8		
	koordynatorzy ds. komputeryzacji			4	3	4	1	30,8		
	radcy prawni			26	22	20	-2	-10,2		
	pozostali pracownicy			2 446	2 569	2 477	-93	-3,6		

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS/MRPiPS-06* za lata 2023-2025.

8.2.2. Pracownicy centrów usług społecznych

Centra Usług Społecznych (CUS) to instytucje powołane do realizacji zintegrowanych działań w obszarze usług społecznych na poziomie lokalnym, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. z 2026 r. poz. 165). CUS-y stanowią nową formę organizacyjną, której celem jest zwiększenie dostępności i jakości usług społecznych, dostosowanych do zróżnicowanych potrzeb mieszkańców gminy. Ich działalność opiera się na współpracy z innymi podmiotami publicznymi, organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami rynku pracy, edukacji i zdrowia.

W 2023 roku po raz pierwszy wyodrębniono dane dotyczące funkcjonowania CUS w ramach ogólnokrajowego systemu sprawozdawczości. Znalazły się one w formularzu *MRiPS-06*, który służy do zbierania informacji na temat działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Ujęcie danych dla CUS w odrębnej kategorii stanowi istotny krok w kierunku monitorowania i oceny ich funkcjonowania oraz wpływu na lokalną politykę społeczną.

Niniejszy podrozdział przedstawia analizę liczby pracowników, wskaźnik liczby pracowników na 10 tys. mieszkańców, strukturę zatrudnienia oraz dynamikę zmian w strukturze zatrudnienia pracowników CUS. Analiza obejmuje lata 2023-2025 i została opracowana na podstawie danych ze sprawozdań MRiPS/MRiPS-06 za lata 2023-2025.

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba pracowników centrum usług społecznych:
 - w 2023 roku: 64;
 - w 2024 roku: 65;
 - w 2025 roku: 581;
- Zmiana liczby pracowników CUS: 517 osób.
- Wskaźnik zmiany liczby pracowników CUS: 807,8%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Liczba pracowników CUS na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 1,4;
 - w Polsce: 1,5;
 - najniższa wartość wśród województw: łódzkie (nie utworzono CUS na jego obszarze), opolskie – 0,3;
 - najwyższa wartość wśród województw: zachodniopomorskie – 6,9;
 - pozycja województwa śląskiego: 9.

Struktura i poziom zatrudnienia pracowników CUS w województwie śląskim wg stanu na koniec 2025 r.

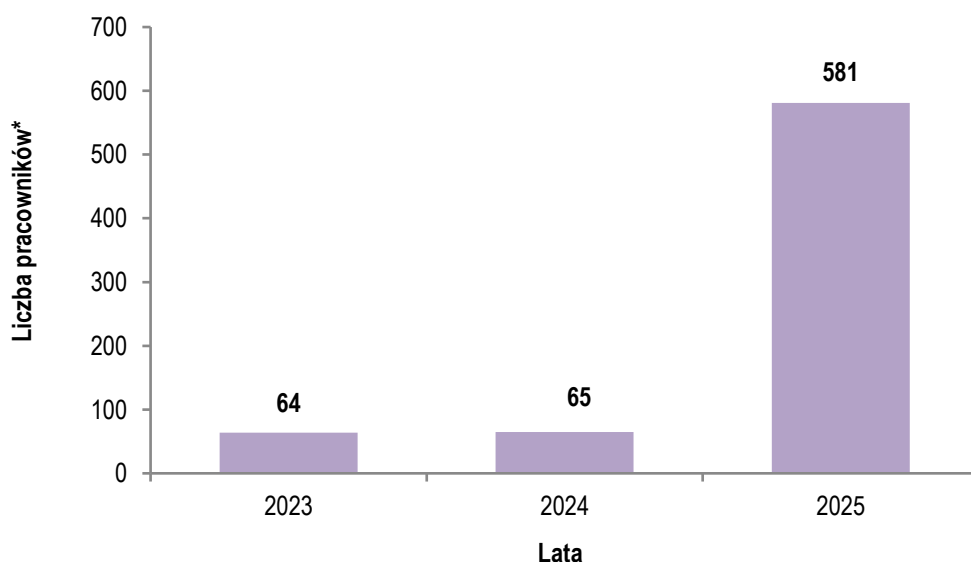
- Najliczniejsze rodzaje stanowisk:
 - „pozostali pracownicy” – 341 osób, tj. 58,2%;
 - pracownicy socjalni – 149 osób, tj. 25,4%;
 - kadra kierownicza – 44 osób, tj. 7,5%;
 - pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze – 32 osób, tj. 5,5%.
- Najmniej liczne rodzaje stanowisk:
 - koordynatorzy ds. komputeryzacji, aspiranci pracy socjalnej – nie zatrudniano osób na tych stanowiskach;
 - radca prawny – 1 osoba, tj. 0,2%;
 - pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze – 5 osób, tj. 0,9%.
- Dynamika struktury zatrudnienia w latach 2024-2025:
 - stanowiska, które zanotowały wzrost liczebności:
 - pozostali pracownicy – wzrost o 313 pracowników;
 - pracownicy socjalni – wzrost o 132 pracowników;
 - kadra kierownicza – wzrost o 37 pracowników;

- o pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze – wzrost o 23 pracowników;
- o konsultanci – wzrost o 8 pracowników;
- o pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze – wzrost o 4 pracowników;
- o organizatorzy pomocy społecznej – wzrost o 3 pracowników.

WNIOSKI

- W latach 2023-2025 nastąpił znaczny wzrost zatrudnienia w centrach usług społecznych, z 64 etatów w 2023 r. do 581 etatów w 2025 r., odzwierciedlający postępujący proces rozwoju CUS w województwie śląskim, w którym na koniec maja 2026 r. funkcjonowało 13 centrów usług społecznych. Proces ten był wspierany m.in. w ramach projektu „CUS – Nowe spojrzenie na usługi społeczne”. Jednocześnie wzrost zatrudnienia był przede wszystkim efektem przenoszenia zadań i pracowników z OPS do nowo tworzonej CUS, a nie zwiększenia zatrudnienia w całym systemie pomocy społecznej. Łączny poziom zatrudnienia w OPS, CUS i PCPR pozostawał w 2025 r. niższy niż w 2022 r.
- Na koniec 2025 roku województwo śląskie miało niższy niż średnia krajowa wskaźnik liczby pracowników CUS na 10 tys. mieszkańców i zajmowało 9. miejsce wśród województw.
- W strukturze zatrudnienia CUS w województwie śląskim w 2025 roku dominowali „pozostali pracownicy” (58,2%) oraz pracownicy socjalni (25,4%). Stanowiska, takie jak radca prawny oraz pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze, stanowiły najmniej liczną część kadry. CUS nie zatrudniały osób na stanowiskach koordynatorzy ds. komputeryzacji oraz aspiranci pracy socjalnej.

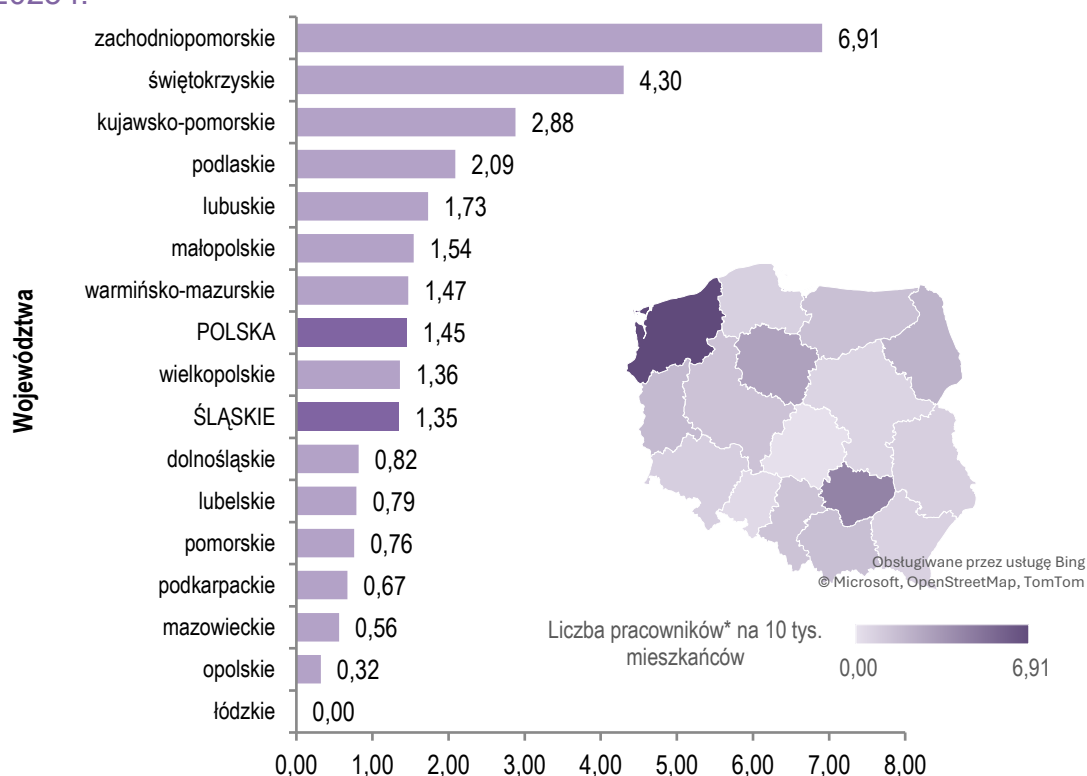
Liczba pracowników* CUS w województwie śląskim w latach 2023-2025, stan na koniec danego roku.

* W przeliczeniu na pełne etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS/MRPiPS-06* za lata 2023-2025.

Pracownicy* CUS na 10 tys. mieszkańców województw i Polski, stan na koniec 2025 r.

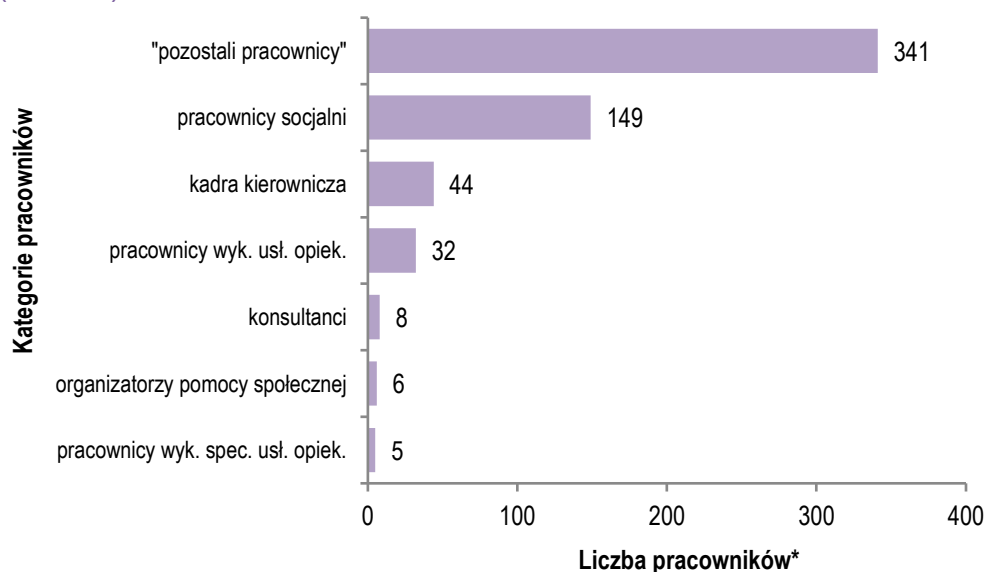

Liczba pracowników* CUS na 10 tys. mieszkańców

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

Pracownicy* CUS wg stanowisk – województwo śląskie, stan na koniec 2025 roku (N= 581).

* W przeliczeniu na etaty.

Uwaga: liczba pracowników wg stanowisk może nie sumować się do ogólnej ich liczby, gdyż dana osoba mogła być zaliczona do więcej niż jednej kategorii.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

Pracownicy* centrów usług społecznych w województwie śląskim w latach 2023-2025, stan na koniec danego roku.

Wyszczególnienie					Lata			Zmiana w latach 2024-2025		
					2023	2024	2025	liczba	%	
Ogółem					64	65	581	516	795,0	
W tym:	kadra kierownicza	ogółem			6	7	44	37	530,9	
		w tym:	dyrektorzy i kierownicy jednostek oraz ich zastępcy	ogółem		4	4	22	18	441,5
				dyrektorzy, kierownicy		3	3	13	10	333,3
				z-cy dyrektorów, z-cy kierowników		1	1	9	8	851,6
			kierownicy działów, kierownicy sekcji			3	4	23	19	542,9
	pracownicy socjalni	ogółem			16	17	149	132	776,4	
		w tym:	świadczący pracę socjalną poza siedzibą jednostki			0	0	0	0	x
			przeprowadz. rodzinne wywiady środow. poza siedzibą jedn.			0	0	0	0	x
			świadczący pracę socjalną i przeprowadzający rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki			16	17	148	131	769,9
			świadczący pracę jedynie w siedzibie jednostki			0	0	1	1	x
		w tym:	główni specjaliści pracy socjalnej			0	1	6	5	500,0
			starsi specjaliści pracy socjalnej - koordynatorzy			1	3	6	3	96,7
			starsi specjaliści pracy socjalnej			3	1	41	40	4010,0
			specjaliści pracy socjalnej			0	3	46	43	1446,0
			starsi pracownicy socjalni			5	4	18	14	340,0
			pracownicy socjalni			7	5	32	27	540,0
			główni specjaliści będący pracownikami socjalnymi			0	0	0	0	x
		aspiranci pracy socjalnej			0	0	0	0	x	
		pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze			9	9	32	23	249,2	
		pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze		ogółem			1	1	5	4
	w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi			0	0	1	1	x		
	organizatorzy pomocy społecznej			3	3	6	3	130,0		
	konsultanci			0	0	8	8	x		
	koordynatorzy ds. komputeryzacji			0	0	0	0	x		
	radcy prawni			1	1	1	0	0,0		
	pozostali pracownicy			29	28	341	313	1127,9		

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS/MRPiPS-06* za lata 2023-2025.

8.2.3. Pracownicy powiatowych centrów pomocy rodzinie

PCPR pełni kluczową rolę w lokalnym systemie wsparcia społecznego. Koordynując różnorodne formy pomocy dla rodzin i osób w potrzebie.

Niniejszy podrozdział przedstawia analizę liczby pracowników, wskaźnik liczby pracowników na 10 tys. mieszkańców, strukturę zatrudnienia oraz dynamikę zmian w strukturze zatrudnienia pracowników PCPR. Analiza obejmuje lata 2015–2025 i została opracowana na podstawie danych ze sprawozdań MPiPS/MRPiPS/MRiPS-03 za lata 2015–2020 oraz MRiPS/MRPiPS-06 za lata 2021–2025.

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba pracowników powiatowych centrów pomocy rodzinie:
 - w 2023 roku: 432;
 - w 2024 roku: 386;
 - w 2025 roku: 417;
- Zmiana liczby pracowników PCPR: -15 osoby.
- Wskaźnik zmiany liczby pracowników PCPR: -3,47%.

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba pracowników PCPR:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa do 2019 r., a następnie spadkowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: umiarkowane;
 - wartość minimalna: 386 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 625 – 2019 rok.
- Zmiana liczby pracowników PCPR: -121 osób.
- Wskaźnik zmiany liczby pracowników PCPR: -22,5%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Liczba pracowników PCPR na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 1,0;
 - w Polsce: 1,8;
 - najniższa wartość wśród województw: śląskie – 1,0;
 - najwyższa wartość wśród województw: warmińsko-mazurskie – 3,2;
 - pozycja województwa śląskiego: 16.

Struktura i poziom zatrudnienia pracowników PCPR w województwie śląskim wg stanu na koniec 2025 r.

- Najliczniejsze rodzaje stanowisk:
 - „pozostali pracownicy” – 279 osoby, tj. 67,0%;
 - pracownicy socjalni – 79 osoby, tj. 19,0%;
 - kadra kierownicza – 49 osoby, tj. 11,8%;

- Najmniej liczne rodzaje stanowisk:
 - koordynatorzy ds. komputeryzacji – nie zatrudniano osób na tym stanowisku;
 - radcy prawni – 4 osoby, tj. 1,0%;
 - konsultanci – 2 osoby, tj. 0,5%.
- Dynamika struktury zatrudnienia w latach 2024-2025:
 - stanowiska, które zanotowały wzrost liczebności:
 - „pozostali pracownicy” – wzrost o 25 pracowników;
 - pracownicy socjalni – wzrost o 6 pracowników;
 - konsultanci – wzrost o 2 pracowników;
 - stanowiska, które zanotowały spadki liczebności:
 - kadra kierownicza – spadek o 5 pracowników;
 - aspiranci pracy socjalnej – spadek o 1 pracownika.
- Dynamika struktury zatrudnienia w latach 2015-2025:
 - stanowiska, które zanotowały wzrost liczebności:
 - radcy prawni – wzrost o 1 pracownika;
 - konsultanci – wzrost o 1 pracownika;
 - stanowiska, które zanotowały spadki liczebności:
 - „pozostali pracownicy” – spadek o 58 pracowników;
 - pracownicy socjalni – spadek o 43 pracowników;
 - kadra kierownicza – spadek o 8 pracowników;
 - aspiranci pracy socjalnej – spadek o 2 pracowników.

Oprócz wyżej wymienionych kategorii pracowników w powiatowych centrach pomocy rodzinie zatrudnione są osoby realizujące zadania z innych niż pomoc społeczna obszarów polityki społecznej, w tym m.in. z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wśród nich ważne miejsce zajmują koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

- Liczba koordynatorów pieczy zastępczej w 2025 r.:
 - ogółem: 249 osoby, z tego:
 - 239 zatrudnionych przez jednostkę organizacyjną powiatu¹¹⁷.

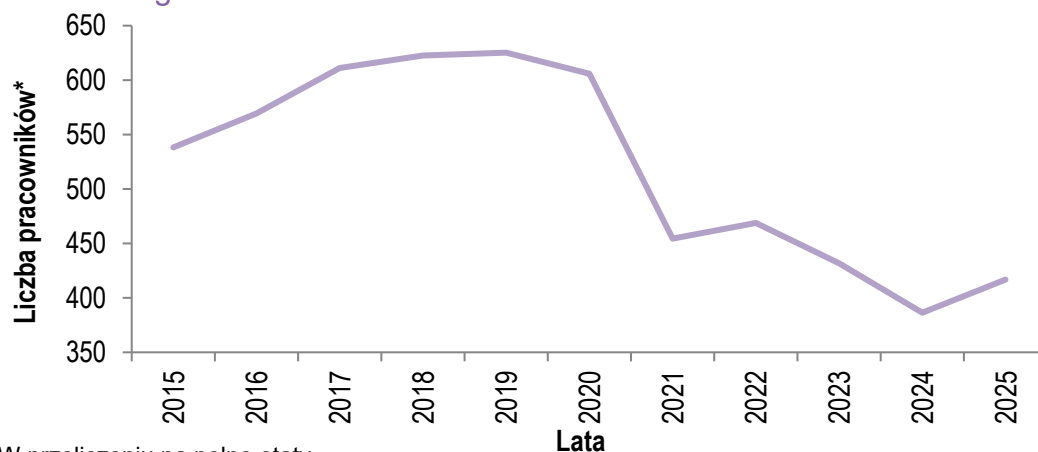
WNIOSKI

- W latach 2023-2025 w województwie śląskim w powiatowych centrach pomocy rodzinie odnotowano spadek zatrudnienia o ok. 3,5%.
- Na przestrzeni lat 2015-2025 w województwie śląskim najniższy poziom zatrudnienia w powiatowych centrach pomocy rodzinie odnotowano w 2024 roku. Liczba pracowników wyniosła wówczas 386 osób.
- Na koniec 2025 roku województwo śląskie miało niższy niż średnia krajowa wskaźnik liczby pracowników PCPR na 10 tys. mieszkańców i zajmowało ostatnie, 16. miejsce, wśród województw.
- W strukturze zatrudnienia PCPR w województwie śląskim w 2025 roku dominowali „pozostali pracownicy” (67,0%) oraz pracownicy socjalni (19,0%). Stanowiska, takie jak konsultanci oraz radcy prawni, stanowiły najmniej liczną część kadry. PCPR nie zatrudniał osób na stanowisku koordynatora ds. komputeryzacji.

¹¹⁷ Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *WRiSPZ-P* za II poł. 2025 r.

- Zarówno w krótkiej perspektywie czasowej (2024–2025), jak i w długim okresie (2015–2025), mimo incydentalnych wzrostów zatrudnienia w wybranych grupach pracowników, ogólny bilans zatrudnienia w PCPR pozostawał ujemny, co potwierdza utrzymującą się tendencję spadkową.

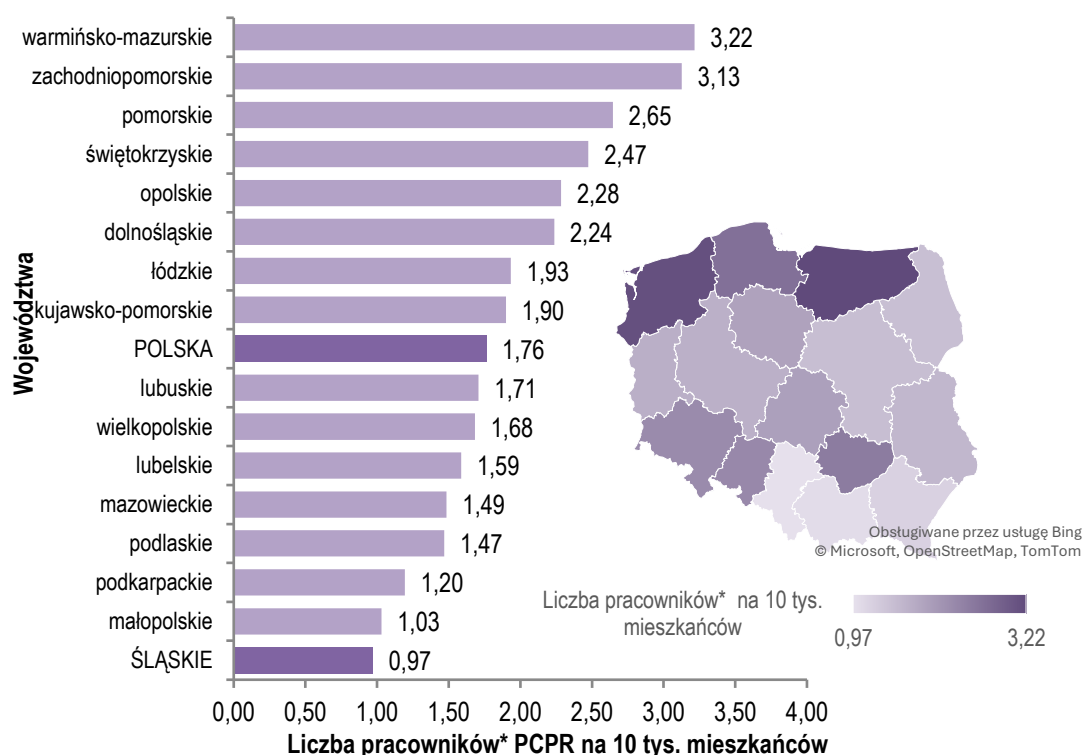
Liczba pracowników* PCPR w województwie śląskim w latach 2015-2025, stan na koniec danego roku.

* W przeliczeniu na pełne etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03* za lata 2015-2020 oraz *MRiPS/MRPiPS-06* za lata 2021-2025.

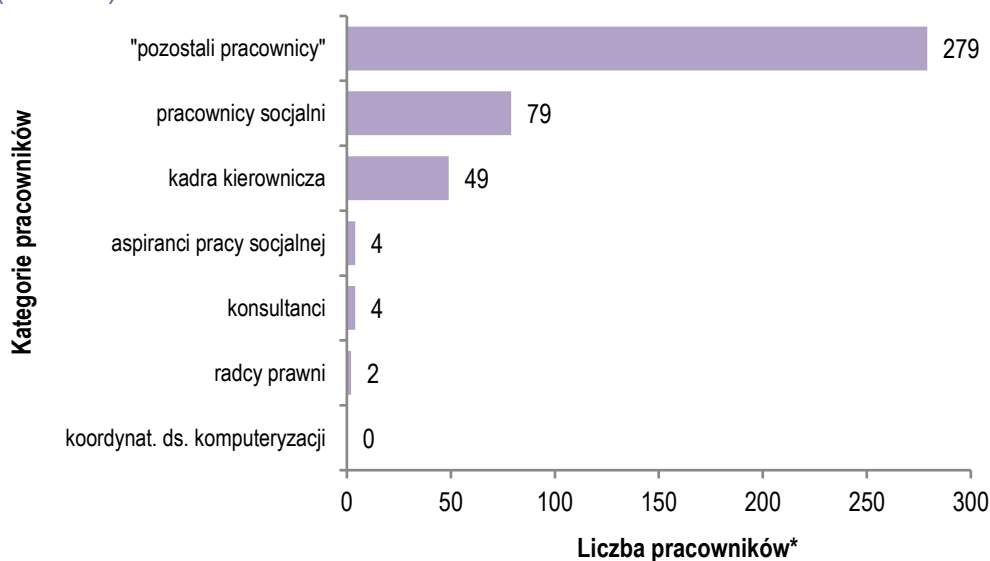
Pracownicy* PCPR na 10 tys. mieszkańców województw i Polski, stan na koniec 2025 r.

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

Pracownicy* PCPR wg stanowisk – województwo śląskie, stan na koniec 2024 roku (N= 417).

* W przeliczeniu na etaty.

Uwaga: liczba pracowników wg stanowisk może nie sumować się do ogólnej ich liczby, gdyż dana osoba mogła być zaliczona do więcej niż jednej kategorii.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

Pracownicy* powiatowych centrów pomocy rodzinie w województwie śląskim w latach 2023-2025, stan na koniec danego roku.

Wyszczególnienie					Lata			Zmiana w latach 2024-2025			
					2023	2024	2025	liczba	%		
Ogółem					432	386	417	30	7,8		
W tym:	kadra kierownicza	ogółem			57	54	49	-5	-8,4		
		w tym:	dyrektorzy i kierownicy jednostek oraz ich zastępcy	ogółem	25	26	26	0	0,0		
					w tym:	dyrektorzy, kierownicy	17	17	17	0	0,0
						z-cy dyrektorów, z-cy kierowników	8	9	9	0	0,0
			kierownicy działów, kierownicy sekcji	31	28	24	-5	-15,9			
	pracownicy socjalni	ogółem			70	73	79	6	7,7		
		w tym:	świadczący pracę socjalną poza siedzibą jednostki			15	7	12	x	x	
			przeprowadz. rodzinne wywiady śródown. poza siedzibą jedn.			4	3	1	x	x	
			świadczący pracę socjalną i przeprowadzający rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki			27	30	33	x	x	
			świadczący pracę jedynie w siedzibie jednostki			x	34	33	x	x	
		w tym:	główni specjaliści pracy socjalnej			3	5	5	x	x	
			starsi specjaliści pracy socjalnej - koordynatorzy			2	2	3	1	50,0	
			starsi specjaliści pracy socjalnej			21	20	19	-1	-2,6	
			specjaliści pracy socjalnej			8	15	19	4	25,9	
			starsi pracownicy socjalni			20	18	18	1	3,6	
			pracownicy socjalni			17	14	15	1	4,3	
			główni specjaliści będący pracownikami socjalnymi			0	0	0	0	x	
		aspiranci pracy socjalnej			2	5	4	-1	-20,0		
		konsultanci			1	2	4	2	100,0		

Wyszczególnienie		Lata			Zmiana w latach 2024-2025	
		2023	2024	2025	liczba	%
	koordynatorzy ds. komputeryzacji	0	0	0	0	x
	radcy prawni	2	2	2	0	0,0
	pozostali pracownicy	300	254	279	25	9,9

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS/MRpiPS-06* za lata 2023-2025.

8.2.3. Poziom wykształcenia pracowników OPS, PCPR i CUS

Ważny aspekt diagnozy zasobów kadrowych stanowi analiza kwalifikacji pracowników. Niniejszy podrozdział prezentuje dane w zakresie poziomu wykształcenia i specjalizacji pracowników podstawowych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i centrów usług społecznych zebrane za pomocą *Ankiety uzupełniającej do formularza OZPS – edycja 2025/2026 (OZPS 2025/2026)*¹¹⁸.

Zakres tematyczny ankiety w części dotyczącej kwalifikacji kadr OPS, CUS i PCPR obejmował w 2025 r. m.in.:

- liczbę zatrudnionych posiadających wykształcenie wyższe oraz wykształcenie średnie;
- liczbę pracowników socjalnych „posiadających specjalizację I i II stopnia” w zawodzie pracownika socjalnego;
- liczbę pracowników posiadających specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

Osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, z wyjątkiem osób kierujących placówkami rodzinnymi oraz centrami usług społecznych, zobowiązane są posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej¹¹⁹.

Wykształcenie pracowników podstawowych JOPS, stan na koniec 2025 r.

- Liczba pracowników podstawowych JOPS identyfikujących się wyższym wykształceniem: 6 107 osób, tj. 77,0%;
 - najwyższe odsetki osób z wyższym wykształceniem wśród podstawowych JOPS:
 - PCPR – 96,1%;
 - GOPS – 77,3%.
 - najniższe odsetki osób z wyższym wykształceniem wśród podstawowych JOPS:
 - MOPR – 75,0%;
 - CUS – 76,5%.
- Liczba pracowników podstawowych JOPS identyfikujących się średnim wykształceniem: 1 533 osób, tj. 19,3%;
 - najwyższe odsetki osób ze średnim wykształceniem wśród podstawowych JOPS:
 - MOPR – 20,7%;
 - CUS – 18,9%.
 - najniższe odsetki osób ze średnim wykształceniem wśród podstawowych JOPS:

¹¹⁸ Celem zastosowania *OZPS 2025/2026* było zebranie porównywalnych danych ilościowych, gdyż oryginalny formularz zawierał jedynie szablony opisów, które jednostki mogły dowolnie modyfikować.

¹¹⁹ Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 122 ust. 1 i 2.

- PCPR – 9,3%;
- GOPS – 18,6%.
- Liczba pracowników podstawowych JOPS identyfikujących się innym wykształceniem niż powyższe: 403 osób, tj. 5,1%.
 - najwyższe odsetki osób ze średnim wykształceniem wśród podstawowych JOPS:
 - PCPR – 6,8%;
 - GOPS – 6,4%.
 - najniższe odsetki osób ze średnim wykształceniem wśród podstawowych JOPS:
 - MOPR – 4,2%;
 - CUS – 4,6%.

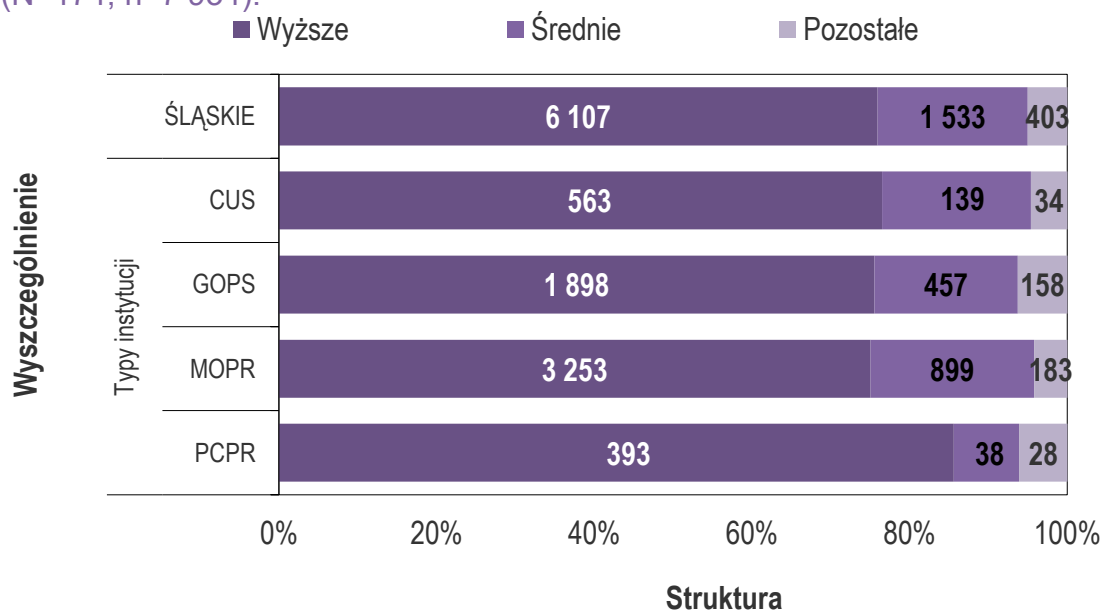
Specjalizacje wśród pracowników podstawowych JOPS, stan na koniec 2025 r.

- Liczba pracowników socjalnych podstawowych JOPS posiadających specjalizację I/II stopnia w zawodzie pracownik socjalny: 533 osób, tj. 25,5% ogółu pracowników socjalnych;
 - najwyższe odsetki pracowników socjalnych posiadających ww. specjalizacje wśród podstawowych JOPS:
 - GOPS – 36,8%;
 - PCPR – 32,1%.
 - najniższe odsetki pracowników socjalnych posiadających ww. specjalizacje wśród podstawowych JOPS:
 - MOPR – 18,5%;
 - CUS – 23,7%.
- Liczba pracowników podstawowych JOPS posiadających specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej: 751 osoby, tj. 9,5% ogółu pracowników;
 - najwyższe odsetki pracowników posiadających ww. specjalizacje wśród podstawowych JOPS:
 - GOPS – 13,2%;
 - PCPR – 12,2%.
 - najniższe odsetki pracowników posiadających ww. specjalizacje wśród podstawowych JOPS:
 - MOPR – 6,9%;
 - CUS – 10,7%.
- Liczba pracowników podstawowych JOPS posiadających specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej na 100 pracowników pełniących funkcje kierownicze: 116 osób;
 - najwyższe wartości wśród podstawowych JOPS:
 - GOPS – 129 osób;
 - PCPR – 116 osób;
 - najniższe wartości wśród podstawowych JOPS:
 - MOPR – 106 osób;
 - CUS – 108 osób.

WNIOSKI

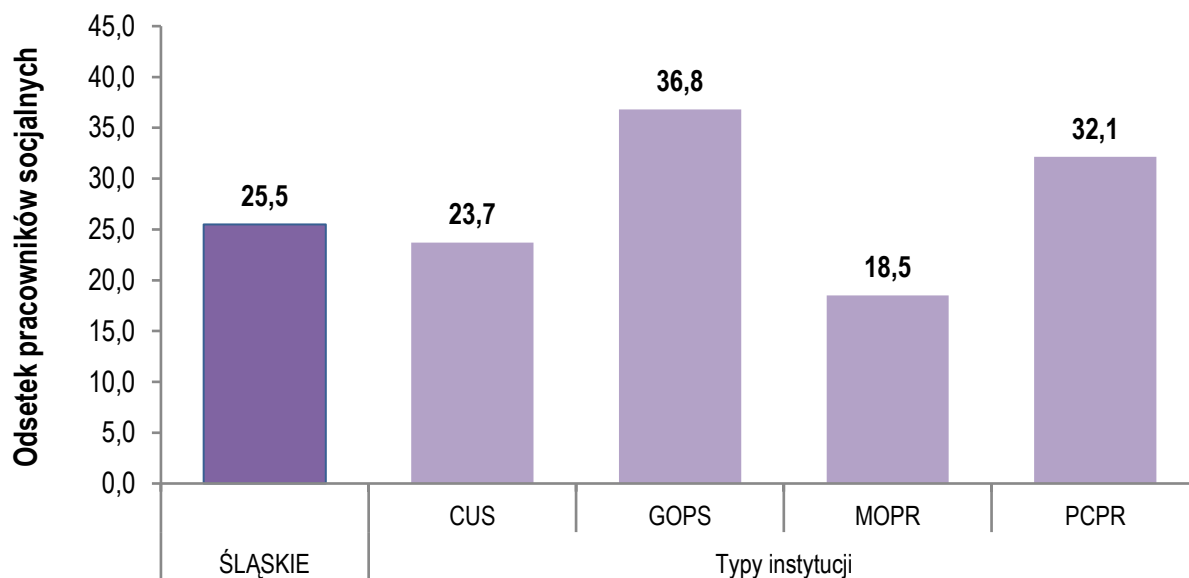
- W 2025 r. zdecydowana większość pracowników podstawowych JOPS posiadała wykształcenie wyższe, co świadczy o wysokim poziomie kwalifikacji kadry realizującej zadania z zakresu pomocy społecznej.
- Najwyższy poziom wykształcenia pracowników zaobserwowano w jednostkach PCPR i GOPS, natomiast niższy w MOPR i CUS.
- Specjalizację I/II stopnia w zawodzie pracownik socjalny posiadał co czwarty pracownik socjalny podstawowych JOPS. Największy odsetek pracowników z ww. kwalifikacjami odnotowano w GOPS i PCPR, natomiast najniższy – w MOPR i CUS.
- Specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej posiadało jedynie 9,5% pracowników podstawowych JOPS. Najwyższy udział pracowników posiadających ww. specjalizację odnotowano w GOPS i PCPR, natomiast najniższy w MOPR i CUS.
- W podstawowych JOPS na 100 osób pełniących funkcje kierownicze przypadało średnio 116 pracowników posiadających specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Najwyższe wartości wskaźnika odnotowano w GOPS i PCPR, natomiast najniższe – w MOPR i CUS.

Struktura wykształcenia pracowników podstawowych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, województwo śląskie, stan na koniec 2025 roku (N=174, n=7 934).

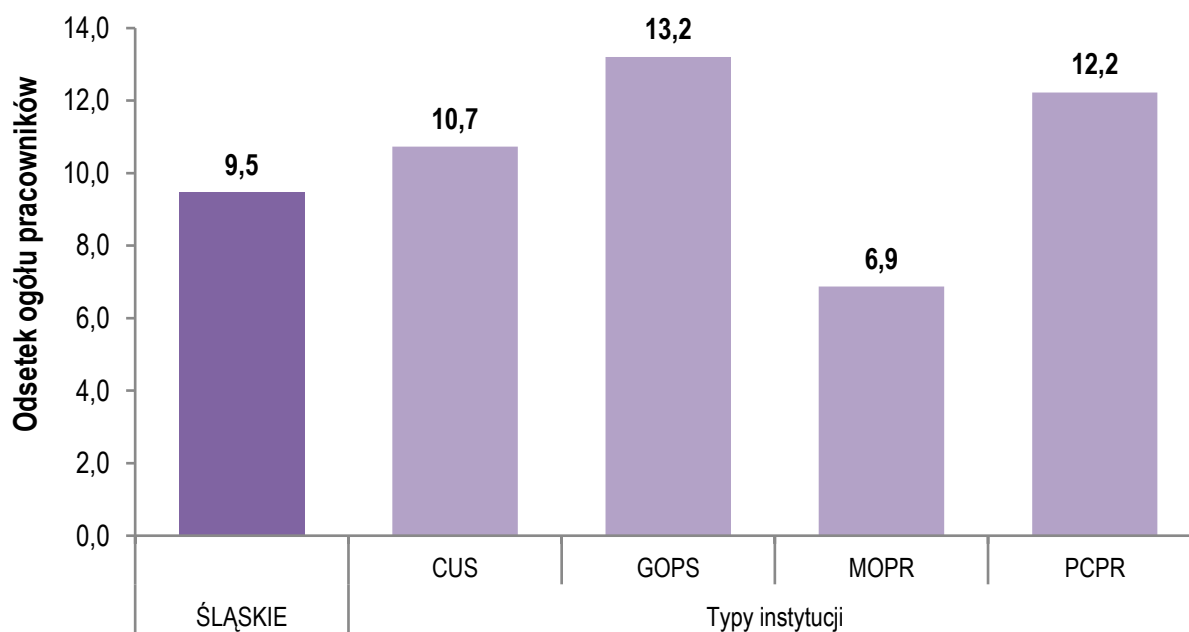
Źródło: Ośrodki pomocy społecznej, centra usług społecznych i powiatowe centra pomocy rodzinie, *Ankieta uzupełniająca do formularza OZPS – edycja 2025/2026*.

Specjalizacje I/II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego na 100 pracowników socjalnych podstawowych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, województwo śląskie, stan na koniec 2025 roku (N=174, n=533).

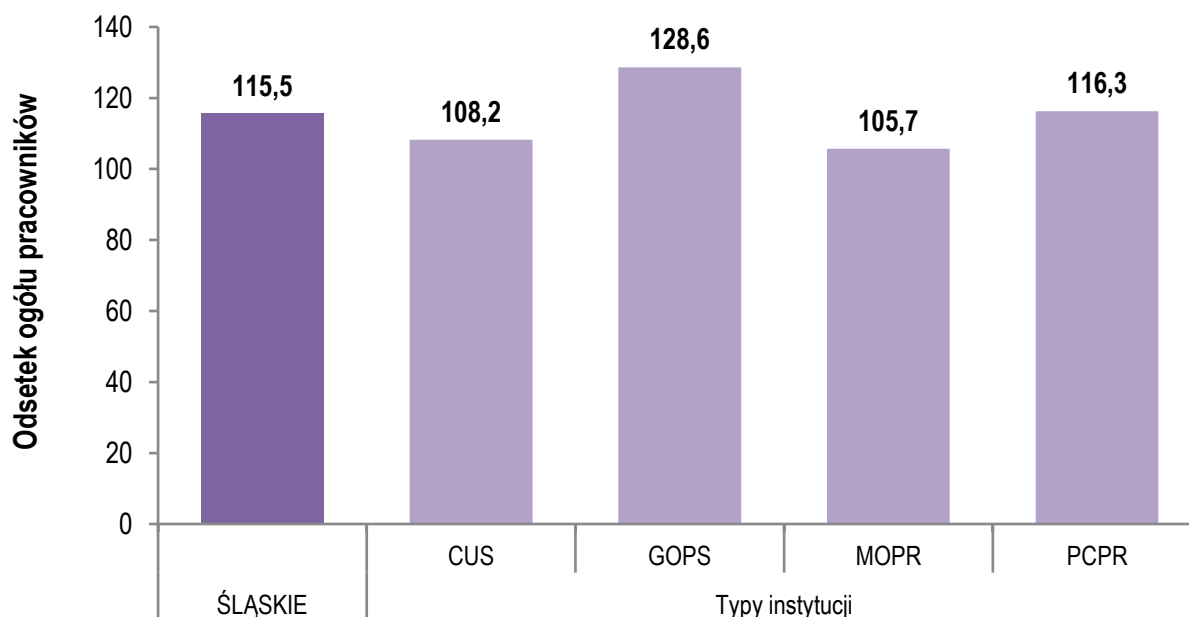
Źródło: Ośrodki pomocy społecznej, centra usług społecznych i powiatowe centra pomocy rodzinie, *Ankieta uzupełniająca do formularza OZPS – edycja 2025/2026*.

Specjalizacje z organizacji pomocy społecznej na 100 pracowników podstawowych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, województwo śląskie, stan na koniec 2025 roku (N=174, n= 751).

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej, centra usług społecznych i powiatowe centra pomocy rodzinie, *Ankieta uzupełniająca do formularza OZPS – edycja 2025/2026*.

Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej na 100 pracowników pełniących funkcje kierownicze w podstawowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, województwo śląskie, stan na koniec 2025 rok, N=174, n=751.

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej, centra usług społecznych i powiatowe centra pomocy rodzinie, *Ankieta uzupełniająca do formularza OZPS – edycja 2025/2026*.

8.3. Pracownicy socjalni

Kluczową grupę osób zatrudnionych w podstawowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej stanowią pracownicy socjalni. Do zadań pracownika socjalnego należy w szczególności:

1. praca socjalna;
2. przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych;
3. dokonywanie analizy, diagnozy i oceny zjawisk indywidualnych i społecznych, a także formułowanie opinii w zakresie zapotrzebowania na świadczenia z pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń;
4. udzielanie informacji, wskazówek, porad i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, rodzinom, grupom i społecznościom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy będące przyczyną ich trudnej sytuacji lub zaspokajać niezbędne potrzeby życiowe;
5. pomoc w uzyskaniu dla osób lub rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej specjalistycznego poradnictwa, terapii lub innych form pomocy w zakresie możliwości rozwiązywania problemów przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe;
6. udzielanie pomocy zgodnie z zasadami etyki zawodowej;
7. pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych;
8. współpraca i współdziałanie z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania problemów oraz skutków negatywnych zjawisk społecznych, łagodzenie konsekwencji ubóstwa;

9. inicjowanie nowych form pomocy osobom i rodzinom mającym trudną sytuację życiową oraz inspirowanie powołania instytucji świadczących usługi służące poprawie sytuacji takich osób i rodzin;
10. współuczestniczenie w inspirowaniu, opracowaniu, wdrożeniu oraz rozwijaniu regionalnych i lokalnych programów pomocy społecznej ukierunkowanych na podniesienie jakości życia;
11. inicjowanie lub współuczestniczenie w działaniach profilaktycznych nakierowanych na zapobieganie lub łagodzenie problemów społecznych¹²⁰.

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba pracowników socjalnych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (JOPS) szczebla gminnego i powiatowego:
 - w 2023 roku: 2 356;
 - w 2024 roku: 2 345;
 - w 2025 roku: 2 363
- Zmiana liczby pracowników socjalnych JOPS szczebla gminnego i powiatowego: 7 osób.
- Wskaźnik zmiany liczby pracowników socjalnych JOPS szczebla gminnego i powiatowego: -0,30%.

Tendencje w latach 2021-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba pracowników socjalnych JOPS szczebla gminnego i powiatowego:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: słaba;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 2 345 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 2 433 – 2021 rok.
- Zmiana liczby pracowników socjalnych JOPS szczebla gminnego i powiatowego: -70 osób.
- Wskaźnik zmiany liczby pracowników socjalnych JOPS szczebla gminnego i powiatowego: -2,87%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Liczba pracowników socjalnych JOPS szczebla gminnego i powiatowego na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 5,5;
 - w Polsce: 5,8;
 - najniższa wartość wśród województw: mazowieckie – 5,0;
 - najwyższa wartość wśród województw: świętokrzyskie – 7,8;
 - pozycja województwa śląskiego: 12.

¹²⁰ Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 119 ust. 1.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

- Liczba pracowników socjalnych JOPS szczebla gminnego i powiatowego na 10 tys. mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: umiarkowane;
 - część województwa o najwyższych wartościach: północna;
 - części województwa o najniższych wartościach: wschodnia i południowa;
 - zróżnicowanie w podregionach: umiarkowane;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: częstochowski – 6,59;
 - najniższa wartość wśród podregionów: bielski – 4,82;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 5,64;
 - wartość w powiatach ziemskich: 5,34;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Piekary Śląskie (7,79), m. Częstochowa (7,50), i m. Świętochłowice (7,17);
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Żory (3,07), bielski (4,06) oraz bieruńsko-lędziński (4,21).

Struktura i poziom zatrudnienia pracowników socjalnych JOPS szczebla gminnego i powiatowego

- JOPS zatrudniające największą liczbę pracowników socjalnych:
 - ośrodki pomocy społecznej – 1 838 osób, tj. 77,8%;
 - domy pomocy społecznej – 199 osób, tj. 8,4%;
 - centra usług społecznych – 149 osób, tj. 6,3%.
- JOPS zatrudniające najmniejszą liczbę pracowników socjalnych:
 - placówki specjalistycznego poradnictwa – 3 osoby, tj. 0,13%;
 - ośrodki interwencji kryzysowej – 22 osoby, tj. 0,93%.
- Pracownicy socjalni zatrudnieni w ośrodkach pomocy społecznej wg stanowisk:
 - najliczniejsze stanowiska:
 - starsi specjaliści pracy socjalnej – 501 osób, tj. 27,3% ogółu pracowników socjalnych;
 - starsi pracownicy socjalni – 405 osób, tj. 22,1% ogółu pracowników socjalnych;
 - specjaliści pracy socjalnej – 405 osób, tj. 22,0% ogółu pracowników socjalnych;
 - najmniej liczne stanowiska:
 - pracownicy socjalni zatrudnieni na stanowisku "główny specjalista" – 15 osób, tj. 0,8% ogółu pracowników socjalnych;
 - główni specjaliści pracy socjalnej – 67 osoby, tj. 3,6% ogółu pracowników socjalnych;
 - starsi specjaliści pracy socjalnej – koordynatorzy – 117 osób, tj. 6,3% ogółu pracowników socjalnych;
 - wg rodzaju wykonywanej pracy:
 - najliczniejsze stanowiska:
 - świadczący pracę socjalną i przeprowadzający rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki – 1 524 osób, tj. 82,9% ogółu pracowników socjalnych;
 - świadczący pracę socjalną poza siedzibą jednostki – 127 osób, tj. 6,9% ogółu pracowników socjalnych;
 - najmniej liczne stanowiska:
 - świadczący pracę jedynie w siedzibie jednostki – 93 osoby, tj. 5,1% ogółu pracowników socjalnych;

- przeprowadzający rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki – 94 osoby, tj. 5,1% ogółu pracowników socjalnych.
- Pracownicy socjalni zatrudnieni w centrach usług społecznych:
 - wg stanowisk:
 - najliczniejsze stanowiska:
 - specjaliści pracy socjalnej – 46 osób, tj. 31,1% ogółu pracowników socjalnych;
 - starsi specjaliści pracy socjalnej – 41 osób, tj. 27,6% ogółu pracowników socjalnych;
 - pracownicy socjalni¹²¹ – 32 osoby, tj. 21,5% ogółu pracowników socjalnych;
 - najmniej liczne stanowiska:
 - pracownicy socjalni zatrudnieni na stanowisku "główny specjalista" – nie zatrudniano w CUS pracowników na ww. stanowisku;
 - starsi specjaliści pracy socjalnej – koordynatorzy – 6 osób, tj. po 4,0% ogółu pracowników socjalnych;
 - główni specjaliści pracy socjalnej, starsi specjaliści pracy socjalnej – 6 osób, tj. po 4,0% ogółu pracowników socjalnych;
 - wg rodzaju wykonywanej pracy:
 - najliczniejsze stanowiska:
 - świadczący pracę socjalną i przeprowadzający rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki – 148 osób, tj. 99,3% ogółu pracowników socjalnych;
 - najmniej liczne stanowiska:
 - świadczący pracę jedynie w siedzibie jednostki – 1 osoba, tj. 0,7% ogółu pracowników socjalnych.
- Pracownicy socjalni zatrudnieni w centrach pomocy rodzinie wg stanowisk:
 - najliczniejsze stanowiska:
 - starsi specjaliści pracy socjalnej – 19 osób, tj. 24,1% ogółu pracowników socjalnych;
 - specjaliści pracy socjalnej – 19 osób, tj. 23,9% ogółu pracowników socjalnych;
 - starsi pracownicy socjalni – 18 osób, tj. 22,9% ogółu pracowników socjalnych;
 - najmniej liczne stanowiska:
 - pracownicy socjalni zatrudnieni na stanowisku "główny specjalista" – nie zatrudniano w PCPR pracowników na ww. stanowisku;
 - starsi specjaliści pracy socjalnej – koordynatorzy – 3 osoby, tj. 3,8% ogółu pracowników socjalnych;
 - główni specjaliści pracy socjalnej – 5 osób, tj. 6,8% ogółu pracowników socjalnych;
 - wg rodzaju wykonywanej pracy:
 - najliczniejsze stanowiska:
 - świadczący pracę socjalną i przeprowadzający rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki – 33 osoby, tj. 42,2% ogółu pracowników socjalnych;
 - świadczący pracę jedynie w siedzibie jednostki – 33 osoby, tj. 41,6% ogółu pracowników socjalnych;
 - najmniej liczne stanowiska:
 - przeprowadzający rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki – 1 osoba, tj. 1,6% ogółu pracowników socjalnych;
 - świadczący pracę socjalną poza siedzibą jednostki – 12 osób, tj. 14,6% ogółu pracowników socjalnych.

¹²¹ Nazwa jednego ze stanowisk zajmowanych przez pracowników socjalnych.

Pracownicy socjalni w województwie śląskim: obciążenie i zgodność z normami ustawowymi

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego OPS / CUS zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy:
 - w 2023 roku: 2 167;
 - w 2024 roku: 2 173;
 - w 2025 roku: 2 160;
- Zmiana liczby mieszkańców przypadającej na 1 pracownika socjalnego OPS / CUS: - 7.
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców przypadającej na 1 pracownika socjalnego OPS / CUS: -0,32.

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego OPS / CUS zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 1 936 – 2016 rok;
 - wartość maksymalna: 2 173 – 2024 rok.
- Zmiana liczby mieszkańców przypadającej na 1 pracownika socjalnego OPS / CUS: 173.
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców przypadającej na 1 pracownika socjalnego OPS / CUS: 8,71%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego OPS / CUS zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy:
 - w województwie śląskim: 2 160;
 - w Polsce: 2 053;

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

- Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego OPS / CUS zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: zachodnia;
 - część województwa o najniższych wartościach: północna;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: gliwicki – 2 507;
 - najniższa wartość wśród podregionów: częstochowski – 1 748;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 2 086;
 - wartość w powiatach ziemskich: 2 256;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Żory (3 643), gliwicki (2 992) oraz m. Mysłowice (2 948);

- powiaty o najniższych wartościach: m. Częstochowa (1 486), m. Jaworzno (1 537) oraz m. Piekary Śląskie (1 605).
- Odsetek gmin spełniających ustawowe wymogi dotyczące liczby mieszkańców lub środowisk przypadających na 1 pracownika socjalnego¹²²:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: małe;
 - część województwa o najwyższych wartościach: południowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: północna;
 - zróżnicowanie w podregionach: małe;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: tyski – 100%;
 - najniższa wartość wśród podregionów: częstochowski – 74,2%;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 84,2%;
 - wartość w powiatach ziemskich: 86,5%;
 - wartość w gminach miejskich – 87,8%;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich – 80,0%;
 - wartość w gminach wiejskich – 87,1%.

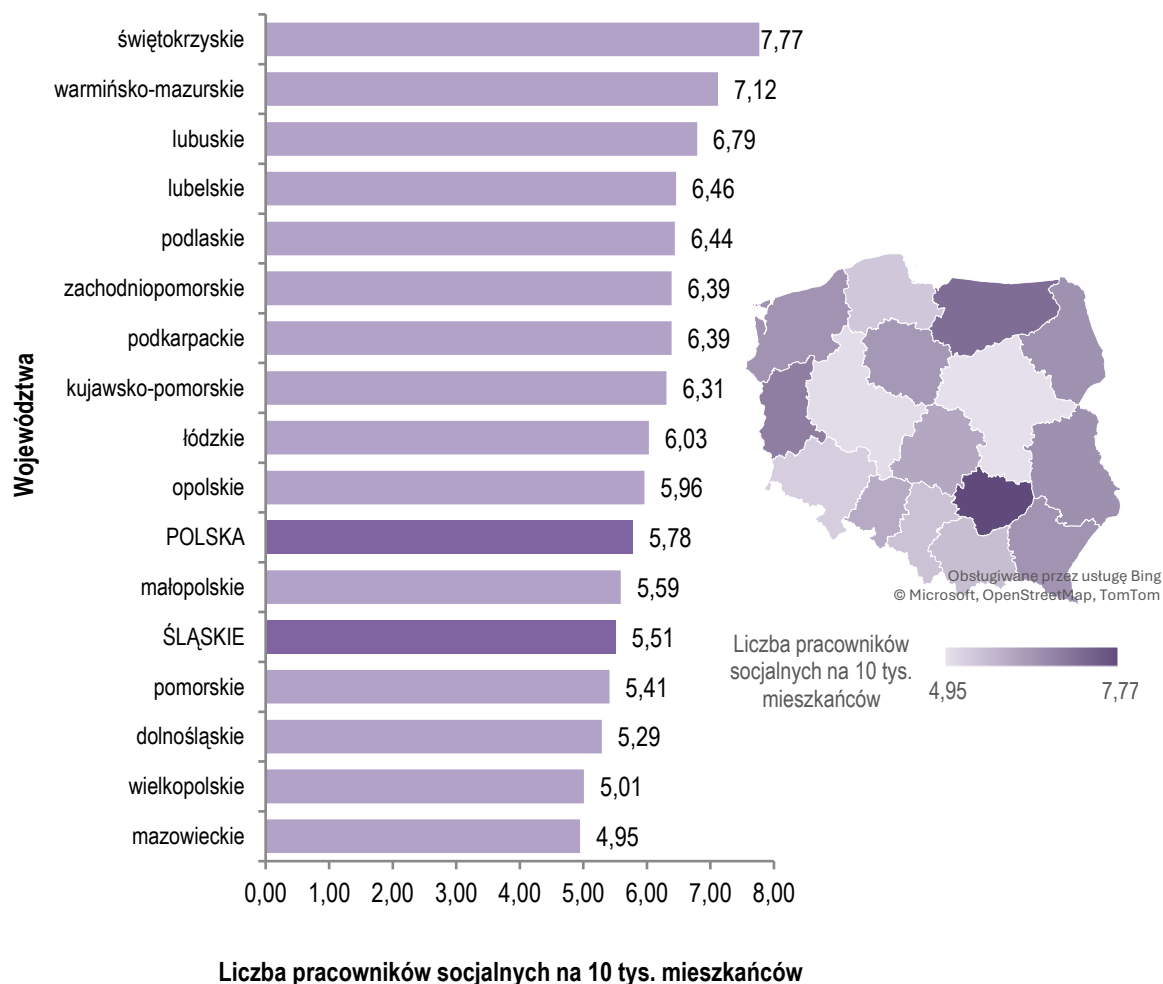
WNIOSKI

- W latach 2023–2025 w województwie śląskim odnotowano niewielki spadek zatrudnienia pracowników socjalnych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej (JOPS), co może świadczyć o utrzymującej się stabilizacji kadrowej przy jednoczesnym umiarkowanym odpływie pracowników.
- Na tle kraju województwo śląskie w 2025 r. uplasowało się na 12. miejscu pod względem liczby pracowników socjalnych JOPS na 10 tys. mieszkańców.
- Zróżnicowanie regionalne w województwie było umiarkowane – najwyższy poziom zatrudnienia odnotowano w północnej części województwa, a najniższy w części wschodniej i południowej.
- W strukturze zatrudnienia dominowali pracownicy socjalni zatrudnieni w ośrodkach pomocy społecznej (OPS), którzy stanowili prawie 78% całej kadry socjalnej JOPS. Znacznie mniej osób zatrudniono w domach pomocy społecznej (8,4%) i w centrach usług społecznych (6,3%).
- Najliczniejsze stanowiska w OPS to: starszy specjalista pracy socjalnej, starszy pracownik socjalny oraz specjalista pracy socjalnej.
- Najwięcej pracowników OPS realizowało zadania w terenie – ponad 3/4 świadczyło pracę socjalną i przeprowadzało wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki.
- Liczba mieszkańców przypadających na jednego pracownika socjalnego OPS/CUS zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy spadła z 2 167 w 2023 r. do 2 160 w 2025 r., co może świadczyć o powolnym odciążaniu kadry.
- W porównaniu do średniej krajowej (2 053), w województwie śląskim (2 160) w 2025 r. na jednego pracownika przypadało więcej mieszkańców, co może wskazywać na niedobory kadrowe w niektórych częściach regionu.
- Najwięcej mieszkańców na 1 pracownika socjalnego OPS/CUS występowało w podregionie gliwickim (2 507 osób na pracownika), a najmniejsze w częstochowskim (1 748 osób na pracownika), co potwierdza duże zróżnicowanie wewnątrz województwa.
- Zdecydowana większość gmin w regionie spełniała ustawowe wymogi dotyczące liczby mieszkańców lub środowisk przypadających na jednego pracownika socjalnego –

¹²² Interpretując wyniki należy mieć na uwadze, że analizowany wskaźnik opiera się na spełnieniu przez jednostki samorządu terytorialnego jednej z dwóch norm zatrudnienia pracowników socjalnych wynikających z ustawy o pomocy społecznej.

szczególnie wysoki odsetek spełnienia norm odnotowano w podregionie tyskim (100%)¹²³.

Pracownicy socjalni* na 10 tys. mieszkańców województw i Polski, stan na koniec 2025 roku.

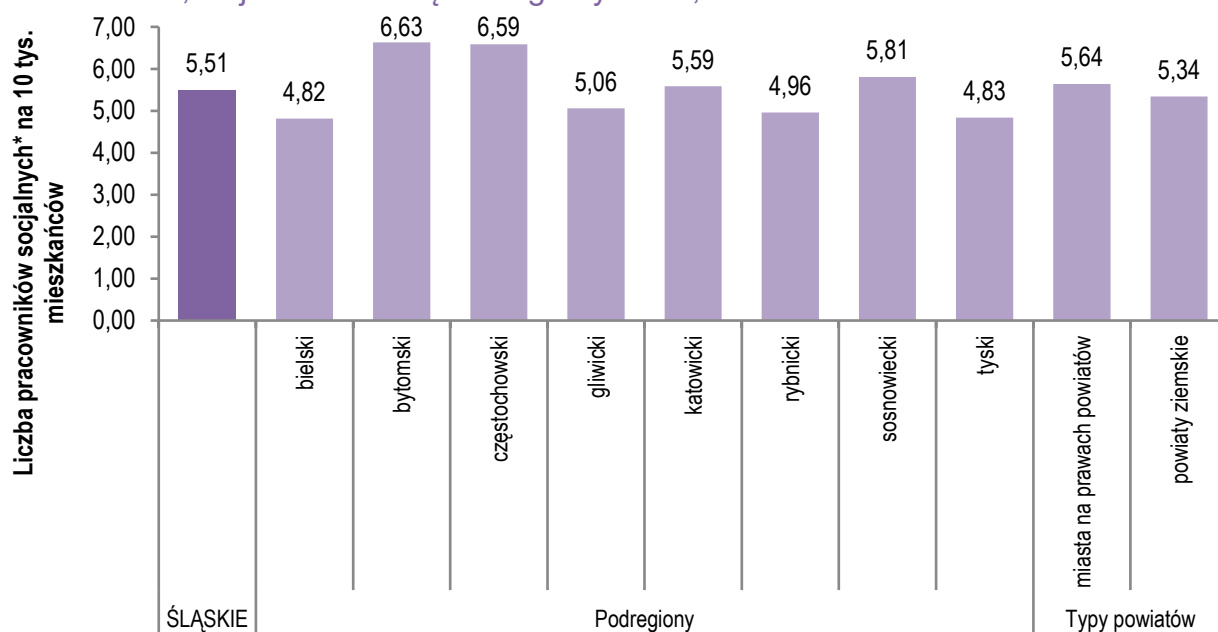

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, www.stat.gov.pl/bdl

¹²³ W podregionie tyskim mniej korzystne wartości odnotowano dla wskaźnika liczby mieszkańców przypadających na jednego pracownika socjalnego, jednak sytuację tę równoważy wyższy poziom spełnienia normy dotyczącej liczby środowisk objętych pracą socjalną przypadających na pracownika socjalnego.

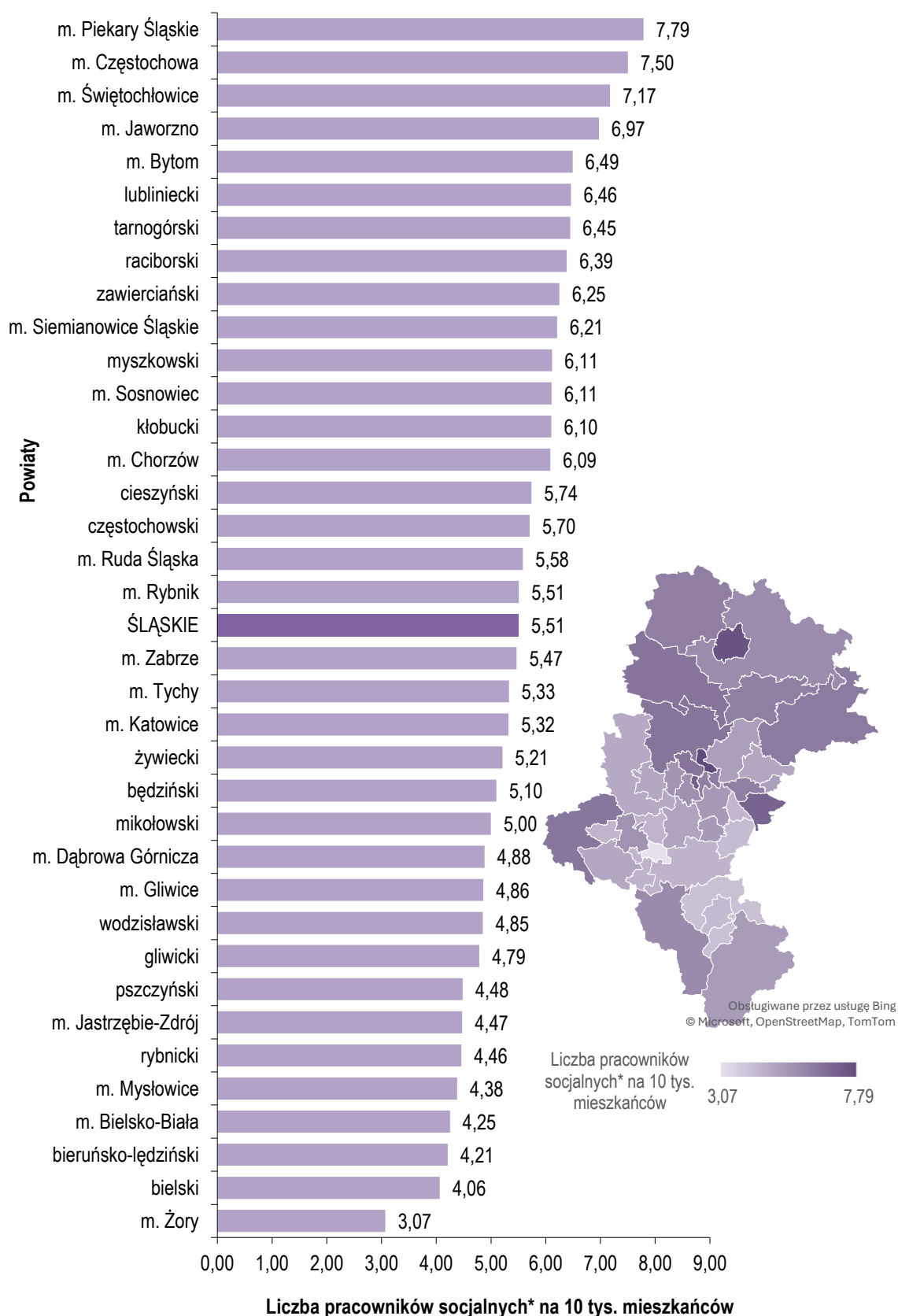
Liczba pracowników socjalnych* JOPS szczebla gminnego i powiatowego na 10 tys. mieszkańców, województwo śląskie wg terytoriów, stan na koniec 2025 roku.

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, www.stat.gov.pl/bdl

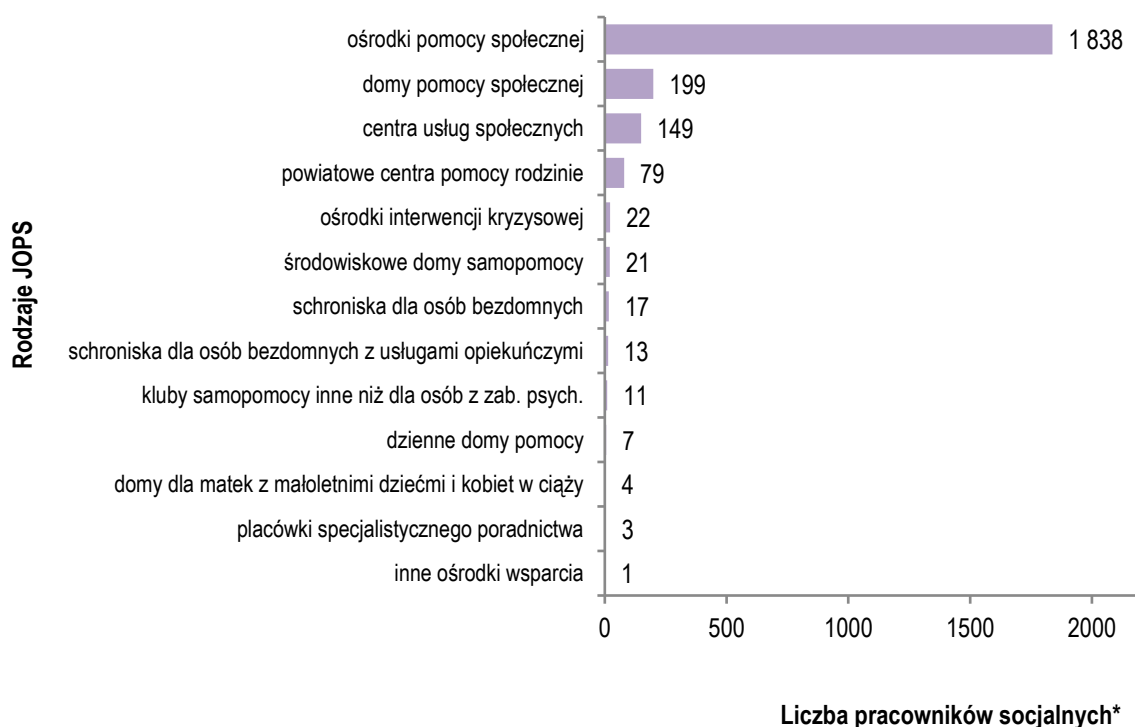
Liczba pracowników socjalnych* JOPS szczebla gminnego i powiatowego na 10 tys. mieszkańców, województwo śląskie wg powiatów, stan na koniec 2025 roku.

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie MRPiPS-06 za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, www.stat.gov.pl/bdl

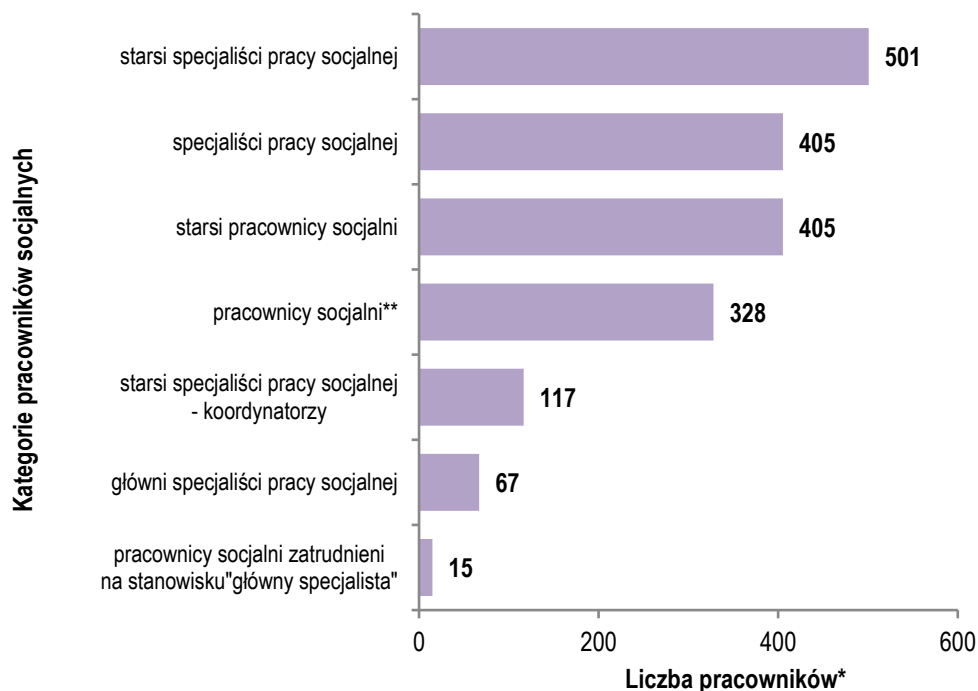
Struktura pracowników socjalnych* wg rodzaju JOPS, województwo śląskie, stan na koniec 2025 roku.

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

Pracownicy socjalni* OPS wg stanowisk, województwo śląskie, stan na koniec 2024 roku (N=1 838).

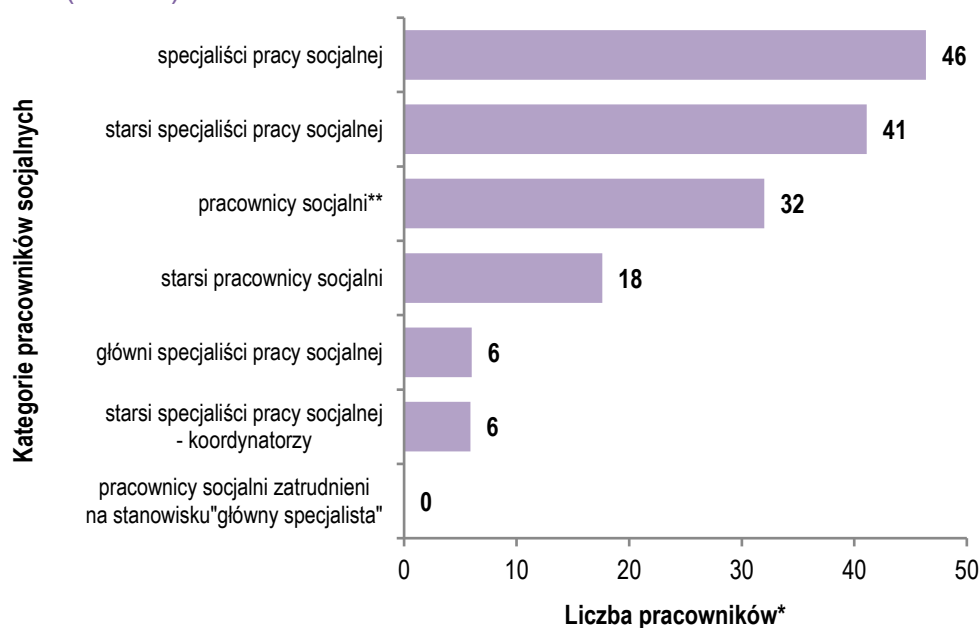

* W przeliczeniu na etaty.

** Nazwa jednego ze stanowisk zajmowanych przez pracowników socjalnych.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

Pracownicy socjalni* CUS wg stanowisk, województwo śląskie, stan na koniec 2025 roku (N=149).

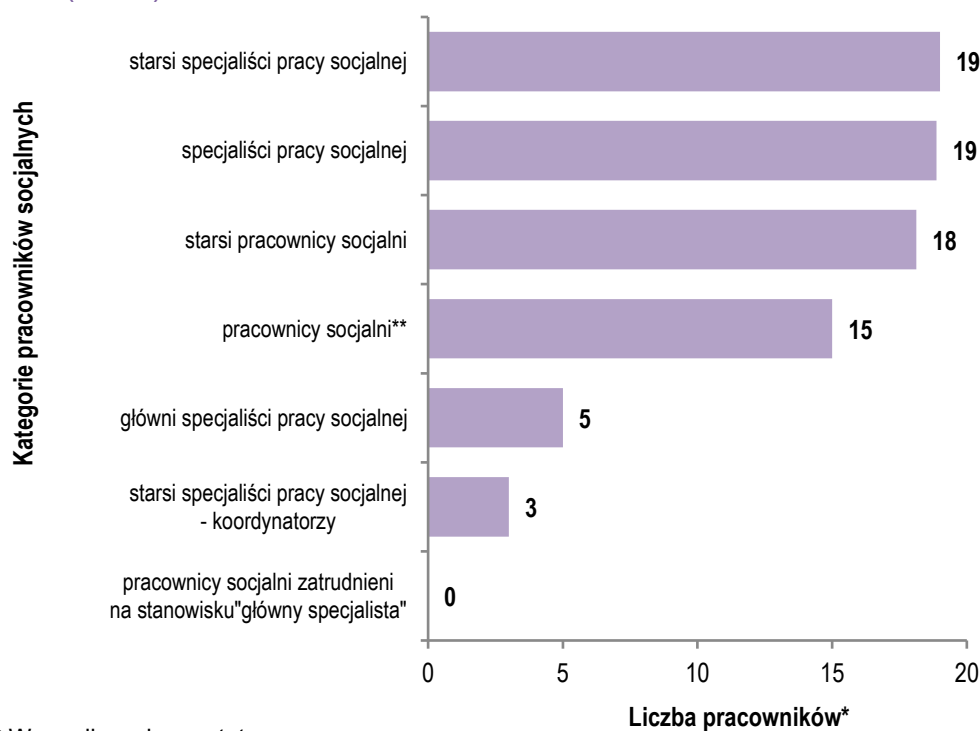

* W przeliczeniu na etaty.

** Nazwa jednego ze stanowisk zajmowanych przez pracowników socjalnych.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

Pracownicy socjalni* PCPR wg stanowisk, województwo śląskie, stan na koniec 2025 roku (N=79).

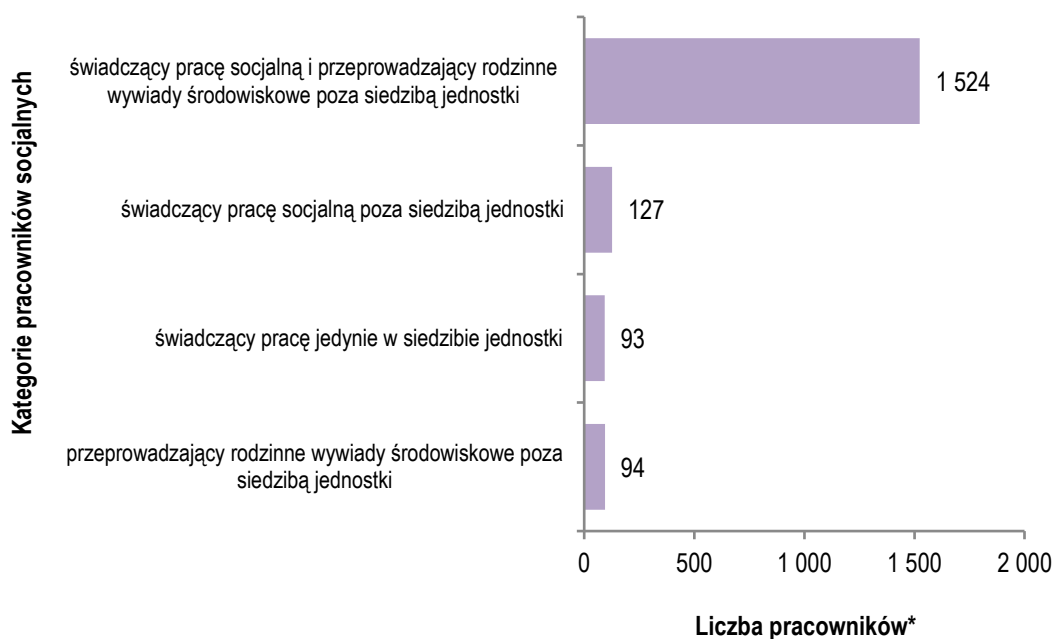

* W przeliczeniu na etaty.

** Nazwa jednego ze stanowisk zajmowanych przez pracowników socjalnych.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

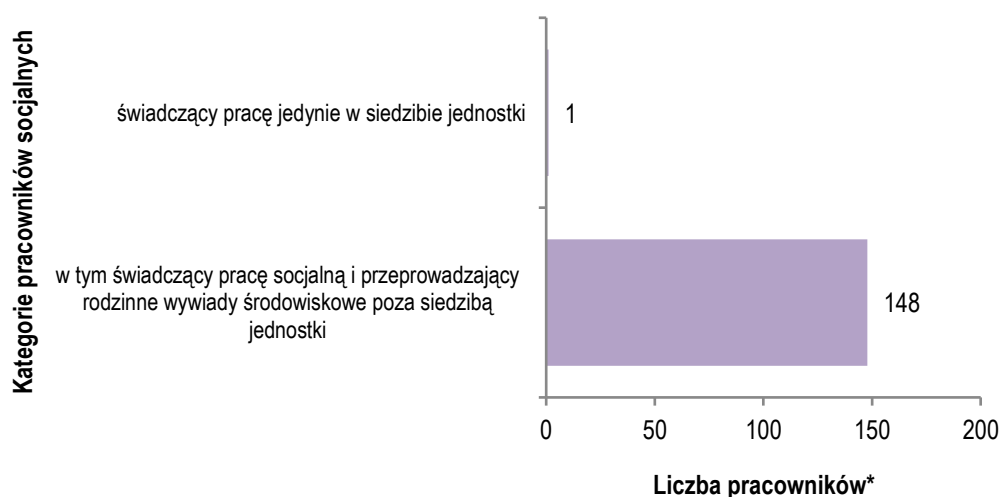
Pracownicy socjalni* OPS wg rodzaju wykonywanej pracy, województwo śląskie, stan na koniec 2025 roku (N=1 838).

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

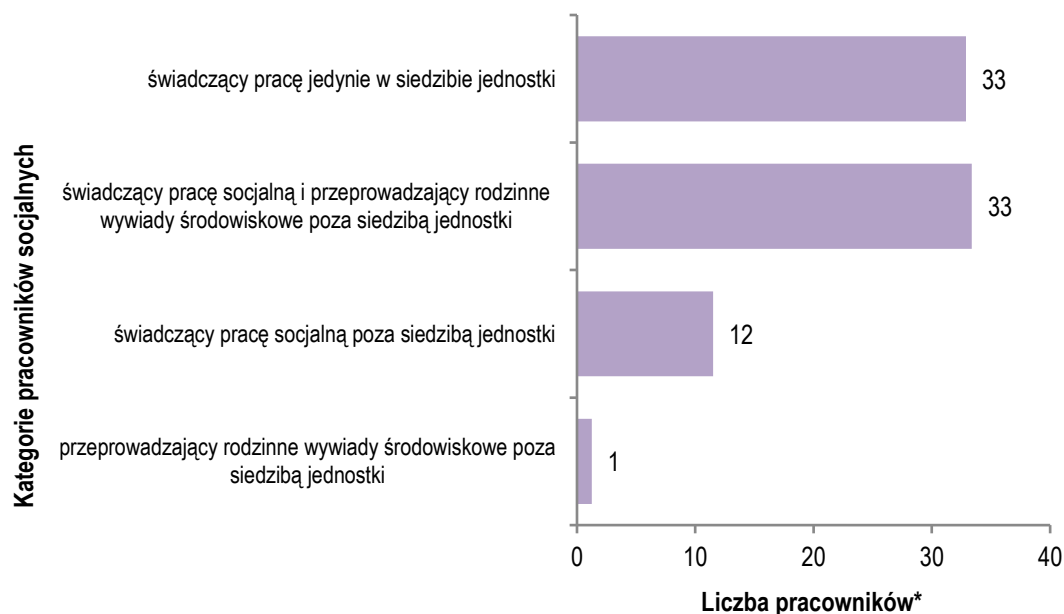
Pracownicy socjalni* CUS wg rodzaju wykonywanej pracy, województwo śląskie, stan na koniec 2025 roku (N=149).

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

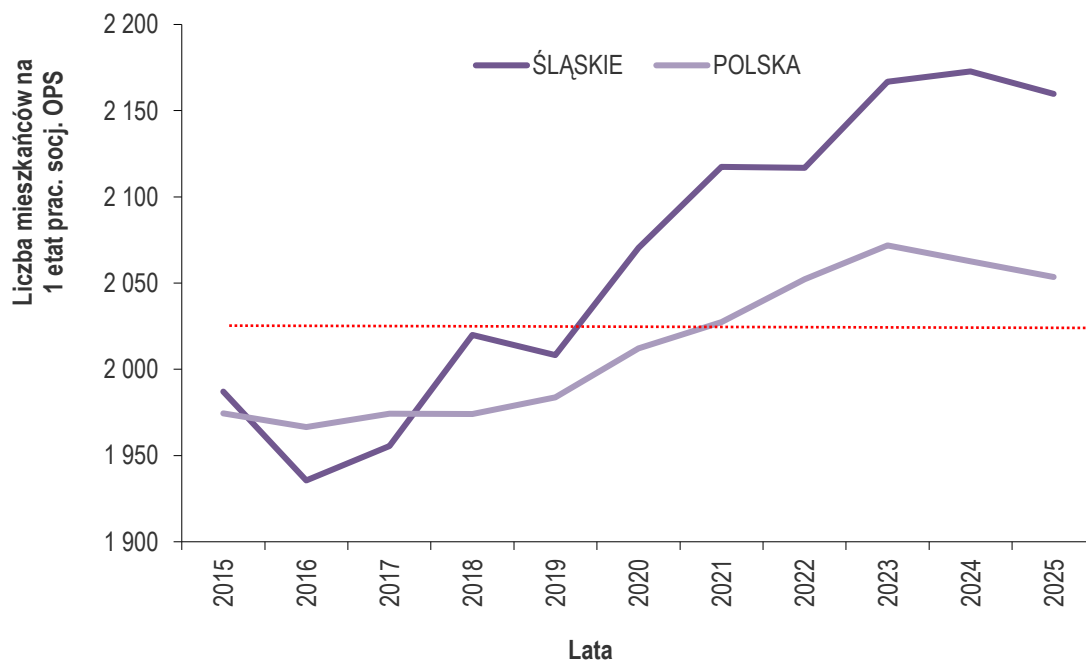
Pracownicy socjalni* PCPR wg rodzaju wykonywanej pracy, województwo śląskie, stan na koniec 2025 roku (N=79).

* W przeliczeniu na etaty.

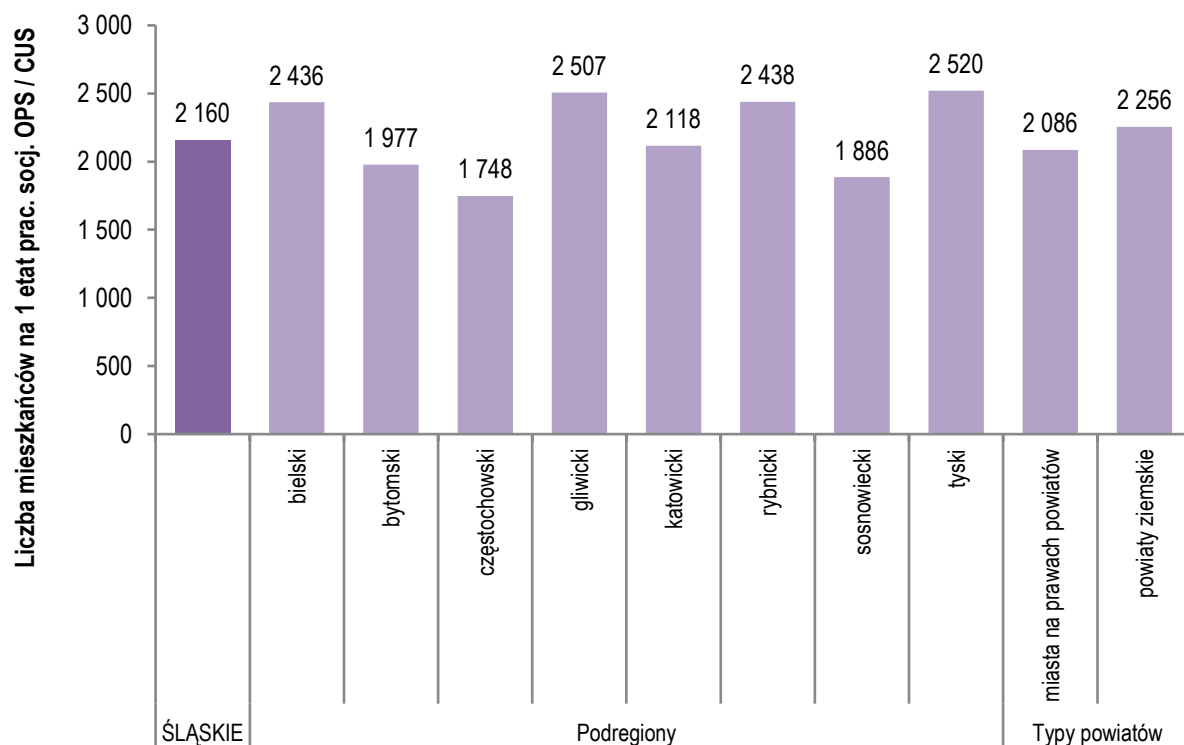
Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego OPS / CUS zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy w latach 2015-2025, stan na koniec danego roku.

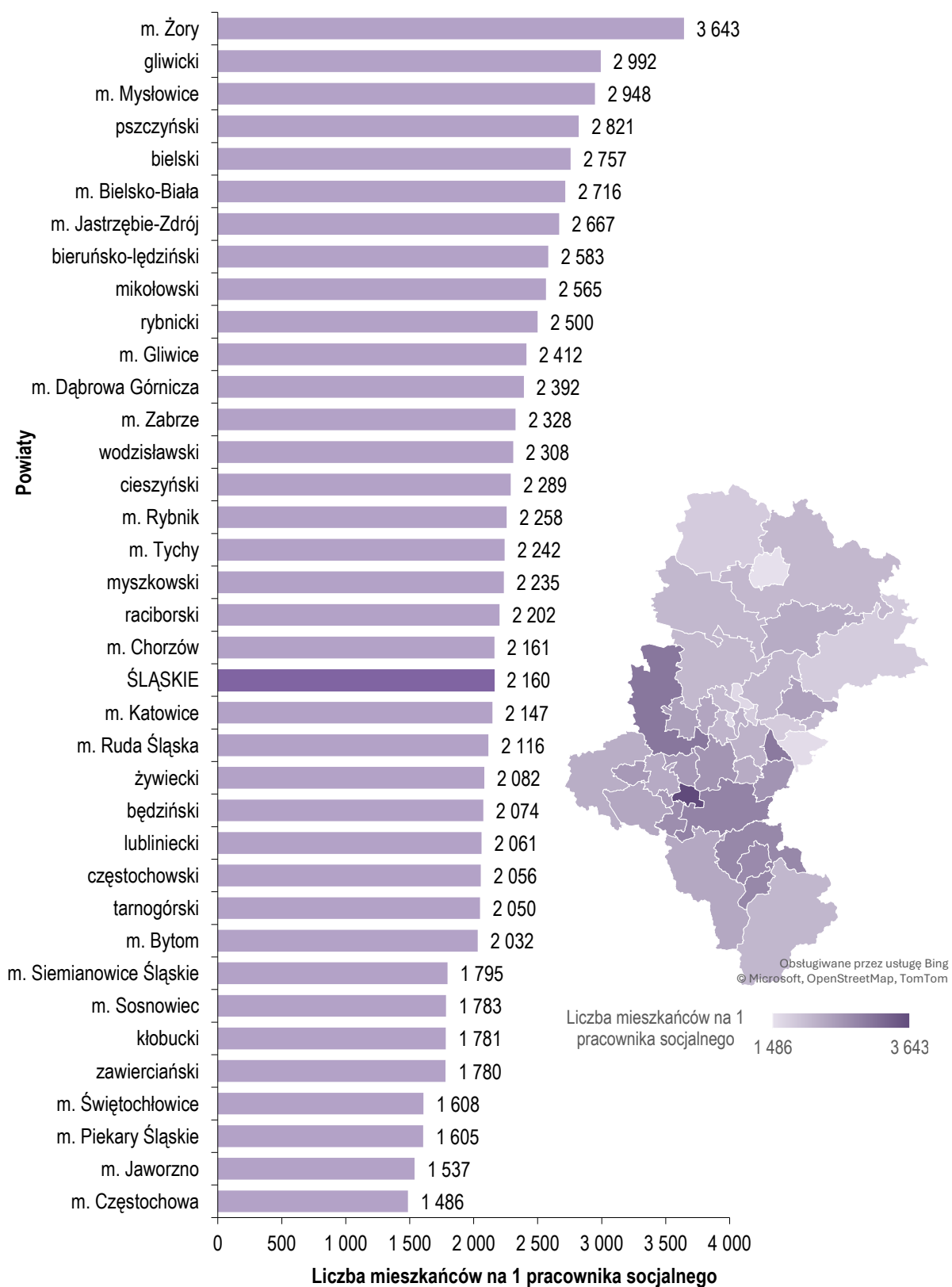
Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS* / *MRPiPS* / *MRiPS-03* za lata 2015-2020 oraz *MRiPS/MRPiPS-06* za lata 2021-2025; 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, www.stat.gov.pl/bdl

Liczba mieszkańców na 1 pracownika socjalnego OPS / CUS zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy wg terytoriów województwa śląskiego, stan na koniec 2025 r.

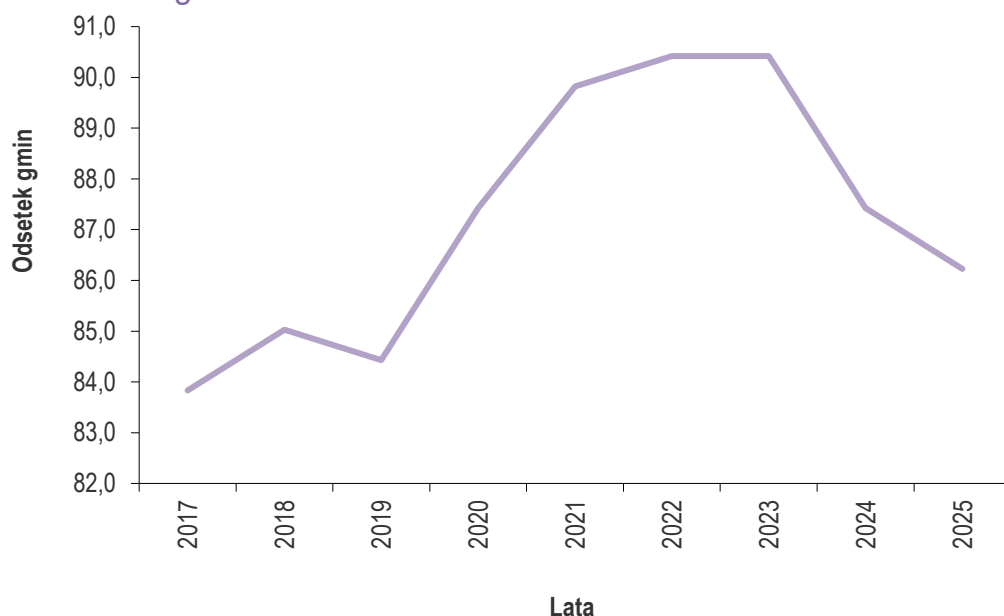
Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025, 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, www.stat.gov.pl/bdl

Liczba mieszkańców na 1 pracownika socjalnego OPS / CUS zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy w powiatach, województwo śląskie, stan na koniec 2025 r.

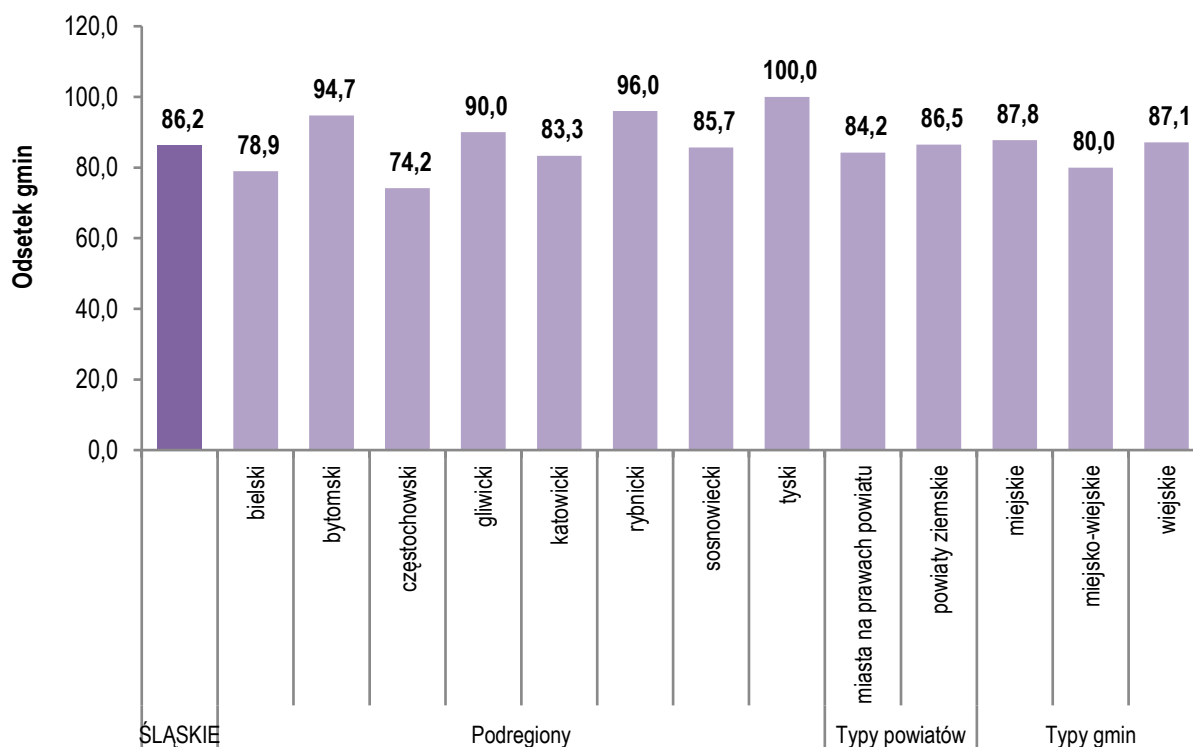
Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, www.stat.gov.pl/bdl

Odsetek gmin spełniających ustawowe wymogi dotyczące liczby mieszkańców lub środowisk przypadających na 1 pracownika socjalnego w latach 2017-2025, stan na koniec danego roku.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS / MRPiPS-03* za lata 2017-2020 r. oraz *MRPiPS/MRPiPS-06* za lata 2021-2025; 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, www.stat.gov.pl/bdl

Odsetek gmin spełniających ustawowe wymogi dotyczące liczby mieszkańców lub środowisk przypadających na 1 pracownika socjalnego, województwo śląskie, stan na koniec 2025 r.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025, 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, www.stat.gov.pl/bdl

Pracownicy socjalni* zatrudnieni w JOPS szczebla gminnego i powiatowego w województwie śląskim w latach 2023-2025, stan na koniec danego roku.

Wyszczególnienie				Lata			Zmiana w latach 2024-2025	
				2023	2024	2025	liczba	%
Ogółem - wszyscy pracownicy JOPS szczebla gminnego i powiatowego				13 069	13 267	13 722	455	3,4
Razem	pracownicy socjalni ogółem			2 356	2 345	2 363	17	0,7
	w tym:	świadczący pracę socjalną poza siedzibą jednostki		165	264	153	x	x
		przeprowadzający rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki		123	112	97	x	x
		świadczący pracę socjalną i przeprowadzający rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki		1 724	1 590	1 717	x	x
W tym:	ośrodki wsparcia	powiatowe centra pomocy rodzinie		70	73	79	6	7,7
		ośrodki pomocy społecznej		1 990	1 971	1 838	-133	-6,8
		centra usług społecznych		16	17	149	132	776,5
		domy pomocy społecznej		193	200	199	-1	-0,3
		placówki specjalistycznego poradnictwa		3	3	3	0	0,0
		ośrodki interwencji kryzysowej		23	20	22	2	10,0
		ogółem		61	61	72	12	18,9
		ośrodki wsparcia dla osób z zaburz. psych.	ogółem	25	25	21	-4	-14,3
			w tym środowiskowe domy samopomocy	25	25	21	-4	-14,3
		dzienne domy pomocy		5	4	7	3	85,7
		domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży		4	4	4	0	0,0
		schroniska dla osób bezdomnych		15	13	17	4	32,7
		schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi		4	4	13	9	206,0
		kluby samopomocy inne niż dla osób z zaburzeniami psychicznymi		10	11	10	-1	-9,7
		inne ośrodki wsparcia		0	1	1	0	x

* W przeliczeniu na etaty.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS/MRPiPS-06* za lata 2023-2025.

8.4. Kształcenie oraz szkolenie zawodowe kadr pomocy i integracji społecznej

Jednym z podstawowych warunków skutecznej integracji społecznej jest zapewnienie wysokiego poziomu kwalifikacji kadr instytucji zajmujących się realizacją tego zadania. Z kolei wzrostowi kompetencji pracowniczych sprzyja dostęp do bezpłatnych szkoleń, studiów, kursów specjalizacyjnych, specjalistycznego doradztwa, coachingu oraz superwizji. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, realizując swoje ustawowe kompetencje¹²⁴ oraz wykorzystując różnorodne źródła finansowania zapewnia kadrze podmiotów działających w obszarze pomocy i integracji społecznej możliwość bezpłatnego podnoszenia kwalifikacji.

Kiedy w tym rozdziale mowa jest o uczestniku chodzi o osobę, która faktycznie wzięła udział w danej formie wsparcia. Dana osoba mogła być liczona wielokrotnie – przy każdej formie, z której skorzystała. Poniższe dane zostały zebrane ze wszystkich działów merytorycznych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego.

8.4.1. Ekonomia społeczna

W ramach projektu *Koordinacja działań w zakresie polityki społecznej – ROPS WSL* współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, w 2025 r. zrealizowano następujące działania z zakresu ekonomii społecznej:

- doradztwo specjalistyczne dla JST, w tym kadr pomocy i integracji społecznej nt.:
 - zlecenia realizacji zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej przez JST w wymiarze 75 godzin zegarowych z udziałem **68 osób**;
 - aspektów społecznych w zamówieniach publicznych w wymiarze 114,5 godzin zegarowych z udziałem **101 osób**;
 - różnych form współpracy JST z sektorem ekonomii społecznej, w tym ujęcia ES w strategiach rozwiązywania problemów społecznych w wymiarze 114 godzin zegarowych z udziałem **81 osób**.

Łącznie dla przedstawicieli JST w 2025 r. zrealizowano 303,5 godziny doradcze z udziałem **250 osób** z 68 instytucji z województwa śląskiego.

- szkolenia dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia rozwoju ekonomii społecznej nt.:
 - realizacji zamówień publicznych z wykorzystaniem aspektów społecznych z udziałem **29 osób**;
 - ustawy o ekonomii społecznej – podstawowe pojęcia i założenia z udziałem **32 osób**.

Łącznie udział w szkoleniach wzięło **57 pracowników** jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego.

¹²⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 21, pkt. 2.

8.4.2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy domowej

W 2025 roku, szkolenia i konferencje realizowane w ramach *Programu przeciwdziałania uzależnieniom w województwie śląskim na lata 2022-2030* zostały zlecone podmiotom prowadzącym działalność w zakresie zdrowia publicznego w rozumieniu art. 2 ustawy o zdrowiu publicznym, w tym organizacjom pozarządowym i podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w ramach dwóch edycji *Konkursu ofert na realizację przedsięwzięć w zakresie profilaktyki uzależnień w 2025 roku*.

Realizując 8 projektów konkursowych, na podstawie zawartych umów dotacyjnych, dofinansowane podmioty zorganizowały konferencje i szkolenia, tj.:

- 4 konferencje dotyczące problematyki skutecznych oddziaływań profilaktyki uzależnień, oraz problemów alkoholowych, narkotyków i narkomanii, jak też uzależnień behawioralnych, w tym:
 - Konferencja regionalna pt.: *Pierwsze Śląskie Forum Przeciw Uzależnieniom – Move! Find Your Flow*, zorganizowana przez Europejską Fundację dla Zdrowia FEZ, w której uczestniczyło **120 osób** pracujących w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, m.in. pracownicy jednostek pomocy społecznej, przedstawiciele i działacze organizacji pozarządowych, pracownicy systemu oświaty, policji, systemu ochrony zdrowia;
 - Dwudniowy *Szczyt na temat Przeciwdziałania Uzależnieniom wśród Młodych 2025 – SPUM'25*, zorganizowany przez Fundację Nie Będziesz Szła Sama dla **63 osób** pracujących w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom;
 - Konferencja regionalna pt.: *Nowe metody walki z uzależnieniami*, zorganizowana przez Polskie Stowarzyszenie Psychologów, Psychoterapeutów i Lekarzy dla **84 uczestników**, w tym osób pracujących w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, pracowników systemu pomocy społecznej, policji, systemu oświaty, systemu ochrony zdrowia, psychologów, terapeutów uzależnień, prawników;
 - Dwudniowa Konferencja pn.: *Wyzwania i rozwiązania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom* zorganizowana przez Fundację Silesia Pro Publico dla **65 osób** pracujących w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, w tym: pracowników jednostek pomocy społecznej, systemu wspierania i pieczy zastępczej, policji, systemu oświaty, systemu ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych.

W konferencjach uczestniczyły łącznie **332 osoby**, w tym przedstawiciele różnych grup zawodowych realizujących zadania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

- 4 specjalistyczne szkolenia obejmujące tematykę profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, w tym:
 - *Szkolenie dla pracowników sektora pomocowego w zakresie udzielania pomocy dzieciom i młodzieży w związku z występowaniem problemu uzależnienia w rodzinie*, zorganizowane przez Stowarzyszenie „Chcę Inaczej” dla **36 uczestników** – pracowników sektora pomocowego;
 - *Szkolenia dla realizatorów rekomendowanego programu profilaktycznego pn. „Spójrz Inaczej” kl. I-III*, zorganizowane przez Stowarzyszenie Psychoprofilaktyki „Spójrz Inaczej”, w których uczestniczyło **36 nauczycieli** klas I-III szkół podstawowych z Zabrza, Chorzowa, Sosnowca, Mysłowic, Dąbrowy Górniczej, Imielina, Rybnika, Pszowa, Knurowa, Wodzisławia Śląskiego i Bielska Białej;

- Szkolenie nt. *Rozpoznawanie wzorców picia i podejmowanie interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie oraz profilaktyka FASD*, zorganizowane przez Instytut Społecznego Rozwoju Sp. z o. o. dla **20 uczestników** – pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i organizacji pozarządowych realizujących zadania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień;
- Szkolenie pn.: *Dzieci i młodzież w obliczu narkotyków*. Szkolenie wspierające system doskonalenia zawodowego przedstawicieli różnych grup zawodowych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom zorganizowane przez Stowarzyszenie Centrum Zdrowia i Leczenia Uzależnień „Familia Dębowa 5” dla **24 uczestników**.

W szkoleniach łącznie uczestniczyło **116 osób**.

Zlecenie realizacji powyższych form doskonalenia zawodowego umożliwiło poszerzenie wiedzy i kompetencji zawodowych przedstawicieli różnych grup zawodowych realizujących zadania w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz wymianę doświadczeń osób pracujących w przedmiotowym obszarze ze szczególnym uwzględnieniem osób pracujących z dziećmi i młodzieżą, w zakresie:

- skutecznych oddziaływań profilaktycznych i metod pracy z dziećmi i młodzieżą;
- umiejętności rozpoznawania problemów emocjonalnych i behawioralnych dzieci i młodzieży oraz czynników chroniących i czynników ryzyka;
- wiedzy na temat szkód powodowanych spożywaniem napojów alkoholowych, w tym profilaktyka FASD;
- pracy z osobami uzależnionymi i ich rodzinami/bliskimi.

Ponadto, powołany przez Zarząd Województwa Śląskiego Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia (WOTUiW – działający w strukturach organizacyjnych Wojewódzkiego Ośrodka Lecznictwa Odwykowego i Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego) z siedzibą w Gorzycach, w 2025 roku, jak co roku otrzymał dotację na realizację zadań pozaleczniczych w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień. Umożliwiła ona zorganizowanie różnorodnych form doskonalenia zawodowego dla osób realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, w szczególności wykonujących zawody medyczne, w tym m.in.:

- Konsultacji merytorycznych w **4 placówkach** leczenia uzależnień lub rehabilitacji odwykowej na terenie województwa w ramach programu wspierania placówek odwykowych.
- Konferencji na temat *Psychoterapia skoncentrowana na rozwiązaniu jako alternatywny model leczenia uzależnienia od alkoholu i innych substancji* (2-dniowej, wyjazdowej) dla pracowników merytorycznych podmiotów leczniczych sprawujących w województwie śląskim opiekę nad uzależnionymi od alkoholu oraz przedstawicieli podmiotów realizujących zadania dotyczące wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (**86 uczestników**).
- Zebrań dla osób kierujących placówkami leczenia uzależnień w województwie śląskim i/lub oddelegowanych pracowników (2 jednodniowych wyjazdowych dla **44 uczestników**).
- Szkoleń, w tym:
 - 3 jednodniowych dla **22 osób**, w tym psychoterapeutów leczenia uzależnień, pielęgniarek i lekarzy psychiatrów na temat *Dialog motywujący w leczeniu uzależnień*;

- 2 jednodniowych w zakresie *Prawnych aspektów pracy z pacjentem uzależnionym* (prowadzonych przez specjalistę prawa medycznego) dla **48 pracowników** merytorycznych;
- 2 jednodniowych na temat *Spektrum uszkodzeń poalkoholowych płodu (FASD)* dla **44 uczestników** – nauczycieli.
- Przeprowadzenie drugiego etapu szkolenia w zakresie *Problematyki uzależnienia od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz możliwość pomagania osobom uzależnionym przebywającym w warunkach izolacji*, dla **23 wychowawców** zakładu karnego lub aresztu śledczego, osób będących w bezpośrednim kontakcie z osadzonymi oraz psychologów.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego kontynuował współpracę partnerską z regionalnymi podmiotami realizującymi zadania na rzecz upowszechnienia wiedzy na temat używania i skutków stosowania środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych, jak też w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w tym z: Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach, Komendą Wojewódzką Policji w Katowicach i Wojewodą Śląskim – Wydziałem Rodziny i Spraw Społecznych. Współpraca obejmowała m.in. wspólne zadania podjęte w ramach *Regionalnej koalicji na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom w województwie śląskim*, takie jak:

- *X Wojewódzka Konferencja pn. Cisza, która krzyczy – jak rozpoznać i reagować na uzależnienie* zorganizowana we współpracy ROPS, Wojewódzkiej Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach i Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach.

Konferencja poświęcona była aktualnym wyzwaniom związanym z profilaktyką i diagnozą uzależnień wśród młodych osób oraz zachowaniom ryzykownym dzieci i młodzieży, jak również zagrożeniom w sieci. W spotkaniu wzięło udział **350 osób**, w tym dyrektorzy szkół i nauczyciele, animatorzy pracy z dziećmi i młodzieżą, koordynatorzy i członkowie gminnych komisji ds. rozwiązywania problemów uzależnień w województwie śląskim, koordynatorzy szkolnych i powiatowych programów edukacyjnych *ARS, czyli jak dbać o miłość?* i *Smak życia, czyli debata o dopalaczach*, pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Policji i Straży Miejskiej oraz pracownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

Celem konferencji było zapoznanie uczestników z najnowszymi trendami w zakresie uzależnień, w tym behawioralnych, integracja środowisk pracujących z dziećmi i młodzieżą, a także promocja skutecznych rozwiązań i dobrych praktyk.

- Konferencji pn. *Interdyscyplinarność instytucji – skuteczna pomoc osobom objętym procedurą Niebieskie Karty z problemem alkoholowym*, będąca efektem współpracy ROPS z Wydziałem Prewencji Wojewódzkiej Komendy Policji w Katowicach oraz Wydziałem Rodziny i Polityki Społecznej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego.

W spotkaniu udział wzięło **300 osób**, w tym m. in. przewodniczący/wydelegowani członkowie zespołów interdyscyplinarnych województwa śląskiego, funkcjonariusze komend miejskich i powiatowych (koordynatorzy Procedury „Niebieskie Karty”) oraz członkowie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Celem przedsięwzięcia było przedstawienie i omówienie kluczowych aspektów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz jej aktów wykonawczych w kontekście funkcjonowania zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych oraz gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

W ramach realizacji *Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie śląskim na lata 2021-2025*, przy współudziale środków finansowych w formie dotacji otrzymanej z budżetu państwa, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego wykonał obowiązek zorganizowania szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej.

W 2025 roku ROPS zorganizował w oparciu o wytyczne ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego, specjalistyczne szkolenia dla **302 osób** prowadzone w 9 grupach warsztatowych, w tym:

- szkolenie pn. *Praktyka działania Grup Diagnostyczno-Pomocowych* dla jednej grupy szkoleniowej - w formie stacjonarnej (24 h);
- cykl szkoleniowy pn. *Osoba doświadczająca przemocy domowej – praca w obszarze pomocy psychologicznej i interwencji* dla dwóch grup szkoleniowych - w formie wyjazdowej (28 h);
- cykl szkoleniowy pn. *Praca z osobą stosującą przemoc domową* dla dwóch grup szkoleniowych - w formie wyjazdowej (28 h);
- *Obowiązkowe szkolenia dla członków zespołów interdyscyplinarnych* dla dwóch grup szkoleniowych w formie zajęć online (24 h);
- szkolenie pn. *Osoba doświadczająca przemocy domowej – praca w obszarze pomocy psychologicznej i interwencji* dla dwóch grup szkoleniowych - w formie wyjazdowej (24 h).

Odbiorcami szkoleń byli przedstawiciele instytucji, które zajmują się przeciwdziałaniem przemocy domowej, w tym w szczególności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, ochrony zdrowia, oświaty, jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Celem zrealizowanych przedsięwzięć było wzmocnienie kompetencji i umiejętności zawodowych osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej, w tym członków zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych.

8.4.3. Pomoc społeczna oraz system wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Projekt pn.: *Koordinacja działań w zakresie polityki społecznej – ROPS WSL*

Projekt jest dofinansowany z Unii Europejskiej w ramach Działania 4.13 Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS). Realizację projektu przewidziano na okres od 1 września 2023 roku do 31 grudnia 2028 roku.

Głównym celem projektu jest uspołnienie, skoordynowanie i poprawa efektywności działań w zakresie włączenia społecznego na terenie województwa śląskiego. Cel projektu zostanie osiągnięty poprzez realizację m.in. 16 obligatoryjnych działań zdefiniowanych w treści Programu FERS.

W ramach ww. projektu w 2025 roku przeprowadzono następujące działania edukacyjne:

- Studia podyplomowe
 - MBA – Rozwój i deinstytucjonalizacja usług społecznych (**25 osób**);

- MBA – Zarządzanie instytucją pomocy społecznej (**25 osób**);
- MBA – Zarządzanie Przedsiębiorstwem Społecznym (**25 osób**);
- Studia podyplomowe w zakresie rozwoju i deinstytucjonalizacji usług społecznych (**25 osób**).
- Szkolenia specjalistyczne dla pracowników CUS (2 edycje) – zgodne z zasadami określonymi w *rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 marca 2020 r. w sprawie szkoleń dla pracowników centrów usług społecznych*. Zorganizowano następujące moduły:
 - moduł I – *Zarządzanie i organizacja usług społecznych*;
 - moduł II – *Opracowanie i realizacja indywidualnych planów usług społecznych*;
 - moduł III – *Organizacja społeczności lokalnej*.

W szkoleniach wzięło udział **240 osób**. Łączny czas ich realizacji wyniósł 338 godzin (2 edycje). Szkolenia odbywały się w formule online.

- Szkolenia specjalizacyjne tj.:
 - organizacja pomocy społecznej (**8 grup x 25 osób**);
 - specjalizacja I stopnia pracownik socjalny (**1 grupa x 25 osób**) – początek w 2024 r.
- Szkolenia własne tj.:
 - Kontrakt socjalny - 14 edycji;
 - Skuteczna komunikacja warunkiem efektywnego zarządzania zespołem – warsztaty 3 edycje;
 - Opracowywanie strategii rozwiązywania problemów społecznych - 3 edycje;
 - Rola i jakość komunikacji interpersonalnej w procesie współpracy z klientem pomocy społecznej – 4 edycje;
 - Zapobieganie dyskryminacji i uwzględnianie specyficznych potrzeb osób narażonych na dyskryminację ze względu na cechy prawnie chronione oraz udzielanie wsparcia osobom narażonym na dyskryminację ze względu na cechy prawnie chronione ze szczególnym uwzględnieniem dyskryminacji ze względu na orientację seksualną – 7 edycji;
 - Jak przygotować i zrealizować dobry projekt – podstawowe narzędzia kadry zarządzającej pomocy społecznej i JST – 4 edycje;
 - Pracownicy systemu pomocy społecznej. Komunikacja, rozwiązywanie konfliktów, trudne sytuacje – 7 edycji;
 - Praca socjalna. Udzielanie, dokumentowanie, ewaluowanie – 2 edycje;
 - LPDI instrumentem rozwoju usług społecznych w gminie/powiecie – 3 edycje;
 - Diagnoza sytuacji klienta pomocy społecznej oraz sporządzanie oceny w ramach rodzinnego wywiadu środowiskowego – 1 edycja;
 - Praca socjalna z elementami terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach – 2 edycje;
 - Ewaluacja i monitoring w pomocy społecznej – cele, metody, raportowanie – 1 edycja;
 - Kapitał społeczny w usługach społecznych – praca w społeczności lokalnej – 1 edycja.
- Szkolenia dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego z zakresu obsługi i wsparcia integracji cudzoziemców tj.:
 - 17.10.2025: Pomoc społeczna wobec kryzysu migracyjnego (**15 osób**);
 - 24.10.2025: Praca z osobą dotkniętą kryzysem uchodźczym i traumą wojenną/PTSD (**14 osób**);
 - 14.11.2025: Pobyt cudzoziemców w Polsce – podstawowe zagadnienia (**15 osób**);
 - 27.11.2025: Różne oblicza wielokulturowości (**15 osób**).

- Warsztaty z zakresu analizy danych na potrzeby opracowania dokumentów programowych – 25 edycji (**271 osób**).

W szkoleniach i studiach łącznie wzięło udział **1 946 osób**.

W powyższych działaniach udział brały osoby reprezentujące instytucje pomocy i integracji społecznej, w tym pracownicy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, domów pomocy społecznej oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych zaangażowanych w zadania na rzecz wspierania osób i rodzin.

Konferencja upowszechniająca CUS

W dniu 16 grudnia 2025 r. została zorganizowana Konferencja upowszechniająca CUS skierowana do władarzy gmin województwa śląskiego oraz innych przedstawicieli JST szczebla gminnego i ich jednostek organizacyjnych. Problematyka obejmowała dobre praktyki, stan upowszechniania CUS w kraju i województwie, koncepcje realizacji CUS z wykorzystaniem nowych usług społecznych, możliwości pozyskania środków na realizację usług przez CUS z różnych źródeł.

Forum Jednostek Organizacyjnych Pomocy Społecznej

W dniach 11 - 12 grudnia 2025 roku w Wiśle zorganizowano Forum dla Pracowników Jednostek Organizacyjnych Pomocy Społecznej. Spotkanie skierowane było w szczególności do dyrektorów i kierowników ośrodków pomocy społecznej oraz domów pomocy społecznej z terenu województwa śląskiego. Podczas Forum omówione zostały kwestie pomocy społecznej i polityki społecznej wobec wyzwań, zagrożeń i transformacji systemowych.

Przedstawiono także możliwości wykorzystania środków finansowych z nowej perspektywy funduszy unijnych na zadania realizowane przez instytucje pomocy społecznej. W wydarzeniu łącznie udział wzięło ponad **160 przedstawicieli** systemu pomocy społecznej.

Projekt pn. *CUS – Nowe spojrzenie na usługi społeczne (Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027)*

Celem projektu jest zmiana sposobu realizacji usług społecznych w kierunku ich skoordynowania poprzez utworzenie i wsparcie funkcjonowania centrów usług społecznych na terenie 10 gmin województwa śląskiego.

Projekt realizowany jest w partnerstwie z 10 gminami, które zostały wybrane w ramach otwartego naboru partnerów projektu tj.:

- Czechowice-Dziedzice;
- Czeladź;
- Jaworze,
- Kamienica Polska;
- Konopiska;
- Łazy;
- Mikołów;
- Radzionków;

- Ruda Śląska;
- Woźniki.

Projekt realizowany jest w okresie od 01.01.2024 roku do 31.12.2027 roku.

W 2025 roku w ramach wsparcia wdrożeniowego dla gmin tworzących CUS zrealizowano:

- **1465 godzin** (łącznie dla wszystkich 10 gmin) usług prawnych w zakresie utworzenia i ustanowienia zasad działania CUS. W ramach wsparcia prawnego w gminach partnerskich odbywały się spotkania ze specjalistami z zakresu prawa, w których uczestniczyli m.in. przedstawiciele władz gmin oraz pracownicy ośrodków pomocy społecznej celem dostosowania dokumentów do nowej struktury organizacyjnej w tym opracowanie uchwał, statutów, regulaminów i innych dokumentów.
- **2296 godzin** (łącznie dla wszystkich 10 gmin) doradztwa specjalistycznego w zakresie diagnozy potrzeb i potencjału społeczności samorządowej.
- **300 godzin** (łącznie dla wszystkich 10 gmin) warsztatów indywidualnych realizowanych przez ekspertów w dziedzinie deinstytucjonalizacji oraz rozwoju usług społecznych, których celem było wsparcie pracowników tworzących się CUS w opracowaniu Programu Usług Społecznych.
- **168 godzin** warsztatów grupowych realizowanych przez ekspertów w dziedzinie deinstytucjonalizacji oraz rozwoju usług społecznych, w których brali udział przedstawiciele wszystkich 10 gmin. Celem warsztatów było wsparcie pracowników tworzących się CUS w opracowaniu Programu Usług Społecznych.

Projekt pn.: „Deinstytucjonalizacja i wsparcie wojewódzkiej pieczy zastępczej”

Projekt realizowany jest w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (Europejski Fundusz Społeczny+) dla Priorytetu: FESL.07.00 – Fundusze Europejskie dla społeczeństwa dla Działania: FESL.07.08 – Strategiczne projekty dla obszaru wsparcia rodziny. Projekt realizowany jest: od 01 stycznia 2024 roku do 31 grudnia 2027 roku.

Celem projektu jest zwiększenie dostępności usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej na szczeblu regionu oraz deinstytucjonalizacja wojewódzkiej pieczy zastępczej poprzez wspieranie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, szczególnie rodzin specjalistycznych, niezawodowych i zawodowych, prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia (Regionalnych Centrów Wspierania Pieczy Zastępczej), kształcenie i doskonalenie kadr/osób realizujących zadania w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej oraz prowadzenie działań świadomościowych i informacyjno-edukacyjnych z zakresu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej i rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej dla osób realizujących zadania w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej oraz przedstawicieli podmiotów współpracujących na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.

W efekcie realizowanego projektu funkcjonuje 5 Regionalnych Centrów Wspierania Pieczy Zastępczej na terenie województwa śląskiego, które udzielają specjalistycznej pomocy zarówno dzieciom umieszczanym w pieczy, jak i rodzinom zastępczym.

Pozostałe działania w ramach projektu skierowane są do rodziców zastępczych oraz pracowników organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej z terenu województwa śląskiego.

W ramach ww. projektu w 2025 roku przeprowadzono następujące działania:

- w dniu 7 listopada 2025 roku w Sali Konferencyjnej Biuro Centrum Sp. z o.o. w Katowicach odbyło się Forum Pieczy Zastępczej, w trakcie którego poruszano m. in. temat roli asystenta rodziny w procesie powrotu dziecka do rodziny, zaangażowania rodziców biologicznych oraz udzielanego im wsparcia jako predyktorów skutecznego łączenia rodzin z dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej, mediacji – jako formy wsparcia rodzin zastępczych w kontakcie z rodzinami biologicznymi, a także rozwijania systemu pieczy na poziomie lokalnym. W forum udział wzięło **156 osób**. W Regionalnych Centrach Wspierania Pieczy Zastępczej w Katowicach, Bytomiu, Częstochowie zrealizowano łącznie **8 spotkań sieciujących**. W trakcie spotkań poruszane były m. in. tematy efektywnego i kreatywnego zaplanowania dzieciom czasu, komunikacji wspomagającej i alternatywnej, możliwych interwencji terapeutycznych w przypadku doświadczeń przemocy fizycznej, psychicznej, rówieśniczej, ekonomicznej, seksualnej, efektywnych działań interwencyjnych w przypadku podejrzenia wykorzystania seksualnego dziecka w świetle Standardów Ochrony Małoletnich, rozumienia dziecka w kontekście jego potencjalnych doświadczeń w zakresie przekroczenia szeroko rozumianych granic, sposobów usprawniania komunikacji pomiędzy organizatorami pieczy zastępczej a sądami rodzinnymi w sprawach dotyczących opieki i realizacji orzeczeń sądowych. W spotkaniach udział wzięło łącznie **164 osoby**.
- Zrealizowano 2 szkolenia z zakresu: Praca z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) – łącznie w szkoleniach udział wzięły **23 osoby**,
- Zrealizowano szkolenie: Wybrane metody wzmacniania więzi rodzic – dziecko – w szkoleniu udział wzięło **12 osób**,
- Zrealizowano szkolenie: Autoagresja i agresja u dzieci, profilaktyka w zakresie zachowań autoagresywnych – w szkoleniu udział wzięło **10 osób**,
- Zrealizowano szkolenie: Nadużycia seksualne wobec dzieci i młodzieży – w szkoleniu udział wzięło **11 osób**.

Projekt pn.: Kształcenie kadr i wsparcie nowych pracowników systemu pomocy i integracji społecznej (Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027)

Celem projektu jest podniesienie kompetencji i kwalifikacji kadr na potrzeby świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej.

W ramach projektu przewiduje się realizację różnorodnych form wsparcia:

- dla pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny:
 - superwizje;
- dla osób świadczących usługi społeczne w środowisku, w tym również opiekunów faktycznych:
 - szkolenia;
 - warsztaty;
 - coaching;
 - mentoring.

W ramach szkoleń dla osób świadczących środowiskowe usługi społeczne zrealizowane 10 szkoleń w których udział wzięło **157 osób**.

- „Pierwsza pomoc w wybranych stanach zagrożenia życia” – 7 edycji;

- „Problemy i potrzeby odżywiania, wydalania i oddychania osób chorych i niesamodzielnych oraz rola opiekuna w ich zaspakajaniu” - 3 edycje.

8.4.4. Najbliższa przyszłość

W perspektywie kilku najbliższych lat Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego będzie realizował szereg działań ukierunkowanych na rozwój kompetencji kadr pomocy i integracji społecznej – w tym w obszarze ekonomii społecznej – oraz kadr realizujących zadania w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej, jak również na wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu i wdrażaniu lokalnych planów deinstytucjonalizacji, a także na wsparcie gmin zainteresowanych utworzeniem centrów usług społecznych na swoim terenie. Działania te w zdecydowanej większości będą finansowane ze środków unijnych w ramach programów: *Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027* oraz *Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027*. Wyżej wymienione działania będą podejmowane w ramach poniższych projektów.

Projekt pn.: Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej – ROPS WSL (Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego – 2021-2027)

W związku z realizacją projektu *Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej – ROPS WSL* współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, w zakresie zadania *Terytorialne Obserwatorium Rozwoju Usług Społecznych* przewidziano organizację:

- kolejnych edycji warsztatów z zakresu analizy danych na potrzeby opracowania dokumentów programowych;
- szkoleń i doradztwa w zakresie tworzenia i realizacji lokalnych planów rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji (w tym diagnoz) dla przedstawicieli JST (pracowników urzędów gmin, OPS, CUS);
- dalszych szkoleń specjalistycznych dla zespołu TORUS.

W ramach zadania *Wsparcie JST i innych podmiotów w rozwoju usług społecznych* kontynuowane są/będą, rozpoczęte w 2024 r. szkolenia specjalizacyjne, tj.:

- organizacja pomocy społecznej (4 grupy x 25 osób);
- specjalizacja I stopnia pracownik socjalny (1 grupa x 25 osób).

Dodatkowo zorganizowane zostaną m.in.:

- kolejne szkolenia dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego z zakresu obsługi i wsparcia integracji cudzoziemców;
- szkolenia dla JST w zakresie deinstytucjonalizacji usług społecznych z uwzględnieniem zmian w zadaniach DPS.
- konferencja upowszechniająca centra usług społecznych.
- doradztwo specjalistyczne w zakresie utworzenia centrum usług społecznych skierowane do pracowników JST szczebla gminnego, instytucji pomocy i integracji społecznej.

W ramach zadania *Rozwój ekonomii społecznej w województwie śląskim* zaplanowano m.in.:

- doradztwo specjalistyczne dla JST, w tym kadr pomocy i integracji społecznej;
- szkolenia dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia rozwoju ekonomii społecznej;
- wizyty studyjne krajowe i zagraniczne.

Projekt pn.: CUS – Nowe spojrzenie na usługi społeczne (Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027)

W ramach wsparcia partnerów w działaniach w zakresie utworzenia CUS przewidziano:

- wizyty studyjne, które będą organizowane przez dwa lata trwania projektu;
- usługi konsultanta ds. wdrożenia zmiany organizacyjnej wspierającego personel nowo utworzonych CUS w wypracowaniu rozwiązań organizacyjnych dostosowanych do potrzeb samorządów.

Rezultatem Projektu będzie stworzenie oferty różnorodnych usług społecznych dostosowanych do potrzeb osób wymagających wsparcia na terenie każdej z 10 gmin partnerskich, dzięki czemu usługami świadczonymi w społeczności lokalnej zostaną objęte wszystkie osoby, które potrzebują pomocy i wsparcia. Działania związane z tworzeniem CUS oraz wsparciem świadczonych przez nie usług społecznych realizowane są zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Projekt pn.: „Deinstytucjonalizacja i wsparcie wojewódzkiej pieczy zastępczej” (Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027)

W ramach realizowanego projektu utworzonych zostało 5 Regionalnych Centrów Wspierania Pieczy Zastępczej na terenie województwa śląskiego, które w ramach prowadzonej działalności, poza wsparciem dzieci przebywających w pieczy zastępczej, świadczyć będą usługi w zakresie kształcenia kadr systemu pieczy zastępczej. W ramach prowadzonych Regionalnych Centrów Wspierania Pieczy Zastępczej przewiduje się realizację poniższych form wsparcia tj.:

- szkolenia dla rodziców zastępczych i pracowników organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- spotkania sieciujące dla rodziców zastępczych i pracowników organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- Fora Pieczy Zastępczej;
- superwizje/coaching dla rodziców zastępczych i pracowników organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Projekt pn.: „Wsparcie zdrowia i ergonomii w ROPS WSL inwestycją w zdrową przyszłość” (Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027)

ROPS WSL kreuje charakter polityki społecznej w województwie śląskim a praca w tej dziedzinie wiąże się z różnymi wyzwaniami, którym na co dzień czoła stawiają pracownicy ośrodka. W odpowiedzi na ich potrzeby od 1 kwietnia 2026 roku realizowany będzie szereg działań przyczyniający się do wydłużenia aktywności zawodowej pracowników poprzez ochronę ich zdrowia fizycznego i psychicznego przed czynnikami ryzyka występującymi w miejscu pracy. Odbędzie się to m.in. poprzez:

- szkolenia oraz warsztaty z zakresu zdrowia i ergonomii pracy, zwiększające świadomość pracowników w zakresie unikania zdrowotnych czynników ryzyka,
- działania edukacyjne sprzyjające kształtowaniu zdrowych nawyków.

Wsparciem w powyższym zakresie planuje się objąć 65 osób. Dzięki temu projekt przyczyni się do poprawy zdrowia publicznego, ograniczenia absencji chorobowej, podniesienia jakości życia zawodowego uczestników, co przyniesie korzyści zarówno samym pracownikom jak i rynkowi pracy poprzez wydłużenie okresu ich aktywności zawodowej.

9. Świadczenia pomocy społecznej

Osoby i rodziny, które nie są w stanie same pokonać trudnych sytuacji życiowych, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, mogą ubiegać się o przyznanie świadczeń pomocy społecznej. Dzielią się one na pieniężne i niepieniężne¹²⁵. Podstawowym warunkiem przyznania pomocy jest zaistnienie jednego z problemów określonych w ustawie oraz – w przypadku świadczeń pieniężnych – dochód, którego wysokość nie przekracza określonych progów (tzw. kryteriów dochodowych)¹²⁶.

W 2025 r. w województwie śląskim świadczenia pomocy społecznej, realizowane w ramach zadań własnych lub zleconych, przyznano w trybie decyzji 70 133 osobom. Stanowiły one 1,6% ogółu ludności (w Polsce 2,2%). Świadczenia pieniężne decyzją przyznano 41 168 osobom, natomiast niepieniężne 35 203 osobom.

9.1. Świadczenia udzielone w ramach zadań gmin

W ramach realizacji zadań gmin (własnych oraz zleconych) stosuje się cały wachlarz świadczeń dostosowanych do potrzeb poszczególnych kategorii klientów, takich jak: interwencja kryzysowa, opłacanie składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie, poradnictwo specjalistyczne, posiłek, praca socjalna, schronienie specjalistyczne usługi opiekuńcze, specjalny zasiłek celowy, ubranie, usługi opiekuńcze zasiłek celowy, zasiłek okresowy, zasiłek stały.

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań gmin (w zł):
 - w 2023 roku: 664 574 245;
 - w 2024 roku: 797 848 395;
 - w 2025 roku: 894 939 491;
- Zmiana kwoty świadczeń realizowanych w ramach zadań gmin (w zł): 230 365 246;
- Wskaźnik zmiany kwoty świadczeń realizowanych w ramach zadań gmin: 34,7%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji w latach 2023-2025: 13,68%¹²⁷.

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań gmin (w zł):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 490 557 781 – 2015 rok¹²⁸;

¹²⁵ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 36.

¹²⁶ Od 1 stycznia 2025 r. dla osoby samotnie gospodarującej kryterium dochodowe wynosi 1010 zł, dla osoby w rodzinie 823 zł. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r., poz. 1044).

¹²⁷ <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

¹²⁸ Przed 2017 rokiem w sprawozdaniu MRiPS-03 „zasiłki celowe przyznane niezależnie od dochodu na podstawie art. 39a ust. 1 i 2” były podawane jako osobna kategoria udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych gmin. Od 2017 roku (włącznie) wykazuje się je jako podkategorie w „inne zasiłki celowe i w naturze”. W

- wartość maksymalna: 894 939 491 – 2025 rok;
- Zmiana kwoty świadczeń realizowanych w ramach zadań gmin (w zł): 404 381 710;
- Wskaźnik zmiany kwoty świadczeń realizowanych w ramach zadań gmin: 82,4%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji w latach 2015-2025: 57,61%¹²⁹.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań gmin (w zł) na osobę w rodzinie objętej pomocą społeczną:
 - w województwie śląskim: 6 472;
 - w Polsce: 5 223.

Struktura wydatków na koniec 2025 roku

- Udział kwoty świadczeń realizowanych w ramach zadań gmin w zakresie:
 - Zadań zleconych:
 - Województwo śląskie: 2,0;
 - Polska: 4,7.
 - Zadań własnych:
 - Województwo śląskie: 98,0;
 - Polska: 95,3;

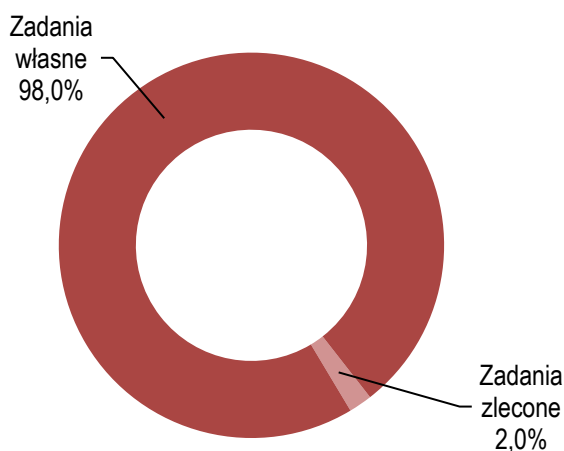
WNIOSKI

- W analizowanym okresie odnotowano systematyczny wzrost wydatków na świadczenia pomocy społecznej w gminach województwa śląskiego, widoczny zarówno w ujęciu długookresowym, jak i krótkookresowym. Po skorygowaniu o inflację dynamika wzrostu w latach 2023–2025 była realnie wzrostowa.
- Kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań gmin na osobę w rodzinie objętej pomocą społeczną w 2025 roku w województwie śląskim była zdecydowanie wyższa niż w kraju.
- Zarówno w województwie śląskim, jak i w kraju, przeważający udział wydatków na zadania pomocy społecznej gminy ponosiły na realizację zadań własnych.

ramach ujednolicenia analiz w latach 2015-2025 została zastosowana jednakowa metoda obliczenia kwoty świadczeń dla każdego roku.

¹²⁹ <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

Struktura wydatków na świadczenia pomocy społecznej realizowane w ramach zadań gmin* – województwo śląskie, 2025 r. (N=167, n=894 939 491 zł).

* Łącznie z pomocą dla cudzoziemców, wynagrodzeniem należnym opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznanej przez sąd oraz odpłatnością gminy za pobyt w domu pomocy społecznej.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRiPS-03* za okres I-XII 2025 r.

9.1.1. Świadczenia udzielone w ramach zadań zleconych gminom

W ramach realizacji zadań zleconych gminom z zakresu pomocy społecznej w 2025 r. udzielano specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz przyznawano pomocy cudzoziemcom a także wypłacano: przyznane przez sąd wynagrodzenia należne opiekunom z tytułu sprawowania opieki, zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiołową lub ekologiczną.

W 2025 r. w województwie śląskim świadczenia pomocy społecznej, realizowane w ramach zadań zleconych, przyznano w trybie decyzji 1 329 osobom (w Polsce 19 723).

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie na koniec danego roku

- Kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań zleconych gminom (w zł):
 - w 2023 roku: 12 522 854;
 - w 2024 roku: 38 849 466;
 - w 2025 roku: 17 553 560;
- Zmiana kwoty świadczeń realizowanych w ramach zadań zleconych gminom (w zł): 5 030 706;
- Wskaźnik zmiany kwoty świadczeń realizowanych w ramach zadań zleconych gminom (w zł): 40,2%.
- Skumulowany wskaźnik inflacji w latach 2023-2025: 13,68%¹³⁰.

¹³⁰ <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań zleconych gminom (w zł):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: bardzo duży;
 - wartość minimalna: 5 925 049 – 2015 rok;
 - wartość maksymalna: 38 849 466 – 2024 rok;
- Zmiana kwoty świadczeń realizowanych w ramach zadań gmin (w zł): 11 628 417;
- Wskaźnik zmiany kwoty świadczeń realizowanych w ramach zadań gmin: 196,3%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji w latach 2015-2025: 57,61%¹³¹.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Przeciętna kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań zleconych gminom (w zł) w przeliczeniu na 1 mieszkańca:
 - w województwie śląskim: 4,09;
 - w Polsce: 10,84.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

- Przeciętna kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań zleconych gminom (w zł) w przeliczeniu na 1 mieszkańca:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: północna i północno-wschodnia;
 - część województwa o najniższych wartościach: centralna;
 - zróżnicowanie w podregionach: bardzo duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: częstochowski – 7,01;
 - najniższa wartość wśród podregionów: gliwicki – 1,39;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 3,81;
 - wartość w powiatach ziemskich: 4,43;
 - powiaty o najwyższych wartościach: myszkowski (20,01), m. Żory (17,59) oraz m. Świętochłowice (8,94);
 - powiaty o najniższych wartościach: bieruńsko-lędziński (0,00), m. Jaworzno (0,16) oraz lubliniecki (0,64);
 - wartość w gminach miejskich: 3,90;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 6,98;
 - wartość w gminach wiejskich: 3,49;
 - gminy o najwyższych wartościach: Krzanowice (97,93), Lelów (65,08) oraz Żarki (33,48);
 - gminy o najniższych wartościach: 41 gmin z wartością równą 0,00.

Struktura wydatków przeznaczonych na świadczenia realizowane w ramach zadań zleconych gminom w 2025 roku

- Kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań zleconych gminom (w zł);

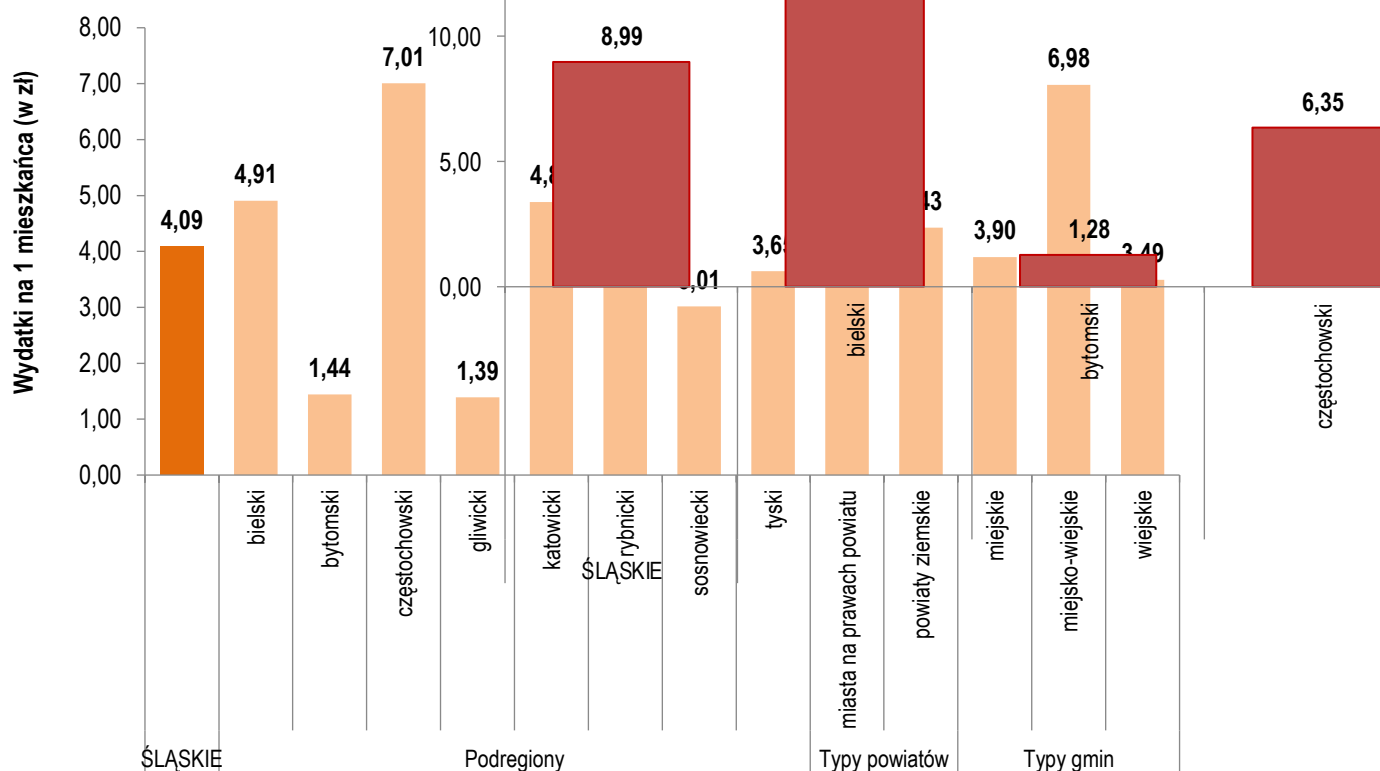
¹³¹ <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

- Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną: 1 923 369;
- Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi: 10 376 958;
- Pomoc przyznana cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a ustawy o pomocy społecznej: 9 776;
- Pomoc przyznana cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt ze względów humanitarnych lub na pobyt tolerowany na terytorium RP: 20 375;
- Przyznane przez sąd wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki: 5 223 062.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

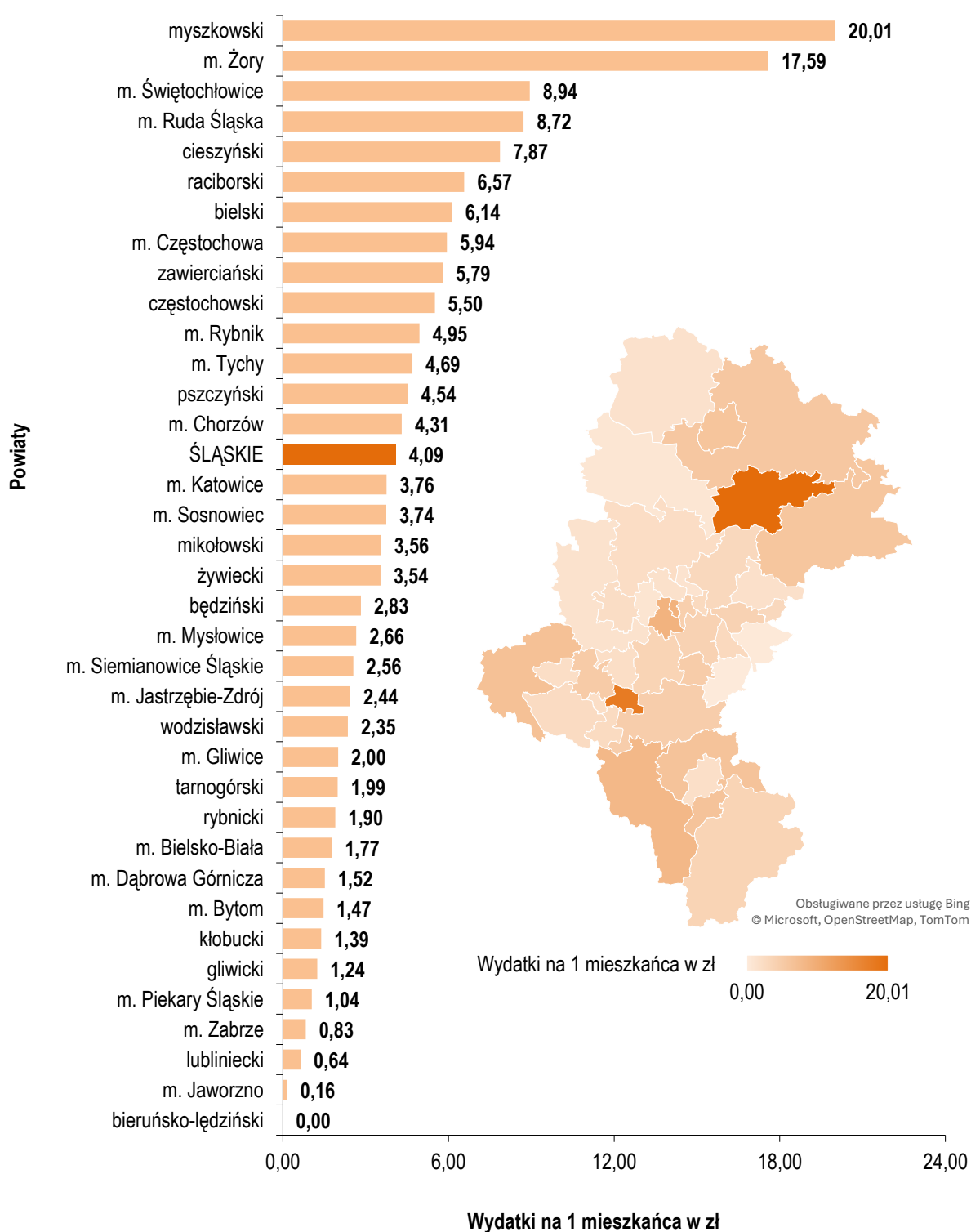
- Kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań zleconych gminom wykazuje silną tendencję wzrostową w ujęciu długookresowym, natomiast w perspektywie krótkoterminowej (2023–2025) charakteryzuje się bardzo dużą zmiennością. Wyraźny wzrost w 2024 r. był związany z wypłatą zasiłków celowych na pokrycie skutków klęski żywiołowej (powódź), natomiast w 2025 r. nastąpił spadek wartości świadczeń, co potwierdza incydentalny charakter tego wzrostu;
- Zróżnicowanie na terenie województwa śląskiego w 2025 roku w zakresie przeciętnej kwoty świadczeń realizowanych w ramach zadań zleconych gminom w przeliczeniu na 1 mieszkańca było bardzo duże. Występowały zarówno gminy o bardzo wysokich wartościach (np. Krzanowice – 97,93; Lelów – 65,08), jak i liczna grupa gmin (41 jednostek) z wartością równą 0,00, co wskazuje na skrajnie nierównomierne rozmieszczenie świadczeń i ich silną koncentrację w wybranych obszarach.
- Przeciętna kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań zleconych gminom w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2025 roku była ponad dwukrotnie niższa w województwie śląskim niż średnio w kraju i wyniosła 4,09 zł wobec 10,84 zł w Polsce;
- W latach 2023–2025 w województwie śląskim znacząco wzrosła skala pomocy udzielanej w formie zasiłków celowych związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną. Wynikało to m.in. z łagodzenia skutków powodzi z września 2024 r. Liczba osób objętych wsparciem zwiększyła się z 4 do 108, a kwota świadczeń wzrosła z 19 044 zł do 1 923 369 zł. Wzrosła również przeciętna wartość świadczenia na osobę. Dane te wskazują na rosnące potrzeby mieszkańców regionu w zakresie pomocy związanej ze skutkami sytuacji kryzysowych.

Wydatki na świadczenia realizowane w ramach zadań zleconych gminom
w przeliczeniu na 1 mieszkańca poszczególnych terytoriów województwo śląskie,
2025 r.

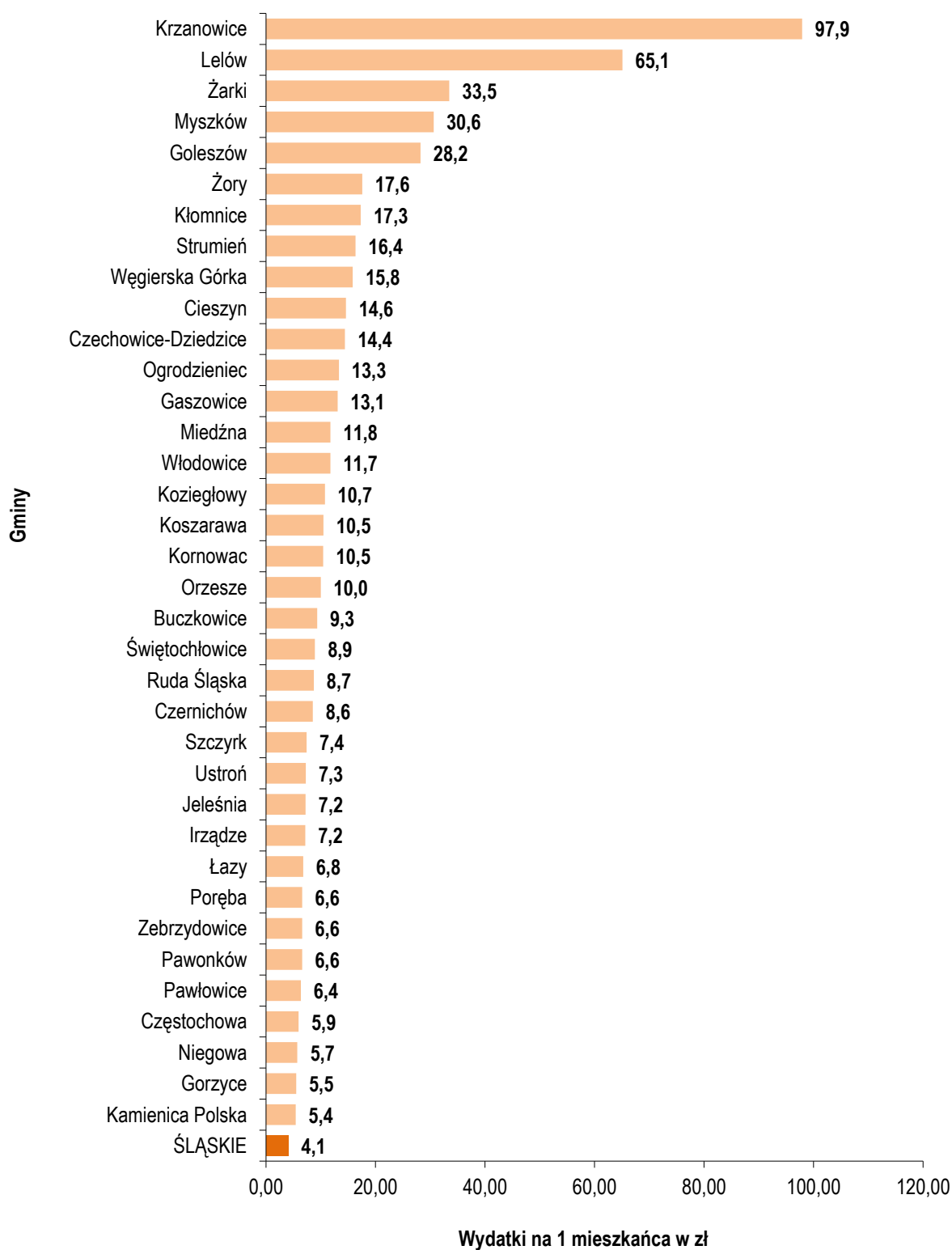
Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRiPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Wydatki na świadczenia realizowane w ramach zadań zleconych gminom
w przeliczeniu na 1 mieszkańca wg powiatów – województwo śląskie, 2025 r.

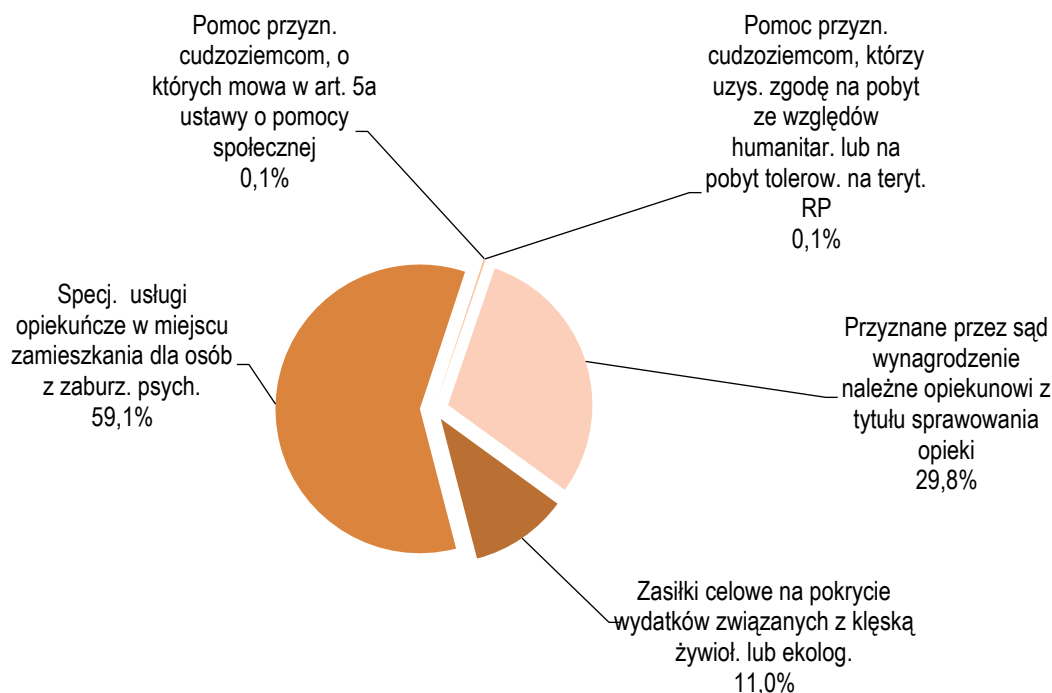
Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRiPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Gminy o najwyższych wydatkach przeznaczonych na świadczenia realizowane w ramach zadań zleconych gminom w przeliczeniu na 1 mieszkańca – województwo śląskie, 2025 r.

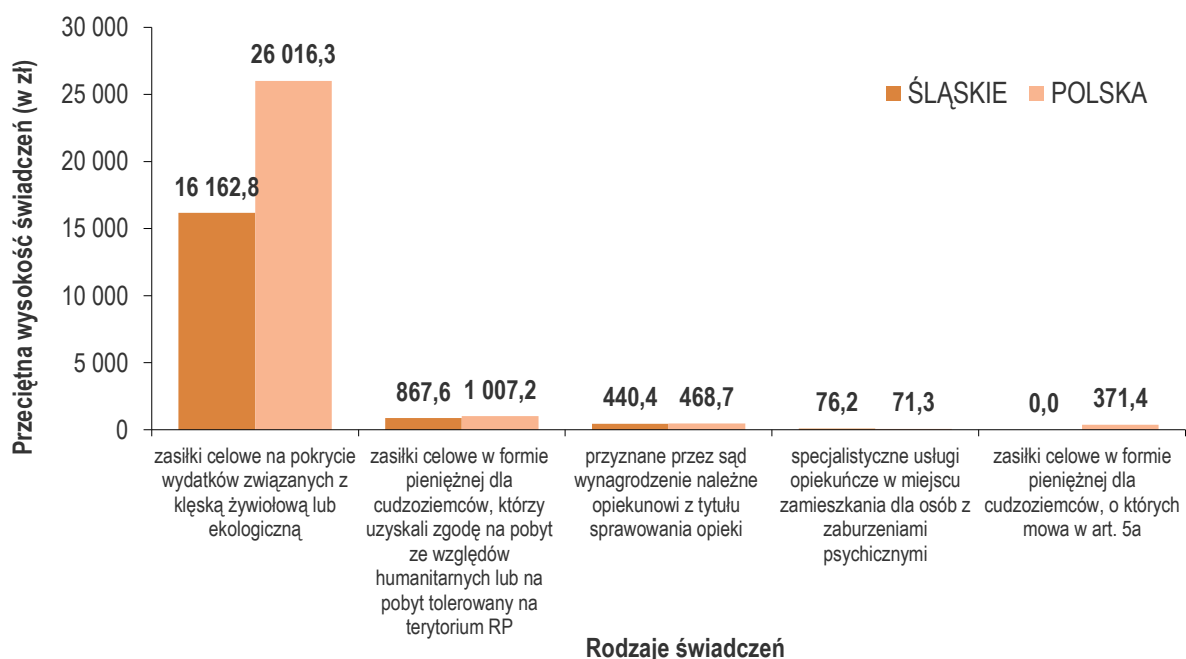
Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie MRiPS-03 za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Struktura wydatków przeznaczonych na świadczenia realizowane w ramach zadań zleconych gminom – województwo śląskie, 2025 r. (N=167, n=38 849 466 zł).

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie MRiPS-03 za okres I-XII 2025 r.

Przeciętne wysokości świadczeń przyznanych w ramach realizacji zadań zleconych gminom – województwo śląskie i Polska, 2025 r.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie MRiPS-03 za okres I-XII 2025 r.

Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie w ramach realizacji zadań zleconych gminom – województwo śląskie, lata 2023-2025.

Wyszczególnienie	Lata			Zmiana w latach 2023-2025	
	2023	2024	2025	n	%
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną	4	2 006	108	104	2600,0
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	731	764	725	-6	-0,8
Pomoc przyznana cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a	5	0	1	-4	-80,0
Pomoc przyznana cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt ze względów humanitarnych lub na pobyt tolerowany na terytorium RP	2	1	2	0	0,0
Przyznane przez sąd wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki	621	652	679	58	9,3

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS-03* za lata 2023-2025.

Liczba świadczeń udzielonych w ramach realizacji zadań zleconych gminom – województwo śląskie, lata 2023-2025.

Wyszczególnienie	Lata			Zmiana w latach	
				2023-2025	
	2023	2024	2025	n	%
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną	4	2 339	119	2 329	23290,0
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	136 762	141 826	136 189	2 886	2,1
Pomoc przyznana cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a	x	x	x	x	x
Pomoc przyznana cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt ze względów humanitarnych lub na pobyt tolerowany na terytorium RP	x	x	x	x	x
Przyznane przez sąd wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki	9 826	10 845	11 859	1 511	16,2

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS-03* za lata 2023-2025.

Kwoty świadczeń udzielonych w ramach realizacji zadań zleconych gminom – województwo śląskie, lata 2023-2025.

Wyszczególnienie		Lata			Zmiana w latach 2023-2025	
		2023	2024	2025	n	%
Razem		12 522 854	38 849 466	17 553 560	5 030 706	40,2
W tym:	zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną	19 044	24 805 368	1 923 369	1 904 325	9999,6
	specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	9 167 349	9 848 594	10 376 958	1 209 609	13,2
	pomoc przyznana cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a	30 269	0	9 776	-20 493	-67,7
	pomoc przyznana cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt ze względów humanitarnych lub na pobyt tolerowany na terytorium RP	27 643	28 063	20 375	-7 268	-26,3
	przyznane przez sąd wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki	3 278 549	4 167 441	5 223 082	1 944 533	59,3

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS-03* za lata 2023-2025.

Przeciętna kwota świadczeń na osobę, której decyzją przyznano świadczenie udzielone w ramach realizacji zadań zleconych gminom – województwo śląskie i Polska, lata 2023-2025.

Wyszczególnienie	Śląskie					Polska 2025
	lata			zmiana w latach 2023-2025		
	2023	2024	2025	wart. bezwzgl.	%	
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną	4 761	12 366	17 809	13 048	274,1	27 579
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	12 541	12 891	14 313	1 772	14,1	15 125
Pomoc przyznana cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a	6 054	0	9 776	3 722	61,5	1 148
Pomoc przyznana cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt ze względów humanitarnych lub na pobyt tolerowany na terytorium RP	13 822	28 063	10 188	-3 634	-26,3	6 083
Przyznane przez sąd wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki	5 279	6 392	7 692	2 413	45,7	7 445

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS-03* za lata 2023-2025.

Przeciętna liczba świadczeń na osobę, której decyzją udzielono świadczenie w ramach realizacji zadań zleconych gminom – województwo śląskie i Polska, lata 2023-2025.

Wyszczególnienie	Śląskie					Polska 2025
	Lata			Zmiana w latach 2023-2025		
	2023	2024	2025	wart. bezwzgl.	%	
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiolową lub ekologiczną	1,0	1,2	1,1	0,1	10,0	1,1
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	187,0	186,0	188,0	1,0	0,5	212,0
Pomoc przyznana cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a	x	x	x	x	x	x
Pomoc przyznana cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt ze względów humanitarnych lub na pobyt tolerowany na terytorium RP	x	x	x	x	x	x
Przyznane przez sąd wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki	16	17	17	1,0	6,3	16

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS-03* za lata 2023-2025.

Przeciętne kwoty świadczeń udzielonych w ramach realizacji zadań zleconych gminom – województwo śląskie i Polska, lata 2023-2025.

Wyszczególnienie	Śląskie					Polska 2025
	lata			zmiana w latach 2023-2025		
	2023	2024	2025	n	%	
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiolową lub ekologiczną	4 761,0	10 605,1	16 162,8	11 401,8	239,5	26 016,3
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	67,0	69,4	76,2	9,2	13,7	71,3
Pomoc przyznana cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a	x	x	x	x	x	x
Pomoc przyznana cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt ze względów humanitarnych lub na pobyt tolerowany na terytorium RP	x	x	x	x	x	x
Przyznane przez sąd wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki	333,7	384,0	440,4	106,8	32,0	468,7

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS-03* za lata 2023-2025.

9.1.2. Świadczenia udzielone w ramach zadań własnych gmin

Gminy w Polsce mają szeroki zakres zadań własnych które są określone przez ustawę o samorządzie gminnym oraz inne przepisy prawne. Zadania te mają na celu zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej. Poniższy podrozdział przedstawia analizę wypłat świadczeń z pomocy społecznej w ramach zadań własnych gminy w oparciu o Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRiPS-03* za okres I-XII 2024 r. W ramach realizacji tych zadań były przyznawane następujące świadczenia:

1. zasiłki stałe;
2. zasiłki okresowe;
3. schronienie (w tym w schronisku dla osób bezdomnych, w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, w ogrzewalni, w noclegowni, schronienie udzielone w sytuacji kryzysowej występującej na skalę masową na podstawie art. 48a ust. 9);
4. posiłek (w tym dla dzieci oraz posiłki przyznane doraźnie lub w sytuacjach kryzysowych);
5. ubranie;
6. usługi opiekuńcze (w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz usługi sąsiedzkie);
7. zasiłek celowy na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
8. zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
9. zasiłki celowe w formie biletu kredytowanego;
10. sprawianie pogrzebu (w tym osobom bezdomnym);
11. „inne zasiłki celowe i w naturze” (w tym zasiłki specjalne celowe, produkty żywnościowe przyznane doraźnie lub w sytuacjach kryzysowych oraz zasiłki celowe przyznawane niezależnie od dochodu na podstawie art. 39a ust. 1 i 2);
12. pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie;
13. usługi wsparcia krótkoterminowego;
14. poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne);
15. interwencja kryzysowa;
16. praca socjalna;
17. odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej.

W 2025 r. w województwie śląskim świadczenia pomocy społecznej, realizowane w ramach zadań własnych, przyznano w trybie decyzji 69 142 osobom (w Polsce 818 679).

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie na koniec danego roku

- Kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań zleconych gminom (w zł):
 - w 2023 roku: 12 522 854;
 - w 2024 roku: 38 849 466;
 - w 2025 roku: 17 553 560;
- Zmiana kwoty świadczeń realizowanych w ramach zadań zleconych gminom (w zł): 5 030 706;
- Wskaźnik zmiany kwoty świadczeń realizowanych w ramach zadań zleconych gminom (w zł): 40,2%.
- Skumulowany wskaźnik inflacji w latach 2022-2024: 13,68%¹³².

¹³² <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań własnych gmin (w zł):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: bardzo duży;
 - wartość minimalna: 484 632 732 – 2015 rok¹³³;
 - wartość maksymalna: 877 385 931 – 2025 rok;
- Zmiana kwoty świadczeń realizowanych w ramach zadań gmin (w zł): 392 753 199;
- Wskaźnik zmiany kwoty świadczeń realizowanych w ramach zadań gmin: 81,0%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji w latach 2015-2025: 57,61%¹³⁴.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań własnych gmin w przeliczeniu na 1 osobę (w zł):
 - w województwie śląskim: 204,45;
 - w Polsce: 219,50.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

- Kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań własnych gmin w przeliczeniu na 1 osobę (w zł):
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: centralna;
 - części województwa o najniższych wartościach: południowa oraz południowo-zachodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: bardzo duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: katowicki- 276,63;
 - najniższa wartość wśród podregionów: tyski – 138,13;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 257,09;
 - wartość w powiatach ziemskich: 140,76;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Chorzów (385,58), m. Ruda Śląska (322,19) oraz m. Zabrze (303,84);
 - powiaty o najniższych wartościach: bieruńsko-lędziński (94,15), pszczyński (95,89) oraz żywiecki (97,82);
 - wartość w gminach miejskich: 238,05;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 148,40;
 - wartość w gminach wiejskich: 108,26;
 - gminy o najwyższych wartościach: Chorzów (385,58), Ruda Śląska (322,19) oraz Cieszyn (321,83);
 - gminy o najniższych wartościach: Suszec (20,21), Koszarawa (30,88), Godów (32,98).

¹³³ Przed 2017 rokiem w sprawozdaniu MRIPS-03 „zasiłki celowe przyznane niezależnie od dochodu na podstawie art. 39a ust. 1 i 2” były podawane jako osobna kategoria udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych gmin. Od 2017 roku (włącznie) wykazuje się je jako podkategorie w „inne zasiłki celowe i w naturze”. W ramach ujednolicenia analiz w latach 2015-2025 została zastosowana jednakowa metoda obliczenia kwoty świadczeń dla każdego roku.

¹³⁴ <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

Struktura wydatków na świadczenia:

- Kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań własnych gmin (w zł) w rozbiu na poszczególne świadczenia:
 - zasiłki stałe: 154 032 141;
 - zasiłki okresowe: 49 142 023;
 - schronienie: 47 899 355;
 - posiłek: 31 144 862;
 - ubranie: 12 550;
 - usługi opiekuńcze: 71 827 163;
 - zasiłek celowy na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych: 97 739;
 - zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego: 886 073;
 - zasiłki celowe w formie biletu kredytowanego: 1 062;
 - sprawianie pogrzebu: 3 490 556;
 - „inne zasiłki celowe i w naturze”: 49 468 976;
 - pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie: 0;
 - odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej: 469 178 065.
- Przeciętna kwota świadczeń przeznaczonych, w ramach realizacji zadań własnych gmin, na odpłatność gminy za pobyt mieszkańców w DPS (w zł):
 - Województwo śląskie: 4 628,23;
 - Polska: 4 782,15;
- Przeciętna kwota świadczeń przeznaczonych, w ramach realizacji zadań własnych gmin, na zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego (w zł):
 - Województwo śląskie: 3 502,26;
 - Polska: 4 433,01;
- Przeciętna kwota świadczeń przeznaczonych, w ramach realizacji zadań własnych gmin, na sprawienie pogrzebu (w zł):
 - Województwo śląskie: 3 405,42;
 - Polska: 3 684,19;
- Przeciętna kwota świadczeń przeznaczonych, w ramach realizacji zadań własnych gmin, na schronienie w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi (w zł):
 - Województwo śląskie: 2 720,18;
 - Polska: 2 714,04;
- Przeciętna kwota świadczeń przeznaczonych, w ramach realizacji zadań własnych gmin, na schronienie w schronisku dla osób bezdomnych (w zł):
 - Województwo śląskie: 1 516,64;
 - Polska: 1 548,66;
- Przeciętna kwota świadczeń przeznaczonych, w ramach realizacji zadań własnych gmin, na wypłatę zasiłków stałych (w zł):
 - Województwo śląskie: 1 051,96;
 - Polska: 1 082,44;
- Przeciętna kwota świadczeń przeznaczonych, w ramach realizacji zadań własnych gmin, na zasiłki okresowe (w zł):
 - Województwo śląskie: 543,34;
 - Polska: 575,90;
- Przeciętna kwota świadczeń przeznaczonych, w ramach realizacji zadań własnych gmin, na specjalne zasiłki celowe (w zł):
 - Województwo śląskie: 332,29;

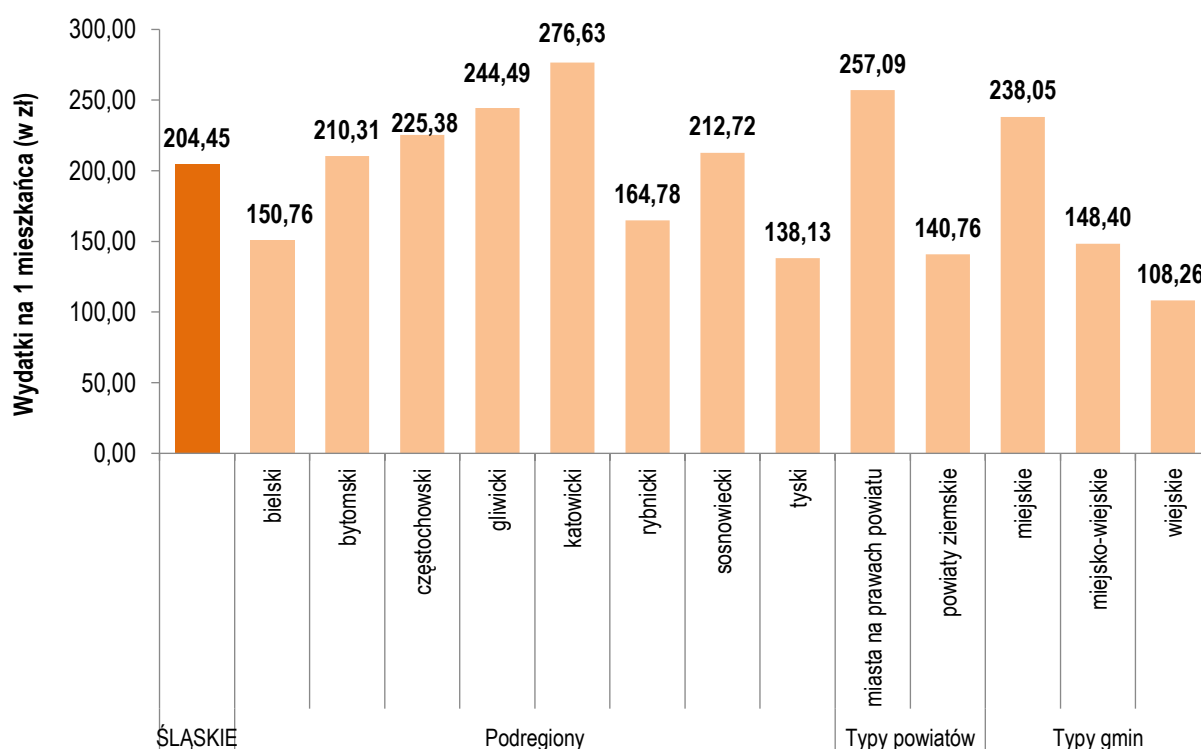
- Polska: 329,15;
- Przeciętna kwota świadczeń przeznaczonych, w ramach realizacji zadań własnych gmin, na ubrania (w zł):
 - Województwo śląskie: 261,46;
 - Polska: 186,57;
- Przeciętna kwota świadczeń przeznaczonych, w ramach realizacji zadań własnych gmin, na schronienie w ogrzewalni (w zł):
 - Województwo śląskie: 93,42;
 - Polska: 61,13;
- Przeciętna kwota świadczeń przeznaczonych, w ramach realizacji zadań własnych gmin, na zasiłki celowe na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne (w zł):
 - Województwo śląskie: 169,10;
 - Polska: 171,04;
- Przeciętna kwota świadczeń przeznaczonych, w ramach realizacji zadań własnych gmin, na produkty żywnościowe przyznane doraźnie lub w sytuacjach kryzysowych (w zł):
 - Województwo śląskie: 50,00;
 - Polska: 222,22;
- Przeciętna kwota świadczeń przeznaczonych, w ramach realizacji zadań własnych gmin, na zasiłki celowe w formie biletu kredytowego (w zł):
 - Województwo śląskie: 212,40;
 - Polska: 28,53;
- Przeciętna kwota świadczeń przeznaczonych, w ramach realizacji zadań własnych gmin, na schronienie w noclegowni (w zł):
 - Województwo śląskie: 47,52;
 - Polska: 54,59;
- Przeciętna kwota świadczeń przeznaczonych, w ramach realizacji zadań własnych gmin, na usługi opiekuńcze (w zł):
 - Województwo śląskie: 28,20;
 - Polska: 33,66;
- Przeciętna kwota świadczeń przeznaczonych, w ramach realizacji zadań własnych gmin, na posiłki (w zł):
 - Województwo śląskie: 10,89;
 - Polska: 10,28.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

- W latach 2023–2025 kwota świadczeń realizowanych w ramach zadań własnych gminy wzrosła o 34,6% (225 334 540 zł), przy skumulowanej inflacji na poziomie 13,68%, co oznacza wyraźny realny wzrost wartości świadczeń; natomiast w dłuższej perspektywie 2015–2025 wzrost wyniósł 81,0% przy inflacji 57,61%, co wskazuje na umiarkowany realny wzrost oraz wolniejsze tempo zmian w ujęciu długookresowym.;
- W 2025 roku wewnętrzne zróżnicowanie kwoty świadczeń realizowanych w ramach zadań własnych gmin w województwie śląskim było bardzo duże, a różnica pomiędzy jednostkami o najwyższych i najniższych wartościach wynosiła blisko 19-krotność (od ok. 20,21 do 385,58 zł na mieszkańca);
- W województwie śląskim w 2025 roku utrzymała się tendencja, zgodnie z którą wyższe wartości wskaźnika częściej występowały w miastach i gminach o bardziej zurbanizowanym charakterze, jednak nie miała ona charakteru w pełni jednoznacznego – relatywnie wysokie wartości odnotowano również w części gmin północnych, co wskazuje na wpływ lokalnych uwarunkowań na poziom realizowanych świadczeń;

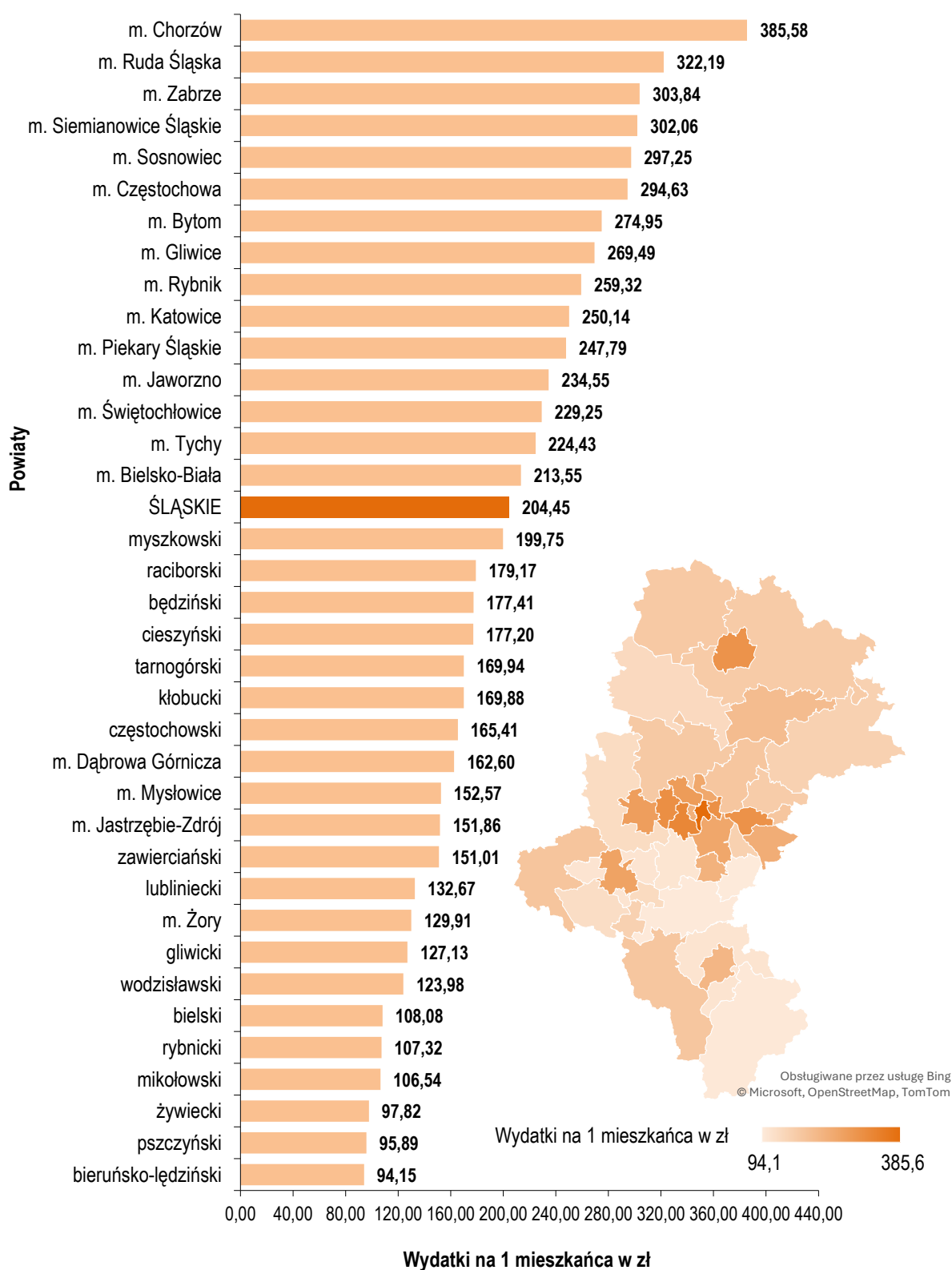
- W 2025 roku struktura wydatków na świadczenia realizowane w ramach zadań własnych gmin wskazuje na silną koncentrację środków na kosztach długoterminowej opieki instytucjonalnej, przede wszystkim na odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej (469,2 mln zł), która zdecydowanie dominuje nad innymi formami wsparcia; jednocześnie znaczący udział mają także zasiłki stałe oraz usługi opiekuńcze, podczas gdy pozostałe świadczenia mają charakter uzupełniający. W porównaniu do średnich krajowych przeciętne kwoty większości świadczeń w województwie śląskim są nieco niższe lub zbliżone do poziomu ogólnopolskiego, co może wskazywać na bardziej oszczędny model dystrybucji środków, przy jednoczesnym utrzymaniu podobnej struktury wsparcia.

Wydatki na świadczenia realizowane w ramach zadań własnych gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca poszczególnych terytoriów – województwo śląskie, 2025 r.

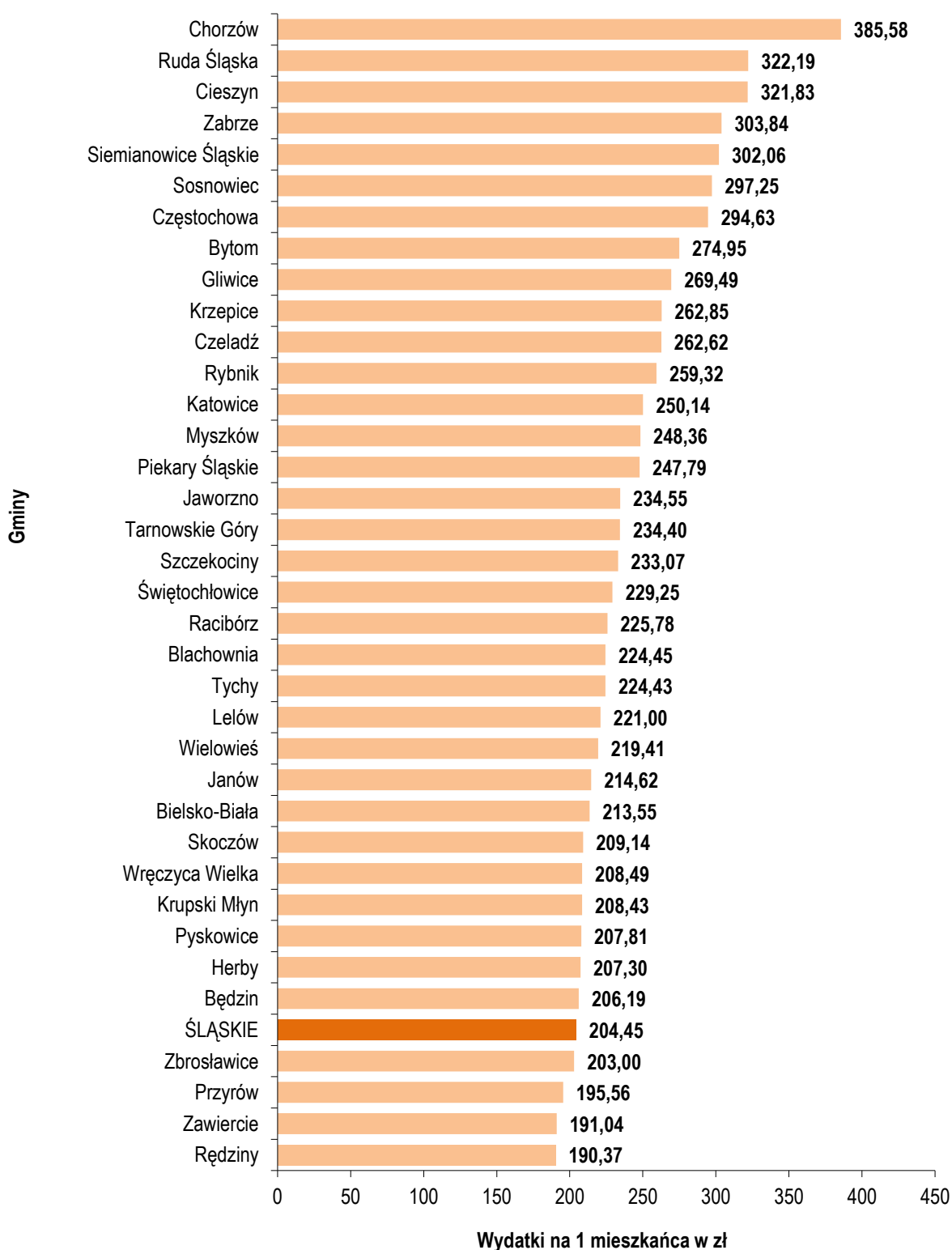
Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRIPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Wydatki na świadczenia realizowane w ramach zadań własnych gmin
w przeliczeniu na 1 mieszkańca wg powiatów – województwo śląskie, 2025 r.

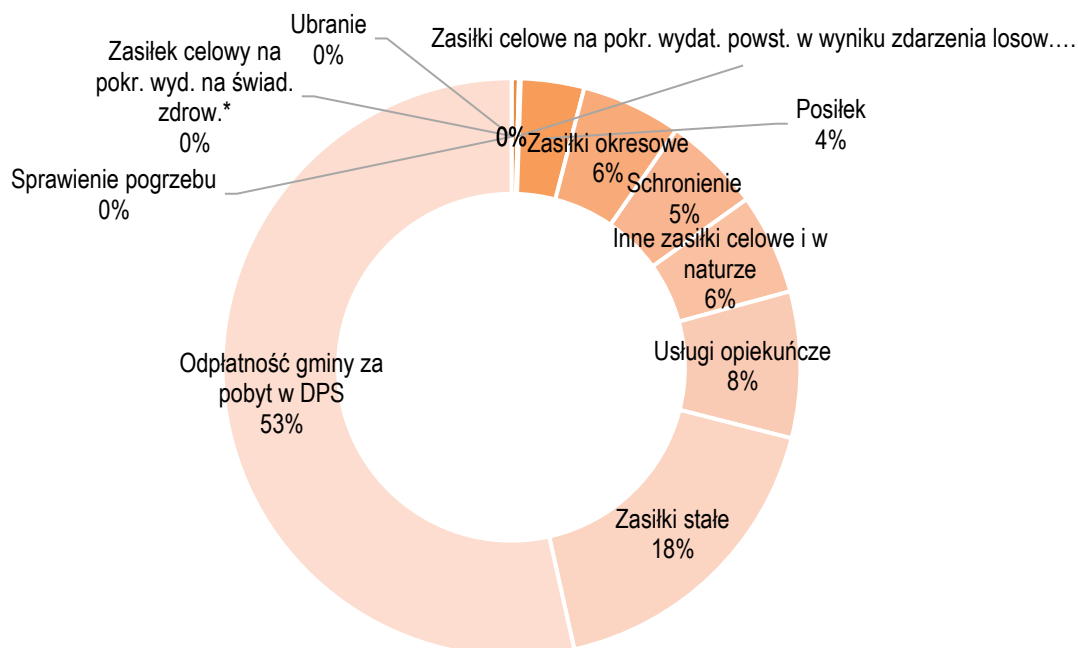
Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRiPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Gminy o najwyższych wydatkach na świadczenia realizowane w ramach zadań własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca – województwo śląskie, 2025 r.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRiPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

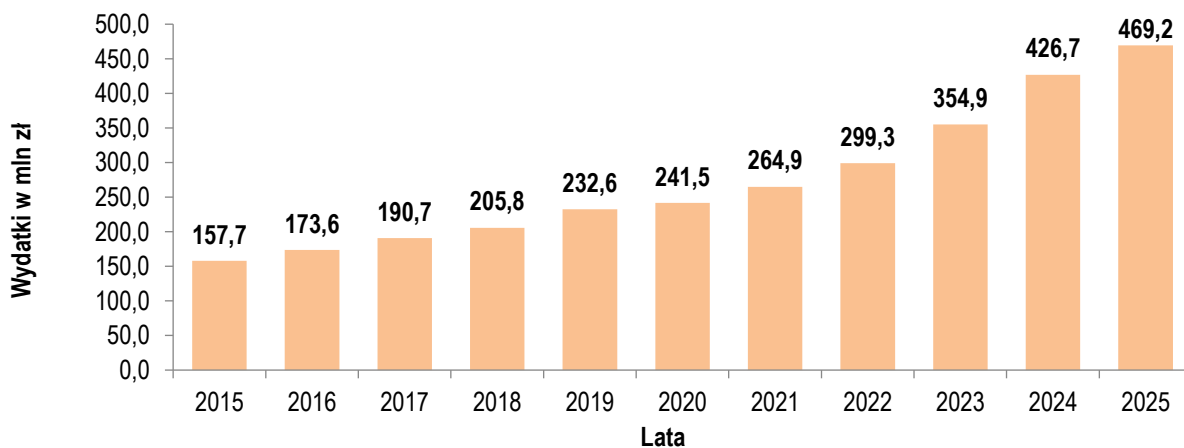
Struktura wydatków na świadczenia realizowane w ramach zadań własnych gmin – województwo śląskie, 2025 r. (N=167, n=877 180 565 zł).

* Osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczenia na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRiPS-03* za okres I-XII 2025 r.

Wydatki na odpłatność gminy za pobyt mieszkańców w DPS – województwo śląskie, lata 2015-2025.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS* / *MRPiPS* / *MRiPS-03* za lata 2015-2025

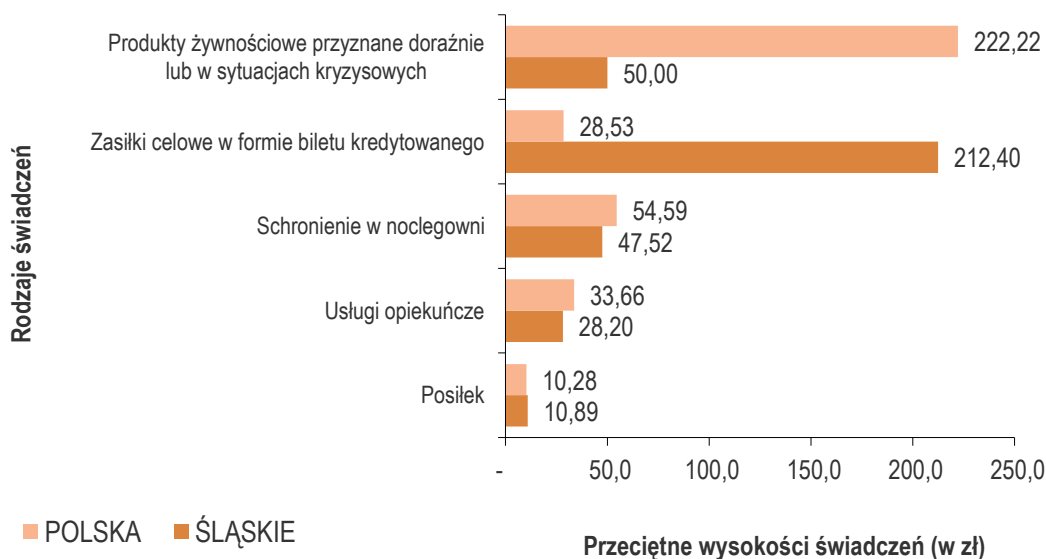
Przeciętne wysokości świadczeń przyznanych w ramach realizacji zadań własnych gmin – województwo śląskie i Polska, 2025 r., cz. 1.

* Osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczenia na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRiPS-03* za okres I-XII 2025 r.

Przeciętne wysokości świadczeń przyznanych w ramach realizacji zadań własnych gmin – województwo śląskie i Polska, 2025 r., cz. 2.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRiPS-03* za okres I-XII 2025 r.

Gminy o największych i najmniejszych wydatkach na świadczenia realizowane w ramach zadań własnych gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca – województwo śląskie, 2025 r.

Wartości największe		Wartości najmniejsze	
gmina	wartość w zł	gmina	wartość w zł
Chorzów	385,58	Rędziny	190,37
Ruda Śląska	322,19	Zawiercie	191,04
Cieszyn	321,83	Przyrów	195,56
Zabrze	303,84	Zbrosławice	203,00
Siemianowice Śląskie	302,06	Śląskie	204,45
Sosnowiec	297,25	Będzin	206,19
Częstochowa	294,63	Herby	207,30
Bytom	274,95	Pyskowice	207,81
Gliwice	269,49	Krupski Młyn	208,43
Krzepice	262,85	Wręcycza Wielka	208,49
Czeladź	262,62	Skoczów	209,14
Rybnik	259,32	Bielsko-Biała	213,55
Katowice	250,14	Janów	214,62
Myszków	248,36	Wielowieś	219,41
Piekary Śląskie	247,79	Lelów	221,00

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRIPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie w ramach realizacji zadań własnych gmin – województwo śląskie, lata 2023-2025.

Wyszczególnienie				Lata			Zmiana w latach 2023-2025	
				2023	2024	2025	n	%
Zasiłki stałe		ogółem		15 180	14 597	14 760	-420	-2,8
		w tym przyznane dla osoby:	samotnie gospodarującej	13 470	13 094	13 162	-308	-2,3
			pozostającej w rodzinie	1 919	1 673	1 783	-136	-7,1
Zasiłki okresowe	ogółem			20 130	16 429	17 140	-2 990	-14,9
	w tym przyznane z powodu:	bezrobocia		10 485	9 217	9 540	-945	-9,0
		długotrwałej choroby		3 698	3 094	3 249	-449	-12,1
		niepełnosprawności		4 456	2 562	2 615	-1 841	-41,3
		możliw. utrzym. lub nabycia upraw. do świad. z innych syst. zabezp. społ.		76	74	88	12	15,8
		z innego powodu		4 852	4 174	4 691	-161	-3,3
	zasiłki okresowe kontynuowane niezależnie od dochodu na podst. art. 38 ust. 4a i 4b			10	9	12	2	20,0

Wyszczególnienie			Lata			Zmiana w latach 2023-2025		
			2023	2024	2025	n	%	
Schronienie	ogółem		4 938	4 867	4 858	-80	-1,6	
	w tym:	w schronisku dla osób bezdomnych	2 723	2 726	2 704	-19	-0,1	
		w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi	499	585	667	168	33,7	
		w ogrzewalni	407	313	343	-64	-15,7	
		w noclegowni	1 672	1 717	1 593	-79	-4,7	
Posilek		ogółem	23 520	20 957	20 819	-2 701	-11,5	
		w tym dla dzieci	16 721	14 512	14 579	-2 142	-12,8	
Ubranie			47	33	40	-7	-14,9	
Usługi opiekuńcze		ogółem	11 956	12 378	12 873	917	7,7	
		w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	1 287	1 298	1 224	-63	-4,9	
		w tym usługi sąsiedzkie	x	128	239	x	x	
Zasilek celowy na pokrycie wydatków na świad. zdrow. *		ogółem	279	188	193	-86	-30,8	
		w tym dla osób bezdomnych	0	1	0	0	0	
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego			168	1 058	249	81	48,2	
Zasiłki celowe w formie biletu kredytowego			4	0	5	1	25,0	
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem		ogółem	35 055	31 281	32 084	-2 971	-8,5	
		w tym zasiłki specjalne celowe	5 648	7 477	7 084	1 436	25,4	
		w tym zasiłki celowe przyznane niezależnie od dochodu na podstawie art. 39a ust. 1 i 2	5	0	0	-5	-100,0	
Pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie		ogółem	0	0	0	0	x	
		w tym:	w naturze	0	0	0	0	x!
			zasiłki	0	0	0	0	x
			pożyczka	0	0	0	0	x
Odpłatność gminy za pobyt w DPS			9 178	9 524	9 758	580	6,3	

* Osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania MRiPS-03 za lata 2023-2025.

Liczba świadczeń przyznanych decyzją w ramach realizacji zadań własnych gmin – województwo śląskie, lata 2023-2025.

Wyszczególnienie				Lata			Zmiana w latach		
							2023-2025		
				2023	2024	2025	n	%	
Zasiłki stałe		ogółem		150 187	145 440	146 424	-3 763	-2,5	
		w tym przyznane dla osoby:	samotnie gospodarującej	134 566	131 677	131 874	-2 692	-2,0	
			pozostającej w rodzinie	15 621	13 763	14 550	-1 071	-6,9	
Zasiłki okresowe	ogółem			113 026	84 704	90 445	-22 581	-20,0	
	w tym przyznane z powodu:	bezrobocia			55 681	48 078	49 821	-5 860	-10,5
		długotrwałej choroby			13 302	10 784	11 819	-1 483	-11,1
		niepełnosprawności			24 992	9 826	10 676	-14 316	-57,3
		możliw. utrzym. lub nabycia upraw. do świad. z innych syst. zabezp. społ.			202	233	233	31	15,3
		z innego powodu			18 851	15 804	17 930	-921	-4,9
	Schronienie	w schronisku dla osób bezdomnych			17 754	18 061	17 862	108	0,6
w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi			3 200	3 771	4 200	1 000	31,3		
w ogrzewalni			6 143	7 222	7 643	1 500	24,4		
w noclegowni			176 284	177 008	175 675	-609	-0,3		
Posiłek		ogółem		3 218 631	2 905 217	2 861 062	-357 569	-11,1	
		w tym dla dzieci		1 939 699	1 698 391	1 741 852	-197 847	-10,2	
Ubranie				67	43	48	-19	-28,4	
Usługi opiekuńcze		ogółem		2 230 704	2 169 282	2 547 034	316 330	14,2	
		w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze		151 758	140 647	150 349	-1 409	-0,9	
		w tym usługi sąsiedzkie		x	13 662	42 848	x	x	
Zasiłek celowy na pokrycie wydatków na świad. zdrow. *		ogółem		782	597	578	-204	-26,1	
		w tym dla osób bezdomnych		0	5	0	0	x	
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego				176	1 162	253	77	43,8	
Zasiłki celowe w formie biletu kredytowego				4	0	5	1	25,0	
Sprawienie pogrzebu		ogółem		901	930	1 025	124	13,8	
		w tym osobom bezdomnym		138	157	176	38	27,5	
Zasiłki specjalne celowe				16 309	21 524	19 897	3 588	22,0	
Pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie		w naturze		0	0	0	0	x	
		zasiłki		0	0	0	0	x	
		pożyczka		0	0	0	0	x	
Odpłatność gminy za pobyt w DPS				95 353	98 232	101 373	6 020	6,3	

* Osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania MRiPS-03 za lata 2023-2025.

Kwota świadczeń przyznanych decyzją w ramach realizacji zadań własnych gmin – województwo śląskie, lata 2023-2025.

Wyszczególnienie				Lata			Zmiana w latach			
							2023-2025			
				2023	2024	2025	n	%		
Ogółem		kwota świadczeń w zł		652 051 391	758 998 929	877 385 931	225 334 540	34,6		
		kwota wydatków na świadczenia na 1 mieszkańca (w zł)		151	176	204	54	35,5		
W tym:	zasilki stałe		ogółem		86 333 790	118 003 717	154 032 141	67 698 351	78,4	
			w tym:	środki własne		105 124	88 095	1 049 611	944 487	898,5
				dotacja		86 228 666	117 915 622	152 982 530	66 753 864	77,4
			w tym przyznane dla osoby:	samotnie gospodarującej		80 554 801	110 609 979	142 959 763	62 404 962	77,5
				pozostającej w rodzinie		5 778 989	7 393 738	11 072 378	5 293 389	91,6
	zasilki okresowe		ogółem		39 290 915	32 684 077	49 142 023	9 851 108	25,1	
			w tym:	środki własne		484 068	419 467	558 989	74 921	15,5
				dotacja		38 806 847	32 264 610	48 583 034	9 776 187	25,2
			w tym przyznane z powodu:	bezrobocia		22 566 297	19 144 193	28 060 038	5 493 741	24,3
				długotrwałej choroby		4 536 989	3 955 982	5 934 209	1 397 220	30,8
				niepełnosprawności		4 451 652	2 891 146	4 593 814	142 162	3,2
				możliw. utrzym. lub nab. upr. do świad. z innych syst. zab. społ.		67 444	80 609	112 015	44 571	66,1
				z innego powodu		7 684 056	6 616 416	10 481 404	2 797 348	36,4
	zas. okr. kontyn. niezależnie od dochodu na podst. art. 38 ust. 4a i 4b		8 174	5 245	9 941	1 767	21,6			
	schronienie		ogółem		35 984 886	41 614 504	47 899 355	11 914 469	33,1	
			w tym:	w schronisku dla osób bezdomnych		20 979 647	21 587 971	27 090 201	6 110 554	29,1
				w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi		7 589 684	10 191 921	11 424 761	3 835 077	50,5
				w ogrzewalni		1 295 001	1 183 957	714 017	-580 984	-44,9
				w noclegowni		5 938 641	7 204 791	8 348 345	2 409 704	40,6
				schronienie udzielone w sytuacji kryzysowej występującej na skalę masową (na podstawie art. 48a ust. 9)		6 134	4 550	39 420	33 286	542,6
	posilek		ogółem		30 396 699	29 148 802	31 144 862	748 163	2,5	
			w tym dla dzieci		14 743 512	13 436 741	14 196 148	-547 364	-3,7	
	ubranie				9 497	7 620	12 550	3 053	32,1	
	usługi opiekuńcze			ogółem		52 872 086	58 464 623	71 827 163	18 955 077	35,9
				w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze		4 540 870	4 922 266	5 504 048	963 178	21,2
				w tym usługi sąsiedzkie		x	358 164	1 180 425	x	x
	zasilek celowy na pokrycie wydatków na świad. zdrow. *			ogółem		106 998	86 254	97 739	-9 259	-8,7
				w tym dla osób bezdomnych		0	317	0	0	x

Wyszczególnienie			Lata			Zmiana w latach	
						2023-2025	
			2023	2024	2025	n	%
zasiłki celowe na pokrycie wydatków powst. w wyniku zdarzenia losowego			700 223	4 686 042	886 073	185 850	26,5
zasiłki celowe w formie biletu kredytowego			250	0	1 062	812	324,8
sprawienie pogrzebu	ogółem		2 950 639	2 892 958	3 490 556	539 917	18,3
	w tym osobom bezdomnym		518 136	601 959	670 980	152 844	29,5
inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	ogółem		48 516 301	44 752 144	49 468 976	952 675	2,0
	w tym zasiłki specjalne celowe		4 481 389	6 276 120	6 611 533	2 130 144	47,5
	zasiłki celowe przyznane niezależnie od dochodu na podstawie art. 39a ust. 1 i 2		5 914	0	0	-5 914	-100,0
pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie	ogółem		0	0	0	0	x
	w tym:	w naturze	0	0	0	0	x
		zasiłki	0	0	0	0	x
		pożyczka	0	0	0	0	x
odpłatność gminy za pobyt w DPS			354 889 107	426 658 188	469 178 065	114 288 958	32,2

* Osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS-03* za lata 2023-2025.

Przeciętna liczba świadczeń na osobę, której decyzją przyznano świadczenie w ramach realizacji zadań własnych gmin – województwo śląskie i Polska, lata 2023-2025.

Wyszczególnienie				Śląskie					Polska 2025		
				lata			zmiana w latach				
							2023-2025				
				2023	2024	2025	n	%			
Zasiłki stałe		ogółem		9,9	10,0	9,9	0,0	0,3	10,0		
		w tym przyznane dla osoby:		samotnie gospodarującej		10,0	10,1	10,1	0,1	1,3	10,1
				pozostającej w rodzinie		8,1	8,2	8,2	0,0	0,2	8,5
Zasiłki okresowe	ogółem			5,6	5,2	5,3	-0,3	-6,0	5,7		
	w tym przyznane z powodu:	bezrobocia			5,3	5,2	5,2	-0,1	-1,7	5,8	
		długotrwałe choroby			3,6	3,5	3,6	0,0	1,1	4,0	
		niepełnosprawności			5,6	3,8	4,1	-1,5	-27,2	4,2	
		możliw. utrzym. lub nabycia upr. do świad. z innych syst. zab. społ.			2,7	3,1	2,6	0,0	-0,4	3,2	
		z innego powodu			3,9	3,8	3,8	-0,1	-1,6	4,1	
		w schronisku dla osób bezdomnych			6,5	6,6	6,6	0,1	1,3	6,9	

Wyszczególnienie			Śląskie					Polska 2025
			lata			zmiana w latach		
						2023-2025		
			2023	2024	2025	n	%	
	w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi		6,4	6,4	6,3	-0,1	-1,8	7,3
	w ogrzewalni		15,1	23,1	22,3	7,2	47,6	28,0
	w noclegowni		105,4	103,1	110,3	4,8	4,6	70,4
Posilek		ogółem	136,8	138,6	137,4	0,6	0,4	130,5
		w tym dla dzieci	116,0	117,0	119,5	3,5	3,0	120,4
Ubranie			1,4	1,3	1,2	-0,2	-15,7	1,2
Usługi opiekuńcze		ogółem	186,6	175,3	197,9	11,3	6,0	251,6
		w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	117,9	108,4	122,8	4,9	4,2	208,5
		w tym usługi opiekuńcze	x	106,7	179,3	x	x	166,5
Zasiłek celowy na pokrycie wydatków na świad. zdrow. *		ogółem	2,8	3,2	3,0	0,2	6,8	2,9
		w tym dla osób bezdomnych	0,0	5,0	0,0	0,0	x	1,0
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego			1,0	1,1	1,0	0,0	-3,0	1,3
Zasiłki celowe w formie biletu kredytowego			1,6	0,0	1,0	-0,6	-37,5	1,4
Zasiłki specjalne celowe			2,9	2,9	2,8	-0,1	-2,7	2,9
Pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie		w naturze	0,0	0,0	0,0	0,0	x	0,0
		zasiłki	0,0	0,0	0,0	0,0	x	1,0
		pożyczka	0,0	0,0	0,0	0,0	x	0,0
Odpłatność gminy za pobyt w DPS			10,4	10,3	10,4	0,0	-0,3	10,4

* Osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS-03* za lata 2023-2025.

Przeciętna kwota świadczeń na osobę, której decyzją przyznano świadczenie w ramach realizacji zadań własnych gmin – województwo śląskie i Polska, lata 2023-2025.

Wyszczególnienie					Śląskie					Polska 2025	
					lata			zmiana w latach			
								2023-2025			
					2023	2024	2025	n	%		
Ogółem					8 497	11 132	12 703	4 206	49,5	10 001	
W tym:	Zasiłki stałe		ogółem		5 687	8 084	10 436	4 748	83,5	10 846	
			w tym przyznane dla osoby:	samotnie gospodarującej		5 687	8 084	10 436	4 748	83,5	10 846
				pozostającej w rodzinie		5 687	8 084	10 436	4 748	83,5	10 846
	Zasiłki okresowe	ogółem		1 952	1 989	2 867	915	46,9	3 276		
		w tym przyznane z	bezrobocia		2 152	2 077	2 941	789	36,7	3 421	
			długotrwałej choroby		1 227	1 279	1 826	600	48,9	2 207	

Wyszczególnienie				Śląskie					Polska 2025
				lata			zmiana w latach		
							2023-2025		
				2023	2024	2025	n	%	
			niepełnosprawności	999	1 128	1 757	758	75,8	1 959
			możliw. utrzym. lub nabycia upr. do świad. z innych syst. zab. społ.	887	1 089	1 273	385	43,4	1 753
			z innego powodu	1 584	1 585	2 234	651	41,1	2 472
	zasiłki okr. kontyn. niezależnie od dochodu na podst. art. 38 ust. 4a i 4b		817	583	828	11	1,3	995	
Schronienie	ogółem		7 287	8 550	9 860	2 573	35,3	9 511	
	w tym:	w schronisku dla osób bezdomnych	7 705	7 919	10 019	2 314	30,0	10 675	
		w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi	15 210	17 422	17 129	1 919	12,6	19 846	
		w ogrzewalni	3 182	3 783	2 082	-1 100	-34,6	1 714	
		w noclegowni	3 552	4 196	5 241	1 689	47,5	3 845	
Posiłek	ogółem		1 292	1 391	1 496	204	15,8	1 342	
	w tym dla dzieci		882	926	974	92	10,4	976	
Ubranie			202	231	314	112	55,3	224	
Usługi opiekuńcze	ogółem		4 422	4 723	5 580	1 157	26,2	8 469	
	w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze		3 528	3 792	4 497	969	27,5	8 118	
	w tym usługi sąsiedzkie		x	2 798	4 939	x	x	5 329	
Zasiłek celowy na pokrycie wydatków na świad. zdrow.*	ogółem		384	459	506	123	32,1	488	
	w tym dla osób bezdomnych		0	317	0	0	x	500	
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego			4 168	4 429	3 559	-609	-14,6	5 681	
Zasiłki celowe w formie biletu kredytowego			63	0	212	150	239,8	39	
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	ogółem		1 384	1 431	1 542	158	11,4	1 721	
	w tym zasiłki specjalne celowe		793	839	933	140	17,6	955	
	w tym zasiłki celowe przyznane niezależnie od dochodu na podstawie art. 39a ust. 1 i 2		1 183	0	0	-1 183	-100,0	823	
Pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie	ogółem		0	0	0	0	X	933	
	w tym:	w naturze	0	0	0	0	X	0	
		zasiłki	0	0	0	0	X	933	
		pożyczka	0	0	0	0	x	0	
Odpłatność gminy za pobyt w DPS			38 667	44 798	48 081	9 414	24,3	49 520	

* Osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania MRiPS-03 za lata 2023-2025.

Przeciętna wysokość świadczeń przyznanych w ramach realizacji zadań własnych gmin – województwo śląskie i Polska, lata 2023-2025.

Wyszczególnienie			Śląskie					Polska 2025	Śląskie / Polska (w %)	
			lata			zmiana w latach				
						2023-2025				
			2023	2024	2025	n	%			
Zasiłki stałe		ogółem	574,8	811,4	1 052,0	477,1	83,0	1 082,4	2,8%	
		w tym przyznane dla osoby:	samotnie gospodarującej	598,6	840,0	1084,1	485,4	81,1	1111,3	-2,4%
			pozostającej w rodzinie	370,0	537,2	761,0	391,0	105,7	777,4	-2,1%
Zasiłki okresowe	ogółem		347,6	385,9	543,3	195,7	56,3	589,1	-4,4%	
	w tym przyznane z powodu:	bezrobocia	405,3	398,2	563,2	157,9	39,0	589,1	-4,4%	
		długotrwalej choroby	341,1	366,8	502,1	161,0	47,2	545,3	-7,9%	
		niepełnosprawności	178,1	294,2	430,3	252,2	141,6	467,2	-7,9%	
		moż. utrzy. lub nabycia upr. do świad. z innych syst. zab. społ.	333,9	346,0	480,8	146,9	44,0	550,2	-12,6%	
		z innego powodu	407,6	418,7	584,6	177,0	43,4	603,1	-3,1%	
Schronienie	w schronisku dla osób bezdomnych		1 181,7	1195,3	1516,6	335,0	28,3	1548,7	-2,1%	
	w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi		2 371,8	2 702,7	2720,2	348,4	14,7	2714,0	0,2%	
	w ogrzewalni		210,8	163,9	93,4	-117,4	-55,7	61,1	52,8%	
	w noclegowni		33,7	40,7	47,5	13,8	41,1	54,6	-12,9%	
Posiłek		ogółem	9,4	10,0	10,9	1,4	15,3	10,3	5,9%	
		w tym dla dzieci	7,6	7,9	8,2	0,5	7,2	8,1	0,6%	
Ubranie			141,7	177,2	261,5	119,7	84,5	186,6	40,1%	
Usługi opiekuńcze		ogółem	23,7	27,0	28,2	4,5	19,0	33,7	-16,2%	
		w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	29,9	35,0	36,6	6,7	22,3	38,9	-6,0%	
		w tym usługi sąsiedzkie	-	26,2	27,5	27,5	x	32,0	-13,9%	
Zasiłek celowy na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne*		ogółem	136,8	144,5	169,1	32,3	23,6	171,0	-1,1%	
		w tym dla osób bezdomnych	-	63,4	0,0	-	x	500,0	-100,0%	
Zasiłki celowe na pokrycie wyd. powstałych w wyniku zdarzenia losowego			3 978,5	4 032,7	3502,3	-476,3	-12,0	4433,0	-21,0%	
Zasiłki celowe w formie biletu kredytowego			62,5	-	212,4	149,9	239,8	28,5	644,6%	
Sprawienie pogrzebu		ogółem	3 274,8	3 110,7	3405,4	130,6	4,0	3684,2	-7,6%	
		w tym osobom bezdomnym	3 754,6	3 834,1	3812,4	57,8	1,5	3881,5	-1,8%	
Zasiłki specjalne celowe			274,8	291,6	332,3	57,5	20,9	329,2	1,0%	
Produkty żywnościowe przyznane doraźnie lub w sytuacjach kryzysowych			98,0	24,0	50,0	-48,0	-49,0	222,2	-77,5%	
		w naturze	0,0	0,0	0,0	-	x	0,0	x	

Wyszczególnienie		Śląskie					Polska 2025	Śląskie / Polska (w %)
		lata			zmiana w latach			
					2023-2025			
		2023	2024	2025	n	%		
Pomoc na ekonomiczne	zasiłki	0,0	0,0	0,0	-	x	933,3	-100,0%
usamodzielnienie	pożyczka	0,0	0,0	0,0	-	x	0,0	x
Odpłatność gminy za pobyt w DPS		3 721,8	4 343,4	4628,2	906,4	24,4	4782,1	-3,2%

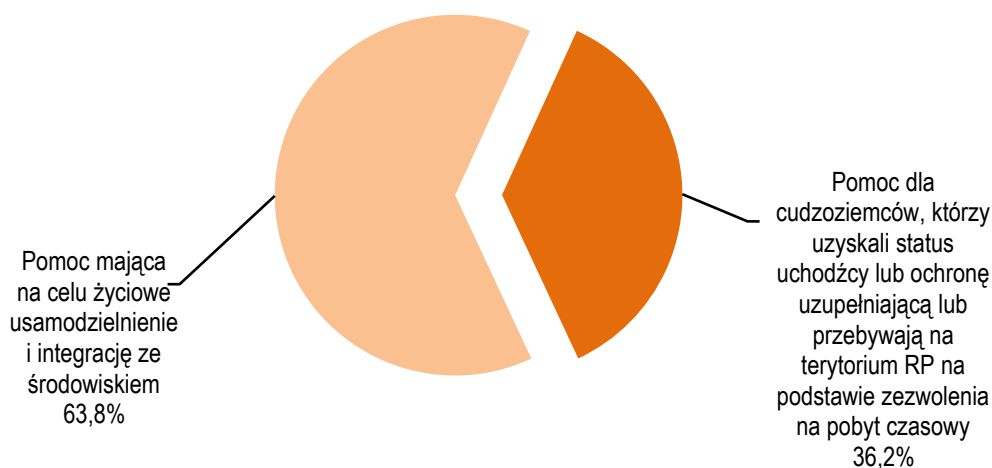
* Osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRiPS-03* za lata 2023-2025.

9.2. Świadczenia udzielone w ramach zadań powiatów

W 2025 r. w województwie śląskim na świadczenia pomocy społecznej realizowane w ramach zadań powiatów wydatkowano kwotę 4 727 187 zł, w tym 3 013 868 zł na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem oraz 1 713 319 zł na pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywali na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy¹³⁵.

Struktura wydatków na świadczenia pomocy społecznej realizowane w ramach zadań powiatu – województwo śląskie, 2025 r. (N=36, n=4 727 187 zł).

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r.

¹³⁵ Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r.

9.2.1. Pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem

Osoba pełnoletnia opuszczająca dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zostaje objęta pomocą mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. W jej ramach wspierana osoba może skorzystać z pracy socjalnej oraz pomocy:

- 1) pieniężnej na usamodzielnienie;
- 2) pieniężnej na kontynuowanie nauki;
- 3) w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu treningowym lub wspomagającym;
- 4) w uzyskaniu zatrudnienia;
- 5) na zagospodarowanie – w formie rzeczowej¹³⁶.

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie na koniec danego roku

- Wydatki na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem (w zł):
 - w 2023 roku: 326 340;
 - w 2024 roku: 210 655;
 - w 2025 roku: 3 013 868;
- Zmiana wysokości wydatków na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem (w zł): 2 687 528;
- Wskaźnik zmiany wysokości wydatków na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem: 823,5%.
- Skumulowany wskaźnik inflacji w latach 2023-2025: 13,68%¹³⁷.

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Wydatki na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem (w zł):
 - rodzaj tendencji: spadkowa do 2024 roku, z wyraźnym wzrostem w 2025 roku;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: bardzo duży;
 - wartość minimalna: 210 655 – 2024 rok;
 - wartość maksymalna: 3 013 868 – 2025 rok;
- Zmiana kwoty świadczeń realizowanych w ramach zadań powiatów (w zł): 1 213 879;
- Wskaźnik zmiany kwoty świadczeń realizowanych w ramach zadań powiatów: 67,4%.
- Skumulowany wskaźnik inflacji w latach 2015-2025: 57,61%¹³⁸.

¹³⁶ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 88 ust. 1.

¹³⁷ <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

¹³⁸ <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Wydatki na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł):
 - w województwie śląskim: 0,70;
 - w Polsce: 0,09.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

- Wydatki na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem w przeliczeniu na 1 osobę (w zł):
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: południowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: zachodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bytomski – 0,11;
 - najniższa wartość wśród podregionów: katowicki i rybnicki – po 0,01;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 0,01;
 - wartość w powiatach ziemskich: 0,13;
 - powiaty o najwyższych wartościach: tarnogórski (0,34), zawierciański (0,26) oraz myszkowski (0,25);
 - powiaty o najniższych wartościach: 21 powiatów z wartością równą 0,00;
 - wartość w gminach miejskich: 0,02;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 0,17;
 - wartość w gminach wiejskich: 0,15;
 - gminy o najwyższych wartościach: Jaworze (3,23), Czernichów (2,31) oraz Krupski Młyn (2,09);
 - gminy o najniższych wartościach: 143 gminy z wartością równą 0,00.

Struktura wydatków na świadczenia pomocy społecznej realizowane w ramach zadań powiatu wg stanu na koniec 2025 roku

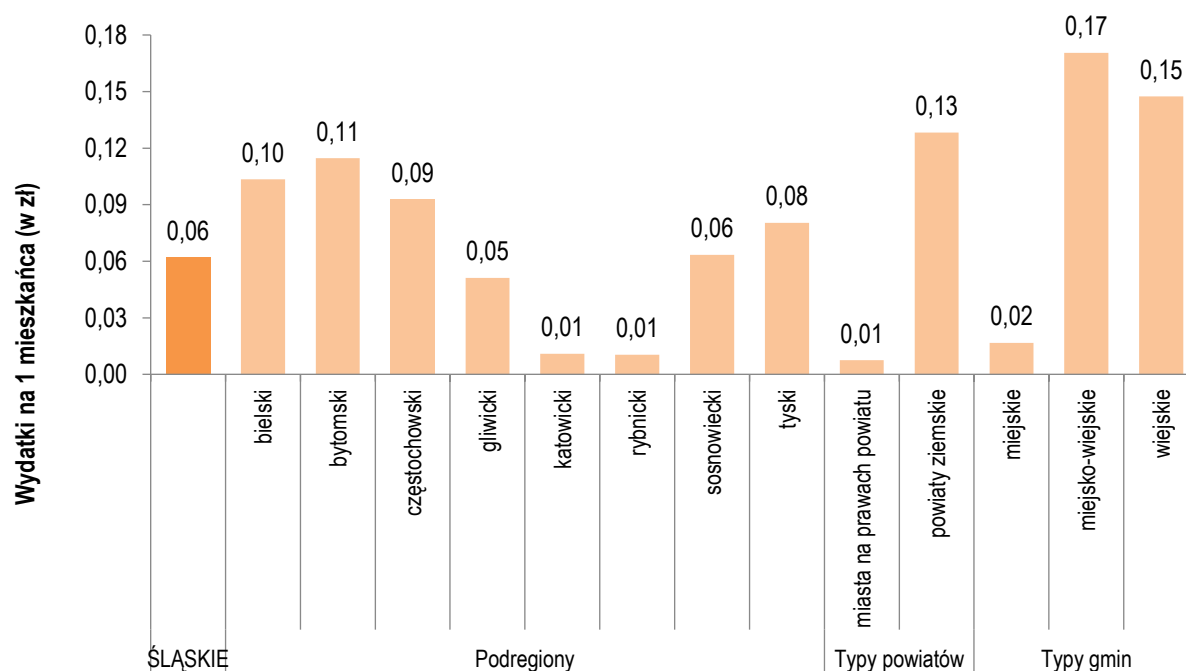
- Struktura wydatków (w zł):
 - Pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem (ogółem):
 - województwo śląskie: 3 013 868 (63,8%);
 - Polska: 3 233 135 (6,1%);
 - w tym na pomoc pieniężną na usamodzielnienie:
 - województwo śląskie: 869 928 (28,9%);
 - Polska: 983 100 (30,4%);
 - w tym na pomoc pieniężną pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki:
 - województwo śląskie: 1 286 756 (42,7%);
 - Polska: 1 319 910 (40,8%);
 - w tym na uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych:
 - województwo śląskie 593 (0,02%);
 - Polska: 1 093 (0,03%);
 - w tym na pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej:
 - województwo śląskie: 856 591 (28,4%);
 - Polska: 929 032 (28,7%).

- Przeciętne wysokości świadczeń przyznanych w ramach pomocy mającej na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem (w zł):
 - Pomoc pieniężna na usamodzielnienie:
 - o województwo śląskie: 4 394;
 - o Polska: 4 510;
 - Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki:
 - o województwo śląskie: 614;
 - o Polska: 613;
 - Uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych:
 - o województwo śląskie: 148;
 - o Polska: 219;
 - Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej:
 - o województwo śląskie: 4 283;
 - o Polska: 4 281.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

- W latach 2015-2024 wydatki na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem w województwie śląskim charakteryzowały się tendencją spadkową, natomiast w 2025 roku odnotowano wyraźny wzrost poziomu wydatków w analizowanym obszarze;
- W 2025 roku w strukturze wydatków przeznaczonych na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem w województwie śląskim dominujący udział miała pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki;
- W 2025 roku w województwie śląskim wydatki na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem w przeliczeniu na 1 mieszkańca były znacząco wyższe niż w kraju;
- W 2025 roku w województwie śląskim wystąpiło duże zróżnicowanie pod względem wysokości wydatków na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Różnica pomiędzy skrajnymi podregionami była 11-krotna;
- W województwie śląskim w 2025 pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem stanowiła blisko 2/3 wydatków na świadczenia pomocy społecznej realizowane w ramach zadań powiatu, podczas gdy w kraju udział ten był wielokrotnie niższy i wyniósł jedynie 6,1%;
- W 2025 roku nieznacznie wyższe od średniej krajowej przeciętne kwoty świadczeń przyznanych w ramach pomocy mającej na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem w województwie śląskim odnotowano w przypadku pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki oraz pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

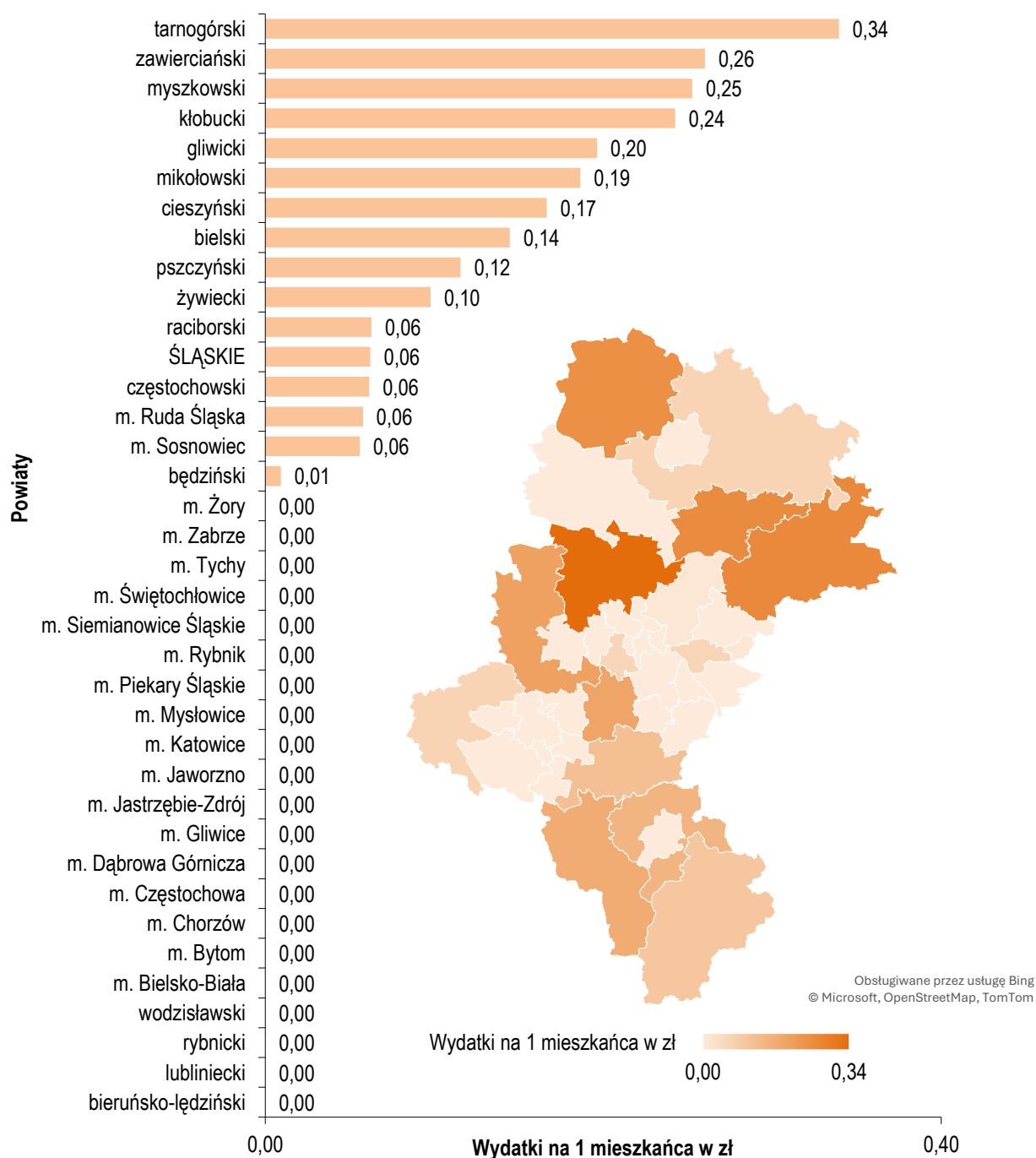
Wydatki na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem* w przeliczeniu na 1 mieszkańca poszczególnych terytoriów – województwo śląskie, 2025 r.

* Dla osób opuszczających: specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

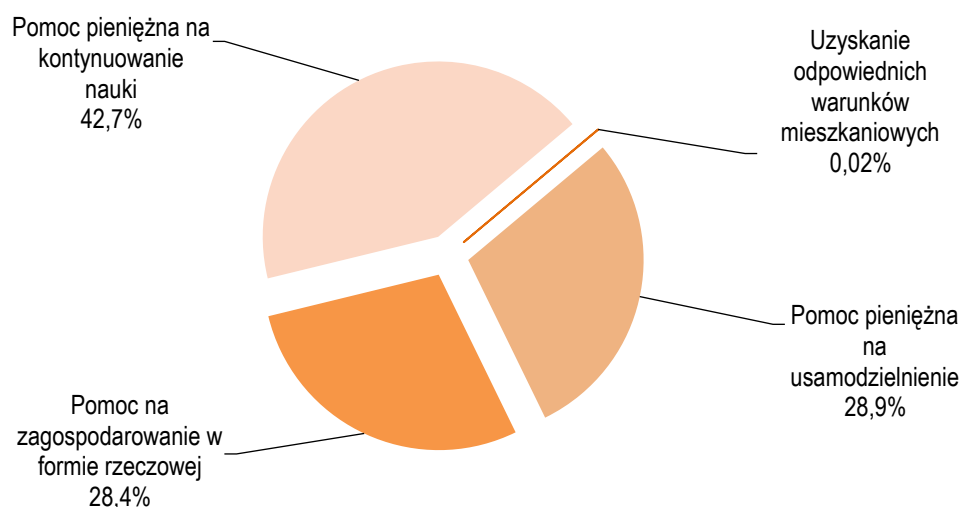
Wydatki na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem* w przeliczeniu na 1 mieszkańca wg powiatów – województwo śląskie, 2025 rok.

* Dla osób opuszczających: specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

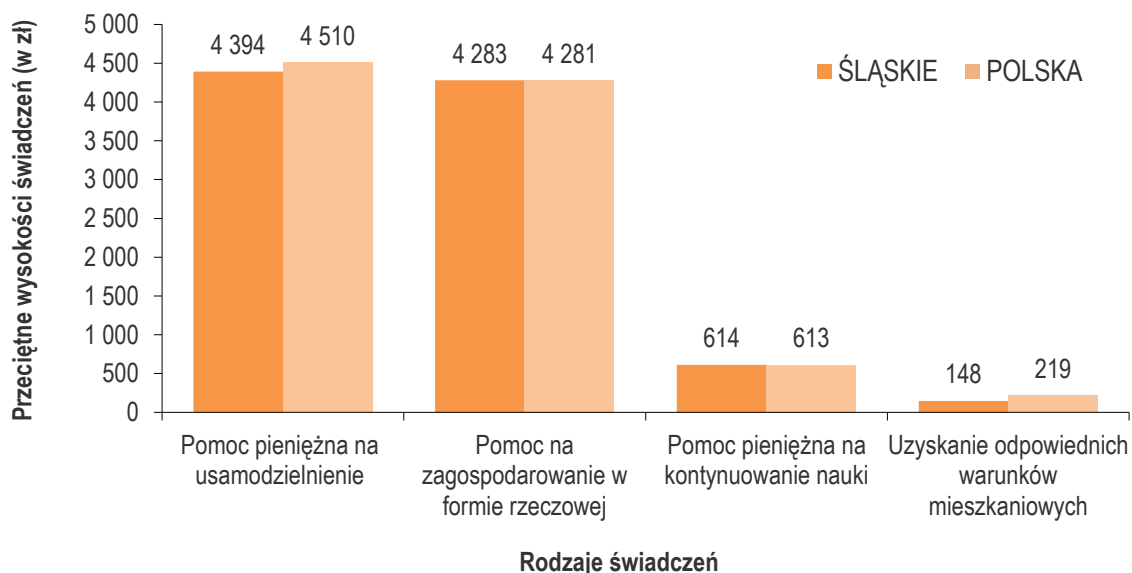
Struktura wydatków na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem* – województwo śląskie, 2025 r. (N=36, n=3 013 868 zł).

* Dla osób opuszczających: specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r.

Przeciętne wysokości świadczeń przyznanych w ramach pomocy mającej na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem* – województwo śląskie i Polska, 2025 r.

* Dla osób opuszczających: specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek w ciąży, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r., 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

Wydatki na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem* – województwo śląskie i Polska, lata 2023-2025.

Wyszczególnienie			Śląskie					Polska 2025	Śląskie / Polska (w %)	
			lata			zmiana w latach				
						2023-2025				
			2023	2024	2025	n	%			
Ogółem			kwota (w zł)	326 340	210 655	3 013 868	2 687 528	823,5	3 233 135	-6,8
			kwota na 1 mieszkańca (w zł)	0,08	0,05	0,70	1	829,7	0,1	714,3
W tym:	pomoc pieniężna na usamodzielnienie		liczba świadczeń	19	11	198	179	942,1	218	-9,2
			kwota świadczeń	75 808	44 088	869 928	794 120	1 047,5	983 100	-11,5
			przeciętna wys. świad. (w zł)	3 990	4 008	4 394	404	10,1	4 510	-2,6
	pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki		liczba świadczeń	305	196	2 096	1 791	587,2	2 152	-2,6
			kwota świadczeń	175 693	107 354	1 286 756	1 111 063	632,4	1 319 910	-2,5
			przeciętna wys. świad. (w zł)	576	548	614	38	6,6	613	0,1
	uzyskanie odpowiednich warunków mieszk.	ogółem	liczba świadczeń	26	16	4	-22	-84,6	5	-20,0
			kwota świadczeń	6 436	7 580	593	-5 843	-90,8	1 093	-45,7
			przeciętna wys. świad. (w zł)	248	474	148	-99	-40,1	219	-32,2
		w tym w mieszk. treningowym lub wspomagany	liczba świadczeń	24	13	3	-21	-87,5	3	0,0
			kwota świadczeń	6 436	7 580	593	-5 843	-90,8	593	0,0
			przeciętna wys. świad. (w zł)	268	583	198	-71	-26,3	198	0,0
		pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej		liczba świadczeń	20	19	200	180	900,0	217
	kwota świadczeń			68 403	51 633	856 591	788 188	1 152,3	929 032	-7,8
	przeciętna wys. świad. (w zł)			3 420	2 718	4 283	863	25,2	4 281	0,0

* Dla osób opuszczających: specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze.

Źródło: 1) Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MRPiPS-03* za lata 2023-2025, 2) Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

9.2.2. Pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywają na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy

Cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, może zostać udzielona pomoc mająca na celu wspieranie procesu jego integracji. Pomoc ta, której udziela się w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy, obejmuje:

1. świadczenia pieniężne w wysokości od 446 zł do 1 175 zł miesięcznie na osobę, przeznaczone na utrzymanie oraz pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego;
2. opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne;
3. pracę socjalną;
4. poradnictwo specjalistyczne, w tym prawne, psychologiczne i rodzinne;
5. udzielanie informacji oraz wsparcia w kontaktach z innymi instytucjami, w szczególności z instytucjami rynku pracy, ze środowiskiem lokalnym oraz organizacjami pozarządowymi;
6. inne działania wspierające proces integracji cudzoziemca¹³⁹.

W ramach ogólnej kwoty 1 713 319 zł przeznaczonej w 2025 roku na pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywali na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, środki rozdysponowano pomiędzy poszczególne formy wsparcia w następujący sposób:

- na „pomoc dla cudzoziemców z ochroną uzupełniającą” wydatkowano 1 030 132 zł, które przeznaczono na „świadczenia pieniężne na utrzymanie” (848 349 zł) oraz na wydatki związane z nauką języka polskiego (181 783 zł);
- na „pomoc dla cudzoziemców, przebywających na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy (w związku z udzieleniem ochrony uzupełniającej)” wydatkowano 451 020 zł, które przeznaczono na „świadczenia pieniężne na utrzymanie” (415 320 zł) oraz na wydatki związane z nauką języka polskiego (35 700 zł);
- na „pomoc dla cudzoziemców ze statusem uchodźcy” wydatkowano 187 345 zł, które zostały przeznaczone na „świadczenia pieniężne na utrzymanie” (121 340 zł) oraz wydatki związane z nauką języka polskiego (66 005 zł);
- na „pomoc dla cudzoziemców, przebywających na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy (w związku z nadaniem statusu uchodźcy)” wydatkowano 44 822 zł, które zostały w całości przeznaczone na „świadczenia pieniężne na utrzymanie”¹⁴⁰.

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Wydatki na pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywają na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy (w zł):
 - w 2023 roku: 708 733;
 - w 2024 roku: 682 707;
 - w 2025 roku: 1 713 319;

¹³⁹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 91 ust. 1 oraz art. 92 ust. 1.

¹⁴⁰ Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025.

- Zmiana wysokości wydatków na pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywają na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy (w zł): 1 004 586;
- Wskaźnik zmiany wysokości wydatków na pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywają na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy: (w zł): 141,7%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji w latach 2023-2025: 13,68%¹⁴¹.

Tendencje w latach 2015-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Wydatki na pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywają na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy (w zł):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: bardzo duży;
 - wartość minimalna: 0 – 2020 rok;
 - wartość maksymalna: 1 713 319 – 2025 rok;
- Zmiana wysokości wydatków na pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywają na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy (w zł): 1 692 605;
- Wskaźnik zmiany wysokości wydatków na pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywają na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy (w zł): 8 171,3%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji w latach 2015-2025: 57,61%¹⁴².

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Wydatki na pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywają na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł):
 - w województwie śląskim: 0,40;
 - w Polsce: 1,32.

Struktura wydatków na pomoc cudzoziemcom

- Przeciętna kwota świadczeń na pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywają na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy (w zł):
 - Pomoc dla cudzoziemców ze statusem uchodźcy:
 - województwo śląskie: 7 493,80;
 - Polska: 9 136,91;
 - Pomoc dla cudzoziemców z ochroną uzupełniającą:
 - województwo śląskie: 7 985,52;
 - Polska: 9 075,02;

¹⁴¹ <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

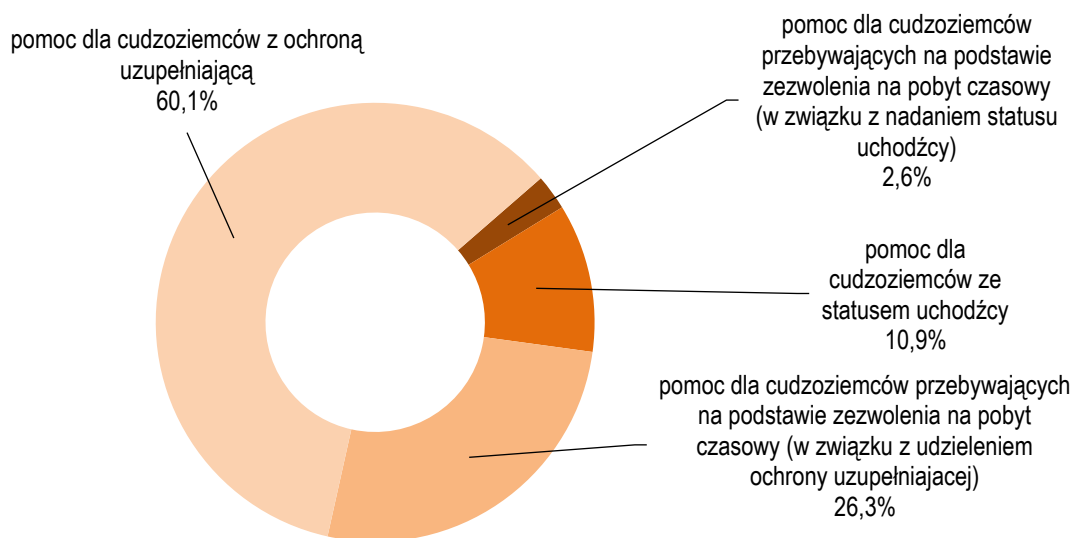
¹⁴² <https://portfelik.com/tools/kalkulator-inflacji> [dostęp 22.05.2026 r.].

- Pomoc dla cudzoziemców przebywających na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy (w związku z nadaniem statusu uchodźcy):
 - o województwo śląskie: 8 964,40;
 - o Polska: 10 174,68;
- Pomoc dla cudzoziemców przebywających na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy (w związku z udzieleniem ochrony uzupełniającej):
 - o województwo śląskie: 10 022,67;
 - o Polska: 9 638,02.

WNIOSKI

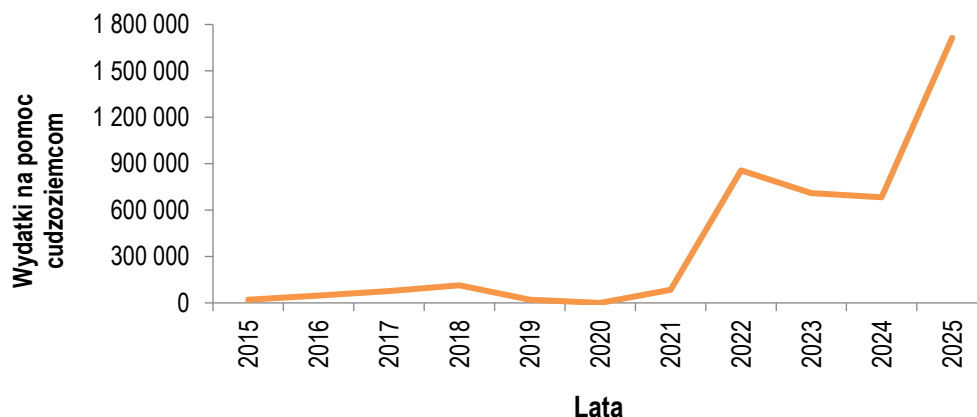
- W latach 2015-2025 wydatki na pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywają na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, wykazywały tendencję wzrostową o bardzo silnym charakterze, przy bardzo dużych wahaniami wartości. Po niewielkim spadku wydatków w 2024 roku względem 2023 roku, w 2025 roku odnotowano ich gwałtowny wzrost do najwyższego poziomu w analizowanym okresie.
- W 2025 roku wydatki na pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywają na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie śląskim były ponad trzykrotnie niższe niż w kraju;
- W 2025 roku w województwie śląskim wyższą od średniej krajowej przeciętną kwotę świadczeń na pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywają na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy zanotowano w przypadku *pomocy dla cudzoziemców przebywających na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy (w związku z udzieleniem ochrony uzupełniającej)*.

Struktura wydatków na pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywają na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy – województwo śląskie, 2025 r. (N=36, n= 1 713 319,00 zł).

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-03* za okres I-XII 2025 r.

Wydatki na pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywają na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy – województwo śląskie, lata 2015-2025.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03* za lata 2015-2025.

Wydatki na pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywają na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy – województwo śląskie i Polska, lata 2023-2025.

Wyszczególnienie			Śląskie					Polska 2025	Śląskie / Polska (w %)	
			lata			zmiana w latach				
						2023-2025				
			2023	2024	2025	n	%			
Ogółem			kwota (w zł)	708 733	682 707	1 713 319	1 004 586	141,7	49 583 117	x
			kwota na 1 mieszkańca (w zł)	0,2	0,2	0,4	0,2	149,5	1,3	-69,8
W tym:	pomoc dla cudzoziemców ze statusem uchodźcy		kwota świadczeń	228 136	71 514	187 345	-40 791	-17,9	6 459 796	x
			przeciętna kwota świad. na os.	5 564	7 946	7 494	1 930	34,7	9 137	-18,0
	pomoc dla cudzoziemców z ochroną uzupełniającą		kwota świadczeń	181 910	439 678	1 030 132	848 222	466,3	40 882 963	x
			przeciętna kwota świad. na os.	6 737	7 714	7 986	1 248	18,5	9 075	-12,0
	pomoc dla cudzoziemców przebywających na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy	w tym w związku z nadaniem statusu uchodźcy	kwota świadczeń	10 005	13 920	44 822	34 817	348,0	447 686	x
			przeciętna kwota świad. na os.	10 005	13 920	8 964	-1 041	-10,4	10 175	-11,9

Wyszczególnienie				Śląskie					Polska 2025	Śląskie / Polska (w %)
				lata			zmiana w latach			
							2023-2025			
				2023	2024	2025	n	%		
		w tym w związku z udzieleniem ochrony uzupełniającej	kwota świadczeń	288 682	157 595	451 020	162 338	56,2	1 792 672	x
			przeciętna kwota świad. na os.	6 415	7 880	10 023	3 608	56,2	9 638	4,0

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRiPS / MRPiPS-03* za lata 2023-2025.

10. Organizacje pozarządowe

Organy administracji rządowej i samorządowej organizują pomoc społeczną, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi¹⁴³.

Jednym z rodzajów współpracy jest zlecanie przez organy administracji publicznej realizacji zadań publicznych organizacjom pożytku publicznego w drodze otwartych konkursów. Kwestie te szczegółowo reguluje ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹⁴⁴. W myśl tej ustawy działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna w sferze określonych ustawą zadań publicznych, prowadzona przez organizacje pozarządowe¹⁴⁵. Sfera zadań publicznych obejmuje między innymi zadania w zakresie pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób¹⁴⁶.

Zlecanie realizacji zadań publicznych może przybrać jedną z dwóch form: powierzania wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji lub wspierania wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji¹⁴⁷. Wspieranie wiąże się z częściowym uczestnictwem organu administracji publicznej w kosztach działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe, natomiast powierzanie z finansowaniem całości przedsięwzięcia. Ponadto organy administracji publicznej mogą także zlecać organizacjom pozarządowym realizację zadań zgodnie z ustawą *Prawo zamówień publicznych*¹⁴⁸.

Danych na temat współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi w ramach realizacji zadań z obszaru pomocy społecznej i wsparcia dostarczają między innymi formularze oceny zasobów pomocy społecznej¹⁴⁹. Zgodnie z informacjami uzyskanymi od 174 podstawowych JOPS, PCPR i CUS w 2025 r. realizację zadań zlecało organizacjom pozarządowym 89 JST (51,1% JST z terenu województwa śląskiego, od których uzyskano odpowiedzi).

10.1. JST zlecające zadania organizacjom pozarządowym

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan koniec danego roku

¹⁴³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., op. cit., art. 2 ust. 2.

¹⁴⁴ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz.U. z 2025 r., poz. 1338 ze zm.).

¹⁴⁵ Ibidem, art. 3 ust. 1-2.

¹⁴⁶ Ibidem, art. 4 ust. 1 pkt 1.

¹⁴⁷ Ibidem, art. 5 ust. 4.

¹⁴⁸ Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (tj. Dz.U. z 2024 r., poz. 1320 ze zm.).

¹⁴⁹ W ramach sporządzania oceny zasobów pomocy społecznej ośrodki pomocy społecznej / centra usług społecznych oraz powiatowe centra pomocy rodzinie miały możliwość wypełnienia szablonów opisów współpracy z organizacjami pozarządowymi, które jednak mogły być dowolnie zmieniane. W celu uzyskania porównywalnych danych ilościowych dot. analizowanego obszaru tematycznego Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego wystosował do podstawowych JOPS ankietę uzupełniającą, której wyniki przedstawiono w podrozdziale 10.1. W całym niniejszym podrozdziale zlecenie realizacji zadań organizacjom pozarządowym dotyczy zleceń z obszaru pomocy społecznej i wsparcia.

- Liczba JST zlecających zadania organizacjom pozarządowym w obszarze pomocy i wsparcia w województwie śląskim¹⁵⁰:
 - w 2023 roku: 42;
 - w 2024 roku: 76;
 - w 2025 roku: 89.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

- Liczba JST zlecających zadania organizacjom pozarządowym w obszarze pomocy i wsparcia w województwie śląskim:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: zachodnia;
 - część województwa o najniższych wartościach: północna;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: rybnicki – 19;
 - najniższa wartość wśród podregionów: katowicki – 6;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 18;
 - wartość w powiatach ziemskich: 71;
 - wartość w gminach miejskich: 33;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 11;
 - wartość w gminach wiejskich: 31¹⁵¹.

Struktura w 2025 roku w województwie śląskim

- Liczba JST zlecających zadania organizacjom pozarządowym w trybie:
 - działalności pożytku publicznego: 65;
 - zamówień publicznych: 31;
- Liczba JST zlecających zadania organizacjom pozarządowym wg zadania:
 - realizacja podstawowych usług opiekuńczych: 24;
 - realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych: 16;
 - prowadzenie placówek pomocy społecznej: 27.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

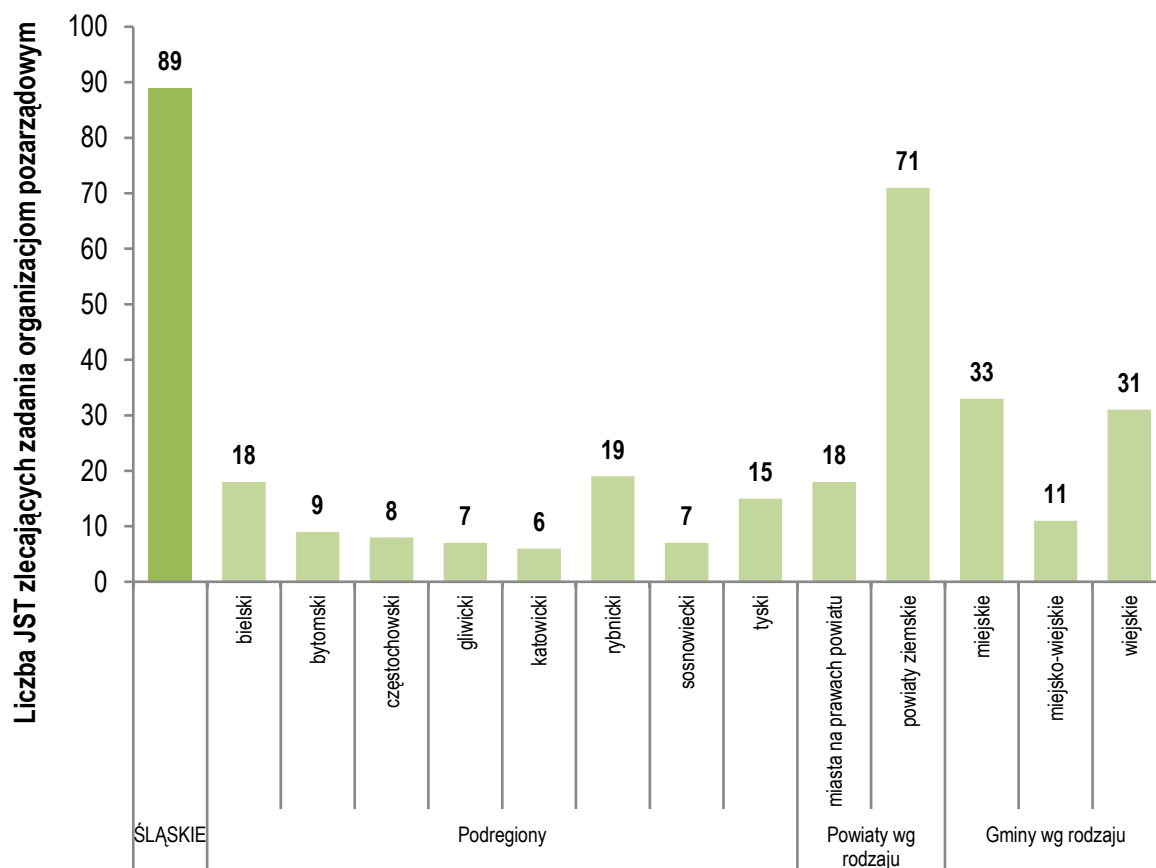
- W 2025 r. realizację zadań z obszaru pomocy społecznej i wsparcia zlecało organizacjom pozarządowym 51% JST z terenu województwa śląskiego (89 spośród 174 przebadanych JST), co wskazuje na rosnące znaczenie współpracy samorządów z sektorem pozarządowym w realizacji usług społecznych;
- W 2025 r. współpraca z organizacjami pozarządowymi była zdecydowanie częstsza w miastach na prawach powiatu (90%) niż w powiatach ziemskich (46%) województwa śląskiego;
- W 2025 r. spośród poszczególnych rodzajów gmin¹⁵² zlecanie zadań najczęściej występowało w gminach miejskich (73%), rzadziej w miejsko-wiejskich (44%), a najrzadziej w wiejskich (35%), co wskazuje na zależność między charakterem gminy a skalą współpracy z organizacjami pozarządowymi.

¹⁵⁰ Za 2023 r. ankietę wypełniły 152 JST, za 2024 r. 177 JST, a za 2025 r. 174 JST.

¹⁵¹ W analizie gmin według rodzaju nie uwzględniono odpowiedzi PCPR, ponieważ jednostki te realizują zadania na poziomie powiatów.

¹⁵² Łącznie z miastami na prawach powiatu.

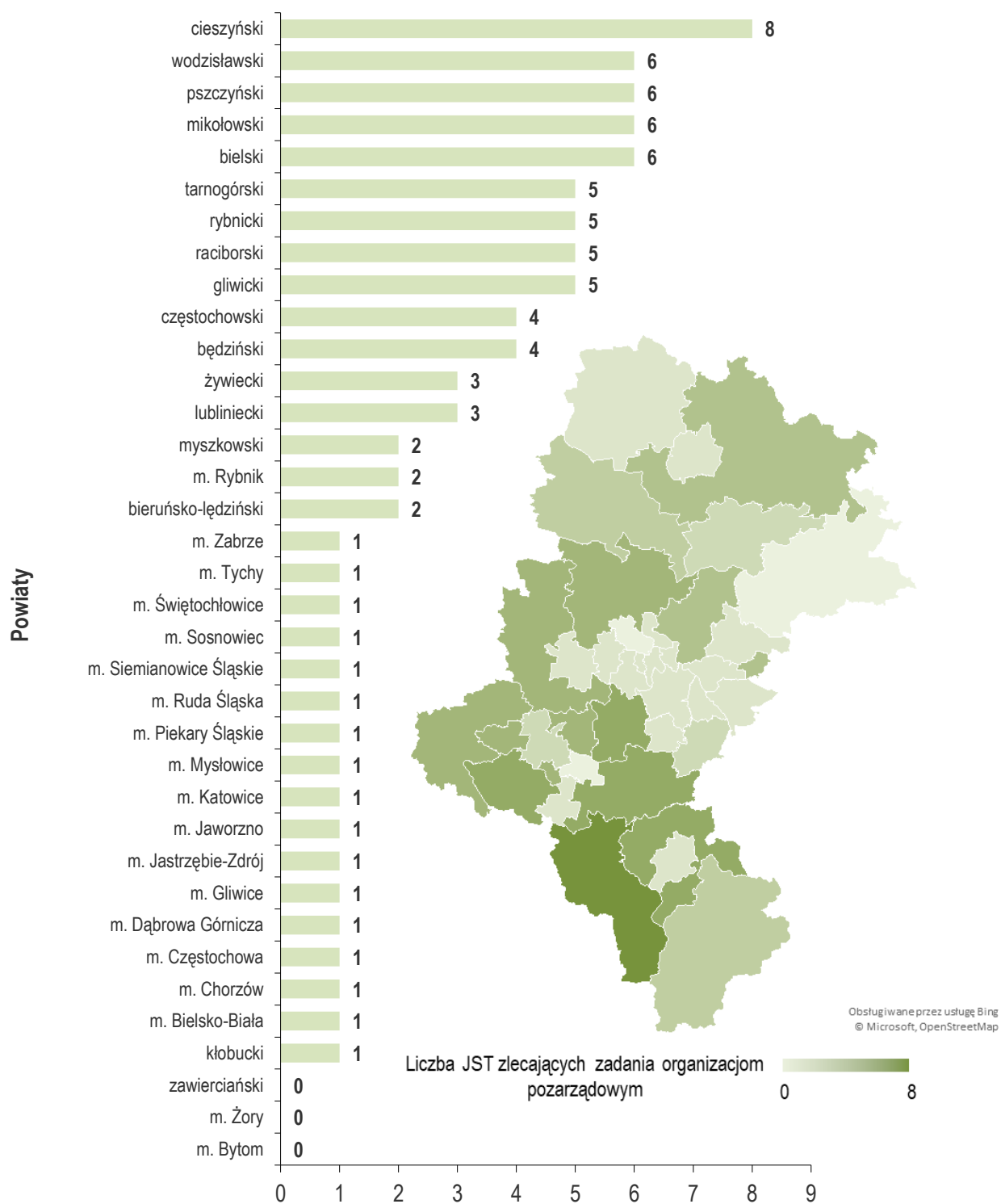
Liczba JST zlecających zadania organizacjom pozarządowym w obszarze pomocy w regionach województwa śląskiego w 2025 roku.

Uwaga: W analizie gmin według rodzaju nie uwzględniono odpowiedzi PCPR, ponieważ jednostki te realizują zadania na poziomie powiatów.

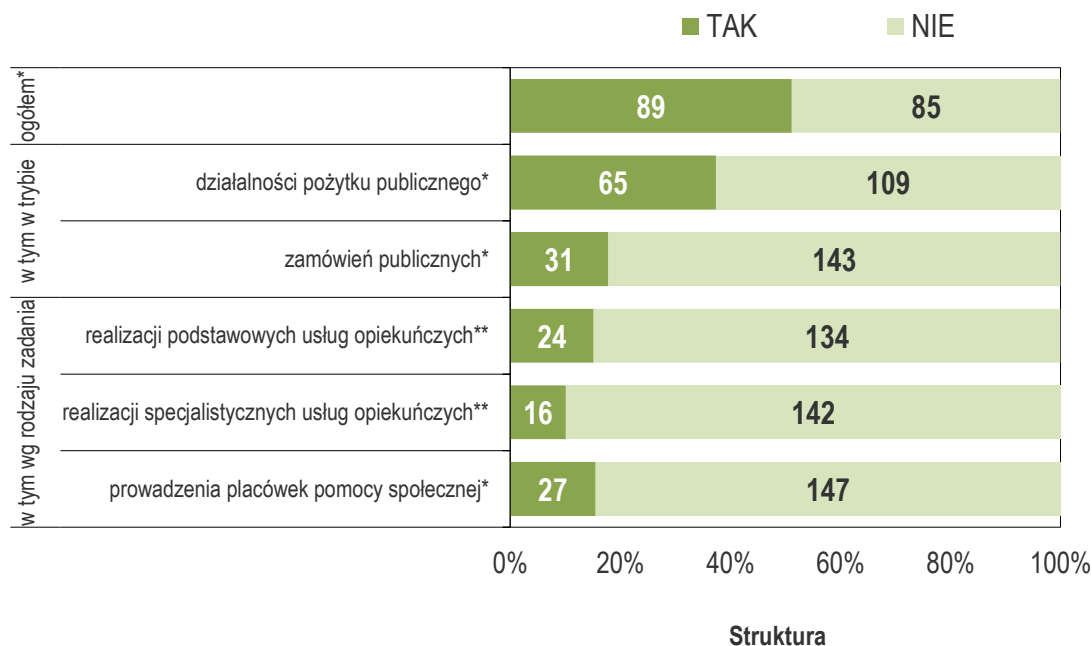
Źródło: Ośrodki pomocy społecznej / centra usług społecznych i powiatowe centra pomocy rodzinie, *Ankieta uzupełniająca do OZPS 2025/2026*.

Liczba JST zlecających zadania organizacjom pozarządowym w obszarze pomocy w powiatach województwa śląskiego w 2025 roku.

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej / centra usług społecznych i powiatowe centra pomocy rodzinie, *Ankieta uzupełniająca do OZPS 2025/2026*.

Zlecenie przez JST zadań organizacjom pozarządowym w obszarze pomocy i wsparcia w województwie śląskim w 2025 roku.

*Dotyczy wszystkich badanych JST – N=174.

**Dotyczy gmin – N=158.

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej / centra usług społecznych i powiatowe centra pomocy rodzinie, *Ankieta uzupełniająca do OZPS 2025/2026*.

10.1.1. Podział według trybów

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba JST zlecających zadania organizacjom pozarządowym w trybie działalności pożytku publicznego:
 - w 2023 roku: 26;
 - w 2024 roku: 57;
 - w 2025 roku: 65.
- Kwota umów/zleceń dla organizacji pozarządowych na realizację zadań w trybie działalności pożytku publicznego (w mln zł)¹⁵³:
 - w 2023 roku: 24,6;
 - w 2024 roku: 157,2;
 - w 2025 roku: 2 509,3.
- Liczba umów/zleceń dla organizacji pozarządowych na realizację zadań w trybie działalności pożytku publicznego:
 - w 2023 roku: 124;
 - w 2024 roku: 1 376;
 - w 2025 roku: 1 441.

¹⁵³ Za 2023 r. ankietę wypełniły 152 JST, za 2024 r. 177 JST, a za 2025 r. 174 JST.

- Liczba JST zlecających zadania organizacjom pozarządowym w trybie zamówień publicznych:
 - w 2023 roku: 19;
 - w 2024 roku: 27;
 - w 2025 roku: 31.
- Kwota środków przekazanych organizacjom pozarządowym na realizację zadań w trybie zamówień publicznych (w mln zł)¹⁵⁴:
 - w 2023 roku: 74,0;
 - w 2024 roku: 17,8;
 - w 2025 roku: 193,3.
- Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono realizację zadań w trybie zamówień publicznych:
 - w 2023 roku: 31;
 - w 2024 roku: 51;
 - w 2025 roku: 66.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

- Liczba JST zlecających zadania organizacjom pozarządowym w trybie działalności pożytku publicznego:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: północna;
 - zróżnicowanie w podregionach: bardzo duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: rybnicki – 15;
 - najniższa wartość wśród podregionów: bytomski – 4;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 16;
 - wartość w powiatach ziemskich: 49;
 - wartość w gminach miejskich: 29;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 8;
 - wartość w gminach wiejskich: 17¹⁵⁵.
- Liczba JST zlecających zadania organizacjom pozarządowym w trybie zamówień publicznych:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: północna i zachodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bielski – 6;
 - najniższa wartość wśród podregionów: częstochowski, gliwicki, katowicki, rybnicki i sosnowiecki – po 3;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 11;
 - wartość w powiatach ziemskich: 20;
 - wartość w gminach miejskich: 17;

¹⁵⁴ Za 2023 r. ankietę wypełniły 152 JST, za 2024 r. 177 JST, a za 2025 r. 174 JST.

¹⁵⁵ W analizie gmin według rodzaju nie uwzględniono odpowiedzi PCPR, ponieważ jednostki te realizują zadania na poziomie powiatów.

- o wartość w gminach miejsko-wiejskich: 4;
- o wartość w gminach wiejskich: 9¹⁵⁶.

Wskaźniki, województwo śląskie, stan na koniec 2025 roku

- Przeciętny koszt realizacji jednego zlecenia / umowy przez organizację pozarządową, której zlecano wykonywanie zadań w trybie działalności pożytku publicznego: 1 741 335,90 zł;
- Przeciętna kwota przeznaczona na 1 organizację pozarządową, której zlecano zadania w trybie działalności pożytku publicznego: 2 825 748,90 zł;
- Przeciętna kwota przeznaczona na 1 organizację pozarządową, której zlecano zadania w trybie zamówień publicznych: 2 928 918,77 zł.

WNIOSKI

- W 2025 r. realizację zadań organizacjom pozarządowym w trybie działalności pożytku publicznego zlecało 65 JST. Stanowiły one 37% ogółu badanych jednostek samorządu terytorialnego (w 2024 roku – 32%, w 2023 roku – 17%) oraz 73% spośród tych, które zlecały realizację zadań organizacjom pozarządowym (w 2024 roku – 75%, w 2023 roku – 62%)¹⁵⁷;
- Liczba umów / zleceń dla organizacji pozarządowych na realizację zadań w trybie działalności pożytku publicznego w 2025 roku w województwie śląskim wyniosła 1 441 i była wyższa niż w latach poprzednich;
- W 2025 r. na realizację zadań zleczanych organizacjom pozarządowym wydatkowano ogółem kwotę 2 702 573 665,35 zł, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa śląskiego dało 634,14 zł (w 2024 roku – 40,76 zł, w 2023 roku – 22,68 zł¹⁵⁸). Kwota przekazana na realizację zadań w trybie działalności pożytku publicznego wyniosła 2 509 265 026,80 zł i stanowiła 92,8% ogółu środków wydatkowanych na sfinansowanie realizacji zadań przez organizacje pozarządowe. Koszt realizacji 1 zlecenia wyniósł przeciętnie 1 741 335,90 zł. Natomiast na zlecenie zadań w trybie zamówień publicznych organizacjom pozarządowym wydatkowano kwotę 193 308 638,55 zł, co stanowiło 7,2% ogółu wydatków na sfinansowanie zleceń dla organizacji pozarządowych. Kwota przeznaczona na jedną organizację pozarządową w celu realizacji zadań w trybie zamówień publicznych wyniosła przeciętnie 2 928 918,77 zł;
- W 2025 r. współpracę z organizacjami pozarządowymi w trybie działalności pożytku publicznego realizowało 80% miast na prawach powiatu oraz 32% samorządów w powiatach ziemskich¹⁵⁹;
- Spośród poszczególnych rodzajów gmin¹⁶⁰ zlecenie zadań w trybie działalności pożytku publicznego najczęściej występowało w gminach miejskich (64%), rzadziej w gminach miejsko-wiejskich (32%) i w wiejskich (19%);
- W 2025 roku realizację zadań organizacjom pozarządowym w trybie zamówień publicznych zlecało 31 JST. Stanowiły one 18% ogółu badanych jednostek samorządu terytorialnego (w 2024 roku – 15%, w 2023 roku 17%) oraz 35% spośród tych, które

¹⁵⁶ W analizie gmin według rodzaju nie uwzględniono odpowiedzi PCPR, ponieważ jednostki te realizują zadania na poziomie powiatów.

¹⁵⁷ Za 2023 r. ankietę wypełniły 152 JST, za 2024 r. 177 JST, a za 2025 r. 174 JST.

¹⁵⁸ Ibidem.

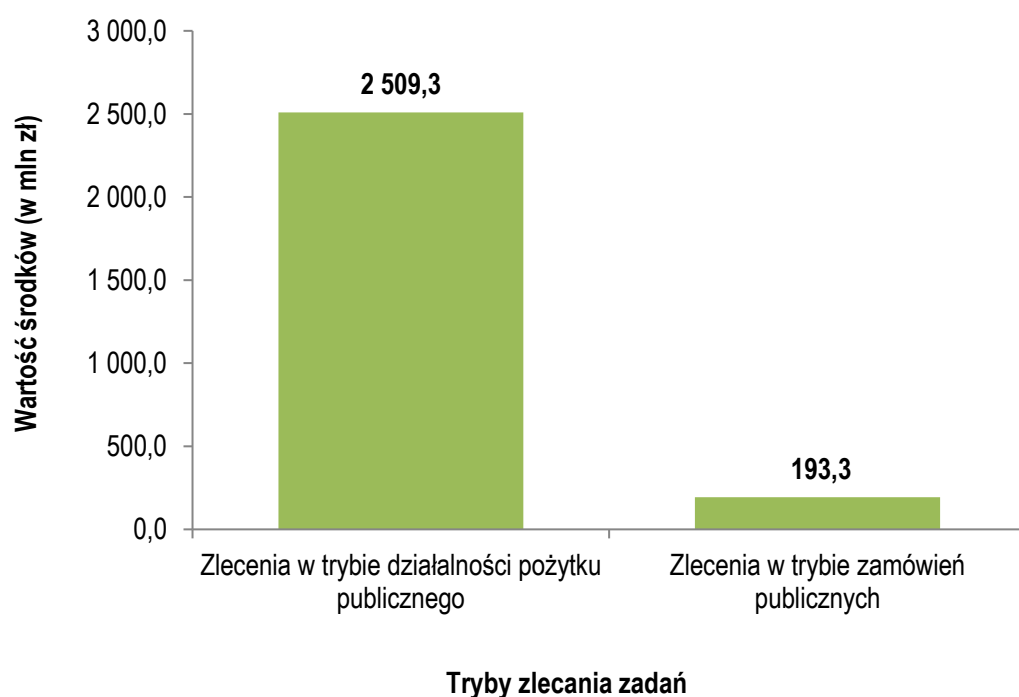
¹⁵⁹ Samorządy w powiatach ziemskich – kategoria obejmuje samorządy gmin oraz starostwa powiatowe.

¹⁶⁰ Łącznie z miastami na prawach powiatu. W analizie gmin według rodzaju nie uwzględniono odpowiedzi PCPR, ponieważ jednostki te realizują zadania na poziomie powiatów.

zlecały realizację zadań organizacjom pozarządowym (w 2024 roku również 35%, w 2023 roku 62%)¹⁶¹;

- W 2025 roku współpracę z organizacjami pozarządowymi w trybie zamówień publicznych realizowało 55% miast na prawach powiatu oraz 13% samorządów w powiatach ziemskich¹⁶²;
- Spośród poszczególnych rodzajów gmin¹⁶³ zlecanie zadań w trybie zamówień publicznych najczęściej występowało w gminach miejskich (38%), rzadziej w gminach miejsko-wiejskich (16%) i w wiejskich (10%).

Środki przekazane organizacjom pozarządowym na realizację zadań zlecanych przez OPS / CUS i PCPR w województwie śląskim w 2025 r. (N=174, n= 2 702,57 mln).

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej / centra usług społecznych i powiatowe centra pomocy rodzinie, *Ankieta uzupełniająca do OZPS 2025/2026*.

¹⁶¹ Za 2023 r. ankietę wypełniły 152 JST, za 2024 r. 177 JST, a za 2025 r. 174 JST.

¹⁶² Samorządy w powiatach ziemskich – kategoria obejmuje samorządy gmin oraz starostwa powiatowe.

¹⁶³ Łącznie z miastami na prawach powiatu. W analizie gmin według rodzaju nie uwzględniono odpowiedzi PCPR, ponieważ jednostki te realizują zadania na poziomie powiatów.

10.1.2. Podział według zadań

W ramach klasyfikacji rodzaju zadań zleconych organizacjom pozarządowym twórcy formularza OZPS wyróżnili trzy kategorie: 1) zlecenie realizacji podstawowych usług opiekuńczych, 2) specjalistycznych usług opiekuńczych i 3) prowadzenia placówek pomocy społecznej.

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba JST zlecających organizacjom pozarządowym realizację podstawowych usług opiekuńczych:
 - w 2023 roku: 15;
 - w 2024 roku: 22;
 - w 2025 roku: 24.
- Kwota umów/zleceń dla organizacji pozarządowych, którym zlecono realizację podstawowych usług opiekuńczych (w mln zł)¹⁶⁴:
 - w 2023 roku: 45,8;
 - w 2024 roku: 11,7;
 - w 2025 roku: 93,1¹⁶⁵.
- Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono realizację podstawowych usług opiekuńczych:
 - w 2023 roku: 15;
 - w 2024 roku: 22;
 - w 2025 roku: 24.
- Liczba JST zlecających organizacjom pozarządowym realizację specjalistycznych usług opiekuńczych:
 - w 2023 roku: 10;
 - w 2024 roku: 12;
 - w 2025 roku: 16¹⁶⁶.
- Kwota umów/zleceń dla organizacji pozarządowych, którym zlecono realizację specjalistycznych usług opiekuńczych (w mln zł)¹⁶⁷:
 - w 2023 roku: 4,3;
 - w 2024 roku: 1,7;
 - w 2025 roku: 2,4¹⁶⁸.

¹⁶⁴ Za 2023 r. ankietę wypełniły 152 JST, za 2024 r. 177 JST, a za 2025 r. 174 JST.

¹⁶⁵ W podanej kwocie uwzględniono koszty realizacji zarówno podstawowych, jak i specjalistycznych usług opiekuńczych wykazane łącznie przez dwie JST. Łączna kwota przeznaczona na realizację tych zadań wyniosła odpowiednio 2 800 000,00 zł oraz 330 000,00 zł.

¹⁶⁶ Specjalistyczne usługi opiekuńcze były zlecane również przez dwie JST, jednak nie zostały uwzględnione w zestawieniu z uwagi na łączne wykazanie kosztów podstawowych i specjalistycznych usług opiekuńczych. Faktyczna liczba JST zlecających specjalistyczne usługi opiekuńcze wynosiła zatem 18.

¹⁶⁷ Za 2023 r. ankietę wypełniły 152 JST, za 2024 r. 177 JST, a za 2025 r. 174 JST.

¹⁶⁸ Kwota nie obejmuje pełnych kosztów realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych, ponieważ dwie JST wykazały je łącznie z kosztami usług podstawowych.

- Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono realizację specjalistycznych usług opiekuńczych:
 - w 2023 roku: 11;
 - w 2024 roku: 12;
 - w 2025 roku: 16¹⁶⁹.
- Liczba JST zlecających organizacjom pozarządowym prowadzenie placówek pomocy społecznej:
 - w 2023 roku: 13;
 - w 2024 roku: 25;
 - w 2025 roku: 27.
- Kwota umów/zleceń dla organizacji pozarządowych na prowadzenie placówek pomocy społecznej (w mln zł)¹⁷⁰:
 - w 2023 roku: 15,4;
 - w 2024 roku: 109,1;
 - w 2025 roku: 1 217,7.
- Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono prowadzenie placówek pomocy społecznej:
 - w 2023 roku: 13;
 - w 2024 roku: 93;
 - w 2025 roku: 111.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

- Liczba JST zlecających organizacjom pozarządowym realizację podstawowych usług opiekuńczych:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: północna;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: rybnicki – 6;
 - najniższe wartości wśród podregionów: częstochowski, katowicki oraz sosnowiecki – po 1;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 6;
 - wartość w powiatach ziemskich: 18;
 - wartość w gminach miejskich: 10;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 3;
 - wartość w gminach wiejskich: 11.
- Liczba JST zlecających organizacjom pozarządowym realizację specjalistycznych usług opiekuńczych:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: północna i południowa;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;

¹⁶⁹ Faktyczna liczba organizacji pozarządowych mogła być wyższa o co najmniej 2, z uwagi na łączne wykazanie przez dwie JST informacji dotyczących podstawowych i specjalistycznych usług opiekuńczych.

¹⁷⁰ Za 2023 r. ankietę wypełniły 152 JST, za 2024 r. 177 JST, a za 2025 r. 174 JST.

- najwyższe wartości wśród podregionów: rybnicki oraz tyski – po 4;
 - najniższa wartość wśród podregionów: sosnowiecki – 0;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 4;
 - wartość w powiatach ziemskich: 12;
 - wartość w gminach miejskich: 7;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 2;
 - wartość w gminach wiejskich: 7.
- Liczba JST zlecających organizacjom pozarządowym prowadzenie placówek pomocy społecznej:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: północna oraz południowa;
 - zróżnicowanie w podregionach: umiarkowane;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: rybnicki – 6;
 - najniższa wartość wśród podregionów: bytomski oraz sosnowiecki – 2;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 12;
 - wartość w powiatach ziemskich: 15;
 - wartość w gminach miejskich: 14;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 1;
 - wartość w gminach wiejskich: 2.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

- W 2025 r. realizację podstawowych usług opiekuńczych zlecało organizacjom pozarządowym 15% gmin**, specjalistycznych usług opiekuńczych – 10% gmin**, natomiast prowadzenie placówek pomocy społecznej – 16% gmin i powiatów* województwa śląskiego¹⁷¹;
- W 2025 r. na zlecenie organizacjom pozarządowym wyżej wymienionych rodzajów zadań wydatkowano łącznie 1 313 203 930,30 zł, z tego na realizację podstawowych usług opiekuńczych kwotę 93 120 919,55 zł (7,1% ogółu wydatków), na realizację specjalistycznych usług opiekuńczych kwotę 2 351 855,19 zł (0,2% ogółu wydatków), a na prowadzenie placówek pomocy społecznej – 1 217 731 155,56 zł (92,7% ogółu wydatków);
- Realizację podstawowych usług opiekuńczych w 2025 roku zleciły organizacjom pozarządowym 24 gminy (spośród 158 badanych) czyli 15% (w 2024 roku – 14%, w 2023 roku – 7%¹⁷²). Spośród poszczególnych rodzajów gmin¹⁷³ zlecenie realizacji podstawowych usług opiekuńczych było najczęstsze w gminach miejskich, gdzie wartość wskaźnika wyniosła 22%, w porównaniu z gminami wiejskimi (13%) oraz miejsko-wiejskimi (12%);
- W 2025 roku w województwie śląskim realizację podstawowych usług opiekuńczych organizacjom pozarządowym zlecało 21% MOPR-ów oraz 14% OPS-ów/CUS-ów¹⁷⁴;
- Realizację specjalistycznych usług opiekuńczych w 2025 roku zleciło organizacjom pozarządowym 16 gmin (spośród 158 badanych) czyli 10% (w 2024 roku – 7%, w 2023

¹⁷¹ *Dotyczy wszystkich badanych JST – N=174.

**Dotyczy gmin – N=158.

¹⁷² Za 2023 r. ankietę wypełniły 152 JST, za 2024 r. 177 JST, a za 2025 r. 174 JST.

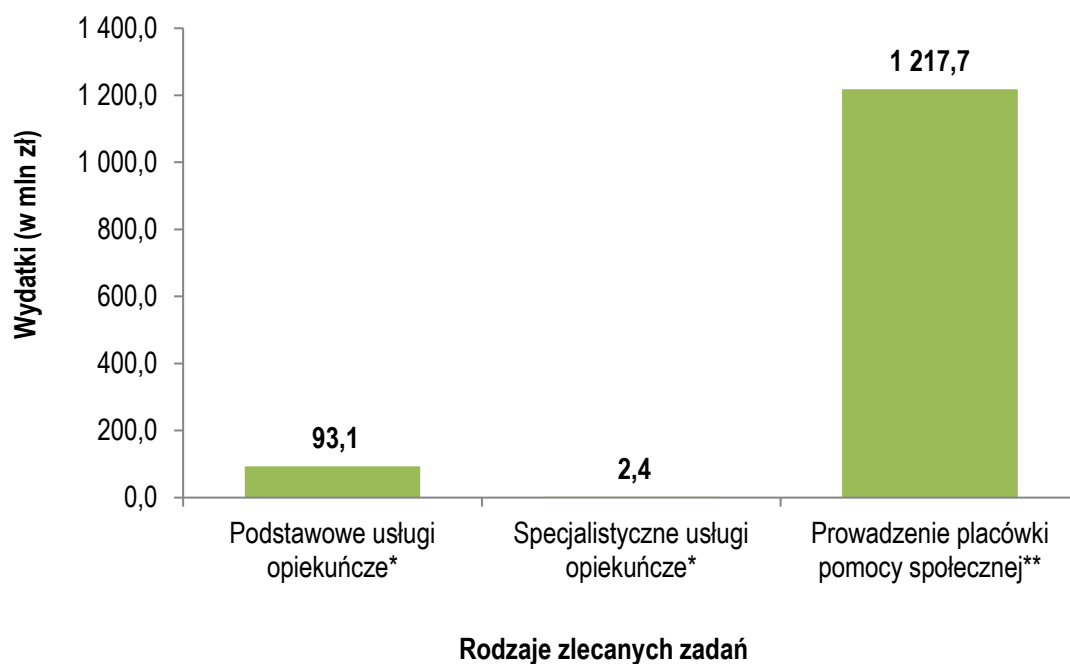
¹⁷³ Łącznie z miastami na prawach powiatu.

¹⁷⁴ W 2025 r. 158 gmin, w tym 19 MOPR i 139 OPS/CUS.

roku – 7%¹⁷⁵). Spośród poszczególnych rodzajów gmin¹⁷⁶ zlecenie realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych było bardziej charakterystyczne dla gmin miejskich (16%) niż miejsko-wiejskich oraz wiejskich (po 8%);

- W 2025 roku w województwie śląskim realizację specjalistycznych usług opiekuńczych organizacjom pozarządowym zlecało 11% MOPR-ów oraz 14% OPS-ów/CUS-ów¹⁷⁷;
- W 2025 roku prowadzenie placówek pomocy społecznej organizacjom pozarządowym zlecało 27 JST (spośród 174 badanych) i stanowiły one 16% ogółu badanych JST (w 2024 roku – 14%, w 2023 roku – 9%¹⁷⁸). Zlecenie prowadzenia placówek pomocy społecznej było częstsze w miastach na prawach powiatu (60%) w porównaniu z samorządami w powiatach ziemskich (10%)¹⁷⁹;
- W 2025 roku w województwie śląskim prowadzenie placówek pomocy społecznej organizacjom pozarządowym częściej zlecały PCPR-y (63%) oraz MOPR-y (53%) niż OPS-y / CUS-y (5%)¹⁸⁰.

Wydatki na wybrane zadania zlecane przez OPS / CUS i PCPR organizacjom pozarządowym w obszarze pomocy i wsparcia w województwie śląskim w 2025 r. (w mln zł).

*Dotyczy wszystkich badanych JST – N=174.

**Dotyczy gmin – N=158.

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej / centra usług społecznych i powiatowe centra pomocy rodzinie, *Ankieta uzupełniająca do OZPS 2025/2026*.

¹⁷⁵ Ibidem.

¹⁷⁶ Łącznie z miastami na prawach powiatu. W analizie gmin według rodzaju nie uwzględniono odpowiedzi PCPR, ponieważ jednostki te realizują zadania na poziomie powiatów.

¹⁷⁷ W 2025 r. 158 gmin, w tym 19 MOPR i 139 OPS/CUS.

¹⁷⁸ Za 2023 r. ankietę wypełniły 152 JST, za 2024 r. 177 JST, a za 2025 r. 174 JST.

¹⁷⁹ Samorzady w powiatach ziemskich – kategoria obejmuje samorzady gmin oraz starostwa powiatowe.

¹⁸⁰ W 2025 r. ankietę uzupełniły 174 JST, w tym 19 MOPR-ów, 139 OPS-ów/CUS-ów oraz 16 PCPR-ów

10.2. Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej prowadzone przez podmiot inny niż gmina lub powiat

Dane na temat specjalistycznych jednostek pomocy społecznej prowadzonych przez podmioty inne niż powiat i gmina zawiera sprawozdanie *MRiPS-06*. Zgodnie z nim w województwie śląskim na koniec 2025 r. tego rodzaju instytucje funkcjonowały w 34 jednostkach samorządu terytorialnego, tj. w 22% z nich.

Sytuacja w latach 2023-2025, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej prowadzone przez podmioty inne niż gmina i powiat:
 - w 2023 roku: 142;
 - w 2024 roku: 151;
 - w 2025 roku: 154;
- Zmiana liczby specjalistycznych jednostek pomocy społecznej w latach 2023-2025: 12;
- Wskaźnik zmiany liczby specjalistycznych jednostek pomocy społecznej w latach 2022 – 2024: 8,5%.
- Odsetek specjalistycznych jednostek pomocy społecznej prowadzonych przez podmioty inne niż gmina i powiat:
 - w 2023 roku: 23,4;
 - w 2024 roku: 24,1;
 - w 2025 roku: 23,3;
- Zmiana odsetka specjalistycznych jednostek pomocy społecznej w latach 2023-2025: -0,1 p.p.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2025 roku

- Odsetek specjalistycznych jednostek pomocy społecznej prowadzonych przez podmioty inne niż gmina i powiat:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: północna;
 - część województwa o najniższych wartościach: południowa;
 - zróżnicowanie w podregionach: bardzo duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: katowicki – 38,1;
 - najniższa wartość wśród podregionów: bytomski – 10,1;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 30,6;
 - wartość w powiatach ziemskich: 14,5;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Katowice (60,0), m. Częstochowa (57,9), oraz m. Chorzów (53,8);
 - powiaty o najniższych wartościach: 7 powiatów z wartością równą 0,0: będziński, kłobucki, lubliniecki, rybnicki, zawierciański, m. Piekary Śląskie oraz m. Żory;
 - wartość w gminach miejskich: 24,3;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 2,6;
 - wartość w gminach wiejskich: 5,0.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2025 roku

- Odsetek specjalistycznych jednostek pomocy społecznej prowadzonych przez podmiot inny niż gmina lub powiat:
 - w województwie śląskim: 23,3;
 - w Polsce: 22,0.

Struktura jednostek prowadzonych przez inny podmiot niż gmina i powiat, województwo śląskie, 2025 rok

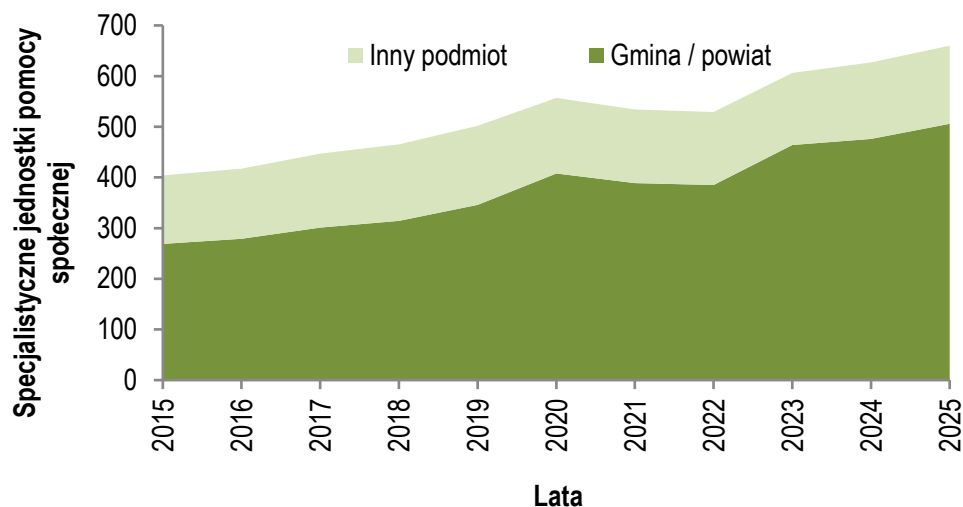
- Specjalistyczne jednostek pomocy społecznej, których ponad połowa jest prowadzona przez inny podmiot niż gmina / powiat:
 - rodzinne domy pomocy (1 z 1);
 - kluby samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi (1 z 1);
 - schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi (6 z 8);
 - schroniska dla osób bezdomnych (14 z 21);
 - środowiskowe domy samopomocy (27 z 50)
 - domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (4 z 8);
- Specjalistyczne jednostek pomocy społecznej o najniższej części prowadzonej przez inny podmiot niż gmina / powiat
 - placówki specjalistycznego poradnictwa (0 z 4);
 - mieszkania treningowe (5 z 167);
 - kluby samopomocy inne niż dla osób z zaburzeniami psychicznymi (3 z 67)
 - ośrodki interwencji kryzysowej dla ofiar handlu ludźmi (1 z 13).

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

- W 2025 r. województwo śląskie charakteryzowało się nieznacznie wyższym niż przeciętnie w kraju odsetkiem specjalistycznych jednostek pomocy społecznej prowadzonych przez podmiot inny niż gmina lub powiat (23,3% wobec 22,0% w Polsce);
- W województwie śląskim odsetek specjalistycznych jednostek pomocy społecznej prowadzonych przez podmiot inny niż gmina lub powiat był wyższy w miastach na prawach powiatu (30,6%) niż w powiatach ziemskich (14,5%);
- W latach 2015–2025 udział specjalistycznych jednostek pomocy społecznej prowadzonych przez podmiot inny niż gmina lub powiat podlegał stopniowemu zmniejszeniu, mimo niewielkich wahań w poszczególnych latach. W analizowanym okresie wskaźnik ten obniżył się z 33,4% do 23,3%, tj. o 10,1 p.p. Jednocześnie w latach 2023–2025 pozostawał na relatywnie stabilnym poziomie¹⁸¹.

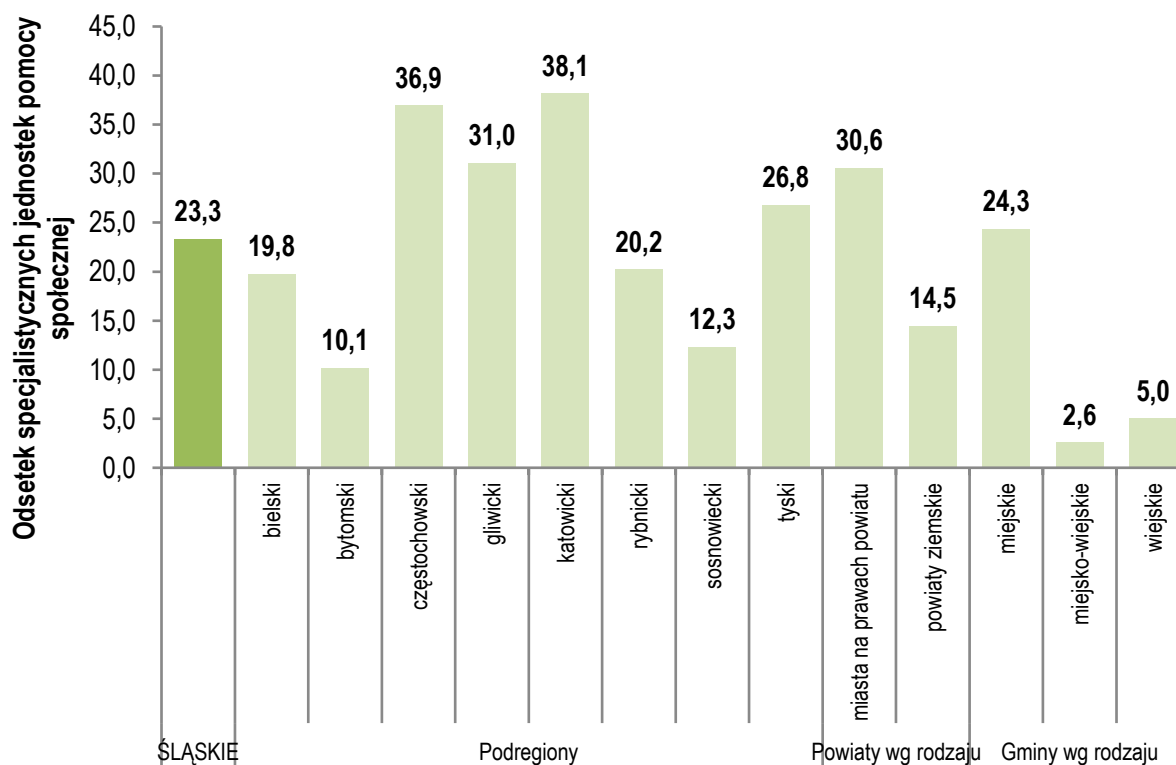
¹⁸¹ Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania *MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03* za lata 2015-2020 oraz *MRiPS-06* za lata 2021-2024 oraz *MRPiPS-06* za 2025 r.

Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej wg podmiotu prowadzącego
– województwo śląskie w latach 2015-2025, stan na koniec danego roku.

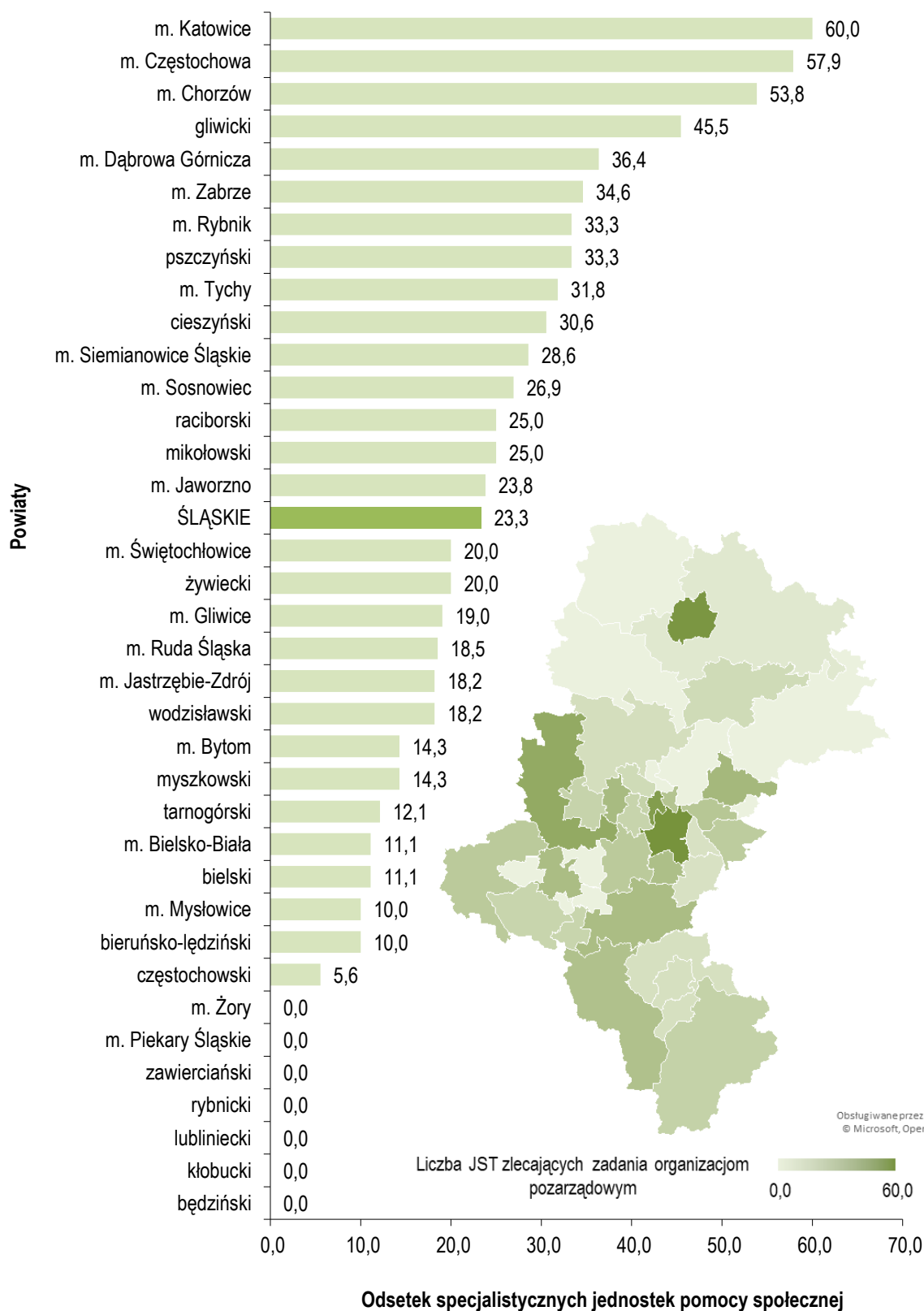
Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdania MPiPS / MRPiPS / MRiPS-03 za lata 2015-2020 oraz MRiPS-06 za lata 2021-2024 oraz MRPiPS-06 za 2025 r.

Odsetek specjalistycznych jednostek pomocy społecznej prowadzonych przez podmioty inne niż jednostki samorządu terytorialnego wg terytoriów – województwo śląskie, stan na koniec 2025 r.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie MRPiPS-06 za okres I-XII 2025 r.

Odsetek specjalistycznych jednostek pomocy społecznej prowadzonych przez podmioty inne niż jednostki samorządu terytorialnego wg powiatów - województwo śląskie, stan na koniec 2025 r.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, sprawozdanie *MRPiPS-06* za okres I-XII 2025 r.

11. Prognozy dotyczące sytuacji w pomocy społecznej w 2026 roku

Prognozy dotyczące sytuacji w pomocy społecznej w 2026 roku zostały oparte w całości o dane przekazane przez OPS-y, CUS-y i PCPR-y za pośrednictwem formularzy *Ocena zasobów pomocy społecznej – edycja 2025/2026*. Narzędzie to, udostępnione przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, było wypełniane przez podstawowe jednostki organizacyjne pomocy społecznej i centra usług społecznych oraz przesyłane do ROPS z wykorzystaniem *Centralnej Aplikacji Statystycznej*. Do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego wpłynęły formularze ze wszystkich 184 tego rodzaju jednostek. Choć nie wszystkie OPS-y, CUS-y i PCPR-y przekazały komplet informacji dotyczących prognoz na 2026 rok, to w tym roku udział prawidłowo wypełnionych prognoz był bardzo duży.

Ze względu na specyficzne cechy oraz sposób raportowania za pomocą wyżej wymienionego narzędzia, a także w celu zwiększenia wiarygodności danych, w trakcie analizy otrzymanych za jego pośrednictwem danych zastosowano wieloetapową procedurę kontroli wartości odstających (nietypowych).

Ostateczne wykluczenie z analizy wartości odstających poprzedzała ich identyfikacja w ramach zmiennych i obserwacji. Nietypowe dane w kolumnach (zmienne) identyfikowano z wykorzystaniem odchylenia standardowego. Z kolei nietypowe dane w wierszach (obserwacje), dotyczące prognoz na 2026 rok, weryfikowano za pomocą przedziałów. W przypadku danych w kolumnach jako wartości odstające traktowano te, które różniły się od średniej o trzy odchylenia standardowe (*in plus* lub *in minus*). W odniesieniu do roku 2026 jako nietypowe uznawano wartości, które o 50% przewyższały te z 2024 roku lub były od nich o 25% niższe.

Należy podkreślić, że zidentyfikowanie danej wartości jako odstającej nie oznaczało jej automatycznego usunięcia. Tego rodzaju dane były analizowane pod względem merytorycznym oraz dodatkowo porównywane z danymi z poprzednich lat oraz z powiązаныmi zmiennymi. Powyższy proces umożliwił otrzymanie maksymalnej, w danych warunkach, ilości wiarygodnych informacji.

Przyjęty sposób analizy otrzymanych danych umożliwia zwiększenie precyzji prognoz. Z drugiej jednak strony utrudnia on porównywanie ze sobą danych liczbowych dotyczących konkretnego roku. Porównania takie są w wielu wypadkach możliwe tylko w przypadku wartości procentowych ujętych w kolumnie „Prognozowana zmiana w latach 2025-2026”.

11.1. Korzystający z pomocy społecznej

Prognozowane zmiany w liczbie osób korzystających z pomocy społecznej (2025-2026)

- Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia:
 - w 2025 roku: 193 875 osób;
 - w 2026 roku (prognoza): 195 299 osób.
- Prognozowana zmiana w latach 2025-2026 liczby osób, którym udzielono pomocy i wsparcia: wzrost o 0,7%.
- Liczba osób i rodzin, którym przyznano świadczenie, ogółem:

- w 2025 roku: 72 110 osób;
- w 2026 roku (prognoza): 74 421 osób;
- Prognozowana zmiana w latach 2025-2026 liczby osób i rodzin, którym przyznano świadczenie: wzrost o 3,2%;
 - Zmiany w ramach grup odbiorców świadczeń:
 - liczba rodzin: wzrost o 0,8%
 - liczba osób w rodzinach: wzrost o 0,8%
- Liczba osób i rodzin, którym przyznano świadczenie, długotrwale korzystających:
 - w 2025 roku: 36 776 osób;
 - w 2026 roku (prognoza): 37 041 osób.
- Prognozowana zmiana w latach 2025-2026 liczby osób i rodzin, którym przyznano świadczenie, długotrwale korzystających: wzrost o 0,7%;
 - Największe zmiany prognozowane w poszczególnych kategoriach wiekowych:
 - osoby w wieku produkcyjnym: wzrost o 1,0%;
 - osoby w wieku przedprodukcyjnym: wzrost o 0,6%;
 - osoby w wieku poprodukcyjnym: wzrost o 1,5%.
- Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy:
 - w 2025 roku:
 - liczba osób: 86 437;
 - liczba rodzin: 69 869;
 - liczba osób w rodzinach: 119 512;
 - w 2026 roku (prognoza):
 - liczba osób: 87 119;
 - liczba rodzin: 70 571;
 - liczba osób w rodzinach: 121 294;
- Prognozowana zmiana w latach 2025–2026:
 - wzrosty w zakresie:
 - liczby osób w rodzinach: o 1,5%;
 - liczby rodzin: o 1,0%;
 - liczby osób: o 0,7%.
- Liczba zawartych kontraktów socjalnych:
 - w 2025 roku: 4 789;
 - w 2026 roku (prognoza): 4 853;
- Liczba osób objętych kontraktem:
 - w 2025 roku: 5 257;
 - w 2026 roku (prognoza): 5 330;
- Prognozowana zmiana w latach 2025–2026:
 - wzrosty w zakresie:
 - liczby osób objętych kontraktem: o 1,3%;
 - liczby zawartych kontraktów socjalnych: o 1,4%.

WNIOSKI

- W 2026 roku prognozowany jest niewielki wzrost liczby osób ogólnie korzystających z pomocy społecznej, a w ramach nich wzrost liczby świadczeniobiorców, szczególnie w wieku poprodukcyjnym.
- W 2026 roku przewiduje się wzrost liczby osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy.

- Wzrost liczby zawartych kontraktów socjalnych oraz osób objętych kontraktem w 2026 roku wskazuje na intensyfikację działań aktywizacyjnych, co może wspierać wolniejsze tempo wzrostu liczby świadczeniobiorców, zwłaszcza w wieku produkcyjnym.

Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej – województwo śląskie, prognoza na rok 2026.

Wyszczególnienie					Wartość w roku 2025	Wartość prognozowana na rok 2026	Prognozowana zmiana w latach 2025-2026 (w %)	Liczba podmiotów (N)		
Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia					193 872	195 299	0,7	182		
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie	liczba osób	ogółem			72 110	74 421	3,2	184		
		w tym osoby:	długotrwale korzystające			36 776	37 041	0,7	184	
			w wieku	przedprodukcyjnym			17 623	17 791	1,0	184
				produkcyjnym*			35 769	35 994	0,6	184
				poprodukcyjnym**			19 933	20 223	1,5	184
	liczba rodzin				53 650	54 092	0,8	184		
	liczba osób w rodzinach				92 891	93 652	0,8	184		
	Osoby i rodziny, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy		liczba osób			86 437	87 119	0,8	184	
liczba rodzin			69 869	70 571	1,0	184				
liczba osób w rodzinach			119 512	121 294	1,5	183				

* Osoby, które w ciągu ostatnich 36 miesięcy korzystały z systemu świadczeń pomocy społecznej, przez co najmniej 18 miesięcy.

Uwaga: Ze względu na przyjętą metodę weryfikacji danych oraz stopień ich kompletności porównania informacji między wierszami tabeli mogą być dokonywane tylko w ramach kolumny „Prognozowana zmiana w latach 2025-2026”.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, formularze OZPS – edycja 2025/2026.

Kontrakty socjalne – województwo śląskie, prognoza na rok 2026.

Wyszczególnienie	Wartość w roku 2025	Wartość prognozowana na rok 2026	Prognozowana zmiana w latach 2025-2026 (w %)	Liczba JOPS
Liczba zawartych kontraktów socjalnych	4 789	4 853	1,3	184
Liczba osób objętych kontraktem	5 257	5 330	1,4	184

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, formularze OZPS – edycja 2025/2026.

11.2. Zasoby instytucjonalne

Formularz OZPS – edycja 2025/2026 udostępniony przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pozwolił zebrać informacje na temat prognozowanej sytuacji w zakresie infrastruktury pomocy i integracji społecznej. Spośród specjalistycznych jednostek pomocy społecznej wyżej wymienione narzędzie uwzględniło: ośrodki wsparcia (w tym: środowiskowe domy samopomocy, dzienne domy pomocy, kluby samopomocy, a także łącznie: schroniska dla osób bezdomnych oraz schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi), ogrzewalnie, noclegownie, domy pomocy społecznej, mieszkania treningowe / wspomagane, ośrodki interwencji kryzysowej oraz jednostki specjalistycznego poradnictwa.

Zaspokojenie potrzeb w zakresie specjalistycznych jednostek pomocy społecznej w województwie śląskim, stan na koniec 2025 roku.

- Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej z największą liczbą osób oczekujących:
 - domy pomocy społecznej: 1 305 osoby;
 - ośrodki wsparcia (ogółem): 648 osób.
- Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej z najmniejszą liczbą osób oczekujących:
 - noclegownie¹⁸²: 34 osób;
 - mieszkania treningowe/wspomagane: 39 osób.
- Ośrodki wsparcia (ogółem):
 - liczba oczekujących: 648 osób;
 - liczba decyzji odmownych: 109.
- Ośrodki wsparcia z największą liczbą osób oczekujących:
 - środowiskowe domy samopomocy: 311 osób;
 - kluby samopomocy: 191 osób.
- Ośrodki wsparcia z najmniejszą liczbą osób oczekujących:
 - schroniska dla osób bezdomnych i schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi¹⁸³: 58 osób;
 - dzienne domy pomocy: 85 osoby.

Prognozy w zakresie specjalistycznych jednostek pomocy społecznej w województwie śląskim na 2026 rok.

- Prognozowana zmiana w latach 2025–2026 w zakresie **liczby miejsc**¹⁸⁴ w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej:
 - wzrosty w:
 - noclegowniach: o 5,1%;
 - ośrodkach wsparcia: o 0,3%;
 - domach pomocy społecznej: o 0,1%.
 - spadek w:
 - mieszkaniach treningowych/wspomaganych: o 0,7%;
 - ośrodkach interwencji kryzysowej: o 0,4%.
 - bez zmian w:
 - ogrzewalniach.

¹⁸² Podano jako liczba skierowanych w wyniku eksmisji.

¹⁸³ Podano jako liczba skierowanych w wyniku eksmisji.

¹⁸⁴ W analizie nie uwzględniono jednostek specjalistycznego poradnictwa, ponieważ nie dysponują one stałymi miejscami – wsparcie udzielane jest na bieżąco, zgodnie z aktualnymi potrzebami.

- Prognozowana zmiana w latach 2025–2026 w zakresie liczby miejsc w ośrodkach wsparcia:
 - wzrosty w:
 - klubach samopomocy: o 1,8%;
 - środowiskowych domach samopomocy: 0,1%.
 - spadek w:
 - dziennych domach pomocy: o 1,4%;
 - schroniskach dla osób bezdomnych i schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi: o 1,2%.
- Prognozowana zmiana w latach 2025–2026 w zakresie **liczby korzystających ze specjalistycznych jednostek pomocy społecznej**:
 - wzrosty w:
 - ośrodkach interwencji kryzysowej: o 0,6%
 - noclegowniach: o 4,7%;
 - ośrodkach wsparcia: o 0,2%;
 - domach pomocy społecznej: o 0,1%;
 - ogrzewalniach: 1,0 %.
 - spadki w:
 - jednostkach specjalistycznego poradnictwa: o 10,8%;
 - mieszkaniach treningowych/wspomaganych: o 1,4%.
- Prognozowana zmiana w latach 2025–2026 w zakresie liczby korzystających z ośrodków wsparcia:
 - wzrosty w:
 - klubach samopomocy: o 1,4%;
 - schroniskach dla osób bezdomnych i schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi: o 0,4%.
 - spadki w:
 - dziennych domach pomocy: o 1,5%;
 - środowiskowych domach samopomocy: o 1,0%.
- Prognozowana zmiana w latach 2025–2026 w zakresie **liczby osób oczekujących¹⁸⁵ na wsparcie w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej**:
 - wzrosty w:
 - mieszkaniach treningowych/wspomaganych: o 79,5%.
 - spadki w:
 - noclegowniach: o 44,1%;
 - ośrodkach wsparcia: o 10,8%;
 - domach pomocy społecznej: o 4,6%.
- Prognozowana zmiana w latach 2025–2026 w zakresie liczby osób oczekujących do ośrodków wsparcia:
 - wzrosty w:
 - schroniskach dla osób bezdomnych i schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi¹⁸⁶: o 3,4%;
 - spadek w:
 - klubach samopomocy: o 11,0%;

¹⁸⁵ W analizie nie uwzględniono jednostek tj.: ośrodki interwencji kryzysowej, jednostki specjalistycznego poradnictwa, ogrzewalnie z uwagi na brak danych w tym zakresie i/lub ze względu na to, iż wsparcie udzielane jest na bieżąco, zgodnie z aktualnymi potrzebami.

¹⁸⁶ Podano jako liczba skierowanych w wyniku eksmisji.

- środowiskowych domach samopomocy: o 10,3%.
- bez zmian w:
 - dziennych domach pomocy.
- Prognozowana zmiana w latach 2025–2026 w zakresie **liczby osób umieszczonych**¹⁸⁷ w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej:
 - spadek w:
 - ośrodkach wsparcia – środowiskowych domach samopomocy: o 2,1%;
 - mieszkaniach treningowych/wspomaganych: o 4,7%;
 - bez zmian w:
 - domach pomocy społecznej.
- Prognozowana zmiana w latach 2025–2026 w zakresie **liczby decyzji odmownych**¹⁸⁸ w zakresie wsparcia w specjalistycznych jednostkach pomocy społecznej:
 - spadek w:
 - ośrodkach wsparcia: o 32,1%;
 - domach pomocy społecznej: o 9,2%.

WNIOSKI

- W 2026 roku prognozowany jest wzrost liczby osób korzystających ze specjalistycznych jednostek pomocy społecznej, szczególnie w noclegowniach i ogrzewalniach.

Zaspokojenie potrzeb w zakresie specjalistycznych jednostek pomocy społecznej – województwo śląskie, stan na koniec 2025 roku.

województwo śląskie, stan na koniec 2020 roku.

Wyszczególnienie			Wartość	Liczba JOPS (N)	
Ośrodki wsparcia	ogółem	liczba oczekujących	648	184	
		liczba decyzji odmownych	109	184	
	w tym:	środowiskowe domy samopomocy	liczba oczekujących	311	184
		dzienne domy pomocy	liczba oczekujących	85	184
		kluby samopomocy	liczba oczekujących	191	184
		schroniska dla osób bezdomnych i schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi	liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	58	184
Noclegownie		liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	34	184	
Domy pomocy społecznej		liczba oczekujących	1 305	184	
		liczba decyzji odmownych	98	184	
Mieszkania treningowe / wspomagane		liczba oczekujących	39	184	

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, formularze OZPS – edycja 2025/2026.

¹⁸⁷ W pozostałych jednostkach nie wykazano takich danych.

¹⁸⁸ W pozostałych jednostkach nie wykazano takich danych.

Specjalistyczne jednostki pomocy społecznej – województwo śląskie, prognoza na rok 2026.

Wyszczególnienie			Wartość w roku 2025	Prognoza na rok 2026	Prognozowana zmiana w latach 2025-2026 (w %)	Liczba JOPS (N)		
Ośrodki wsparcia	ogółem		liczba miejsc	8 501	8 530	0,3	184	
			liczba korzystających	11 107	11 126	0,2	184	
			liczba oczekujących	648	578	-10,8	184	
			liczba decyzji odmownych	109	74	-32,1	184	
	w tym:	środowiskowe domy samopomocy		liczba miejsc	2 199	2 202	0,1	184
				liczba korzystających	2 523	2 498	-1,0	184
				liczba umieszczonych	798	781	-2,1	183
				liczba oczekujących	311	279	-10,3	184
		dzienne domy pomocy		liczba miejsc	2 422	2 389	-1,4	184
				liczba korzystających	2 881	2 837	-1,5	184
				liczba oczekujących	85	85	0,0	184
		kluby samopomocy		liczba miejsc	1 689	1 720	1,8	184
				liczba korzystających	2 221	2 252	1,4	184
				liczba oczekujących	191	170	-11,0	184
		schroniska dla osób bezdomnych i schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi		liczba miejsc	1 296	1 281	-1,2	184
				liczba korzystających	2 145	2 154	0,4	184
				liczba skierowanych w wyniku eksmisji	58	60	3,4	184
Ogrzewalnie		liczba miejsc	275	275	0,0	184		
		liczba korzystających	1 785	1 803	1,0	184		
Noclegownie		liczba miejsc	670	704	5,1	184		
		liczba korzystających	1 746	1 828	4,7	184		
		liczba skierowanych w wyniku eksmisji	34	19	-44,1	184		
Domy pomocy społecznej		liczba miejsc	8 592	8 600	0,1	184		
		liczba korzystających	9 984	9 995	0,1	184		
		liczba umieszczonych	1 778	1 778	0,0	184		
		liczba oczekujących	1 305	1 245	-4,6	184		
		liczba decyzji odmownych	98	89	-9,2	184		
Mieszkania treningowe / wspomagane		liczba miejsc	834	828	-0,7	184		
		liczba korzystających	859	847	-1,4	184		
		liczba umieszczonych	595	567	-4,7	184		
		liczba oczekujących	39	70	79,5	184		
Ośrodki interwencji kryzysowej		liczba miejsc	238	237	-0,4	184		
		liczba korzystających	11 488	11 553	0,6	184		
Jednostki specjalistycznego poradnictwa		liczba korzystających	12 114	10 809	-10,8	184		

Uwaga: Ze względu na przyjętą metodę weryfikacji danych oraz stopień ich kompletności porównania informacji między wierszami tabeli mogą być dokonywane tylko w ramach kolumny „Prognozowana zmiana w latach 2025-2026”. Formularze OZPS 2025/2026 w wyżej wymienionym zakresie (niezależnie od rodzaju realizowanych zadań) wypełniały wszystkie rodzaje JST (gminy, powiaty i miasta na prawach powiatu – łącznie 184 jednostki).
Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, formularze OZPS – edycja 2025/2026.

11.3. Zasoby kadrowe

Formularz OZPS – 2025/2026 obejmował swym zakresem tematycznym m.in. zasoby kadrowe podstawowych i specjalistycznych jednostek pomocy społecznej, przy czym prognozy dotyczyły wyłącznie tych ostatnich, w szczególności odnosiły się do: ośrodków wsparcia (środowiskowych domów samopomocy, dziennych domów pomocy, klubów samopomocy, schronisk dla osób bezdomnych oraz schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi), ogrzewalni, noclegowni, domów pomocy społecznej, mieszkań treningowych / wspomaganych i jednostek specjalistycznego poradnictwa¹⁸⁹.

- Prognozowana zmiana w latach 2025–2026 w zakresie **liczebności kadry** specjalistycznych jednostek pomocy społecznej:
 - wzrosty w:
 - mieszkaniach treningowych/wspomaganych: o 9,2%;
 - ośrodkach wsparcia: o 1,7%;
 - domach pomocy społecznej: o 0,2%;
 - ogrzewalniach: o 3,0%;
 - noclegowniach: o 5,3%.
 - spadki w:
 - jednostkach specjalistycznego poradnictwa: o 12,9%;
- Prognozowana zmiana w latach 2025–2026 w zakresie liczebności kadry ośrodków wsparcia:
 - wzrosty w:
 - klubach samopomocy: o 6,4%;
 - schroniskach dla osób bezdomnych i schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi: o 3,3%;
 - środowiskowych domach samopomocy: 1,0%.
 - spadek w:
 - dziennych domach pomocy: o 1,9%.

WNIOSKI

- W 2026 roku przewiduje się umiarkowany wzrost zatrudnienia w wybranych typach jednostek pomocy społecznej, szczególnie w mieszkaniach treningowych/wspomaganych oraz ośrodkach wsparcia.
- Największy wzrost liczby pracowników prognozowany jest w klubach samopomocy, co wskazuje na wzrost znaczenia tej formy wsparcia środowiskowego.
- Przewiduje się spadek liczby pracowników w jednostkach poradnictwa specjalistycznego, co może spowodować mniejszą dostępność tej formy pomocy.
- Zmiany w zatrudnieniu prognozowane na 2026 rok wpisują się w tendencję przesuwania zasobów kadrowych w kierunku usług środowiskowych i półinstytucjonalnych.

¹⁸⁹ Formularz nie zawierał informacji nt. zatrudnienia w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Kadra specjalistycznych jednostek pomocy społecznej – województwo śląskie, prognoza na 2026 rok.

Wyszczególnienie			Wartość w roku 2025	Prognoza na rok 2026	Prognozowana zmiana w latach 2025-2026 (w %)	Liczba jednostek (N)
Ośrodki wsparcia	ogółem		1 650	1 678	1,7	184
	w tym:	środowiskowe domy samopomocy	732	739	1,0	184
		dzienne domy pomocy	377	370	-1,9	184
		kluby samopomocy	94	100	6,4	184
		schroniska dla osób bezdomnych i schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi	301	311	3,3	184
Ogrzewalnie			33	34	3,0	184
Noclegownie			94	99	5,3	184
Domy pomocy społecznej			6 181	6 192	0,2	184
Mieszkania treningowe / wspomagane			120	131	9,2	184
Jednostki specjalistycznego poradnictwa			101	88	-12,9	184

Uwaga: Ze względu na przyjętą metodę weryfikacji danych oraz stopień ich kompletności, porównania informacji między wierszami tabeli mogą być dokonywane tylko w ramach kolumny „Prognozowana zmiana w latach 2025-2026”. Formularze OZPS 2025/2026 w wyżej wymienionym zakresie (niezależnie od rodzaju realizowanych zadań) wypełniały wszystkie rodzaje JST (gminy, powiaty i miasta na prawach powiatu – łącznie 184 jednostki). Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, formularze OZPS – edycja 2025/2026.

11.4. Świadczenia pomocy społecznej

Prognozy na rok 2026 wskazują na wzrost zarówno liczby świadczeniobiorców, jak i zapotrzebowania na środki finansowe w ramach zadań własnych gmin i powiatów. Istotnym czynnikiem wpływającym na tę tendencję jest wdrożona w styczniu 2025 roku zmiana kryterium dochodowego w systemie pomocy społecznej. Podwyższenie tego kryterium spowodowało, że większa liczba osób oraz rodzin spełniała ustawowe warunki uprawniające do uzyskania wsparcia, co z kolei było jednym z czynników skutkujących automatycznym wzrostem liczby beneficjentów systemu pomocy społecznej.

W związku z powyższym przewiduje się dalszy wzrost liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. Może to wynikać m.in. ze stopniowego wzrostu świadomości społecznej dotyczącej podwyższenia kryteriów dochodowych oraz szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania wsparcia przez osoby, które wcześniej nie spełniały warunków uprawniających do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.

Ponadto, na rosnące zapotrzebowanie na środki finansowe wpływ może mieć utrzymująca się inflacja, która powoduje wzrost kosztów realizacji świadczeń zarówno pieniężnych, jak i rzeczowych, takich jak zapewnienie posiłku, schronienia czy pokrycie kosztów pogrzebu. Wzrost cen dóbr i usług może również prowadzić do obniżenia realnej siły nabywczej gospodarstw domowych, zwiększając tym samym ich zależność od wsparcia publicznego.

11.4.1. Świadczenia udzielane w ramach zadań gminy

Wśród informacji zebranych za pośrednictwem formularzy *OZPS – edycja 2025/2026* znalazły się dane nt. pieniężnych i niepieniężnych świadczeń udzielanych w ramach zadań gmin. W pierwszej grupie uwzględniono: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b, zasiłek celowy oraz zasiłek celowy przyznany niezależnie od dochodu na podstawie art. 39a ust. 1 i 2, natomiast w drugiej: zapewnienie posiłku, schronienia oraz ubrania, sprawienie pogrzebu oraz odpłatność gminy za pobyt mieszkańców w DPS.

- Prognozowana zmiana w latach 2025–2026 w zakresie **liczby świadczeniobiorców**:
 - wzrosty w zakresie:
 - zasiłków okresowych kontynuowanych niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b: o 8,3%;
 - sprawienia pogrzebu: o 3,1%;
 - zasiłku celowego: o 2,5%;
 - zasiłku okresowego: o 2,0%;
 - odpłatności gminy za pobyt w domu pomocy społecznej: o 1,1%;
 - zapewnienia schronienia: o 0,7%;
 - zasiłków stałych: o 0,5%;
 - spadek w zakresie:
 - zapewnienia posiłków: 0,2%;
 - bez zmian w zakresie:
 - zasiłków celowych przyznanych niezależnie od dochodu na podstawie art. 39a ust. 1 i 2;
 - zapewnienia ubrania.
- Prognozowana zmiana w latach 2025–2026 w zakresie **zapotrzebowania na środki finansowe** przeznaczone na wypłatę świadczeń realizowanych w ramach zadań gmin:
 - wzrosty w zakresie:
 - zasiłki okresowe kontynuowane niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b: o 10,2%;
 - sprawienia pogrzebu: o 9,4%;
 - odpłatności gminy za pobyt w domu pomocy społecznej: o 5,2%;
 - zapewnienia schronienia: o 3,2%;
 - zasiłku celowego: o 2,9%;
 - zapewnienia posiłków: o 2,8%;
 - zasiłku okresowego: o 2,2%;
 - zasiłku stałego: o 1,5%;
 - spadków nie odnotowano, natomiast na tym samym poziomie pozostało zapotrzebowanie na środki finansowe na:
 - zasiłków celowych przyznanych niezależnie od dochodu na podstawie art. 39a ust. 1 i 2;
 - zapewnienie ubrania.

WNIOSKI

- W 2026 roku przewiduje się wzrost liczby świadczeniobiorców w większości form pomocy, w tym największy w zakresie zasiłków okresowych kontynuowanych niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b.

- Prognozuje się spadek wyłącznie w zakresie liczby świadczeniobiorców posiłków (– 0,2%), a w niektórych obszarach (zasiłki okresowe niezależne od dochodu, zapewnienie ubrania) nie przewiduje się zmian.
- Prognozuje się wzrost zapotrzebowania na środki finansowe we wszystkich formach świadczeń, dla których przewidziany jest wzrost liczby świadczeniobiorców – zasiłków okresowych kontynuowanych niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b.
- W 2026 roku nie przewiduje się zmniejszenia zapotrzebowania na środki finansowe w żadnej formie świadczeń, co potwierdza utrzymujący się trend wzrostowy i wskazuje na rosnące obciążenie budżetów gmin w realizacji zadań pomocowych.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane w ramach realizacji zadań gminy – województwo śląskie, prognoza na rok 2026.

Wyszczególnienie				Wartość w roku 2025	Wartość prognozowana na rok 2026	Prognozowana zmiana w latach 2025-2026 (w %)	Liczba JOPS
Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej	zasiłek stały	ogółem	liczba osób	14 757	14 827	0,5	167
			kwota świadczeń (w zł)	154 018 740	156 349 544	1,5	167
		w tym dla osób: samotnie gospodarujących	liczba osób	13 159	13 210	0,4	167
			kwota świadczeń (w zł)	142 945 360	144 857 349	1,3	167
		w rodzinach	liczba osób	1 783	1 794	0,6	167
			kwota świadczeń (w zł)	11 073 380	11 492 195	3,8	166
	zasiłek okresowy	ogółem	liczba osób	17 135	17 484	2,0	167
			kwota świadczeń (w zł)	49 134 915	50 223 757	2,2	167
		w tym z tytułu: bezrobocia	liczba osób	9 537	9 722	1,9	167
			kwota świadczeń (w zł)	28 053 551	28 838 016	2,8	167
		długotrwałej choroby	liczba osób	3 248	3 341	2,9	167
			kwota świadczeń (w zł)	5 934 081	6 540 526	10,2	167
		niepełnosprawności	liczba osób	2 615	2 625	0,4	167
			kwota świadczeń (w zł)	4 593 814	4 858 815	5,8	167
		możliw. utrzym. lub nabycia upraw. do świad. z innych syst. zabezp. społ.	liczba osób	88	87	-1,1	167
			kwota świadczeń (w zł)	111 510	109 410	-1,9	167
		zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b	liczba osób	12	13	8,3	167
			kwota świadczeń (w zł)	9 941	10 951	10,2	167
	zasiłek celowy	ogółem	liczba osób	32 323	33 131	2,5	167
			kwota świadczeń (w zł)	49 756 516	51 218 767	2,9	167
		w tym przyzn. w ramach prog. wielolet. „Posiłek w szkole i w domu”	liczba osób	23 358	24 270	3,9	167
			kwota świadczeń (w zł)	34 030 707	34 729 432	2,1	166
	zasiłek celowy przyznany niezależnie od dochodu na podstawie art. 39a ust. 1 i 2	ogółem	liczba osób	0	0	x	167
			kwota świadczeń (w zł)	0	0	x	167
Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej	posiłek	ogółem	liczba osób	20 667	20 619	-0,2	167
			kwota świadczeń (w zł)	28 986 960	29 792 600	2,8	166
		w tym: dla dzieci	liczba osób	14 586	14 442	-1,0	167
			kwota świadczeń (w zł)	12 652 259	12 532 760	-0,9	165
		przyzn. w ramach prog. wielolet. ogółem	liczba osób	19 288	19 134	-0,8	167
			kwota świadczeń (w zł)	24 884 553	25 384 669	2,0	167

Wyszczególnienie					Wartość w roku 2025	Wartość prognozowana na rok 2026	Prognozowana zmiana w latach 2025-2026 (w %)	Liczba JOPS	
			„Posiłek w szkole i w domu”	w tym dla dzieci	liczba osób	14 717	14 521	-1,3	167
					kwota świadczeń (w zł)	11 312 355	11 221 542	-0,8	167
	schronienie				liczba osób	4 857	4 891	0,7	167
					kwota świadczeń (w zł)	47 995 102	49 539 831	3,2	167
	ubranie				liczba osób	40	40	0,0	167
					kwota świadczeń (w zł)	12 550	12 550	0,0	167
	sprawienie pogrzebu				liczba osób	1 028	1 060	3,1	167
					kwota świadczeń (w zł)	3 504 349	3 835 384	9,4	167
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej				liczba osób	9 758	9 866	1,1	167
					kwota świadczeń (w zł)	469 218 428	493 761 763	5,2	167

Uwaga: Ze względu na przyjętą metodę weryfikacji danych oraz stopień ich kompletności porównania informacji między wierszami tabeli mogą być dokonywane tylko w ramach kolumny „Prognozowana zmiana w latach 2025-2026”.

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej, Centralna Aplikacja Statystyczna, formularze OZPS – edycja 2025/2026.

11.4.2. Świadczenia udzielane w ramach zadań powiatu

Formularz OZPS – edycja 2025/2026, w zakresie świadczeń wymienionych w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, uwzględnia jedynie trzy. Należą do nich: pomoc pieniężna na usamodzielnienie, pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki oraz pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

- Prognozowana zmiana w latach 2025–2026 w zakresie **liczby świadczeniobiorców** pomocy mającej na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem, realizowanej w ramach zadań powiatu:
 - wzrosty w zakresie:
 - o pomocy pieniężnej na usamodzielnienie: o 94,4%;
 - o pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki: o 61,8%;
 - o pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej: o 54,2%.
- Prognozowana zmiana w latach 2025–2026 w zakresie **zapotrzebowania na środki finansowe** przeznaczone na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem, realizowaną w ramach zadań powiatu:
 - wzrosty w zakresie:
 - o pomocy pieniężnej na usamodzielnienie: o 111,7%;
 - o pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki: o 92,5%;
 - o pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej: o 45,9%.

WNIOSKI

- W latach 2025–2026 prognozuje się wyraźny wzrost liczby świadczeniobiorców korzystających z form wsparcia mających na celu życiowe usamodzielnienie i integrację

ze środowiskiem, realizowanych w ramach zadań powiatu – najsilniej w przypadku pomocy pieniężnej na usamodzielnienie (o 94,4%).

- Wzrost liczby świadczeniobiorców przekłada się na jeszcze większy wzrost zapotrzebowania na środki finansowe, szczególnie w przypadku pomocy pieniężnej na usamodzielnienie (o 111,7%) oraz kontynuowanie nauki (o 92,5%).

Pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem realizowana w ramach zadań powiatu – województwo śląskie, prognoza na rok 2026.

Wyszczególnienie				Wartość w roku 2025	Wartość prognozowana na rok 2026	Prognozowana zmiana w latach 2025-2026 (w %)	Liczba JOPS
Pełnoletnie osoby opuszczające instytucje o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej	ogółem		liczba osób	58	96	65,5	36
			kwota świadczeń (w zł)	285 318	526 579	84,6	36
	w tym pomoc pieniężna na:	usamodzielnienie	liczba osób	18	35	94,4	36
			kwota świadczeń (w zł)	72 310	153 054	111,7	36
		kontynuowanie nauki	liczba osób	34	55	61,8	36
			kwota świadczeń (w zł)	128 178	246 795	92,5	36
	pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej		liczba osób	24	37	54,2	36
			kwota świadczeń (w zł)	84 830	123 730	45,9	36

Źródło: Powiatowe centra pomocy rodzinie i miejskie ośrodki pomocy rodzinie, Centralna Aplikacja Statystyczna, formularze OZPS – edycja 2025/2026.

11.5. Wydatki w pomocy społecznej

Formularz OZPS – 2025/2026 zawierał także pytania dotyczące środków finansowych w budżetach jednostek samorządu terytorialnego w ujęciu klasyfikacji budżetowej. Wśród nich znalazły się między innymi rubryki dotyczące rozdziałów: 85202 – Domy pomocy społecznej, 85203 – Ośrodki wsparcia, 85205 – Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 85213 – Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach CIS, 85214 – Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, 85215 – Dodatki mieszkaniowe, 85216 – Zasiłki stałe, 85218 – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, 85219 – Ośrodek Pomocy Społecznej, 85220 – Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej, 85228 – Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, 85230 – Pomoc w zakresie dożywiania, 85231 – Pomoc dla cudzoziemców, 85232 – Centra Integracji Społecznej, 85278 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych oraz 85295 – Pozostała działalność.

- Prognozowana zmiana w latach 2025–2026 w zakresie **wydatków w pomocy społecznej** w ujęciu klasyfikacji budżetowej:
 - wzrosty zapotrzebowania w zakresie rozdziałów:
 - 85228 – Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze: o 15,5%;
 - 85214 – Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe: o 13,5%;

- 85205 – Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie: o 9,6%;
- 85232 – Centra Integracji Społecznej: o 7,6%;
- 85220 – Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej: o 6,9%;
- 85219 – Ośrodek Pomocy Społecznej: o 3,1%;
- 85218 – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie: o 3,1%;
- 85213 – Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej: o 3,0%;
- 85203 – Ośrodki wsparcia: o 2,7%;
- 85230 – Pomoc w zakresie dożywiania: o 1,6%;
- 85215 – Dodatki mieszkaniowe: o 1,1%;
- 85202 – Domy pomocy społecznej: o 0,4%.
- spadki zapotrzebowania w zakresie rozdziałów:
 - 85278 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych: o 70,2%;
 - 85231 – Pomoc dla cudzoziemców: o 40,3%;
 - 85295 – Pozostała działalność: o 6,8%;
 - 85216 – Zasiłki stałe: o 3,2%.

WNIOSKI

- W latach 2025–2026 prognozuje się wyraźny wzrost zapotrzebowania na środki finansowe w większości działów pomocy społecznej.
- Choć dominującym trendem w prognozach na 2026 rok jest wzrost zapotrzebowania na wydatki w obszarze pomocy społecznej, odnotowuje się również znaczące spadki w niektórych rozdziałach – m.in. w zakresie pomocy dla cudzoziemców (–40,3%) oraz usuwania skutków klęsk żywiołowych (–70,2%).

Środki finansowe w budżetach jednostek samorządu terytorialnego przeznaczone na realizację zadań pomocy społecznej – województwo śląskie, prognoza na rok 2026 (w zł), wg rozdziałów klasyfikacji budżetowej).

Wyszczególnienie	Wartość w roku 2025	Wartość prognozowana na rok 2026	Prognozowana zmiana w latach 2025-2026 (w %)	Liczba JOPS
85202 - Domy pomocy społecznej	1 839 114 555	1 845 682 271	0,4	182
85203 - Ośrodki wsparcia	250 433 648	257 120 245	2,7	184
85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	11 415 495	12 506 524	9,6	180
85213 – Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach CIS	13 702 419	14 118 341	3,0	167
85214 - Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	119 152 020	135 204 788	13,5	167
85215 - Dodatki mieszkaniowe	152 080 926	153 800 667	1,1	166
85216 - Zasiłki stałe	153 086 302	148 180 995	-3,2	167
85218 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	44 559 944	45 926 962	3,1	36*
85219 - Ośrodek Pomocy Społecznej	747 478 819	770 750 268	3,1	166
85220 - Specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	34 129 322	36 482 552	6,9	184
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	100 863 711	116 509 185	15,5	167
85230 - Pomoc w zakresie dożywiania	61 593 028	62 563 338	1,6	166
85231- Pomoc dla cudzoziemców	8 509 080	5 078 105	-40,3	178*
85232 – Centra Integracji Społecznej	18 285 651	19 679 154	7,6	183
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	2 603 636	776 193	-70,2	167
85295 – Pozostała działalność	176 577 270	164 525 299	-6,8	179

* Formularze OZPS 2025/2026 w wyżej wymienionym zakresie (niezależnie od rodzaju realizowanych zadań) wypełniały wszystkie rodzaje JST (gminy, powiaty i miasta na prawach powiatu – łącznie 184 jednostki).

Uwaga: Ze względu na przyjętą metodę weryfikacji danych oraz stopień ich kompletności porównania informacji między wierszami tabeli mogą być dokonywane tylko w ramach kolumny „Prognozowana zmiana w latach 2025-2026”.

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie, Centralna Aplikacja Statystyczna, formularze OZPS – 2025/2026.

12. Wnioski końcowe

- 1) Rodzina jest głównym środowiskiem funkcjonowania swoich członków, a przede wszystkim rozwoju dziecka. Choć zmienia się model i warunki życia współczesnej rodziny, to jest ona nadal niezastąpiona i stanowi naturalne środowisko wychowawcze, w którym młodzi ludzie uczą się żyć i postępować w przyjęty w danej kulturze sposób. W sytuacjach, gdy rodzina nie jest w stanie sama poradzić sobie z problemami zachodzi konieczność udzielenia jej pomocy.
- 2) Województwo śląskie od wielu już lat charakteryzuje się wyższymi od ogólnopolskich poziomami wskaźników rozwodów i separacji. Nie inaczej było w 2024 r. Szczególnie niekorzystnie rozpad rodziny wpływa na dzieci. Tymczasem 57% ogółu rozwodów orzeczonego w rodzinach z dziećmi.
- 3) Liczba placówek specjalistycznego poradnictwa rodzinnego utrzymuje się w województwie na niskim poziomie.
- 4) Wzrost kosztów utrzymania, obserwowany w ostatnich latach, nadal wpływa na sytuację ekonomiczną części gospodarstw domowych, w szczególności osób najbiedniejszych – wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Pomimo wzrostu poziomu wynagrodzeń, część gospodarstw domowych nadal doświadcza skutków wysokiej inflacji z lat 2022-2023, co może ograniczyć ich możliwości zaspakajania podstawowych potrzeb życiowych.
- 5) Skutki wysokiej inflacji oraz wzrostu kosztów utrzymania mogą prowadzić do trudności w regulowaniu kosztów mieszkaniowych, zwiększając ryzyko zadłużenia, wykluczenia mieszkaniowego oraz utraty miejsca zamieszkania.
- 6) Prognozowane procesy demograficzne wskazują na systematyczny wzrost liczby oraz udziału osób w wieku poprodukcyjnym, co będzie skutkowało zwiększonym zapotrzebowaniem na wsparcie, usługi opiekuńcze oraz inne formy pomocy społecznej dostrzegalne już w ciągu najbliższych 15-20 lat.
- 7) W zdecydowanej większości przypadków, za wymagające stałego wsparcia uznawane są osoby mające 80 i więcej lat. Województwo śląskie, w stosunku do średniej krajowej, cechuje się mniej korzystnym wskaźnikiem obciążenia demograficznego oraz wskaźnikami udziału osób w wieku poprodukcyjnym.
- 8) Pomoc społeczna coraz bardziej zmienia charakter. System stopniowo odchodzi od dominacji świadczeń pieniężnych w kierunku usług środowiskowych, aktywizacyjnych i integracyjnych. Tendencję tę potwierdza rozwój CUS oraz widoczne i prognozowane przesunięcia kadrowe.
- 9) Największym wyzwaniem nie będzie ubóstwo, lecz niesamodzielność. Dane demograficzne sugerują, że głównym problemem kolejnych lat stanie się rosnąca liczba osób starszych wymagających wsparcia opiekuńczego, a nie wyłącznie pomocy finansowej.
- 10) Konieczne jest przejście od zarządzania instytucjami do zarządzania usługami. W przyszłości efektywność systemu będzie zależała bardziej od koordynacji usług między sektorami niż od liczby placówek.
- 11) Szczególnego znaczenia nabiera rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym oraz współpraca międzysektorowa i międzyinstytucjonalna, umożliwiające zapewnienie kompleksowego wsparcia dostosowanego do indywidualnych potrzeb mieszkańców.
- 12) Zasadne jest rozwijanie regionalnych mechanizmów monitorowania zjawisk związanych z wykluczeniem społecznym w celu zapewnienia bieżącej diagnozy potrzeb społecznych oraz skuteczniejszego planowania działań pomocowych.
- 13) Warunkiem koniecznym prowadzenia działań na rzecz włączenia osób, rodzin i grup dotkniętych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym jest zapewnienie właściwej sieci

instytucjonalnej pomocy społecznej umożliwiającej utrzymanie lub przywracanie niezależności i samodzielności. Ponadto potrzebna jest koordynacja działań podmiotów należących do różnych sektorów (publicznego, prywatnego i społecznego) oraz resortów (polityki społecznej, zdrowia, zatrudnienia, edukacji, mieszkalnictwa, spraw wewnętrznych itp.).

- 14) Agresja Federacji Rosyjskiej na Ukrainę spowodowała znaczący wzrost liczby cudzoziemców przebywających w Polsce, w szczególności obywateli Ukrainy. Znaczna część osób, które przybyły do Polski po 2022 r., nadal mieszka w kraju i korzysta z różnych form wsparcia oraz usług publicznych. W związku z tym istotnego znaczenia nabierają działania służące integracji społecznej, zawodowej i edukacyjnej cudzoziemców w społecznościach lokalnych.
- 15) W 2025 r. odsetek ludności korzystającej z pomocy społecznej, w tym z powodu ubóstwa, był istotnie zróżnicowany pomiędzy podregionami województwa śląskiego. Najmniej korzystna sytuacja występowała w podregionach bytomskim, częstochowskim i katowickim. Analiza wskazuje, że zróżnicowanie poziomu zagrożenia wykluczeniem społecznym jest powiązane przede wszystkim z poziomem bezrobocia rejestrowanego, strukturą wieku ludności oraz sytuacją mieszkaniową mieszkańców.
- 16) Na koniec 2025 r. województwo śląskie, w stosunku do poziomu kraju, cechowało się niższymi wskaźnikami liczby miejsc w mieszkaniach wspomaganych oraz dziennych domach pomocy.
- 17) Zmianom podlega wielkość gospodarstw domowych (zmniejszeniu ulega przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych) oraz ich struktura. Wpływa to na ograniczenie realizowanej dotychczas opieki wewnątrzrodzinnej oraz zwiększenie zapotrzebowania na usługi świadczone przez wyspecjalizowane podmioty zewnętrzne oraz nieformalne sieci wsparcia. Województwo śląskie cechuje się mniej korzystnym od ogólnopolskiego wskaźnikiem liczebności przeciętnego gospodarstwa domowego.
- 18) Izolacja i samotność osób starszych pozostają poza obecnym systemem wskaźników, mimo rosnącego znaczenia zapotrzebowania na usługi środowiskowe.
- 19) Usługi opiekuńcze stanowią bardzo skuteczny instrument służący utrzymaniu seniorów przez możliwie najdłuższy okres czasu w ich dotychczasowym środowisku zamieszkania. Tymczasem w 2025 roku w przypadku usług opiekuńczych realizowanych w ramach zadań własnych gmin województwo śląskie, w odniesieniu do całego kraju, cechowało się znacznie mniej korzystnymi wskaźnikami: przeciętnej liczby świadczeń na osobę, przeciętnej kwoty świadczeń na osobę oraz przeciętnej kwoty świadczenia.
- 20) Usługi opiekuńcze, to dziedzina, w której stosunkowo łatwo mogą znaleźć zatrudnienie osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym uchodźcy z Ukrainy.
- 21) W skład zbiorowości osób starszych i niepełnosprawnych wchodzi także osoby długotrwale chore, całkowicie niezdolne do prowadzenia gospodarstwa domowego. Takim osobom powinno się zapewnić możliwość skorzystania z opieki całodobowej. Tymczasem kolejka oczekujących na umieszczenie w DPS wynosiła na koniec 2025 r. 1 305 osoby (na koniec 2024 r. 1 093 osób). Ponadto na koniec 2025 roku w województwie śląskim funkcjonował tylko 1 rodzinny dom pomocy dysponujący 8 miejscami. Jednocześnie gminy wydają coraz więcej środków na odpłatność za pobyt swoich mieszkańców w domach pomocy społecznej. Wydatki na ten cel wzrosły w latach 2015-2025 ze 157,7 mln do 469,2 mln zł.
- 22) Według sprawozdań MRPiPS-06 w 2025 r. województwo śląskie, w porównaniu do średniej krajowej, cechowało się niższymi wskaźnikami liczby miejsc w: dziennych domach pomocy, środowiskowych domach samopomocy, klubach samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, klubach samopomocy innych niż dla osób z zaburzeniami psychicznymi, „innych ośrodkach wsparcia”, mieszkaniach wspomaganych, domach pomocy społecznej, rodzinnych domach pomocy oraz domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

- 23) Informacje przekazane za pośrednictwem formularzy OZPS – edycja 2025/2026 wskazują na występowanie kolejek osób oczekujących na uzyskanie pomocy w: domach pomocy społecznej, środowiskowych domach samopomocy, klubach samopomocy, dziennych domach pomocy oraz mieszkaniach treningowych/wspomaganych.
- 24) Prognozy na 2026 r. wskazują na dalszy wzrost liczby osób oczekujących na wsparcie w mieszkaniach treningowych i wspomaganych, przy jednoczesnej stabilizacji liczby dostępnych miejsc, co może prowadzić do pogłębiania się niezaspokojonych potrzeb w tym obszarze.
- 25) Województwo śląskie odznacza się znacznymi różnicami w poziomie zasobów instytucjonalnych pomocy społecznej w ramach poszczególnych podregionów i powiatów.
- 26) Na koniec 2025 r. 13,8% gmin nie spełniało ustawowych wymogów dotyczących liczby mieszkańców lub środowisk przypadających na 1 pracownika socjalnego.
- 27) W latach 2015-2025 nastąpił spadek zatrudnienia w OPS, CUS i PCPR, a jego poziom w 2023 roku był najniższy na przestrzeni ww. lat. W 2025 r. poziom zatrudnienia wzrósł tylko nieznacznie w porównaniu z 2023 r. – o 6,6%.
- 28) Współczesny model pomocy społecznej i pracy socjalnej stawia przed pracownikami służb społecznych coraz szersze i coraz bardziej zróżnicowane wymagania profesjonalne. Umiejętność właściwego i pełnego zdiagnozowania sytuacji klientów oraz zaplanowania i przeprowadzenia adekwatnych działań pomocowych uwarunkowana jest posiadaniem wiedzy z zakresu różnych dziedzin nauki oraz specyficznych umiejętności i kompetencji, np. kryzys migracyjny przyczynił się do rozszerzenia zakresu wymagań profesjonalnych o te z zakresu pracy socjalnej z uchodźcami.
- 29) W 2025 r. realizację zadań z obszaru pomocy społecznej i wsparcia zlecało organizacjom pozarządowym 51% JST z terenu województwa śląskiego (spośród 174 przebadanych JST), świadczenie podstawowych usług opiekuńczych – 15% gmin, specjalistycznych usług opiekuńczych – 10% gmin, a prowadzenie placówek pomocy społecznej – 16% gmin i powiatów.
- 30) W 2025 r. województwo śląskie charakteryzowało się nieco wyższym niż przeciętnie w kraju udziałem jednostek prowadzonych przez podmioty inne niż gmina i powiat.
- 31) Sytuacja społeczna i demograficzna w województwie śląskim oraz poziom zasobów pomocy społecznej ulegają ciągłym zmianom.
- 32) W formularzu OZPS, m.in. w takich obszarach jak współpraca z organizacjami pozarządowymi czy też kwalifikacje pracowników podstawowych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, zastosowano wyłącznie szablony opisów, które jednostki wypełniające formularz mogą dowolnie modyfikować. Uniemożliwia to zebranie porównywalnych danych ilościowych.

13. Rekomendacje

- 1) Wspieranie rodzin, w szczególności zagrożonych lub dotkniętych dysfunkcjami, w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji oraz wzmacnianie ich zdolności do samodzielnego przezwyciężania trudności życiowych.
- 2) Tworzenie centrów usług społecznych, zapewniających osobom i rodzinom łatwy dostęp do kompleksowych usług społecznych.
- 3) Rozwój asystentury rodzinnej, umożliwiający wsparcie rodziny we wczesnym stadium dysfunkcji.
- 4) Rozwój systemu poradnictwa specjalistycznego oraz terapii rodzinnej, wspierającego rodziny w sytuacjach kryzysowych.
- 5) Promowanie inicjatyw skierowanych na wsparcie rodzin, w tym działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz wzmacniających kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.
- 6) Rozwój systemu przeciwdziałania przemocy domowej.
- 7) Uwzględnienie wzrostu kosztów utrzymania przy udzielaniu wsparcia materialnego z systemu pomocy społecznej.
- 8) Monitorowanie sytuacji w zakresie zagrożenia bezdomnością oraz promowanie alternatywnych form regulacji opłat za mieszkanie.
- 9) Rozwój działań profilaktycznych zapobiegających utracie mieszkania, w szczególności poprzez poradnictwo, wsparcie osób zadłużonych oraz wczesną identyfikację sytuacji kryzysowych.
- 10) Rozwój dostępnego cenowo mieszkalnictwa.
- 11) Realizacja działań na rzecz integracji cudzoziemców, w szczególności obywateli Ukrainy poprzez:
 - a) utrzymanie / rozwój ich aktywności zawodowej m.in. poprzez zapewnienie opieki nad dziećmi, a także zatrudnianie, w tym przez podmioty ekonomii społecznej cudzoziemców, w szczególności obywateli Ukrainy, którym trudno znaleźć pracę na otwartym rynku pracy (osoby starsze, z niepełnosprawnościami itp.);
 - b) organizację kursów językowych oraz szkoleń z zakresu „orientacji w społeczeństwie polskim”;
 - c) wsparcie w postaci pomocy prawnej;
 - d) wspieranie aktywizacji i integracji społecznej w społecznościach lokalnych.
- 12) Rozwój lokalnych centrów integracji cudzoziemców.
- 13) Rozwój kompetencji międzykulturowych pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, w tym poprzez szkolenia dotyczące pracy z osobami z doświadczeniem migracji oraz różnorodności kulturowej.
- 14) W związku ze wzrostem liczby dzieci z doświadczeniem migracji zasadne jest prowadzenie monitoringu ich integracji w środowisku szkolnym, pozwalającego na wczesną identyfikację barier edukacyjnych i społecznych oraz odpowiednie planowanie działań wspierających.
- 15) Kierowanie dodatkowego wsparcia do instytucji publicznych i organizacji pozarządowych działających na terenach charakteryzujących się szczególnie niekorzystnymi wartościami wskaźników zagrożenia wykluczeniem społecznym (podregiony: bytomski, częstochowski i katowicki).
- 16) Wzmacnianie współpracy międzysektorowej oraz rozwijanie zintegrowanych działań łączących instrumenty pomocy społecznej, rynku pracy, polityki mieszkaniowej i ochrony zdrowia na obszarach szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 17) Rozwój i pluralizacja usług społecznych poprzez wspieranie podmiotów należących do sektora ekonomii społecznej (w tym organizacji pozarządowych), czemu sprzyjać będzie m.in. stosowanie w ramach zamówień publicznych klauzul i aspektów społecznych.

- 18) Rozwój współpracy międzyresortowej, w szczególności pomiędzy podmiotami realizującymi zadania z obszaru pomocy społecznej, a tymi z obszaru ochrony zdrowia (zapewnienie opieki i wsparcia osobom opuszczającym placówki ochrony zdrowia), mieszkalnictwa oraz spraw wewnętrznych (pomoc postpenitencjarna).
- 19) Podejmowanie inicjatyw na rzecz aktywizacji fizycznej i społecznej seniorów.
- 20) Utrzymanie osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność przez możliwie najdłuższy okres czasu w ich dotychczasowym środowisku zamieszkania, m.in. poprzez rozwój usług społecznych, w tym profesjonalnych usług opiekuńczych i usług sąsiedzkich, promocję wolontariatu na rzecz wsparcia osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz upowszechnianie teleopieki, zgodnie z założeniami deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych.
- 21) Upowszechnienie pomocy dla opiekunów osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (m.in. poprzez rozwój opieki wytchnieniowej, w tym w ramach placówek środowiskowych oraz instytucji całodobowej opieki krótkoterminowej).
- 22) Rozwój sieci mieszkań wspomaganych oraz dziennych domów pomocy.
- 23) Upowszechnienie idei tworzenia, w szczególności w małych gminach, gospodarstw opiekuńczych.
- 24) Wprowadzenie regionalnego monitoringu samotności osób starszych jako elementu systemu wczesnego ostrzegania.
- 25) Zapewnienie dobrej jakości usług opiekuńczych świadczonych przez profesjonalnie przygotowany personel, m.in. poprzez zapewnienie odpowiedniego poziomu nakładów finansowych na tę formę wsparcia oraz popularyzację standaryzacji.
- 26) Podjęcie działań umożliwiających zatrudnienie przy realizacji usług opiekuńczych uchodźców z Ukrainy m.in. poprzez organizowanie kursów językowych oraz zawodowych.
- 27) Zwiększenie zaangażowania podmiotów ekonomii społecznej w realizację usług opiekuńczych.
- 28) Rozwój sieci rodzinnych domów pomocy.
- 29) Poszukiwanie nowych form opieki całodobowej zapewniających odpowiednią jakość usług przy akceptowalnym poziomie kosztów.
- 30) Zapewnienie koordynacji różnego typu świadczeń oferowanych osobom wymagającym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu przez systemy pomocy społecznej i ochrony zdrowia.
- 31) Podejmowanie działań mających na celu dostosowanie istniejącej bazy instytucjonalnej do zidentyfikowanych potrzeb.
- 32) Rozwój mieszkań treningowych i wspomaganych w celu ograniczenia liczby osób oczekujących na objęcie tą formą wsparcia oraz zwiększenia dostępności usług świadczonych w społeczności lokalnej.
- 33) Podejmowanie działań sprzyjających wyrównywaniu różnic w dostępie do infrastruktury pomocy społecznej pomiędzy mieszkańcami poszczególnych podregionów oraz powiatów.
- 34) Dostosowanie do obowiązujących standardów liczby pracowników socjalnych zatrudnionych w OPS-ach i CUS-ach.
- 35) Aktywna i szeroko zakrojona promocja zawodów pomocowych.
- 36) Dostosowanie warunków zatrudnienia, w tym poziomu wynagrodzeń, do aktualnej sytuacji na rynku pracy.
- 37) Monitorowanie potrzeb szkoleniowych kadr pomocy i integracji społecznej.
- 38) Zapewnienie pracownikom pomocy i integracji społecznej możliwości bezpłatnego podwyższania kwalifikacji, np. za pomocą szkoleń, specjalistycznego doradztwa, superwizji i coachingu, w tym z zakresu pomocy uchodźcom.

- 39) Rozwój partnerskich relacji pomiędzy instytucjami pomocy społecznej i organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w szczególności poprzez zlecanie tego rodzaju podmiotom prowadzenia jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz realizacji innych zadań publicznych.
- 40) Zwiększenie zakresu instrumentów premiujących podmioty ekonomii społecznej w procedurach zamówień publicznych (np. klauzule społeczne).
- 41) Monitorowanie sytuacji społecznej i demograficznej w regionie, w tym prowadzenie badań i analiz nad warunkami i jakością życia rodzin oraz poziomem zasobów systemu pomocy i integracji społecznej.
- 42) Podnoszenie kompetencji kadr JPS w zakresie gromadzenia, opracowania i analizy danych.
- 43) Modyfikacja narzędzi sprawozdawczych, która pozwoli na bardziej precyzyjne określenie sytuacji w obszarze pomocy i integracji społecznej, w szczególności w zakresie współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi oraz poziomu kwalifikacji pracowników podstawowych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.
- 44) Zapewnienie realnego wpływu jednostek organizacyjnych pomocy społecznej na kształt narzędzi służących zbieraniu danych na potrzeby oceny zasobów pomocy społecznej.
- 45) Rekomenduje się opracowanie i wdrażanie rozwiązań służących skoordynowanemu rozwojowi opieki długoterminowej na poziomie województwa, odpowiadających na rosnące potrzeby starzejącego się społeczeństwa.
- 46) Rekomenduje się dalszy rozwój usług sąsiedzkich jako elementu wsparcia środowiskowego dla osób starszych, niesamodzielnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 47) Rekomenduje się zwiększanie dostępności mieszkań wspomaganych oraz innych form mieszkalnictwa wspieranego umożliwiających samodzielne funkcjonowanie osób wymagających wsparcia.
- 48) Rekomenduje się wdrażanie działań służących pozyskiwaniu i utrzymaniu kadr pomocy społecznej, w tym rozważenie instrumentów wspierających kształcenie przyszłych pracowników socjalnych
- 49) Rekomenduje się rozwój regionalnych działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.
- 50) Rekomenduje się zwiększenie dostępności wsparcia psychologicznego, superwizji oraz innych form wsparcia dla kadr jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.
- 51) Rekomenduje się rozwój spójnego systemu podnoszenia kwalifikacji kadr pomocy społecznej, uwzględniającego zidentyfikowane potrzeby szkoleniowe oraz wyzwania wynikające ze zmian społecznych i demograficznych.
- 52) Rekomenduje się wzmacnianie współpracy i wymiany informacji pomiędzy ośrodkami pomocy społecznej, centrami usług społecznych oraz powiatowymi centrami pomocy rodzinie w celu poprawy koordynacji działań pomocowych, np. poprzez rozwój wspólnej platformy wymiany danych.
- 53) Rekomenduje się rozwój e-usług w obszarze polityki społecznej i pomocy społecznej, zwiększających dostępność wsparcia dla mieszkańców oraz usprawniających funkcjonowanie instytucji.
- 54) Rekomenduje się rozwijanie narzędzi analitycznych umożliwiających identyfikację obszarów szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne oraz wspierających planowanie działań interwencyjnych.
- 55) Przeprowadzona analiza wykazała zasadność opracowania dokumentu na poziomie województwa, w sposób systemowy określającego kierunki wsparcia osób w wieku 60+. Dokument ten powinien uwzględniać udział wszystkich szczebli samorządu terytorialnego.